

Ellen G. White Estate

ХРИСТОС НАДІЯ СВІТУ

ELLEN G. WHITE

Христос — надія світу

Ellen G. White

2001

**Copyright © 2012
Ellen G. White Estate, Inc.**

Information about this Book

Overview

This eBook is provided by the [Ellen G. White Estate](#). It is included in the larger free [Online Books](#) collection on the Ellen G. White Estate Web site.

About the Author

Ellen G. White (1827-1915) is considered the most widely translated American author, her works having been published in more than 160 languages. She wrote more than 100,000 pages on a wide variety of spiritual and practical topics. Guided by the Holy Spirit, she exalted Jesus and pointed to the Scriptures as the basis of one's faith.

Further Links

[A Brief Biography of Ellen G. White](#)
[About the Ellen G. White Estate](#)

End User License Agreement

The viewing, printing or downloading of this book grants you only a limited, nonexclusive and nontransferable license for use solely by you for your own personal use. This license does not permit republication, distribution, assignment, sublicense, sale, preparation of derivative works, or other use. Any unauthorized use of this book terminates the license granted hereby.

Further Information

For more information about the author, publishers, or how you can support this service, please contact the Ellen G. White Estate at mail@whiteestate.org. We are thankful for your interest and feedback and wish you God“s blessing as you read.

Зміст

Information about this Book	i
Передмова	vii
Розділ 1. «З нами Бог»	9
Розділ 2. Вибраний народ	18
Розділ 3. «Повнота часу»	23
Розділ 4. «Народився вам Спаситель»	29
Розділ 5. Посвячення	34
Розділ 6. «Ми бачили Його зорю»	42
Розділ 7. Дитинство	50
Розділ 8. Відвідання Єрусалима	57
Розділ 9. Дні боротьби	65
Розділ 10. Голос волаючого в пустелі	73
Розділ 11. Хрещення	85
Розділ 12. Спокушення	90
Розділ 13. Перемога	102
Розділ 14. «Ми знайшли Месію»	109
Розділ 15. На весільному бенкеті	121
Розділ 16. У Своєму храмі	131
Розділ 17. Никодим	143
Розділ 18. «Йому належить рости»	153
Розділ 19. Біля криниці Якова	158
Розділ 20. «Якщо не побачите ознак і чудес...»	171
Розділ 21. Віфезда і синедріон	176
Розділ 22. Ув'язнення і смерть Йоана Хрестителя	191
Розділ 23. «...Наблизилося Царство Боже»	204
Розділ 24. «Чи ж то він не син теслі?»	209
Розділ 25. Заклик біля моря	217
Розділ 26. У Капернаумі	223
Розділ 27. «Можеш очистити мене»	233
Розділ 28. Левій Матвій	244
Розділ 29. Субота	254
Розділ 30. «Він призначив дванадцятьох»	263
Розділ 31. Нагірна проповідь	271
Розділ 32. Сотник	288

Розділ 33. «Хто Мої брати?»	294
Розділ 34. Запрошення	301
Розділ 35. «Перестань, ущухни!»	306
Розділ 36. Дотик віри	315
Розділ 37. Перші євангелісти	320
Розділ 38. «Ідять... та трохи спочиньте»	331
Розділ 39. «Ви дайте їм їсти!»	337
Розділ 40. Ніч на озері	345
Розділ 41. Криза в Галілеї	352
Розділ 42. Перекази	365
Розділ 43. Перешкоди усунуто	370
Розділ 44. Правдива ознака	376
Розділ 45. Передвістя хреста	383
Розділ 46. «Він переобразився»	393
Розділ 47. Служіння	398
Розділ 48. Хто більший?	404
Розділ 49. На святі кущів	416
Розділ 50. Між пастками	424
Розділ 51. Світло життя	433
Розділ 52. Божественний Пастир	447
Розділ 53. Остання подорож із Галілеї	454
Розділ 54. Милосердний самарянин	465
Розділ 55. «Боже Царство не прийде помітно...»	472
Розділ 56. Благословення дітей	477
Розділ 57. «Одного бракує тобі»	482
Розділ 58. «Лазарю, вийди сюди!»	487
Розділ 59. Змова священників	500
Розділ 60. Закон нового царства	506
Розділ 61. Закхей	511
Розділ 62. Учта в домі Симона	516
Розділ 63. «Ось Цар твій гряде»	528
Розділ 64. Приречений народ	538
Розділ 65. Повторне очищення храму	546
Розділ 66. Суперечка	559
Розділ 67. «Горе вам, фарисеї»	568
Розділ 68. У зовнішньому дворі храму	580
Розділ 69. На Оливній горі	587
Розділ 70. «...Одному з найменших братів Моїх...»	598

Розділ 71. Слуга слуг	604
Розділ 72. «...На спомин про Мене»	614
Розділ 73. «Нехай серце ваше не тривожиться...»	624
Розділ 74. Гефсиманія	644
Розділ 75. Перед Анною і судом Каяфи	655
Розділ 76. Юда	671
Розділ 77. На суді Пилата	679
Розділ 78. Голгофа	699
Розділ 79. «Звершилося!»	715
Розділ 80. У гробниці Йосифа	723
Розділ 81. Господь воскрес!	734
Розділ 82. «Чого ти плачеш?»	741
Розділ 83. По дорозі до Еммауса	747
Розділ 84. «Мир вам!»	752
Розділ 85. Знову біля моря	758
Розділ 86. «Ідіть і навчіть усі народи»	766
Розділ 87. «До Отця Мого та вашого Отця»	778

Передмова

Історія земного життя нашого Спасителя Ісуса Христа, крім Біблії, записана в кожному явищі природи, в кожній фазі розвитку людства, в кожному прояві життя на Землі. Творець Всесвіту, Всемогутній Бог, Якому святі ангели вважають за велику честь поклонятися, і в той самий час — народжене у Віфлеємських яслах хлоп'ятко; Боголюдина, дивний Учитель і Знаменитий Лікар, Голгофський Страждалець і воскреслий прославлений Господь... Нам, смертним, важко собі уявити, як це все може уживатись в одній особі. Але це — не звичайна Особа.

Ніколи людина не зможе до кінця зрозуміти той величезний вплив і незбагненне враження, яке справило життя Ісуса з Назарета на долю планети Земля і неосяжного Всесвіту. Всебічні благословення зливаються на людство завдяки поєднанню Неба з Землею, яке відбулось тоді, коли Господь Сил зайнявся справами світу, що потопав у гріхах. Слава і подяка Йому за те, що погодився стати Сином Людським, нашим старшим Братом, Приятелем і Викупителем.

Ця безмежно велична і свята історія надихала смиренних дослідників Божого Слова, письменників і відомих цілому світові проповідників. Віками вона була предметом суперечок вчених і філософів. Про життя і діяльність Еммануїла — «з нами Бог» — з часу написання перших Євангелій і протягом двадцяти віків написано мільйони великих і малих книг. Ця тема невичерпна. Але з цілковитою впевненістю можна стверджувати, що в першому рядку після Біблії стоїть книга видатної американської письменниці-християнки XIX і початку XX століття, автора десятків книг на релігійну і медичну тематику, Еллен Уайт — «Христос — надія світу», друге видання якої з великим задоволенням пропонуємо українському читачеві.

Відзначимо, що хоча це видання фахівцями з англійської та української мов ще раз звірене з оригіналом і виправлене, воно,

як і сама людина, далеке від досконалості. Разом з тим, кращому читанню і розумінню тексту сприяють цитати найновішого перекладу українського Нового Завіту 2000 року. Сподіваємось, що невдовзі буде закінчена праця над перекладом і Старого Завіту.

Отже, в цьому виданні біблійні цитати взяті переважно із Старого Завіту найбільш поширеного в наш час українського перекладу Біблії доктора Івана Огієнка, або Івана Хоменка «Святе Письмо». В окремих випадках, для кращого зрозуміння широкому колу читачів, використовувався переклад П.О.Куліша — І.С.Левицького.

Молимося, щоб книга «Христос — надія світу» знайшла дорогу до осель і сердець багатьох людей, допомогла їм направити свої кроки назустріч Ісусові, знайшовши в Ньому вирішення усіх земних проблем і впевненість у вічному житті в Царстві Небесному.

Видавці

Розділ 1. «З нами Бог»

«І дадуть Йому ім'я Емануїл, що значить: З нами Бог». «Світло пізнання слави Божої», видиме «в Особі Ісуса Христа»¹. Господь Ісус Христос споконвіку був і є одне з Отцем. Він був «образом Божим»², образом Його величі й сили, «сяйвом Його слави»³. Він, власне, для того й прийшов у наш світ, щоб відкрити цю славу. Син Божий прийшов на цю Землю, повиту темрявою гріха, аби відкрити світло Божої любові, щоб бути «Богом з нами». Тому і було сказано про Нього в пророцтві: «І дадуть Йому ім'я Емануїл»⁴.

Прийшовши на Землю, щоб жити серед нас, Ісус повинен був відкрити Бога як людям, так і ангелам. Він був Словом Божим, втіленою думкою Божою. У молитві за Своїх учнів Він сказав: «Я ім'я Твоє виявив людям»⁵, — «добрий і милосердний, довготерпеливий і багатомилостивий, і вірний»⁶, — «щоб любов, що Ти нею Мене полюбив, була в них і Я в них»⁷. Але це одкровення було дане не тільки Його дітям, народженим на Землі. Наш, порівняно невеликий, світ є своєрідним навчальним посібником для Всесвіту. Чудовий намір Божої благодаті, таємниця викупної любові — ось тема, в котру «бажають проникнуть ангели»⁸, котру вони будуть досліджувати протягом нескінченних віків. Як викуплені Землі, так і безгрішні мешканці інших світів, знаходять у хресті Христовому тему для пізнання й оспівування. Вони побачать, що слава, яка виходить від лиця Ісуса, — це слава жертвовної любові. У світлі Голгофи всі зрозуміють, що закон жертвовної любові є законом життя для Землі й Неба, що любов, яка «не шукає свого»⁹, бере свій початок від Бога; в Смиреному і Покірному виявляється характер Того, Хто перебуває у неприступному світлі.

Від самого початку Бог виявляв Себе у ділах творіння. Це Христос розпростер небеса і заклав основи Землі. Це Його рука розмістила світи в просторі й творила польові квіти. «Він гори ставить Своєю силою», «море Його, і вчинив Він його»¹⁰.

[8]

Це Він наповнив землю красою, а повітря — співом. І кожне Його творіння на землі, у повітрі і в небі звіщає про любов Отця.

Гріх заплямував досконалість Божого творіння, однак Його почерк залишився в усьому. Навіть сьогодні все твориво звіщає славу Його довершеності. Ніщо, за винятком людського егоїстичного серця, не живе для себе. Як птах, що лине в повітрі, так і тварина, яка рухається по землі, приносять користь іншим. Немає жодного листочка в лісі, ані стеблини трави, які не виконували б свого призначення. Кожне дерево, кущ і листок є джерелом того елемента життя, без якого ні людина, ні тварина не могли б існувати. Так само людина і тварина, в свою чергу, сприяють життю дерева, куща і листка. Квіти поширюють пахощі і відкривають свою красу для благословення світу. Сонце випромінює світло на радість усьому живому. Океан, котрий наповнює джерела й потоки, приймає в себе води всієї землі, щоб потім їх знову віддати. Волога, яка випаровується із його поверхні, зрошує дощами землю, щоб забезпечити їй цвітіння та плодоносіння.

Ангели — вісники слави небесної — дарують свою любов людям і невтомно піклуються про грішні душі. Небесні істоти привертають серця людей. Вони приносять у цей темний світ світло небесних осель, а своїм ніжним і терпеливим служінням впливають на людський дух, щоб привести грішників до єдності з Христом — більш тісної, ніж ті можуть собі уявити.

[9] Усе в природі свідчить про Бога, але найбільш повно ми бачимо Його в Ісусі. Споглядаючи на Ісуса, ми розуміємо, що слава нашого Бога полягає у тому, щоб давати. «Від Себе нічого не роблю», — говорить Христос. «Послав Мене живий Отець, — і Я живу Отцем». «Я не шукаю слави Моєї, але є Той, Хто шукає і судить»¹¹. У цих словах проголошується великий принцип — закон життя у Всесвіті. Все, що Христос отримав від Бога, Він взяв, щоб віддати. Цей самий принцип діє і в Царстві Небесному — у Його служінні для всіх створених істот: через улюбленого Сина Отець виливає на всіх життєву енергію; і через Сина вона повертається у потоках хвали і радісного служіння до Великого Джерела всього суцього. Таким чином, у Христі стає завершеним коло благодіянь, у якому розкривається

сутність великого Подателя життя, а також закон життя, котрий діє у Всесвіті.

Цей закон був порушений вже на Небі. Гріх бере свій початок із своєкорисливості та егоїзму. Люцифер, осяваючий херувим, зажадав бути першим на Небі. Він намагався здобути владу над небесними істотами, відвернути їх від їхнього Творця і домогтися їхньої поваги і шани. Тому цей бунтівник представив Бога у фальшивому світлі, приписуючи Йому прагнення до самозвеличення. Він приписував люблячому Творцю усі свої недобрі якості. Так Люцифер увів ангелів в оману, ошукав людей, змусивши їх сумніватися у Божому Слові та Його доброті. Оскільки Бог є Богом справедливості, страшним у Своїй величі, сатана примусив людей вважати Його суворим і непростачаючим. Таким чином, він домігся того, що перші люди приєдналися до нього у повстанні проти Бога і ніч страждання опустилася на світ.

Втративши правильне уявлення про Бога, земля поринула в духовний морок. І для того, щоб розігнати темряву, щоб знову навернути світ до Бога, необхідно було подолати оманливу силу сатани. Цього не можна було досягти силою. Застосування сили суперечить принципам Божого правління.

Він бажає лише служіння любові, але до любові не можна змусити; її не здобувають силою чи авторитетом. Любов можна викликати тільки любов'ю. Знати Бога — значить любити Його. Тому необхідно було показати характер Божий, протилежний характеру сатани. Це могла зробити лише одна Істота в усьому Всесвіті. Тільки Той, Хто знав висоту й глибину Божої любові, міг відкрити її світові. Над землею, котру огорнула темна ніч гріха і беззаконня, мало зійти «Сонце Правди та лікування в променях Його»¹².

[10]

План нашого викуплення визрів не після гріхопадіння Адама. Він був «об'явленням таємниці, що від вічних часів була замовчана...»¹³. У ньому розкриті принципи, котрі споконвіку були основою Божого престолу. Від самого початку Бог і Христос знали про відступництво сатани і падіння людини через оманливу силу відступника. Бог не визначив наперед існування гріха, але передбачив його виникнення і вжив заходів, щоб зустріти цю критичну ситуацію. Наскільки ж сильною була Його

любов до світу, що Він погодився віддати Свого Єдинородного Сина, «щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне»!¹⁴

Люцифер сказав: «Над Божими зорями мій престол поставлю... зроблюсь, як Всевишній»¹⁵; а Христос, «бувши в Божій подобі, не вважав за захват бути Богові рівним, але Він умалив Самого Себе, прийнявши вид раба, ставши подібним до людини».¹⁶

Це була добровільна жертва. Ісус міг би залишитися біля Отця, оточений славою небес, приймаючи шану від ангелів. Але Він зволів віддати Свій скіпетр у руки Отця і зійти з престолу Всесвіту, щоб понести світло тим, які поринули в темряву, і дати життя тим, хто гине.

Майже дві тисячі років тому в небі від престолу Божого пролунали сповнені таємничого змісту слова: «Жертв і приношень Ти не схотів, але Ти приготував Мені тіло... Тоді Я сказав: Ось іду, — на Початку книги написано про Мене, — щоб виконати, Боже, Твою волю».¹⁷ У цих словах проголошується здійснення задуму, прихованого від вічних часів. Христос вирішив прийти у наш світ і прийняти людське тіло. Він говорить: «Ти приготував Мені тіло...» Якщо б Він

з'явився у тій славі, яку мав з Отцем перш, ніж постав світ, люди не змогли б витримати світла Його присутності. Його слава була прихована. Щоб ми могли споглядати її і не загинути. Його Божественність зодягнулась у людську природу: невидима слава — у видимий людський образ.

[11] Про цей величний задум було провіщено в образах і символах. У палаючому кущі, в якому Христос з'явився Мойсеєві, виявилася присутність Бога. Символом, який мав зобразити Божество, став звичайний, нічим не примітний кущ. У ньому перебував Безмежний. Багатомилостивий Бог сховав Свою славу в найскромнішому образі, аби Мойсей міг дивитись і не померти. Так само Бог спілкувався з Ізраїлем у стовпі хмарному вдень і у стовпі вогняному вночі, відкриваючи людям Свою волю і наділяючи їх Своєю благодаттю. Божа слава була применшена, а Його велич була так прихована, щоб слабкі смертні люди могли споглядати її. Так і Христос повинен був прийти — у «тілі нашого приниження»,¹⁸ «ставши подібним

до людини».¹⁶ Він не володів красою, яка приваблювала б до Нього, однак був втіленим Богом, Світлом неба і землі. Його слава була затінена, велич і могутність — прихована, щоб таким чином Він міг зблизитися із засмученими, спокушуваними людьми.

Бог заповідав Ізраїлеві через Мойсея: «Нехай збудують Мені Святиню, і перебуватиму серед них».¹⁹ І Він, дійсно, перебував у Святині, серед Свого народу. Протягом усього часу утомливої подорожі Ізраїлю по пустелі символ Його присутності залишався з народом. Так і Христос поставив Свою Скинню серед нашого людського табору. Він розкинув Свій Намет поряд з наметами людей, щоб жити серед нас, відкрити нам Свій Божественний характер і життя. «І Слово стало тілом, і перебувало між нами, і ми побачили славу Його — славу як Єдинородного від Отця, повного благодаті й істини».²⁰

Оскільки Ісус прийшов і жив серед нас, ми знаємо, що Богові відомі всі наші випробування і Він співчуває нам у наших скорботах. Кожний син і донька Адама мають змогу переконатися, що наш Творець є Другом грішників, тому що в кожному вченні благодаті, у кожній обітниці про радість, у кожному вчинку любові, в кожній божественній рисі, котра знайшла свій вияв у земному житті Спасителя, ми бачимо, що «з нами Бог».

Сатана представив Божий Закон любові законом егоїзму. Він заявляє, що неможливо виконати Його Заповіді. Вину за гріхопадіння наших прабатьків і за все лихо, до котрого воно призвело, він покладає на Творця, спонукаю чи людей дивитися на Бога як на винуватця гріха, страждань і смерті. Ісус мав викрити цей обман. Як один із нас, Він повинен був показати приклад послуху. Для цього Він прийняв нашу природу й зазнав усього того, що зазнаємо ми. «Тому треба було Йому в усьому уподібнитися братам».²¹ Якби нам довелося пережити те, чого не довелось зазнати Ісусу, тоді сатана й досі мав би змогу твердити, що для нас сили Божої недостатньо. Тому Ісус був «випробовуваний у всьому, як і ми, за винятком гріха»²² Він зазнав усіх випробувань, які переносимо ми, але не скористався жодною перевагою, котра не була б щедро дарована нам. Як людина, Він боровся зі спокусами і перемагав їх си-

[12]

люю, отриманою від Бога. Він сказав: «Твою волю чинити, Мій Боже, я хочу, і Закон Твій — у Мене в серці».²³ Коли Він ходив, чинячи добро і зціляючи усіх, кого мучив сатана, то відкривав людям правдиву сутність Закону Божого і Свого служіння. Його життя свідчить про те, що і ми здатні підкорятися Божому Законові.

Завдяки Своїй людській природі Христос з'єднав Себе з людством, а Своєю Божественною природою Він підтримував зв'язок із Божим престолом. Як Син Людський, Він залишив нам приклад послуху, а як Син Божий — дає силу бути слухняними. Це Христос сказав Мойсею із куща на горі Хорив: «Я Той, що Є. Отак скажеш Ізраїлевим синам: Суций послав Мене до вас».²⁴ Це була обітниця визволення Ізраїлю. Тому, коли Він прийшов, «уподібнившись до людини», то назвав Себе Суцим: «Я Той, що Є». Немовля з Віфлеєма, лагідний і смиренний Спаситель є Богом, що «в тілі з'явився».²⁵ І до нас Він говорить: «Я — Пастир Добрий»; «Я—хліб живий»; «Я є дорога, і правда, і життя»; «дана Мені всяка влада на небі й на землі».²⁶ «Я Той, що Є», — запорука всякої обітниці. «Я Той, що Є. Не бійся». «З нами Бог» — це запорука нашого звільнення від гріхів, запевнення в тому, що ми маємо силу коритися небесному Законові.

[13] Принизивши Себе і втілившись у людську природу, Христос відкрив характер, протилежний характерові сатани. Однак Він пішов дорогою приниження ще далі. «З вигляду ставши як чоловік, Він упокорив Себе, будши слухняним аж до смерті і до смерті хресної».²⁷ Подібно до того, як первосвященик знімав із себе пишні первосвященицькі шати і служив у білому лляному одязі звичайного священика, так і Христос прийняв образ раба, принісши жертву, ставши водночас і священиком, і жертвою. «Він був ранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був, кара на Ньому була за наш світ».²⁸

З Христом повелися так, як цього заслужили ми, щоб з нами поводитися так, як заслужив того Він. Христос був осуджений за наші гріхи, в яких не мав жодної частки, щоб ми могли бути виправдані Його праведністю, до якої ми непричетні; Він прийняв нашу смерть, щоб ми прийняли Його життя. «Його ж ранами нас уздоровлено».²⁸

Своїм життям і Своєю смертю Христос відновив те, що було зруйноване гріхом. Більше того, сатана прагнув навіки роз'єднати людину з Богом, але в Христі ми досягаємо ще тіснішої єдності з Богом, ніж до свого падіння. Приймавши нашу природу, Спаситель з'єднав Себе з людством нерозривними, вічними узами. «Так Бог полюбив світ, що дав [Свого] Єдинородного Сина...»²⁹ Він віддав Його грішному людству не тільки для того, щоб Він міг взяти на Себе наші гріхи і померти як жертва за нас, а й щоб запевнити нас у непорушності Свого Заповіту миру. Бог дав Свого Єдинородного Сина, аби Він став одним із членів людської сім'ї й назавжди зберіг Своє людське єство. У цьому запорука того, що Бог дотримає Свого слова. «Бо Дитя народиться нам, даний нам Син, і влада на раменах Його».³⁰ Бог прийняв людську природу в особі Свого Сина і возніс її на Небо. Ніхто інший, як Людський Син поділяє разом з Отцем престол у Всесвіті. Це про Сина Людського сказано: «Дивний, Порадник, Бог сильний. Отець вічності. Князь миру».³⁰ «Я Той, що Є» (Суший) — це Посередник між Богом і людьми; Він об'єднує людей з Богом. Він «святий, незлобивий, невинний, відлучений від грішників... не соромиться називати нас братами...».³¹ У Христі земна і небесна сім'ї поріднились. Прославлений Христос є нашим Братом. Небо сховане в людстві, а людський рід, у свою чергу, увійшов у надра Безмежної Любові.

Про Свій народ Бог говорить: «Вони, наче каміння в короні, на Його Землі блищатимуть. Який же Він буде щасливий! Який гарний!»³² Звеличення викуплених буде вічним свідченням про Божу милість. «У наступних віках» Він «покаже безмежне багатство благодаті Своєї в доброті до нас у Христі Ісусі... щоб об'явилася тепер через Церкву початкам і властям небесним безконечна мудрість Божа, згідно із відвічним рішенням, що його Бог ухвалив у Христі Ісусі, Господі нашім...»³³

Завдяки спокутній діяльності Христа правління Боже виправдане. Всемогутній Бог визнаний Богом любові. Звинувачення сатани відкинуті, а його характер повністю виявлений. Повстання ніколи вже не повториться, і гріха більше не буде у Всесвіті. Упродовж нескінченних віків нікому не загрожува-

[14]

ме відступництво. Завдяки жертовній любові мешканці Землі й Небес з'єднаються зі Своїм Творцем нерозривними узами.

Справа викуплення буде завершена. Там, де колись множився гріх, зростатиме благодать Божа. Земля, на котру сатана претендує як на свою власність, буде не тільки викупленою, а й звеличеною. Наш маленький світ, над яким продовжує тяжіти прокляття гріха і який залишається єдиною чорною плямою у Божому славному творінні, буде вшанований понад усі інші світи у Божому Всесвіті. Тут, де Син Божий перебував серед людей, де Цар слави жив, страждав і помер, — саме тут, коли Він сотворить усе нове, — скинія Божа буде з людьми, і «Він поселиться з ними, і вони будуть Його народом, і сам Бог буде з ними Богом їхнім».³⁴ І відкуплені, котрі упродовж нескінченних віків ходитимуть у світлі Господа, будуть славити Його за невимовно великий дар: «Еммануїл — з нами Бог».

[15]

[16]

¹2Кор.4:6²Филп.2:6³Євр.1:3⁴Матв.1:23⁵Йоан.17:6⁶Вих.34:6⁷Йоан.17:26⁸1Петр.1:12⁹1Кор.13:5¹⁰Псал.65:7; 95:5¹¹Йоан.8:28; 6:57; 8:50¹²Мал.4:2¹³Римл.16:25¹⁴Йоан 3:16¹⁵Ісая 14:13-14¹⁶Филп.2:6-7¹⁷Євр.10:5-7¹⁸Филп.3:21¹⁶Филп.2:6-7¹⁹Вих.25:8²⁰Йоан.1:14²¹Євр.2:17²²Євр.4:15²³Псал.40:9²⁴Вих.3:14²⁵1Тим.3:16

²⁶Йоан.10:11; 6:51; 14:6; Матв.28:18

²⁷Филп.2:8

²⁸Исаия 53:5

²⁸Исаия 53:5

²⁹Йоан.3:16

³⁰Исаия 9:5

³⁰Исаия 9:5

³¹Євр.7:26; 2:11

³²Зах.9:16-17

³³Ефес.2:7; 3:10-11

³⁴Об'явл.21:3

Розділ 2. Вибраний народ

Єврейський народ чекав на пришествя Спасителя понад тисячу років, пов'язуючи з цією подією свої найсвітліші надії. У піснях і пророцтвах, у храмових богослужіннях і домашніх молитвах вони славили Його ім'я. І все ж, у час Його з'явлення на Землі вони не впізнали свого Месію. Улюбленець Небес здавався їм, «мов корінь з сухої землі. Не було в Ньому ні виду, ні краси, що приваблювали б до Нього». «До Своїх прийшов, та Свої не прийняли Його».¹

Однак саме Бог вибрав Ізраїля. Він покликав цей народ, щоб зберігати серед людей знання Його Закону, а також символів і пророцтв, котрі вказували на прийдешнього Спасителя. Він бажав, щоб вони були джерелом спасіння для світу. Єврейський народ мав стати серед інших народів тим, ким був Авраам у країні свого тимчасового перебування, Йосиф — у Єгипті та Даниїл — при царському дворі Вавилону.

Звертаючись до Авраама, Господь сказав: «І поблагословлю Я тебе... і будеш ти благословенням... і благословляться в тобі всі племена землі».² Те саме було сказане і через пророків. Навіть після того, як Ізраїль був спустошений війною і полонем, йому все ж належала обітниця:

«І залишок Якова буде посеред численних народів, як роса та від Господа, як той дощ на траві, і не буде надії скласти на людських синів».³ Щодо Єрусалимського храму, то Господь оголосив через Ісаю: «Мій дім буде названий домом молитви для всіх народів».⁴

[17]

Але ізраїльтяни більше покладали свої надії на світську велич. З того часу, як увійшли до Ханаанського краю, вони відступили від Божих Заповідей і пішли шляхом язичників. Даремно Бог посилав їм попередження через пророків. Намарно зазнавали вони покарання від гнобителів-язичників. Після кожної реформації приходило ще більше відступництво.

Якщо б Ізраїль залишився вірним Богові, Він здійснив би Свій намір, прославивши та звеличивши його. Якби вони ходили дорогами послуху, Господь зробив би їх «найвищими понад усі народи, яких Він створив на хвалу, на честь і на славу». «І побачать усі народи землі, — сказав Мойсей, — що тебе названо іменем Господнім, — і будуть боятися тебе». «Народи вислухають усі ці постанови та й скажуть: Тільки він мудрий та розумний народ, цей великий люд».⁵ Але внаслідок їхньої невірності Божий намір міг здійснитися лише через нескінченні страждання й приниження.

Юдеї були підкорені Вавилоном і розсіяні по язичеських країнах. Саме страждання допомогли багатьом відновити свою вірність Божому Заповіту. Коли вони, повісивши свої арфи на вербах, плакали за спустошеним святим храмом, світло правди і пізнання Бога стало поширюватися через них на інші народи. Язичницькі жертвоприношення були спотворенням обряду, визначеного Богом; чимало щирих виконавців язичеських ритуалів завдяки юдеям збагнули значення запровадженого Богом служіння і вірою ухопилися за обітницю про Визволителя.

Багато вигнанців страждали від переслідувань. Чимало з них були позбавлені життя через те, що відмовилися порушувати суботу і знехтували язичницькими святами. Але коли ідолопоклонники повставали, щоб знищити істину, Господь приводив Своїх слуг до царів і правителів, аби вони та їхній народ могли прийняти світло. Раз по раз наймогутніші монархи були змушені визнати верховну владу Бога, Котрому поклонялися полонені євреї.

Завдяки вавилонському полону ізраїльтяни повністю відмовилися від ідолопоклонства. Протягом кількох наступних століть їм довелося багато страждати від гніту язичників, перш ніж вони зрозуміли, що їхній добробут залежить від послуху Закону Божому. Однак послух багатьох не був зумовлений любов'ю. Вони керувалися егоїстичними мотивами. Вони дивились на обрядове служіння Богові як на засіб досягнення національної величі. Вони не стали світлом для світу, а навпаки, відмежувалися від нього, аби таким чином уникнути спокуси впасти в ідолопоклонство. Навчаючи через Мойсея народ, Бог, дійсно, запровадив обмеження щодо їхнього спіл-

кування з ідолопоклонниками, але це вчення було неправильно витлумачене. Він ставив за мету перешкодити їм запозичати язичеські звичаї. Однак вони використали ці обмеження, щоб спорудити стіну розділення поміж Ізраїлем та всіма іншими народами. Для юдеїв Єрусалим став їхнім небом, і вони страждали від ревнощів з приводу того, що Господь виявляє милосердя до язичників.

Після повернення із Вавилону чимало уваги стало приділятися релігійному вихованню. По всій країні споруджувалися синагоги, де священики і книжники роз'яснювали Закон. Засновувалися школи, у яких нарівні з мистецтвом і наукою навчали принципів праведності. Але ці засоби не виправдали свого призначення. Під час полону багато хто запозичили язичницькі погляди й звичаї, запровадивши їх у своє релігійне служіння. Таким чином у багатьох відношеннях вони уподібнилися ідолопоклонникам.

Відійшовши від Бога, євреї значною мірою випустили з уваги вчення про ритуальне служіння, яке було запроваджене Самим Христом. Кожне священнодійство символічно вказувало на Нього і було сповнене життям та духовною красою. Але євреї втратили духовне значення цих церемоній, ухопившись за мертві форми. Вони поклалися на жертви та обряди, замість того, щоб дивитись на Того, на Кого вони вказували. Щоб якоюсь мірою компенсувати втрачене, священики та рабини вводили дедалі більше вигаданих ними самими вимог, але чим суворішими вони ставали, тим менше виявлялося в них Божої любові. Вони вимірювали свою святість кількістю виконаних обрядів, у той час як їхні серця були сповнені гордістю й лицемірством.

[19]

Такі скрупульозні й обтяжливі приписи взагалі зробили неможливим дотримання Закону. Ті, котрі бажали служити Богові і в той же час старалися дотримуватись рабинських приписів, опинялися під важким тягарем. Вони не мали спокою від докорів стривоженого сумління. Це й було справою сатани, котрий намагався розчарувати людей, створити в них неправильне уявлення про Бога та викликати презирство до релігії Ізраїля. Як і під час повстання на небі, сатана мав надію укріпити свої претензії щодо Божих вимог, які він оголосив

несправедливими, через що їх неможливо виконати. Навіть Ізраїль, — доводив він, — не дотримував Закону.

Хоч юдеї бажали приходу Месії, вони у той же час не мали правильного уявлення про Його місію. Ці люди шукали не звільнення від гріхів, а від влади римлян. Вони вважали, що Месія прийде як переможець, який звільнить юдеїв від влади гнобителів, звеличить Ізраїль над усіма народами.

Це і приготувало шлях для відкинення Спасителя.

На час народження Христа ізраїльський народ знемагав під владою іноземних правителів; його також роздирали внутрішні конфлікти. Юдеям було дозволено зберігати форму самостійного урядування, однак ніщо не могло приховати того факту, що держава перебувала під римським ярмом, або примирити їх із думкою, що їхня влада була обмеженою. Римляни привласнили собі право призначати або усувати первосвященика, і ця посада часто здобувалась за допомогою обману, хабарництва і навіть вбивства. Духовенство все більше морально занепадало, однак священики і надалі зосереджували у своїх руках велику владу, використовуючи її в егоїстичних і корисливих цілях. Народ перебував одночасно під тягарем жорстоких релігійних вимог і під гнітом римлян. Такий стан породжував всезагальне невдоволення; часто спалахували народні повстання. Жадібність і насильство, невір'я й духовна байдужість роз'їдали серце нації.

Ненависть до римлян, національна і духовна пиха спонукували юдеїв ще суворіше дотримуватися своїх форм богослужіння. Священики намагалися зберегти репутацію безгрішності шляхом скрупульозного дотримання релігійних обрядів. І народ, який перебував у темряві, і правителі, що прагнули влади, — усі бажали пришестя Того, Хто б переміг їхніх ворогів і відновив ізраїльське царство. Вони досліджували пророцтва, але не володіли духовним баченням. Через це вони не помічали тих місць із Писання, в яких йшла мова про приниження, котрим характеризувався Перший прихід Христа; вони неправильно тлумачили висловлювання пророків, в котрих говорилося про славу Його Другого пришестя. Гордість повністю засліпила їх. Вони тлумачили Писання згідно зі своїми егоїстичними бажаннями.

[20]

[21]

¹Ісаїя 53:2; Йоан.1:11

²Бут.12:2-3

³Михей 5:7

⁴Ісаїя 56:7

⁵Втор.26:19; 28:10; 4:6

Розділ 3. «Повнота часу»

«Коли ж прийшла повнота часу, Бог послав Свого Сина... аби викупити тих, що під Законом, щоб ми одержали усиновлення».¹

Прихід Спасителя був провіщений ще в Едемі. Коли Адам і Єва вперше почули цю обітницю, вони сподівались на її швидке виконання. Наші прародичі раділи народженню свого первістка, гадаючи, що він стане Визволителем. Але виконання обітниці затримувалося. Ті, хто її вперше почув, померли, не дочекавшись здійснення. З днів Єноха ця обітниця передавалася через патріархів і пророків, вселяючи надію на Його пришествя. Однак Він не приходив. Пророцтво Даниїла вказувало навіть на конкретний час Його пришествя, але не всі правильно тлумачили це одкровення. Століття минало за століттям, голоси пророків змовкли. Рука гнобителя тяжіла над Ізраїлем, і багато хто був готовий вигукнути: «Продовжаться дні, і зникне всіляке видіння».²

Але подібно до зірок, які звершують свій біг за визначеними для них орбітами, плани Божі не знають ані поспіху, ані зволікання. У символах великої темряви і димучого вогнища Бог показав Авраамові рабство Ізраїлю в Єгипті, оголосивши, що час їхнього перебування там становитиме чотириста років. «Після цього, — сказав Він, — вони вийдуть з великим маєтком».³ І даремно цим словам протидіяли всі сили гордої імперії фараона. «Саме того дня, — призначеного божественною обітницею, — вийшли всі Господні війська з єгипетського краю».⁴ Так само на небесній Раді був визначений час прише-

[22]

ствя Христа. Коли цей час наступив, Ісус народився у Віфлеємі. «Як настало ж виповнення часу, Бог послав Свого Сина». Провидіння керувало рухом народів, людськими пристрастями й усіма діями доти, поки світ не визрів для появи Визволителя. Це був час, коли усі народи були об'єднані під єдиним урядуванням. Одна мова набула широкого вжитку і була ви-

знана всіма як літературна. Розпорошені по всіх краях, юдеї збирались у Єрусалимі на річні свята. Повертаючись додому, вони могли рознести по світу вістку про прихід Спасителя.

На той час язичницькі релігії стали втрачати свій вплив на людей. Люди стомилися від пишних видовищ та байок і прагнули релігії, яка могла б задовольнити потреби серця. Коли світло істини, здавалося, зникло з-поміж людей, все ж були душі, що шукали світла, а тому були сповнені тривогою й смутком. Вони хотіли пізнати живого Бога, прагнули впевненості в тому, що є надія на життя і після смерті.

Коли юдеї відступили від Бога, їхня віра остаточно ослабла, а надія на майбутнє майже згасла. Слова пророків залишалися незрозумілими. Для багатьох людей смерть була страхітливою таємницею, після якої — невпевненість і темрява. До Божого пророка за століття до здійснення долинув не лише гіркий плач віфлеємських матерів, а й волення усього людства: «У Рамі чути крик [плач, і] ридання, і велике голосіння: це Рахіль оплакує своїх дітей і не хоче втішитися, бо їх немає».⁵ У «країні смертної тіні»⁶ люди були безутішними; вони прагнули пришестя Визволителя, коли темрява нарешті розсіється, відкриваючи таємницю майбутнього.

Не тільки серед єврейської нації були мужі, котрі провіщали з'явлення божественного Вчителя. Ці люди шукали істину, а тому їм було послане особливе одкровення від Бога. Один за одним, подібно до зірок, що з'являються на темному небосхилі, поставали вчителі. Їхні пророцтва вселяли надію в серця тисяч язичників.

[23] Упродовж століть Писання перекладалося лише грецькою мовою, якою на той час розмовляла вся Римська імперія. Євреї були розсіяні всюди, і їхні сподівання на прихід Месії поділяли деякою мірою і язичники. Серед тих, кого євреї «величали» язичниками, були мужі, котрі краще розуміли біблійні пророцтва про Месію, аніж вчителі Ізраїля. Деякі з них сподівалися, що Його пришестя принесе звільнення від гріха. Філософи теж намагалися збагнути таємницю єврейської релігії. Але фанатизм юдеїв перешкоджав розповсюдженню світла. Твердо вирішивши зберегти відособленість своєї нації від інших народів, вони не бажали ділитися знанням щодо своїх символічних ритуалів.

Отож мав прийти правдивий Учитель. Той, на Кого вказували всі ці символи, повинен був Сам пояснити їхнє значення.

Бог звертався до світу через природу, через образи і символи, через патріархів і пророків. Потрібно було, щоб уроки викладались людству зрозумілою їм мовою. Тому мав заговорити Вісник Заповіту. Його голос повинні були почути у Його храмі. Христос мав прийти, щоб виголосити ясні і зрозумілі слова. Він, Творець істини, хотів відокремити істину від половин людських учень, що робило її недієвою. Принципи Божого правління і План спасіння мали бути чітко окресленими, а вчення Старого Завіту — повністю відкрите людям.

Серед юдеїв залишалися ще стійкі душі — нащадки святого родоводу, котрий зберігав пізнання Бога. Вони продовжували плекати надію на виконання обітниць, даної їхнім батькам. Ці люди зміцнювали свою віру, покладаючись на дане через Мойсея запевнення: «Господь Бог вам Пророка підійме від ваших братів, як мене, у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме».⁷ Вони читали, як Бог помаже Того, Котрий «принесе благу вістку убогим», лікуватиме скрушених серцем, «полоненим звіщатиме свободу» і проголосить «рік Господнього благовоління».⁸ Ці вірні мужі читали про те, як Він «встановить на землі правду», як «будуть чекати Його науки острови», і як «язичники підуть за світлом Його, а царі — за ясністю сьйва Його».⁹

Слова, сказані Яковом на смертному ложі, сповнювали їх надією: «Не відніметься берло від Юди, ані із-поміж стіп у нього жезл, аж поки не прийде Примиритель».¹⁰ Втрата Ізраїлем сили та могутності свідчила про те, що прихід Месії мав здійснитися незабаром. Пророцтво Даниїла змальовувало славу Його правління над царством, котре прийде на зміну всім земним царствам і, за словами пророка, «стоятиме вічно».¹¹ І хоч зовсім небагато людей розуміли характер місії Христа, всі чекали приходу могутнього Князя, Котрий заснує Своє царство в Ізраїлі і з'явиться як Визволитель народів.

Нарешті цей час сповнився. Людство, що все більше деградувало впродовж віків через гріх і беззаконня, жадало пришестья Визволителя. Сатана докладав зусиль, аби зробити прірву між Небом і Землею глибокою і нездоланною. Оманою він

заохочував людей до гріха, маючи намір виснажити терпіння Боже, загасити Його любов до людей і таким чином домогтися, щоб Він залишив наш світ на його — сатанинську — владу.

Диявол намагався приховати від людей правду про Бога, відвернути їхню увагу від Божого храму і заснувати власне царство. Його боротьба за першість, здавалося, повинна була незабаром увінчатися успіхом. Бог, звичайно, в кожному поколінні людей мав Своїх слуг. Навіть серед язичників були особистості, через яких діяв Христос, аби підняти людей з багна гріха й виродження. Але таких людей зневажали і ненавиділи. Багато з них померли насильницькою смертю. Темрява, в котру сатана огорнув світ, ставала все густішою.

Через язичество сатана протягом віків відвертав людей від Бога, але особливого успіху він досяг у спотворенні віри Ізраїля. Формуючи та ідеалізуючи свої власні поняття, язичники втратили знання про Бога, стаючи все більш зіпсутими. Це ж саме трапилося з Ізраїлем. Переконавання, що людина може спастися своїми власними ділами, становить основу будь-якої язичницької релігії. Таке переконання стало і принципом юдейської релігії. А самий принцип був нав'язаний сатаною. Там, де його дотримуються, люди беззахисні перед владою гріха.

Вістка спасіння передається жителям Землі через людей. Але юдеї хотіли монополізувати істину про вічне життя. Вони приховали «живу» манну, і та зіпсувалась. Релігія, яку вибраний народ намагався «приберегти» лише для себе, обернулася для них втратою віри. Вони обікрали Бога, позбавивши Його слави, ввели світ в оману, спотворивши Благу вістку. Вони відмовилися підкоритися Богові і взяти участь у справі спасіння світу, ставши таким чином зняряддям сатани у справі загибелі людства.

[25]

Народ, якого Бог покликав бути стовпом і підвалиною істини, виявився представником сатани. Представляючи характер Бога в неправильному світлі та змушуючи світ дивитися на Нього як на тирана, вони чинили саме те, що очікував від них сатана. Навіть священники, котрі служили в храмі, втратили розуміння суті служіння, яке вони здійснювали. Вони перестали зауважувати у символах Того, на Котрого вони вказували. Звершуючи жертвоприношення, вони поводитись, як актори у

виставі. Обряди, які Бог Сам встановив, перетворились на засоби, які засліплювали розум і чинили запеклими серця. Бог вже нічого не міг вдіяти для людини через такі канали. Потрібно було усунути усю систему.

Оманливість гріха досягла свого апогею. Для розбещення людських душ були введені в дію всі сили. Син Божий, дивлячись на світ, бачив лише страждання і горе. З жалем Він спостерігав за тим, як люди ставали жертвами жорстокості сатани. Він співчував тим, які були спокушені, замордовані, втрачені. Вони обрали собі правителем того, котрий прикував їх ланцюгами до своєї колісниці як полонених. Збентежені та ошукані, люди йшли сумною процесією до вічної загибелі — до смерті, в якій немає надії на життя, в ніч, після котрої не буває ранку. Сатанинські сили об'єдналися з людьми. Тіла чоловіків і жінок, створені для того, щоб бути оселею Бога, перетворилися на житло нечистих духів. Людська свідомість, нерви, почуття, члени тіла — усе під дією надприродної сили перетворилося на знаряддя потурання найогиднішим похотям. Навіть людські обличчя були позначені печаткою демонізму. Зовнішній вигляд говорив про те, що їхніми серцями опанували легіони злих духів. Таким був світ, на який дивився майбутній Визволитель. О, яке ж то жахливе видовище для Безмежної Чистоти!

Гріх став наукою, а порок був освячений як частина релігії. Бунтівничий дух пустив своє коріння глибоко в серце кожного; ворожість людини проти Неба не знала меж. Всесвіт наочно переконався, що без Бога людство не зможе піднятися з болота гріха. Лише Той, Хто створив світ, міг вдихнути в людину нове життя і силу.

З неослабною увагою мешканці безгрішних світів спостерігали, чекаючи, коли Єгова нарешті підніметься і знищить мешканців Землі. Але якби Бог так учинив, сатана був готовий здійснювати свій підступний план: завойовувати вірність небесних істот. Він оголосив, що, за принципами Божого правління, прощення неможливе, і коли б світ був знищений, сатана й надалі стверджував би, що його звинувачення Бога справедливі. Він був готовий обвинувачувати Бога і закликати до повстання інші світи. Але замість того, щоб знищити світ, Бог послав Свого Сина, аби спасти цей світ. І хоч моральний занепад та

[26]

відверту непокору можна було спостерігати в усіх куточках планети, що стала відчуженою від Бога, шлях для її відновлення був передбачений. Саме в час кризи, коли, здавалося, що сатана готовий тріумфувати, на Землю прийшов Син Божий із вісткою божественної благодаті. Упродовж віків на грішне людство постійно виливалася Божа любов. Незважаючи на зіпсутість людей, Бог продовжував виявляти милість до них. І коли сповнився час, Божество було прославлене злиттям на світ могутнього потоку зціляючої благодаті, котрий не вичерпається аж до часу завершення Плану спасіння.

Сатана торжествував, оскільки йому вдалося спотворити в людині образ Божий. Але Ісус прийшов, щоб відродити в ній образ Творця. Ніхто, крім Христа, не може відновити характер, зіпсований гріхом. Він прийшов, щоб вигнати демонів, які підкорили собі волю людини. Син Божий з'явився на нашій планеті, щоб піднести людину із пороку гріха і відновити за Своїм божественним образом зіпсутий беззаконням характер людини, надавши йому красу Своєї слави.

[27]

¹ Гал.4:4-5² Єзек.12:22³ Бут.15:14⁴ Вих.12:41⁵ Матв.2:18⁶ Ісаїя 9:2⁷ Дії 3:22⁸ Ісаїя 61:1-2⁹ Ісаїя 42:4; 60:3¹⁰ Бут.49:10¹¹ Дан.2:44

Розділ 4. «Народився вам Спаситель»

(На підставі Євангелія від Луки 2:1-20)

Прийнявши людську природу, цар слави принизив Себе. Середовище, в якому Він жив, було грубим і непривабливим. Його слава була прихованою, щоб людей не притягувала велич Його зовнішнього вигляду. Він відмовився від усякого зовнішнього блиску. Багатство, світська слава і людська велич ніколи не зможуть спасти душу від смерті. Ісус прагнув притягувати до Себе людей не земною красою. Тільки краса небесної істини повинна привертати Його послідовників. Характер Месії заздалегідь був відкритий у пророцтві; Він бажав, щоб люди прийняли Його на основі свідчення Божого Слова.

Досконалий План викуплення викликав у ангелів подив. Вони дуже цікавились тим, як народ Божий прийме Його Сина, зодягнутого в людське єство. Ангели прийшли до країни вибраного народу, якому була відкрита слава Божа і де сяяло світло пророцтва в той час, як інші народи перебували в полоні язичницьких забобонів і поклонялися фальшивим богам. Невидимі людям, вони прийшли в Єрусалим до мужів, які були призначені тлумачити Святе Письмо і виконувати служіння в домі Божому. Про скорий Прихід Христа було вже сповіщено священику Захарії, коли він служив перед жертovníком. Вже народився Предтеча Йоан, місія якого була підтверджена дивовижними чудесами і пророцтвом. Звістка про народження і надзвичайну мету його місії стала відомою всюди. І все ж [28] Єрусалим не був готовий зустрічати свого Спасителя.

З подивом небесні вісники споглядали байдужість народу, якого Бог покликав нести світові світло Його істини. Юдейський народ був збережений як свідчення про народження Христа від насіння Авраамового з роду Давида. Однак вони не підозрювали, що Його пришествя настільки близько. Щодня в храмі ранкова і вечірня жертви вказували на Божого Агнця,

але навіть на цьому місці ніхто не був готовий прийняти Його. Священики і вчителі народу не здогадувалися, що найбільша подія віків незабаром має відбутися. Вони повторювали завчені молитви і на очах народу виконували обряди, але у своїй гонитві за багатством і світською славою не були готовими зустріти Месію. Така байдужість заповонила увесь ізраїльський край. Егоїстичні і поглинуті світськими інтересами серця так і не були зворушені радістю, яка схвилювала все Небо. Лише невелика група вірних прагнула побачити Невидимого; саме до них були послані небесні вісники.

Ангели супроводжували Йосифа і Марію, коли вони йшли із рідного Назарета до Давидового міста. Наказ римського імператора про перепис народів, які населяли його великі володіння, поширювався і на мешканців гористої Галілеї. Як у давнину цар Кир був обраний посісти престол всесвітньої імперії, аби звільнити полонених з народу Божого, так і кесар Август став виконавцем Божого плану, за яким матір Ісуса повинна була прийти до Віфлеєма. Вона також була із роду Давидового, а тому Потомок Давида повинен був народитися в родовому місті видатного царя Ізраїлю. «Із Віфлеєма, — записав пророк, — вийде Той, хто буде Владикою в Ізраїлі; хоч віддавна постановляв Його — від днів віковічних».¹ Але в місті царственних предків Йосифа та Марії ніхто їх не прийняв і не вшанував. Стомлені, безпритульні, пройшли вони всю довгу вузьку вулицю, від брами міста і аж до її східної околиці, в марних пошуках притулку для ночівлі. Для них не відшукали місця і в переповненому готелі. Нарешті подорожні знайшли нічліг у хліві, де утримувалася худоба. Тут і народився Спаситель світу.

[29]

Люди нічого про це не знають, але Небеса радіють! Тепер Земля викликала у святих істот із світу світла особливе глибоке зацікавлення та співчуття. Увесь світ засяяв від Його присутності. Над пагорбами Віфлеєма зібралися незліченні сонми ангелів. Вони чекають повеління сповістити світові радісну новину. Якби начальники Ізраїлю виправдали виявлену до них довіру, вони також розділили б радість провіщення про народження Ісуса. Однак вони залишились осторонь.

Бог говорить: «Бо виллю Я воду на спраглу землю, а потоки вод на суходіл». «Світло сходить у темряві для справедливих».²

Для тих, хто шукає світла правди і з радістю приймає його, засяє яскраве проміння від престолу Божого.

На полях, де колись хлопцем Давид випасав свою отару, вночі, як і раніше, стерегли свою отару пастухи. У такі тихі години вони вели розмови про обітованого Спасителя і молилися про прихід Царя на престол Давидів. «Аж [ось] Господній ангел став між ними, і слава Господня осяяла їх, і вони налякалися великим страхом. Та ангел сказав їм: Не бійтеся, бо я звіщаю вам велику радість, яка буде для всього народу: для вас сьогодні в місті Давида народився Спаситель, Який є Христос Господь».³

Від почутих слів в уяві пастухів постали картини слави. Визволитель Ізраїлю прийшов! Вважалось, що Його пришествя — це влада, звеличення нації, торжество. Але Ангел мав приготувати їх до того, щоб вони визнали свого Месію в бідності й приниженні:

«А ось вам ознака, — сказав він, — знайдете сповите Немовля, що лежить у яслах».⁴

Небесний вісник розвіяв усі їхні побоювання. Він навіть сказав, як знайти Ісуса. Зважаючи на людську немічність, ангел дав їм час, поки вони звикнуть до божественного світла. Однак радість і слава не могли бути надовго прихованими, і вся рівнина освітілася яскравим сяйвом Божого воїнства. Земля завмерла, а Небеса нахилилися, щоб слухати пісню: «Слава Богові на висоті, а на землі — мир в людях доброї волі!».⁵

О, якби сьогодні людська родина могла сприйняти цю пісню! Проголошена в той час вістка та супроводжуючий її акорд лунатимуть аж до кінця часу, досягаючи усіх куточків Землі. Коли ж зійде Сонце Праведності і зцілення в променях Його, цю пісню підхопить великий натовп людей і, немов шум великих вод, лунатимуть слова: «Алілуя! Бо запанував Господь наш Бог Вседержитель».⁶

Як тільки Ангели відійшли і світло згасло, нічні тіні знову відкрили Віфлеємські пагорби. Та у пам'яті пастухів залишилася найяскравіша картина, бачена коли-небудь людським оком. «І коли Ангели відійшли від них на небо, пастухи сказали один одному: „Ходімо у Вифлеєм і погляньмо, що там сталося, про

що Господь сповістив нам! Поспішаючи, вони прийшли та знайшли Марію, Йосифа й Немовля, Котре лежало в яслах“». ⁷

А відходячи з Віфлеєма, з великою радістю розповідали всім про те, що бачили й чули. «І всі ті, що чули, дивувалися зі сказаного їм пастухами. Марія ж зберігала всі ці слова, беручи до свого серця. А пастухи повернулися, славлячи й хвалячи Бога за все, що чули та бачили, як їм було сказано». ⁸

Небо й сьогодні знаходиться не далі від землі, ніж тоді, коли пастухи слухали пісню ангелів. Людство і в наш час залишається таким же об'єктом уваги Небес, як і тоді, коли прості люди, котрі займалися своїми буденними справами, зустрічали ангелів в полудень і розмовляли з небесними вісниками у виноградниках і на ланах. Небо буває дуже близьким до нас на наших земних дорогах. Ангели з небесних осель супроводжуватимуть тих, хто виконує Божі накази.

Віфлеємська історія — це невичерпна тема. У ній криється «глибина багатства, і премудрості, і знання Божого». ⁹ Ми захоплюємось жертвою Спасителя, Котрий проміняв небесний престол на ясла; спілкування ангелів, які поклонялися Йому, на худобу в стійлі. Його присутність — це докір людській гордині та самовпевненості. Однак усе це було тільки початком Його, гідного подиву, жертвовного шляху. Для Сина Божого було б великим приниженням прийняти людське єство навіть тоді, коли ще безгрішний Адам жив у Едемі. Але Ісус прийняв його в той час, коли людський рід був ослаблений чотирма тисячами років гріховного полону. Як і кожна дитина Адама, Він відчув на Собі результат дії великого закону спадковості. Якими були ці результати, видно з історії Його земних предків. Він прийшов з такою трагічною спадковістю, щоб розділити наші печалі й спокуси і дати нам приклад безгрішного життя.

Ще в небесах сатана зненавидів Христа через Його високе становище в Царстві Божому. Він став ще більше ненавидіти Його після того, як наміри ошуканця були викриті. Люцифер ненавидів Того, Хто віддав Самого Себе, аби викупити грішний рід. І все ж Бог дозволив Своему Синові прийти в світ, на який пред'являв свої права сатана, безпомічним Немовлям, підвладним людським немочам. Бог допустив, щоб Його Син зустрівся з усіма тими небезпеками, з якими зустрічається

кожна душа; щоб Він боровся, як бореться кожна земна дитина, ризикуючи зазнати поразки і втратити вічність.

Серце кожного батька вболіває за власного сина. Він вдивляється в обличчя свого малюка, здригаючись від думки про небезпеку, з якою йому доведеться зустрітись в житті. Він прагне захистити дорогу дитину від впливу сатани, вберегти її від спокус і боротьби. Бог же віддав Свого Єдинородного Сина на ще страшнішу боротьбу і ризик, щоб життєвий шлях наших дітей був безпечним. Яка любов! Дивуйтеся, Небеса! Сповняйся подивом, Земле!

[32]

¹Мих.5:1

²Ісаїя 44:3; Псал.112:4

³Луки 2:9-11

⁴Луки 2:12

⁵Луки 2:14

⁶Об'явл.19:6

⁷Луки 2:15-16

⁸Луки 2:18-19

⁹Римл.11:39

Розділ 5. Посвячення

(На підставі Євангелія від Луки 2:21-38)

Через сорок днів після народження Христа Йосиф і Марія принесли Його в Єрусалим, щоб представити перед Господом і принести жертву. Цього вимагав юдейський закон, і Христос, як Людина, повинен був коритися законові в усьому. Перед тим був звершений обряд обрізання як запорука Його послуху законові.

За вимогами закону, жертвоприношенням за матір мало бути однорічне ягнятко для всепалення, а в жертву за гріх приносили молодого голуба або горлицю. Але якщо батьки через свою бідність не мали змоги жертвувати ягнятко, то закон дозволяв їм принести дві горлиці або двоє молодих голубів: одного — у всепалення, а другого — в жертву за гріх.

Те, що приносилось в жертву Господу, мало бути без жодної вади. Ці жертви символізували Христа, що дає підставу вважати: Ісус не мав жодної фізичної вади. Він був непорочним і чистим Ягням.¹ Його будова тіла була правильною, а організм — міцним і здоровим. Усе Своє життя на землі Він прожив у згоді із законами природи. Як у фізичному, так і в духовному відношенні Христос був Прикладом того, яким, за Божим задумом, мало бути людство завдяки послухові Його Законам.

[33] Посвячення первістків бере свій початок з прадавніх часів. Бог обіцяв віддати Первородного Небес задля спасіння грішника. Кожна сім'я повинна була засвідчити свою вдячність за цей дар посвяченням власного сина-первістка. Він мав бути посвяченим на священницьке служіння як представник Христа серед людей.

Після звільнення Ізраїлю з Єгипту посвячення первородних було знову відновлене. Коли сини Ізраїля перебували в рабстві

у єгиптян, Господь звелів Мойсееві піти до фараона, царя єгипетського, й сказати:

«Так сказав Господь: Син Мій, Мій первородний — то Ізраїль. І кажу Я тобі: відпусти Мого сина — і нехай Мені служить. А коли ти відмовиш пустити його, то ось Я вб'ю твого сина, твого первородного».² Мойсей передав фараонові слова Господні, але гордий цар відповів: «Хто такий Господь, щоб я мав послухатись Його голосу та відпустити Ізраїля? Не знаю Господа, й Ізраїля не відпущу».³ Господь діяв для Свого народу з допомогою ознак і чудес, посилаючи страхітливі кари на фараона. Врешті-решт ангел-губитель отримав повеління вбити всіх первородних Єгипту — як серед людей, так і тварин. Щоб ізраїльтяни могли уникнути цього, вони отримали наказ помазати кров'ю заколеного ягняти одвірки своїх осель. Кожна домівка мала бути таким чином поміченою, щоб ангел, виконуючий місію смерті, пройшов повз ці оселі.

Пославши таку кару на Єгипет, Господь сказав Мойсееві: «Посвяти Мені кожного первородного ... серед людини і серед тварин для Мене воно».⁴ «Того дня, коли Я був ударив кожного первородного в єгипетським краї, Я посвятив Собі кожного первородного в Ізраїлі від людини аж до тварини, — Мої вони будуть, Я — Господь!»⁵ Після того, як було встановлено служіння в скинії, замість первородних усього Ізраїля для служіння в Святині Господь обрав покоління Левія. Однак усіх первістків і надалі вважали Господніми — їх потрібно було викупувувати.

Таким чином, закон щодо посвячення первістків мав виняткове значення. З одного боку, він нагадував про чудове визволення Господом синів Ізраїлевих, а з іншого — вказував на значно більше визволення, котре має здійснити Єдинородний Божий Син. Як кров, якою були покроплені одвірки, спасла первородних Ізраїлю, так і кров Христа може спасти

[34]

тними людьми. Йосиф і Марія були бідними, тому коли вони прийшли зі своєю Дитиною до священика, він побачив в них, судячи за одягом, усього лиш скромних галілеян. Ніщо у їхньому зовнішньому вигляді не привертало уваги, та й на жертву, котру вони принесли, могли спромогтися вельми бідні люди.

Священик виконав своє звичне служіння. Узявши Дитину на руки, він потримав її перед жертovníком. Віддавши хлопчика матері, він у сувої з іменами первородних записав ім'я «Ісус». Йому й на думку не спало, що Немовля, Котре він тримає на руках, було Величністю Небес, Царем слави, — Тим, про Кого Мойсей писав: «Господь Бог вам Пророка підніме від ваших братів, як мене, у всім Його слухайтеся, про що тільки Він вам говоритиме».⁶ Він і не здогадувався, що цим Немовлям був Той, Чию славу хотів бачити Мойсей. На руках священика лежав Той, Котрий був більшим від Мойсея. І коли він вписував у сувій книги ім'я Дитини, його рука вивела Ім'я Того, Хто був Основою усієї юдейської релігійної системи. Це ім'я мало стати смертним вироком для неї, оскільки система жертвоприношень вже почала відживати. Прообраз майже втілювався в Реальність, тінь майже стала Тілом.

Слава Божа відійшла від Святині, але у Віфлеємському Немовляті була прихована слава, перед якою схилялися ангели. На перший погляд, немічне Немовля було обітованим Насінням, на котре вказував перший жертovníк, споруджений біля воріт Едему. То був Примиритель — Той, Хто відкрився Мойсееві як «Я є Той, що є». Це Він у стовпах хмарному і вогненному провадив Ізраїля. Про Його явлення задовго наперед провіщали пророки. Він був Бажанням усіх народів, Коренем і Галузкою [35] Давида, Яскравою Вранішньою Зорею. Ім'я цього безпомічного Немовляти, що було записане в ізраїльському книжковому сувої, проголошувало Його нашим братом і було надією для грішного людства. Дитина, за Яку шойно внесли викуп грішми, була Тим, Хто мав стати викупленням за гріхи всього світу. Він був істинним «Великим Священиком над домом Божим», Головою «безперестанного священства», Посередником, Який перебував «праворуч Величності на висотах».⁷

Духовне розпізнається духовним. У храмі Син Божий був посвячений на ту роботу, яку Він прийшов виконати. Священик

дивився на Нього як на звичайну дитину. Але незважаючи на те, що він не бачив і не відчував нічого незвичайного, вчинок Бога, Який віддав Свого Сина світові, не залишився непоміченим. Ця подія все ж привернула деяку увагу до Христа. «Був один чоловік у Єрусалимі, на ім'я Симеон, — людина праведна й побожна, що очікував утіхи Ізраїля; і Святий Дух був на ньому. І було йому обіцяно Духом Святим, що він не побачить смерті, доки не побачить Христа Господнього».⁸

Увійшовши у храм, Симеон побачив сім'ю, яка представляла священникові свого первістка. їхній зовнішній вигляд свідчив про бідність, але Симеон, прислухавшись до голосу Святого Духа, був глибоко переконаний у тому, що Немовля, яке представляють Господеві, є Утішитель Ізраїлю, саме Той, Кого він палко бажав бачити. На здивованого священника Симеон справив враження людини, що перебуває в стані духовного екстазу. Коли священник повернув Немовля Марії, Його взяв на руки Симеон і представив Богові. Радість, якої він ще ніколи не відчував, переповнювала його душу. Підносячи до неба Немовля-Спасителя, він сказав: «Нині відпускаєш Свого раба, Владико, згідно зі Своїм словом, у мирі, бо мої очі побачили Твоє Спасіння, яке Ти приготував перед обличчям усіх народів: Світло відкриття для язичників і славу Твого народу Ізраїля!»⁹

Дух пророцтва спочивав на цьому Божому чоловікові, і в той час, як Йосиф і Марія, стоячи поруч, дивувались його словам, він поблагословив їх і сказав Марії: «Ось Цей поставлений на падіння і на піднесення багатьох в Ізраїлі як ознака суперечок; і тобі самій меч прошиє душу, щоб відкрилися думки багатьох сердець!»¹⁰

І Анна-пророчиця, котра прийшла в храм, підтвердила свідчення Симеона про Христа. Коли Симеон говорив, її обличчя засяяло славою Божою, і від щирого серця Анна висловила подяку Богові за те, що і їй було дозволено побачити Христа-Господа.

Ці смиренні шанувальники Бога не дарма досліджували пророцтва. Але ті, котрі обіймали посади керівників і священників в Ізраїлі, хоч і володіли дорогоцінними пророчими книгами, однак не ходили шляхом Господнім і їхні очі не побачили Світла життя.

Так трапляється і в наші дні. Події, що перебувають у центрі уваги всього Неба, бувають непоміченими як релігійними вождями, так і простими віруючими дому Божого. Люди визнають Христа як історичну особу і в той же час відвертаються від живого Христа. Нині Господа Ісуса в Його Слові, що закликає до самопожертви; в особі бідних і нужденних, які благають про допомогу; у справедливій справі, котра часом пов'язана з труднощами, турботами і ганьбою, приймають так само неохоче, як і вісімнадцять століть тому. Марія розмірковувала над сповненим глибокого змісту пророцтвом Симеона. Дивлячись на Немовля, яке лежало в неї на руках, і пригадуючи слова, сказані пастухами з Віфлеєма, вона сповнювалася вдячністю, радістю і світлою надією. Слова Симеона нагадали їй пророцтво Ісаї: «І вийде Пагінчик із пня Єссеєвого, і Галузка дасть плід із коріння його. І спочине на Нім Дух Господній — дух мудрості й розуму, дух поради й лицарства, дух пізнання та страху Господнього... Справедливість буде поясом у Нього... а правда підпереже Його боки!»¹¹ «Народ, який в темряві ходить, Світло велике побачить... Бо Дитя народилося нам, даний нам Син, і влада на раменах Його, і дадуть ім'я Йому: Чудесний Порадник, Бог сильний. Отець вічності. Князь миру».¹²

[37] І все ж Марія не до кінця розуміла місію Христа. Симеон пророкував про Нього як про Світло, що просвічує язичників, і про Славу Ізраїлю. Так само і ангели говорили про народження Спасителя як про радісну подію для всіх народів. Бог намагався виправити обмежене юдейське уявлення про діяльність Месії. Він хотів, щоб люди дивилися на Нього не тільки як на Визволителя Ізраїлю, а й Викупителя світу. Але повинно було пройти чимало років, перш ніж навіть мати Ісуса зрозуміє характер Його місії.

Марія сподівалася, що Месія царюватиме на престолі Давидовому, не розуміючи, що цей престол мав бути здобутий ціною страждань. Через Симеона їй було відкрито, що шлях Месії в цьому світі буде тернистим. У словах: «І тобі самій меч прошиє душу», сказаних Марії, міститься натяк милостивого Бога на страждання, котрі матір Ісуса вже почала зазнавати за свого Сина.

«Ось, Цей, — пророкував Симеон, — поставлений на падіння і на піднесення багатьох в Ізраїлі як ознака суперечок...» Щоб піднятися, потрібно спочатку впасти. Ми також повинні впасти на Склею і розбитися, перш ніж зможемо піднятися у Христі. Наше «я» має бути розвінчане, а гордість упокорена. Лише так ми зможемо пізнати славу духовного царства. Юдеї не бажали прийняти слави, яка досягається шляхом приниження, тому вони й не захотіли прийняти свого Визволителя. Він став «ознакою суперечок».

«Щоб відкрилися думки багатьох сердець». Серця усіх — від Творця і до князя темряви — виявляють себе у світлі життя Спасителя. Сатана представив Бога егоїстичним деспотом, котрий претендує на все, нічого не даючи, вимагає від Свого творіння служіння винятково задля власної слави, не жертвуючи при цьому нічим задля їхнього добра. Але дар, отриманий людством в особі Христа, говорить про те, яким є серце Отця. Він свідчить, що наміри Бога щодо нас — це «задуми щастя, а не лиха».¹³ Він відкриває: хоча ненависть Бога до гріха є такою ж сильною, як смерть, Його любов до грішника сильніша від смерті. Розпочавши справу викуплення людства, Він не пошкодує нічого, чого б воно не коштувало, оскільки це потрібно для завершення Його справи. Бог не утаїв від людей жодної істини, необхідної для нашого спасіння, не знехтував жодним чудом милості, не залишив невикористаною ні один з божественних засобів. Таким чином отримуємо благодать на благодать і дар — на дар. Уся скарбниця Небес відкрита для тих, кого Він бажає спасти. Зібравши всі багатства Всесвіту і відкривши джерела Своїх невичерпних сил, Бог усе це віддав у руки Христа, сказавши: все це для людини. Використай ці дари для того, щоб переконати її, що немає більшої любові, ніж Моя, ні на землі, ні на небі. Своє найбільше щастя людина знайде в любові до Мене.

Біля Голгофського хреста віч-на-віч зустрілися любов і самолюбство. Там вони були явлені світові у всій повноті.

Христос жив лише для того, щоб потішати й благословляти; сатана ж, віддавши Його на смерть, виявив усю свою ненависть до Бога. Він показав, що справжньою метою його повстання

було скинути з престолу Бога і знищити Того, через Кого виявляла себе Божа любов.

Життя і смерть Христа відкрили також і думки людей. Від ясел і до Голгофського хреста життя Ісуса було закликком до самозречення та участі в стражданнях. Воно відкрило людські наміри. Ісус приніс небесну істину, і всіх, хто прислухався до голосу Святого Духа, притягнув до Себе. Ті, що поклоняються власному «я», належать до царства сатани. Своїм ставленням до Христа кожний виявить, на чиему боці він перебуває. Таким чином, людина сама собі виносить вирок.

У день останнього суду всі загублені душі зрозуміють, у чому полягало їхнє відкинення істини. Усі побачать хрест, і кожний, хто був засліплений беззаконням, зрозуміє його справжнє значення. У світлі Голгофи та її таємничої Жертви грішники самі відчують себе засудженими. Буде відкинута всяке фальшиве виправдання. Людське відступництво відкриється в усій своїй огидності. Люди зрозуміють, що вони обрали. Тоді з'ясуються усі питання про те, що таке істина, а що було заблудженням у цій довготривалій боротьбі між добром і злом. На Вселенському суді з Бога буде зняте звинувачення в існуванні зла і терпимості до нього. Там виявиться, що Божі постанови у жодному разі не призводять до появи гріха. У Божому правлінні не було недоліку, жодної причини до незадоволення. Коли відкриються думки всіх сердець, тоді й праведники, і відступники [39] одностайно визнають: «Праведні та істинні путі Твої, Царю святих! Хто не побоїться Тебе, Господи, і не прославить Імені [40] Твого? ...бо відкрилися суди Твої!»¹⁴

¹ 1Петр.1:19

² Вих.4:22-23

³ Вих.5:2

⁴ Вих.13:2

⁵ Числ.3:13

⁶ Дії 3:22

⁷ Євр.10:21; 7:24; 1:3

⁸ Луки 2:25-26

⁹ Луки 2:29-31

¹⁰ Луки 2:34

¹¹ Ісая 11:1-5

¹² Ісая 9:2-6

¹³Євр.29:11

¹⁴Об'явл.15:3-4

Розділ 6. «Ми бачили Його зорю»

(На підставі Євангелія від Матвія, 2-й розділ)

«Коли ж Ісус народився у Віфлеємі юдейським за днів царя Ірода, то мудреці прийшли зі сходу до Єрусалима, питаючи: Де Цар юдейський, що народився? Бо ми побачили Його зорю на сході і прийшли поклонитися Йому».¹

Ці мудреці зі сходу були філософами. Вони належали до великого і впливового класу суспільства, який складали люди шляхетного роду; вони володіли значною частиною багатства і знання, що належали їхній нації. Серед них були й такі, котрі обдурювали людей, користуючись їхньою довірливістю, але були й праведники, що вивчали прояви Божого Провидіння і користувалися пошаною за чесність і мудрість. Саме до цієї категорії й належали мудреці, котрі відвідали Ісуса.

Світло Боже завжди сяяло серед темряви язичества. Коли мудреці вивчали всіяне зорями небо і намагалися збагнути таємницю їхніх орбіт, вони бачили славу Творця. В пошуках знань ці люди звернулися до єврейських Писань. У їхньому рідному краї зберігалися як великий скарб пророчі сувої, що провіщали прихід небесного Вчителя. Біблійний муж Валаам колись належав до таких мудреців і був певний час пророком Божим. Натхненний Святим Духом, він пророкував процвітання Ізраїлю і з'явлення Месії; його пророцтва передавалися у вигляді переказів від покоління до покоління. Але у Старому Завіті істина про прихід Спасителя була відкрита найбільш зрозуміло. Мудреці з радістю дізналися, що Його пришествя було близько і що увесь світ мав сповнитися пізнанням слави Господа.

Мудреці зауважили таємниче світло на небі саме тієї ночі, коли слава Божа виявила себе на Віфлеємських пагорбах.

Як тільки світло зникло, на небі з'явилась яскрава зірка і не згасала. На диво вона виявилась рухомою зіркою, або

планетою, і це явище викликало жваву зацікавленість. Нова зірка була групою сяючих ангелів, котрі знаходились далеко від Землі, хоч мудреці не знали цього. І все ж вони були переконані, що зоря має для них особливе значення. Вони почали радитись із жрецькими й філософами, досліджувати стародавні сувої Писань. Пророцтво Валаама провіщало:

«Сходить зоря від Якова і піднімається берло з Ізраїлю».² Невже ця дивна зірка була провісницею Обітованого? Мудреці з радістю прийняли послане їм світло небесної істини, і тепер воно засяло для них ще яскравіше. Уві сні вони отримали настанову вирушити на пошуки новонародженого Царя.

Подібно до того, як Авраам вірою прийняв поклик Божий і пішов, «не відаючи куди»,³ як Ізраїль з вірою йшов за хмарним та вогняним стовпом до Обітованого краю, так і ці язичники вирушили на пошук обітованого Спасителя. Країни Сходу у ті часи були багатими на коштовні речі, тому мудреці вирушили в дорогу не з порожніми руками. За звичаєм, князям та іншим вельможним особам приносили дарунки на знак пошани; це означало, що найбагатші дари того краю мали стати приношенням для Того, в Кому благословляться всі народи Землі? Щоб постійно бачити перед собою зірку, їм довелося подорожувати вночі. Але ці мужі не витрачали надаремно часу, а повторювали пророцтва і перекази про Того, Кого вони шукали. На кожній зупинці для відпочинку мудреці знову і знову переглядали стародавні книги, все більше переконуючись, що перебувають під Божественним керівництвом. Окрім провідної зірки як видимого дороговказу, вони відчували і внутрішні спонукання Святого Духа, Який впливав на їхні серця, надихаючи їх надією. Хоч і довга, подорож була для них щасливою.

[42]

Коли вони прийшли до Ізраїльського краю і вже спускались з Оливної гори, то побачили Єрусалим, а зірка, що провадила їх під час цієї втомливої подорожі, раптом зупинилася над храмом. Через короткий час вона зовсім зникла. Мудреці з нетерпінням рушили вперед, сподіваючись почути з уст кожного мешканця столичного міста радісну новину про народження Месії. Та даремними були усі їхні розпитування. Увійшовши в святе місто, вони попрямували до храму. Але на свій подив, не знайшли нікого, хто знав би щось про новонародженого Царя.

Більше того, їхні розпитування викликали у мешканців не радість, а навпаки — здивування, страх, а іноді й презирство.

Священики шанували традиції. Вони хизувалися своєю вірою і побожністю, засуджуючи греків і римлян як язичників і найзапекліших грішників. Мудреці не були ідолопоклонниками і в очах Бога стояли значно вище, ніж ці удавані Його поклонники; і все ж юдеї дивилися на них як на язичників. Навіть серед тих, котрі були покликані бути хоронителями Святих Писань, їхні розпитування не знаходили жодного відгуку.

Звістка про прибуття мудреців швидко облетіла увесь Єрусалим. Незвичайна мета їхнього прибуття викликала хвилювання в народі, і це дійшло до царя Ірода. Підступного едомлянина стривожила думка про появу можливого суперника. Численні вбивства заплямували його сходження на престол. Народ ненавидів царя-чужинця. Єдиним захистом Ірода був прихильний до нього Рим. Але було видно, що цей новий Цар претендував на більше: Він народився ізраїльтянином, щоб царювати.

Ірод запідозрив священиків у змові з чужинцями, які нібито хочуть підбурити народ до повстання і скинути його з престолу. Однак, приховавши свої підозри, він вирішив вдатися до хитрощів і таким чином зруйнувати їхні підступи. Прикликавши первосвящеників і книжників, він почав розпитувати їх про те, що говориться в священних книгах про місце народження Месії.

[43] Поставлене таким чином узурпатором престолу запитання на прохання чужоземців уразило гордість юдейських учителів. З іншого боку, байдужість, з якою вони звернулися до книжних сувоїв, викликала лють заздрісного тирана. Він вирішив, що від нього намагаються приховати правду, і тому з усією силою влади, якій юдеї не могли опиратися, Ірод наказав їм ретельно дослідити пророцтво і назвати йому місце народження очікуваного Царя Ізраїлю. «Вони ж сказали йому: У Віфлеємі юдейським, бо так написано пророком: І ти, Віфлеєме, земле Юдина, нічим не менший серед інших володінь Юди, бо з тебе вийде Вождь, Який пастиме народ Мій, Ізраїля».⁴

Після цього Ірод покликав до себе мудреців. Буря гніву й страху лютувала в його серці, але, зберігаючи зовнішній спокій, він прийняв чужинців досить люб'язно. Він розпитав їх про

час появи зорі, вдаючи, що, нібито, з радістю вітає звістку про народження Христа, і звелів своїм гостям: «Ідіть і докладно розвідайте про Дитя; коли ж знайдете, сповістіть мене, щоб і я пішов та поклонився Йому». ⁵ З цими словами він відпустив їх, аби вони могли продовжити свою подорож до Віфлеєма.

Єрусалимські священики і книжники не були настільки необізнаними про народження Христа, як вони це вдавали. Звістка про відвідини ангелами пастухів дійшла до Єрусалима, але рабини повелися так, ніби вона не гідна їхньої уваги. Вони самі могли б знайти Ісуса і привести мудреців на місце Його народження, однак саме чужоземці звернули їхню увагу на народження Месії:

«Де Цар юдейський, що народився? — питали вони. — Бо ми побачили Його зорю на сході і прийшли поклонитися Йому». ⁶

Ніщо інше, як заздрість і гордия священиків, стали перепорою на шляху до світла. Якби священики й рабини повірили словам пастухів і мудреців, то вони опинилися б у вкрай непринажному становищі, оскільки усім стало б зрозумілим, що їхні претензії бути тлумачами Божих істин безпідставні. Ці освічені вчителі не бажали принизитися до того, щоб учитися від тих, кого вони називали язичниками. Не може бути, міркували вони, щоб Бог обминув їх і спілкувався з неосвіченими пастухами та необрізаними язичниками. Таким чином вони вирішили проігнорувати слова, що так схвилювали царя Ірода і увесь Єрусалим. Вони навіть не подумали іти до Віфлеєма, аби переконатися в тому, що це правда. Вони почали переконувати народ у тому, що зацікавлення Ісусом є фанатичним збудженням. Саме з цього і почалося відкинення Христа священиками й рабинами. З тієї хвилини їхні гордість і впертість почали переростати в неприховану ненависть до Спасителя. Тоді, коли Бог відчиняв двері істини і перед язичниками, юдейські керівники зачинили їх самі для себе.

Мудреці відійшли з Єрусалима самі. У той час, як вони виходили за ворота міста, нічні сутінки густішали, та, на превелику радість, вони знову побачили зорю, котра й привела їх до Віфлеєма. На відміну від пастухів, їм нічого не було відомо про скромне становище Ісуса. Здійснивши довгу подорож, вони були розчаровані байдужістю юдейських начальників і

[44]

залишали Єрусалим зі значно меншою впевненістю, ніж тоді, коли входили до нього. У Віфлеємі вони також не побачили царської варти для охорони новонародженого Царя. Там не було і знатних мужів світу. Як відомо, першою колискою Ісуса стали ясла. Його єдиними охоронцями були батьки, неосвічені селяни. Невже це Той, про Кого написано, що «відновить потомство Якова... приведе назад тих, які спаслися з-поміж Ізраїля...»; чи можна Його вважати Тим, Хто буде «світлом народів, щоб спасіння дійшло до кінців світу»?⁷

«І увійшовши в дім, побачили Дитя з Його матір'ю Марією. Впавши на коліна, вони поклонилися Йому».⁸ Під скромною зовнішністю Ісуса мудреці все ж зуміли розпізнати Божество. Вони віддали Йому свої серця як Спасителю, а опісля й свої дари: «золото, ладан та миро». Ось якою була їхня віра! Про мудреців зі Сходу можна сказати, як і про римського сотника: «Ні в кого в Ізраїлі не знайшов Я стільки віри».⁹

Мудреці нічого не підозрювали про намір Ірода щодо Ісуса. Після того, як мета їхньої подорожі була досягнута, вони готувались вирушити до Єрусалима, бажаючи повідомити Ірода про свій успіх. Але уві сні вони отримали божественну вказівку: не мати з ним жодних стосунків. Таким чином, обминаючи Єрусалим, мудреці іншою дорогою повернулися на батьківщину.

[45]

Так само і Йосиф отримав попередження втекти до Єгипту разом з Марією і Немовлям. Ангел сказав Йому: «Будь там, доки я тобі не скажу, бо Ірод буде розшукувати Дитя, щоб убити Його».¹⁰ Йосиф негайно підкорився і для більшої безпеки вирушив у дорогу вночі.

Через мудреців Бог привернув увагу юдейської нації до народження Свого Сина. Їхні розпитування в Єрусалимі, пробудження загальної зацікавленості й навіть заздрощів Ірода, який примусив замислитися священників, привернули увагу людей до пророцтв щодо Месії та великої події, яка щойно сталася.

Сатана докладав усіх зусиль, щоб не допустити Божественного світла в світ; він вдався до надзвичайних хитрощів, аби знищити Спасителя. Але Той, Хто ніколи не спить і не дремає, пильнував Свого улюбленого Сина. Той, Хто посилав манну

з неба для Ізраїля і годував Іллю під час голоду, приготував притулок у язичницькій країні і для Марії та Дитятка Ісуса. Завдяки дарам мудреців з язичницької країни, Господь забезпечив їх засобами для подорожі в Єгипет і проживання на чужині.

Мудреці одними з перших вітали Викупителя. Вони першими принесли свої дари і поклали їх до Його ніг. Як же чудово вони використали перевагу служіння! Бог з радістю приймає дари люблячого серця, і вони стають найдієвішим засобом у служінні Йому. Якщо ми віддали наші серця Ісусові, то також принесемо Йому свої дари. Золото, срібло, найцінніші земні скарби — наші розумові та духовні багатства — будуть з доброї волі посвячені Тому, Хто полюбив нас і віддав Себе за нас.

Тим часом Ірод з нетерпінням чекав у Єрусалимі повернення мудреців. Оскільки минав час, а вони не приходили, в нього з'явилася підозра. Небажання рабинів повідомити йому місце народження Месії, здається, говорило про те, що вони розгадали його план і мудреці навмисне уникнули зустрічі з ним. Від цієї думки його охопила лютість. Хитрість не мала успіху, залишилось вдатися до сили. Ірод вирішив учинити жорстоку розправу з Немовлям-Царем. Ці горді юдеї побачать, до чого призводять їхні спроби посадити на трон нового монарха, розмірковував він.

[46]

Негайно були послані воїни у Віфлеєм з наказом убивати всіх дітей віком до двох років. Мирні оселі Давидового міста стали свідками жахливих сцен, які шість століть тому були відкриті пророкові: «У Рамі чути крик, [плач, і] ридання, і велике голосіння: це Рахиль оплакує своїх дітей і не хоче втішитися, бо їх немає».¹¹

Але юдеї самі стягнули на себе це лихо. Якби вони у вірності і смиренні ходили перед Богом, Він чудовим чином приборкав би гнів царя. Але їхні гріхи розлучили їх з Богом. Вони відкинули Святого Духа, Який був їхнім єдиним Захистом. Хоч люди нібито досліджували Писання, щоб жити згідно з волею Божою, вони вишукували пророцтва, які можна було витлумачити на користь самозвеличення та доказ того, що Бог зневажає всі інші народи. Представники вибраного народу гордо вихвалялися, що Месія прийде як Цар, Котрий підкорить

Своїх ворогів і в гніві винищить язичників. Таким чином вони накликали на себе ненависть своїх поневолювачів. Їхнє фальшиве свідчення про місію Христа сатана прагнув використати для вбивства Спасителя; однак усе це обернулося проти них самих.

Цей вияв жорстокості був одним з останніх, якими було затьмарене царювання Ірода. Незабаром після винищення невинних немовлят, він сам був змушений підкоритися вироку долі, якого вже ніхто не міг відвернути: Ірод помер жахливою смертю.

Йосиф, котрий ще перебував в Єгипті, отримав повеління Божого ангела повернутися в Ізраїльську країну. Вважаючи Ісуса спадкоємцем Давидового престолу, Йосиф хотів оселитись у Віфлеємі, але довідавшись, що у Юдеї, замість Ірода, зацарював його син Архелай, він злякався, допускаючи, що син може здійснити план свого батька, спрямований проти Ісуса. З усіх синів Ірода Архелай за своїм характером був найбільш подібний до батька. Вже сам його прихід до влади був позначений бунтом в Єрусалимі та винищенням римськими воїнами тисяч юдеїв.

[47]

Йосиф знову отримав з Неба повеління піти у безпечне місце. Він повернувся в Назарет, свою родинну домівку. Тут Ісус прожив майже тридцять років, «щоб збулсья сказане пророками, що Він буде названий Назореєм».¹² Хоч правителем Галілеї був один із синів Ірода, але тут оселилось значно більше переселенців з чужих земель, ніж в Юдеї, через що влада виявляла до них значно менше зацікавлення, а тому поява тут Ісуса могла залишатися непоміченою.

Так був прийнятий Спаситель, коли Він прийшов на Землю. Часом здавалося, що ніде немає спокійного і безпечного місця для Немовляти-Спасителя. Бог не міг повністю довірити Свого улюбленого Сина людям, навіть коли Він здійснював їхнє спасіння. Тому було доручено ангелам служити Ісусу й охороняти Його, аж поки Він не завершить Свою місію на Землі й не помре від рук тих, кого Він прийшов спасти.

[48]

-
- ¹Матв.2:1-2
 - ²Числ.24:17
 - ³Євр.11:8
 - ⁴Матв.2:6
 - ⁵Матв.2:8
 - ⁶Матв.2:2
 - ⁷Ісаия 49:6
 - ⁸Матв.2:11
 - ⁹Матв.8:10
 - ¹⁰Матв.2:13
 - ¹¹Матв.2:18
 - ¹²Матв.2:23

Розділ 7. Дитинство

(На підставі Євангелія від Луки 2:39-40)

Дитинство та юність Ісуса пройшли в невеликому гірському селищі. Його присутність ушанувала б будь-яке славетне місце на Землі. Для найпишніших царських палаців було б привілеєм приймати Його як гостя. Але Він пройшов повз багаті садиби, царські палаци і славетні наукові заклади, аби оселитися в нічим не примітному Назареті, на який суспільство того часу дивилося з презирством.

Чудовим за своєю значущістю є короткий біблійний опис раних років Ісуса: «Дитина ж росла й міцніла, сповнюючись мудрості, і благодать Божа була на Ній». ¹ Перебуваючи у світлі, яке виходило від лица Його Отця, Ісус «зростав мудрістю, і віком, та благодаттю у Бога і людей»; ² Ісус володів живим, проникливим розумом, не за роками глибокодумністю та мудрістю — красою гармонійного характеру. Його розум і тіло розвивалися поступово, у відповідності до законів природного формування дитини.

Ще в дитинстві характер Ісуса відзначався особливою привабливістю: Він завжди був готовий допомагати іншим, виявляв терпимість, правдивість; Він ніколи не жертвував чесністю. Залишаючись непохитним, мов скеля, у дотриманні моральних принципів, Він Своїм життям виявляв благодать бездоганного ставлення до людей.

[49] Мати Ісуса стежила за розвитком Сина, зауважуючи в Його характері печать досконалості. Вона із радістю заохочувала формування цього світлого і сприйнятливого розуму. Святий Дух давав їй мудрість співпрацювати з Небом у вихованні Дитини, Яка мала право визнати Своїм Отцем винятково Бога.

З найдавніших часів віруючі люди в Ізраїлі приділяли багато уваги вихованню молоді. Господь заповів, щоб уже у ранньому дитинстві дітей учили пізнавати Його досконалість і

велич, що знайшло свій особливий вияв у Його Законів та в історії Ізраїлю. Пісні, молитви й повчання із Писань подавалися дітям у доступній формі. Батьки й матері повинні були навчити дітей, що Божий Закон є виразом Його характеру; якщо вони приймуть принципи цього Закону в своє серце, образ Божий відобразиться в їхньому розумі й усьому житті. В основному навчання проходило в усній формі, але молодь училася також читати Святе Письмо старовірською, досліджувати пергаментні сувої Старого Завіту.

За часів Христа селище або місто, де люди не займалися релігійним вихованням дітей, вважалося під Божим прокляттям. Однак з часом навчання ставало формальним. Традиції значною мірою витісняли Писання. Справжнє виховання захоплювало б молодь, «щоб шукали Бога: може, відчують Його і знайдуть, бо ж недалеко Він від кожного з нас».³ Але юдейські вчителі більше уваги приділяли обрядам. Уми людей були заповнені матеріалом, який не приносив користі і не міг бути визнаний у найвищій небесній школі. У цій системі освіти не було місця для досвіду, котрий досягається особистим сприйняттям Божого Слова. Поглинуті зовнішньою стороною релігії, учні не знаходили часу, аби побути на самоті з Богом. Вони не чули Його голосу, що промовляє до сердець. У пошуках знань вони цілком відвернулися від Джерела Мудрості. Найважливіше в служінні Богові було занедбане, принципи Закону Божого були розмиті. Те, що в Ізраїлі вважалося найвищою освітою, насправді стало найбільшою перешкодою на шляху до істинного розвитку. Освіта, отримана у рабинів, пригнічувала здібності молоді. Результатом такого виховання став вузький обмежений розум.

[50]

У дитинстві Ісус не навчався у школі при синагозі. Матір була Його першою вчителькою. З її вуст і пророчих сувоїв Він пізнавав небесні істини. Біля ніг матері Ісус тепер засвоював те, що колись Сам проголосив для ізраїльського народу через Мойсея. Ставши юнаком, Ісус знову ж таки не шукав освіти в школах рабинів. Він не мав потреби в освіті з таких джерел, оскільки Сам Бог був Його Наставником.

Питання, яке ставили Спасителів під час Його служіння, «Як Він знає Писання, хоч не вчився»,⁴ зовсім не означало, що

Ісус не вмів читати, а те, що Він не отримав освіти у школі рабинів. І ми можемо здобувати мудрість так, як робив Він. Його глибоке знання Святого Письма свідчить про те, що в юні роки Він старанно вивчав Слово Боже. Перед Ним відкривалася велика скарбниця творіння Божого. Той, Хто створив усе, тепер Сам осягав науку, котру Його ж рука накреслила на землі, на морі та на небесах. Подалі від світської марноти, Він черпав знання з природи. Він вивчав життя тварин, рослин, сутність людини. З дитинства Ісус ставив перед Собою одну мету — бути благословенням для інших. Усе необхідне для цього Він знаходив у природі. Вивчаючи тваринний і рослинний світи, Він знаходив нові шляхи і засоби для поширення істини. В усьому побаченому Ісус постійно знаходив підтвердження Божественної істини. Притчі, які Він використовував для викладення Свого вчення, свідчать про те, наскільки відкритим був Його дух для впливу природи і як багато духовних повчань Він видобував з оточуючого середовища.

Значення слів і діл Божих відкривалося для Ісуса, коли Він Сам намагався збагнути сутність речей. Небесні істоти прислуговували Йому; Його думки й поведінка були непорочними. З того часу, як Ісус навчився мислити, Він постійно зростав у духовній благодаті та пізнанні істини.

[51] Кожна дитина може здобувати знання так, як їх здобував Ісус. Коли ми прагнемо пізнати нашого Небесного Отця через Його Слово, наближаються до нас ангели, наш розум укріпляється, характер стає шляхетним і чистим. Ми все більше уподібнюємося до нашого Спасителя. А коли споглядаємо красу й велич природи, наша любов до Бога зростає. Коли ми пізнаємо Його діла, наш дух сповнюється благоговінням і душа одержує натхнення. Спілкування з Богом ті через молитву розвиває розумові та моральні здібності; коли ми зосереджуємо свої думки на духовних речах, наші духовні сили міцніють.

Ісус жив у повній гармонії з Богом. Поки Він був Дитиною, то думав і говорив як дитина. Але жодна пляма гріха не спотворила в Ньому образ Божий. Однак і Він не був вільний від спокус.

Через свою гріховність мешканці Назарета стали притчею во язицех. Про те, якою поганою репутацією вони користували-

ся, свідчить запитання Нафанаїла: «Хіба може бути з Назарету щось добре?»⁵ Ісус жив там, де Його характер міг бути випробовуваним. Йому необхідно було постійно пильнувати, щоб зберегти Свою чистоту. Він вимушений був зносити труднощі, з якими стикаємося і ми, щоб таким чином стати прикладом для нас у дитинстві, юності та зрілому віці.

Сатана був невтомним у своїх спробах погубити Дитину з Назарета. Від народження, Ісус перебував під охороною небесних ангелів, однак усе Його життя було безперервною боротьбою із силами темряви. Той факт, що на Землі живе Хтось, Який залишався вільним від скверни гріха, було образою для князя темряви, викликаючи в нього невдоволення. Він використовував усі можливі засоби, щоб заманити Ісуса в пастку. Жодна земна дитина не буде покликана жити святим життям у такій лютій боротьбі зі спокусами більше, ніж наш Спаситель.

Батьки Ісуса були убогі. їхнє існування залежало від щоденної праці. Ісусові було відомо, що таке бідність, самозречення та нестатки. Це допомагало Йому уберегтися від зла. У Його працелюбному житті не було бездіяльних хвилин, які ставали б приманкою для спокуси; не було й безцільно проведених годин, які відкривали б дорогу до лихих думок і дій. Наскільки це було можливо, Він уникав спокус. Ні користь, ні задоволення, ні похвала, ні осуд не могли змусити Його вчинити щось лихе або відважитися на лихий вчинок. Він володів мудрістю для розпізнання зла і силою, щоб протистояти йому.

[52]

Христос був єдиною безгрішною Істотою, Котра будь-коли жила на Землі, хоча й майже тридцять років перебував серед зіпсованих мешканців Назарета. Це — докір для тих, хто вважає, що чистота життя залежить від місця проживання, багатства чи благополуччя. Спокуса, бідність, мінливості долі — це усе, що конче необхідне для формування чистоти й стійкості.

Ісус жив у сім'ї селянина, покійно й охоче зносячи тягарі родинного життя. Він був Повелителем Небес, і ангели з радістю виконували Його Слово, але тепер Він став слухняним слугою, люблячим і покійним сином. Він засвоїв ремесло, працюючи власноруч з Йосифом у столярній майстерні. У простому одязі трудівника Він щодня проходив вулицями маленького містечка, коли йшов або повертався додому після Своєї скромної

праці. Він не використовував Власної божественної сили, щоб зменшити життєві тягарі або полегшити Свою нелегку працю.

Завдяки праці, яку Ісус виконував у дитинстві та юності, Його тіло й розум розвивалися. Він не витрачав Своїх фізичних сил нерозумно, але зберігав здоров'я, щоб мати змогу якнайліпше виконати будь-яку роботу. Ісус був досконалим у всьому: як у праці, так і в характері, вправно володів столярним інструментом. Своїм прикладом Він учить нас бути старанними, роботу виконувати ретельно і дбайливо, бо тільки така праця є почесною. Вправи, завдяки яким руки стають умілими, готують молодь нести свою частку життєвих тягарів, розвивають фізичну силу і здібності. Усі повинні знаходити для себе якусь справу, котра приносила б користь і їм, й іншим людям. Бог призначив працю бути благословенням, і лише старанний працівник знаходить справжню радість у житті. Схвалення Божі і Його любов спочивають на дітях та молоді, котрі охоче виконують свої домашні обов'язки, допомагаючи батькові й матері в їхніх щоденних турботах. Такі діти, навіть залишивши домівку, стануть корисними членами суспільства.

[53] Усе Своє земне життя Ісус щиро й невтомно трудився. Він очікував багато, тому й брався за багато справ. На початку Свого служіння Він сказав: «Мені належить виконувати діла Того, Хто послав Мене, доки ще день. Надходить ніч, коли ніхто не зможе нічого робити».⁶ Ісус не ухилявся від відповідальності й турботи про інших, як це роблять багато так званих Його послідовників. Вони слабкі й неефективні, оскільки стараються уникнути відповідальності. Чимало з них володіють чудовими душевними якостями, але коли їм доводиться зустрічатися з труднощами чи долати перешкоди, то слабка воля робить їх безсилими і майже ні на що не здатними. Цілеспрямованість і енергія, непорушність і сила характеру, виявлені у Христі, мають розвиватись і в нас, котрі виявляються у тих же обставинах і труднощах, яких зазнав Він.

Тоді й ми отримаємо таку ж благодать, яку отримував Він.

Упродовж усього Свого земного життя наш Спаситель розділяв долю убогих. Із власного досвіду Він знав їхні турботи й труднощі, а тому міг потішати й підбадьорювати скромних трудівників. Тим, котрі правильно розуміють вчення, втілене в

Його житті, ніколи не здаватиметься, що поміж людьми, які належать до різних класів суспільства, потрібно робити різницю або ж виявляти більше шани багатієві, ніж достойному гідності біднякові.

Ісус завжди звершував Свою працю з радістю і тактовністю. Потрібно багато терпіння й духовності, щоб втілити біблійну істину в щоденне життя; щоб удома й на робочому місці витримувати напруження повсякденної праці та постійно споглядати перед собою славу Божу. Христос і у цьому допомагав Своїм ближнім. Він ніколи не був настільки поглинутий світськими турботами, щоб не мати часу або бажання розмірковувати про небесне. Ісус часто виявляв радість Свого серця у співі псалмів і небесних гімнів. Мешканці Назарета не раз чули Його голос, що виголошував хвалу й подяку Богові. Він спілкувався з Небом у пісні, і коли Його товариші відчували втому, їх підбадьорював мелодійний спів Ісуса. Його хвала, здавалося, проганяла геть злих ангелів і, наче фіміам, наповнювала усе приємними пахощами. Таким чином серця Його слухачів переносилися із земної домівки до Небесної Вітчизни.

Ісус був Джерелом цілющої благодаті для світу, і впродовж усіх років усамітненого життя в Назареті вона виливалася по токах співчуття й ніжності. Старі, засмучені та обтяжені гріхами люди, діти з їхніми невинними забавами, маленькі звірята — мешканці гаїв, терплячі в'ючні тварини — всі ставали щасливими від Його присутності. Той, Хто Своєю силою керував світами, схилився над пораненою пташкою, аби допомогти їй. Ніщо не залишалось поза Його увагою. Він був готовий служити кожному.

Так, зростаючи у премудрості і віком, Ісус досягав успіхів у любові в Бога і людей. Він притягував до Себе усі серця, виявляючи співчуття до кожного, Надія і мужність, що виходили від Нього, робили Його благословенням у кожній оселі. Не раз у суботу в синагозі Його просили прочитати повчання із пророцтв; серця слухачів раділи, слухаючи знайомі слова зі Святого Письма, що звучали по-новому.

Однак Ісус уникав усього показного. Протягом усіх років Свого перебування у Назареті Він ні разу не виявив Своєї чудодійної сили. Він не прагнув ані високого становища, ані

[54]

звання. Його тихе й просте життя і навіть те, що Святе Письмо замовчує про Його ранні роки життя, є для нас вельми важливим уроком. Чим спокійніше і простіше життя дитини, тим вона вільніша від штучних збуджень; чим більше дитина перебуває в гармонії з природою, тим це краще для її фізичного і розумового розвитку та духовної сили.

Ісус — наш Приклад. Багато людей з цікавістю зупиняють свій погляд на Його громадському служінні, не звертаючи при цьому уваги на уроки з Його дитинства і юності. Однак саме Його життя у рідному домі є зразком для всіх дітей і молоді. Спаситель принизив Себе до убогості, щоб навчити нас істини про те, що ми навіть у найскромніших умовах можемо ходити з Богом. Він жив, щоб догодити, вшанувати й прославити Небесного Отця у повсякденних життєвих справах. Він працював, віддаючи сили скромному ремеслу теслі, що ледве заробляє на щоденний хліб. Але Ісус звершував служіння Боже тоді, коли трудився у майстерні теслі і коли творив чудеса для багатьох людей. Кожний юнак, котрий наслідує приклад вірності та послуху, які Христос виявляв у Своїй скромній домівці, може твердо покладатися на слова, сказані Отцем про Нього через Святого Духа: «Оце Мій Слуга, Якого Я підтримую. Мій Обранець, що Його полюбила душа Моя».⁷

¹Луки 2:40

²Луки 2:52

³Дії 17:27

⁴Йоан.7:15

⁵Йоан.1:46

⁶Йоан.9:4

⁷Ісая 42:1

Розділ 8. Відвідання Єрусалима

(На підставі Євангелія від Луки 2:41-51)

Дванадцятирічний вік вважався серед юдеїв перехідним від дитинства до юнацтва. Досягнувши цього віку, кожний єврейський хлопчик оголошувався сином закону, а також сином Божим. Йому надавались особливі можливості для здобуття релігійної освіти; він міг брати участь у святах і обрядах. Згідно з цією традицією, отрок Ісус вирушив, щоб відвідати свято Пасхи в Єрусалимі. Як і всі побожні ізраїльтяни, Йосиф і Марія щороку ходили на це торжество, і коли Ісус досяг відповідного віку, вони взяли Його із собою.

Як відомо, у юдеїв було три річних свята: Пасха, П'ятидесятниця і свято Кучок, коли всі чоловіки Ізраїлю повинні були з'являтися перед Господом в Єрусалимі. Але найбільше людей збиралося на Пасху. Чимало прибувало і з тих країн, де юдеї жили в розсіянні. З усіх куточків Палестини збиралася велика кількість людей на поклоніння Богу. Дорога з Галілеї займала декілька днів, і подорожні з метою спілкування та більшої безпеки об'єднувались у великі групи. Жінки й старші за віком люди по стрімких, кам'янистих дорогах їхали на ослах і волах, а чоловіки та юнаки йшли пішки. Зазвичай Пасха припадала на кінець березня або початок квітня, коли вся земля вкривалася квітами, а повітря наповнював пташиний спів. На всьому шляху подорожні мали можливість бачити пам'ятні місця з історії Ізраїлю, і батьки розповідали своїм дітям про чудеса, які Бог у минулому вчинив для Свого народу. Вони звеселяли свою подорож піснями і музикою, а коли, нарешті, перед ними

з'являлися єрусалимські вежі, усі разом об'єднувались у тріумфальному співі:

«Ноги наші стояли в воротах твоїх, Єрусалиме.

...Нехай буде мир у твоїх мурах,

безпека в палатах твоїх!»¹

Пасху почали святкувати на світанку історії єврейського народу. В останню ніч їхнього рабства в Єгипті, коли, здавалось, ніщо не вказувало на визволення, Бог звелів їм приготуватися до негайного звільнення. Бог попередив фараона про останній суд над єгиптянами і звелів усім юдеям зібратись у своїх домівках з родинами. Скропивши одвірки кров'ю заколеного ягняти, вони мали їсти спечене на вогні його м'ясо із прісним хлібом та гіркими травами. Він сказав: «А їсти його будете так: стегна ваші підперезані, взуття ваше на ногах ваших, а палиця ваша в руці вашій, і будете їсти його з поспіхом. Пасха це Господня».² Опівночі повмирали усі первородні в Єгипті. Тоді фараон звелів сказати ізраїльтянам: «Устаньте, вийдіть з-посеред народу мого ...йдіть, служіть Господеві, як ви казали!»³ Юдеї вийшли з Єгипту вільним народом. Господь звелів щороку святкувати Пасху.

«І станеться, — сказав Він, — коли запитають вас ваші сини: що то за служба ваша, то відкажете: це жертва — Пасха для Господа, що обминув був доми Ізраїлевих синів в Єгипті, коли побивав Єгипет».⁴ Історія про це чудове визволення повинна була передаватися із покоління в покоління.

Одразу за днем Пасхи наступало семиденне свято опрісноків. На другий день свята приносилися перед Господом перші плоди урожаю того року та ячмінний сніп. Усі обряди свята символізували служіння Христа. Визволення Ізраїлю з Єгипту було наочним уроком викуплення, про яке повинна була нагадувати Пасха. Заколоне ягнятко, прісний хліб, сніп першого врожаю уособлювали Спасителя.

Для більшості людей днів Христа святкування Пасхи перетворилося на формальність. Але яке ж значення воно мало для [58] Сина Божого!

Вперше отрок Ісус бачив храм, священиків у білому одязі, котрі звершували урочисте служіння. Він бачив на жертovníку закривавлену жертву. Разом з усіма Він схилявся у молитві в той час, як хмара пахоців здіймалася до Бога. Він був свідком обрядів пасхального богослужіння, що справляло неабиякий вплив. З кожним днем їхнє значення ставало для нього все

зрозумілішим. Ритуал жертвоприношення, здавалося, мав безпосереднє відношення до Його життя. Нові, до цього часу ще незвідані почуття зароджувались у Його душі. Мовчазний, заглиблений у роздуми, Він, здавалось, вирішував якусь важливу проблему. Спасителеві відкривалася таємниця Його місії.

Поглинутий роздумами після побаченого, Він відійшов від Своїх батьків. Йому хотілося побути на самоті. Коли пасхальне служіння закінчилося, Ісус усе ще залишався у дворі храму; навіть після того, як усі прочани покинули Єрусалим, Він залишався один.

Під час відвідин Єрусалима земні батьки Ісуса хотіли показати Його видатним вчителям Ізраїлю. Він хоч і був у всьому слухняним слову Божому, однак не визнавав рабинських обрядів і звичаїв. Йосиф і Марія сподівалися, що Він, нарешті, почне поважати вчених рабинів і буде старанніше виконувати їхні вимоги. Але у храмі Бог Сам навчав Ісуса, і те, що Він отримав, почав одразу віддавати іншим.

У той день одне із приміщень храму було відведене під релігійне навчання на зразок пророчих шкіл. Тут зібралися відомі в Ізраїлі рабини зі своїми учнями; сюди ж прийшов і Ісус. Сидячи біля ніг таких поважних учених мужів, Він слухав їхні повчання. З виглядом шукача мудрості Він ставив запитання учителям стосовно пророцтв і подій, котрі вказували на прихід Месії.

Ісус справляв враження людини, котра прагне пізнання Бога. Його запитання спонукували замислитися над глибокими істинами, яким не надавали значення, але які були життєво важливими для спасіння душ. Кожне Христове запитання не тільки викривало обмеженість і поверховість знань тогочасних мудреців, а й містило в собі Божественну науку, відкриваючи істину в новому світлі. Рабини говорили про чудове звеличення, яке принесе юдейському народові прихід Месії, але Ісус нагадав їм пророцтво Ісаї, попросивши пояснити значення текстів, які говорили про страждання і смерть Агнця Божого.

Книжники, в свою чергу, ставили Ісусові запитання і були вражені Його відповідями. З покірністю дитини Він цитував слова Писання, відкриваючи таку глибину їхнього значення, про яку вчені мужі навіть не здогадувалися. Якби люди прислу-

халися тоді до істин, на котрі Він вказував, які зміни відбулися б у їхньому житті! Пробудився б значний інтерес до духовних предметів, і вже на початку служіння Ісуса багато хто був би готовий прийняти Його.

Рабини знали, що Ісус не навчався в їхніх школах, однак Його розуміння пророцтв значно перевершувало їхнє. У цьому мислячому хлопчині з Галілеї вони бачили того, хто подавав великі надії. Вони хотіли б, щоб Він став їхнім учнем, а в майбутньому — вчителем Ізраїлю. Рабини були готові зайнятися Його освітою, вважаючи, що такий самобутній розум мав би формуватися під їхнім безпосереднім впливом.

Слова Ісуса зворушили їхні серця, як не зворушувало жодне слово, сказане іншими людьми. Бог намагався просвітити начальників Ізраїлю, тому використав єдиний засіб, який ще міг справити на них враження. Звичайно, гордість не дозволяла їм погодитися з тим, що й вони можуть у когось учитися. Якби Ісус справив враження людини, котра хоче навчати їх, вони вважали б нижче за свою гідність слухати Його. Але рабини лестили себе думкою, що не Він, а вони навчають Його або, принаймні, перевіряють Його знання Писань. Юнацька скромність і доброзичливість Ісуса розвіяли їхнє упередження. Самі того не усвідомлюючи, вони відкрили свої серця перед Словом Божим, і Святий Дух промовляв до них.

[60] Книжники не могли не помітити, що їхні уявлення стосовно Месії не знаходять підтвердження у пророцтві, але вони не бажали відмовитися від теорій, які тішили їхнє честолюбство. Вони не хотіли визнати, що неправильно розуміють Писання, вчителями якого вважали себе. Вони питали один у одного: «І звідки цей юнак, який ніде не вчився і має такі пізнання? «І Світло світить у темряві, і темрява Його не огорнула».⁵

А тим часом Йосиф і Марія відчували велике занепокоєння: залишаючи Єрусалим, вони втратили з поля зору Ісуса, не здогадуючись про те, що Отрок залишився у місті. Край на той час був густозаселеним, і каравани з Галілеї були дуже великими, рухались повільно. Подружжя вийшло з міста під час загальної метушні; у дорозі знайомі та друзі відволікли їхню увагу, і вони помітили відсутність Ісуса лише тоді, коли надійшла ніч. Тільки зупинившись на відпочинок, зауважили,

як їм не вистачає Його допомоги. Сподіваючись, що Ісус знаходиться у їхньому гурті, вони були спокійні. Незважаючи на юний вік Ісуса, вони беззастережно довіряли Йому, знаючи, що в разі необхідності Він завжди поспішить на допомогу, запобігаючи їхнім потребам. Даремно вони розшукували Його серед знайомих. З жахом тепер пригадали, як Ірод шукав, щоб знищити Ісуса ще в дитинстві. Важкі передчуття охопили їхні серця. Вони гірко картали себе за неуважність до Сина.

Повернувшись в Єрусалим, батьки продовжували пошуки. Наступного дня, зайшовши до храму, котрий був переповнений прочанами, вони почули знайомий голос. Так, батьки не могли помилитися: цей голос відрізнявся від інших — щирий, серйозний і водночас мелодійний.

Знайшовши Ісуса у школі рабинів, вони зраділи, проте не могли забути свого розпачу й тривоги. Коли Він знову опинився з ними, мати із докором сказала: «Дитино, чому Ти нам таке вчинив? Ось Твій батько і я, страждаючи, шукали Тебе?»⁶

«А Він їм відповів: Чому ж ви шукали Мене? Хіба ви не знали, що Мені треба бути при справах Мого Отця?»⁷ Оскільки батьки не зрозуміли Його слів, Він показав їм рукою на небо. При цьому Його лице освітилося сяйвом, яке здивувало обох. Божественність проявилася в людському естві. Знайшовши Ісуса в храмі, батьки прислухались до Його розмови з рабинами і були вражені запитаннями і відповідями Сина. Його слова пробуджували думки, котрі неможливо було забути.

[61]

У запитанні Ісуса також містився урок: «Хіба ви не знали, що Мені треба бути при справах Мого Отця?» Ісус вже почав звершувати роботу, заради якої прийшов у світ, у той час як Йосиф і Марія занедбали свої обов'язки. Бог виявив їм велику честь, довіривши Свого Сина. Святі ангели скеровували шляхи Йосифа, щоб зберегти життя Ісуса. Вони ж на цілий день втратили з поля зору Того, про Кого повинні були пам'ятати щохвилини. І коли їхнє хвилювання минуло, вони замість того, щоб картати себе, звинуватили Його.

Цілком природно, що земні батьки Ісуса перш за все бачили в Ньому власну дитину. Він щоденно перебував із ними. Його життя, здавалось, було подібне до життя звичайних дітей, і їм важко було усвідомити, що Він — Син Божий. Їм загрожу-

вала небезпека не оцінити належним чином благословення, дарованого у зв'язку з присутністю Спасителя світу. Гострий біль розлуки з Ним, м'який докір, який відчувався в Його словах, мали закарбувати в їхній свідомості святість батьківського обов'язку.

Відповідаючи на слова матері, Ісус уперше виявив, що усвідомлює Свій зв'язок з Богом. Перед Його народженням ангел сказав Марії: «Він буде великим і Сином Всевишнього буде названий; і дасть Йому Господь Бог престол Його батька Давида, і довіку царюватиме в домі Якова, і Його царюванню не буде кінця!»⁸ Марія зберігала ці слова у своєму серці, але, хоча вона й вірила, що її Син буде Месією Ізраїля, однак повністю не розуміла Його місії. І тепер вона так само не зрозуміла Його слів, збагнувши лише те, що Ісус відмовився від споріднення з Йосифом і оголосив Своїм Отцем Бога.

У той же час Ісус не заперечував Свого зв'язку із земними батьками. З Єрусалима Він повернувся разом з ними додому і допомагав їм у їхніх трудах. Приховавши в серці таємницю Свого покликання, Юнак покірно чекав, коли настане час Його служіння. Протягом вісімнадцяти років, відколи Він зрозумів, що є Сином Божим, Ісус визнавав узи, котрі зв'язували Його із сім'єю в Назареті, і виконував обов'язки сина, брата, друга і громадянина.

[62] Відтоді, як Ісусові в храмі було відкрито Його призначення, Він став уникати великих зібрань народу. Йому захотілося тихенько повернутися з Єрусалима в колі лише тих, кому була відома таємниця Його життя. Пасхальним служінням Бог хотів час від часу відвертати увагу Свого народу від земних турбот і нагадувати їм про чудове визволення їх з Єгипту. Він також бажав, щоб у цьому чині Його рук народ побачив обітницю їхнього звільнення від гріха. Подібно до того, як кров заколеного ягняти оберігала оселі Ізраїлю, так і кров Христа мала спасти їхні душі. Але вони могли спастися через Христа лише у тому разі, якщо через віру зроблять Його життя своїм. Символічне служіння тільки тоді мало сенс, коли воно вказувало людям на Христа як на особистого Спасителя. Бог намагався спонукати їх роздумувати про місію Христа, вивчаючи цю істину з молитвою. Але коли народ юрбами залишав Єруса-

лим, збудження, що виникає під час подорожі, буденні розмови надто часто поглинали всю їхню увагу, а тому служіння, свідками якого вони були, забувалося. Тому Спаситель не виявляв бажання до спілкування.

Повертаючись з Йосифом і Марією з Єрусалима, Ісус сподівався звернути їхню увагу на пророцтва про страждання Спасителя. Як на Голгофі Він хотів полегшити горе Своєї матері, так і нині Він думав про неї. Марія мала стати свідком Його передсмертних мук; Ісус хотів, аби вона зрозуміла Його місію і укріпилася, щоб встояти, коли «меч пройде її душу». Подібно до того, як нині Ісуса не було з нею і в горі вона розшукувала Його протягом трьох днів, так коли Він буде принесений у Жертву за гріхи світу, вона знову втратить Сина на три дні. Коли ж Він вийде з гробу, її смуток знову обернеться на радість. Наскільки легше перенесла б вона страждання, спричинені Його смертю, якби тепер зрозуміла Писання, над котрими Він спонукував її замислитись.

Коли б Йосиф і Марія зосередили свої думки на Богові у роздумах і молитвах, вони усвідомили б виявлене до них священне довір'я і не втратили б Ісуса. Через недбалість, виявлену протягом одного дня, вони втратили Спасителя, і це коштувало їм трьох днів, сповнених тривоги пошуків. Подібне може трапитись і з нами. Пусті розмови, лихослів'я, нехтування молитвою — і ми можемо одного дня втратити Спасителя. Після цього нам доведеться провести багато днів у сумних пошуках, щоб знайти Його знову і повернути втрачений нами спокій.

[63]

У спілкуванні один з одним ми повинні пильнувати, щоб не забути про Ісуса і не піти далі, навіть не помічаючи, що Його немає з нами. Коли буваємо настільки поглинуті нашими земними справами, що перестаємо думати про Того, в Кому зосереджені всі наші надії на вічне життя, ми розлучаємося з Ісусом і з небесними ангелами. Ці святі істоти не можуть залишатися там, де присутність Спасителя небажана, а Його відсутність не помічається. Ось чому так часто трапляється розчарування серед так званих послідовників Христа.

Чимало людей відвідує богослужіння, знаходячи розраду і відновлення сил у Божому Слові, проте, нехтуючи роздумами

про духовне, виявленням пильності й молитвою, вони втрачають Ісуса і стають ще спустошенішими, ніж до цього. Їм не раз здається, що Бог надто суворо поводить з ними. Вони не усвідомлюють і не бачать власної вини. Відокремлюючи себе від Ісуса, вони позбавляються світла Його присутності.

Було б добре, якби ми щодня проводили одну годину в роздумах про життя Христа, детально вивчаючи його, змальовуючи в своїй уяві кожний епізод, і особливо останні події, пов'язані з Його перебуванням на Землі. Коли ми будемо таким чином розмірковувати про Його велику Жертву заради нас, наше довір'я до Нього ставатиме постійним, а любов — живою; ми цілковито сповнимся Його Духом. Якщо бажаємо врешті-решт бути спасеними, повинні засвоїти науку каяття і приниження біля підніжжя хреста.

У наших взаємостосунках ми можемо бути благословенням один для одного. Якщо ми дійсно належимо Христові, то наші найкращі думки будуть саме про Нього. Нам буде подобатись говорити про Нього. І коли розповідатимемо один одному про Божу любов, наші серця будуть пом'якшені божественним впливом. Споглядаючи на красу Його характеру, ми будемо «змінюватися в той же образ від слави на славу».⁹

[64]

[65]

¹ Псал.122:2,7² Вих.12:11³ Вих.12:31⁴ Вих.12:26-27⁵ Йоан.1:5⁶ Луки 2:48⁷ Луки 2:49⁸ Луки 1:32-33⁹ 2Кор.3:18

Розділ 9. Дні боротьби

З ранніх років свого життя єврейська дитина повинна була підкорятися численним рабинським вимогам. Суворі правила регламентували кожний крок аж до найменших дрібниць. Під керівництвом учителів із синагоги юнацтво засвоювало всі ті незліченні постанови, яких правовірні ізраїльтяни мали дотримуватися. Але Ісус цим не цікавився. Від самого дитинства Він діяв незалежно від законів рабинів. Писання Старого Завіту стали для Нього предметом постійного дослідження, і слова «Так говорить Господь» були завжди на Його вустах.

Спостерігаючи за життям Свого народу, Він дійшов висновку, що вимоги, котрі ставить суспільство, і Божі постанови постійно вступають у протиріччя. Люди відступали від Слова Божого, звеличуючи при цьому вигадані ними теорії.

За традицією, вони дотримувалися обрядів, позбавлених духовної сили. Служіння перетворилось на низку церемоній, а священні істини, котрих воно мало б навчати, залишалися прихованими для віруючих. Ісус бачив, що у такому, позбавленому віри, служінні вони не знаходили спокою для душі, не відчували духовної свободи, яку можна отримати, поклоняючись Богові в істині. Ісус прийшов, аби навчити, в чому полягає зміст поклоніння Богові, і не міг схвалювати суміш із людських вимог і божественних постанов.

Ісус відкрито не виступав проти постанов і звичаїв книжників, але коли Йому дорікали за нетрадиційну поведінку, що протирічила їхнім звичаям, Він завжди пояснював Свої дії, посилаючись на Боже Слово. М'який, лагідний і смиренний у поводженні, Ісус старався нести радість усім, з ким Йому доводилося спілкуватися. Враховуючи Його скромність і дружелюбність, книжники вважали, що їм легко вдасться вплинути на Нього. Вони наполягали, щоб Ісус підкорився правилам і традиціям, які були прийняті рабинами ще в давні часи, але Він просив дати підтвердження цим переказам у Свя-

[66]

тому Письмі. Він був готовий прислухатися до кожного слова, котре виходило з уст Божих, однак не міг коритися людським вигадкам. Здавалося, що Ісус знав Писання напам'ять від початку до кінця; Він розкривав їхнє справжнє значення. Рабини вважали приниженням навчатися від дитини, мотивуючи це тим, що завдяки посаді, яку обіймають, можуть претендувати на право пояснювати Писання, а Його обов'язок — прийняти їхні тлумачення. Їх обурювало те, що Він протривався їхньому слову.

Юдейські вчителі знали, що їхні традиції не мають жодного підтвердження у Писаннях. Вони усвідомлювали, що у духовному мисленні Ісус значно перевищував їх. І все ж вони були вкрай невдоволені, що Ісус не підкорявся їхнім приписам. Не зумівши переконати Його, вони шукали Йосифа та Марію і скаржилися на Його неслухняність. Після цього Юнакові доводилося зносити докори й осуд.

Змалечку Ісус удосконалював Свій характер, і навіть повага та любов до батьків не могли примусити Його ухилитися від послуху Божому Слову. «Так написано», — мотивував Ісус кожний Свій вчинок, що не узгоджувався із сімейними традиціями. Але тиск рабинів робив Його життя гірким. З юних років Він навчався стриманості, був стійким і терплячим.

Його названі брати, сини Йосифа, були на боці рабинів. Вони наполягали на дотриманні традицій, неначе вони були вимогами Божими. Людські постанови брати шанували навіть вище, аніж Слово Боже; їх страшенно дратувало, що Ісус міг так чітко розрізняти істину й неправду. Його беззастережний послух Законові Божому вони розцінювали як впертість. Їх дивували знання і мудрість, які виявлялись у відповідях рабинам. Вони знали, що Ісус не навчався у книжників, і водночас важко було не визнати, що Він був їхнім Учителем. Брати розуміли, що Він значно перевершує їх у плані освіти, однак не усвідомлювали того факту, що Він мав доступ до Дерева життя, до Джерела знань, про котре єврейські юнаки не мали жодного уявлення.

Христос не був прихильником відособленості. Фарисеїв особливо ображало те, що в цьому питанні Він не погоджувався з їхніми суворими правилами. Ісус бачив, що сфера релігії

відмежована від суспільства високими мурами відособленості як щось надто священне для повсякденного життя. Ісус руйнував ці мури розділення. Спілкуючись з людьми, Він не питав, яку віру вони сповідують чи до якої церкви належать. Ісус виявляв Свою спасительну силу по відношенню до всіх, хто мав потребу в Його допомозі. Він не усамітнювався, не ставав пустельником, щоб таким чином продемонструвати Свою небесну природу. Спаситель ревно трудився для добра людей. Христос запроваджував принцип, за яким біблійна релігія не вимагає відлюдницького умертвіння тіла. Він навчав, що чиста неопоганена релігія призначена не лише для певних днів і особливих випадків. Завжди і всюди Христос виявляв живе зацікавлення в людях і випромінював світло радості та благочестя. Усе це було докором для фарисеїв, оскільки свідчило, що суть релігії далека від самолюбства, а їхнє патологічне зацікавлення у власній вигоді дуже далеке від справжнього благочестя. Такі фактори пробуджували в них вороже ставлення до Ісуса, і духовні керівники нації знову і знову намагалися змусити Його підкоритись їхнім правилам.

Ісус прагнув полегшити будь-яке страждання, з яким зустрічався. У Нього не було багато грошей, щоб роздавати бідним, але Він часто відмовляв Собі в їжі, щоб нагодувати тих, хто мав більшу потребу, ніж Він. Ісусові брати бачили, що Його авторитет був набагато вищим, ніж їхній. Він володів тактовністю, якої ніхто з них не мав і не бажав мати. Коли вони зарозуміло поводитися з бідними, зневаженими душами, Ісус пізніше знаходив цих нещасних, аби потішити їх словами підбадьорення. І коли Він полегшував їхні страждання, істини, котрих Він навчав, асоціювалися з Його ділами милосердя і назавжди залишалися у пам'яті людей.

[68]

Усе це не подобалось Його братам. Вони, як старші за віком, вважали, що Ісус мав би коритися їм. Вони звинувачували Його в зарозумілості, у прагненні поставити себе вище від вчителів, священників і начальників народу. Не раз брати навіть погрожували Ісусові, намагаючись залякати, але Він не зупинявся, у всьому керуючись Писанням.

Разом з тим Ісус любив Своїх братів, ставлячись до них з незмінною добротою, хоча вони продовжували заздрити Йому,

виявляючи відверте невір'я й презирство. Вони не могли зрозуміти Його поведінки. В особистості Ісуса вони вбачали великі суперечності. Справа в тому, що Він був Сином Божим і водночас безпорадною дитиною. Творець світів, Володар усієї землі, Він залишався убогим. Володіючи досконалою гідністю, Він не мав нічого спільного з гордістю і зарозумілістю. Він не прагнув земної величі і задовольнявся найскромнішим становищем. Все це дратувало Його братів, котрі не могли збагнути причин Його незмінного спокою і витримки за будь-яких обставин. Вони не знали, що «задля нас Він збіднів, щоб ми збагатились Його убозством».¹ Вони також не усвідомлювали таємниці Його місії, як і друзі Йова не розуміли причини страждань і приниження свого приятеля.

Ісус залишався не зрозумілим братам, оскільки не був подібний до них. У Нього були інші ідеали. Орієнтуючись на людей, вони відвернулися від Бога, а тому їхнє життя було позбавлене Його сили. Релігійні обряди, яких вони дотримувались, не могли змінити характеру. «Бо даєте десятину з м'яти, кропу й кмину, а занедбали найважливіше в Законі: суд, милосердя і віру».² Приклад Христа був для них постійною причиною роздратування. У цьому світі Він ненавидів тільки одне: гріх. Він не міг без болю дивитися на зло і не вмів приховати цей біль. Контраст між формалістами, які під удаваною побожністю приховували любов до гріха, та Особистістю, в Котрій завжди переважало прагнення прославити Бога, був вельми помітний навіть без особливих зусиль. Оскільки життя Ісуса засуджувало зло, Він зустрічав опір як у колі власної сім'ї, так і за її межами. Про Його чесність і безкорисливість говорили з іронією; терпіння й доброту розцінювали як боягузтво.

Христові довелося зазнати всієї гіркоти та болю, котрі випадають на долю людства. Траплялися люди, котрі зневажали Його через обставини, пов'язані з Його народженням; ще в дитинстві Йому доводилося зносити їхні сповнені презирства погляди та злі насмішки. Якби Він відповів на них хоча б одним роздратованим словом або поглядом; якби Він поступився Своїм братам навіть в одному недоброму вчинку, то вже не міг би залишатися досконалим Прикладом і не зміг би здійснити План нашого викуплення. Варто Йому було лише

раз визнати, що гріх можна якимось чином виправдати, тоді сатана торжествував би, а світ був би втрачений навіки. Ось чому спокусник докладав усіх зусиль, аби зробити Його життя якнайтяжчим і таким чином схилити до гріха.

Однак на кожному спокусі у Христа була тільки одна відповідь: «Так написано». Він рідко коли дорікав Своїм братам за недобрі вчинки, але завжди в Нього було для них слово від Бога. Коли Він не погоджувався підтримати їх у якійсь негідній справі, вони звинувачували Його в боягузстві. Але Він відповідав: «Написано». «Страх Господній — це мудрість, а відступ від злого — це розум!»³

Але траплялись люди, котрі шукали Його товариства, оскільки відчували мир і спокій у Його присутності; однак більшість уникали, оскільки Його непорочне життя було для них докором. Ровесники Ісуса переконували Його діяти за їхнім прикладом. Він був кмітливим і життєрадісним юнаком, а тому молодь любила Його товариство і навіть сприймала Його поради й пропозиції, які Він охоче давав, але їх дратувала Його сумлінність; чимало з них вважали Його обмеженим і надто прямолінійним. Ісус же терпляче відповідав: «Так написано». «Як юнакові зберегти в чистоті стежку свою? Пильнуючи себе по слову Твоєму... Я в серці Своїм заховав Твоє слово, щоб мені не грішити проти Тебе».⁴

У Ісуса не раз запитували, чому Він такий своєрідний та неподібний до всіх інших. «Так написано», — відповідав Він, — «Щасливі ті, що їх дорога бездоганна, що ходять за Законом Господнім. Щасливі, що Його свідчення пильнують, що шукають Його всім серцем. Вони не чинять беззаконня, ходять шляхами Його».⁵

[70]

Коли Його запитували, чому Він не бере участі в розвагах назаретської молоді, Він відповідав: «Так написана». «З дороги свідчень Твоїх радію я, як маєтком великим. Про Заповіді Твої розмовлятиму і на стежки Твої дивитимусь. Я буду радіти Твоїми постановами, Слова Твого не забуду!»⁶

Ісус ніколи не обстоював Своїх прав. Часто Він працював понад силу, тому що був покірливий і безвідмовний. Однак це Його не засмучувало; Він ніколи не падав духом, а був вище

від труднощів і жив, наче зігрітий світлом Божого лиця. Він не мстив за грубість, але терпляче зносив усі образи.

Ісуса знову й знову запитували: чому Ти терпиш, коли з Тобою так жорстоко поведуться Твої брати? «Написано», — відповідав Він, — «Сину мій, не забудь ти моєї науки, і нехай мої Заповіді стережуть твоє серце, бо примножать для тебе вони довготу твоїх днів і років життя та спокою! Милість та правда нехай не залишать тебе, — прив'яжи їх до шиї своєї, напиши їх на таблиці серця свого, — і знайдеш ти ласку та добру премудрість в очах Бога й людини!»⁷

З того часу, як земні батьки знайшли Ісуса в храмі, Його поведінка стала для них загадковою. Він уникав суперечок, але Його приклад був для них постійним уроком. Він, здавалося, жив у іншому світі. Син Божий почував Себе щасливим на самоті з природою і з Богом. Щоразу, коли випадала вільна хвилина, Він залишав місце Своєї праці і йшов у поля, зелені долини, гори і ліси, щоб там розмірковувати про Бога, спілкуючись з Ним. Не раз світанок заставав Ісуса в усамітнених місцях, де Він перебував у роздумах, молився або досліджував Писання. Після таких годин спокою й миру Він повертався додому, аби знову виконувати Свої обов'язки, залишаючись прикладом терпіння в праці.

[71] Христос любив і поважав Свою матір. У глибині серця Марія вірила, що народжена нею свята Дитина — давно очікуваний Месія, але не наважувалася висловлювати свою віру. Протягом усього Його земного життя вона поділяла Його страждання; їй боляче було усвідомлювати, скільки випробувань Йому доводилося зазнати в дитинстві та юності. Марії також довелося чимало пережити, захищаючи свого Сина у тих випадках, коли вважала Його поведінку правильною. Вона була впевнена, що сімейні стосунки і ніжна материнська опіка — життєво необхідні для формування характеру. Сини і дочки Йосифа знали це і, користуючись її стурбованістю, намагалися змусити Ісуса поводитися за нормами їхньої поведінки.

Марія часто вмовляла Ісуса підкоритися рабинським вказівкам, але Його неможливо було переконати зрадити Свою звичку милуватися творивом Бога і полегшувати страждання людей або безсловесних тварин. Коли священники і вчителі

вимагали від Марії допомогти їм вплинути на Ісуса, вона дуже хвилювалась, однак її серце заспокоювалося, коли Ісус виправдовував Свою поведінку, наводячи тексти із Писання.

Часом її охоплювали сумніви, адже брати Ісуса не вірили, що Він посланий Богом, хоча й було безліч доказів Його божественного походження. Вона бачила, як Він жертвував Собою задля добра інших. Від Його присутності атмосфера в домі ставала чистішою, а життя, подібно до розчини, змінювало обличчя суспільства. Невинний і непорочний, Він перебував серед самовдоволених, грубих і невихованих людей: несправедливих митників, легковажних гультаїв, нечестивих самарян, воїнів-язичників, неосвічених селян та різношерстого натовпу. Для усіх втомлених людей, змушених нести життєві тягарі, Він завжди знаходив слова співчуття. Він ділив з ними їхні труднощі, навчаючи уроків, які Він засвоїв від природи, — любові, доброти і великодушності Божої.

Кожного Він учив відкривати у собі дорогоцінні таланти, які за правильного використання допоможуть набути вічних цінностей. Ісус уникав усякого марнославства і на Власному прикладі показував, що кожна хвилина життя матиме наслідки у вічності, а тому її потрібно цінувати як скарб, використовуючи для святих цілей. Він нікого не вважав нікчемною, натомість старався запропонувати кожній людині засоби для спасіння. У якому б товаристві Йому не доводилося бути, Він знаходив повчання, доречні для того часу та обставин. Він надихав надією навіть найбільш зачерствілі й безнадійні душі, запевняючи, що й вони можуть стати безгрішними і непорочними, розвиваючи у собі характер, гідний дітей Божих. Ісус часто зустрічав людей, які потрапили під вплив сатани й не мали [72] сили вирватися із його тенет. До цих розчарованих, хворих, спокушуваних і грішних Ісус звертався зі словами любові й співчуття, які вони здатні були зрозуміти і в яких мали велику потребу. Зустрічав Він і таких, які мужньо протистояли князеві темряви. Він підбадьорював їх, запевняючи в перемозі, адже ангели Божі — на їхньому боці й можуть дарувати їм перемогу. Всі, кому Він таким чином допомагав, переконувалися: перед ними — Той, Кому можна цілковито довіритися; Він у жодному разі не видасть таємниці, якою вони поділилися з Ним.

Ісус був Лікарем як тіла, так і душі. Його серце відгукувалося на кожне страждання, з яким зустрічався, і кожному страждальцю Він приносив полегшення. Його співчутливі, приязні слова діяли як цілющий бальзам. Не можна було сказати, що Він звершував чудеса, але зцілююча сила Любові виходила від Нього і спочивала на всіх нещасних. Так скромно й ненав'язливо Він працював для людей із самого дитинства. Ось чому, коли Він почав Своє громадське служіння, так багато людей були раді спілкуватися з Ним.

Однак Ісус у дитинстві, в юності та зрілому віці залишався самотнім. Чистий і праведний, «Він топтав чавило, і нікого не було поруч з Ним».⁸ Він ніс на Собі важкий тягар відповідальності за спасіння людей. Спаситель знав: якщо люди не здійснять рішучої переміни в своїх принципах і намірах, усі загинуть. Ось що гнітило Його душу, і ніхто не міг посправжньому оцінити всю величину тягара, який Він взяв на Себе. Усвідомлюючи надзвичайну важливість поставленої мети, Він спрямовував Свої зусилля на те, щоб бути «Світлом для людства».⁹

[73]

¹2Кор.8:9

²Матв.23:23

³Йов.28:28

⁴Псал.119:9,11

⁵Псал.119:-3

⁶Псал.119:14-16

⁷Прип.3:1-4

⁸Ісая 63:3

⁹Йоан.1:9

Розділ 10. Голос волаючого в пустелі

(На підставі Євангелій від Луки 1:5-23, 57-80; 3:1-18; Матвія 3:1-12; Марка 1:1-8)

Предтеча Ісуса Христа походив із середовища вірних в Ізраїлі, котрі з нетерпінням чекали на прихід Месії. Похилого віку священик на ім'я Захарія та його дружина Єлисавета «обое були праведні перед Богом»¹, і в їхньому святому житті світло віри сяяло, як зоря, серед темряви тих днів. Цій благочестивій парі був обіцяний син, котрий мав бути попередником Господа, щоб приготувати Йому дорогу.

Захарія жив у гірській частині Юдеї, але приходив до Єрусалима, щоб протягом одного тижня здійснювати в храмі служіння за відповідною чергою — двічі на рік. «Одного разу, як він... служив перед Богом, за звичаєм священства випало йому ввійти до Господнього храму, щоб кадити».²

Він стояв перед золотим жертвником у Святині. Хмара приемних пахощів разом із молитвами Ізраїлю здіймалися перед Богом, коли Захарія раптом відчув Божественну присутність. «І з'явився йому Господній ангел, що стояв праворуч кадильного жертвника».³ Таке місцезнаходження ангела було знаком особливої милості, хоча Захарія не звернув на це уваги. Він багато років молився про пришествя Спасителя, але тепер, коли Небо послало вісника оголосити, що на його молитви ось-ось буде дана відповідь, милість Божа видалася йому надто великою, щоб у це можна було повірити. Він був сповнений страху і самоосудження.

[74]

Але він почув слова радісного привітання: «Не бійся, Захаріє, бо почута твоя молитва! Твоя дружина Єлисавета народить тобі сина, і дасиш йому ім'я Йоан. І буде тобі радість та потіха, і багато хто зрадіє з його народження. Бо він буде великим перед Господом; ні вина, ні п'яного напою не питиме; і наповниться Духом Святим ще з утроби своєї матері. І наверне він багатьох

ізраїльських синів до їхнього Господа Бога; і він ітиме перед Ним у дусі та силі Іллі, щоб повернути серця батьків до дітей, а непокірних — до мудрості праведних, аби приготувати Господеві підготовлений народ. І промовив Захарія до ангела: З чого я про це дізнаюся? Адже я старий, та й дружина моя зістаришся в днях своїх». ⁴

Захарія пам'ятав, що й Авраамові був даний син в його похилому віці, оскільки він повірив Тому, Хто обіцяв. Але в цю мить літній священик думав про людську слабкість, забуваючи про те, що Бог завжди здатний виконати те, що обіцяв. Який же бачимо контраст між невір'ям Захарії та простодушною, дитячою вірою Марії! Діва із Назарета на чудову вістку ангела просто відповіла: «Ось, я раба Господня, хай буде мені за словом твоїм!» ⁵

Народження сина Захарії, як і народження Авраамового сина, і Сина Марії, повинно навчити нас великої духовної істини, котру ми так повільно засвоюємо і дуже легко забуваємо. Самі ми не можемо зробити нічого доброго, однак те, що нам невідкладне, буде звершене силою Божою у кожній смиренній і віруючій душі. Саме по вірі було дане «дитя обітниць». Вірою зароджується духовне життя, і ми стаємо здатними чинити діла праведності.

На запитання Захарії ангел відповів: «Я, Гавриїл, що стою перед Богом; мене послано говорити з тобою і благовістити тобі це» ⁶. П'ятсот років тому цей самий Гавриїл сповістив Даниїлові пророчий період, який простягався до приходу Христа; усвідомлення того, що наближається кінець цього періоду, спонукало Захарію молитися про пришествя Месії. Тепер вісник, через котрого було дане це пророцтво, з'явився, щоб проголосити його виконання.

[75] Слова ангела «Я, Гавриїл, що стою перед Богом...» свідчили про його високе становище у небесних дворах. Прийшовши з вісткою до Даниїла, він сказав: «І нема нікого, хто зміцнив би мене... окрім вашого князя Михаїла», ⁷ Як відомо, тут йдеться про Христа. Спаситель згадував про Гавриїла і в книзі Відкриття: «...пославши через Свого ангела Своєму рабові...» ⁸ А Йоанові ангел пояснив: «Я співпрацівник твій і твоїх братів — пророків». ⁹ Яка ж це чудова думка: ангел, котрий, за своїм

становищем, посідає друге місце після Сина Божого, обраний для того, щоб відкривати грішним людям наміри Божі!

Захарія висловив сумнів щодо слів ангела, і через це не міг розмовляти аж до часу їх сповнення. «І ось ти будеш мовчати, — сказав ангел, — і не зможеш говорити до того дня, поки це збудеться, — за те, що ти не повірив моїм словам, які сповняться свого часу!»¹⁰ В обов'язки священика, який по черзі виконував служіння, входило молитися за прощення гріхів народу, а також за пришествя Месії, та коли Захарія спробував це зробити, він не зміг вимовити жодного слова. Вийшовши, щоб благословити людей, «він говорив їм знаками й залишався німим».¹¹ Народ довго чекав і вже почав побоюватися, чи не спіткало Захарію Боже покарання. Але коли він вийшов зі святині, його обличчя сяяло від слави Божої, і всі присутні «зрозуміли, що він бачив видіння в храмі». Захарія пояснив їм знаками, що бачив і чув. «І коли закінчилися дні його служіння, він пішов до свого дому».¹²

Після народження обітованого сина язик батька був розв'язаний, «і він став говорити, благословляючи Бога».¹³ І страх охопив усіх їхніх сусідів... Люди розповідали одне одному про цю подію, запитуючи: «Ким то буде дитина оця?...» А все це сталося тому, щоб привернути увагу народу до близького приходу Месії, Котрому Йоан покликаний був приготувати дорогу.

Святий Дух спочивав на Захарії, і він передбачив місію свого сина, говорячи:

«„І ти, дитино, будеш названа пророком Всевишнього, бо йтимеш перед Господом, щоб приготувати Йому дорогу; щоб дати пізнати Його народові спасіння через прощення їхніх гріхів; щоб через превелике милосердя нашого Бога, в якому нас відвідає Схід з висоти, освітити тих, що перебувають у темряві та смертній тіні, та спрямувати наші ноги на дорогу миру!“ А дитина росла й міцніла духом, перебуваючи в пустинях до дня свого з'явлення перед Ізраїлем».¹⁴ Ще до народження Йоана ангел сказав: «Він буде великим перед Господом, ні вина, ні п'яного напою не питиме і наповниться Духом Святим»⁴ Бог покликав сина Захарії до великої роботи — найбільшої, яка коли-небудь була довірена людям. Щоб виконати цю роботу,

він повинен був співпрацювати з Господом, постійно слухаючи вказівок ангела, щоб Дух Божий не залишив його.

Йоан мав стати вісником Єгови — нести людям Боже світло, змінюючи напрямок їхніх думок. Він мав закарбувати у людській свідомості святість Божих вимог, переконуючи їх у тому, що вони потребують Його досконалої праведності. Такий вісник і сам мав бути святим — храмом перебуваючого в ньому Божого Духа. Щоб виконати покладену на нього місію, він мав бути фізично здоровим, володіти світлим розумом і духовною силою. Він повинен був уміти керувати своїми пристрастями, навчитися так володіти собою, щоб всупереч будь-яким обставинам стояти твердо, немов скеля в пустелі.

За днів Йоана Хрестителя жадоба до збагачення і потяг до розкоші та хизування захлеснули світ. Чуттєві насолоди, зажерливість і пияцтво призводили до фізичних хвороб і виродження людства, притуплюючи духовний зір і послаблюючи опір гріхові. Йоан був покликаний стати реформатором. Його помірковане життя, простий одяг мали стати докором його сучасникам, які вдавалися до непомірностей. Через це батькам Йоана були дані настанови — наука поміркованості, проголошена ангелом з небесного престолу.

У дитячому та юнацькому віці особистість найбільш сприйнятлива; у цей період потрібно вчити дітей самовладання. Біля домашнього вогнища, в родинному колі на дитину поширюється вплив, наслідки якого відлунням відчуються у вічності. Звички, набуті в ранні роки життя, відіграють значно більшу роль, ніж навіть природні обдаровання, у тому, переможе чи програє людина в життєвій боротьбі. Юність — це час засіву. Вона визначає, якими будуть жнива в цьому житті й у житті прийдешньому.

[77]

Пророк Йоан повинен був «навернути серця батьків до дітей, а непокірних — до мудрості праведних, щоб приготувати Господеві підготовлений народ».⁴ Готуючи дорогу для Першого приходу Христа, Йоан уособлює тих, хто має готувати світ до Другого пришествя Господа. Світ потурає своїм бажанням, він багатий на вигадки та хибні погляди. Зростає число пасток, з допомогою яких сатана губить душі. Всі, хто бажає звершувати освячення в страху Божому, повинні навчитися поміркованості

та самовладання. Пристрасті та бажання мають підпорядкуватися вищим силам розуму. Для осягнення розумової сили і духовної проникливості, завдяки котрим ми здатні розуміти і втілювати у життя священні істини Божого Слова, вкрай необхідна самодисципліна. З цієї причини помірність має неабияке значення в процесі приготування до Другого пришестя Христа.

Було б цілком природно, якби для виконання священницького служіння син Захарії почав здобувати відповідну освіту. Але навчання в школі рабинів зробило б його непридатним для призначеної Богом місії. Бог не послав його до вчителів-богословів, аби вони навчили його тлумачити Святе Письмо. Він покликав його в пустелю, щоб він учився від природи і Бога-Творця

Йоан знайшов собі оселю в усамітненому місці — краї безлюдних пагорбів, диких ущелин і гірських печер. Це було його власним вибором — відмовитися від задоволень і розкошів життя заради суворих випробувань у пустелі. Пустеля — ідеальне середовище для формування звичок простоти і самозречення. Ізольований від впливу світу, він міг засвоювати уроки природи, Одкровення і та Провидіння. Богобоязливі батьки часто повторювали Йоанові слова, сказані колись ангелом до Захарії. З дитинства він знав про своє покликання і всім серцем відгукнувся на святий поклик. Самотність пустелі була для нього бажаним порятунком від суспільства, майже наскрізь пройнятого підозрою, невір'ям і нечистотою. У боротьбі зі спокусою Йоан не покладався на власні сили, а тому постійно уникав контакту з гріхом, аби не втратити відчуття його надзвичайної огидності.

[78]

Як назорей, посвячений Богові від народження, він дав обітницю служити протягом усього життя Господеві. Він носив одяг древніх пророків — з верблюжої вовни, підперезуючись шкіряним поясом, а харчувався «сараною та польовим медом»,¹⁵ що знаходив у пустелі; пив чисту воду із гірських джерел.

Однак життя Йоана не протікало в бездіяльності, аскетичному відчуженні, егоїстичній замкнутості. Час від часу він зустрічався з людьми і завжди з неослабним інтересом спостерігав за всім, що відбувалось у світі. Просвічений Боже-

ственним Духом, він вивчав характери людей, щоб визначити, у який спосіб можна було б донести до їхніх сердець Небесну вістку. Він відчував тягар відповідальності за доручену справу. На самоті в роздумах і молитві він старався приготувати свою душу для найвагомішої справи свого життя.

Але навіть у пустелі Йоан не був вільний від спокус. Хоча він робив усе можливе, щоб позбавити сатану всякого доступу до себе, однак спокусник продовжував напосідати на нього. Та його духовне бачення залишалось чистим; він виховав у собі твердий і рішучий характер, тому за допомогою Святого Духа міг розпізнавати наближення сатани і протидіяти його силі.

Пустеля стала для Йоана і школою, і святинею. Подібно до Мойсея в Мадіамських горах, оточений доказами Його сили, він тут знаходив сховище у Богові. Йому не судилося, подібно до великого вождя Ізраїлю, перебувати серед урочистої тиші величних гір, але там, за Йорданом, він бачив верхівки Моабських гір, які свідчили про Того, Котрий поставив гори і підперезав їх силою Своєю. Похмурі, позбавлені життя, пейзажі пустелі були живою ілюстрацією духовного стану Ізраїлю. Родючий Господній виноградник перетворився на безплідну пустку. Але небо над пустелею залишалось ясным і прекрасним. Хмари, що збиралися на небі, віщуючи грозу, обрамляла райдуга обітниці. Так і над Ізраїлем, який вельми деградував, сяjala обіцяна слава царства Месії. Над хмарами гніву розкинулася веселка Його Заповіту милості.

[79]

Самотній, Йоан тихими ночами пригадував обітницю, дану Богом Авраамові щодо його потомства, яке буде таким численним, як зорі на небі. Світанок, який вкривав позолотою верхівки Моабських гір, свідчив про Того, Котрий, «немов світло поранку безхмарного, коли сходить сонце».¹⁶ А в сьйві полудня він бачив усю Його велич, «коли з'явиться слава Господня і все творіння побачить її».¹⁷

З благоговінням і захопленням він шукав у книжних сувоях пророцтв об'явлення приходу Месії — Насіння, Котре розчавить голову змія,¹⁸ — Примирителя, Який з'явиться, перш ніж цар перестане царювати на престолі Давида. Тепер надійшов той час. У палаці на горі Сіон сидів римський правитель. Згідно з незмінним Божим словом, вже народився Христос.

Натхненні пророцтва Ісаї про славу Месії Йоан вивчав вдень і вночі. Галузка від кореня Єсеєвого, Цар правди, Котрий «буде по правді оголошувати присуд для бідних у країні», стане «немов захист у негоду, мов тінь високої скелі в землі безводній...» Ізраїль більше не буде називатися «покинутий», а його земля — «пустеля». Господь називатиме його «Моя у ній утіха», а його землю «заміжня...»¹⁹ Серце самотнього пустельника наповнювалося передчуттям цих славних подій.

Йоан дивився на Царя в Його красі, забуваючи про себе. Споглядав на велич святості — і відчував себе нікчемним та недосконалим. Як посланець Неба, він був готовий безстрашно йти до людей, тому що доручив себе волі Всевишнього. Тепер він міг сміливо з'являтися перед монархами Землі, оскільки низько схилявся перед Царем царів.

Йоан не повністю розумів сутність Царства Месії. Він жадав звільнення Ізраїлю від національного гноблення, і тому пришествя Царя праведності та становлення Ізраїлю як святого народу стало його великою надією. Йоан думав, що саме так повинно виповнитися пророцтво, дане при його народженні:

«Він пригадав Свій святий Заповіт, щоб ми визволились із руки ворогів, служили безстрашно Йому у святості й праведності перед Ним по всі дні життя нашого».²⁰

[80]

Йоан бачив свій народ ошуканим, засліпленим самовдоволенням, сплячим у своїх гріхах. Він бажав пробудити його до святого життя. Дана йому Богом вістка повинна була підняти їх з летаргічного сну, змусити затремити від усвідомлення своєї великої гріховності. Щоб насіння Євангелія могло прорости у серцях, треба було зорати ґрунт. Перш ніж шукати зцілення в Ісусі, в них мало пробудитися відчуття небезпеки гріха.

Бог посилає Своїх вісників не для того, щоб вони лестили грішникові. Він не має наміру заспокоїти їх, залишаючи в стані уявної безпеки, що загрожує загибеллю. Він кладе тяжкий тягар на сумління беззаконника і пронизує душу стрілами осудження. Ангели-служителі відкривають людині страшні суди Божі, аби вона глибше відчула свою потребу, що спонукало б запитати: «Що мені робити, щоб спастися?» Тоді рука, котра упокорила її аж до пороху, підійме того, хто кається. Голос, Який докоряв

за гріх і соромив гордість та честолюбство, з любов'ю скаже: «Що ти хочеш, щоб Я зробив для тебе?»²¹

Коли Йоан розпочав своє служіння, в народі панував дух бунтарства і незадоволення, що загрожувало повстанням. Після усунення Архелая Юдея опинилась під безпосереднім правлінням Риму. Тиранія і здирство римських правителів, а також рішучі наміри насадити язичницькі символи і звичаї призвели до заколоту, який незабаром було потоплено в крові тисяч відважних синів Ізраїлю. Усе це посилювало ненависть народу до Риму і зміцнювало бажання звільнитися від його влади.

У розпалі такого розбрату і боротьби пролунав з пустелі приголомшливий і суворий, але разом з тим повний надії голос: «Покайтесь, бо наблизилось Царство Небесне!»²² Нова і незвичайна сила цього голосу зворушила народ. Пророки провіщали прихід Христа як подію віддаленого майбутнього; тепер же проголошувалось, що він є близьким. Дивний вигляд Йоана нагадував стародавніх пророків. Своєю поведінкою й одягом він був подібний до пророка Іллі. У дусі та силі Іллі він викривав розбещеність народу і докоряв за поширені того часу гріхи. Його слова були простими й водно- час гострими та переконливими. Чимало людей вірили, що він — один із пророків, які повстали з мертвих. Увесь народ був стривожений. Натовпи людей стікалися в пустелю.

[81]

Йоан сповіщав прихід Месії, закликаючи народ до покаяння. На знак очищення від гріхів він хрестив їх у водах Йордану. З допомогою цього важливого символу він показував, що люди, котрі претендували на звання вибраного народу Божого, були опоганені гріхом, а тому без очищення серця й життя вони не можуть мати частки в Царстві Месії.

Князі та рабини, воїни, митники й селяни — усі приходили послухати пророка. На деякий час серйозне попередження від Бога стривожило їх. Багато хто каявся і приймав хрещення. Люди всіх верств суспільства підкорювалися вимогам Хрестителя, бажаючи прилучитися до Царства, про котре він проповідував.

Приходило багато книжників та фарисеїв, визнаючи свої гріхи та бажаючи охреститись. Вони вважали себе кращими за інших людей і всіляко підтримували в народі високу думку про свою побожність. Тепер же таємниця їхнього гріховного

життя ставала очевидною. Але Дух Святий відкривав Йоанові, що багато із присутніх людей по-справжньому не усвідомили своєї гріховності. Вони були просто пристосуванцями. В ролі друзів пророка вони сподівалися здобути ласку в майбутнього Царя. Приймаючи хрещення від такого молодого і популярного вчителя, вони розраховували на посилення свого впливу серед народу.

Йоан зустрічав їх різким запитанням: «Поріддя гадюче, хто підказав вам утікати від майбутнього гніву? Отож, принесіть плід, гідний покаяння, і не пробуйте говорити: Маємо батька Авраама. Бо кажу вам, що Бог може з цього каміння пробудити дітей Авраамові».²³

Юдеї неправильно тлумачили обітницю Божу про Його вічну прихильність до Ізраїлю. «Так, говорить Господь, Який дав сонце, щоби вдень світило, місяць і зорі, щоби вночі світили, який підіймає море, аж ревуть його хвилі, — Господь сил Його ім'я: Якщо закони ці колись переді Мною захитаються, — говорить Господь, — тоді потомки Ізраїля перестануть бути переді Мною народом повіки. Так говорить Господь: Коли можна виміряти вгорі небо або дослідити внизу основи землі, то й Я відкину ціле потомство Ізраїля за все те, що зробили, — говорить Господь».²⁴ Юдеї вважали, що походження від Авраама дає їм право на цю обітницю. Але вони випустили з уваги умови, котрі визначив Бог. Перш ніж дати цю обітницю, Він сказав: «Дам Закона Свого у їхнє нутро і на їхньому серці його напишу, і Я стану їхнім Богом, вони ж Моїм народом... бо їхню провину прощу, і не буду вже згадувати їм гріха!»²⁵

Прихильність Божа гарантована людям, у серцях яких записаний Його Закон. Вони — одне з Ним. Але юдеї відокремились від Бога. Внаслідок своїх гріхів вони страждали від Його судів. З цієї причини вони опинились у рабстві язичницького народу. Їхній розум був затьмарений беззаконням, а оскільки в минулому Бог виявляв до них велику милість, вони виправдовували цим свої гріхи. Ці люди тішили себе думкою, що вони кращі за інших і мають право на Його благословення.

«Усе це написано нам на науку — тим, котрі досягли останніх віків».²⁶ Як же часто ми неправильно витлумачуємо благословення Божі і лестимо себе думкою, що заслужили Його

прихильність якоюсь чеснотою! Але Бог у такому разі не може вчинити для нас того, що бажає. Його дари використовуються для самовдоволення, а наші серця стають запеклими в невір'ї і гріхах.

Йоан докоряв ізраїльським учителям, доводячи, що їхні гордість, егоїзм і жорстокість уподобили їх до «поріддя гадючого», зробили смертельним прокляттям для народу, а не дітьми праведного й слухняного Авраама. І хоча ці люди отримали світло від Бога, вони були гіршими за язичників, до яких ставилися з такою зверхністю. Вони забули скелю, із котрої були висічені, і яму, із котрої їх витягли. У здійсненні Свого наміру Бог ні від кого не був залежний. Як Свого часу Він покликав Авраама із язичницького середовища, так само Він міг покликати й інших на Свое служіння. І хоча їхні серця здаються такими ж мертвими, як каміння пустелі, Його Дух може оживити їх для виконання Божої волі, здійснюючи в них Свою обітницю.

[83]

«Сокира, — говорить пророк, — вже лежить біля коріння дерев: усяке дерево, яке не приносить доброго плоду, зрубують і кидають у вогонь».²⁷ Цінність дерева визначається не його назвою, а плодами. Якщо плоди недобрі, то назва не врятує дерева від знищення. Йоан оголосив юдеям, що репутація перед Богом визначатиметься їхнім характером і життям. Саме ж визнання віри є даремною справою. Якщо їхнє життя і характер не узгоджувалися із Законом Божим, вони не могли бути Його народом.

Слова Йоана, що спонукували слухачів досліджувати свої серця, переконували їх у власній гріховності. Тому вони приходили до нього із запитанням: «Що нам робити?» Йоан відповідав: «У кого дві сорочки, нехай дасть неїмушому, а хто має поживу, нехай робить так само».²⁸ Митників він наставляв уникати несправедливості, а воїнів — не чинити насильства.

Кожний, хто бажає стати підданим Царства Христового, -- навчав він, — повинен засвідчити про це своєю вірою й покаєнням. В цьому разі виявлятимуться такі якості, як доброта, чесність і вірність. Вони служитимуть нужденним і принеситимуть свої дари Богові. Вони рятуватимуть беззахисних і подаватимуть іншим приклад доброчесності й співчуття. Таким

чином послідовники Христа свідчитимуть про перетворюючу силу Святого Духа. У своєму повсякденному житті вони виявлятимуть справедливість, милосердя і Божу любов. Якщо ж так не станеться, то вони уподібняться до половини, яку буде кинуто у вогонь.

«Я хрещу вас у воді на покаєння, — проголошував Йоан, — а Той, Хто прийде після мене, сильніший за мене: Йому я недостойний взуття нести; Він вас хреститиме Духом Святим і вогнем».²⁹ Пророк Ісаї сповістив, що Господь очистить Свій народ від беззаконня «духом суду та духом вогню». Господь так промовляв до Ізраїля: «І на тебе Я руку Свою оберну, і розтоплю в горнилі твою жужель та відділю все оливо від тебе».³⁰ По відношенню до гріха «Бог наш — то нищівний вогонь».³¹ В усіх, хто підкоряється Його силі, Дух Божий знищує гріх. Якщо ж люди міцно тримаються гріха, вони стають одне з ним. Тоді слава Божа, що знищує гріх, знищить і їх. Яків після нічної боротьби з Ангелом вигукнув: «Я бачив Бога лицем у лице, та збереглася душа моя».³² Яків, котрий вчинив тяжкий гріх по відношенню до Ісава, розкаявся. Його провина була прощена, а гріх очищений, тому він зміг витримати об'явлення Божої присутності. Відомо, що коли люди приходили до Бога, свідомо плекаючи в собі зло, вони були знищені. При Другому пришесті Христа нечестиві будуть вигублені «Духом уст (Його)» і знищені «з'явленням приходу (Його)».³³ Сяйво Божої слави, котре дає життя праведникові, знищить беззаконника.

[84]

У дні Йоана Хрестителя Христос мав з'явитися, аби явити світові характер Бога. Вже сама Його присутність мала відкрити людям їхній гріх. Лише ті, котрі побажали очиститися від гріха, зможуть спілкуватися з Ним. Тільки чисті серцем могли перебувати в Його присутності.

Так Йоан Хреститель приніс Ізраїлеві Божу вістку. Чимало людей прислухалися до його повчань. Вони були готові жертвувати всім задля послуху. Численні натовпи йшли слідом за новим учителем з місця на місце, вірячи, що саме він є Месією. Але Йоан, зауважуючи до себе симпатії народу, використовував будь-яку нагоду, щоб спрямувати їхній погляд на Того, Котрий мав прийти.

[85]

[86]

- ¹Луки 1:6
- ²Луки 1:8-9
- ³Луки 1:11
- ⁴Луки 1:13-18
- ⁵Луки 1:38
- ⁶Луки 1:19
- ⁷Дан.10:21
- ⁸Об'явл.1:1
- ⁹Об'явл.22:9
- ¹⁰Луки 1:20
- ¹¹Луки 1:22
- ¹²Луки 1:23
- ¹³Луки 1:64
- ¹⁴Луки 1:76-80
- ⁴Луки 1:13-18
- ⁴Луки 1:13-18
- ¹⁵Матв.3:4
- ¹⁶2Сам.23:4
- ¹⁷Ісая 40:5
- ¹⁸Бут.3:15
- ¹⁹Ісая 11:4; 32:2; 62:4
- ²⁰Луки 1:72-75
- ²¹Бут.27:37
- ²²Матв.3:2
- ²³Луки 3:7-8
- ²⁴Єрем.31:35-37
- ²⁵Єрем.31:34
- ²⁶1Кор.10:11
- ²⁷Луки 3:9
- ²⁸Луки 3:10-11
- ²⁹Матв.3:11
- ³⁰Ісая 4:4; 1:25
- ³¹Євр. 12:29
- ³²Бут.32:31
- ³³2Сол.2:8

Розділ 11. Хрещення

(На підставі Євангелій від Матв.3:13-17; Марк.1:9-11; Луки 3:21-22)

Звістка про з'явлення пророка в пустелі та про його чудові проповіді поширилася по всій Галілеї. Вона досягла найвіддаленіших гірських містечок і селищ рибалок на узбережжі моря, знайшла палкий відгук у простих і щирих серцях. Досягла вона й майстерні Йосифа в Назареті. Ісус сприйняв її як заклик залишити Свою дотеперішню щоденну роботу. Він попрощався зі Своєю матір'ю і, за прикладом своїх земляків, вирушив до Йордану.

Ісус і Йоан Хреститель фактично були двоюрідними братами; обставини їхнього народження були також вельми подібними. Однак особисто вони не були знайомі один з одним. Життя Ісуса проходило в Назареті, в Галілеї, а Йоанове — у Юдейській пустелі. Обидва жили усамітно, хоча й у різному оточенні, і жодного разу не зустрічалися один з одним. Такою була воля Провидіння. Не повинно було бути ніякого приводу думати про те, що вони заздалегідь домовилися підтримувати один одного.

Йоану були відомі події, що ознаменували народження Ісуса. Він чув про відвідання Ісусом Єрусалима в дитинстві і що трапилось у школі рабинів. Він знав про Його непорочне життя і вірив, що то був Месія, однак не мав жодного підтвердження своєї віри. Той факт, що про Ісуса стільки років ніхто нічого не знав і Він нічим не виявляв Свого покликання, давало Йоанові привід для сумніву, чи Ісус насправді був обітованим Месією. Проте Хреститель продовжував чекати, довіряючи Богові, що в призначений Ним час усе стане зрозумілим. Йому було відкрито, що Месія обов'язково прийде до нього, аби охреститися, і що йому буде даний знак божественного походження. Таким чином, він зможе представити Христа людям.

[87]

Коли ж Ісус прийшов, щоб охреститися, Йоан побачив у Ньому таку чистоту характеру, якої до цього часу не бачив у жодній людині. Вже сама Його присутність освячувала все навколо і викликала благоговіння. Серед численного натовпу людей, які збиралися навколо нього біля Йордану, Йоан чув про злочини і зустрічав душі, пригнічені тягарем численних гріхів. Але з людиною, від якої походила б божественна сила, він ще ніколи не зустрічався. Все це відповідало одкровенню, котре Йоан отримав про Месію, однак він не наважувався виконати прохання Ісуса. Як він, грішник, міг хрестити Безгрішного? І чому Той, Котрий не мав потреби в покаянні, прийшов звершувати обряд, який символізує очищення грішника?

Коли Ісус просив охрестити Його, Йоан відмовився, вигукнувши: «Це мені потрібно від Тебе хреститися, а Ти йдеш до мене? Відповідаючи, Ісус сказав йому: Облиш тепер, бо так належить нам виконати усю правду».¹ Йоан поступився проханням, вони зайшли у води Йордану, і хреститель занурив Ісуса у воду. «А охрестившись, Ісус відразу вийшов з води. І ось відчинишся Йому Небеса, і Він побачив Духа Божого, що спускався, як голуб, та сховався на Нього».²

Ісус прийняв хрещення не на знак покаяння у власних гріхах. Він ототожнив Себе з грішниками, здійснюючи те, що повинні здійснювати ми, і пройти шляхом, яким маємо йти ми. Його життя після хрещення, сповнене страждань і терпіння, також є прикладом для нас.

Вийшовши з води, Ісус на березі став навколішки і молився. Перед Ним відкривався новий, найважливіший етап Його життя. Тепер Він виходив на широку арену громадського служіння, ставав на шлях боротьби, що триватиме протягом усього життя на Землі. Хоч Він і був Князем миру, Його прихід ознаменовувався початком боротьби. Царство яке Він прийшов заснувати, було зовсім не таким, якого очікували юдеї. На Того, Котрий дав Ізраїлеві релігійні та громадянські закони, будуть дивитися як на ворога і руйнівника цих законів. Той, Хто проголосив Закон на Синаї, буде осуджений як його порушник. Той, Хто прийшов знищити владу сатани, буде названий Вельзевулом. Не було нікого на Землі, хто досконало розумів би Його; Своє служіння Він мав звершувати один. Протягом усього життя

Спасителя на Землі ні Його матір, ні брати не усвідомлювали значення Його місії. Навіть учні Христа не здатні були розуміти свого Учителя. Раніше Він постійно перебував у вічному світлі і був одне з Богом, однак Його життя на Землі мало проходити в духовній самотності.

Ставши одне з нами, Він повинен був понести тягар нашої вини і горя. Безгрішний мав зазнати ганьбу гріха. Миролюбний повинен був жити серед ворожнечі. Істина — серед неправди, Чистота — серед пороку. Усякий гріх, розбрат, пристрасті, спричинені беззаконням, завдавали Йому нестерпних мук.

Він мав пройти Свій шлях один і Свій тягар нести самотньо. На Тому, Хто залишив Свою славу і прийняв немочі людського роду, лежала відповідальність за викуплення світу. Ісус усе це усвідомлював і залишався непохитним у досягненні мети. Від Нього залежало спасіння грішного роду, і Він простягнув руку, щоб, звершуючи цю роботу, триматися за руку всесильної Любові.

Коли Спаситель виливав Свою душу в молитві, Його погляд, здавалося, досягав Небес. Він добре знав, наскільки запеклими гріх зробив серця людей і як їм буде важко зрозуміти Його місію й прийняти дар спасіння. Він благав Отця, щоб дав силу подолати людське невір'я, розірвати кайдани, в які сатана закував їх, і замість них перемогти губителя. Він просив Бога про ознаку того, що Він приймає людство в особі Свого Сина.

Ніколи ще ангели не чули подібної молитви. Вони ждали принести Своему улюбленому Повелителю вістку потіхи й надії. Але ні, Сам Отець мав відповісти на прохання Свого Сина. І ось, від престолу виходять промені Його слави; Небеса відкриваються, і на Спасителя сходять пречисте світло у вигляді голуба — достойний символ Того, Хто є лагідним і покірним.

З-поміж величезного натовпу на березі Йордану лише дехто, крім Йоана, зміг побачити небесне видіння. Але урочистість Божественної присутності охопила усіх, хто був тут. Люди мовчки стояли, пильно вдивляючись у постать Христа. Він увесь був оповитий світлом, яке постійно оточує Божий престол. Його звернене до неба обличчя було осяяне славою, якої вони ніколи раніше не бачили на жодному людському обличчі. Із

відкритих Небес пролунав голос: «Це є Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав».³

Це свідчення було дане для того, щоб розбудити віру в серцях зібраних і зміцнити Спасителя у Його місії. Хоча переступи всього світу були покладені на Нього, хоч Він зазнав приниження, прийнявши нашу гріховну природу, голос з Небес оголосив Його Сином Предвічного.

Йоан був глибоко зворушений, побачивши, як Ісус, покійрно схилившись, зі сльозами благав Отця дати Йому ознаку схвалення. Коли ж слава Божа огорнула Ісуса і почувся голос з Небес, Йоан розпізнав обіцяну Богом ознаку. Віднині він був переконаним, що Той, Кого він охрестив, — Спаситель світу. На нього також зійшов Дух Святий, і, вказуючи на Ісуса, Предтеча сказав:

«Ось Агнець Божий, що бере на Себе гріхи світу».⁴

Ні ті, хто слухав, ні навіть той, хто говорив, не зрозуміли значення слів «Агнець Божий». На горі Морія Ісак запитав у батька: «...А де ж ягня для жертвоприношення?». Авраам відповів: «Бог подбає про ягня Собі на всепалення, сину мій».⁵ В агні, призначеному Богом замість Ісака, Авраам зрозумів символ Того, Хто мав померти за гріхи людей. Через пророка Ісаю Дух Святий, використовуючи це порівняння, пророкував про Спасителя: «Як ягня, був проваджений Він на заклання... І на Нього Господь поклав гріхи усіх нас».⁶ Але ізраїльський народ не зрозумів того уроку. Багато хто з них не вбачали особливої різниці між жертвами Богів і язичницькими жертвоприношеннями. Подібно до ідолопоклонників, ізраїльтяни вважали тварин, що приносились у всепалення, дарами, котрими можна умилостивити божество. Бог бажав навчити їх, що спонукуваний любов'ю, Він Сам посилає Дар, Котрий може примирити їх із Ним.

[90]

Слова, сказані Ісусові на річці Йордан, — «Це Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав», стосуються всього людства. Бог промовляв їх до Ісуса як нашого Представника. Незважаючи на всі наші гріхи і немочі, ми не відкинуті Ним як недостойні. «Він обдарував нас в Улюбленім».⁷ Слава, яка спочивала на Христові, є запорукою Божої любові до нас. Вона свідчить про силу молитви. Бог чує наш голос, і наші прохання прийняті в

небесних оселях. Гріх розлучив Небеса із Землею і розірвав зв'язок між ними, але Ісус знову з'єднав нашу планету із Царством слави. Його любов огорнула людину і досягла висоти Небес. Світло, яке осяяло Спасителя з небесної висоти, зливається й на нас, коли просимо в молитві про допомогу, аби перемогти спокусу. Голос, котрий промовляв до Ісуса, звертається до кожної віруючої душі: «Це Моя люба дитина, що Я її вподобав».

«Улюблені! Тепер ми Божі діти, але ще не виявилось, що будемо. Знаємо, що коли Він з'явиться, ми будемо подібні до Нього, бо побачимо Його таким, яким Він є».⁸ Наш Викупитель проклав дорогу, аби найбільш грішні й нужденні, найбільш пригноблені і знехтувані людьми могли прийти до Отця. В оселях, які Ісус пішов приготувати, місця вистачить всім. «Ось що говорить Святий та Істинний, Хто має ключ Давидів, Котрий відчиняє — і ніхто не зачинить, зачиняє — і ніхто не відчинить... Я відчинив перед тобою двері, і ніхто не спроможний зачинити їх».⁹

[91]

¹Матв.3:14-15

²Матв.3:16

³Матв.3:17

⁴Йоан.1:29

⁵Бут.22:7-8

⁶Ісаия 53:7-6

⁷Ефес.1:6

⁸Йоан.3:2

⁹Об'явл.3:7-8

Розділ 12. Спокушення

(На підставі Євангелій від Матв.4:1-11; Марк.1:12-13; Луки 4:1-13)

«А Ісус, сповнений Духа Святого, повернувся з-над Йордану, і Дух повів Його в пустиню». Євангеліст Марк ще глибше висловив цю думку: «І відразу Дух веде Його в пустиню. І був Він у пустині сорок днів, спокушуваний сатаною; і перебував серед звірів; і ангели служили Йому». «І нічого не їв у ці дні».¹

Дух Божий вів Ісуса у пустелю на спокушення. Ісус Сам не накликав на Себе спокуси. Він пішов у пустелю, щоб там роздумувати на самоті над Своєю місією і майбутньою працею. Постом і молитвою Він готував Себе для кривавого шляху, яким мав пройти. Але сатана, знаючи, що Ісус пішов у пустелю, вважав цей час найзручнішим для того, щоб підійти до Нього.

Від результату боротьби між Князем світла і провідником царства темряви залежала доля світу. Після того, як сатана ввів людину у гріх, він оголосив свої претензії на землю як на свою власність і став величати себе князем цього світу. Підкоривши собі наших прабатьків, він сподівався заснувати тут своє царство. Люцифер заявив, що люди самі обрали його своїм правителем. Здобувши владу над людьми, він заволодів і світом. Але Христос прийшов, щоб спростувати претензії сатани. Ставши Сином Людським, Ісус залишався вірним Богові. Таким чином, Він довів, що сатана не має повної влади над людством, а відтак і його претензії на світ є недійсними.

[92] Всі, котрі бажають звільнитися з-під влади сатани, отримають свободу. Право на володіння землею, втрачене Адамом через гріх, буде відновлене.

З того часу, як було сказано змієві в Едемі: «Я покладу ворожнечу між тобою й між жінкою, між насінням твоїм і насінням її»,² сатана знав, що він не матиме абсолютної влади

над світом. Він побачив, що в людях діє Сила, здатна протистояти його пануванню. З великою зацікавленістю він спостерігав за жертвоприношенням Адама і його синів. У цих обрядах він розпізнав символ спілкування між Небом і Землею і тому вирішив зруйнувати таке спілкування. Сатана у фальшивому світлі представляв Бога, а також усі обряди, котрі вказували на Спасителя. Він посіяв у людях страх перед Богом, запевняючи, що Він знаходить задоволення в їх знищенні. Через те жертви, які мали відкривати Божу любов, приносилися з метою умилостивити Його гнів. Сатана збуджував у людях низькі пристрасті, щоб таким чином зміцнити свою владу над ними. Коли ж було дане писане Слово Боже, сатана вивчав пророцтва про прихід Спасителя. Із покоління в покоління він працював над тим, щоб зробити людей незрячими щодо цих пророцтв, аби вони відкинули Христа, коли Він прийде.

Коли Ісус народився, сатана зрозумів: прийшов Той, Хто має Божественне доручення заперечити його владарювання. Він тремтів, прислухаючись до слів ангельської вістки, яка підтверджувала владу новонародженого Царя. Сатана добре знав, яке становище посідав на Небесах Христос як Улюблений Отця. Те, що Божий Син мав прийти на землю як людина, стривожило і здивувало сатану. Він не міг збагнути таємниці такої великої Жертви. Його егоїстична натура не в змозі була осягнути суті любові до ошуканого людського роду. Слава, небесний мир і радість спілкування з Богом залишалися вельми незрозумілими для людей. Але це дуже добре знав Люцифер як сяючий херувим. З часу втрати Неба він вирішив мстити Богові, призводячи до падіння інших. Він досягав цієї мети, спонукуючи людей знецінювати небесні істини і прив'язуватися серцем до земного.

[93]

Не без перешкод Повелителеві Небес довелося здобувати людські душі для Свого Царства. З того часу, як Ісус народився у Віфлеємі, лукавий постійно переслідував Його. У Христі був явлений образ Божий, а тому на всіх демонських нарадах у сатани вирішувалось, як перемогти Його. Жодна людська істота, народжена в нашому світі, не уникнула впливу спокусника. Усі пекельні сили князя темряви були задіяні, щоб протидіяти Йому, а якщо вдасться, то і здолати Його.

При хрещенні Спасителя сатана також був серед присутніх. Він бачив Сина, огорнутого славою Отця, чув голос Єгови, котрий засвідчив про Божественну природу Ісуса. З часу гріхопадіння Адама людство втратило можливість безпосереднього спілкування з Богом, а тому спілкування між Небесами і Землею здійснювалося через Христа; тепер же Сам Отець сказав, що Ісус прийшов у «подобі гріховного тіла».³ Якщо досі Бог спілкувався з людством через Христа, то тепер Він спілкуватиметься з ним у Христі. Сатана сподівався, що відразу Бога до гріха призведе до вічного роз'єднання Небес із Землею. Однак тепер стало очевидним, що зв'язок між Богом і людиною відновився.

Сатана розумів, що повинен або перемогти, або бути остаточно переможеним. Наслідки боротьби настільки серйозні, що він навіть не відважився довірити цю справу своїм ангелам-однодумцям. Він вирішив особисто брати участь у битві. Таким чином, відступник зібрав усі свої сили, щоб спрямувати їх проти Божого Сина. Христос став головною мішенню для зброї лукавого.

Чимало людей вважає, що боротьба між Христом і сатаною не має прямого відношення до їхнього особистого життя, а тому не викликає в них особливого зацікавлення. Насправді ж боротьба знову і знову розгортається в кожному людському серці. Ніхто не в змозі залишити лави прибічників зла, щоб служити Богові, перш ніж не зазнає шалених нападів сатани. Спокуси, котрим протистояв Христос, ті ж самі, перед якими нам буває дуже важко встояти. Для Нього вони були сильнішими настільки, наскільки Він перевершує нас святістю Свого характеру. Несучи на Собі страшний тягар гріхів світу, Христос все ж витримав спокуси, одержавши перемогу над апетитом, любов'ю до світського, до земної слави, котра породжує зарозумілість. Саме такі спокуси здолали Адама і Єву; вони часто беруть гору і над нами.

Сатана запевняв, що гріхопадіння Адама — доказ того, що Закон Божий несправедливий і його неможливо виконати. У людському тілі Христос повинен був спокутувати падіння Адама. Але важливо зазначити: коли спокусник зваблював Адама, його природа ще не була ослаблена гріхом. Досконалий у сво-

єму фізичному та розумовому розвитку, він був у розквіті духовних і фізичних сил. Адам перебував в оточенні слави Едему і щоденно спілкувався з небесними істотами. Але зовсім в іншому становищі був Ісус, коли в пустелі вступив у двобій із сатаною. Протягом чотирьох тисяч років людський рід зазнав деградації як у фізичному, так і в розумовому та моральному відношенні; Христос прийняв на Себе всю неміч людства, яке вироджувалось. Лише в такий спосіб Він міг врятувати людину від глибокої прірви падіння.

Чимало людей вважають, що Христос у жодному разі не міг бути переможений спокусою. Але ж тоді Він не міг би стати на місце Адама і здобути перемогу там, де впав Адам. Якщо б людина зазнавала випробовувань бодай на йоту більших за ті, котрі переносив Христос, тоді Син Божий не був би в змозі допомогти нам. Але наш Спаситель прийняв людське ество з усіма його схильностями до гріха. Він зодягнувся в людську природу, котрій притаманно поступатися спокусі. Нам не загрожують випробування, в яких Ісус не встояв би.

Як і для святої пари в Едемі, перемога над догодженням апетитові лягла в основу першого великого спокушування Христа. З чого почалося падіння, з того мала початися і справа нашого викуплення. Як через потурання апетитові Адам упав у гріх, так і через його приборкання Христос повинен був перемогти. «І Він, постивши сорок днів та сорок ночей, зрештою зголоднів. І підійшов до Нього спокусник і сказав: Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб це каміння стало хлібом. Ісус відповів: Написано: Не самим хлібом житиме людина, але кожним словом, що виходить з Божих уст».⁴

[95]

Від часу Адама і до днів Христа потурання своїм бажанням настільки зміцнило силу тілесних пристрастей, що вони отримали над людиною майже необмежену владу. Люди настільки зазнали деградації, що були вже не здатні власними силами контролювати свої пристрасті. Заради людини Христос виявив самовладання, яке було сильнішим від голоду і навіть смерті. Ця перша перемога свідчила про те, що взято гору і в інших сферах, котрі неминуче втягуються під час наших сутічок з силами темряви.

Коли Ісус прийшов у пустелю, слава Отця огорнула Його. Поглинутий спілкуванням з Богом, Він піднісся над людською слабкістю. Та слава скоро відійшла, і Він залишився на самоті для боротьби зі спокусами, які напосідали на Нього щомиті. Людська природа ухилялася від боротьби, що чекала Його. Протягом сорока днів Христос постив і молився. Ослаблений і виснажений від голоду, знесилений і змарнілий від душевних страждань, «бо над усяку людину було спотворене лице Його».⁵ Ось тоді й настала найбільш слухна мить для сатани! Тепер він сподівався перемогти Христа!

Ніби у відповідь на молитви Спасителя, перед Ним з'явився хтось у подобі небесного ангела. Він заявив, що має доручення від Бога повідомити, що Його піст закінчився, і, подібно до того, як Бог послав ангела, щоб спинити руку Авраама від принесення в жертву Ісаака, Отець, задоволений готовністю Христа пройти кривавим шляхом, і доручив ангелу звільнити Його. Ось така звістка була принесена Ісусові. Спаситель зовсім ослаб від голоду. Йому дуже хотілось їсти; саме в такий момент несподівано підступив до Нього сатана. Вказуючи на розкидане у пустелі каміння, яке своєю формою нагадувало хліби, спокусник запропонував: «Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб це каміння стало хлібом».

І хоч з вигляду він був ніби ангел світла, перші слова — «якщо Ти Син Божий...» — викрили його. Це була лукава спроба посіяти сумнів. Якби Ісус зробив так, як запропонував сатана, то підтримав би сумнів. Спокусник намагався перемогти Христа тим самим способом, який він з успіхом застосував до перших людей. Як же підступно сатана підійшов до Єви в Едемі: «Чи справді Господь Бог велів вам не їсти ні з якого дерева, що в раю?»⁶ Хоча до цього часу спокусник говорив правду, тепер в його мові була замаскована зневага до Божих слів, приховані незгода і сумнів щодо істинності Божественного повеління. Сатана намагався нав'язати Єві думку про те, що Бог не зробить так, як сказав, і заборона користуватися такими прекрасними плодами не узгоджується з Його любов'ю та милосердям до людини. І тепер спокусник так само намагався нав'язати Христові свої думки. «Якщо Ти Син Божий...» — ці слова видавали злість в його душі. У тоні голосу відчувалися

нотки цілковитого недовір'я. Невже Бог може так повестися зі Своїм Сином — залишити Його в пустелі, серед диких звірів, без їжі, друзів, без втіхи? Сатана навіював думку про те, що в наміри Божі не входило, щоб Його Син опинився у такому становищі. «Якщо Ти Син Божий...» означало: вияви Свою силу і звільни Себе від нестерпного голоду, накажи, щоб каміння стало хлібом.

Слова, проголошені з неба: «Це Син Мій Улюблений, Якого Я вподобав»⁷, усе ще лунали в свідомості сатани. Але він був сповнений рішучості примусити Христа не повірити цьому свідченню. Для Христа ж Слово Боже було запевненням у Його божественній місії. Син Божий прийшов як Людина аби жити серед людей, а проголошеними словами Бог підтверджував Його зв'язок з Небом. Мета сатани полягала в тому, щоб викликати в Нього сумнів до цих слів. Люцифер знав: якби йому вдалося похитнути довіру Христа до Бога, перемога у великій боротьбі була б за ним. Спокусник сподівався, що Христос від нестерпного голоду і відчаю втратить віру у Свого Отця і вчинить чудо заради Себе Самого. Якби Він так зробив, тоді План спасіння людського роду був би зруйнований.

Перший конфлікт між Люцифером і Сином Божим стався тоді, коли Христос був Повелителем небесних воїнств, а сатана — провідником повстання на Небесах, за що і був скинений звідти. Тепер вони ніби помінялися місцями, і сатана намагався якнайкраще скористатися своєю уявною перевагою. Один із наймогутніших ангелів, говорив він Христові, був вигнаний з небес. Вигляд Ісуса ніби свідчив про те, що Він і є той падший ангел, залишений Богом і всіма людьми. Божественна істота могла б засвідчити про Свою божественність за допомогою чуда: «Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб це каміння стало хлібом». Такий прояв творчої сили, наполягав спокусник, був би достатнім доказом Божественності й поклав би край суперечкам.

Мовчки, не без внутрішньої боротьби, слухав Ісус найбільшого із ошуканців. Але Син Божий не вважав за доцільне доводити сатані Свою Божественність чи пояснювати йому причини Свого приниження. Поступка перед домаганнями бунтівника не принесла б нічого доброго ні для слави Божої, ні

для людини. Якби Христос підкорився вимогам ворога, сатана все одно сказав би: покажи ознаку, аби мені повірити, що Ти Син Божий. Жодні докази не змогли б усунути бунтівний дух із серця сатани. До того ж, Христос не повинен був виявляти Божественну силу задля власного благополуччя. Він прийшов, щоб переносючи випробовування, як це повинні робити ми, залишити нам приклад віри і покірності. Ні в цьому, ні в інших обставинах Свого земного життя Христос не зробив жодного чуда задля Свого добра. Всі Його дивовижні вчинки звершувалися задля блага інших. Хоч Ісус одразу впізнав сатану, Він не піддався спокусі вступити з ним у суперечку. Пам'ятаючи про голос з Небес, Він перебував у любові Свого Отця. Христос не піддався спокусі.

Ісус зустрів сатану словами зі Святого Письма. «Написано», — сказав Він. Під час кожної спокуси Його зброею було Слово Боже. Сатана вимагав від Христа чуда на доказ Його Божественності. Але незаперечною ознакою, сильнішою за всі чудеса, була тверда впевненість: «Так говорить Господь!» До того часу, поки Христос керувався Словом Божим, спокусник не міг здобути жодної перемоги над Ним.

[98] У час найбільшої фізичної слабкості Христос зазнав найлютіших спокус. У такий спосіб сатана розраховував подужати Його. Саме так він перемагає людей. Коли фізичні сили залишають особистість, слабне воля і вона починає втрачати віру, що допомагає їй покладатися на Бога, ті, котрі довго і мужньо відстоювали істину, бувають переможені. Мойсей, втомлений сорокарічною мандрівкою Ізраїлю, якоїсь миті перестав уповати на безмежну Силу і зазнав поразки на самому кордоні з Обітованою країною. Те ж саме трапилося з Іллею, котрий безстрашно стояв перед царем Ахавом і усім ізраїльським народом на чолі з 450 пророками Ваала. Після того страхітливого дня на горі Карміл, коли були знищені фальшиві пророки і весь народ засвідчив свою вірність Богові, Ілля втік, рятуючи власне життя, злякавшись погроз ідолопоклонниці Єзавелі. Так сатана у всі часи користувався людською слабкістю.

Вселенський бунтівник і нині продовжує діяти подібним чином. Коли над нами згущаються хмари і ми опиняємося у скрутних обставинах, коли трапляються бідність або неща-

стя, сатана виявляється поряд, аби спокушувати і докучати. Він використовує слабкі місця нашого характеру, стараючись похитнути довір'я до Бога, Який допускає такий стан речей. Сатана спокушує нас не довіряти Богові, піддаючи сумніву Його любов. Часто він настигає нас так само, як він це робив з Христом, вказуючи на наші слабкості та немочі. Лукавий сподівається позбавити нас мужності й таким чином розірвати наш зв'язок із Богом. Тоді він впевнений — здобич у його розпорядженні. Якби ми зустрічали його так, як зустрічав Ісус, то уникнули б багатьох поразок. Але, вступаючи в переговори зі спокусником, ми надаємо йому перевагу.

Коли Христос сказав спокусникові: «Не самим хлібом житиме людина, але кожним словом, що виходить з Божих уст», Він повторив Свої ж слова, промовлені понад 14 століть тому до Ізраїля: «Господь, Бог твій, вів тебе по пустині ось уже сорок літ... І впокорював Він тебе, і морив тебе голодом, і годував тебе манною, якої не знав ти і не знали батьки твої, щоб показати тобі, що не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина».⁸ У пустелі, коли закінчились усі харчові запаси, Бог постійно посилав Своему народові у достатній кількості манну з небес. Цей досвід мав їх навчити: до того часу, поки вони довірятимуть Богові та ходитимуть Його шляхами, Він ніколи не залишить їх. Нині Спаситель застосував на практиці науку, якої колись навчав Ізраїля. Слово Боже було підкріпленням ізраїльському народові, і саме це Слово було дане Ісусові. Він був впевнений, що Бог Свого часу дасть полегшення. Він пішов у пустелю, тому що корився Богові й не бажав отримати їжу за пропозицією сатани. Перед усім Всесвітом, який спостерігав за усім, що діється на Землі, Він підтвердив, що краще знести будь-які страждання, ніж ухилитися від волі Божої навіть у найменшому.

«Не самим хлібом житиме людина, але кожним словом, що виходить з Божих уст». Буває, що послідовник Христа потрапляє в такі умови, що не може водночас служити Богові й продовжувати займатися своїми світськими справами. Іноді здається, що послух простим Божим вимогам позбавить нас засобів існування. Сатана постарається вселити думку про те, що віруючий повинен пожертвувати своїми переконаннями. Однак

[99]

єдине, на що ми в цьому світі можемо сміливо покластися, — це Слово Боже. «Шукайте передовсім Царства Божого і Його праведності, а це все вам додасться».⁹ У земному житті відступлення від волі Небесного Отця у жодному разі не призведе до добра. Пізнавши силу Його Слова, ми ніколи не приймемо пропозицій сатани з метою отримання їжі або врятування власного життя. Нашим єдиним питанням буде: що каже Господь? У чому суть обітниць? Зрозумівши відповіді на ці питання, ми, по-перше, будемо коритися Богові, а по-друге — довіряться Його обітницям.

Під час останньої великої битви із сатаною вірні Богові побачать, що вони позбавлені будь-якої земної підтримки. Оскільки такі люди відмовляться порушити Божий Закон на угоду земним володарям, їм заборонять купувати й продавати. Врешті-решт буде виданий наказ вбивати їх.¹⁰ Але дітям Божим дана обітниця: «Він на вишинах буде жити; скелі укріплені будуть його захистом; хліб буде даний йому, води в нього не забракне».¹¹ Саме цією обітницею будуть керуватися діти Божі. У той час, коли землю спустошить голод, вірні Богові будуть насичені. «Вони не осоромляться лихої години і наситяться голодної пори».¹² Пророк Авакум бачив останній тяжкий час у видінні, і його слова є вираженням віри Церкви: «Та хоч би й не зацвіла смоківниця, і не було б урожаю в виноградниках, хоч би підвів плід оливкового дерева і ниви не родили б більше хліба, зникли з кошари вівці і не стало в хлівах скотини, я все ж таки в Господі тішитись буду, радітиму і буду веселитись у Бозі моїм Спасителі».¹³

[100]

Найважливіше, чого ми можемо навчитися на прикладі першого великого спокушення нашого Господа, — це панування над апетитом і власними пристрастями. Протягом усіх століть спокуси, які волали до фізичної природи людини, мали найбільший успіх у справі розтління та деградації людського роду. Непоміркованість — ось засіб, яким сатана руйнує розумові та моральні сили, дані Богом людині як безцінний дар. Таким чином людина втрачає здатність розуміти вічні цінності. Схилиючись до потурання чуттєвим насолодам, сатана намагається стерти з душі людини всякий слід Божої подобі.

Хвороби, викликані нестримним розгулом пристрастей, деградацією і моральним занепадом суспільства, чим відзначався світ при Першому приході Христа, будуть ще жахливішими перед Його Другим пришестям. Христос проголосив, що наш світ уподібниться до суспільства перед потопом, а також жителів Содома і Гомори. Всі помисли людських сердець будуть постійним злом. Сьогодні ми знаходимося на рубежі цього жахливого часу і нам вельми потрібно засвоїти урок поміркованості і посту Спасителя. Лише пам'ятаючи про неймовірні страждання, які переніс Христос, ми усвідомлюємо, яким злом є неприборкане потурання своїм бажанням. Приклад Христа свідчить, що єдина наша надія на отримання вічного життя полягає в тому, щоб підкорити свої пристрасті та бажання волі Божій.

Ми не в змозі власними силами приборкати вимоги нашої грішної природи. Саме в цьому сатана й спокушуватиме нас. Христос знав, що сатана не залишить жодної людини, використовуючи її успадковану слабкість, аби підступом і обманом звести тих, хто не довірився Богові. Пройшовши дорогою, якою має йти людина, наш Господь приготував нам шлях до перемоги. Не з Його волі ми зазнаємо поразок у боротьбі з сатаною. Але Він не бажає, щоб ми були заляканими або збентеженими підступами змія. «Будьте відважні, — підбадьорює Він, — Я переміг світ»¹⁴

[101]

Нехай той, хто бореться з непомірністю в їжі, дивиться на Спасителя під час Його спокушення в пустелі. Пригадайте Його агонію на хресті, коли Він з болем простогнав: «Прагну!» Він переніс усе, що тільки може випасти на нашу долю. Його перемога — це наша перемога.

Ісус завжди покладався на мудрість і силу Свого Небесного Отця. Він сказав: «Господь Бог допоможе Мені, тому Я не осоромлюся. Я знаю, що не завстидаюся... Ось Господь Бог допомагає Мені...» Вказуючи на Самого Себе, Він додає: «Хто з-поміж вас Господа боїться?.. Хто ходить у темряві, в кого нема світла, — хай надіється на Господнє ім'я і хай на Бога свого опирається!»¹⁵

«Бо надходить князь світу, — сказав Ісус, — та в Мені Він не має нічого».¹⁶ Навіть за всіх своїх хитрощів, сатана не

міг знайти в Ньому нічого порочного. Христос не піддався гріхові. Навіть у думках Христос не поступився спокусі. Так повинні чинити і ми. Людське єство Христа поєднувалося з Божественним. Він був підготовлений до боротьби Святим Духом, Який перебував у Ньому. Спаситель прийшов, щоб і нас зробити причетними до Божественної природи. Поки будемо сполучені з Ним вірою, гріх не матиме над нами влади. Завдяки нашій вірі Бог провадить нас до того, щоб ми довірилися божественності Христа, досягаючи таким чином досконалості характеру.

А як цього можна досягти, показав Христос. З допомогою яких засобів Він переміг сатану? Словом Божим. Лише Словом Він міг протистати спокусі. «Так написано», — говорив Він. І «нам даровані дорогоцінні та великі обітниця, щоб через них ми стали учасниками Божественної природи, уникнувши морального розтління, що у світі».¹⁷ Кожна обітниця у Слові Божому належить нам. Ми повинні жити «кожним словом, яке виходить із уст Божих». Коли вас долають спокуси, не піддавайтеся обставинам або своїм слабкостям, а покладайтеся на силу Божого Слова. Уся Його сила належить вам. «Я в серці Своїм заховав

[102] Твоє Слово, щоб мені не грішити перед Тобою».¹⁸ «...За словом

[103] уст Твоїх, я зберіг себе від доріг гнобителя».¹⁹

¹Луки 4:1-2

²Бут.3:15

³Римл.8:33

⁴Матв.4:2-4

⁵Ісая 52:14

⁶Бут.3:1

⁷Матв.3:17

⁸Втор.8:2-3

⁹Матв.6:33

¹⁰Об'явл.13:11-17

¹¹Ісая 33:16

¹²Псал.36:19

¹³Авак.3:17-18

¹⁴Йоан.16:33

¹⁵Ісая 50:7-10

¹⁶Йоан.14:30

¹⁷2Петр.1:4

¹⁸Псал.119:11

¹⁹Псал.17:4

Розділ 13. Перемога

(На підставі Євангелій від Матв.4:5-11; Марк.1:12-13; Луки 4:5-13)

«Тоді диявол узяв Його до святого міста і поставив на наріжнику храму, та й каже: Якщо Ти Божий Син, то кинься вниз; адже написано, що Своїм ангелам звелить [щоб оберігали Тебе], і на руках піднесуть Тебе, щоб Ти не вдарив об камінь ногу Своєю».¹

Сатана вважав, що знайшов з Ісусом спільну мову. Підступний ворог сам користується словами, що вийшли з уст Божих. Він продовжує виставляти себе ангелом світла, обізнаним із Писанням, який нібито розуміє важливість усього написаного. Однак, якщо Ісус використовував Слово Боже для підтвердження Своєї віри, то спокусник вживає його для прикриття обману. Він робить вигляд, що раніше лише випробовував вірність Ісуса, а тепер схвалює Його стійкість і спонукує Його дати ще один доказ Своєї віри.

[104] І знову спокуса починається з натяку на недовір'я: «Якщо Ти Божий Син...» Сатана спонукав Христа відповісти на це «якщо», але Христос відмовився навіть від найменшої поступки сумніву. Ісус не міг наражати Своє життя на небезпеку, доводячи щось сатані. Лукавий сподівався скористатися з людської природи Христа, викликаючи у Нього почуття самовпевненості. Але хоч сатана може підбурювати, проте він не в змозі примусити згрішити. Він сказав Ісусові: «Кинься вниз», розуміючи, що сам не може скинути Його, тому що Бог втрутиться, аби спасти Його. Сатана не міг також примусити Ісуса самотійно кинутися вниз. Доки Христос не піддався спокусі, Він залишався непереможним. Жодні сили — ні земні, ні сили пекла — не могли змусити Христа зробити навіть найменше відхилення від волі Бога Отця.

Спокусник не в змозі примусити нас чинити зло. Він не має влади над нашим розумом, поки ми самі не здамося в його полон. Перш ніж сатана зможе заявити свою владу над нами, ми маємо спочатку самі підкорити йому свою волю і перестати вірити в Христа. Однак будь-яке гріховне бажання, яке ми виношуємо в собі, зміцнює його позицію. Кожна риса нашого характеру, що не відповідає Божественному мірилу, — це відчинені двері, через котрі він може проникати, щоб спокушувати і губити нас. Кожне наше падіння або поразка дає йому привід ганьбити Христа.

Однак хитрий ошуканець, повторивши обітницю: «Своїм ангелам звелить», він пропустив останні слова: «пильнувати Тебе на всіх дорогах Твоїх», тобто на дорогах, визначених Богом. Ісус відмовився звернути з дороги послуху. Хоч Він цілковито довіряв Своему Отцеві, проте уникав ситуацій, коли для врятування життя потрібне було б втручання Всевишнього. Ісус не дозволив, щоб Провидіння приходило Йому на допомогу; таким чином Він дав людині приклад досконалого довір'я і послуху.

Відповідаючи, Ісус сказав сатані: «Ще написано: Не спокушуватимеш Господа Бога свого».² Ці слова в давнину були сказані Мойсеєм ізраїльському народові, коли вони знемагали від спраги в пустелі, вимагаючи від Мойсея води. Тоді вони кричали: «Чи є Господь серед нас, чи нема?»³ Бог заради них звершив чудеса, і все-таки у тяжкі часи вони сумнівалися у Ньому, вимагаючи доказу Його присутності. У своєму невір'ї вони випробовували Бога. Сатана також спонукував Христа зробити те саме. Бог уже засвідчив, що Ісус — Його Син; тепер же просити у Бога нового доказу про це — означало піддати Божі слова випробовуванню, спокушувати Його. Подібне відбувається тоді, коли у Бога просять того, чого Він не обіцяв. Це означає виявляти недовір'я, випробовувати і спокушувати Його. Ми звертаємося до Бога з проханнями не для того, щоб перевірити, виконає Він Своє слово чи ні, а тому, що Він завжди виконує обіцяне. Немає жодної необхідності перевіряти, чи Він любить нас, але тому, що Він справді нас любить. «Без віри неможливо догодити Богові. Тим, які приходять до

Бога, треба вірити, що Він є і що винагороджує тих, які Його шукають».⁴

Але віра не має нічого спільного із самовпевненістю. Тільки той, хто має справжню віру, вільний від самовпевненості. Справа в тому, що самовпевненість — це сатанинська підробка віри. Віра претендує на Божі обітниці й приносить плоди послуху. Самовпевненість також претендує на обітниці, однак використовує їх так, як це робив сатана, — для виправдання беззаконня. Віра допомогла б нашим прабатькам довіритися любові Божій і коритися Його Заповідям. Але самовпевненість штовхнула їх на порушення Божого Закону, водночас запевняючи, що Його велика любов врятує їх від наслідків гріха. То не є віра, якщо вона претендує на доброзичливість Небес і в той же час не виконує умов, за яких милість може бути дана. Справжня віра ґрунтується на обітницях і постановах Святого Письма.

Часто трапляється так: коли сатані не вдається посіяти в нас сумнів, він досягає успіху, спонукуючи нас до самовпевненості. Він знає: якщо йому пощастить примусити нас необачно ступити на дорогу спокуси, перемога буде за ним. Бог охоронятиме всіх, хто ходить шляхом послуху, але зійти з цього шляху — означає насмілитися ступити на територію сатани. Там ми неминуче впадемо. Спаситель попереджує: «Пильуйте і моліться, щоб не потрапити в спокусу».⁵ Роздуми і молитва вбережуть нас від того, щоб необачно не ступити на небезпечний шлях; таким чином ми будемо врятовані від численних поразок.

Однак, якщо все ж долають спокуси, ми не повинні втрачати мужності. Часто, коли опиняємося у важкій ситуації, починаємо сумніватися, чи дійсно Божий Дух провадить нас. Але пам'ятаймо: саме Дух привів Ісуса у пустелю, щоб там сатана спокутував Його. Коли Бог випробовує нас, Він має на меті зробити для нас щось добре. Ісус не зловживав Божими обітницями і не йшов без потреби на спокушування, але й не падав духом, коли спокуса приходила. Тому і ми повинні діяти саме так. «Вірний Бог, Який не допустить, щоб ви випробовувались більше, ніж можете, але при спокусах дасть вам змогу її перенести».⁶ Він говорить: «Принось Богові в жертву подяку

і виконуй свої обітниці Всевишньому, і поклич до Мене в лиху годину, — Я тебе визволю, ти ж прославиш Мене!»⁷

Таким чином Ісус переміг і в другій спокусі; тепер сатана виявив своє справжнє обличчя. Яке? Ні, він не був огидним чудовиськом, з роздвоєними ратицями і крилами кажана. Сатана — могутній ангел, хоч і грішний, падший. Він відверто визнає себе провідником повстання і богом цього світу.

Сатана вивів Ісуса на високу гору і, як у панорамі, показав Йому у всій славі царства цього світу. Осяяні сонцем, перед Спасителем світу виблискували міста із прекрасними храмами, мармуровими палацами, родючими ланами і виноградниками. Сліди зла були приховані. Щойно перед Ісусом простягалася похмура пустеля, тепер же Він бачив картину неперевершеної краси. І тут почувся голос спокусника: «Тобі дам усю владу над усіма царствами і славу їхню, бо вона мені передана, і я кому хочу, даю її. Отже, якщо Ти поклонишся мені, то все буде Твоє».⁸

Місія Христа могла бути виконана лише через страждання. На Нього чекало життя, сповнене смутку, труднощів і боротьби, а в кінці — ганебна смерть. Він повинен був нести на Собі гріхи всього світу, відчути втрату любові Свого Отця. Тепер цей ошуканець пропонував Ісусові підкоритися своїй, незаконно захопленій владі. Христос, звичайно, міг звільнити Себе від страшного майбутнього, визнавши верховну владу сатани. Але це означало б поразку у великій боротьбі. Намагаючись піднятися вище за Сина Божого, сатана згрішив на Небесах, і якби він переміг тепер, то це стало б тріумфом його повстання.

Заявляючи Христові, що слава цього світу належить йому і кому він хоче, тому й дає її, сатана говорив лише частину правди, силкуючись таким чином зміцнити план зваблювання. Обманом сатана привласнив владу Адама, проте Адам був на Землі лише намісником Творця. Він не був незалежним володарем. Земля належить Богові; Він же віддав усе Своєму Синові. Адам мав бути володарем землі, підлеглим Христові. Коли ж влада перейшла від Адама до рук сатани, Христос залишався законним Царем планети. Тому і сказав Господь Навуходносорові: «Над людським царством панує Всевишній

[107]

і дає його тому, кому хоче».⁹ Сатана може проявляти незаконно привласнену владу лише тією мірою, яку визначає йому Бог.

Коли спокусник запропонував Христові царства і славу світу, він сподівався, що Христос відмовиться від Свого законного владарювання світом, а здійснюватиме правління як підлеглий сатани. Саме на таке управління сподівалися юдеї. Вони мріяли про царство цього світу. Якби Христос погодився дати їм таке царство, вони з радістю прийняли б Його. Але прокляття гріха з усіма його наслідками тяжіло над ним. Христос заявив спокусникові: «[Іди геть від Мене, сатано!] Написано: Господеві Богові своєму поклонятимешся і Йому одному служитимеш».¹⁰

Той, хто підняв повстання на Небі, пропонував Христові царства цього світу, примушуючи Його визнати принцип зла, але Христа неможливо підкупити. Він прийшов, щоб заснувати Царство праведності, і не відступить від цієї мети. З подібними спокусами сатана приходять до людей, і, звичайно, серед них має кращий успіх, ніж у Христа. Він пропонує людям царства світу за умови, що вони визнають його верховну владу. Спокусник вимагає, щоб вони пожертвували чесністю, заглушили голос сумління і потурали егоїзмові. Христос пропонує нам шукати передусім Божого Царства і Божої праведності, але сатана, тут як тут, переконуючи: стосовно вічного життя, можливо, це й правильно, але щоб мати успіх у цьому світі, ти повинен служити мені. У моїх руках твій добробут. Я можу дати тобі багатство, задоволення світу, шану і щастя. Послухайся моєї поради: не дозволяй собі захопитися такими химерними поняттями, як честь і самопожертва. Я вкажу тобі дорогу. Саме так виявляються ошуканими більшість людей. Вони вирішують жити для себе, і сатана цим задоволений. Зваблюючи їх надією на світську могутність, він оволодіває їхніми душами. Насправді ж він пропонує людям те, що йому не належить і що незабаром буде у нього відібране. Обманом він позбавляє людей права на спадщину, котра належить дітям Божим.

[108]

Сатана піддав сумніву той факт, що Ісус — Син Божий. Однак те, що лукавий негайно ж підкорився наказу Христа, є найкращим підтвердженням цьому. У страждаючому людському естві виявила себе Божественність. Сатана не міг чинити опір цьому. Розлючений і принижений, він змушений був за-

лишити Спасителя світу. Перемога Христа виявилась такою ж повною, як свого часу була поразка Адама.

Так само і ми можемо чинити опір спокусі, примушуючи сатану відійти від нас. Ісус переміг, підкорившись і довірившись Богові; через апостола Він говорить: «Тож підкоріться Богові, протидійте дияволу, і він утече від вас. Наблизьтеся до Бога, і Він наблизиться до вас. Очистіть руки, грішники, і очистіть серця, двоєдушні».¹¹ Власними зусиллями ми не можемо захистити себе від сили спокусника. Він переміг людство, і коли пробуємо встояти, покладаючись на свої сили, ми стаємо жертвою його підступів. «Господнє ім'я — міцна башта: до неї втече справедливий і буде безпечний».¹² Сатана тремтить і тікає від найслабшої душі, котра знаходить схованку у наймогутнішому Імені Бога.

Після того, як ворог відійшов, знесилений Ісус, зі смертельно блідим обличчям, впав на землю. Небесні ангели спостерігали за цією боротьбою; вони бачили, як їхній улюблений Повелитель ціною невимовних страждань прокладав дорогу до визволення людства. Він витримав випробовування незрівнянно більші за ті, які випадають на нашу долю. Тепер ангели служили Сину Божому, Котрий лежав, як помираючий. Ісус був підкріплений їжею і потішений вісткою про те, що Отець любить Його, а усе Небо радіє Його перемозі. Його Божественне серце, зігріте знову, сповнилося новим співчуттям до людини. Він піднявся, щоб завершити розпочату справу. Відтепер Ісус не заспокоїться, поки не переможе ворога світу і не викупить наш занепалий, грішний рід.

[109]

Ціну нашого викуплення неможливо буде усвідомити доки, доки викуплені не стануть разом із Викупителем перед престолом Божим. Коли перед нашим захопленим поглядом відкриється слава вічних осель, ми знову пригадаємо, що Ісус все це колись добровільно залишив заради нас. Він не просто залишив небесні двори, а й задля нас ризикував зазнати поразки і втратити вічність. Тоді ми покладемо свої вінці до Його ніг, і наші голоси зіллються в співі: «Достойний Агнець, що заколений, прийняти силу, і багатство, і мудрість, і міць, і честь, і славу, і благословення!»¹³

[110]

¹Матв.4:5-6

²Матв.4:7

³Вих.17:7

⁴Євр.11:6

⁵Марк.14:38

⁶1Кор.10:13

⁷Псал.50:14-15

⁸Матв.4:9

⁹Дан.4:22

¹⁰Матв.4:1

¹¹Яків 4:7-8

¹²Прип.18:10

¹³Об'явл.5:12

Розділ 14. «Ми знайшли Месію»

(На підставі Євангелія від Йоан.1:19-51)

Йоан Хреститель проповідував і хрестив у Віфаварі за Йорданом. Це було недалеко від того місця, де Бог зупинив води ріки, коли Ізраїль переходив через неї. Неподалік небесним воїнством була колись зруйнована фортеця Єрихон. У пам'яті людей воскресали усі ці події, викликаючи глибоку зацікавленість вісткою Хрестителя. Невже Той, Котрий зробив стільки чудес у давнину, не виявить знову Своєї сили для звільнення Ізраїлю? Саме такі думки хвилювали серця людей, які щодня збиралися на берегах Йордану.

Проповідь Йоана справляла на народ таке глибоке враження, що це стривожило релігійних вождів. Побоюючись повстань, римляни з підозрою дивилися на кожне велике зібрання народу; все, що могло б призвести до народного повстання, викликало страх у юдейських правителів. Йоан не визнавав авторитету синедріону і не просив у нього дозволу на працю, котру виконував. Він докоряв правителям і народові, фарисеям і саддукеям. Однак люди охоче йшли за ним. Інтерес до його місії, здавалось, постійно зростав. Хоч Йоан діяв незалежно від синедріону, цей найвищий керівний орган вважав, що пророк, як учитель народу, підзвітний їм.

Синедріон складався зі священників, правителів і вчителів народу. Зазвичай його очолював первосвященик. Усі його члени мали бути зрілими за віком, однак не похилого віку, освіченими й обізнаними не лише з питань юдейської релігії та історії, але всебічно ерудованими. У них не повинно було бути тілесних вад. До того ж, вони мали бути сімейними мужами, оскільки такі люди вважалися більш гуманними і дбайливими. Свої засідання синедріон проводив у суміжному з Єрусалимським храмом приміщенні. За часів незалежної Єврейської держави синедріон був верховним судом нації, і йому належала як

[111]

світська, так і церковна влада. І хоча тепер синедріон підкорявся Римові, він і надалі користувався значним впливом у громадському й релігійному житті Ізраїлю.

Синедріон не міг залишатися байдужим до діяльності Йоана. Ще жили люди, які пам'ятали про одкровення, дане Захарії в храмі, знали його пророцтво, яке вказувало на його сина як провісника Месії. Зміни і сум'яття останніх тридцяти років дещо затьмарили спогади про це. Але тепер хвилювання, що було викликане в народі служінням Йоана, примусило багатьох згадати про це.

Проїшло багато часу, як в Ізраїлі не було пророка; давно не видно було таких перемін, які відбувалися нині. Заклик покаятись у гріхах видавався незвичним і приголомшливим. Багато хто з правителів не захотіли чути проповідей і закликів Йоана, оскільки вони викривали таємниці їхнього життя. Однак Йоан недвозначно проповідував про прихід Месії. Було добре відомо про те, що сімдесят седмиць — період із пророцтва Даниїла, який вказував на прихід Месії, — майже завершувалися, і всі з надією очікували настання епохи національного відродження. Збудження в народі було настільки великим, що синедріон стояв перед необхідністю схвалити чи засудити діяльність Йоана. Влада синедріону слабшала, а тому постало серйозне питання про те, як зберегти вплив? Сподіваючись дійти якогось висновку, вони послали священників і левитів до Йордану для переговорів з новим учителем.

[112] Посланці прибули якраз в розпалі проповіді Йоана перед величезним натовпом народу. Зарозумілі рабини поважно пройшли вперед, надіючись таким чином справити враження на народ і викликати до себе повагу Йоана. Шанобливо, майже зі страхом, натовп розступився, даючи їм дорогу. Видатні мужі у пишних шатах з гідністю, відповідною їхньому становищу та владі, зупинились перед пророком пустелі.

— «Хто ти? — спитали вони.

Знаючи, що в них на думці, Йоан відповів: „Я — не Христос!“

— Хто ж ти тоді — Ілля?

— Ні.

— А може, ти пророк?

— Ні!

— Хто ж ти такий ? Ми маємо дати відповідь тим, хто послав нас. Що ти скажеш про себе самого?

— Я — голос волаючого в пустелі: рівняйте дорогу Господню, як пророк Ісайя заповів». ¹

Йоан посилався на відоме пророцтво Ісаї: «Утішайте, втішайте народ Мій, каже ваш Бог. Промовляйте до серця Єрусалима і скажіть йому, що скінчилась його боротьба, що вина його вибачена... голос кличе на пустелі: вготуйте дорогу Господню, в степу вирівняйте шлях Богу нашому! Хай підніметься кожна долина, і хай знизиться всяка гора та підгірок! Нехай провалля стануть рівниною, а прикрі кручі — низиною! І з'явиться слава Господня, і разом побачить її кожне тіло». ²

У давнину, коли цар проїжджав по віддалених провінціях своїх володінь, попереду царської колісниці йшли люди, які мали рівняти погану дорогу і засипати ями, щоб царська подорож проходила безпечно і без перешкод. Пророк використав саме цей звичай, ілюструючи роботу Євангелія.

«Хай підніметься кожна долина, і хай знизиться всяка гора та підгірок». Коли Дух Божий Своєю гідною подиву пробуджуючою силою торкається душі, людські гордощі упокорюються, а світські задоволення, становище і влада втрачають вартість. «Руйнуємо задуми і всяку гордість, що повстає проти пізнання Бога, і беремо в полон всяке знання на послух Христові». ³ Це означає, що покора і самовіддана любов, які так мало цінуються людьми, стають єдиною життєвою вартістю. Так діє євангельська вістка, частиною якої була проповідь Йоана. Рабини продовжували розпитувати: «Чому ж ти хрестиш, якщо ти не Христос, не Ілля і не пророк?» ⁴ Кажучи «пророк», рабини мали на увазі Мойсея. Юдеї вважали, що Мойсей має воскреснути із мертвих і вознестися на Небеса. Вони не знали, що він уже воскрес. Коли Хреститель розпочав своє служіння, чимало людей думало, що він і є пророком Мойсеєм, який воскрес із мертвих, оскільки Йоан був добре обізнаний з історією Ізраїлю, а також із пророцтвами.

Вважалося, що перед пришествям Месії повинен з'явитися Ілля. Йоан заперечував такі припущення, хоч його слова мали і більш глибоке значення. Пізніше Христос сказав про Йоана:

[113]

«І коли хочете знати, він — Ілля, який має прийти».⁵ Йоан прийшов у дусі та силі Іллі, аби виконати служіння, котре звершував Ілля. Якби юдеї повірили йому, вони отримали б чимало переваг. Але вони не прийняли його вістки. Вони не визнали його Іллею, а тому він не міг виконати для них місії, заради якої прийшов.

Багато з тих, котрі зібралися на березі Йордану, були присутніми при хрещенні Ісуса, проте тільки дехто зауважив дану Богом ознаку. У своїй більшості люди не були схильні до покаєння, до чого вже кілька місяців закликав Хреститель. Їхні серця виявилися жорстокими, а розум затьмарився. Тому коли Небеса засвідчили про Ісуса під час Його хрещення, вони не помітили цього. Люди, які ніколи не звертались з вірою до Невидимого, не побачили об'явлення слави Бога; ті, котрі ніколи не прислухалися до Його голосу, залишались глухими і не почули слів свідчення. Те ж саме повторюється й сьогодні. Не раз у народних зібраннях виявляє себе присутність Христа, а також Його ангелів-служителів, однак більшість із присутніх не відчувають цього. Вони не зауважують нічого особливого, а тому лише декому відкривається об'явлення Спасителя. Мир і радість наповнюють серця таких людей. Вони отримують розраду, підбадьорення і благословення.

[114] Посланці із Єрусалима запитали у Йоана: «Чому ти хрестиш?». Вони чекали його відповіді. В цей час Хреститель окинув поглядом натовп, зібраний довкола нього, і раптом його очі засяяли, обличчя просвітліло; увесь він, здавалось, був охоплений незвичайним хвилюванням. Простягнувши руки вперед, Йоан голосно вигукнув: «Я хрещу водою, але серед вас стоїть Той, Кого ви не знаєте, Який іде за мною, [але був ще до мене,] — я Йому не достойний розв'язати ремінця на взутті!»⁶

Відповідь, що мала бути передана синадріону, була ясною і недвозначною. Слова Йоана могли стосуватися винятково Обітованого. Виявляється, Месія був серед них! Священики і правителі з подивом оглядалися навкруги в надії побачити Того, про Кого говорив Йоан. Але вони так і не розпізнали Його в натовпі.

Коли при хрещенні Ісуса Йоан вказав на Нього як на Агнця Божого, служіння Месії було представлено в новому світлі. Пророк пригадав слова Ісаї: «Як ягня був проваджений Він на заколення». ⁷ Протягом наступних тижнів Йоан з новим зацікавленням досліджував вчення і пророцтва про жертвоприношення. Він ще не зовсім чітко розрізняв два етапи діяльності Христа: страждаючої Жертви і Царя-переможця. Однак Йоан розумів, що прихід Христа мав глибший зміст, ніж це уявляли собі священики і народ. Коли він побачив у натопі Ісуса, Котрий повернувся із пустелі, він був переконаний, що матиме місце якась особлива ознака для народу, котра виявить Його істинний характер. З нетерпінням він чекав, що Спаситель проголосить Свою місію, але не було сказано жодного слова, жодної ознаки не було виявлено. Ісус ніяк не прореагував на повідомлення Йоана про Нього, натомість розчинився серед учнів пророка. Він не оголосив про Своє особливе покликання і не зробив нічого, щоб Його помітили.

Наступного дня Йоан знову побачив Ісуса. Божественне осяяння спочило на пророкові, і, простягнувши руки, він вигукнув: «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу! Це Той, про Кого я казав, що за мною іде Чоловік, Який був ще до мене, бо Він був раніше від мене. Я не знав Його, але я прийшов хрестити у воді, щоб Він з'явився Ізраїлеві! І засвідчив Йоан, промовляючи: Бачив я, що Дух сховався, мов голуб, із неба, і залишився на Ньому. Я не знав Його, але Той, Хто послав мене хрестити водою, сказав мені: Над Ким побачиш Духа, що сходить і перебуває над Ним, — Він Той,

[115]

Хто хрестить Духом Святим. І я побачив, і засвідчив, що Він — Божий Син». ⁸

Невже це, дійсно, Христос? Зі страхом і подивом народ дивився на Того, Кого щойно було названо Божим Сином. Слова Йоана глибоко схвилювали людей. Він промовляв до них в ім'я Бога. Щодня вони слухали пророка, коли він докоряв їм за гріхи, і з кожним днем все більше переконувались, що він посланий Небом. Але Хто ж був Той, Кого названо більшим за Йоана Хрестителя? У Його одязі і поведінці ніщо не свідчило про високе становище. З вигляду Він був простою людиною, одягненою в скромний, бідний одяг, як і вони.

Але у натовпі були й такі, котрі під час хрещення Христа бачили божественну славу і чули Божий голос. Однак з того часу вигляд Спасителя дуже змінився. При хрещенні вони бачили Його обличчя, осяяне небесним світлом; тепер же воно було блідим, змученим і змарнілим. Його впізнав лише пророк Йоан.

Разом з тим, дивлячись на Ісуса, люди бачили на Його обличчі Божественне співчуття і водночас усвідомлення Своєї сили. Його погляд, вираз обличчя свідчили про смирення і невимовну любов. Здавалося, Його оточувала атмосфера одухотвореності. Незважаючи на Його люб'язні і скромні манери, людей вражала Його внутрішня сила, котру неможливо було повністю приховати. Чи був це дійсно Той, Кого Ізраїль так довго чекав?

Ісус прийшов у бідності та приниженні, щоб стати для нас Прикладом і викупити нас. Якби Він з'явився у царському блиску, то як міг би навчити нас покори? Хіба прозвучали б з такою проникливістю істини Нагорної проповіді? На що могли б надіятись прості люди, якби Ісус прийшов як цар?

І все-таки для більшості людей здавалося неймовірним, щоб Той, на Кого вказував Йоан, здійснив їхні високі мрії та сподівання. Чимало було розчарованих і збентежених. Слова, які священники та рабини так бажали почути, — що Ісус відновить Ізраїльське царство, — так і не були виголошені. Але саме такого царя вони чекали, саме такого Месію готові були прийняти. Проте Того, Хто бажав заснувати Царство праведності і миру в їхніх серцях, мало хто чекав.

[116]

Наступного дня, коли біля Йоана стояли два його учні, він знову побачив Ісуса у натовпі. І знову обличчя пророка осяяла слава Невидимого, коли він вигукнув: «Ось Агнець Божий!» Ці слова зворушили серця учнів, хоча вони й не зовсім розуміли їх. Що могло б означати дане Йоаном ім'я — «Агнець Божий»? Однак Йоан не пояснив їм нічого. Залишивши Йоана, вони пішли шукати Ісуса. Один із них був Андрій, брат Симона, другий — Йоан, відомий нам як євангеліст. Вони й стали першими учнями Христа. Спонукувані силою, якій не могли протистояти, вони пішли за Христом, бажаючи порозмовляти з Ним. Водночас, сповнені благоговійного страху, мовчки

розмірковували над важливим питанням: чи Він — справді Месія?

Ісус знав, що учні йдуть за Ним. Це були перші плоди Його служіння, і серце Божественного Вчителя сповнилося великою радістю, оскільки ці душі відповіли на заклик Його благодаті. Але, повернувшись до них, Він лише запитав: «Що ви шукаєте?» Він залишив за ними право вибору: висловити своє бажання або ж повернутися назад.

Але їх цікавило тільки одне. Лише одна Особа заволоділа їхніми думками. Вони запитали: «Вчителю, де Ти живеш?»⁹ Під час короткої зустрічі на дорозі вони не могли отримати того, чого ждали. Учні бажали залишитися наодинці з Ісусом, посидіти біля Його ніг і почути Його слова. «Він каже їм: Ходіть і подивіться! Вони прийшли й побачили, де Він перебував, і залишалися в Нього того дня».¹⁰

Якби Йоан і Андрій мали той же дух невір'я, що й священники і правителі, їм не спало б на думку вчитися біля ніг Ісуса. Вони прийшли б до Нього як критики, аби посперечатися з Ним. Багато хто у такий спосіб зачиняє двері перед дорогоцінними можливостями. Але не так повелися перші учні Христа. Вони відповіли на заклик Святого Духа, Котрий говорив до їхніх сердець через проповіді Йоана Хрестителя, і впізнали голос небесного Вчителя. Для них слова Христа були сповнені новизною, істиною і красою. Божественне світло тепер осявало вчення Старого Завіту. Багатогранна істина постала перед ними у новому світлі.

[117]

Лише розкаяння, віра і любов можуть допомогти душі прийняти небесну мудрість. Віра, котра діє через любов, — ось ключ до знання, і кожний, хто любить, — «знає Бога!»¹¹

Йоан був людиною щирою і глибоко емоційною, палкою і разом з тим схильною до роздумів. Він почав осягати своїм розумом славу Христа, — не світську пишність і могутність, прагнути котрих він був навчений, а «славу як Єдинородного від Отця, повного благодаті й істини».¹² Йоан цілком був поглинутий роздумами над цим дивовижним відкриттям.

Андрію хотілося поділитися радістю серця з іншими. Знайшовши свого брата Симона, він вигукнув: «Ми знайшли Месію!»¹³ Симону не потрібно було повторювати. Він також чув

проповідь Йоана Хрестителя і негайно поспішив до Спасителя. Випробувальний погляд Христа зупинився на ньому. Гаряча вдача Симона, його любляче і співчутливе серце, честлюбність, самовпевненість, історія його падіння і розкаяння, праця і мученицька смерть — усе це пройшло перед поглядом Спасителя, і Він сказав: «Ти — Симон, син [Йони]; ти будеш називатися Кифа, що в перекладі означає Петро».¹⁴

«Наступного дня вирішив Ісус піти в Галілею. І знайшов Він Филипа та й каже йому: „Іди за Мною“». ¹⁵ Филип відразу підкорився цьому повелінню і також став співпрацівником Христовим.

Филип покликав Нафанаїла, котрий перебував серед натовпу, коли Хреститель вказав на Ісуса як на Агнця Божого.

Але, дивлячись на Ісуса, Нафанаїл зазнав розчарування. Чи ж може цей Чоловік, вигляд Якого свідчить про важку працю та бідність, бути Месією? Однак Нафанаїл не відкинув Ісуса, тому що вістка Йоана глибоко запала йому в серце.

Коли Филип прийшов до Нафанаїла, той у тихому гаю розмірковував над словами Йоана і пророцтвами про Месію. Він молився, щоб йому було відкрито, чи дійсно Той, про Котрого пророкував Йоан, був Визволителем. У відповідь Святий Дух спочив на ньому, даючи запевнення, що Бог відвідав Свій народ і підняв «ріг спасіння»¹⁶ для нього. Филип знав, що його приятель досліджує пророцтва, і коли Нафанаїл якраз молився під смоківницею, знайшов його там. Вони не раз удвох молились у цьому усамітненому куточку, схованому густим листям дерев від сторонніх очей.

[118]

Вістка «Ми знайшли Того, про Кого писали Мойсей у Законі і пророки»,¹⁷ пролунала для Нафанаїла прямою відповіддю на молитву. Але віра Филипа ще не була міцною, і він додав із сумнівом: «Ісуса з Назарета, сина Йосифа». І знову в серці Нафанаїла з'явилось упередження. Він вигукнув: «Чи може бути щось добре з Назарета?»¹⁸

Филип не став сперечатися з ним, а лише сказав: «Іди і подивися!» Коли Христос побачив Нафанаїла, котрий йшов до Нього, то сказав: «Ось справжній ізраїльтянин, в якому нема підступу! Каже Йому [Нафанаїл]: Звідки мене знаєш? А Ісус у

відповідь йому сказав: Ще до того, як закликав тебе Филип, Я бачив тебе, коли ти був під смоківницею».¹⁹

Цього було достатньо. Божественний Дух, Котрий засвідчив Нафанаїлу під час його усамітненої молитви під смоківницею, тепер промовляв до нього словами Ісуса. Хоч Нафанаїл сумнівався і мав деяку упередженість, проте він прийшов до Христа із щирим бажанням пізнати правду; і тепер його бажання здійснилося. Його віра перевершила навіть віру того, котрий привів його до Ісуса. Він впевнено сказав: «Равві, Ти — Син Божий, Ти Цар Ізраїлю!»²⁰

Якби Нафанаїл звернувся за поясненнями до рабинів, він ніколи не знайшов би Ісуса. Тільки особисто познайомившись з Ним і самостійно прийнявши рішення, він зміг стати Його учнем. Так трапляється з багатьма і сьогодні, котрі через різні упередження не дозволяють скористатися добром. Наскільки б усе було по-іншому, якби вони побажали прийти і побачити!

Доки люди довірятимуть людському авторитету і керуватимуться ним, ніхто з них не прийде до спасаючого пізнання істини. Подібно до Нафанаїла, кожному зокрема потрібно досліджувати Слово Боже і молитися про освіту від Святого Духа. Той, Хто зауважив Нафанаїла під смоківницею, побачить і нас у потаємному місці молитви. Ангели із осель світла знаходяться поруч з тими, хто в покорі шукає Божественного керівництва. [119]

З покликання Йоана, Андрія, Симона, Филипа і Нафанаїла почалося заснування християнської Церкви. Спочатку Йоан Хреститель направив до Ісуса двох своїх учнів. Після того один із них, Андрій, знайшов свого брата і, в свою чергу, також покликав його до Спасителя. Потім був покликаний Филип, котрий вирушив на пошуки Нафанаїла. Ці приклади могли б навчити нас, наскільки важливими є наші особисті зусилля у залученні до віри наших рідних, друзів і сусідів. Є люди, які все життя вважають себе християнами, однак ніколи не докладали зусиль привести до Спасителя хоча б одну душу. Вони залишають цю роботу на служителя. Проповідник може чудово відповідати своєму покликанню, але він не зможе зробити того, що Бог доручив членам Церкви.

Існує величезна потреба в служінні люблячих християн. Чимало душ, які могли бути спасеними, загинули тільки через

те, що їхні ближні — прості люди — не доклали для їхнього порятунку особистих зусиль!.. Скільки ж людей продовжують чекати, поки до них звернуться особисто! Серед членів вашої родини, сусідів, у місті, в якому живете, — скрізь для нас, як місіонерів Христа, знайдеться праця. І якщо ми — християни, така праця для вас буде насолодою.

Як тільки людина наворачтається, в неї виникає бажання розповісти іншим, якого дорогого Друга вона знайшла в Ісусі. Істину, яка спасає й освячує, приховати в серці неможливо.

Люди, які присвятили себе Богові, стануть провідниками світла. Бог зробить їх Своїм зряддям, через яке передаватиме багатства Своєї благодаті іншим. Його обітниця така: «Я дам тим, що навкруги Моєї гори, благословення, і пошлю дощ у свій час; це будуть дощі благословення».²¹

Филип сказав Нафанаїлові: «Іди і подивися!». Він не силує його довіритися чиємусь свідченню, а пропонує особисто познайомитись з Христом. З того часу, як Христос вознісся на небеса, Його учні залишаються Його представниками серед людей. Один із найуспішніших засобів навернення душ до Христа — це втілення Його характеру в нашому повсякденному житті. Наш вплив на людей залежить не стільки від того, що говоримо, скільки від того, якими ми є. Люди можуть сперечатися і відкидати наші аргументи, вони можуть чинити опір нашим закликам, але сповнене безкорисливої любові життя є доказом, який неможливо заперечити. Життя, що характеризується послідовністю та лагідністю Христа, — це найбільша сила в нашому світі.

[120]

У вченні Христа духовні переконання і життєвий досвід взаємно підсилюють одне одного, а тому кожний, хто приймає Його науку, сам стає учителем, діючи за Божественним зразком. Слово Боже, сказане тим, хто сам ним освячений, містить в собі життєдайну силу, котра робить це Слово привабливим для слухачів, переконуючи їх у тому, що це — жива дійсність. Коли людина приймає істину з любові до неї, це стане помітним у її манерах і навіть у тоні голосу. Вона сповіщає про те, що сама чула, бачила і сприйняла від Слова життя, щоб інші також могли мати спільність з нею через пізнання Христа. Свідчення, яке виходить з вуст, освячених дотиком палаючого вугілля з

жертovníка, стає для сприйнятливого серця істиною, здатною освятити і всю особистість.

Той, хто прагне нести світло іншим, і сам отримає благословення. Це й будуть «дощі благословення», бо «хто поїть інших, сам напоений буде».²² Бог міг би спасати грішників і без нашої допомоги, але щоб сформувати христоподібний характер, нам необхідно співпрацювати з Ним. Щоб радіти разом з Ним з приводу кожної викупленої душі завдяки Його Жертві, ми повинні брати участь у праці нашого Спасителя.

Перше визнання віри Нафанаїла — таке певне, палке та щире — прозвучало, наче музика. «Ісус у відповідь сказав йому: Ти повірив, бо Я сказав тобі, що бачив тебе під смоківницею? Ще більше від цього побачиш».²³ З великою радістю Спаситель дивився на Свою працю проголошення Євангелія лагідним, зцілення розбитих серцем і сповіщення визволення полоненим сатаною. Заохочуючи тих, котрі прийняли Його дорогоцінні благословення, Ісус додав: «Істинно, істинно запевняю вас: [відтепер] побачите відкрите небо й Божих ангелів, які піднімаються і опускаються над Людським Сином».²⁴

По суті ці слова означали: на берегах Йордану відкрилися Небеса, і Дух Святий у вигляді голуба зійшов на Христа. Це було ознакою того, що Він — Син Божий. Якщо повірите цьому, то віра ваша відродиться. Ви побачите Небеса відкритими, і вони ніколи не закриються для вас. Христос відкрив Небеса для нас. Ангели Божі підіймаються, несучи до Небесного Отця молитви тих, які мають потреби, або переносять горе, і спускаються, несучи благословення й надію, мужність, допомогу і життя людським синам.

Шлях ангелів Божих — із землі до Неба і навпаки. Чудеса Христа для нещасних і страждаючих були вчинені силою Божою через служіння ангелів. Усі Божі благословення приходять до нас через Христа завдяки служінню Його небесних посланців. Приймавши людську природу, наш Спаситель з'єднав Свою долю з долею грішних синів і дочок Адама, тоді як завдяки Божественній природі Він перебуває по правіці престолу Божого. Таким чином, Христос є Посередником у спілкуванні людей з Богом і Бога з людьми.

[121]

[122]

-
- ¹Йоан.1:19-23
 - ²Ісая 40:1-5
 - ³2Кор.10:5
 - ⁴Йоан.1:25
 - ⁵Матв.11:14
 - ⁶Йоан.1:26-27
 - ⁷Ісая 53:7
 - ⁸Йоан.1:29-34
 - ⁹Йоан.1:38
 - ¹⁰Йоан.1:39
 - ¹¹1Йоан.4:7
 - ¹²Йоан.1:14
 - ¹³Йоан.1:41
 - ¹⁴Йоан.1:42
 - ¹⁵Йоан.1:43
 - ¹⁶Луки 1:69
 - ¹⁷Йоан.1:45
 - ¹⁸Йоан.1:46
 - ¹⁹Йоан.1:47
 - ²⁰Йоан.1:49
 - ²¹Єзек.34:26
 - ²²Прип.11:25
 - ²³Йоан.1:50
 - ²⁴Йоан.1:51

Розділ 15. На весільному бенкеті

(На підставі Євангелія від Йоан.2:1-11)

Служіння Ісуса Христа почалося не з великих справ і не в Єрусалимі перед синедріоном. На родинному святі в маленькому галілейському селі Він виявив Свою силу, зробивши весільну урочистість ще радіснішою. Цим Він показав Свою любов до людей і бажання служити задля їхнього щастя. Спокушуваний у пустелі, Ісус випив чашу страждань. Тепер же Він прийшов, щоб дати людям чашу благословення, освятити людські взаємовідносини.

Залишивши Йордан, Ісус повернувся до Галілеї. Там, у Кані, невеличкому селі біля Назарета, в той час готувалися до весілля. Молоді були у родинних взаємостосунках з Марією та Йосифом; Ісус, знаючи про це сімейне свято, пішов у Кану разом зі Своїми учнями, де й був запрошений на урочистість.

Тут Христос зустрівся зі Своєю матір'ю, з якою певний час не бачився. Марія вже чула, що Ісус був проголошений Сином Божим під час Його хрещення на Йордані. Коли ці чутки дійшли до Назарета, в її пам'яті воскресли сцени, які вона багато років берегла в своєму серці. Як і увесь Ізраїль, Марію глибоко схвилювало служіння Йоана Хрестителя. Вона добре пам'ятала пророцтво, дане при його народженні. Дізнавшись, що Йоан зустрівся з Ісусом, вона сповнилася ще більшою надією. Але до неї дійшли також чутки про Його таємничий відхід у пустелю, що викликало в ній гнітючі передчуття... [123]

З того дня, як Марія почула слова ангела у своїй оселі в Назареті, вона бережно складала в своєму серці усі свідчення, що Ісус — Месія. Його непорочність і безкорисливість переконували її в тому, що Він не міг бути ніким іншим, як тільки Посланцем Божим. Але її також відвідували сумніви та розчарування; і вона з нетерпінням чекала того часу, коли відкриється Його слава. Смерть розлучила її з Йосифом, який

разом з нею зберігав таємницю народження Ісуса. Тепер Марія не мала нікого, з ким могла б поділитися своїми надіями і побоюваннями. Останні два місяці були для неї особливо сумними. Не було поруч Ісуса, в любові Якого вона постійно знаходила потіху. Марія роздумувала над словами Симеона: «І тобі самій меч прошиє душу...»¹ Згадуючи ті три дні страждань, коли, здавалось, що назавжди втратила Ісуса, Марія з неспокійним серцем чекала повернення Сина.

На весіллі вона зустріла Його таким, як і колись: ніжним і слухняним Сином. І все ж Він був уже іншим. Його обличчя змінилося: на ньому відбилися сліди пережитої в пустелі боротьби, а новий вираз гідності й сили свідчив про Його небесну місію. Його супроводжувала група молодих людей, які з повагою дивилися на Нього і називали Вчителем. Вони розповіли Марії про те, що бачили й чули під час хрещення і після нього. На закінчення учні повідомили: «Ми знайшли Того, про Кого писав Мойсей у Законі і пророки».²

Як тільки почали збиратися гості, виявилось, що багатьох захопила надзвичайно цікава тема. Відчувалось особливе хвилювання, котре присутні намагались приховати. Об'єднавшись у невеличкі групи, гості неголосно, але жваво розмовляли поміж собою, звертаючи зацікавлені погляди на Сина Марії. Марія ж, почувши свідчення учнів про Ісуса, зраділа, сповнившись надією, що сподівання, котрі вона так довго плакала в своєму серці, не були даремними. Однак вона не була б звичайною людиною, якби до її святої радості не примішувалось почуття природної материнської гордості. Коли вона бачила, як багато поглядів було звернено на Ісуса, їй хотілося, щоб Син довів усім присутнім, що Він і справді Прославлений Богом. Вона сподівалася, що у Нього буде можливість створити перед ними чудо.

[124]

За тодішнім звичаєм весільний бенкет тривав кілька днів. Так трапилось, що в розпалі свята скінчилися запаси вина. Це стало причиною збентеження і прикрості господарів. Зазвичай свята не обходились без вина, і його відсутність могла бути витлумачена як брак гостинності. Марія, як родичка молодих, брала участь у приготуваннях до весілля, і тепер вона сказала Ісусові: «Вина немає у них».³ Ці слова були натяком на те, що

Він може допомогти у такій потребі. Але Ісус відповів: «Що до того Мені й тобі, жінко? Ще не настав Мій час».⁴

Така відповідь може здатися нам трохи різкою, хоч вона не свідчила про непривітність або нечемність. Спаситель звертався до Своєї матері у відповідності зі східним звичаєм. Так, переважно, зверталися до тих, кому бажали виявити повагу. Кожний вчинок Христа в Його земному житті узгоджувався із даною Ним Самим Заповіддю: «Шануй свого батька та матір свою».⁵ На хресті, виявляючи востаннє Свою ніжність до матері, Ісус звернувся до неї таким же чином, доручаючи піклування про неї Своему найулюбленішому учневі. На весіллі, як і на хресті, любов, висловлена в інтонації, погляді та манерах, пояснювала зміст Його слів.

Коли Христос ще підлітком прийшов у храм і Йому відкрилася таємниця Його служіння, Він сказав Марії: «Хіба ви не знали, що Мені треба бути при справах Отця Мого?»⁶ Ці слова виражали суть усього Його життя і служіння. Усе було підпорядковано одній справі — великій справі викуплення, задля якої Він прийшов у цей світ. Тепер Христос повторив той урок. Існувала небезпека, що Марія розцінюватиме свій родинний зв'язок з Ісусом як особливу претензію на Нього, як право якоюсь мірою керувати Ним у Його служінні. Адже протягом тридцяти років Він був для неї люблячим і слухняним Сином. Його любов не змінилася, але тепер Він повинен був звершувати справи Свого Небесного Отця. Як Син Всевишнього і Спаситель світу, Він не міг дозволити, щоб якісь земні зв'язки заважали виконанню Його місії або справляли вплив на Його поведінку. Він мав відчувати Себе вільним, аби таким чином виконати волю Божу. У цьому полягає урок і для нас. Вимоги Божі мають стояти вище за всі людські зв'язки. Ніщо земне не повинно нас приваблювати настільки, щоб ми залишили дорогу, якою Він наказує нам іти.

Єдина надія на спасіння грішного людського роду — в Хресті. Марія так само могла знайти спасіння тільки через Агнця Божого. У неї особисто не було жодних заслуг. Родинний зв'язок з Ісусом не давав їй жодного права на якісь духовні переваги в порівнянні з іншими людьми. Саме це хотів сказати Спаситель. Він провів чітку межу між Своїм ставленням до

неї — як Сина Людського і як Сина Божого. Родинні зв'язки в жодному разі не робили її рівною з Ним.

Слова Христа «ще не настав Мій час» вказують на те, що кожна справа в земному житті Христа була частиною виконання Плану, який існував від днів вічних. Перш ніж прийти на Землю, Він уже знав цей план в усіх деталях. Перебуваючи серед людей, Він у кожному вчинкові керувався волею Отця і не вагався, коли треба було діяти. З незмінною покірністю Він чекав, коли прийде Його час.

Сказавши Марії, що Його час ще не настав, Ісус цим дав відповідь на її невисловлене сподівання, яке вона плекала разом зі своїм народом. Вона надіялась, що Він виявить Себе як Месія і сяде на престолі Ізраїлю. Але цей час ще не прийшов. Не як Цар, а «як Муж горя, обтяжений стражданнями»,⁷ Ісус поділяв долю людей.

Хоч Марія і неправильно розуміла місію Христа, проте вона беззастережно довіряла Йому. Саме на цю віру відгукнувся Ісус. Перше чудо було вчинене для вшанування довір'я Марії та зміцнення віри учнів Ісуса, які повинні були зазнати спокус невір'ям. Пророцтва ясно і незаперечно вказували на те, що Ісус був Месією. Учні сподівалися, що релігійні керівники приймуть Його ще з більшим довір'ям, ніж вони. Вони сповіщали людям про дивовижні діла Христа і про свою віру в Його місію, але були вражені та гірко розчаровані невір'ям, глибоко вкоріненим упередженням і ворожістю священиків та рабинів до Ісуса. Перші чудеса Спасителя зміцнили віру учнів і додали їм сили протистояти ворожим нападам.

[126]

Марію аж ніяк не збентежили слова Ісуса, і вона сказала тим, які прислуговували за столом: «Зробіть, що тільки Він вам скаже».⁸ Таким чином, вона зробила все, що могла, аби приготувати шлях для служіння Христа.

Біля дверей стояло шість великих кам'яних глеків для води. Ісус звелів слугам наповнити їх водою, що й було виконано. Потреба у вині була термінова, і тому Він сказав: «Тепер зачерпніть і занесіть до старости».⁹ Замість води, якою були наповнені посудини, з них полилось вино. Ні староста, ні гості не знали про те, що вино закінчилось. Скуштувавши принесеного слугами вина, розпорядник підтвердив, що воно було набагато

кращим від того, яке він будь-коли пив, і дуже відрізнялося від того, яке подавали на початку бенкету. Звертаючись до нареченого, він сказав: «Кожна людина подає спочатку добре вино, а гірше — як нап'ються; [а] ти зберіг добре вино дотепер».¹⁰

Подібно до того, як люди подають спочатку добре вино, а потім те, що гірше, так і світ розпоряджається своїми дарами. Те, що він пропонує, може милувати око і навіть зачаровувати, але не приносити задоволення. Вино перетворюється на гіркоту, а радість — на смуток. Те, що починається піснями й радістю, закінчується втомою і відразою. Але дари Ісуса завжди свіжі й нові. Бенкет, який Він влаштовує для душі, завжди приносить радість і задоволення. Кожен новий дар збільшує здатність того, хто приймає, з подякою оцінювати Господні благословення і радіти ним. Він дає благодать на благодать, і це Джерело невичерпне. Якщо ви перебуваєте у Ньому, то отриманий сьогодні щедрий дар буде запевненням того, що завтра це благословення примножиться. У словах Ісуса, сказаних до Нафанаїла, розкриваються принципи взаємостосунків Бога з Його дітьми. З кожним новим одкровенням Своєї любові Він промовляє до сприйнятливого серця: «Ще більше від цього побачиш».¹¹

Дар Христа на весільному бенкеті був символічним. Вода символізувала хрещення в Його смерть, вино — кров, яка мала пролитися за гріхи світу. Вода, якою наповнили камінні глеки, була принесена людськими руками, але тільки завдяки слову Христа через віру вона стала життєдайною. Це ж саме можна сказати і про всі обряди, які вказують на смерть Спасителя. Лише силою Христа, яка діє через віру, вони можуть наситити душу.

Своїм словом Христос забезпечив весільний бенкет достатньою кількістю вина. Не менш щедро Він дарує Свою благодать, щоб стерти беззаконня людей, оновити і підтримати їхні душі.

На першому бенкеті, який Ісус відвідав разом зі Своїми учнями, Він запропонував чашу, яка символізувала Його працю заради їхнього спасіння. На останній Вечері Він подав їм чашу знову, встановивши святий обряд, який повинен був нагадувати Його смерть — «аж поки Він прийде».¹² Господь потішив учнів,

[127]

які сумували з приводу розлуки зі Своїм Господом, обіцянкою про зустріч: «Віднині не питиму з цього плоду виноградного аж до того дня, коли питиму його новим з вами в Царстві Мого Отця». ¹³

Вино, яке Ісус створив для весільних гостей, і те, яке Він дав учням як символ Своєї крові, було чистим виноградним соком. Саме це мав на увазі пророк Ісаїя, коли говорив про нове вино «в гроні»: «Не псуй ти його, бо благословення в ньому». ¹⁴

Саме Христос у Старому Завіті застерігав Ізраїль: «Вино — зрадливе, напій п'янкий — буйний, і кожен, хто зваблюється ними, — нерозумний». ¹⁵ Тому Ісус ніколи не пропонував людям такого напою. Це сатана спокушує людей потурати своїм забаганкам, які затьмарюють розум і ослабляють духовне сприйняття. Натомість Христос учить приборкувати свої негідні, низькі жадання. Все Його життя — приклад самозречення. Щоб перемогти голод і спрагу, Він переніс заради нас найсуворіші випробування, які тільки може знести людина. Це Христос звелів Йоану Хрестителю не пити «ні вина, ні іншого п'яного напою». ¹⁶ Це Він виклав такі ж вимоги стриманості дружині Маноя, і саме Він прокляв тих, хто підносить вино своїм ближнім. На весільному бенкеті Христос не суперечив Своєму вченню. Непереброджене вино, яке Він запропонував гостям, було корисним освіжаючим напоєм, що збуджував здоровий апетит.

[128]

Коли гості зауважили іншу якість вина, вони почали розпитувати, звідки таке вино, і слуги змушені були розповісти їм про чудо. Якийсь час усі присутні були настільки вражені цим, що навіть не подумали про Того, Хто вчинив чудо. Коли ж нарешті вони почали шукати Ісуса, то виявилось, що Він так непомітно пішов, що навіть Його учні цього не зауважили.

Тепер увага присутніх зосередилася на учнях, яким уперше випала нагода засвідчити свою віру в Ісуса. Вони розповідали про те, що бачили і чули на річці Йордан, і в серцях багатьох зажеврїла надія, що Бог послав Визволителя для Свого народу. Звістка про це чудо поширилася по всій околиці і дійшла до Єрусалима. Священики і старійшини з новим інтересом і увагою почали досліджувати пророцтва, які вказували на при-

хід Христа. Люди палко бажали довідатися про місію нового Вчителя, Який так скромно поводить Себе.

Служіння Христа різко відрізнялося від діяльності юдейських старійшин. Їхня пошана до традицій і формалізму зруйнувала свободу мислення і дії. Вони перебували в постійному страху, аби не осквернитися. Щоб уникнути контактів з «нечистими», вони трималися осторонь не тільки язичників, але й більшості представників свого народу. Вони не прагнули бути корисними людям, не намагалися здобути їхню симпатію. Постійно зосереджуючись на питаннях ритуальної чистоти, їхній розум зубожів, коло інтересів звужувалось. Їх приклад заохочував до самозакоханості і нетерпимості щодо усіх верств суспільства.

Сповнений співчуття до людства, Ісус розпочав роботу перетворення, входячи в тісні, сердечні взаємини з людьми. Виявляючи глибоку повагу до Закону Божого, Він водночас викривав удаване благочестя фарисеїв, намагаючись звільнити людей від беззмистовних постанов, які сковували особистість. Він намагався зруйнувати бар'єри, які розділяли різні верстви суспільства, з'єднуючи людей як членів однієї сім'ї. Його присутність на весіллі була першим кроком до здійснення цієї мети.

[129]

Бог звелів Йоану Хрестителю жити в пустелі, щоб захистити його від впливу священиків та рабинів і приготувати до особливої місії. Але аскетизм Йоана та його усамітнене життя не мали бути прикладом для людей. Та й сам Йоан не закликав своїх слухачів залишати свої повсякденні обов'язки. Він велів їм засвідчити про своє покаяння і вірність Богові на тому місці, в яке Він покликав їх.

Ісус осуджував потурання своїм бажанням — у чому б воно не виявлялось. Але за Своєю природою Він був товариським, приймав гостинність представників усіх верств суспільства, відвідуючи оселі багатих і бідних, вчених і простих людей, намагаючись таким чином піднести їхні думки від звичайних буденних справ до духовного і вічного. Він ніколи не заохочував до веселощів з пиятикою і гульбою; в Його поведінці не було й натяку на світську легковажність. Однак Він знаходив задоволення у спогляданні життєвих радощів інших і Своєю

присутністю на весіллі показав, що схвалює дружнє спілкування. Юдейське весілля було подією, що справляла неабияке враження, і радість гостей була приємною Синові Людському. Своєю присутністю на весіллі Ісус ушанував шлюб як божественне установлення.

Як у Старому, так і в Новому Завітах, подружні відносини символізують ніжний і священний союз Христа зі Своїм народом. У свідомості Ісуса радість весільної урочистості вказувала на щасливий день, коли Він приведе Свою наречену — святий народ — в дім Отця, і викуплені разом зі Спасителем сидітимуть на шлюбній вечері Агнца. Він говорить: «Як тішитися молодий нареченою, так радітиме Бог твій тобою!.. Вже не скажуть на тебе „покинута“, бо тебе будуть кликати: „в ній моя втіха, бо Господь Тебе уподобав“». ¹⁷ «Він у радості буде втішатися тобою, оновить любов Свою, зі співом втішатися буде тобою». ¹⁸ Коли апостолу Йоану було дане небесне видіння, він писав: «І почув я наче голос величезної кількості людей, і наче шум великої води, і наче голос гучних громів, що вигукували: Алілуя, бо запанував наш Господь, Бог Вседержитель! Радіймо й веселімося, віддаймо славу Йому, бо прийшло весілля Агнца, і Його дружина приготувала себе!.. Блаженні покликані на весільну вечерю Агнца!» ¹⁹

[130]

У кожній особистості Ісус бачив людину, яка повинна бути запрошена в Його Царство. Він завойовував людські серця як Той, Хто бажав їм добра. Він шукав їх на вулицях, біля домашнього вогнища, у човнах, синагогах, на березі озера і на весільній учті. Він знаходив їх за виконанням повсякденних справ, виявляючи зацікавленість їхнім життям. Спаситель навчав їх вдома, де члени родини відчували вплив Його божественної присутності. Його палке співчуття до людей допомагало здобувати їхні серця. Він часто йшов у гори, щоб помолитися на самоті, готуючись до дієвої праці серед людей. Після цього Він вирушав, щоб зціляти хворих, навчати неосвічених, трошити ланцюги невірників сатани. Христос виховував Своїх учнів, спілкуючись із ними. Інколи Він навчав їх, сидячи в їхньому колі на схилі гори, на березі моря або йдучи з ними дорогою. Він відкривав їм таємниці Божого Царства. Це не були проповіді, які звучать з кафедр сьогодні. Завжди,

коли серця учнів були відкриті для прийняття божественної вістки, Ісус викладав істину про спасіння. Він ніколи не наказував Своїм учням робити те чи інше, а просто пропонував: «Йди за Мною».²⁰ Христос брав їх із Собою, подорожуючи по містах і селах, щоб вони бачили, як Він навчає людей. Він пов'язував Свої інтереси з їхніми, і вони об'єднувалися з Ним у загальній справі.

Уміння Христа поєднувати Себе з інтересами людства — це приклад для наслідування кожним, хто проповідує Слово і хто приймає Євангеліє Його благодаті. Ми не повинні уникати суспільних зв'язків і відгороджуватися від людей. Щоб працювати серед усіх верств суспільства, потрібно йти туди, де вони знаходяться. Навряд чи вони шукатимуть зустрічі з нами із власних спонукань. Не лише з кафедри можна зворушити людські серця Божественною істиною. Існує ще одне поле діяльності, можливо, скромніше, але не менш перспективне — це будинки бідняків, палаци вельможних людей, гостинні зібрання і місця невинних розваг.

Як учні Христа, ми не повинні уподібнюватись світові в любові до задоволень, розділяючи їхню безрозсудність. Це може принести лише шкоду. У жодному разі ми не повинні схвалювати гріх ні словами, ні діями, ні навіть мовчанням чи своєю присутністю. Куди б не йшли, ми маємо бути з Ісусом, відкриваючи іншим привабливість нашого Спасителя. Але ті, котрі намагаються зберегти свою релігію, ховаючи її за кам'яними стінами, втрачають дорогоцінні можливості чинити добро. Через громадські зв'язки християнство стикається із світом. Кожен, хто отримав Божественну просвіту, повинен освітити дорогу тим, хто ще не знає Світла життя.

Ми всі повинні стати свідками Ісуса. Наш громадський вплив, освячений благодаттю Христа, слід використовувати з метою придбання душ для Спасителя. Світ має усвідомити, що ми не поглинуті корисливими егоїстичними інтересами, а бажаємо поділитися з іншими нашими благословеннями і привілеями. Хай люди побачать, що наша релігія не робить нас черствими або надто вимогливими. Кожний, хто стверджує, що знайшов Христа, зобов'язаний служити для добра людей, як це робив Ісус.

Ми не повинні створювати фальшивого уявлення про те, що християни — це похмурі, нещасні люди. Якщо наш погляд спрямований на Ісуса, ми бачитимемо милосердного Спасителя і приймемо світло від Його обличчя. Де панує Його Дух, там завжди мир. І там буде радість, тому що людину сповнює мир та святе довір'я до Бога.

Христос задоволений Своїми послідовниками, коли вони — звичайні люди — стають причетними до Божественної природи. Вони не монументи, а живі люди. Їхні серця, зрошені Божественною благодаттю, відкриті й розцвітають під променями Сонця Праведності. Світло, що зливається на них, вони віддзеркалюють на інших з допомогою дії, проникнутих любов'ю

[132] Христа.

[133]

¹Луки 2:35

²Йоан.1:45

³Йоан.2:3

⁴Йоан.2:4

⁵Вих.20:12

⁶Луки 2:49

⁷Ісая 53:3

⁸Йоан.2:5

⁹Йоан.2:8

¹⁰Йоан.2:10

¹¹Йоан.1:50

¹²1Кор.11:26

¹³Матв.26:29

¹⁴Ісая 65:8

¹⁵Прип.20:1

¹⁶Левіт 10:9

¹⁷Ісая 62:5,4

¹⁸Соф.3:17

¹⁹Об'явл.19:6,7,9

²⁰Матв.9:9

Розділ 16. У Своєму храмі

(На підставі Євангелія від Йоан. 2:12-22)

«Після цього Ісус пішов у Капернаум: Він Сам, Його мати, Його брати, Його учні; і пробули там небагато днів. Наближалася юдейська Пасха, й Ісус прийшов у Єрусалим».¹

Під час цієї подорожі Ісус приєднався до великої групи людей, котрі прямували в Єрусалим. Публічно Він ще не оголосив Своєї місії і тому залишався непомітним у натовпі. Під час таких подорожей темою для розмови переважно був прихід Месії, про який сповістив Йоан Хреститель. Люди з ентузіазмом говорили про свої надії на національне відродження Ізраїля. Ісус знав, що такій мрії не судилося збутися, оскільки вона ґрунтувалась на помилковому тлумаченні Святого Письма. З глибоким переконанням Він пояснював пророцтва, намагаючись спонукати народ до уважнішого дослідження Слова Божого.

Юдейські вожді навчали, що саме в Єрусалимі народ повинен поклонятися Богові. Сюди на свято Пасхи сходилося багато паломників з усіх куточків Палестини і навіть з далеких країн. Двори храму були переповнені натовпом у строкатому вбранні. Далеко не всі мали змогу привести із собою жертвних тварин, які служили прообразом Великої Жертви, Для зручності на зовнішньому дворі храму можна було продати й купити тварин. Тут збиралися люди різних верств суспільства, щоб купити тварину для жертвоприношення. Гроші інших країн обмінювалися на храмові монети.

Кожний юдей повинен був щороку сплачувати півсикля «як викуп за душу»;² ці гроші йшли на утримання храму. Крім цього, великі суми грошей жертвувалися добровільно і зберігалися у скарбниці храму. Гроші різних країн потрібно було обмінювати на монети, які звалися храмовими сиклями, і приймалися при служінні у Святилищі. Обмін грошей відкривав

[134]

можливості для шахрайства та обману і перетворювався на ганебну торгівлю, яка була джерелом наживи для священиків.

Ділки вимагали непомірні ціни за тварин, яких продавали, а отримані прибутки ділили зі священиками й старійшинами, котрі таким чином збагачувались за рахунок народу. Усіх, хто приходив на поклоніння, вчили: якщо вони не принесуть жертви, то Божого благословення не буде ні на їхніх дітях, ні землях. Таким чином священики змушували людей купувати жертвних тварин за високу ціну, оскільки, прийшовши здалеку, люди не хотіли повертатися додому, не засвідчивши обрядом посвячення свою відданість, заради чого вони звершили паломництво.

На Пасху приносилось багато жертв, і торгівля в храмі йшла дуже жваво, У той час храм більше нагадував гомінливий базар для продажу худоби, ніж святий Божий храм. Голосні крики торговців змішувались з ревінням корів, меканням овець, туркотінням голубів, брязкотом монет і брутальною лайкою. У храмі стояв такий гамір, що навіть заважав тим, хто молився; слова, з якими вони зверталися до Всевишнього, тонули в цьому суцільному гармидері. Юдеї надзвичайно пишалися своєю побожністю. З одного боку вони нібито поважали Єрусалимський храм, і кожне зневажливе слово про нього розцінювали як богохульство. Вони ретельно виконували усі обряди. Але любов до грошей притлумлювала голос сумління. Навряд чи вони розуміли, наскільки далеке таке служіння від того, котре від початку було встановлене Самим Богом.

[135]

Коли Господь зійшов на гору Сінай, Він освятив її Своєю присутністю. Тоді Мойсей отримав вказівку провести межу навколо гори і освятити її. Господь попередив: «Стережіться виходити на гору і не доторкуйтесь її підніжжя. Кожен, хто доторкнеться до гори, вмре. Ніхто нехай не торкається до неї рукою, бо буде побитий камінням або прошитою стрілою, чи то скотина, чи людина,— не буде жити вона».³ Тим самим було викладено урок: місце, де Бог відкривається людям, — святе. Територія Божого храму повинна була вважатися священною. Але в гонитві за наживою про все це було забуто.

Священики і правителі були покликані стати Божими представниками в народі; вони мали класти край зневажливому

ставленню до храмового двору і бути для людей прикладом чистоти й милосердя. Замість того, щоб шукати наживи, вони повинні були турбуватись про потреби віруючих, враховувати їхнє матеріальне становище і допомагати тим, хто не міг купити належні жертви. Однак вони цього не робили. Зажерливість зробила жорстокими їхні серця.

На таке свято в Єрусалимі скупчувались страждальці, бідні й знедолені люди. Сюди йшли сліпі, кульгаві, німі. Декоких навіть приносили на носилках. Чимало злидарів не мали змоги купити не тільки найскромнішу жертву для Господа, але навіть їжі, щоб втамувати свій голод. Вимоги священиків доводили їх до відчаю, хоча й вони хизувалися своїм благочестям, вважаючи себе захисниками народу; насправді ж у них не було ні співчуття, ані милості. Даремно убогі, хворі та вмираючі благали про милосердя. Їхнє страждання не викликало жодного жалю в серцях служителів храму.

Ось що побачив Ісус, увійшовши до храму. На Його очах укладалися нечесні угоди. Він не міг не зауважити відчаю бідняків, котрі вірили, що без пролиття крові не може бути прощення гріхів. Його приголомшило те, що зовнішнє подвір'я Божого храму стало місцем ганебного торгу. Святе місце перетворилося на величезний базар.

Христос розумів — треба щось зробити. Від людей вимагали виконання численних церемоній, значення яких ніхто не пояснював. Вони приносили жертви, не розуміючи, що вони є прообразом однієї досконалої Жертви. Той, на Кого вказувало храмове служіння, стояв серед них ніким не впізнаний. Тут вшановували не Його! Це ж Він дав колись настанови про жертвоприношення. Він, Котрий найкраще розумів їхнє символічне значення, бачив, як люди усе перекрутили і неправильно витлумачили. Богослужіння втратило духовність. Священиків і правителів ніщо вже не зв'язувало з їхнім Богом. Діяльність Христа полягала в тому, щоб встановити абсолютно інше служіння.

Стоячи на сходах храму, Христос проникливим поглядом спостерігав за всім, що відбувалося перед Ним. Його пророчий зір сягнув у майбутнє, віддалене не лише роками, а й століттями. Він бачив, як майбутні священики і правителі

позбавлять нужденних усіх їхніх прав і заборонять проповідувати Євангеліє убогим. Він бачив, як любов Божу будуть приховувати від грішників і торгувати Його благодаттю. На Його обличчі — обурення. Він весь — втілення влади і сили. Увага народу звернена на Нього. Нечестиві храмові торговці не можуть відвести очей від Його обличчя. Цей Чоловік читає їхні сокровенні думки і знає таємні спонукання! Деякі намагаються заховати свої обличчя від проникливих очей Ісуса, ніби на них написані їхні злі вчинки.

Сум'яття припинилось. Стихли вигуки продавців і покупців. Запанувала гнітюча тиша. Натовп сповнився благоговійним страхом, ніби він опинився перед судом Божим, щоб відповісти Йому за всі свої діла. На якусь мить божественна природа Христа взяла гору над Його людським еством. Велич Небес стояв як Суддя останнього дня, хоча Він ще не був одягнений у славу, що супроводжуватиме Його тоді, однак Він вже має владу читати людські душі. Христос очима окинув натовп, і кожен відчув Його допитливий погляд на собі. Здавалось, що Його повна гідності постать здійнялась над присутніми, а Божественне сяйво освітило Його обличчя. Він заговорив, і Його ясний та звучний голос — той самий, що на Сінаї оголосив Свій Закон, який тепер порушили священики і старійшини, — пронісся луною під склепінням храму: «Заберіть оце звідси! Не робіть дому Мого Отця домом торгівлі!»⁴

[137]

Повільно спускаючись по сходах і здійнявши батіг із мотузок, підібраних біля входу, Він наказує торговцям залишити подвір'я храму. З невиявленою ніколи раніше ревністю і суворістю Ісус поперевертає столи мінйялів. Монети із дзенькотом розсипались по мармуровій підлозі. Ніхто не насмівся, щоб заперечити або обуритись. Ніхто не наважився підібрати гроші, надбані нечесним шляхом. Ісус нікого не вдарив, але звичайний бич із мотузок в Його руці здавався вогняним мечем. Служителі храму, священики-мінйяли, гендлярі і продавці худоби разом з вівцями і волами тікали геть з одним лише бажанням — сховатися від сорому, котрий вони відчували в Його присутності.

Паніка охопила втікаючий натовп, який відчув прояв Божественної природи Ісуса. Крики переляку зривалися із сотень

зблідлих вуст. Навіть учні — і ті затремтіли. Вони були вражені словами і поведінкою Ісуса, такою незвичною для Нього. І тут вони згадали написане про Нього: «Ревність до дому Твого з'їдає Мене».⁵ За короткий час храм Господній був очищений від галасливої юрби торговців та їхнього товару. Там, де щойно панувало сум'яття, настала урочиста тиша. Присутність Господа, яка в давнину освятила гору Сінай, тепер освятила храм, збудований на Його честь.

Очищенням храму Ісус заявив про Себе як Месію і розпочав Свою діяльність. Храм, споруджений як місце перебування Бога, повинен був стати наочним уроком для ізраїльського народу і всього світу. Від самого початку в Бога був намір, аби кожна істота, починаючи від світлого святого серафима і до людини, була житлом для перебування Творця. Внаслідок гріха людина перестала бути храмом Бога. Затьмарене й опоганене злом, серце людини більше не відображало слави Божої. Лише через втілення Сина Божого мета Небес могла здійснитись.

Бог перебуває у людському єстві, і через спасаючу благодать серце людини знову стає Його храмом. Бог мав намір зробити храм в Єрусалимі місцем постійного свідчення про високе призначення кожної душі. Але юдеї втратили розуміння значення цієї споруди, якою так пишалися. Вони не упокорили себе до такої міри, щоб стати святим храмом Божого Духа. Сповнені галасу й огидної торгівлі, двори Єрусалимського храму точно відображали стан серця, опоганеного гріховними пристрастями і нечистими думками. Очищенням храму від продавців і покупців Ісус заявив, що Його місія — очистити серце від опоганення гріхом, що виявляється в низьких бажаннях, егоїстичних похотях і злих звичках, які розтлівають душу. «Прибуде негайно до храму Свого Господь, Якого шукаєте ви, і Ангел Заповіту, Якого жадаєте. Ось іде Він, — говорить Господь Саваот. — І хто витерпить день Його прибуття, і хто встоїть, коли Він з'явиться? Бо Він, як вогонь той у золотаря, і як у пральників луг. І Він сяде плавити та чистити срібло, і очистить синів Левія, і переплавить їх, як золото й срібло».⁶

«Хіба не знаєте, що ви є храмом Бога і що Божий Дух живе в вас? Якщо хто нищить Божий храм, того знищить Бог, адже Божий храм святий, а ним є ви».⁷ Жодна людина не здатна

[138]

власними зусиллями звільнитися від зла, яке опанувало серцем. Тільки Христос може очистити храм душі. Однак Він не бажає ввійти туди непроханим гостем. Він входить у серце не так, як у давнину увійшов у храм, а говорить: «Ось Я стою під дверима та стукаю. Якщо хто почує Мій голос і відчинить двері, Я до нього ввійду». ⁸ Він прийде не на один день, тому й обіцяє: «Оселюся в них і ходитиму, і... вони будуть Моїм народом!» ⁹ «...Наші провини потопче, — Ти кинеш у морську глибочінь усі наші гріхи». ¹⁰ Його присутність очистить, освятить душу і перетворить її на святий храм Господній і «Божу оселю». ¹¹

Охоплені жахом священики і старійшини втікали із двору храму від проникливих очей, які читали їхні серця. Зустрічаючи людей, котрі йшли в храм, вони наказували їм повернутися назад, розповідаючи про те, що бачили й чули. Христос із сумом та жалем дивився на переляканих людей, які не усвідомлювали суті правдивого поклоніння Богу. У їхній втечі Він бачив провіщення майбутнього розсіяння усього юдейського народу через його беззаконня і відмову від покаяння.

[139] Але чому ж священики втікали із храму? Чому вони не сперечалися з Ісусом? Той, Котрий примусив їх залишити храм, був звичайним сином теслі, бідним галілеянином, Котрий не мав ані світських чинів, ані влади? Чому ж ніхто не протидівав Йому? Чому вони в паніці залишили нечесно здобуті гроші і втекли, виконуючи наказ такого скромного на вигляд Чоловіка?

Христос говорив владно, як цар, а в Його зовнішності та інтонації голосу було щось таке, чому неможливо було протистояти. Почувши наказ, вони вперше в житті усвідомили себе лицемірами і злодіями. Коли Божество засяло крізь людську оболонку, вони побачили на обличчі Христа не лише обурення, а й зрозуміли значення Його слів. Вони відчули себе так, наче стоять перед престолом вічного Судці, Котрий виносить їм страшний вирок. Якийсь час вони були впевнені, що Христос був пророком, а інші навіть вірили в Нього як у Месію. Святий Дух нагадав їм слова пророків про Христа. Чи прислухаються вони тепер до внутрішнього голосу?

Але ні, торгаші не покаялись. Вони знали, що Христос виявляв співчуття до бідних. Зрозумівши, що винні у здирстві народу, вони зненавиділи Христа за те, що читав їхні думки.

Його докори в присутності народу уразили їхню гордість; вони заздрили Його все зростаючому впливу на людей, а тому вирішили запитати Його, якою владою Він повиганяв їх і Хто дав Йому цю владу.

У таких роздумах з ненавистю в серцях вони повільно повертались до храму. Але яка ж переміна відбулася за час їхньої відсутності! Коли вони втекли, бідняки залишилися і тепер юрмилися навколо Ісуса, обличчя Котрого випромінювало любов та милосердя. Зі сльозами на очах Він звертався до кожного: не бійся, Я врятую тебе, а ти прославиш Мене; для цього Я й прийшов у цей світ.

Прості люди тягнулись до Христа, настійно благаючи: Вчителю, благослови мене! Він чув кожний зойк. Зі співчуттям, яке перевершувало материнську ніжність, Ісус схилявся над страждаючими дітьми. Він усім приділяв увагу.

Усі отримали зцілення від своїх хвороб. Німим відкривалися уста, і вони прославляли Бога; сліпі прозрівали, щоб бачити обличчя свого Зцілителя; серця страждальців сповнювала радість.

Священики і служителі храму стали свідками усіх цих великих справ, і яким же одкровенням виявилось для них усе почуте! Люди розповідали Ісусові про свої страждання і надії, що не збулися, про болісні дні і безсонні ночі. І ось, коли їм здавалося, що гасне остання іскра надії, Христос зцілив їх! Мій тягар був вельми важким, — казав один, — але я знайшов Помічника. Це — Христос, Божий Помазаник, і я віддаю своє життя Йому на служіння. Батьки говорили дітям: Він спас вам життя, тож принесіть Йому хвалу й подяку. Голоси дітей і юнаків, батьків і матерів, друзів і просто випадкових свідків усього, що відбулося, злилися у хвалі і подяці. Надія і радість наповнили усі серця. Мир запанував у людських душах. Отримавши тілесне й духовне зцілення, люди повертались додому, сповіщаючи всім про незрівнянну любов Ісуса.

Під час розп'яття Христа у юрбі, що кричала: «Розіпни Його, розіпни Його!»¹², зцілених Ним не було. їхні симпатії були на боці Ісуса, вони сумували з приводу Його страждань, оскільки відчули Його щире любов до себе, пізнали Його дивовижну силу. Ці люди зрозуміли, що Він — їхній Спаситель,

[140]

тому що дав їм тілесне й духовне оздоровлення. Слухаючи проповіді апостолів, вони прийняли Боже Слово у свої серця, котре принесло їм розуміння того, що відбувалося. Вони стали Божим знаряддям у справі спасіння людей.

Усі, що втекли із храму, через деякий час почали повільно повертатися назад. Вони встигли оговтатися після паніки, що охопила їх, однак на їхніх обличчях залишався вираз нерішучості і боязкості. Ці люди з подивом дивилися на те, що вчинив Ісус, і переконувалися, що в Ньому сповняються пророцтва про Месію. Але вина за опоганення храму передусім лежала на священиках. Це з їхнього дозволу подвір'я храму перетворилося на місце торгівлі. Народ був відносно не винним. І хоч Божественна влада Ісуса справила на них враження, однак вплив священиків і начальників залишався великим і народ не втрачав до них довір'я. Вони бачили в особі Христа звичайного реформатора і сумнівались у Його праві змінювати порядки, встановлені начальниками храму. Вони були незадоволені з приводу того, що торгівля призупинилася, і заглушали в собі

[141] голос Святого Духа.

Священики і старійшини мали б у першу чергу побачити в Ісусі Помазаника Господнього, оскільки в їхніх руках були священні сувої, в яких описувалося служіння Месії. Вони також чудово розуміли, що очищення храму було виявом надлюдської сили. Незважаючи на свою ненависть до Ісуса, вони не могли звільнитися від думки, що Він, імовірно, є посланим від Бога пророком, Котрий має відновити святість храму. З повагою, породженою таким побоюванням, вони підійшли до Нього і запитали: «Якою ознакою покажеш нам, що маєш владу таке робити?»¹³

Ісус вже дав їм ознаку. Осяявши їхні серця і здійснивши в їхній присутності роботу, яку за пророцтвом мав виконувати Месія, Він дав переконливе свідчення про Свій характер. Тепер, коли вони вимагали нової ознаки, Він, показуючи, що Йому добре відома озлобленість, згубна для їхніх сердець, відповів їм притчею: «Зруйнують цей храм, — і за три дні Я підніму його».¹⁴

Ці слова мали подвійний зміст. Ісус мав на увазі не лише зруйнування юдейського храму і припинення у ньому богослу-

жінь, а й Свою смерть — зруйнування храму Його тіла. Ісус знав, що юдеї вже робили проти Нього змову. Коли священники і старійшини повернулися до храму, вони запропонували вбити Ісуса і таким чином позбутися порушника спокою. Але коли Він показав, що знає про їхні наміри, вони не зрозуміли Його, а тому вирішили, що Його слова стосуються тільки храму в Єрусалимі; обурившись, юдеї закричали: «Сорок шість років будувався цей храм, а Ти за три дні піднімеш його?»¹⁵ Вони вирішили, що Ісус дав їм привід для сумнівів, і твердо вирішили відкинути Його.

Христос тоді не розраховував, що Його слова будуть зрозумілими для невіруючих юдеїв; їх не зрозуміли навіть Його учні. Він також знав, що вороги неправильно витлумачать Його слова і спрямують їх проти Нього. На суді вони будуть використані як звинувачення, а на Голгофі — стануть об'єктом глузувань. Якби Він у той час пояснив учням значення Своїх слів, вони довідалися б про Його страждання; це завдало б їм такого болю, якого вони не були готові перенести. Передчасне пояснення відкрило б юдеям фатальні наслідки їхньої упередженості і невір'я. Вони вже стали на шлях, яким будуть неухильно йти, поки не поведуть Його, як ягня на заклання.

[142]

Христос сказав притчу про храм заради тих, котрі повірять у Нього пізніше. Він знав, що ці слова повторюватимуться знову і знову. Оскільки були сказані на святі Пасхи, ці слова були почуті тисячами людей, котрі понесли їх у всі куточки Землі. Однак лише після воскресіння Христа загадковий зміст цих слів став ясним і зрозумілим. Для багатьох людей вони були переконливим доказом Його Божественності.

Внаслідок духовної темряви навіть учні Ісуса часто не розуміли Його повчань. Але наступні події проливали світло на їхнє значення. І коли Спасителя вже не було з ними, Його слова оживали в їхніх серцях.

Слова Христа про Єрусалимський храм («зруйнують цей храм, — і за три дні Я підніму його!») мали глибший зміст, ніж це розуміли його слухачі. Христос — основа і серце храму. Служіння у храмі було прообразом жертви Сина Божого. Священство було запроваджене з метою образного втілення посередницького служіння Христа. Система жертвоприношень

вказувала на смерть Спасителя задля викуплення світу. Жертвоприношення мали втратити своє значення після того, як звершиться велика подія, на яку вони вказували протягом багатьох століть.

Оскільки вся обрядова система символізувала Христа, то без Нього вона втрачала всякий сенс. Віддавши Христа на смерть, юдеї остаточно відкинули Його, а з Ним і все те, що надавало храмові та служінню в ньому важливого змісту. Храм втратив свою святість і був приречений на зруйнування. З того моменту жертвоприношення і служіння, пов'язані з ними, втрачали будь-яке значення. Як і жертва Каїна, вони вже не виражали віри в Спасителя. Віддавши Христа на смерть, юдеї, фактично, зруйнували свій храм. В час розп'яття Христа внутрішня завіса храму розірвалась навпіл згори донизу, на знак того, що велика остання Жертва принесена і системі жертвоприношень назавжди покладено край.

[143]

«...І за три дні Я підніму Його». Здавалось, що із смертю Спасителя сили темряви перемогли і вже святкували свою перемогу. Але із відкритого гробу Йосифа Христос вийшов Переможцем. «Скинувши начальства і влади, Він відважно викрив їх і переміг у Собі». ¹⁶ Ціною Своєї смерті і воскресіння Він став служителем «Святині та істинного намету, який поставив Господь, а не людина». ¹⁷ Юдейську скинію спорудили люди, вони ж і збудували храм, але небесна Святиня, за взірцем котрої збудована земна, була споруджена не людськими руками. «Оце Муж, Пагін (Галузка) ім'я Йому... він відбудує храма Господнього, і він буде величним, сяде і буде панувати на троні Своєму». ¹⁸

Жертовне служіння, яке вказувало на Христа, прийшло до свого кінця, але очі людей тепер звернулись до істинної Жертви за гріхи світу. Земному священству було покладено край; з того часу ми дивимося на Ісуса, Служителя Нового Завіту, «і [на кров] очищення, що промовляє краще, ніж кров Авеля». ¹⁹ Та «дорога до Святині ще не відкрита, доки стоїть перший намет... А Христос, Первосвященик майбутніх благ, прийшов через більший, досконаліший, нерукотворний намет... увійшов один раз до Святині й здійснив вічне викуплення». ²⁰

«Тому, будучи завжди живим, Він може завжди спасати тих, що приходять до Бога через Нього, аби заступатися за них».²¹ Хоча служіння мало бути перенесене із земного храму в небесний, хоча святиня і наш великий Первосвященик мали для людського ока стати невидимими, учні від цього нічого не втрачали. Вони не повинні були відчути розриву з Богом, і їхня сила не зменшувалась через відсутність Спасителя. Виконуючи нині служіння в небесній Святині, Ісус продовжує через Свого Духа служити Церкві на Землі. Він став невидимим для людського ока, але залишилась незмінною обітниця, дана Ним на прощання: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!»²² Хоча час від часу Він передає Свою владу нижчим за становищем служителям, Його життєдайна присутність у Церкві залишається.

«Отож, маючи великого Первосвященика... Ісуса, Божого Сина, — тримаймося визнання. Бо маємо не Такого Первосвященика, Який не може співчувати нашим слабкостям, але Який випробовуваний у всьому, як і ми, за винятком гріха. Тому приступаймо сміливо до престолу благодаті, щоб одержати милість і знайти благодать для своєчасної допомоги».²³

[144]

[145]

¹Йоан.2:12-13

²Вих.30:12-16

³Вих.19:12-13

⁴Йоан.2:16

⁵Псал.69:10

⁶Мал.3:1-3

⁷1Кор.3:16-17

⁸Об'явл.3:20

⁹2Кор.6:16

¹⁰Михей.7:19

¹¹Ефес.2:21-22

¹²Йоан.19:6

¹³Йоан.2:18

¹⁴Йоан.2:19

¹⁵Йоан.2:20

¹⁶Колос.2:15

¹⁷Євр.8:2

¹⁸Зах.6:12-13

¹⁹Євр.12:24

²⁰Євр.9:8-12

²¹Євр.7:25

²²Матв.28:20

²³Євр.4:14-16

Розділ 17. Никодим

(На підставі Євангелія від Йоан.3:1-17)

Никодим посідав високе й відповідальне становище серед представників єврейської нації. Маючи прекрасну освіту та володіючи неабиякими талантами, він був шанованим членом синедріону. Вчення Ісуса схвилювало його, як й інших людей. Хоча Никодим був багатий, жив у променях слави, він відчув дивний потяг до скромного Назарянина. Повчання Спасителя справили на нього неабияке враження, і він забажав дізнатися про ці чудові істини більше.

Вияв влади Христа під час очищення Ним храму збудив люту ненависть священиків і правителів. Їх лякала могутність Незнайомця. Такої зухвалості з боку невідомого галілеянина не можна було терпіти. Обговорювалось питання, чи не покласти край Його діяльності. Однак не всі з цим погоджувалися. Знайшлися такі, котрі боялися протистати Тому, Котрий явно був спонукуваний Божим Духом. Вони пам'ятали, як колись вбивали пророків за те, що ті викривали гріхи вождів Ізраїлю. Вони також знали, що поневолення євреїв язичниками було наслідком їхнього впертого відкинення Божих докорів, а тому побоювались, щоб священики і старійшини, змовившись проти Ісуса, не наслідували прикладу своїх батьків і не накликали нового лиха на народ. Ці побоювання поділяв і Никодим. На раді синедріону, коли обговорювалось питання про те, яких заходів вжити щодо Ісуса, Никодим порадив виявити обережність і витримку. [146]

Він стверджував: якщо Ісус справді наділений владою від Бога, то небезпечно відкидати Його перестороги. Священики не наважилися знехтувати цією порадою, і певний час проти Спасителя рішучих мір не приймалося.

Відтоді, як Никодим вперше почув про Ісуса, він почав з великою серйозністю досліджувати пророцтва про Месію. Чим

глибше він вивчав їх, тим сильнішим ставало його переконання в тому, що це Той, Хто повинен прийти. Як і багатьох в Ізраїлі, його глибоко непокоїло опоганення храму. Він був свідком того, як Ісус вигнав звідти торговців, бачив чудовий вияв Божественної сили, спостерігав, як Спаситель підбадьорював бідних і зціляв хворих. Никодим дивився на їхні обличчя й чув з їхніх вуст слова хвали. Він уже не міг сумніватися втому, що Ісус із Назарета — Посланець Божий.

Никодим дуже хотів поговорити з Ісусом, але остерігався прийти до Нього відкрито. Для одного з юдейських правителів було б надто принизливо виявляти свою прихильність до ще маловідомого Вчителя. І якби про зустріч стало відомо в синедріоні, це викликало б насмішки і образи. Тому-то Никодим вирішив поговорити таємно, виправдовуючи це тим, що якби він зробив це відкрито, багато кому захотілося б наслідувати його приклад. Дізнавшись про місце на горі Оливній, де любив відпочивати Спаситель, Никодим дочекався, поки місто затихне і порине у сни, і пішов шукати Його.

У присутності Христа Никодим відчув дивну боязкість, яку намагався приховати удаваним спокоєм і статечністю. «Равві, — сказав він, — знаємо, що Ти прийшов від Бога як Учитель, бо ніхто не може робити таких чудес, які Ти робиш, коли б Бог не був з ним». ¹ Заговоривши про обдаровання Христа як Учителя, а також про Його чудодійну силу, він сподівався підготувати ґрунт для подальшої розмови. Почавши з похвали, він мав на меті продемонструвати своє довір'я до Ісуса і прихилити його до себе; насправді ж в його мові прозирали сумнів. Він не визнавав Ісуса Месією, а лише Учителем, посланим Богом.

[147]

Замість того, щоб відповісти на привітання, Ісус спрямував Свій погляд на співрозмовника, ніби читаючи його душу. У Своїй безмежній мудрості Христос бачив перед Собою шукача істини. Він знав мету його візиту і, бажаючи зміцнити переконання, що вже проростало в душі Його слухача, перейшов до найголовнішого. Урочисто й лагідно і разом з тим доброзичливо Ісус проголосив: «Істинно, істинно запевняю тебе коли хто не народиться згори, не може побачити Божого Царства». ²

Никодим прийшов до Господа, щоб подискутувати з Ним, однак Ісус відразу ж виклав перед ним фундаментальні принци-

пи істини, сказавши ти маєш потребу не стільки в теоретичних знаннях, скільки в духовному відродженні, ти маєш потребу не в задоволенні своєї цікавості, а в оновленні серця Ти повинен прийняти нове життя згори, перш ніж зможеш оцінити небесне Доки в тобі не відбудеться така зміна і ти не побачиш усе в новому світлі, розмова зі Мною про Мою владу чи про місію не послужить тобі на спасіння

Никодим чув проповіді Хрестителя про покаєння і хрещення, знав, що Йоан вказував на Того, Хто буде хрестити Духом Святим Зрештою, він і сам усвідомлював, що євреям бракує духовності, що вони значною мірою керувались фанатизмом і світським честолюбством Никодим сподівався, що з приходом Меси становище зміниться на краще Однак навіть прониклива проповідь Йоана Хрестителя не привела його до усвідомлення власної гріховності Він був суворим фарисеем і пишався своїми добрими вчинками Його поважали за доброчесність і щедрість у підтримці служіння в храмі, він був упевнений у прихильності Бога Через те його вразила думка про те, що Царство Небесне надто досконале у своїй чистоті, щоб він міг сподіватися побачити його, залишаючись у такому стані, у якому був зараз

Никодиму було відоме символічне поняття «народження згори», яке вжив Ісус Навернених у юдейську віру язичників часто порівнювали з новонародженими дітьми, а тому він мав зрозуміти, що слова Ісуса не слід сприймати буквально Але, народжений ізраїльтянином, він вважав, що місце в Царстві Божому уже забезпечене для нього. Він не відчував потреби в переміні. Ось чому його так здивували слова Спасителя. Він був неприємно вражений тим, що народження згори безпосередньо стосувалося його. Фарисейська гордість боролася у ньому зі щирим бажанням знайти істину. Його ображало, що Христос з ним розмовляв, не виказуючи шанобливості його становищу начальника в Ізраїлі.

Втративши самовладання, він відповів словами іронії: «Як може людина, будучи старою, народитися?»³ Подібно до багатьох людей, свідомості яких торкається безкомпромісна істина, він підтвердив факт, що ненавернена людина неспроможна прийняти те, що походить від Духа Божого. У ній немає нічого,

що могло б відгукнутися на духовне, бо духовні речі потрібно й розуміти духовно.

Однаке Спаситель не підтримав суперечки. З гідністю піднявши руку, Він спокійно й урочисто, але ще з більшою упевненістю, повторив: «Істинно, істинно запевняю тебе: коли хто не народиться згори, не може побачити Божого Царства!»² Никодим розумів, що Христос говорить про водне хрещення і оновлення серця силою Духа Божого: Він був переконаний, що перебуває у присутності Того, про Кого пророкував Йоан Хреститель.

Ісус продовжував: «Що вродилося з тіла, — є тіло, що ж уродилося з Духа, — є дух».⁴ За своєю природою людське серце сповнене зла, і «хто з нечистого може зробіть чисте? Ніхто!»⁵ Жодний людський винахід не може зцілити людську душу від гріха, «оскільки тілесні задуми — ворожнеча проти Бога, бо вони не коряться Божому Законові, та й не можуть».⁶ «Тому що з серця виходять лукаві думки, вбивства, перелюб, розпуста, злодійство, неправдиві свідчення, богозневага».⁷

[149] Перш ніж стане чистим потік, повинно стати чистим джерело серця. Хто сподівається досягти Неба своїми ділами через дотримання Закону, той намагається зробити неможливе. Не може почувати себе у безпеці той, хто визнає законницьку релігію і має лише вигляд благочестя. Життя християнина — це не часткова переміна або удосконалення старого, а перетворення єства. Нове життя починається тоді, коли людина помирає для свого «я» та гріха. Така зміна може відбутися тільки під впливом Святого Духа.

Никодим усе ще відчував збентеження, і тоді Ісус порівняв дію Святого Духа з вітром: «Вітер віє, де хоче, і ти чуєш його шум, але не знаєш, звідки приходить і куди прямує. Так буває з кожним, хто народжений від Духа».⁸

Ми чуємо, як вітер шумить у верховіттях дерев, як шелестить листя, проте не бачимо його і не знаємо, звідки він береться і куди дівається. Це ж саме можна сказати і про вплив Святого Духа на серце. Пояснити Його дію так само важко, як і подих вітру. Людина може не пригадати точного часу, місця або обставин свого навернення, але це не означає, що вона не навернена. Христос постійно впливає на серце люди-

ни, але побачити цю діяльність неможливо так само, як дію вітра. Поступово людина, можливо, навіть не усвідомлюючи того, починає відчувати прагнення до Христа. Це, переважно, відбувається тоді, коли ми розмірковуємо про Нього, читаємо Святе Письмо або ж слухаємо проповідь. І одного разу, коли заклик Духа виявиться особливо відчутним, душа з радістю підкоряється Ісусові. Чимало людей вважають це раптовим наверненням, але це наслідок тривалої, наполегливої, сповненої терпіння праці Божого Духа.

Хоча неможливо побачити вітру, результати його дії видимі й відчутні. Так і вплив Святого Духа на серце відкриватиметься у кожному вчинку того, хто відчув на собі цю спасительну силу. Коли Божий Дух оволодіває серцем, Він перетворює життя. Гріховні думки зникають, лихі вчинки залишаються в минулому, а гнів, заздрощі й суперечки поступаються любові, смиренню та миру. Смуток перетворюється на радість — і обличчя людини починає відображати небесне світло. Ніхто не бачить руки, яка знімає тягар, або світла, що струменіє від небесного престолу. Благословення зливається на душу, яка з вірою підкоряється Богові. Тоді сила, яку не може побачити людське око, творить нову істоту за образом Божим.

Обмежений людський розум не в змозі зрозуміти роботу викуплення. Ця таємниця перевершує людські можливості пізнання, але той, хто перейшов від смерті до життя, усвідомлює, що цю роботу звершує Бог. Початок викуплення ми пізнаємо на Землі із власного досвіду, а його наслідки сягають аж у вічність.

[150]

Від переконливої мови Ісуса промені істини осяяли душу юдейського начальника. Пом'якшуюча, упокорююча дія Святого Духа вплинула на його серце. Однак він не зміг цілковито зрозуміти слова Спасителя. Його захопила не стільки необхідність «народження згори», скільки спосіб, в Який це відбувається. Він лише з подивом промовив: «Як це може статися?»⁹

«Ти — учитель Ізраїля, і не знаєш цього?»¹⁰ — запитав Ісус. І справді, той, на кого покладалась відповідальність навчати народ, повинен був знати такі важливі істини. У цих словах для Никодима містився урок: замість того, щоб дратуватися від

простих слів істини, йому в його духовній неосвіченості краще було б стримати свою зарозумілість. Однак Христос говорив з такою серйозністю і гідністю, а в Його погляді та голосі відчувалося стільки щирої любові, що Никодим, усвідомивши своє жалюгідне становище, не образився. Але коли Ісус пояснив, що Його місія на Землі полягає не в тому, щоб заснувати земне царство, а духовне, Його співрозмовник знову відчув досаду. Зауваживши це, Ісус додав: «Якщо Я сказав вам про земне, і ви не вірите, то як повірите, якщо скажу про небесне?»¹¹

Якщо Никодим не міг прийняти вчення Христа про дію благодаті на серце, як він міг збагнути природу Його славного Небесного Царства? Не зрозумівши характеру діяльності Христа на Землі, він, тим паче, не міг осягнути значення Його служіння на Небесах.

Юдеї, яких Христос вигнав із храму, називали себе дітьми Авраама, але вони тікали від присутності Спасителя, оскільки не могли знести слави Божої, яка відкривалася в Ньому. Цим вони засвідчили, що не були освячені благодаттю Божою для священного служіння в храмі. Вони ревно дбали про зовнішній вигляд святості, нехтуючи при цьому святістю серця. Дотримуючись букви Закону, вони постійно порушували його дух.

[151] Понад усе ці люди потребували переміни, про яку Христос сказав Никодимові, а саме: нового морального народження, очищення від гріха, поновлення знань істини і святості.

У жодному разі не можна було вибачити сліпоту Ізраїлю щодо необхідності духовного відродження. Натхненний Святим Духом, Ісаїя писав: «Всі ми були, немов нечисті, а вся праведність наша — немов забруднений одяг». ¹² Давид молився: «Серце чисте сотвори мені, Боже, і духа потужного віднови в моєму нутрі». ¹³ А через Єзекіїля була дана така обітниця: «Я дам вам нове серце, і новий дух вложу в ваше нутро. Я вийму кам'яне серце з вашого тіла, і дам вам серце тілесне. Я вкладу у ваше нутро Духа Мого, і зроблю так, що ви будете ходити у Моїх Заповідях». ¹⁴

Никодим напевно читав ці тексти, але його розум був затьмарений; лише тепер він почав розуміти їхній зміст. Він зрозумів, що найсуворіше формальне дотримання людиною букви Закону не дає їй права на вхід до Царства Небесного.

З людської точки зору, його життя було праведним й гідним поваги, але у присутності Христа він відчув нечистоту серця і усвідомив свою гріховність.

І все ж Никодима щось притягувало до Христа. Коли Спаситель пояснив йому, що означає «народження згори», він палко зажадав цієї переміни у своєму житті. Але як цього досягти? Ісус відповів на це німе запитання: «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський, щоб кожний, хто вірить у Нього, [не загинув, але] мав вічне життя».¹⁵

Історія з Мойсеєм була добре відома Никодиму. Символ — піднесений змій — допоміг йому зрозуміти місію Спасителя. Коли народ ізраїльський вмирав від укусів отруйних змій, Бог звелів Мойсеєві зробити мідного змія і встановити його на підвищенні посеред табору. Було оголошено, що кожний, хто подивиться на цього змія, залишиться живим. Люди добре знали, що сам по собі змій не мав жодної сили. Але це був символ Христа. Як мідний змій, зроблений за подобою отруйних живих, був піднятий для зцілення людей, так і Той, Хто з'явився у «подобі гріховного тіла»,¹⁶ став їхнім Спасителем. [152]

Багато ізраїльтян розцінювали жертвоприношення як засіб звільнення від гріха. Бог же бажав навчити їх, що самі по собі жертви тварин мають не більше сили, ніж мідний змій. Вони лише мали спрямувати погляди юдеїв на Спасителя. У зціленні духовних ран чи прощенні гріхів їм не могло допомогти ніщо, крім віри в Божий Дар. Споглядаючи його, вони могли жити.

Ужалені зміями могли й забаритися — не звернути свого погляду на мідного змія. Вони могли засумніватися у тому, що цей мідний символ містить у собі якусь силу. Нарешті вони могли б вимагати якихось наукових пояснень. Але жодних пояснень не було. Вони повинні були прийняти Слово Боже, звернене до них через Мойсея. Було ясно: відмовитися дивитись — означало загинути.

Не суперечки і не полеміка дають просвіту для душі. Ми повинні споглядати і жити. Никодим зрозумів цей урок і засвоїв його. Він почав досліджувати Святе Письмо по-новому —

не з наміром дискутувати щодо теорії, а щоб отримати нове життя для душі. Як тільки Никодим підкорився керівництву Святого Духа, він почав споглядати Небесне Царство.

І нині тисячі людей потребують пізнання істини, яка була викладена Никодиму через символ піднесеного змія. Вони покладаються на свій послух Закону Божому, аби таким чином знайти ласку Божу. Коли їх запрошують споглядати Ісуса і вірити, що Він спасе їх винятково Своєю благодаттю, вони вигукують: «Як це може статися?»⁹

Подібно до Никодима, ми повинні входити в нове життя, відчуваючи себе найбільшими із грішників. Крім Христа, «нема іншого імені, даного людям, яким належить нам спастися!»¹⁷ Це правда, що ми вірою отримуємо благодать Божу, але одна лише віра також не спасає нас. Сама по собі віра не дає нічого. Віра — це лише рука, якою ми тримаємося за Христа і приймаємо Його заслуги як засіб зцілення від гріха. Ми не можемо навіть покаятися без допомоги Святого Духа. У Писанні так мовиться про Христа: «Бог підняв Його Своєю правицею як Князя і Спасителя, щоб дати Ізраїлеві покаяння і прощення гріхів».¹⁸ Отже, покаяння і прощення також походять від Христа.

[153]

Тож яким чином отримати спасіння? «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський»,¹⁵ а кожний, хто був обманутий або ужалений змієм, може дивитися на жертву Христа і жити. «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!»¹⁹

Світло, яке струменіє від хреста, відкриває Божу любов. Ця любов притягує нас до Нього. Якщо ми не будемо чинити опору потягу серця, він приведе нас до підніжжя хреста, де ми розкаємося у гріхах, які розп'яли Спасителя. І саме тоді Дух Божий через віру створить в нас нове життя. Думки і бажання з того часу підпорядковуватимуться волі Христа. Серце і розум відновляться за образом Того, Хто діє в нас, підкоряючи Собі все. Коли ж Закон Божий зберігатиметься у нашому розумі й серці, ми зможемо сказати разом із Христом: «Твою волю чинити, мій Боже, я хочу».²⁰

У розмові з Никодимом Ісус розкрив увесь План спасіння і Свою місію у цьому світі. У жодній зі Своїх подальших проповідей Він не викладав так повно і послідовно те, що має відбутися в серці людини, котра бажає успадкувати Царство Небесне. На самому початку Свого служіння Христос

відкрив цю істину членові синадріону — людині, яка відзначалась сприйнятливим розумом і репутацією вчителя народу. Але вожді Ізраїлю не прийняли Божого світла. Никодим заховав істину в своєму серці, і протягом трьох років вона не приносила видимих результатів.

Але Ісус добре знав ґрунт, в який посіяв насіння. Слова, сказані тієї ночі єдиному слухачеві на безлюдній горі, не пропали марно. Хоч певний час Никодим не визнавав Христа публічно, він все-таки стежив за Його життям і розмірковував над вченням. На радах синадріону він неодноразово руйнував задуми священників знищити Ісуса. Коли ж врешті-решт Ісус був піднесений на хрест, Никодим пригадав слова, сказані Ним колись на горі Оливній: «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднесений Син Людський, щоб кожний, хто вірить у Нього, [не загинув, але] мав вічне життя».15 Світло, отримане в тій таємній розмові, осяяло Голгофський хрест, і Никодим побачив у Ісусі Спасителя світу.

[154]

Після вознесіння Господнього, коли учні з причини переслідування змушені були розпорошитись, Никодим сміливо виступив вперед. Він пожертвував своє багатство для підтримки молоді Церкви, яка, за сподіванням юдеїв, мала б зникнути зі смертю Христа. У найнебезпечніший час той, який колись був вельми обережним і сповненим сумнівів, стояв міцно, наче скеля, зміцнюючи учнів у вірі й надаючи матеріальну допомогу для справи поширення Євангелія. Його зневажали й переслідували ті, котрі раніше ставилися до нього з повагою. Никодим став бідним, втратив колишню пошану, але не похитнувся у вірі, яка зародилась в його душі тієї першої нічної розмови з Ісусом.

Никодим розповів Йоанові про ту розмову, а учень Ісуса записав її на науку мільйонам людей. Істини, викладені Никодиму, такі ж важливі сьогодні, як і тої темної ночі на безлюдній горі, коли юдейський начальник прийшов, щоб зрозуміти сенс життя від скромного галілейського Вчителя.

[155]

-
- ¹Йоан.3:2
 - ²Йоан.3:3
 - ³Йоан.3:4
 - ⁴Йоан.3:6
 - ⁵Йов 14:4
 - ⁶Римл.8:7
 - ⁷Матв.15:19
 - ⁸Йоан.3:8
 - ⁹Йоан.3:9
 - ¹⁰Йоан.3:10
 - ¹¹Йоан.3:12
 - ¹²Ісая 64:5
 - ¹³Псал.51:12
 - ¹⁴Єзек.36:26-27
 - ¹⁵Йоан.3:14-15
 - ¹⁶Римл.8:3
 - ⁹Йоан.3:9
 - ¹⁷Дії 4:12
 - ¹⁸Дії 5:31
 - ¹⁵Йоан.3:14-15
 - ¹⁹Йоан.1:29
 - ²⁰Псал.40:9

Розділ 18. «Йому належить рости»

(На підставі Євангелія від Йоан.3:22-36)

Деякий час вплив Йоана Хрестителя на юдейський народ був сильніший, ніж вплив правителів, священників і князів. Якби він тоді оголосив себе Месією і підняв повстання проти Риму, священники і народ згуртувалися б під його прапором. Сатана був готовий нав'язати Йоану Хрестителю честолюбні амбіції, властиві завойовникам світу. Але пам'ятаючи про свою проповідницьку місію, Йоан твердо протистояв спокусам. Відвертаючи увагу від себе, він спрямовував погляди людей на Агнця Божого.

Згодом він став помічати, що його популярність в порівнянні зі Спасителем падає. З кожним днем зменшувалася юрба людей біля нього. Коли ж Ісус прийшов з Єрусалима в йорданські околиці, народ ішов, щоб послухати саме Його. Зростало і число Христових учнів. Чимало людей тепер приходило хреститись до Ісуса, і хоч Він Сам не хрестив, за Його дорученням цей священний обряд виконували учні. Цим Спаситель показав, що місія Його предтечі завершувалася. Але учні Йоана ревно стежили за зростаючою популярністю Ісуса і шукали будь-якого приводу, аби піддати критиці Його діяльність. Незабаром зручна нагода з'явилась. Між ними і юдеями виникла суперечка про те, чи може хрещення очистити душу від гріха; учні Йоана стверджували, що хрещення Ісусове суттєво відрізняється від Йоанового. Згодом вони вступили в полеміку з учнями Ісуса стосовно того, які слова необхідно промовляти при хрещенні й чи має Ісус взагалі право хрестити.

[156]

Після цього учні Йоана прийшли до свого вчителя зі скаргами: «Равві, Той, що був з тобою на тому боці Йордану, і про Якого ти засвідчив, хрестить і всі йдуть до Нього!»¹ Цими словами сатана хотів спокусити Йоана. І хоч місія Йоана наближалася до завершення, він усе ще міг перешкодити діяльності

Христа. Тож якби він почав жаліти себе, виказуючи прикрість або розчарування з приводу того, що хтось його перевершив, то посіяв би серед новонавернених насіння розбрату, збудивши серед них заздрощі й ревності; таким чином він створив би серйозну перешкоду для поширення Євангелія.

Йоан не був позбавлений слабкостей і недоліків, властивих усім людям, але дотик Божественної любові перетворив його. Він жив у атмосфері, не зараженій егоїзмом і честолюбством, був далекий від заздрості. Він не висловив жодного співчуття невдоволенню своїх учнів, але недвозначно показав своє щире благоговіння по відношенню до Месії. Він радісно вітав Того, Кому приготував дорогу.

Йоан відповів учням: «Людина не може нічого приймати, якщо не буде дано їй з Неба. Ви самі мені свідчите про те, що я казав: я не Христос, а лише посланий перед Ним. Хто має наречену, є нареченим; друг нареченого, стоячи поряд і слухаючи його, радіє від голосу молодого».² Йоан порівняв себе з дружбаю, який відіграє роль посланця між нареченим і нареченою, готуючи все необхідне до весілля. Коли ж молодий прийме свою наречену і відбудеться весілля, місія дружби закінчується. Він радіє щастю людей, для союзу котрих потрудився. Так і Йоан був покликаний спрямовувати людей до Ісуса; тепер цей факт був його щастям: він радів успіхові в діяльності Спасителя. Йоан підсумував: «Оце і є моя радість, вона тепер сповнилася. Йому належить зростати, а мені — меншати».³

[157] Споглядаючи вірою на Спасителя, Йоан досяг найвищого ступеня самозречення. Він не намагався прихилити людей до себе, а навпаки, направляв їхні думки до Ісуса, поки вони не зосередяться на Агнцеві Божому. Він же був лише голосом, що волав у пустелі. Тепер з радістю він погоджувався на мовчання і бажав залишатися невідомим, щоб таким чином погляди всіх були спрямовані до Світла життя.

Вірні своєму покликанню, Божі вісники не шукатимуть честі для себе. Любов до себе розчиниться в любові до Христа. Жодне суперництво не опоганить дорогоцінної справи Євангелія. Вони визнаватимуть, що їхня справа, як і Йоана Хрестителя, — звіщати: «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!»⁴ Вони звеличать Христа, а разом із Ним буде зве-

личене й людство. «Бо так промовляє Високий і Піднесений, повіки Живущий, і Святий Його ім'я: „Я живу високо в Святині, та й із сокрушеним і смиренным духом, щоб оживляти духа смиренних і щоб оживляти серця сокрушених!“»⁵

Душа пророка, звільнена від найменшого егоїзму «я», була наповнена божественним світлом. Він свідчив про славу Спасителя майже тими самими словами, котрі використав Христос у Своїй розмові з Никодимом. Йоан сказав: «Хто приходить згори, Той над усіма. Хто із землі, той земний і по-земному говорить. Хто приходить з неба, Той над усіма... Бо Кого Бог послав, Той говорить Божі слова, тому що [Бог] дає Духа без міри». ⁶ Христос мав право сказати: «...Не шукаю Своєї волі, але волі Того, Хто Мене послав, — [Отця]». ⁷ А ще Йому було сказано: «Ти полюбив праведність і зненавидів беззаконня, тому помазав Тебе, Боже,

Твій Бог оливою радості — більше, ніж друзів Твоїх». ⁸ «[Бог] дає Духа без міри». ⁹

Це ж саме можна сказати і про послідовників Христа, Ми отримаємо небесне світло лише в тому разі, якщо забажаємо звільнитися від свого «я». Неможливо зрозуміти характер Божий або вірою прийняти Христа, доки не погодимося підпорядкувати Ісусові кожну свою думку. Усім, хто робить це, Святий Дух дається без міри.

У Христі «тілесно перебуває вся повнота Божества. І ви в Ньому маєте повноту». ¹⁰

Учні Йоана повідомили йому, що всі люди ідуть до Христа, але Йоан, знаючи справу краще, ніж учні, сказав: «...Його свідчення ніхто не приймає» ¹¹ — лише декотрі з людей були готові прийняти Його як Спасителя від гріха. Але «хто прийняв Його свідчення, той підтвердив, що Бог правдивий». ¹² «Хто вірить у Сина, той має вічне життя». ¹³ Не було потреби сперечатися, чиє хрещення очищає від гріха, — Христове чи Йоанове. Лише благодать Христа дає життя душі. Без Христа хрещення, як і будь-яке інше служіння, залишається тільки формою, позбавленою жодного сенсу. «Хто в Сина не вірить, той життя не побачить». ¹³

Вістка про успіх діяльності Христа, яку з такою радістю сприйняв Йоан Хреститель, досягла також старійшин у Єрусалимі.

лімі. Священики і рабини заздрили впливові Йоана Хрестителя, оскільки бачили, як люди юрбами йшли не в синагоги, а в пустелю до Йоана. Тепер же з'явився Той, Котрий володів ще більшою силою впливу на серця людей. Ізраїльські вожді не були готові сказати разом з Йоаном: «Йому належить зростати, а мені — меншати».³ Навпаки, вони сповнилися ще більшої рішучості покласти край діяльності, яка відволікала увагу людей від них.

Ісус знав, що вони не зважатимуть ні на що, аби лише сприяти розбрату між Його та Йоановими учнями. Він передбачав, що буря, яка вже насувалася, забере з собою одного із найбільших пророків, будь-коли даних світові. Бажаючи уникнути всякого приводу для непорозуміння і незгоди, Він непомітно припинив Свою діяльність і пішов у Галілею. Ми також, бажаючи залишатися вірними істині, повинні уникати всього, що може викликати незгоди і непорозуміння, бо це призводить до втрати душ. Якщо й виникають обставини, за яких існує загроза конфліктів і непорозумінь, ми повинні наслідувати приклад Ісуса і Йоана Хрестителя.

[159] Йоан був покликаний стати у своєму народі реформатором. Цілком природно, що його учні наражалися на небезпеку зосередити свою увагу тільки на ньому, гадаючи, що успіх справи залежить тільки від його праці; вони випускали з виду той факт, що він був лише знаряддям у Божих руках. Служіння Йоана було не достатньо для закладення основ християнської Церкви. Після завершення його місії Інший мав продовжити започатковану Йоаном справу. Учням Хрестителя було важко це зрозуміти. Коли вони побачили, що Христос розпочав Своє служіння, вони почали заздрити і виявляти незадоволення.

І в наш час існує подібна небезпека. Бог кличе якусь людину виконати певну роботу, і коли вона зробить усе, що в її силах, Господь посилає інших продовжити розпочату працю. На жаль, подібно до учнів Йоана, є чимало таких, котрі вважають, що успіх Божої справи залежить від того, хто її розпочинав. Коли увага зосереджується на людському, а не на Божественному факторі, в серцях людей з'являється заздрість і роботі Божій завдається шкода. Той, кого надміру вшановують, спокушуваний плекати в собі самовпевненість. Він втрачає усвідомлення

своєї залежності від Бога. Люди легко привчаються покладатися на людину, і таким чином перестають правильно мислити і діяти; в результаті вони віддаляються від Бога.

Справа Бога не повинна здійснюватися методами, запропонованими людиною, і складеними нею ж планами. Час від часу Господь знаходить для Свого служіння інших людей, через яких Він може найкраще здійснювати Свої наміри. Блаженні ті, котрі будуть готові упокоритися, говорячи разом з Йоаном Хрестителем: «Йому належить зростати, а мені — меншати».³

[160]

¹Йоан.3:26

²Йоан.3:27-29

³Йоан.3:29-30

⁴Йоан.1:29

⁵Ісая 57:15

⁶Йоан.3:31,34

⁷Йоан.5:30

⁸Євр.1:9

⁹Йоан.3:34

¹⁰Колос.2:9-10

¹¹Йоан.3:32

¹²Йоан.3:33

¹³Йоан.3:36

¹³Йоан.3:36

³Йоан.3:29-30

³Йоан.3:29-30

Розділ 19. Біля криниці Якова

(На підставі Євангелія від Йоан.4:1-42)

Йдучи до Галілеї, Ісус переходив через Самарію. Наступила полуденна пора, коли Він досягнув чудової Сихемської долини. На краю долини в давнину патріарх Яків викопав криницю. Змучений дорогою, Ісус сів, щоб біля криниці відпочити; Його ж учні тим часом пішли купити харчів.

Юдеї і самаряни на той час були лютими ворогами і наскільки можливо уникали всякого спілкування. Коли ж це було конче необхідно, рабини дозволяли торгувати з самарянами, але будь-яке інше спілкування з ними осуджувалося. Юдей не мав права щось позичити у самарянина, не міг розраховувати на якусь ласку чи навіть прийняти з його рук шматок хліба або склянку води. Учні, купуючи харчі, також діяли за звичаями свого народу. Далі цього вони не йшли. Просити у самарян про послугу чи послужити чимось навіть не спадало учням Христа на думку.

Так, втомлений довгою дорогою, знесилений голодом і спрагою, Ісус сидів біля криниці. Подорож, яка розпочалася ще вранці, була важкою, до того ж, сонце опівдні пекло нестерпно. Спрага ставала ще нестерпнішою від свідомості, що холодна освіжаюча вода знаходиться зовсім поряд, а Він не може дістати її, тому що не має ані мотузки, ані посудини.

[161] Криниця ж була вельми глибокою... Ісус, Котрий міг учинити будь-яке чудо, і в цьому разі вирішив розділити долю людства Він чекав, поки хтось прийде по воду.

Підійшла жінка-самарянка і ніби не помічаючи Його, наповнила свій глечик водою. Коли ж вона вже зібралася йти, Ісус попросив у неї напитися води. На Сході ніхто ніколи не відмовляв у такому проханні. Воду називали «даром Божим», а тому напоїти спраглого мандрівника вважалося святим обов'язком — настільки священним, що араби, які жили в пустелі, іноді

звертали на довшу обхідну дорогу, щоб тільки задовольнити прохання спраглої людини і таким чином виконати свій обов'язок. Хоча ненависть між юдеями і самарянами заважала жінці зробити добрий вчинок для Ісуса, Спаситель спробував знайти ключ до її серця. З тактом, властивим Божественній любові, Він звернувся до неї з проханням Сам, не пропонуючи їй нічого. Запропонована Ним послуга могла б бути відкинута, але довір'я викликає зустрічне довір'я. Цар Небес прийшов до цієї знехтуваної усіма душі, просячи в неї про послугу. Той, Хто створив океани, Кому підвладні морські глибини, Хто відкриває джерела землі і формує русла річок, сидів тепер втомлений біля криниці Якова і залежав від милосердя незнайомої жінки, потребуючи ковтка води.

Жінка бачила, що перед нею юдеянин. Від здивування, забувши про Його прохання, вона спробувала дізнатися, чому Він заговорив до неї. «Як Ти, будучи юдеєм, просиш пити в мене — жінки-самарянки»¹ — сказала вона.

На це Ісус відповів: «Коли б ти знала Божий дар і Хто є Той, Котрий говорить тобі: дай мені напитися! — ти просила б у Нього, і Він дав би тобі живої води».² Іншими словами ти дивуєшся, що Я прошу в тебе про таку дрібницю, як ковток води із криниці? Якби ти попрохала у Мене, Я дав би тобі пити із джерела вічного життя.

Жінка не зрозуміла слів Христа, але відчувала серйозність сказаного. Від її легковажного, жартівливого настрою не залишилося й сліду. Гадаючи, що Ісус говорить про криницю, яка була перед ними, вона відповіла: «Ти не маєш відра, а криниця глибока, звідки маєш живу воду? Чи Ти більший за нашого батька Якова, який дав нам цю криницю, пив з неї сам, сини його, і худоба його».³ Вона бачила перед собою лише спраглого, втомленого і вкритого пилом подорожнього. Подумки жінка порівняла Його з шанованим у цих околицях патріархом Яковом і цілком природно вважала, що немає кращої криниці, як ця, викопана прабабками. Її думки то зверталися у минуле, до своїх предків, то сягали в майбутнє, до приходу Месії, у той час як надія патріархів — Сам Месія — знаходився поряд із нею і вона не знала про це.

Скільки ще сьогодні спраглих душ знаходяться поряд із живим джерелом, однак шукають його десь далеко! «Не кажи у своєму серці: Хто ж підніметься на небо? — що значить: звести Христа додолу. Або: Хто ж зійде в безодню? — що значить: Христа з мертвих підняти. А що каже [Писання]?— Близько до тебе слово, воно в твоїх устах і в твоєму серці, тобто, слово віри, яке проповідуємо. Якщо визнаєш своїми устами Господа Ісуса й повіриш у своєму серці, що Бог підняв Його з мертвих, то спасешся. Бо серцем віримо для праведності, а устами визнаємо для спасіння».⁴

Ісус не дав негайної відповіді на запитання про Себе, але урочисто й серйозно проголосив: «Кожний, хто п'є цю воду, буде прагнути знову, а хто питиме воду, яку Я йому дам, не матиме спраги повік, бо вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне».⁵ Той, хто намагається вгамувати свою спрагу з джерел цього світу, забажає пити знову. Скрізь є люди, які відчувають незадоволення. Вони жадають чогось такого, що може задовольнити потреби душі. Тільки Христос може задовольнити цю нужду. Потреба світу, «Бажання всіх народів»,⁶ — це Христос. Божественна благодать, яку лише Він може дати, — ось та жива вода, яка очищає, освіжає і напоює душу.

[163] Ісус, звичайно, не мав на увазі, що людині достатньо лише одного ковтка води життя. Той, хто хоч раз скуштував від любові Христа, постійно прагнутиме її. Нічого іншого йому вже не потрібно. Багатство, слава й задоволення цього світу не приваблюватимуть його. Душа благає: «Я потребую Твоєї благодаті знову», і Той, Хто відкриває потребу душі, завжди готовий вгамувати її голод і спрагу. Людські сили вичерпаються, земні опори захитаються, чаші спорожніють, водоймища висохнуть, але наш Спаситель — це невичерпне Джерело. Ми можемо постійно пити з цього Джерела, і ніколи його запаси не вичерпаються. Той, у кому живе Христос, має в собі джерело благословення — «Джерело води, що тече в життя вічне».⁵ Тільки з цього Джерела він може черпати силу і благодать для всіх своїх потреб.

Коли Ісус говорив про живу воду, жінка дивилася на Нього з подивом. У ній пробудилися цікавість і бажання отримати

дар, про який Він розповідав. Тепер вона зрозуміла, що йдеться зовсім не про воду з криниці Якова, оскільки вона пила з неї постійно, але потім знову відчувала спрагу. «Каже Йому жінка: Пане, дай мені цієї води, щоб я не мала спраги й не приходила сюди черпати!»⁷

Несподівано Ісус змінив тему розмови. Перш ніж ця душа зможе прийняти дар, який Він бажав дати їй, вона мала усвідомити свій гріх і потребу в Спасителі. Ісус сказав жінці: «Іди, поклич свого чоловіка і приходь сюди. У відповідь жінка сказала Йому: Не маю я чоловіка. Каже їй Ісус: Правильно ти сказала, що не маєш чоловіка, бо п'ятьох чоловіків ти мала, і той, якого нині маєш, не є твоїм чоловіком».⁸

Жінка здригнулася. Таємнича рука перегортала сторінки її життя, відкриваючи те, що видавалося їй надійно прихованим від сторонніх очей. Хто ж був Той, Кому були відомі таємниці її життя? Вона подумала про вічність, про суд, що має колись відбутися і на якому відкриється все приховане, —

і її сумління прокинулось.

Вона не могла нічого заперечити, однак намагалась ухилитися від розмови на таку неприємну для неї тему. З глибокою повагою жінка сказала: «Пане, я бачу, що Ти Пророк».⁹ І потім, сподіваючись заглушити голос сумління, перевела розмову на релігійну тему. Якщо Він пророк, то, без сумніву, зможе просвітити її в питаннях, які вже довгий час не давали їй спокою.

Ісус терпляче дозволив їй вести розмову так, як вона бажала. Водночас Він чекав нагоди знову звернути її увагу на істину. «Наші предки поклонялися на цій горі, — сказала вона, — а ви кажете, що в Єрусалимі те місце, де потрібно поклонятися».¹⁰ Якраз перед ними височіла гора Геразим. Храм на ній був давно зруйнований, і залишився лише жертовник. Питання про місце поклоніння було предметом постійних суперечок між юдеями і самарянами. Предки самарян були ізраїльтянами, але через їхні гріхи Господь допустив, щоб язичницькі народи поневолили їх. Із покоління в покоління вони жили серед ідолопоклонників, релігія котрих поступово справляла згубний вплив на їхню власну. Спочатку вони виправдовували себе тим, що ідоли існують лише для того, щоб нагадувати про живого

Бога, Владикау всесвіту, але з часом вони стали поклонятись цим ідолам.

Коли у дні Єздри відбудовувався Єрусалимський храм, самаряни виявляли бажання нарівні з юдеями брати участь у його спорудженні, однак їм було в цьому відмовлено. З того часу між цими двома народами виникла люта ворожнеча. На знак суперництва самаряни збудували храм на горі Геразим. Тут вони поклонялись Богові у відповідності до вказівок Мойсея, хоч і не відмовились повністю від ідолопоклонства. Невдовзі їх спіткало лихо: їхній храм був зруйнований ворогами, а над ними самими, здавалося, тяжіло прокляття. Однак самаряни вперто трималися своїх традицій і обрядів. Вони не бажали визнавати храм в Єрусалимі домом Божим, а релігію юдеїв — за правдивішу від їхньої.

Відповідаючи, Ісус сказав: «Жінко, повір Мені, що надходить час, коли ні на цій горі, ні в Єрусалимі не будете поклонятися Отцеві. Ви не знаєте, чому поклоняєтеся; ми ж поклоняємося Тому, Кого знаємо, бо спасіння від юдеїв». ¹¹ Ісус показав, що Він вільний від юдейських упереджень щодо самарян, і тепер прагнув розвіяти упередження цієї жінки- самарянки стосовно юдеїв. Нагадавши, що віра самарян спотворена ідолопоклонством, Він заявив, що юдеям ввірені великі істини спасіння і що саме з їхнього середовища постане Месія. У Святому Письмі юдеям був ясно відкритий характер Божий і принципи Його правління. Ісус зарахував Себе до юдеїв, яким Бог відкрив пізнання про Себе.

[165] Ісус бажав, щоб самарянка побачила у релігії щось більше, ніж формальну обрядовість чи привід для суперечок: «...Надходить час, — і вже тепер він є, — коли правдиві поклонники будуть поклонятися Отцеві в Дусі та істині, бо Отець шукає Собі таких поклонників. Бог є Дух, і хто Йому поклоняється, повинен поклонятися у Дусі та істині». ¹² Цю саму істину Ісус відкрив Никодимові. «Коли хто не народиться згори, то не може побачити Божого Царства!» ¹³ Ані пошуки святої гори, ані паломництво до святого храму не наблизять людей до Неба. Не можна зводити релігію лише до зовнішніх форм і обрядів. Тільки одна релігія, джерелом якої є Бог, — єдино вірний шлях, що веде до Бога. Щоб правильно служити Йому, ми повинні наро-

дитись від Божого Духа. Тільки таким чином очиститься наше серце і оновиться розум, відродиться в нас здатність пізнавати й любити Бога. У такому разі ми охоче виявлятимемо послух усім Його вимогам. Саме у цьому суть правдивого служіння — плід дії Святого Духа. Кожна щира молитва вимовлятиметься під впливом Духа і буде до вподоби Богові. Усякий порив душі до Бога є наслідком дії Духа, і Бог відкриється такій душі. Саме таких поклонників шукає Ісус Він бажає прийняти їх і зробити Своїми синами і дочками.

Слова Ісуса справили на самарянку величезне враження. Нічого подібного вона ніколи ще не чула ні від своїх священників, ні від юдеїв. Коли їй минуле життя постало перед нею, жінка відчула невідоме їй досі відчуття. Спрагу її душі не могла задовольнити вода Сіхарської криниці. Досі ніщо не пробуджувало у ній потягу до чогось більш високого та духовного. І хоч Ісус переконав її в тому, що знає усі таємниці її життя, вона відчула, що Він її Друг, Який жаліє та любить її. Хоча Його чистота осуджувала й гріх, Він не сказав жодного слова осуду на й адресу, а розповів про Свою благодать, здатну оновити душу. Вона зрозуміла, що Він не був звичайною людиною. В її свідомості промайнула думка, чи, бува, це не довгоочікуваний Месія? Тоді самарянка сказала Ісусові: «Знаю, що прийде Месія, Який називається Христос, коли Він приїде, то сповістить нам усе! Каже їй Ісус Це Я, Той, Хто говорить з тобою!»¹⁴

Коли жінка почула ці слова, світло віри осяяло її душу, і вона прийняла чудову вістку із вуст Божественного Вчителя.

[166]

Вона виявилася здатною зрозуміти істину. Самарянка була готова прийняти величне одкровення, тому що цікавилась Писанням; Святий Дух готував її для сприйняття ще більшого світла. Вона пам'ятала обітницю Старого Завіту: «Пророка з-посеред тебе, з братів твоїх, Такого, як Я, поставить Господь, Бог твій, — Його будете слухати».¹⁵ Жінка намагалася зрозуміти це пророцтво. Промені Небесного світла уже пробивались до її свідомості. Жива вода духовного життя, яку Христос дає кожній спраглий душі, вже омила її серце. Дух Господній напоумлював її.

Такі зрозумілі істини, котрі Христос відкрив самарянці, були недосяжними розумінню впертих у власній праведності

юдеїв. Христос був набагато стриманішим у розмові з ними. І ось те, що було приховане від юдеїв і що пізніше учні тримали в таємниці, Ісус відкрив звичайній жінці. Ісус бачив, що вона використовує отримані знання, аби інші могли стати причетними до Його благодаті.

Коли учні повернулися, вони були здивовані, побачивши, що їхній Учитель розмовляє із жінкою. Досі Він не випив ні ковтка води, котрої так жадав, і не торкнувся до їжі, принесеної учнями. Коли ж нарешті жінка пішла, учні запропонували Йому їжу. Однак Він залишався мовчазним, зосередженим, заглибленим у роздуми. Його лице випромінювало світло; учні зрозуміли, що Ісус молиться, а тому боялися порушити Його спілкування із Небом. Проте вони знали, що Ісус був стомлений, знесилений, голодний, і вважали своїм обов'язком нагадати Йому про фізичні потреби. Ісус оцінив їхню любов і турботу, але сказав: «Я маю їсти поживу, якої ви не знаєте».¹⁶

Учні подумали, що хтось, мабуть, приніс Йому їжу, але Ісус пояснив: «Моя пожива — чинити волю Того, Хто послав Мене, та довершити Його справу».¹⁷ Ісус радів, що вдалося пробудити сумління жінки. Він бачив, як вона «пила» із Джерела життя, і через те Його голод і спрага також були вгамовані. Служіння, заради якого Він залишив Небеса, додавало Спасителеві сил у праці і таким чином Він забував про потреби Своєї людської природи. Служіння спраглий і зголоднілий за істиною душі було для Нього важливішим, аніж їжа і пиття. Доброчинність була життям Його душі, втіхою і підбадьоренням.

[167]

Наш Спаситель і нині прагне визнання; Він шукає співчуття і любові тих, кого викупив Своєю кров'ю. Його невимовне бажання: щоб вони прийшли до Нього і мали життя. Подібно до того, як мати чекає на обличчі своєї маленької дитини першу усмішку, яка стала б свідченням пробудження розуму, так і Христос чекає від нас вдячності й любові, що є ознакою початку нового життя в душі.

Слухаючи Христа, жінка сповнилась радістю. Чудове відкриття заставило тремтіти її серце. Залишивши свого глечика з водою, вона повернулася у місто, щоб розповісти радісну новину іншим. Ісус знав про це. Залишена нею посудина з водою свідчила про вплив, який справили на неї Його слова. Її душа

горіла бажанням прийняти воду життя; вона забула про мету свого приходу до криниці і навіть про спрагу Спасителя, яку потрібно було б вгамувати. Із серцем, переповненим радістю, вона спішила поділитися із сусідами дорогоцінним світлом, яке осяяло її саму. «Ходіть і подивіться на Чоловіка, Який мені сказав усе, що я зробила! Чи часом Він не Христос?»¹⁸ Новина схвилювала людей. Обличчя жінки сяяло, вона вся перемилилася, стала ніби іншою людиною. Чимало людей захотіли особисто побачити Ісуса. «Вони вийшли з міста й пішли до Нього».¹⁹

Ісус усе ще сидів біля криниці, спостерігаючи пшеничні лани, що простягались перед Ним. Лагідне проміння сонця пестило їхню ніжну зелень. Звернувши увагу учнів на цю картину, Він використав її як символ: «Чи не кажете ви, що за чотири місяці настануть жнива? А я кажу вам: Підійміть ваші очі й погляньте на ниви, які вже дозріли для жнив».²⁰

Промовляючи ці слова, Він мав на увазі людей, котрі поспішали до криниці. Хоча до жнив на ланах залишалось ще чотири місяці, цей духовний урожай вже був готовий для жнив. «Хто жне, той одержує нагороду, — сказав Він, —

і збирає врожай для вічного життя, щоб разом раділи, хто сіє і хто жне. Бо тут справджується приказка: Один сіє, а інший жне».²¹ Цими словами Христос вказав на святий обов'язок перед Богом усіх тих, котрі прийняли Євангеліє. Вони мають стати Його живими свідками. Він очікує особистого служіння від кожного. Сіємо ми чи жнемо, усі працюємо для Бога. І той, хто кидає зерна у ґрунт, і хто збирає врожай, — обоє отримають винагороду. Вони разом радітимуть плодам своєї праці.

Ісус сказав учням: «Я послав вас жати там, де ви не трудилися; інші трудилися, а ви увійшли в їхню працю!»²² Спаситель уже бачив великі жнива в день П'ятидесятниці. Учні не повинні були вважати той урожай результатом лише своїх зусиль, оскільки поділяли працю з іншими людьми. У цьому значенні вони працювали разом з іншими поколіннями. Починаючи від падіння Адама, Христос доручав Своїм вибраним слугам сіяти насіння Слова в людських серцях. Проте невидима, але всемогутня сила постійно готувала жниво. Роса, дощ і світло Божественної благодаті незмінно посилювалися, щоб зрошувати

[168]

і підживляти зерна істини. Незабаром Христос мав полити насіння Своєю кров'ю. Його учням була дана перевага співпрацювати з Богом. Таким чином вони стали співпрацівниками Христа і святих мужів давнини. Через злиття Святого Духа в день П'ятидесятниці тисячі людей навернулися в один день. Таким був результат посіву Христа — жниво Його праці.

Слова, сказані самарянці біля криниці, були добрим насінням, і як же швидко дозрів урожай! Самаряни, котрі прийшли, щоб послухати Ісуса, також увірували в Нього. Оточивши Христа біля криниці, вони засипали Його своїми запитаннями про те, що було їм незрозумілим, і з радістю слухали пояснення. Коли Ісус говорив, їхнє збентеження розвіювалось. Наче в безпросвітній темряві, засяяв раптом промінь світла, звіщаючи про те, що надходить день. Але людей не задовольняла коротка розмова біля криниці. Вони ждали почути більше і хотіли, щоб їхні друзі і родичі також послухали такого чудового Учителя. Вони запросили Його у своє місто і переконали залишитися з ними. Протягом двох днів Ісус перебував у Самарії, і чимало ще людей там увірувало в Нього.

[169] Фарисеї зневажали Христа за Його простоту. Вони ігнорували чудеса, які Він творив, і вимагали від Нього ознаки на доказ того, що Він — Син Божий. Самаряни ж не просили жодних ознак, Ісус не вчинив там ніяких чудес, за винятком того, що відкрив біля криниці жінці таємницю її життя. Однак як же багато людей увірували в Нього! Радіючи, вони говорили тій жінці: «Вже не через твоє свідчення віримо, бо самі чули та знаємо, що Він справжній Спаситель світу [Христос]!»²³

Самаряни повірили, що Месія повинен прийти як Викупитель не лише одних юдеїв, а й усього світу. Святий Дух через Мойсея сповістив, що Месія з'явиться як посланий Богом Пророк. Через Якова було сказано, що до Нього зберуться всі народи. А через Авраама була дана обітниця, що в Ньому благословляться всі племена Землі. Для мешканців Самарії їхня віра в Месію ґрунтувалась саме на цих Писаннях. Вважаючи, що юдеї неправильно тлумачили більш пізніх пророків, приписуючи славу Другого пришестя Христа Його Першому приходу на Землю, самаряни відкидали усе Писання, окрім книг Мойсея. Але Спаситель спростував їхні неправильні тлумачення,

завдяки чому багато людей отримали надію, по-новому читаючи пророцтва і слухаючи Самого Христа стосовно майбутнього Царства Божого.

Ісус почав руйнувати стіну, що розділяла юдеїв і язичників, проповідуючи усьому світові спасіння. Хоча Христос був юдеєм, Він вільно спілкувався з самарянами, не звертаючи уваги на фарисейські звичаї Свого народу. Всупереч упередженням фарисеїв, Він користувався гостинністю цього зневаженого народу. Він спав під дахом їхніх осель, їв із ними за одним столом, вживаючи їжу, приготовлену руками самарянок, навчав на їхніх вулицях і ставився до них з надзвичайною люб'язністю і повагою.

В Єрусалимському храмі зовнішній двір був відокремлений низькою стіною від інших частин священної будівлі. На цій стіні були написи різними мовами; вони сповіщали про те, що нікому, крім юдеїв, не дозволяється переступити вказану межу. Якби язичник насмілювався увійти всередину, то це вважалося б опоганенням храму і порушник поплатився б за це власним життям. Але Ісус, засновник храму і служіння в ньому, притягував до Себе язичників узами людського співчуття, даруючи їм безмежну любов і милосердя, а Його божественна благодать несла їм спасіння, відкинуте юдеями.

[170]

Перебування Ісуса в Самарії мало стати благословенням і для Його учнів, які все ще залишались під впливом юдейського фанатизму. Вони все ще вважали, що вірність своєму народові передбачає ворожнечу із самарянами. Поведінка Ісуса дивувала їх. Однак учні не могли протирічити Його прикладу, і протягом двох днів перебування в Самарії не виказали жодного упередження з поваги до Ісуса. Однак у серці учні залишались непримиренними. Надто повільно засвоювали вони науку про те, що їхні ненависть і презирство мають поступитися місцем співчуттю і милосердю. Лише після вознесіння Господнього в їхній пам'яті ожили Його настанови і вони, по-новому почали розуміти ці уроки.

Після злиття Святого Духа вони пригадали, як Спаситель дивився на самарян, як розмовляв з ними, виявляючи повагу і лагідність до цього зневаженого народу. Коли пізніше апостол Петро пішов проповідувати в Самарію, він виявляв дух

Учителя у своїй праці. Коли Йоан був покликаний до праці в Ефесі та Смирні, він пригадав досвід, пережитий у Сіхемі, і знову сповнився вдячністю до Божественного Учителя, Котрий, передбачаючи труднощі, з якими їм доведеться зустрітися, допоміг їм Своїм особистим прикладом.

Спаситель і сьогодні робить те, що й колись біля криниці, коли запропонував воду життя жінці із Самарії. Можливо, серед тих, хто називає себе Його послідовниками, є такі, котрі зневажають і уникають знехтуваних усіма людей, але ні походження, ні національність, ні суспільне становище не можуть позбавити людських синів і дочок Його любові, безмежної і самовідданої. До кожної душі, якою б вона не була грішною, Ісус промовляє: якби ти «попросила б у Нього, Він дав би тобі живої води».¹⁰

[171] Євангельську вістку не можна вважати чимось таким, що пропонується тільки вибраним, які, на нашу думку, зроблять нам велику честь, якщо приймуть її. Ця вістка повинна звіщатися усім. Де лише є серця, відкриті для прийняття істини, Христос готовий навчати їх. Він відкриває їм Отця і показує, яке служіння до вподоби Тому, Хто читає людські серця. З такими Він не розмовляє за допомогою приповісток. Як і до жінки-самарянки, до таких Він каже: «Це Я, Той, Хто говорить з тобою!»¹⁴

Ісус відпочивав біля криниці Якова після малоуспішного служіння в Юдеї. Священики і старійшини відкинули Його, і навіть люди, які вважали себе Його учнями, не зрозуміли Його божественного характеру. Він був знесилений і втомлений, але не знехтував можливістю поговорити з однією жінкою, хоча вона й була чужинкою, не належала до ізраїльського народу і відверто жила у гріхах.

Спаситель не чекав, поки збереться велика кількість людей. Він не раз викладав Свою науку лише кільком людям, але один за одним спинялися перехожі, щоб послухати, і дуже скоро великий натовп із подивом і благоговінням слухав Божі слова, проголошені Посланим Небом Учителем. Співпрацівник Христа не повинен думати, що він не в змозі говорити перед кількома слухачами з таким же переконанням, як і перед великим зібранням. Може трапитись, що лише одна душа слухатиме

вас, але хто в змозі передбачити, наскільки далекосяжним може бути її вплив? Навіть учням Христа здавалось, що Він надаремно витрачає час, розмовляючи з жінкою із Самарії. Але Ісус говорив з нею не менш серйозно й зворушливо, ніж якби стояв перед царями, радниками або первосвящениками. Повчання, котрі Він дав цій жінці, досягли найвіддаленіших куточків Землі.

Як тільки самарянка зрозуміла, що знайшла Спасителя, вона одразу ж привела до Нього інших. Вона виявилась більш ефективним місіонером, аніж Його учні, котрі не побачили в Самарії нічого, що говорило б про перспективність цього поля. Їхні думки були спрямовані на ту велику почесну працю, яку сподівались виконувати у майбутньому. Вони не бачили, що поряд із ними вже дозрівала нива. Завдяки лише одній жінці, котрою вони нехтували, ціле місто прийшло послухати Спасителя. Щойно прийнявши істину, вона одразу ж понесла світло своїм землякам

На прикладі цієї жінки бачимо, що означає на практиці віра в Христа. Кожний справжній учень Ісуса негайно стає місіонером для Божого Царства. Той, хто п'є з Джерела живої води, сам стає джерелом життя. Той, хто отримує, починає віддавати. Благодать Христа в душі подібна до джерела в пустелі, яке освіжає всіх і пробуджує у душах, що гинуть, бажання напитися води життя.

[172]

[173]

¹Йоан.4:9²Йоан.4:10³Йоан.4:11-12⁴Римл.10:6-10⁵Йоан.4:13-14⁶Агей 2:7⁵Йоан.4:13-14⁷Йоан.4:15⁸Йоан.4:16-18⁹Йоан.4:19¹⁰Йоан.4:20¹¹Йоан.4:21-22¹²Йоан.4:23-24¹³Йоан.3:3¹⁴Йоан.4:25-26¹⁵Втор.18:15

¹⁶Йоан.4:32

¹⁷Йоан.4:34

¹⁸Йоан.4:29

¹⁹Йоан.4:30

²⁰Йоан.4:35

²¹Йоан.4:36-37

²²Йоан.4:38

²³Йоан.4:42

¹⁰Йоан.4:10

¹⁴Йоан.4:25-26

Розділ 20. «Якщо не побачите ознак і чудес...»

(На підставі Євангелія від Йоан.4:43-54)

Повернувшись із свята Пасхи, мешканці Галілеї принесли вістку про чудесні діла Ісуса. Сановники в Єрусалимі засудили Його діяльність, і Він вирішив піти в Галілею. Багатьох людей засмучував факт заневищення храму, а також жадібність і зарозумілість священиків. Вони сподівалися, що Муж, Який змусив утікати служителів із храму, є давно очікуваним Визволителем. Останні новини про діяльність Ісуса, здавалося, підтверджували їхні рожеві надії. Розповідали, що начебто цей Пророк оголосив Себе Месією.

Але жителі Назарета, родинного міста Ісуса, не вірили в Нього. Через те Ісус по дорозі до Кани не відвідав Назарета. Спаситель був засмученим і сказав Своїм учням, що пророк у своїй вітчизні пошани не має. У більшості випадків люди судять інших по собі. Обмежені, бездуховні люди оцінювали Христа, Який зростав серед них, на підставі Його скромного походження, простого одягу та звичайної непрестижної праці. Вони не в змозі були оцінити чистоту Його непорочного духа.

Чутка про повернення Ісуса до Кани швидко розійшлася по всій Галілеї, вселяючи надію в серця нещасних і знеможених. У Капернаумі про це дізнався один знатний юдей, що служив при царському дворі. Син придворного страждав від, здавалося, невиліковної хвороби. Лікарі вважали його стан безнадійним і відмовилися лікувати. Але коли батько почув про Ісуса, він вирішив звернутися по допомогу до Нього. Дитина була при смерті, і всі боялись, що не доживе до повернення батька. Але царедворець відчував, що повинен особисто звернутися до Ісуса. Він сподівався, що батьківське горе розчулить Великого Лікаря.

Прибувши в Кану, він знайшов Ісуса в оточенні натовпу людей. З великим хвилюванням він пробирався до Спасителя.

[174]

Коли він побачив усього лиш просто одягнутого чоловіка в запарошеному одязі, до того ж, втомленого після подорожі, його віра похитнулася. Придворний засумнівався: чи зможе Цей Чоловік вчинити те, про що він прийшов Його просити. І все ж він заговорив з Ісусом, розповів Йому про своє горе, благаючи Спасителя прийти до нього додому. Але Ісус уже знав про його горе. Перш ніж царедворець вийшов із свого дому, Спаситель вже почув його молитву відчаю. Але Він також знав, що батько був готовий повірити в Нього лише за певної умови. Якщо ж його прохання не буде виконане, він не повірить в Ісуса як у Месію. Царедворець чекав, його мучила невідомість, і тоді Ісус промовив: «Якщо не побачите ознак і чудес, не повірите».¹

Незважаючи на всі докази того, що Ісус є Христос, цей прохач був готовий повірити в Нього лише після того, як буде виконане його особисте прохання. І Спаситель подумки порівняв його сповнене сумніву невір'я з простодушною вірою самарян, які не вимагали ані чудес, ані ознак. Саме Його слово, вічне свідчення Його Божественності, володіло переконливою силою, що відкривала їхні серця. Христові було боляче через те, що Його народ, котрому було ввірене Святе Письмо, не розпізнав Божого голосу, що промовляв до них через Його Сина.

[175] Проте, незважаючи на всі сумніви, слабенька віра все ж трошки жевріла у його серці. Завдяки їй він прийшов прохати у Спасителя те, що було, на його думку, найціннішим благословенням. Але Ісус прагнув дати йому більше, ніж він просив. Він бажав зцілити не тільки хвору дитину, а й зробити батька та весь його дім спільниками благословень спасіння і таким чином засвітити світло в Капернаумі, який у близькому майбутньому мав стати полем Його активної діяльності. Але перш ніж у царедворця з'явиться бажання одержати благодать Христа, він повинен був усвідомити свою потребу. Цей сановник був типовим представником своїх співвітчизників вони також шукали Ісуса з егоїстичних спонукань, сподіваючись одержати для себе якусь користь від Його сили їхня віра залежала від того, чи отримають вони хоча б тимчасове благополуччя. На

жаль, вони не усвідомлювали того, що були духовно хворими і не бачили потреби в Божественній благодаті.

Подібно спалаху блискавки, слова Спасителя розкрили перед придворним усі його думки. Він зрозумів, що шукає Ісуса тільки з корисливих міркувань. Він усвідомив, якою, насправді, хиткою є його віра. Засмучений до глибини душі, придворний зрозумів, що його сумнів може коштувати життя синові. Було ясно перед ним стоїть Той, Хто може читати думки, і для Котрого немає нічого неможливого. У відчаї він вигукнув: «Господи, прийди, поки не померло моє дитя».² Вірою він міцно вхопився за Христа і, подібно до Якова, продовжуючи боротьбу з ангелом, вигукнув: «Не пущу Тебе, поки не поблагословиш мене».³

Як і Яків, царедворець переміг Спаситель не може відштовхнути душу яка хапається за Нього, благаючи про свою велику потребу.

«Іди, — сказав Він, — твій син здоровий».⁴ Придворний вирушив додому, сповнений досі невідомого йому миру та радості. Він не лише повірив, що його син здоровий, — віднині у нього з'явилась тверда переконаність, що Христос є його особистим Спасителем.

А в той самий момент рідні, котрі знаходилися біля ліжка помираючої дитини у Капернаумі, помітили в ній раптову й таємничу перемену. Тінь смерті зникла з обличчя страждальця. Гарячка поступилася місцем здоровому рум'янцю. У згасаючих очах знову засвітилося життя, і сили повернулись до ослабленого тіла. Від його хвороби не залишилося й сліду Дитина міцно заснула. Гарячка зникла в найспекотнішу пору дня. Радості й подиву всіх домашніх не було меж.

Кана міститься недалеко від Капернаума, тому придворний міг повернутися додому того ж вечора. Після розмови з Ісусом він вже не поспішав, а тому лише наступного ранку дістався до Капернаума. Якою ж радісною була зустріч! Коли він вирушав на пошуки Ісуса, його серце розривалось від горя. Сонячне світло здавалось неприємним для нього, а спів птахів роздратовував. Наскільки ж по-іншому він почував себе зараз! Усе змінилося і виглядало по-новому. Та й він сам дивився на світ

іншими очима. Коли тихого світанку він повертався додому, вся природа, здавалося, славила Бога разом із ним.

Коли він був вже недалеко від свого дому, слуги вийшли йому назустріч, бажаючи якомога швидше розвіяти неприємну невідомість, в якій, на їхню думку, він перебував. Однак господар не здивувався принесеній ними радісній звістці й з незрозумілим для них зацікавленням почав розпитувати про те, о котрій годині дитині стало легше. «Вчора о сьомій годині гарячка залишила його»,⁵ — відповіли йому слуги. Це була якраз та сама година, коли батько повірив словам Христа: «Іди, твій син здоровий»,⁴ саме в той момент Божественна любов торкнулась вмираючого хлопчика. І ось батько поспішає привітати свого сина. Притискаючи його до грудей, як воскреслого із мертвих, він не перестає дякувати Богові за чудо зцілення.

До глибини душі зворушений усім, що сталося, цей вельмож захотів більше дізнатись про Ісуса. Згодом, познайомившись з Його вченням, він і усі його домашні, стали учнями Ісуса. Нещастя сприяло наверненню усієї родини. Звістка про це чудо розійшлася по місту, і в Капернаумі, де Ісус пізніше здійснив так багато чудес, відкрився шлях для особистого служіння Христа.

[177] Той, Хто благословив знатного чоловіка з Капернаума, бажає також благословити і нас. Але подібно до цього пригніченого горем батька, ми часто шукаємо Ісуса, аби отримати від Нього певні земні блага; ми довіряємося Його любові лише в тій мірі, в якій Він виконує наші потреби. Спаситель бажає дати нам набагато більше благословень, ніж ми просимо, але затримується з відповіддю на наше прохання, щоб відкрити зло нашого серця, а також велику потребу в Його благодаті. Він бажає, аби ми звільнились від егоїзму, який іноді змушує нас шукати Його. Визнаючи власну безпомічність і крайню потребу, ми повинні цілковито довіритись Його любові.

Цей знатний чоловік хотів бачити спочатку відповідь на свою молитву, а потім уже повірити. Але йому потрібно було спочатку прийняти слово Ісуса, і лише після цього його прохання було почуте і дароване благословення. І нам також потрібно засвоїти цей урок. Ми повинні довіряти Богові не тому, що бачимо або відчуваємо, а через те, що Він чує нас.

Дуже важливо, щоб ми довіряли Його обітницям. Коли ми приходимо до Нього з вірою, кожне наше прохання доходить до Господа. Коли просимо у Нього благословень, то повинні вірити, що вже отримуємо їх, і дякувати Йому за те, що отримали. Нам потрібно виконувати свої повсякденні обов'язки з повною впевненістю у тому, що отримуємо нові благословення, коли матимемо в них найбільшу потребу. Як тільки навчимося так діяти, то побачимо, що усі наші молитви почуті. Бог зробить для нас «значно більше всього, чого просимо» «за багатством Своєї слави по багатству благодаті Своєї», «за дією могутності сили Його».⁶

[178]

¹Йоан.4:48²Йоан.4:49³Бут.32:27⁴Йоан.4:50⁵Йоан.4:52⁴Йоан.4:50⁶Ефес.3:20,16; 1:19

Розділ 21. Віфезда і синедрион

(На підставі Євангелія від Йоана 5)

«Є в Єрусалимі біля Овечої брами купальня, що по-юдейському називається Віфезда, вона має п'ять критих входів. У них лежало багато недужих, сліпих, кривих, сухих, які очікували руху води»¹.

Час від часу вода в цій купальні приходила в рух, і люди вірили, що це було наслідком дії надприродної сили і перший, хто увійде в таку воду, зцілиться від будь-якої хвороби. Сотні страждальців приходили сюди, але народу збиралося так багато, що коли починалось хвилювання води, усі кидалися до неї, і хто виявлявся слабким, не міг навіть наблизитись до купальні, оскільки сильніші відштовхували немічних. Інші, котрим вдавалося якось дістатися до неї, помирили, не встигнувши навіть ступити у воду. Поблизу купальні були споруджені укриття, де хворі знаходили захист від спеки і нічного холоду. Деякі проводили цілу ніч у таких критих переходах, марно намагаючись щоразу доповзти до краю купальні у надії на зцілення.

[179] Якось Ісус знову прийшов у Єрусалим. Йдучи самотньо містом і поринувши у роздуми та молитву. Він опинився біля купальні. Христос побачив там нещасних страждальців, які чекали руху води, що, на їхню думку, було єдиним шансом отримати зцілення. Спаситель палко бажав виявити Свою зціляючу силу і оздоровити кожного страждальця! Однак була субота. Юрби народу йшли у храм на поклоніння, і Він усвідомлював, що масове зцілення настільки збудить упередження юдеїв, що це може покласти кінець Його діяльності.

Аж ось Спаситель зауважив людину, що перебувала у вкрай жалюгідному стані. Цей чоловік уже тридцять вісім років був безпомічним калікою. Його хвороба значною мірою була наслідком власного гріха і розцінювалася як кара від Бога. Самотній, залишений друзями, він страждав довгі роки, почувавши

себе позбавленим Божої милості. Коли очікувалося хвилювання води, люди, в яких його безпомічність викликала жалість, приносили його до критих переходів. Але в потрібну хвилину не було нікого, хто допоміг би йому. Він бачив брижі на воді, але ніколи не встигав дістатися далі краю купальні. Інші, сильніші за нього, першими занурювалися в воду. Та хіба ж він міг змагатися з егоїстичним безладним натовпом? Постійні спроби досягти отієї єдиної мети, тривога й повсякчасне розчарування швидко підточували його останні сили.

Хворий лежав на своїй підстилці, раз у раз підводячи голову, щоб подивитися на купальню; раптом над ним схилилось лагідне, повне співчуття обличчя людини, і він почув: «Чи ти хочеш стати здоровим?»² У душі хворого зажеврила надія. Він відчув, що допомога зовсім поруч, але промінь надії дуже швидко згас, коли пригадав, як часто намагався дістатися до купальні; тепер у нього залишилось зовсім небагато надії, що він доживе до наступного збурення води. Повернувшись, він стомлено відповів: «Пане, не маю людини, яка опустила б мене до купальні, коли забурлить вода. Коли ж я приходжу, то інший уже зайшов раніше за мене».³

Ісус не просить цього страждальця повірити Йому. Він ніби зовсім звично сказав: «Устань, візьми постіль свою і ходи!»⁴ Але віра людини ухопилася за ці слова. У кожному м'язі і нерві запульсувало нове життя, і здійслюча сила влилася в раніше неслухняні руки та ноги. Без жодного запитання він підкорився наказу Христа, а його тіло підкорилося волі найвидатнішого Лікаря. Підхопившись на ноги, він відчув себе цілком здоровою людиною.

Ісус не давав йому жодного запевнення в Божественній допомозі. Цей чоловік міг би засумніватися і назавжди втратити єдину нагоду одужання. Але він повірив слову Христа і, підкорившись Йому, отримав силу.

Вірою і ми можемо духовно зцілитися. Гріх робить нас чужими Богові. Наші душі паралізовані. Самі по собі ми не здатні жити святим життям, як і паралізований не міг ходити. Багато хто усвідомлює свою безпомічність і прагне духовного життя, яке привело б до гармонії з Богом, але марно намагається досягти його. У відчаї вони волають: «Нещасна я людина!

Хто визволить мене від цього тіла смерті? »⁵ Нехай усі зажурені, неспокійні душі звернуть свій погляд угору! Спаситель схиляється над тими, за кого Він заплатив Своєю кров'ю, і з невимовною ніжністю та співчуттям промовляє: «Чи хочеш стати здоровим?»² Він запрошує тебе піднятись у здоров'ї та мирі. Не чекай, поки відчуєш себе здоровим. Повір Його слову, і воно виконається. Підкори вчасну волю Христові. Служи Йому й чини за Його словом, і отримаєш силу. Яким би не був порок, як би не панувала над тобою пристрасть, що довгий час поневолює тіло й душу, Христос може й бажає звільнити полоненого гріхом. Він хоче дати життя душі, «мертвій у гріхах».⁶ Він звільнить полоненого, зв'язаного ланцюгами духовних слабкостей, нещастя і гріха.

Зцілений паралітик нахилився, взяв свою постіль, яка складалася з килимка та одіяла, і з задоволенням випроставшись, озирнувся навкруги, бажаючи побачити свого Визволителя, але Ісус уже загубився в натовпі. Чоловік злякався, що не впізнає Його, навіть якщо вони знову зустрінуться. І коли він пружною ходою поспішав своєю дорогою, славлячи Бога й радіючи силі, що знову повернулася до нього, дорогою зустрів фарисеїв, яким одразу розповів про своє зцілення. Його вразила байдужість, з якою вони вислухали його.

[181] Насупившись, вони перебили його і суворо запитали, чому несе постіль суботнього дня. Фарисеї з особливим наголосом підкреслили, що, згідно із Законом, у день Господній не можна нічого носити. У своїй радості чоловік навіть забув, то то була субота. Однак він не відчув жодної провини, оскільки підкорився наказові Того, Котрий володів великою Божественною силою. Зцілений сміливо відповів: «Той, Хто мене оздоровив, сказав мені: Візьми свою постіль і ходи!»⁴. Коли ж фарисеї запитали, хто зробив це, він нічого не зміг відповісти. Ці начальники добре знали, що лише Христос міг здійснити таке чудо, але їм хотілося отримати ще один доказ того, що це був Ісус, аби потім звинуватити Його як порушника суботи. На їхню думку, Ісус не тільки порушив Закон, оздоровивши хворого суботнього дня, а й звершив блюзнірство, наказавши йому нести постіль.

Юдеї настільки спотворили Закон, що перетворили його на рабські кайдани. Їхні нерозумні вимоги увійшли в прислів'я інших народів. Субота особливим чином була обтяже- на різноманітними, позбавленими сенсу обмеженнями. Вона перестала бути для людей приємністю, шанованим святим днем Господнім. Книжники й фарисеї перетворили її на непосильний тягар. Юдеям було заборонено запалювати вогонь або свічку в суботу. В результаті вони стали залежними від язичників у виконанні багатьох робіт, які не могли виконати самі, оскільки це було заборонено їхніми правилами, їм і на думку не спадало: якщо ці вчинки були гріховними, то ті, хто використовував інших для їх звершення, були винуватими такою ж мірою, як би вони робили це самі. Вони вважали, що спасіння призначене винятково для юдеїв, а оскільки становище всіх інших людей було безнадійним, то від порушення ними суботи воно аж ніяк не могло погіршитись. Але Бог не давав таких Заповідей, яких було б не під силу дотримуватись усім. Його закони не схвалюють нерозумних, егоїстичних обмежень.

Ісус знову зустрів зціленого у храмі. Він прийшов туди, щоб принести жертву за гріх, а також подячну жертву за отриману велику милість. Знайшовши його серед молільників, Ісус відкрився йому і при цьому застеріг: «Ось видужав ти. Не гріши більше, щоб чого гіршого не сталося тобі».⁷

Зцілений чоловік радів зустрічі зі своїм Визволителем. Нічого не відаючи про ворожість, з якою ставилися до Ісуса фарисеї, він охоче розповідав усім, як був зцілений. «І стали юдеї переслідувати Ісуса [й намагалися Його вбити] за те, що робив таке в суботу».⁸

Ісуса привели в синадріон, щоб притягнути до відповідальності за порушення суботи. Якби юдеї були на той час незалежним народом, то такого звинувачення було б достатньо для винесення смертного вироку. Але залежність від римлян перешкождала цьому. Юдеї не мали права виносити смертних вироків, а звинувачення, яке вони висували проти Ісуса, було безпідставним для римського трибуналу. Однак були й інші цілі, яких вони намагалися досягти. Незважаючи на всі намагання перешкодити Його діяльності, Христос навіть у Єрусалимі мав більший вплив на народ, аніж вони. Багатьох людей, яких

вже не цікавили беззмістовні балачки рабинів, приваблювало Його вчення.

Люди розуміти Його слова, а їхні серця були зігріті й потішені. Він говорив про Бога не як про мстивого Суддю, а як про ніжного Отця; Ісус відкривав їм образ Божий, віддзеркалений у Собі. Його слова були подібні до бальзаму для зраних душ. Своїми настановами та ділами милосердя Він руйнував тягар давніх традицій і людських постанов, виявляючи любов Божу в її невичерпній повноті.

В одному із найбільш ранніх пророцтв про Христа написано: «Не відійде берло від Юди, ані жезл із-поміж стіп у Нього, поки не прийде Той, Кому він належить, і Йому будуть коритися народи».⁹ Люди горнулися до Христа. Чутливі серця людей прагнули науки любові й доброти, приймаючи її і віддаючи перевагу їй, а не жорстоким церемоніальним вимогам рабинів. Якби священники і вчителі закону не втручались, Його вчення здійснило б таку реформацію, котрої ще не бачив світ. Але щоб зберегти свою владу, юдейські вожді вирішили нейтралізувати вплив Ісуса. Викликом Ісуса в синедріон й відкритим засудженням Його вчення ставилася саме така мета, тому що народ все ще ставився до своїх релігійних вождів із великою повагою. Кожний, хто насмілювався засуджувати рабинські вимоги або намагався полегшити тягарі, покладені ними на народ, вважався не тільки хулителем, а й зрадником. На цьому тлі рабини сподівалися збудити підозру до Христа. Вони звинувачували Його в руйнуванні усталених звичаїв, що, на їхню думку могло призвести до розділення у народі й сприяло б цілковитому поневоленню римлянами.

[183]

Одначе плани, котрі рабини з такою ревністю намагалися здійснювати, зародилися не в синедріоні, а на іншій раді. Після того, як сатана не зміг перемогти Христа в пустелі, він мобілізував усі свої сили, щоб протидіяти Йому в Його служінні і, наскільки це можливо, — перешкодити Його роботі. Того, чого сатані не вдавалося досягти своїми діями прямо, він вирішив домогтися хитрістю. Одразу ж після невдалої сутички в пустелі він разом зі своїми ангелами розробив плани подальшого засліплення юдейського народу, щоб вони не прийняли Ісуса як свого Спасителя. В сатана вирішив діяти через релігійних во-

ждів, викликаючи в них ненависть до Подвижника істини. Він домагався, аби вони відкинули Христа і зробили Його життя якомога тяжчим, змушуючи Ісуса розчаруватися у Своїй місії. Так вожді Ізраїлю стали знаряддям у руках сатани в боротьбі проти Спасителя.

Ісус прийшов, щоб «звеличити й прославити Закон».¹⁰ Він не ставив за мету применшити значення Закону, а навпаки, звеличити його. Святе Письмо свідчить: «Не втомиться Він і не занеможе, аж поки не встановить на Землі правди».¹¹ Син Божий прийшов, щоб звільнити суботу від обтяжливих вимог, які перетворили її на прокляття замість благословення.

Саме для цього Христос обрав суботній день, щоб учинити чудо зцілення у Віфезді. Він міг би уздоровити хворого чоловіка і в будь-який інший день тижня або, зціливши його, не наказувати йому нести свою постіль. Але це позбавило б Його можливості, якої Він шукав. Мудрий задум був покладений в основу кожного вчинку Христа на Землі. Все, що Він робив, мало велике значення само по собі, до того ж, містило велике повчання. З-посеред нещасних біля купальні Ісус вибрав найважчого хворого, щоб саме на ньому виявити Свою зціляючу силу; Він звелів йому нести свою постіль по місту, щоб люди дізнались про велику справу, вчинену для смертельно хворого. Це також викликало б запитання стосовно того, що саме можна робити в суботу, і таким чином відкрило б для Нього можливість засудити формальне обмеження юдеїв у ставленні до дня Господнього і показати нікчемність їхніх традицій.

[184]

Ісус цим заявив: робота, яка полегшує страждання, знаходиться у гармонії із Заповіддю про суботу. Така допомога узгоджується і з працею Божих ангелів, які безперестанку рухаються поміж Небом та Землею, здійснюючи служіння для страждаючого людства. Ісус проголосив: «Мій Отець працює дотепер, — працюю і Я».¹² Всі дні належать Богові, і щодня виконуються Його плани по відношенню людства. Якщо тлумачення Закону юдеями правильне, тоді неправий Єгова, Який з того часу, як заклав основи Землі, безперервно піклується про неї і про все живе на ній. У такому разі Той, Хто назвав Свої діла «дуже добрими»¹³ і встановив суботу як пам'ятник

їхнього завершення, повинен був би періодично припиняти Свою працю, зупиняючи постійний рух Всесвіту.

Чи мав би Бог заборонити Сонцю звершувати свою справу суботнього дня, щоб воно не посилало свого живлющого проміння і не зігрівало землі, даючи поживу рослинам? Чи повинен Всесвіт завмирати цього святого дня? Невже Він повинен зупинити струмки, щоб вони не зрошували полів й лісів, й наказати хвилям моря припинити невпинний рух припливів та відпливів? Чи має припинитися ріст збіжжя та дозрівання виноградного грона? Чи мали б у суботу зупинити свій ріст дерева, щоб не розкривалися їхні бруньки і не цвіли квіти?

У такому разі люди не мали б плодів землі і були б позбавлені благословень, які роблять життя радісним. Природа повинна здійснювати свій незмінний рух. Якби Бог хоча б на мить забув про Землю, людина і все живе загинули б. У людини також є певні обов'язки цього дня: життєві потреби мають бути задоволені, хворі — доглянуті, потрібно надати допомогу тим, хто її потребує. Буде знайдений винуватим той, хто не полегшить страждань ближніх суботнього дня. Святий

[185]

день Божого відпочинку був установлений для людини, і справи милосердя цілком відповідають його призначенню. Бог не бажає, щоб Його творіння страждало від болю, який можна полегшити в суботу, як і будь-якого іншого дня.

Божі вимоги до нас в суботу ще більші, ніж в інші дні.

У цей день Його народ залишає свої повсякденні справи і проводить час у роздумах і молитві. У суботу люди просять у Бога більше ласки, ніж у інші дні. Діти Божі очікують особливої Божої уваги, прагнуть Його добірних благословень. Бог не чекає, поки скінчиться субота, щоб можна було виконати їхні прохання. Праця Неба ніколи не припиняється, і люди також ніколи не повинні відпочивати від добрих справ. Субота не повинна бути днем бездумного проведення часу. Закон Божий забороняє світську працю в день Господнього відпочинку. Праця задля заробітку не повинна виконуватися. Усяка діяльність з метою отримання світських задовольень або зиску протирічить Заповіді.

Як Бог, завершивши Свою творчу працю, спочив у суботу, благословивши її, так і людина має залишити свої повсякденні

заняття і присвятити священні години здоровому відпочинку, молитві і звершенню справ, приємних Богові. Зціляючи хворих, Христос діяв у повній згоді із Законом.

Такі діла прославляли суботу.

Ісус говорив про рівні з Богом права у виконанні такої ж священної роботи, яку Отець звершує на Небі. Але це ще більше розлючувало фарисеїв. Згідно з їхнім розумінням,

Він не тільки порушив Закон, але, назвавши Бога Своїм Отцем, оголосив Себе рівним з Богом (див. Йоан.5:18).

Увесь юдейський народ називав Бога своїм Отцем, і ніхто б не обурився, якби Христос визнав, що Його відносини з Богом є такими, як і в усіх. Але Його звинувачували в богохульстві, даючи цим зрозуміти, що сказане Ним вони сприйняли буквально.

У противників Христа не було жодних аргументів для спростування істин, які Він проповідував. Вони могли лише посилатися на свої традиції та звичаї, які виглядали надто слабкими і непереконливими порівняно з аргументами, котрі Ісус черпав зі Слова Божого та з життя природи. Якби рабини прагнули отримати світло, вони переконалися б у тому, що Ісус говорить істину. Але вони знехтували доказами, котрі Він представив їм стосовно суботи, і намагалися викликати гнів проти Нього за те, що Він оголосив Себе рівним Богові. Лють правителів не знала меж. Якби священники і рабини не боялись народу, вони вбили б Ісуса на місці. Але симпатії народу були на боці Спасителя. Багато людей бачили в Ісусі Друга, Який зціляв їхні хвороби, втішав у горі; вони виправдовували зцілення Ним у суботу страждальця біля купальні у Віфезді. Через те на деякий час начальники змушені були приховувати свою ненависть.

Ісус відкинув звинувачення у богохульстві. Влада Моя, — говорив Він, — якою Я звершую те, в чому ви Мене звинувачуєте, належить Мені тому, що Я — Син Божий і маю з Ним одне єство, одну волю та одні наміри. У всіх Його ділах творіння і Провидіння Я співпрацюю з Богом. «Син не може робити нічого Сам від Себе, а тільки те, що бачить, як Отець робить».¹⁴ Священники і рабини вбачали провину Сина Божого у тому, що Він виконував саме ту роботу, заради котрої був посланий у цей світ. Їхні гріхи відокремили їх від Бога, і в сво-

їй зарозумілості вони діяли незалежно від Нього. Начальники нації вважали, що можуть усе робити самі, і не усвідомлювали жодної потреби в керівництві мудрістю згори. Але Син Божий підкорився волі Отця і у всьому залежав від Його сили. Христос настільки зрікся Себе, що нічого не вирішував самотійно. Він приймав Божі плани стосовно Своєї діяльності, і Отець щодня відкривав Йому Свою волю. Так і ми повинні покладатися на Бога, аби наше життя стало звичайним здійсненням Його волі.

[187] Коли Мойсей розпочав спорудження Святині, місця перебування Бога, він отримав указівку зробити все за зразком, показаним йому на горі. Цей муж був сповнений запалу і почав виконувати Божу справу. Найбільш талановиті та вправні мужі робили все за його наказом. Кожний дзвіночок, кожний плід гранату, зроблений з міді, кожна китиця, кожна торочка та завіса, кожна посудина в Святині мали бути виконані не інакше, як за зразком, показаним йому. Покликавши Мойсея на гору, Бог відкрив йому небесні реалії. Господь покрив його Своєю славою, аби він міг запам'ятати зразок, за яким має бути все зроблено. Так Бог відкрив Ізраїлю, серед якого хотів перебувати, Свій славний ідеал характеру. Усе це сталося на горі Сінай, в момент укладення Заповіту, коли Господь, проходячи повз Мойсея, оголосив: «Господь, Господь, — Бог милосердний, і ласкавий, довготерпеливий, і многомилостивий та вірний, що зберігає ласку для тисяч, прощає беззаконня, переступ та гріх».¹⁵

Але Ізраїль обрав свою власну дорогу. Юдеї не будували за вказаним Богом зразком, тоді як Христос, Істинний Храм, в якому перебуває Бог, погоджував кожную деталь Свого земного життя з Божим ідеалом. Він сказав «Твою волю чинити, Мій Боже, я хочу, і Закон Твій — у Мене в серці».¹⁶ Так і наші характери мають бути збудовані «Духом у Божу оселю».¹⁷ І ми повинні робити «все за зразком»¹⁸ Того, Хто «постраждав за нас, залишивши нам приклад, щоб ми йшли Його слідами».¹⁹ Слова Христа містять для нас науку про те, що й ми повинні бути нерозривно зв'язаними з нашим Небесним Отцем. Яким би не було наше становище, ми залежні від Бога, Котрий тримає у Своїх руках долю всіх людей. Він доручив кожному із

нас певну роботу і обдарував певними здібностями та засобами для її виконання. До того часу, поки будемо коритися волі Божій і довірятися Його силі та мудрості, ми перебуватимемо на безпечних дорогах, ми зможемо виконати призначену нам частину роботи в Його великому Плані спасіння. Однак той, хто покладається на власну мудрість і силу, віддаляється від Бога. Замість того, щоб співпрацювати з Христом у повній гармонії, він починає здійснювати наміри і плани ворога.

Спаситель продовжував «що Отець робить — те й Син також робить».¹⁴ ... «Отож як воскрешає мертвих і оживляє Отець, так і Син, кого хоче, оживляє».²⁰ Саддукеї не вірили у воскресіння мертвих у тілі, але Ісус наголошував, що одним із найбільших діл Його Отця є воскресіння мертвих і що Він також має силу робити те саме. «Надходить час, — і він уже є, — коли мертві почують голос Сина Божого і, почувши, оживуть».²¹ Фарисеї вірили у воскресіння мертвих. Христос говорить, що сила та енергія, що дає життя мертвим, перебуває серед них і вони бачитимуть її прояв. Ця сама сила воскресіння дає життя душам, «що мертві через... провини й гріхи».²² Дух життя у Христі Ісусі, сила «Його воскресіння»²³ роблять людей вільними від «закону гріха і смерті».²⁴ Влада зла зруйнована, і віра спасає душу від гріха. Той, хто відкриє своє серце Духові Христа, стає причетним до могутньої Сили, Яка підійме його тіло з могили. Смирений Назарянин постає у Своїй істинній величі. Він підіймається над людством, викриваючи гріх і ганьбу, відкривається як Повелитель небесних ангелів, як Син Божий, Єдиний з Творцем Всесвіту. Його слухачі були приголомшені. Ще ніхто з людей не говорив так, як Він. Ще ніхто не поведився з такою царською гідністю. Його висловлювання прості і зрозумілі, у них повністю відкриваються Його місія і обов'язок щодо світу. «Бо Отець не судить нікого, але передав весь суд Синові, щоб усі шанували Сина, як шанують Отця. Хто не шанує Сина, той не шанує і Отця, Який Його послав...»²⁵ Бо як Отець має життя в Собі, так дав і Синові мати в Собі життя. І дав Йому владу [і] суд чинити, бо Він є Сином Людським».²⁶

Священики і правителі привласнили собі роль суддів, обвинувативши Христа у порушенні суботи, але Він проголосив Себе їхнім Суддею, Суддею всієї Землі. Світ був переданий

Христові, і через Нього сходять Божі благословення на усе грішне людство. Ісус був Викупителем як до, так і після Свого втілення. Ще до того, як з'явився гріх, Спаситель уже був. Він дає усім життя і світло, і кожний буде суджений у відповідності до отриманого світла. Той, Хто посилає Своє світло, Хто з ніжністю піклується про кожну душу, намагаючись спрямувати її від гріха до святості, є водночас її Захисником і Суддею. Від початку великої боротьби на Небесах сатана діяв шляхом обману; мета ж Христа — викрити його підступи і зруйнувати його владу. Саме Ісус, Який вступив у єдиноборство із вселенським ошукацем і протягом усіх віків намагається вирвати полонених гріха із його рук, судитиме кожну душу.

[189] Бог «дав Йому владу [і] суд чинити, бо він є Сином Людським».²⁷ Він до дна випив чашу людських страждань і спокус. Він розуміє слабкості й гріхи людей, заради нас. Він переможно протистояв спокусам сатани і з ніжністю та любов'ю ставиться до кожної душі, заради спасіння котрої пролив Свою кров. Саме тому Син Людський отримав право чинити суд.

Але місія Христа — не судити, а спасати. «Бо не послав Бог [Свого] Сина у світ, щоб судити світ, але щоб через Нього спасти світ».²⁸ Перед усім синадріоном Ісус заявив: «хто слухає Моє слово і вірить у Того, Хто послав Мене, має вічне життя і на суд не приходить, але перейшов він від смерті до життя».²⁹

Закликаючи Своїх слухачів не дивуватися, Христос відкривав їм таємниці майбутнього. «...Надходить час, — казав Він, — коли всі, що в могилах, почують Мого голос, і вийдуть ті, що робили добро, у воскресіння життя, а ті, що робили зло, — у воскресіння суду».³⁰

Такого запевнення стосовно майбутнього життя Ізраїль чекав давно, сподіваючись отримати його з приходом Месії. Єдине світло, яке могло освітити темряву могили, засяло над цим народом. Але свавільність переважно сліпа. Ісус порушив традиції рабинів, не порахувався з їхнім авторитетом, тому вони не хотіли повірити в Нього.

Час, місце, обставини, сила почуттів, що охопили зібрання, — все це разом узяте мало сприяти тому, щоб слова Ісуса, які Він виголосив перед синадріоном, були ще більш вражаючими. Найвищі релігійні авторитети нації хотіли позбавити життя

Того, Хто оголосив Себе Відбудовником Ізраїлю. Володар суботи постав перед земним трибуналом, щоб дати відповідь на пред'явлене Йому звинувачення в порушенні суботи. Коли ж Він безстрашно оголосив їм про Свою місію, Його судді подивилися на Нього з подивом і люттю. Але Його слів не можна було заперечити. Вони не могли і засудити Його, оскільки Він не визнавав за священиками і рабинами права допитувати Його або втручатися у Його діяльність. Вони не були наділені такою владою. Їхні претензії ґрунтувалися на власній пихатості та зарозумілості. Ісус не визнав Себе винним у тому, в чому вони Його звинувачували, і через те відмовився відповідати на їхні запитання.

[190]

Замість того, щоб вибачитися за вчинок, який викликав у них невдоволення, або хоча б пояснити їм, чому він вчинив саме так, Ісус звернувся до начальників з промовою і з обвинуваченого став обвинувачем. Він докорив їм за жорстокосердність та незнання Писань. Він стверджував, що вони відкинули Слово Боже, оскільки відкинули Того, Кого послав Бог. «Дослідіть Писання! Бо ви думаєте через них мати вічне життя, — а вони свідчать про Мене».³¹

Кожна сторінка Писання Старого Завіту — історія це, Закон чи пророцтво — випромінює славу Божого Сина. Оскільки система юдаїзму виникла з волі Божої, вся вона була суцільним євангельським пророцтвом.

«Про Нього свідчать усі пророки».³² Починаючи від обітниць, даної Адамові, через усю історію патріархів і систему законів, небесне світло слави освітлювало кожний крок Спасителя. Мудреці бачили Віфлеємську зорю та майбутнього Примирителя, коли перед їхніми поглядами відкривалися, таємниче змінюючи одна одну, картини майбутнього. Кожна жертва вказувала на смерть Христа. З кожною хмарою пахощів підносилася до Неба Його праведність. Кожний звук сурми в ювілейний рік звіщав Його ім'я. У таємничій величі Святого святих перебувала Його слава.

Юдеї володіли знанням Писань, сподіваючись отримати вічне життя завдяки чисто формальному знанню Слова. Але Ісус сказав: «Ви не маєте Його Слова, яке перебувало б у вас».³³ Зрікаючись Христа в Його Слові, вони зреклися і Його

Самого. «Та ви не хочете прийти до Мене, щоб мати життя»,³⁴ — зауважив Він.

[191] Вожді ізраїльського народу досліджували вчення пророків про царство Месії, але робили це не з бажання пізнати істину, а з метою знайти докази своїм честолюбним сподіванням. Коли ж прихід Христа виявився не таким, яким його чекали, вони не прийняли Його і, щоб виправдати себе, намагалися довести, що Він обманює людей. Як тільки вони ступили на цей шлях, сатані стало легко посилювати їхнє протистояння Христові. Ті самі слова, котрі мали служити доказом Його Божественності, були витлумачені проти Нього. Таким чином, вони перетворили істину Божу на неправду, і чим ясніше Спаситель відкривався їм у Своїх вчинках милосердя, тим рішучіше вони чинили опір світлу.

Ісус сказав «Слави від людей Я не приймаю».³⁵ Він не шукав схвалення або підтримки синадріону. Це не принесло б Йому честі. Господь був зодягнутий у славу Небес, володів небесним авторитетом Якби Христос побажав, ангели прийшли б і вшанували Його. Отець Небесний знову міг би засвідчити Його Божественність. Але для добра юдейських начальників, задля народу, вождями якого вони були, Ісус бажав, щоб вони зрозуміли Його сутність і отримали благословення, котрі Він прийшов їм дати.

«Я прийшов у ім'я Мого Отця, — і ви не приймаєте Мене. Якщо ж інший прийде в своє ім'я, того приймете».³⁶ Ісус був наділений владою від Бога, представляючи Його образ, виконуючи Його слова, шукаючи Його слави, і все ж Він не був прийнятий вождями Ізраїлю. Але коли придуть інші, котрі видаватимуть себе за Христа, однак керуватимуться власною волею, шукатимуть слави собі, вони будуть прийняті. Чому? Тому що той, хто шукає для себе слави, знайде порозуміння у тих, які також прагнуть самозвеличення. На таке юдеї охоче відповіли б. Вони прийняли б лжевчителя, тому що, схвалюючи їхні поняття і традиції, він лестив би їхній гордості. Але вчення Христа суперечило їхнім догмам. Воно було духовним і вимагало самопожертви, а тому начальники не бажали прийняти його. Вони не знали Бога, і для них Його голос, який звучав з уст Христа, був чужим голосом.

Чи не повторюється щось подібне і в наші дні? Хіба мало релігійних керівників, які зробили свої серця запеклими до дій Святого Духа і через те стали неспроможними розпізнати голос Божий? Чи не відкидають вони Слова Божого заради збереження власних традиції? «Бо коли б ви вірили Мойсеєві, то вірили б і Мені, адже він написав про Мене. Якщо ж ви не вірите його Писанням, то як повірите Моїм словам?»³⁷ Христос був Тим, Хто промовляв до Ізраїлю через Мойсея. Якби вони прислухалися до Божественного голосу, Котрий говорив до них устами їхнього великого вождя, то впізнали б Його і у вченні Христа. Якби вони повірили Мойсеєві, то повірили б і Тому, про Кого писав Мойсей.

[192]

Знаючи про те, що священники і рабини мають намір вбити Його, Ісус продовжував говорити їм про Свою єдність з Отцем, а також про Своє ставлення до світу. Вони усвідомлювали, що переслідування Ісуса нічим не виправдане, але їхня люта ненависть до Нього не згасла. Їх охоплював страх, коли вони бачили, якою силою переконання володів Ісус, але вони противились Його закликам, прирікаючи себе на життя в темряві.

Їм не вдалося підірвати авторитет Ісуса чи позбавити Його уваги та пошани з боку людей, багато з яких були переконані в правдивості Його слів. Навіть правителі глибоко відчували свою вину, але цей факт ще більше посилював їхні злість та ненависть до Ісуса. Вони твердо вирішили Його вбити. По всій країні були розіслані люди, котрі поширювали чутки про те, що Ісус — самозванець і ошуканець. До Нього були приставлені шпигуни, аби наглядати за кожним Його кроком, доносити про кожне слово і вчинок. Тепер, як ніколи раніше, над нашим дорогим Спасителем нависла тінь хреста.

[193]

¹Йоан.5:2-3

²Йоан.5:6

³Йоан.5:7

⁴Йоан.5:8

⁵Римл.7:24

⁶Ефес.2:1

⁴Йоан.5:8

⁷Йоан.5:14

[194]

- ⁸Йоан.5:16
- ⁹Бут.49:10
- ¹⁰Ісаї 42:21
- ¹¹Ісаї 42:4
- ¹²Йоан.5:17
- ¹³Бут.1:31
- ¹⁴Йоан.5:19
- ¹⁵Вих.34:6-7
- ¹⁶Псал.39:9
- ¹⁷Ефес.2:22
- ¹⁸Євр.8:5
- ¹⁹1Петр.2:21
- ¹⁴Йоан.5:19
- ²⁰Йоан.5:21
- ²¹Йоан.5:25
- ²²Ефес.2:1
- ²³Филп.3:10
- ²⁴Римл.8:2
- ²⁵Йоан.5:22-23
- ²⁶Йоан.5:26-27
- ²⁷Йоан.5:27
- ²⁸Йоан.3:17
- ²⁹Йоан.5:24
- ³⁰Йоан.5:28-29
- ³¹Йоан.5:39
- ³²Дії 10:43
- ³³Йоан.5:38
- ³⁴Йоан.5:40
- ³⁵Йоан.5:41
- ³⁶Йоан.5:43
- ³⁷Йоан.5:46-47

Розділ 22. Ув'язнення і смерть Йоана Хрестителя

(На підставі Євангелій від Матвія 11:1-11; 14:1-11; Марка 6:17-28; Луки 7:19-28)

Йоан Хреститель був першим провісником Царства Христового і першим постраждав за нього. Замість вільного повітря пустелі та величезного натовпу людей, які приходили слухати пророка, тепер його оточували мури підземелля. Він був ув'язненим у фортеці Ірода Антипи. Більша частина служіння Йоана пройшла у краю на схід від Йордану, де царював Антипа. Самому Іродові доводилося слухати проповіді Хрестителя. Розпусний цар тремтів, чуючи заклики до покаяння.

«Ірод боявся Йоана, знаючи його як чоловіка праведного та святого... слухаючи, дуже непокоївся, але слухав з насолодою».¹ Йоан постійно докоряв йому за гріховний зв'язок з Іродіадою — дружиною його брата. Якийсь час Ірод навіть робив слабкі спроби розірвати кайдани гріха, якими був зв'язаний, але Іродіада зуміла перешкодити цьому, після чого помстилася Хрестителеві, намовивши Ірода кинути його у в'язницю.

Життя Йоана було сповнене активної праці, тому морок і бездіяльність ув'язнення лягли на нього важким тягарем. Тиждень минав за тижнем, не приносячи жодних змін, і тоді ним опанували сумнів і відчай. Учні не залишали його. Їм було дозволено приходити у в'язницю; вони приносили йому відомості про діяльність Ісуса, розповідали, як люди юрбами сходилися до Нього. Проте їх дивувало: якщо цей новий Учитель був насправді Месією, то чому Він нічого не зробить для звільнення Йоана із в'язниці? Як Він може допустити, щоб Його вірний провісник був позбавлений волі, а можливо, й життя?

Безумовно, такі питання мали певну дію. У Йоана з'явилися сумніви, які в іншому випадку ніколи не виникли б. Сатана

[195]

радів, слухаючи слова учнів, оскільки бачив, як вони крають душу вісника Господнього. О, як часто ті, котрі вважають себе друзями доброї людини і, прагнучи довести їй свою вірність, на ділі виявляються її найнебезпечнішими ворогами! Замість того, щоб зміцнити віру, їхні слова викликають депресію та позбавляють мужності!..

Як і учні Спасителя, Йоан Хреститель не розумів природи Царства Христового. Він чекав, що Ісус посяде престол Давидів, однак час минав, а Спаситель не виявляв жодних претензій на царську владу. Йоана охоплював усе більший неспокій. Він оголосив людям: для того, щоб була приготовлена дорога перед Господом, необхідне виконання пророцтва Ісаї, в якому йдеться, що гори і вершини будуть понижені, кривизни вирівнюються, а вибоїни стануть рівними. Він сподівався, що «горби» людської гордості й зарозумілості будуть повалені. Йоан вказував на Месію як на Того, в Чиїх руках лопата для віяння і Хто ретельно очистить Свій тік та збере пшеницю в Свою комору, а кукіль спалить вогнем негасимим. Подібно до пророка Іллі, в дусі і силі якого Йоан звершував служіння для Ізраїля, він чекав, що Господь явить Себе Богом, Котрий виявляється у вогні.

[196] У своєму служінні Хреститель виступав безстрашним обвинувачем беззаконня як вищих, так і нижчих верств суспільства. Він мав відвагу відверто докорити цареві Іроду за його гріх. Виконуючи доручену роботу, Предтеча не дорожив своїм життям. Тепер же, знемагаючи у темниці, він чекав, що «Лев із коліна Юдиного»² розтрощить поневолювача і звільнить як його особисто, так і усіх бідних та страждаючих. Але Ісус, здавалося, задовольнявся тим, що збирав навколо Себе учнів, зціляв хворих і навчав народ. Він їв за одним столом з митниками, а тим часом римське ярмо щодня все більше тяжіло над Ізраїлем. Цар Ірод і його розпусна коханка задовольняли свої примхи, у той час як зойки бідних і страждених здіймалися до Небес.

Для пророка пустелі усе це було незбагненою таємницею. Були хвилини, коли нашіптування злих духів пригнічували його душу і насувався, немов чорна тінь, невимовний страх. А може, так довго очікуваний Визволитель ще не прийшов?

Що ж у такому разі означала вістка, яку він був покликаний сповіщати? Йоан відчував гірке розчарування, дивлячись на результат своєї місії. Він очікував, що Божа вістка, передана через нього, подіє так само, як читання Закону в часи Йосії та Єздри (див. 1Хрон.34; Неєм.8:9), що результатом цього будуть глибоке розкаяння і навернення людей до Господа. Для успіху справи було принесено в жертву все його життя. Невже це було даремною справою?

Йоана непокоїло ще й те, що його учні з любові до нього плекали в серцях невір'я в Ісуса. Невже він марно трудився для них? Невже він позбавлений змоги працювати через те, що не зрозумів своєї місії? Якщо ж обітований Визволитель прийшов, а Йоан виявився вірним своєму покликанню, то чи не повинен Ісус скинути владу гнобителя і звільнити Свого провісника?

І все-таки Хреститель остаточно не втратив віри у Христа. Він пам'ятав голос з Неба і голуба, який спустився на Ісуса; непорочну чистоту Ісуса, силу Святого Духа, яка спочила на Йоані в присутності Спасителя, а також свідчення пророків, — усе говорило про те, що Ісус із Назарета — обітований Месія.

Йоан не став ділитися своїми особистими сумнівами і тривогами з учнями. Він вирішив звернутися із запитанням до Самого Ісуса, доручивши цю справу двом своїм учням. Хреститель сподівався, що розмова зі Спасителем зміцнить їхню віру і дасть впевненість їхнім братам. Йоан і сам пристрасно бажав почути від Христа слова, звернені особисто до нього.

[197]

Учні прийшли до Ісуса із запитанням: «Чи Ти є Той, Хто мав прийти, чи нам чекати іншого?»³ Зовсім небагато часу минуло відтоді, коли Хреститель, вказуючи на Ісуса, сказав: «Ось Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу! Це Той, про Кого я казав, що за мною іде Чоловік, Який був ще до мене».⁴ І ось це запитання: «Чи Ти є Той, Хто мав прийти?...»³ Якими ж гіркими і безнадійними були ці слова! Якщо Йоан, вірний предтеча, не розумів місії Христа, то чого можна було чекати від своєкорисливої юрби?

Спаситель не відразу відповів на запитання учнів. У той час, як вони стояли, дивуючись мовчанню Ісуса, до Нього підходили хворі й нещасні в надії на зцілення. Сліпі навпомацки

пробирались через натовп. Люди різних прошарків суспільства, уражені недугами, за допомогою близьких або й самі з нетерпінням пробивалися до Ісуса. Голос могутнього Зцілителя повертав слух глухим. Слово, дотик Його руки відкривали очі сліпим, котрі тепер могли бачити світло дня, чудову природу, обличчя своїх друзів і лице Визволителя.

Ісус вгамовував хворобу й приборкував лихоманку. Його голос чули помираючі і піднімалися сповненими здоров'я й сили. Розслаблені, біснуваті й паралізовані також корилися Його слову; безумство залишало їх, і вони поклонялися Йому. Зціляючи людей, Ісус водночас навчав їх. Бідні селяни, трудівники, яких рабини цуралися як нечистих, збиралися навколо Нього, і Він передавав їм слова вічного життя.

Так минув день, протягом якого учні Йоана все бачили і чули. Нарешті Ісус покликав їх до Себе і звелів піти й розповісти Йоанові про все, свідками чого вони були, додавши: «Блаженний той, хто через Мене не спокуситься».⁵ Доказом Його Божественності було ставлення до потреб страждаючого людства. Слава Його виявлялась у співчутливому розумінні нашого грішного стану.

[198] Повернувшись, учні все розповіли Йоанові; і цього було достатньо, щоб той знову пригадав пророцтво про Месію: «Господь помазав Мене благовістити убогим, послав Мене лікувати засмучених серцем, полоненим звіщати свободу, а ув'язненим відчинити в'язницю, щоб проголосити рік Господнього благовоління».⁶ Діла Христа не тільки свідчили про Нього як про Месію, а й показували, яким чином буде встановлене Його Царство. Йоанові відкрилась та сама істина, що й пророкові Іллі в пустелі, коли пройшов «вітер великий та сильний, що зриває гори та скелі ламає перед Господом. Та не в вітрі Господь. А по вітрі — землетрус, та не в ньому Господь. А по землетрусові вогонь — і не в огні Господь».⁷ Після вогню Бог говорив із пророком у тихесенькому лагідному вітерці. Так мав здійснювати Свою роботу Ісус; не в брязканні зброї, не в поваленні престолів і царств, а прокладаючи дорогу до людських сердець Своїм життям самопожертви та милосердя. Повне самозречення життя Хрестителя відповідало принципам Царства Месії. Йоан знав, наскільки суперечило це принципам

та сподіванням вождів Ізраїлю. Те, що для нього було переконливим доказом божественності Христа, їм ні про що не говорило. Вони чекали Месію, який ніколи не був обітований. Йоан бачив, що місія Спасителя може викликати в них тільки ненависть і осуд. Він, предтеча, лише пригубив чашу, яку Христос мав випити до дна.

Слова Спасителя: «Блаженний той, хто через Мене не спокуситься!»⁵ — були м'яким докором для Йоана. Ця наука не пройшла для нього марно. Більш ясно зрозумівши тепер сутність місії Христа, він віддав себе в руки Божі, — чи то на життя, чи на смерть, — аби лиш би найкраще послужити інтересам справи, яку він так любив.

Коли посланці відійшли, Ісус почав говорити народу про Йоана. Серце Спасителя було переповнене співчуттям до вірного свідка, який знемагав тепер у темниці Ірода. Він не міг допустити, щоб у людей склалося враження, нібито Бог залишив Йоана або його віра не витримала випробування. «На що ви ходили дивитися в пустиню? — спитав Він. — На тростину, яку хитає вітер?»⁸

Високий очерет, що зростав біля Йордану і гойдався від кожного подиху вітру, був вдалою ілюстрацією рабинів, які виставляли себе критиками та суддями діяльності Хрестителя. Вітри популярного вчення колихали їх то в один, то в інший бік. Вони не бажали впокорити себе і прийняти слова Хрестителя, які випробовували серця, але, боячись народу, не наслідувались відверто протидіяти йому. Проте посланець Божий не був малодушним. Юрби людей, що збиралися навколо Христа, були свідками діяльності Йоана. Вони чули, як безстрашно він викривав гріх. Переконалим у власній праведності фарисеям, саддукеям, священикам, царю Іроду і його придворним, князям і воїнам, митникам і землеробам слова Йоана були однаково зрозумілими. Він не був тростиною, яка гойдалася од вітру людської похвали чи упередження. У в'язниці він залишився таким же вірним Богові, ревним борцем за істину, як і тоді, коли проповідував Божу вістку в пустелі. У своїй вірності принципам він був непохитним, як скеля.

Ісус продовжував: «Або що ходили побачити? Людину, вбрану в м'який одяг? Але ті, що одягаються пишно та роз-

кішно, живуть у царських палацах».⁹ Йоан був покликаний викривати гріхи та надмірності, притаманні тому часу. Його простий одяг та життя самозречення узгоджувалися з характером місії пророка. Багаті шати і розкішне життя випадають на долю не слуг Божих, а тих, які живуть в царських палатах, правителів цього світу, яким належать світська сила і багатство. Ісус звертав увагу на контраст між одягом Йоана і дорогими шатами священників та правителів. Усі сановники зодягалися у вишуканий одяг і дорогі прикраси. Вони любили виставляти себе напоказ, сподіваючись таким чином вразити народ і домогтися більшої поваги до себе. Вони більше прагнули викликати в людей захоплення собою, аніж мати чисте серце, що до впадоби Богові. Цим показували, що їхня вірність належить не Богові, а владі цього світу.

«Кого ж ви вийшли побачити? — продовжував далі Ісус. — Пророка? Так, кажу вам: більше, ніж пророка! Це той, про кого написано: ось Я посилаю Мого ангела перед Твоє обличчя, який приготує дорогу перед Тобою».¹⁰

[200] «Кажу вам, що з-поміж народжених від жінок немає більшого від Йоана».¹¹ Коли Захарії було повідомлено про народження сина, ангел сказав: «Він буде великий перед Господом».¹² Що таке велич з точки зору Неба? Нічого спільного з величчю, як її розуміє світ. Це не багатство, не становище, не шляхетне походження, не дар інтелекту — самі по собі. Якщо могутній інтелект гідний поваги, незалежно від його спрямованості, то ми мали б передусім віддати честь сатані, з розумовими здібностями якого не зрівняється жодна людина. Якщо ж цей дар спотворений і служить для догоджання собі, то чим видатнішим він є, тим більшим у результаті стає прокляттям. Бог цінує у людині моральну гідність. Любов і чистота для Нього — вище за все. Йоан був великим в очах Господа, тому що перед посланцями синедріону, перед народом і перед своїми учнями він не шукав честі для себе, але вказав усім на Ісуса як на Обітованого Месію. Його безкорисливе захоплення служінням Христа — найвищий зразок шляхетності, будь-коли виявленої людиною.

Після смерті Йоана всі, хто чув його свідчення про Ісуса, говорили: «...Йоан не зробив жодного чуда, проте все, що гово-

рив Йоан про Нього, було істинним». ¹³ Хреститель не зводив вогню з небес, не воскрешав померлих, як це робив Ілля, або, подібно до Мойсея, не простягав жезла влади в ім'я Бога. Він був посланий для того, щоб звіщати прихід Спасителя, закликаючи людей приготуватися до Його пришествя. Він настільки чесно виконав свою місію, що люди, пізніше згадуючи його слова про Ісуса, говорили: «...Все, що Йоан говорив про Нього, було істинним». ¹³ Таке свідчення про Господа покликаний нести людям кожний Його учень.

Як провісник Месії, Йоан був «більше, аніж пророк». ³ Бо якщо пророки не бачили буквального приходу Христа, то Йоан побачив Його на власні очі, почув свідчення з Небес про Нього як про Месію, представив Його Ізраїлеві як Божого Посланця. Однак Ісус сказав: «Найменший у Царстві Божому більший за нього!» ¹⁴

Пророк Йоан став сполучною ланкою поміж двома епохами. Як Божий представник, він вказував на зв'язок Закону і пророків з християнською епохою. Він був променем, за яким йшло велике Світло. Розум Йоана просвітив Святий Дух, щоб він міг нести світло своєму народу, але ніколи грішній людині не сяяло й не буде сяяти світло, яке виходило з учення і самого життя Ісуса. Люди неясно уявляли собі Христа і Його місію, представлені прообразами жертовного служіння. Навіть Йоан не розумів до кінця майбутнього безсмертного життя, яке дається через Спасителя.

Життя Йоана було сповнене смутку, і радість він знаходив тільки у служінні. Його голос рідко лунав деінде, окрім пустелі; самотність стала його долею, і йому не судилося побачити плоди своєї праці. Йоан не мав переваги бути поруч зо Христом і постійно спостерігати прояви Божественної сили, яка супроводжувала оте Велике Світло. Йому не дано було бачити, як прозрівали сліпі, зцілялися хворі, а мертві воскресали. Він не бачив світла, що сяяло в кожному слові Христа і проливало славу на обітниці пророцтв. Найменший із учнів, який бачив могутні вчинки Христа, чув Його слова, мав у такому відношенні значно більше переваг, ніж Йоан Хреститель. Ось чому сказано, що він більший за Йоана.

[201]

Великі натовпи людей сходились, щоб послухати Йоана; слава про нього ширилася по всьому краї. Багатьох глибоко турбувало, чим закінчиться його ув'язнення. Однак його неперороче життя і велика любов народу до нього давали усі підстави сподіватися, що над ним не буде вчинено насильства.

Ірод вірив, що Йоан — пророк Божий, і твердо вирішив звільнити його, але, побоюючись Іродіади, гаявся.

Іродіада знала, що діючи відкрито, вона ніколи не доб'ється згоди Ірода на страту Йоана, тому вдалася до хитрощів. У день народження царя для державних мужів, придворних вельмож і знатних царедворців влаштувалася урочиста учта. Очікувався грандіозний бенкет з пиятикою. Іродіада сподівалася, що Ірод втратить пильність і тоді виконає всі її забаганки.

Коли настав день свята, Ірод зі своїми придворними бенкетував і пив вино. Іродіада послала свою доньку в зал, де відбувався бенкет, розважати гостей танцями. Юна Саломія, котра була у розквіті жіночої краси і стрункої постаті, полонила своєю хтивістю усіх присутніх на бенкеті. Зазвичай придворні дами не з'являлися на таких урочистостях, і тому на адресу Ірода посипались лестиві компліменти, бо донька такого знатного походження розважала гостей танцями.

[202]

Цар цілковито сп'янів од вина, пристрасть взяла гору над розумом. Він бачив лише бенкетний зал з охмелілими гостями, заставлений наїдками стіл, іскристе вино, латаючі світильники і молоду танцівницю, що потішала його. Піддавшись повній безрозсудності, він забажав учинити щось таке, що ще більше звеличило б його в очах знатних мужів його царства. З клятвою він пообіцяв дочці Іродіади дати все, що вона попросить, — навіть до половини свого царства.

Саломія поспішно побігла до матері, аби спитати її, чого просити. Відповідь була готова — голову Йоана Хрестителя! Саломія не знала про жадобу помсти, що жила в серці матері, і вагалася звернутися з таким проханням, але наполегливість Іродіади врешті-решт перемогла. І дівчина повернулася до царя із жахливим проханням «Хочу, щоб негайно дав ти мені на полумиску голову Йоана Хрестителя!»¹⁵

Ірод був приголомшений і збентежений. Вщухла галаслива веселість, і серед бенкетуючих запанувала зловісна тиша. Царя

охопив жах від однієї думки про вбивство Йоана. Але він за-присягнувся і вже не хотів виглядати необачним і непостійним. Слово клятви було дане на честь гостей, і якби хоча б один із них заперечив виконання царської обіцянки, він був би вільний від клятви і з радістю залишив би пророка живим Ірод навіть дав змогу своїм гостям висловитись на захист ув'язненого. Послухати проповіді Йоана вони приходили здалеку і знали про непорочність цієї людини, а також те, що він — Божий слуга. Хоч і приголомшені вимогою дівчини, вони були настільки одурманені вином, що були не в змозі висловити протест. Жоден голос не пролунав на захист життя небесного посланця. Ці люди займали високі й відповідальні посади в країні, на них була покладена велика відповідальність, але вони настільки сп'яніли, що їхня свідомість цілковито затьмарилась. У них запаморочилась голова ви легковажної музики і непристойних танців, а сумління — заснуло. Своім мовчанням вони проголосили смертний вирок Божому пророкові, задовольнивши бажання помсти розпусної жінки.

[203]

Даремно Ірод чекав, що хтось звільнить його від клятви; нарешті він проти свого бажання віддав наказ про страту пророка. Незабаром голова Йоана була принесена цареві та його гостям. Назавжди змовкли вуста, котрі чесно застерігали Ірода, закликаючи залишити гріховне життя. Ніколи більше люди не почують його голосу, що закликав до покаяння. Нічна оргія коштувала життя одному з найбільших пророків.

О, як часто невинні люди стають жертвою буйних пристрастей тих, котрі мали б бути охоронцями справедливості!

Той, хто підносить до своїх уст чашу п'яного напою, бере на себе відповідальність за будь-яку несправедливість, яку може вчинити під одурманюючим впливом алкоголю. Притупивши почуття, він позбавляє себе здатності тверезо мислити та чітко розрізняти добро і зло. Сатана отримує змогу діяти за допомогою такої людини, щоб пригноблювати і губити невинних. «Вино — зрадливе, п'янки напої — буйні, і кожен, хто обманюється ними, — немудрий».¹⁶ У такий спосіб «право відкидається назад... хто ж зла цурається, того грабують...»¹⁷ Люди, наділені владою звершувати суд над своїми ближніми, чинять злочин, виявляючи пристрасть до спиртних напоїв. Усі,

хто покликані діяти від імені закону, повинні самі його до-тримуватися. Такі люди зобов'язані володіти собою, своїми фізичними, розумовими і моральними силами, щоб мати ясний розум і загострене почуття справедливості.

Голову Йоана Хрестителя віднесли Іродіаді, яка прийняла її з диявольським задоволенням. Вона торжествувала, задовольнивши свою помсту, і тішила себе думкою, що тепер сумління Ірода вже ніхто не тривожитиме. Однак гріх не приніс їй щастя. Її ім'я стало горезвісним, воно викликало огиду в людей, а докори сумління Ірода були набагато сильнішими, ніж перестороги пророка. Вчення ж Йоана і донині не втратило свого впливу. Воно поширюватиметься на всі покоління аж до кінця часу.

[204] Гріх Ірода був завжди перед ним. Він постійно шукав за-спокоєння, рятуючись від докорів сумління. Його довір'я до Йоана не похитнулося. Коли Ірод пригадував повне самопо-жертви життя пророка, його серйозні, палкі заклики, розумні міркування і поради, а потім й обставини його смерті, — то не міг знайти спокою. Поринаючи у державні справи, приймаючи почесні від підданих, він посміхався і старався триматися з гідністю, тоді як у серці мучила тривога від постійного страху, що над ним тяжіє прокляття.

На Ірода справили глибоке враження слова Йоана про те, що нічого не можна приховати від Бога. Він був переконаний, що Бог всюдисущий, і був свідком гулянки в бенкетному залі, що Він чув наказ про знесення голови Йоана, бачив торжество Іродіади і радість, з якою вона приймала голову того, хто їй докоряв. Багато з того, що Ірод колись дізнався зі слів пророка, промовляло тепер до його сумління сильніше, ніж проповідь у пустелі.

Коли Ірод почув про діяльність Христа, він дуже стриво-жився. Цар подумав, що Бог воскресив Йоана, наділивши його ще більшою силою викривати гріх. Ірод відчував постійний страх, що Йоан помститься за свою смерть, засудивши його та його дім. Ірод пожинав те, що Бог називає наслідками гріхов-ного життя: «Матимеш лякливе серце, і згасатимуть твої очі, й омліватиме душа. Життя повисне перед тобою, немов на нитці, ти ж лякатимешся вночі й удень, і не будеш певний свого жит-

тя. Вранці казатимеш: „Коли б уже настав той вечір!“, а ввечері говоритимеш: „І де він, той ранок?“ Від страху, що огорне твоє серце і від усього того, що побачать очі твої...»¹⁸ Грішника обвинувачують його ж думки, і не може бути страшніших мук за докори винуватого сумління, які не дають спокою ні вдень, ні вночі.

Для багатьох людей доля Йоана Хрестителя оповита суцільною загадковістю. Вони запитують: чому він повинен був знемагати у в'язниці і померти там? Людський розум не може збагнути таємниці похмурих сторінок Провидіння; але наше довір'я до Бога ніколи не похитнеться, коли згадаємо, що Йоан був спільником у стражданнях Христових. Кожен послідовник Христа буде носити вінець жертвовності. Їх напевно не зрозуміють егоїстичні люди, і вони стануть мішенню для найлютіших нападів сатани. Лукавий заснував своє царство, щоб знищити навіть саму ідею самопожертви; він боротиметься з кожним її виявом.

[205]

Дитинство, юність і зрілий вік Йоана Хрестителя відзначалися стійкістю і незламною моральною силою. Коли в пустелі пролунав його голос: «Приготуйте дорогу для Господа, вирівняйте стежки Йому!»,¹⁹ сатана почав побоюватися за своє царство. Огидність гріха була викрита з такою відвертістю, що люди здригнулися. Багато тих, які перебували під владою сатани, звільнилися. Через те вселенський ошуканець постійно намагався зіштовхнути Хрестителя зі шляху цілковитої відданості Богові. Але йому це не вдалося, як і не вдалося перемогти Ісуса. Під час невдалого спокушування у пустелі сатана шаленів від люті. Тепер смертю Йоана він вирішив завдати великого болю Христові. Того, Кого не міг схилити до гріха, він примусив страждати.

Ісус нічого не зробив, щоб звільнити Свого слугу. Він знав, що Йоан встоїть у випробуванні. Спаситель охоче прийшов би до Йоана, освітивши темряву в'язниці Своєю присутністю. Але Він не міг віддати Себе в руки ворогів і тим самим наразити на небезпеку Свою місію. Він радо визволив би Свого вірного слугу, але задля тисяч людей, котрим у прийдешні віки судилося пройти шлях від ув'язнення до смерті, Йоан мав випити чашу мучеництва. Коли послідовники Ісуса знемагатимуть в одино-

чних тюремних катівнях або гинутимуть від меча на ешафотах, вмиратимуть на шибеницях і вогнищах; коли їм здаватиметься, що вони забуті Богом і людьми, якою ж підтримкою для них буде думка про те, що і Йоан Хреститель, про вірність якого засвідчив Сам Христос, пережив схожі випробування!

Сатані було дозволено обірвати земне життя Божого вісника, однак життя, що «поховане з Христом у Бозі»,²⁰ губитель не зміг відібрати. Він торжествував, що зміг завдати болю Христові, але не зміг перемогти Йоана. Смерть лише звільнила його назавжди від сили спокус. У цій боротьбі сатана перед усім Всесвітом виявив свій справжній характер, а також люту ненависть до Бога і людини. І хоч Йоан не отримав чудодійного визволення, він не був залишений. Його завжди оточували небесні ангели, котрі відкрили йому пророцтва про Христа і дорогоцінні обітниці, дані в Писаннях. Вони були постійною підтримкою для нього; і такою ж

[206]

підтримкою вони мали стати для Божого народу впродовж усіх наступних віків. Йоанові Хрестителю, а також тим, хто прийшов після нього, дане запевнення: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!».²¹

Бог завжди веде Свій народ шляхом, який вони вибрали б для себе самі, якби мали змогу бачити кінець від початку і розуміти славу мету праці, котру вони виконують разом із Ним. Ні Єнох, який був узятий на Небеса, ні Ілля, котрий вознісся на вогненній колісниці, не були більшими чи достойнішими за Йоана Хрестителя, який самотньо загинув у в'язниці. «Адже вам даровано через Христа не тільки вірити в Нього, а й за Нього страждати».²² З усіх дарів, які Небеса можуть послати людям, спільність із Христом у Його стражданнях — це вияв

[207]

найбільшого довір'я і найвищої честі.

¹ Марк.6:20

² Об'явл.5:5

³ Луки 7:19

⁴ Йоан.1:29-30

³ Луки 7:19

⁵ Луки 7:23

⁶ Ісаї 61:1-2

⁷ Цар.19:11-12

- ⁵Луки 7:23
- ⁸Луки 7:24
- ⁹Луки 7:25
- ¹⁰Луки 7:26-27
- ¹¹Луки 7:28
- ¹²Луки 1:15
- ¹³Йоан.10:41
- ¹³Йоан.10:41
- ³Луки 7:19
- ¹⁴Луки 7:28
- ¹⁵Марк.6:25
- ¹⁶Прип.20:1
- ¹⁷Ісаї 59:14-15
- ¹⁸Втор.28:65-67
- ¹⁹Матв.3:3
- ²⁰Колос.3:3
- ²¹Матв.28:20
- ²²Филп.1:29

Розділ 23. «...Наблизилося Царство Боже»

«...І прийшов до Галилеї і проповідував Радісну вістку [Царства Божого]. Він казав: Сповнився час і наблизилося Царство Боже. Покайтеся і віруйте в Євангелію!».¹

Про прихід Месії було сповіщено перш за все в Юдеї. В Єрусалимському храмі під час служіння перед жертвником священник Захарія першим отримав повідомлення про народження Предтечі. На Вифлеємських пагорбах ангелами було проголошено народження Ісуса. В пошуках народженого Месії до Єрусалима прийшли мудреці зі Сходу. У храмі Симеон і Анна засвідчили Його Божественність. Єрусалим і вся Юдея слухали проповіді Йоана Хрестителя, і навіть посланці від синедріону разом з великою кількістю народу чули його свідчення про Ісуса. В Юдеї Ісус покликав Своїх перших учнів. Тут пройшла більша частина Його служіння. Його Божественність, яка так очевидно виявилася при очищенні храму, чудеса зцілення і наука Божественної істини, що виходила з Його уст, — усе це підтверджувало Його слова, сказані перед синедріоном після зцілення хворого у Віфезді: «Я — Син Предвічного Бога».

[208] Якби вожді Ізраїлю повірили в Христа, їм випала б честь стати Його посланцями, які понесли б усьому світові Євангеліє. Їм першим була надана можливість стати вісниками Царства Божого і Його благодаті. Але Ізраїль не розпізнав часу своїх відвідин. Заздрість і невір'я юдейських вождів вилилися у відкриту ненависть, і вони відвертали серця людей від Ісуса.

Синедріон відкинув вістку Христа і бажав Його смерті. Тому Ісус залишив Єрусалим, храм, священників, релігійних вождів, законників і звернувся до іншої категорії людей, щоб звіщати Свою вістку їм і обрати тих, які понесли б Євангеліє усім народам.

Як у дні Христа церковна влада відкинула світло і життя у Христі, так і в кожному наступному поколінні спостерігалася та сама картина. Знову й знову повторювалась історія'

неприйняття Ісуса в Юдеї. Коли реформатори проповідували Боже Слово, вони навіть не думали відокремлюватися від офіційної Церкви, але релігійні вожді не бажали миритися зі світлом реформації, і ті, котрі несли його, змушені були звернутися до іншої категорії людей — до тих, котрі прагнули пізнання. У наші дні лише декотрі з тих, що вважають себе послідовниками реформаторів, пройняті їхнім духом. Як же мало тих, хто готовий прислухатися до голосу Божого і прийняти істину, від кого б вона не виходила! Часто послідовники реформаторів змушені залишати Церкву, котру вони люблять, аби сповіщати ясне вчення Божого Слова. Так само й ті, котрі шукають світла, вимушені залишати Церкву своїх предків, щоб виявити послух Богові.

Єрусалимські рабини зневажали мешканців Галілеї, вважаючи їх брутальними і неосвіченими, однак ця місцевість виявилась хорошим ґрунтом для праці Спасителя. Галілеяни були більш ревними і щирими, менш підданими фанатизму, їхній розум був сприйнятливішим для істини. Йдучи в Галілею, Ісус не шукав усамітнення. Ця місцевість на той час була густо заселеною, тут проживало набагато більше людей різних національностей, ніж у Юдеї.

Коли Ісус подорожував по Галілеї, навчаючи і зціляючи, до Нього приходило багато людей із тутешніх міст і сіл. Чимало народу стікалось навіть з Юдеї та суміжних провінцій. Іноді Ісусові доводилося навіть ховатися від людей. Вони були настільки сповнені ентузіазму, що виникала необхідність вдаватися до застережних заходів, аби римська влада не запідозрила якогось повстання. Ніколи ще світ не переживав чогось подібного. Небеса, здавалося, наблизились до людей. Голодні і спрагли душі, котрі довго очікували визволення Ізраїлю, тепер насолоджувалися благодаттю милосердного Спасителя.

«Збулися часи... Боже Царство наблизилось. Покайтеся і віруйте в Євангеліє»,² — такою була провідна думка проповідей Христа. Євангельська вістка, яку проповідував Сам Христос, ґрунтувалася на відомих пророцтвах. «Часи», про настання яких Він говорив, були періодом, сповіщеним Даниїлові ангелом Гавріїлом. «Сімдесят седмиць, — сказав ангел, — призначено для твого народу та для твого святого міста, аж поки

[209]

не буде кінець переступу, і міра гріха наповниться, аж поки вина буде спокутувана і вічна правда приведена; аж поки буде покладена печать на видіння та на пророків, і щоб був помазаний Святий святих». ³ Відомо, що у пророцтві день дорівнює рокові (див. Числ.14:34; Єзек.4:6). Отож сімдесят тижнів, або 490 днів, становлять 490 років. Була дана також вихідна точка для цього періоду: «Та знай і розумій: від виходу наказу про збудування Єрусалиму, аж до Владики Месії сім седмиць і шістдесят дві седмиці» ⁴ — 69 тижнів, або 483 роки. Наказ про відбудову Єрусалима набув чинності з виходом декрету Артаксеркса Лонгімана (див. Єз- дри 6:14; 7:1,9) восени 457 р. до народження Христа. Рахуючи від цього часу, 483 роки закінчуються восени 27 р. по народженні Христа. Згідно з пророцтвом, наприкінці саме цього періоду повинен прийти Месія — Помазанник Божий. У 27 р. нашої ери Ісус при хрещенні прийняв помазання Святого Духа і незабаром почав Своє служіння. Тоді й була проголошена вістка: «Збулися часи». ²

[210] Тоді ангел сказав: «І Він зміцнить Заповіт для багатьох в одну седмицю». ⁵ Протягом семи років, після того, як Спаситель розпочав Своє служіння, Євангеліє повинно було проповідуватися передусім юдеям: три з половиною роки — особисто Христом, а після Нього — апостолами. «А в половині седмиці припиниться жертва та жертва хлібна». ⁵ Навесні 31 р. після Р.Х. була принесена справжня Жертва — Христос, розп'ятий на Голгофі. Тоді завіса храму сама по собі розірвалася надвоє, вказуючи, що жертівне служіння втратило свої значення і святість. Закінчився період земних жертв та приношень.

Остання одна седмиця — сім років — закінчилась у 34 р. після Р.Х. Каменуванням Стефана юдеї остаточно відкинули Євангеліє, і учні, що розсіялися через гоніння по світу, «ходили й благовістили Слово». ⁶ Незабаром навернувся гонитель Савл, який став Павлом, апостолом язичників.

Час приходу Христа, Його помазання Святим Духом, Його смерть і проповідь Євангелія язичникам були чітко визначені пророцтвами. Юдеї мали перевагу зрозуміти ці пророцтва і розпізнати їхнє сповнення в діяльності Ісуса. Христос постійно звертав увагу Своїх учнів на важливість вивчення пророцтв. Посилаючись на дане Даниїлові пророцтво стосовно часу, в

який жили і діяли учні Христа, Він сказав: «Хто читає, хай розуміє». ⁷ Після воскресіння Христос пояснював учням сказане пророками «в усьому Писанні, що стосувалося Його». ⁸ Отже, Спаситель промовляв через усіх пророків. «Дух Христа наперед провіщав Христові страждання і славу, що настане після цього». ⁹

Це архангел Гавриїл, другий за своїм становищем після Сина Божого, прийшов до Даниїла з Божественною вісткою. Саме Гавриїла, «Свого Ангела», Христос послав звістити майбутнє улюбленому Йоану, обіцяючи благословення тим, «хто читає і що слухають слова пророцтва та дотримуються написаного в ньому». ¹⁰

«Бо не чинить нічого Господь Бог, не виявивши таємниці Своєї Своїм рабам пророкам». ¹¹ Якщо «закрите належить Господеві Богові нашому, то відкрите — нам та нашим синам аж навіки»? ¹² Бог дав нам ці одкровення, і Його благословення будуть супроводжувати тих, хто з благоговінням і молитвою досліджують пророчі Писання.

Як вістка про Перший прихід Христа сповіщала про Царство Його благодаті, так і вістка про Його Другий прихід сповіщає Царство Його слави. Друга вістка, як і перша, ґрунтується на пророцтвах. Слова, сказані ангелом Даниїлові стосовно останніх днів, мають бути зрозумілими наприкінці часу. Тоді «багато хто досліджуватиме, і намножиться знання але нечестиві будуть нечестиво поводитись, ніхто з нечестивих не зрозуміє, а розумні зрозуміють». ¹³ Сам Спаситель вказав на ознаки Свого приходу, говорячи: «Коли побачите, що це збувається, — знайте, що близько Боже Царство. Стережіться, щоб ваші серця не обтяжувалися ненаситністю та пияцтвом і життєвими клопотами, і щоб не надійшов на вас той день несподівано. Тож пильнуйте, постійно моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутися, — і стати перед Сином Людським!». ¹⁴

Ми досягли часу, провішеного в цих Писаннях. Настав час кінця, видіння пророків розпечатані, і їхні урочисті перестороги вказують, що прихід нашого Господа в славі наблизився.

Юдеї неправильно тлумачили Слово Боже, зловживаючи ним, а тому не зрозуміли часу своїх відвідин. Роки служіння

Христа і Його апостолів — останні найдорожчі роки благодаті для обраного народу — вони витратили на складання планів знищення Господніх посланців. Їх поглинули земні інтереси, а тому даремно їм пропонувалось духовне Царство. Так і сьогодні людські думки зайняті царством цього світу, і наші сучасники не помічають, як швидко виконуються пророцтва та ознаки скорого наближення Божого Царства.

«А ви, брати, не в темряві, щоб той день захопив вас, як злодій. Бо ви всі — сини світла и сини дня. Ми не належимо ні ночі, ні темряві».¹⁵ Хоча ми не знаємо часу повернення нашого Господа, ми не можемо не знати, що Він близько. «Тож не спімо, як інші, а пильнуймо та будьмо тверезі!».¹⁵

[212]

[213]

¹Марк.1:14-15²Марк.1:15³Дан.9:24⁴Дан.9:25²Марка 1:15⁵Дан.9:27⁵Дан.9:27⁶Дії 8:4⁷Матв.24:15⁸Луки 24:27⁹1Петр.1:11¹⁰Об'явл.1:3¹¹Амос.3:7¹²Втор.29:28¹³Дан.12:4,10¹⁴Луки 21:31,34,36¹⁵1Сол.5:4-6¹⁵1Сол.5:4-6

Розділ 24. «Чи ж то він не син теслі?»

(На підставі Євангелія від Луки 4:16-30)

Світлі дні служіння Христа в Галілеї були затьмарені однією обставиною: мешканці Назарета не прийняли Його. «Чи ж це не син Йосифа»¹ — запитували вони. У дитинстві та юності Ісус ходив на богослужіння зі Своїми братами до синагоги в Назареті. Коли Христос почав Своє служіння, зв'язок із громадою перервався, однак усі її члени знали про Його діяльність. Коли Він знову з'явився серед них їхній інтерес і сподівання досягли найвищої точки. Тут були люди, яких Він знав ще з дитинства. В Назареті проживали Його мати, брати та сестри, і коли Він увійшов суботнього дня до синагоги, приєднавшись до зібраних на поклоніння Богові, очі всіх були спрямовані до Нього. На звичайному щоденному богослужінні служитель переважно читав із пророцтв, закликаючи народ продовжувати з надією чекати приходу Месії, Який заснує царство слави і звільнить Ізраїля від усякого роду гнобителів. Він намагався підбадьорити своїх слухачів, представляючи їм докази того, що прихід Месії близький. Далі промовець змалював славу Його пришествия, наголошуючи на тому, що Він з'явиться на чолі великого воїнства, аби звільнити Ізраїль. Коли в синагозі був присутній рабин, він зазвичай виголошував проповідь, і будь-який ізраїльтянин міг прочитати щось із Писань пророків. Тієї суботи попросили Ісуса взяти участь у богослужінні. Він «встав, щоб читати. Дали Йому книгу пророка Ісаї». ² Вважалося, що уривок, який Він читав, має безпосереднє відношення до Месії:

[214]

«Дух Господній на Мені, бо Він помазав Мене благовістити убогим, послав Мене [зціляти розбитих серцем], проповідувати полоненим визволення, сліпим — прозріння, і пригноблених відпустити на волю; звіщати рік Господнього помилування!»

«Згорнувши книгу, Він віддав її слугі... а очі всіх у синагозі пильно стежили за Ним... Усі були свідками Йому, дивуючись словам благодаті, що линули з Його уст»³. Ісус стояв перед народом — живий тлумач пророцтв про Себе. Пояснюючи прочитані слова, Він говорив про Месію як Спасителя пригноблених, Визволителя полонених, Зцілителя страждальців, Який повертав зір сліпим та відкривав світові світло Істини. Гідність, з якою Він тримався, і сповнені змісту слова, як ніколи, схвилювали слухачів. Хвиля Божественної сили подолала всі перешкоди, і люди, подібно до Мойсея, споглядали Невидимого. Коли ж Святий Дух торкнувся їхніх сердець, вони відгукнулися радісним «Амінь!» і прославили Господа.

Але коли Ісус оголосив: «Сьогодні, коли ви це чуєте, сповнилося Писання»,⁴ вони раптом подумали про себе та про слова, виголошені Промовцем. Вони, ізраїльтяни, діти Авраама, були названі рабами, більше того — в'язнями, яких необхідно звільнити від сили зла; мешканцями темряви, котрі потребують світла Істини. Їхня гордість була вражена, у них прокинувся страх. Слова Ісуса свідчили: Його служіння людям зовсім не відповідає їхнім сподіванням. Їхні вчинки можуть бути досліджені надто ретельно. Незважаючи на свою скрупульозність у виконанні зовнішніх обрядів, вони не могли витримати Його ясного проникливого погляду.

[215] «Хто цей Ісус?» — запитували вони одне одного. Оцей Претендент на славу Месії був всього лиш сином теслі; Він займався цим ремеслом разом зі Своім батьком Йосифом. Вони не раз бачили, як Він ходив гірськими стежками, були знайомі з Його братами й сестрами, їм були відомі Його життя і праця. На їхніх очах Він зростав, перетворюючись із дитини на юнака і зрілого мужа. Хоч Його життя було непорочним, вони не могли повірити, що це і може бути Обітований Месія.

Як сильно відрізнялося його вчення про нове царство від учення їхніх старійшин! Ісус нічого не сказав про звільнення від римлян. Вони чули про Його чудеса і сподівалися використати Його силу для власної користі, але Він, очевидно не мав такого наміру.

І коли вони дозволили собі засумніватись, їхні, щойно зворушені серця, стали ще запеклішими. Сатана твердо вирішив

що того дня очі сліпим не повинні відкритися, а поневолені душі не отримають свободи. Він докладав відчайдушних зусиль аби втримати їх у кайданах невір'я. Люди ж не звернути жодної уваги на щойно дану їм ознаку до них промовляв їхній Викупитель.

Але тепер Ісус довів Свою Божественність, виявивши їхні таємні думки «А Він промовив до них: Напевно, скажете Мені цю приказку: Лікарю, оздоров самого себе! Зроби і тут, на Своїй батьківщині, те, що, — чули ми, — сталося в Капернаумі. І Він промовив істинно кажу вам, що жодний пророк не приймається на своїй батьківщині. Запевняю вас, що багато вдів було у дні Іллі в Ізраїлі, коли небо замкнулося на три роки і шість місяців, і був тоді великий голод по всій землі. Та до жодної з них Ілля не був посланий, а лише в Сарепту Сидонську — до жінки-вдовиці. І багато було прокажених за пророка Єлисея в Ізраїлі, але ніхто з них не очистився, а тільки Нееман — сирієць!»⁵

Посилаючись на події з життя пророків, Ісус відповів на запитання Своїх слухачів Бог не посилав Своїх вибраних слуг працювати для невіруючого народу із запеклими серцями. Благословення від проявів Його сили, яка діяла через пророків, отримали лише віруючі люди з чуйним серцем. За днів Іллі Ізраїль відійшов від Бога. Вони уперто грішили, вижидавши перестороги Духа, послані через Господніх вісників. Таким чином, вони самі відокремилися від джерела Божих благословень. Господь пройшов повз домівки Ізраїлю і знайшов пристановище для Свого слуги в язичницькій країні — у жінки, яка не належала до вибраного народу. Ця жінка була відзначена особливим благословенням через те, що жила згідно з отриманим світлом. Її серце було відкрите для ще більшого світла, яке Бог і послав їй через Свого пророка.

[216]

З цієї ж причини за днів Єлисея прокажені в Ізраїлі залишилися незціленими. А Нееман, язичницький вельможа, котрий старався жити по справедливості, як він її розумів, відчував велику потребу в допомозі згори. Він був готовий прийняти дари Божої благодаті. Нееман не тільки очистився від прокази, а й отримав благословення пізнання істинного Бога.

Наше становище перед Богом визначається не кількістю отриманого нами світла, а тим, як використовуємо те, що маємо. Тому навіть язичники, які дотримуються істини тією мірою, якою її розуміють, перебувають у кращому стані, ніж люди, які отримали велике світло і вважають себе Божими слугами, тоді як насправді зневажають це світло і власним щоденним життям зрікаються свого визнання віри.

Слова, сказані Ісусом до зібраних у синагозі, влучили в самий корінь їхньої самоправедності, відкривши гірку правду про те, що вони відійшли від Бога і втратили право бути Його народом. Кожне слово викривало їхній справжній стан і краяло ніби ножем. Тепер вони зневажали віру, до якої на початку надихнув їх Ісус. Жителі Назарета не бажали визнати, що Виходець із бідної, скромної родини був незвичайною Людиною.

Їхнє невір'я збудило злість. Сатана опанував людьми, і вони у гніві повстали проти Спасителя. Вони відвернулися від Того, Хто прийшов зціляти й відновлювати; тепер вони самі виявляли риси диявола.

[217] Коли Ісус говорив про благословення для язичників, у Його слухачів прокинулося шалене почуття національної гідності і Його слова потонули в загальному галасі. Ці люди пишалися своїм дотриманням Закону, але тепер, коли зачепили їхні неправильні уявлення, вони були готові на вбивство. Зібрання перервалося; схопивши Ісуса, юдеї вивели Його з синагоги за місто. Здавалося, що всі жадали Його смерті. Вони штовхали Його до краю прірви, бажаючи скинути донизу. Крики й прокляття потрясли повітря. Дехто вже навіть почав кидати в Нього камінням, коли раптом Він зник з-посеред натовпу. Небесні посланці, що перебували поруч з Ісусом у синагозі, не залишали Його і серед цього оскаженілого натовпу. Вони сховали Його від ворогів і випроводили в безпечне місце.

Так ангели захистили Лота і безпечно вивели його із Содома. Саме так вони охороняли Єлисея в маленькому гірському селищі. Коли навколишні пагорби були вкриті бойовими колісницями і полчищами озброєних воїнів сирійського царя, Єлисей бачив на схилах сусідніх пагорбів Боже воїнство —

вогняних коней з колісницями, які охороняли Господнього служителя.

У всі віки ангели були поряд з вірними послідовниками Христа. Великі сили зла атакують усіх, хто прагне перемогти гріх, але Христос бажає, щоб ми завжди бачили невидиме небесне воїнство, котре оточує і спасає всіх, хто любить Бога. Від скількох видимих і невидимих небезпек ми були збережені завдяки втручанню ангелів, дізнаємося лише тоді, коли у світлі вічності побачимо Боже Провидіння. Там зрозуміємо, що вся небесна родина турбувалася про земну сім'ю і посланці від Божого престолу день у день супроводжували нас на кожному кроці.

Коли Ісус читав у синагозі пророчу книгу, Він зупинився на останньому визначенні служіння Месії. Прочитавши слова: «...звіщати рік Господнього помилування», Він випустив закінчення фрази: «...та день помсти для нашого Бога».⁶ Ця частина пророцтва була такою ж істинною, як і попередня, і замовчування її Ісусом зовсім не означало її заперечення. Але цей останній вираз особливо подобався Його слухачам, і вони дуже прагнули його виконання. Вони засуджували язичників, не розуміючи, що їхня провина була набагато більшою за вину інших. Вони самі потребували милості, якої були готові позбавити язичників. Того дня, коли Ісус стояв серед них у синагозі, вони мали нагоду прийняти небесний заклик. Той, Хто «любить милувати»⁷ був готовий спасти їх від загибелі, на яку прирекли їх власні гріхи.

[218]

Ісус не міг залишити назаретян, не закликавши їх ще раз до покаяння. Наприкінці Свого служіння в Галілеї Він ще раз відвідав дім Свого дитинства. З того часу, як Його тут не прийняли, слава про Його чудеса і вчення розійшлася по всій країні. Тепер ніхто не міг заперечувати, що Він володів силою, яка значно перевершувала людську. Назаретяни чули, що Він ходив усюди, роблячи добро і зціляючи всіх поневолених сатаною. Навколо Назарета були цілі селища, де в жодному домі не чути було стогону, оскільки там побував Ісус та зцілив усіх хворих. Милосердя, явлене в кожному Його вчинку, свідчило про Божественне помазання Спасителя.

І знову, слухаючи Його слова, назаретяни були зворушені Святим Духом. Але і цього разу вони не захотіли визнати, що Той, Який виріс серед них, був більшим за них. Їх продовжував мучити гіркий спогад про те, як Він назвав Себе обітованим Месією і фактично заперечив їхню належність до Ізраїлю, показавши, що вони менш гідні Божої милості, аніж язичники. Запитуючи: «Звідки в Нього ця мудрість і велика сила?»,⁸ вони в той же час не визнавали Його за Христа. Через їхнє невір'я Спаситель не зміг учинити багатьох чудес серед них. Лише декілька душ були готові прийняти Його благословення; Христос із жалем залишив Назарет, аби більше ніколи туди не повернутися.

Одного разу виявлене невір'я назавжди заволоділо мешканцями Назарета. Те саме сталося із синадріоном та всім народом, для яких перше відкинення сили Святого Духа стало початком кінця. Намагаючись довести свою правоту, вони продовжували прискіпуватися до слів Христа. Кульмінаційною точкою відкинення ними Святого Духа став Голгофський хрест, що привело до зруйнування їхнього міста і розпорошення народу по всьому світу.

[219] О, як же Христос бажав відкрити Ізраїлеві дорогоцінні скарби Істини! Але духовна сліпота народу була такою сильною, що їм неможливо було відкрити правду про Боже Царство. Замість того, щоб прийняти небесну Істину, юдеї вперто трималися своїх традицій і безглузких церемоній. Образно кажучи, вони віддавали своє срібло за полову і лушпиння, а тим часом Хліб Життя був поруч. Чому ж вони не звернулися до Божого Слова, щоб старанно дослідити й пізнати, чи не потрапили в оману? Писання Старого Завіту пояснювати кожну деталь Христового служіння. Ісус знову й знову повторював слова пророків, говорячи: «Сьогодні, коли ви слухаєте, сповнилося це Писання».⁹ Якби вони щиро досліджували Писання і перевіряли свої теорії у світлі Божого Слова, Ісусові не довелося б плакати через їхнє нерозкаяння. Йому не потрібно було б говорити: «Тому залишається вам дім ваш [порожнім]».¹⁰ Переконавшись в Його месіанстві, вони могли уникнути лиха, яке перетворило їхнє горде місто на руїни. Але через шалений фанатизм юдеї стали обмеженими. Повчання Христа виявляти вади їхнього

характеру і спонукували до покаяння. Прийняти Його вчення означало змінити поведінку та відмовитися від виплеканих надій. Заради небесної слави треба було пожертвувати людською. Послух словам нового Вчителя вимагав відмови від поглядів великих мислителів і мудреців того часу.

Істина не була популярною за днів Христа. Вона не популярна і в наші дні. Вона не користується популярністю, відколи сатана вперше викликав у людини огиду до істини, запропонувавши натомість байки, які ведуть до самозвеличення. Хіба ж не зустрічаємо сьогодні теорій і вчень, котрі не мають жодної підстави в Божому Слові? Однак люди так уперто дотримуються їх, як і юдеї трималися своїх традицій. Юдейські вожді були сповнені духовної пихи. Їхнє бажання проставити своє «я» виявлялося навіть під час служіння у Святині. Їм подобалися перші місця в синагозі, вони любили вітання в народних зібраннях та славослов'я народу на свою адресу. Чим більше занепадало справжнє благочестя, тим запопадливіше вони дотримувалися своїх традицій і церемоній. Оскільки їхнє розуміння було затьмарене егоїстичними передсудами, вони не могли поєднати переконливу силу Христових слів зі смиренным способом Його життя. Начальники народу не могли зрозуміти, що справжня велич можлива і без зовнішнього блиску. Бідність цього Чоловіка видавалася абсолютно несумісною з Його претензіями на право зватися Месією. Вони запитували себе: якщо Він справді Той, за Кого Себе видає, то чому такий невибагливий? Якщо Він не збирається використовувати силу зброї, то що станеться з їхньою нацією? Як зможуть тоді такі довгоочікувані сила і слава підкорити всі народи юдеям? Хіба священики не навчали їх, що Ізраїль пануватиме над усією землею? Хіба ж можливо, щоб великі релігійні вчителі помилялися?

[220]

Однак не тільки відсутність зовнішньої величі в житті Ісуса змусила юдеїв відкинути Його. Він був утіленням чистоти, а вони — пороку. Його життя було прикладом досконалої чистоти. Його безгрішність викривала зіпсутість їхніх сердець, Його щирість оголяла їхнє лукавство. Поведінка Ісуса виявляла лицемірну побожність і гріх у всій його огидності. Ось чому вони не бажали такого Світла.

Якби Христос привертав увагу людей до фарисеїв і звеличував їх за вченість і побожність, вони з радістю вітали б Його. Але коли Він говорив про Небесне Царство як про Царство благодаті для усього людства, то цим торкався такого аспекту релігії, з яким вони ніяк не могли погодитися, їхні приклад і вчення не передбачали правдивого служіння Богові. Коли фарисеї бачили співчутливе ставлення Ісуса до тич, кого ненавиділи и відкидали, це збуджувало в їхніх гордих серцях найнижчі пристрасті злості. Незважаючи на свої хвалькуваті претензії, що завдяки «Левові з племені Юдиного».¹¹ Ізраїль буде панувати над усіма народами, їм було легше пережити розчарування у своїх честолюбних надіях, аніж вислуховувати докори Христа за гріхи та відчувати сором у присутності Його чистоти.

[221]

¹ Луки 4:22

² Луки 4:16-17

³ Луки 4:18-20 22

⁴ Луки 4:21

⁵ Луки 4:23-27

⁶ Ісаї 61:2

⁷ Михея 7:18

⁸ Матв.13:54

⁹ Луки 4:21

¹⁰ Луки 13:35

¹¹ Об'явл.5:5

Розділ 25. Заклик біля моря

(На підставі Євангелій від Матвія 4:18-22; Марка 1:16-20;
Луки 5:1-11)

Над Галілейським озером світало. Учні, стомлені даремною нічною працею, сиділи у своїх рибальських човнах. Ісус прийшов на берег, бажаючи побути на самоті. Він сподівався, що рано-вранці трохи перепочине, адже з дня на день Його супроводжував величезний натовп людей. Але незабаром люди знову почали збиратися навколо Нього. Їх ставало все більше, і ось Ісуса вже стискували з усіх боків. Тим часом причалили до берега учні. Щоб уникнути штовханини, Ісус увійшов до Петрового човна і попросив його відплисти трохи від берега. Звідси люди могли краще бачити й чути Ісуса, так, просто з човна, Він почав навчати народ, який зібрався на березі.

О, яка чудова сцена відкрилася перед очима ангелів! Їхній славний Повелитель, сидячи в рибальському човні, що погойдувався на неспокійних хвилях озера, проповідував Благу вістку спасіння народів, що скупчився на березі. Христос, Велич Небес, просто неба проголошував людям великі істини Свого Царства. Навряд чи Він міг знайти краще місце для Своєї праці! Озеро, гори, розлогі лани, сонячне світло, що заливало землю, — усе служило ілюстрацією для Його повчань і допомагало закарбувати їх у свідомості людей. Жодний урок Христової науки не був даремним. Кожне слово з Його уст сприймалося якоюсь душою як слово вічного життя.

[222]

З кожною хвилиною натовп на березі зростає. Похилого віку люди, що спиралися на палиці, звичні до важкої праці селяни з гірських селищ, рибалки, що закінчили свою працю на озері, купці й рабини, багаті і вчені, старі й молоді, несучи своїх хворих і страждених, — усі тіснилися, щоб почути слова божественного Вчителя. Саме цю картину описав пророк: «Земле Завулонова і земле Нефталимова, приморський шляху, по

тім боці Йордану, Галилеє поганська! Народ, що сидів у темряві, побачив велике світло; і тим, що сидять у країні смертної тіні, — їм засяяло світло»,¹ Проповідуючи на березі Генісаретського озера, Ісус думав не тільки про зібраних перед Ним. Сягаючи пророчим зором у майбутні віки, Він бачив Своїх вірних дітей у в'язницях, перед судами, у спокусах, самотності, стражданнях. Йому були відкриті усі їхні радощі, уся боротьба і труднощі. Слова, з якими Ісус звертався у той час до натовпу, мали стати для всіх людей, в усі часи словами потіхи у смутку, надії — у випробуваннях, небесного світла — в темряві. Силою Святого Духа голос, Який лунав з рибальського човна на Галілейському озері, звіщатиме мир людським серцям аж до кінця часу.

Закінчивши повчання, Ісус звелів Петрові відплисти в море і закинути невід. Але Петро був пригнічений — за цілу ніч він нічого не впіймав. Працюючи на самоті, він думав про долю Йоана Хрестителя, який знемагав у в'язниці. Учень Христа роздумував про те, що чекає Ісуса та Його послідовників у майбутньому; його мучили думки про невдачу Христової місії в Юдеї, про ненависть священників та рабинів. Та й навіть сьогоднішня рибна ловля виявилася марною. Коли Петро дивився на порожній невід, майбутнє видавалося йому похмурим і безнадійним. «Наставнику, — сказав він, — цілу ніч ми трудишся, але нічого не піймали, але за словом Твоїм закину сіті!»²

[223] Ніч була найсприятливішим часом для рибальства у цих чистих водах озера. Після невдалої праці протягом усієї ночі здавалося безнадійним закидати сіті вдень, але Ісус сказав, і любов учнів до Господа спонукала їх послухатися. Симон і його брат закинули сіті. Коли ж вони спробували витягти їх, то риби було так багато, що невід почав прориватися. Учні були змушені кликати на допомогу Якова та Йоана. Коли ж рибу вивантажили в обидва човни, вони виявилися настільки переповненими, що ледь не потонули.

Але Петро вже не думав ні про човни, ні про рибу. Це чудо, як жодне інше, свідком яких він був, продемонструвало Божественну силу. В Ісусі він побачив Повелителя природи. Присутність Божества відкрила Петрові його власну гріховність. Любов до Вчителя, сором за своє невір'я, вдячність за

миłosердя Христа, і понад усе — почуття власної порочності в присутності безмежної Чистоти переповнили Петра. У той час, як його друзі вибирали рибу, Петро впав до ніг Спасителя і вигукнув: «Відійди від мене, бо я грішний чоловік, Господи!»³

Прояв Божественної святості змусив і пророка Даниїла впасти перед Божим ангелом «обличчя моє змінилося до невпізнання і не стало у мене сили»⁴ Так само Ісаїя, споглядаючи ставу Господню, вигукнув: «Горе мені! Пропав я! Бо я людина з нечистими устами, і живу між людьми також з нечистими устами, а очі мої бачили Царя, Господа Савао-та!»⁵ Людська природа з її слабкостями і гріхами зустрілася з Божественною досконалістю, і людина побачила усі свої вади й порочність. Таке ж відчуття пережили всі, кому було дано бачити славу і велич Бога.

Петро вигукнув «Відійди від мене, бо я грішний чоловік»,¹ але у той же час сам припав до ніг Ісуса, відчуваючи, що не може розлучитися з Ним. Спаситель відповів: «Не бійся — відтепер ти будеш ловити людей!»⁶ Тільки після того, як Ісаїя побачив Божу святість і свою негідність, йому була довірена Божественна вістка. Так сталося і з Петром. Лише після того, як зрікся самого себе та усвідомив цілковиту залежність від Божественної сили, він був покликаний працювати для Христа. Досі ще ніхто з учнів не об'єднався з Ісусом як Його співпрацівник. Вони були свідками багатьох Його чудес, слухали Його повчання, однак не залишали свого попереднього заняття. Ув'язнення Йоана Хрестителя стало для них гірким розчаруванням. Якщо так закінчилося служіння Йоана, то що буде з їхнім Господом, адже всі релігійні вожді здавалось об'єдналися проти Нього. У таких обставинах для них було полегшенням зайнятися знову, хоч на короткий час, рибальством. Але Ісус закликав їх залишити своє попереднє життя та об'єднати свої турботи та інтереси з Його інтересами. Петро прийняв заклик. Ступивши на берег, Ісус покликав і трьох інших учнів: «Ідіть за Мною, і зроблю вас ловцями людей».⁷ І вони негайно покинули все й пішли за Ним.

Перш ніж просити їх залишити неводи і рибальські човни, Ісус запевнив, що Бог задовольнить усі їхні потреби. Нещодавно човен Петра був використаний для справи Євангелія, і

це було щедро винагороджено. Господь «щедрий для всіх, хто кине Його».⁸ Він сказав: «Давайте — і дасться вам; міру добру, натоптану, струснуту й переповнену дадуть вам».⁹ Такою ж мірою Він винагородив працю Своїх учнів. І кожна жертва, принесена в Його служінні, буде винагороджена відповідно до «...надзвичайно великого багатства благодаті».¹⁰

Тієї сумної ночі на озері, залишившись без Христа, учні були пригнічені невір'ям і стомлені даремною працею. Але в Його присутності їхня віра спалахнула з новою силою і принесла радість та успіх. Так трапляється і з нами: коли ми без Христа, наша праця марна, ми легко впадаємо в невір'я і починаємо ремствувати. Але коли Він поруч і ми працюємо під Його керівництвом, то тішимося проявами Його сили. Сатана робить усе, щоб розчарувати душу, а Христос — щоб вселити віру й надію.

У цьому надзвичайному виявленні Божественної сили викладений глибокий урок не лише для учнів, а й для нас: Господь, Котрий Своїм словом може зібрати морських риб, здатний також впливати на людські серця, притягаючи їх узами Своєї любові так, що Його слуги стають «ловцями людей».

[225] Галілейські рибалки були простими, неосвіченими людьми, але Христос — Світло світові — зробив їх придатними зайняти призначене їм становище. Спаситель не нехтував освітою. Інтелект, керований Божою любов'ю і посвячений Йому на служіння, є Господнім благословенням. Але Він змушений був обминути тогочасних мудреців, бо вони були настільки самопевненими, що не мали жодного співчуття до страждаючого людства і не могли стати співпрацівниками Мужа з Назарета. У своєму фанатизмі вони зневажили науку Христа. Господь Ісус обирає для співпраці тих, хто готовий стати провідним каналом для передачі Його благодаті. Перше, чого повинен навчитися кожний, хто хоче стати Божим співпрацівником, — не поклатися на власні сили. Лише в такому разі він буде готовий успадкувати характер Христа. Цього неможливо навчитися в жодній з найвищих шкіл світу. Це плід мудрості, який можна отримати тільки від божественного Вчителя.

Ісус обрав звичайних рибалок, тому що над ними не тяжіли тогочасні традиції та хибні звичаї. Це були обдаровані від

природи люди, покірні і сприйнятливі до науки; саме їх Ісус міг виховати Своїми сподвижниками. Серед простих людей є чимало таких, які терпляче виконують звичне коло щоденних обов'язків, навіть не усвідомлюючи, що володіють здібностями, які, приведені в дію, піднесли б їх до рівня найбільш шанованих у світі людей. Щоб розбудити ці дремаючі здібності, необхідний дотик майстерної руки. Саме таких людей Ісус покликав, щоб вони були Його співпрацівниками, надавши велику перевагу постійно перебувати з Ним. Жодний з великих мужів цього світу не мав такого Вчителя. Після навчання в школі Спасителя апостоли вже не були неосвіченими і невихованими. Вони уподібнилися до Нього розумом і характером; люди впізнавали, що вони були з Ісусом.

Найвищою метою освіти є не тільки звичайна передача знань, а наділення тією життєдайною енергією, яка передається від одного розуму до іншого, від однієї душі до іншої. Тільки життя може породити життя. Яку ж велику перевагу мали ті, хто три роки щоденно спілкувався з Божественним Життям — Джерелом усякого життєдайного імпульсу — заради благословення усього світу! Йоан, улюблений учень, найбільше підкорився силі цієї чудової любові. Він сказав: «Життя з'явилося, і ми побачили, і свідчимо, і сповіщаємо вам вічне життя, яке було в Отця і з'явилося нам».¹¹ «Бо з Його повноти ми всі одержували благодать за благодаттю».¹²

[226]

Апостоли Господа не вирізнялися нічим, що могло б їх прославити. Очевидно, успіхом своєї праці вони завдячували лише Богові. І саме життя цих людей, і сформований ними характер, і ті великі діла, котрі Бог звершив через них, — усе свідчить про те, що Він може зробити для всіх слухняних і готових учитися.

Хто любить Христа понад усе, той зробить і найбільше добра.

Немає меж для корисності того, хто, відмовившись від свого «я», дає можливість Святому Духові працювати над своїм серцем і живе життям цілковитого посвячення Богові. Якщо люди будуть готові терпляче додержуватися цих правил, не нарікаючи і не ухиляючись зі шляху, Бог навчатиме їх щодня й щогодини. Він бажає відкрити Свою благодать. Якщо Його

народ не буде опиратися, Він щедрими потоками вилле води спасіння через людські канали. Якби кожна людину в її скромному житті заохочували чинити все те добре, на що вона здатна і ніхто не стримував би цього запалу, тоді там, де нині тільки один, було б сто співпрацівників Христа.

Бог приймає людей такими, якими вони є, і виховує їх для Свого служіння, якщо тільки вони підкорятимуться Йому. Прийнятий в душу Святий Дух оживить усі здібності людини. Розум, котрий повністю підпорядковується Богові, буде гармонійно розвиватися і зміцнюватися під керівництвом Святого Духа, щоб розуміти і виконувати Божі вимоги. Слабкий, нерішучий характер стає сильним і стійким. Постійне посвячення породжує такий тісний зв'язок між Ісусом та Його учнем, що християнин стає подібним до Нього і розумом, і характером. Через зв'язок із Христом світогляд людини стає яснішим і ширшим, сила розуму — проникливішою, судження — урівноваженішими. Хто прагне йти за Христом, настільки буде зміцнений життєдайною силою Сонця Праведності, що зможе приносити багато плодів для Божої слави.

[227] Високоосвіченим ученим людям найдорогоцінніші уроки були викладені скромними християнами, яких світ вважав малоосвіченими. Ці невідомі учні здобули освіту в найвищій з усіх шкіл. Вони сиділи біля ніг Того, Хто говорив так, як не говорила жодна інша людина.

[228]

¹ Матв.4:15-16

² Луки 5:5

³ Луки 5:8

⁴ Дан.10:8

⁵ Ісаї 6:5

¹ Матв.4:15-16

⁶ Луки 5:10

⁷ Марк.1:17

⁸ Римл.10:12

⁹ Луки 6 38

¹⁰ Ефес.3:20, 2:7

¹¹ Йоан.1:2

¹² Йоан.1:16

Розділ 26. У Капернаумі

У проміжках між Своїми подорожами Ісус любив зупинятись у Капернаумі, тому це місто стали називати «Його містом». Капернаум розташований на березі Галілейського озера, неподалік від прекрасної Генісаретської рівнини. Озеро лежало в глибокій западині, завдяки чому на рівнині, що прилягала до його берегів, підтримувався м'який південний клімат. За днів Христа цей край був багатим на пальми й оливкові дерева, фруктові сади і виноградники, зелені лани та пишні барвисті квіти. Усе це зрошувалось гірськими потоками. На берегах озера та навколишніх пагорбах розташовувались численні міста й села. Озеро борознили рибальські човни. Усюди вирувало життя.

Сам Капернаум якнайкраще підходив для центру діяльності Спасителя. Він знаходився на головному шляху з Дамаска до Єрусалима, Єгипту і Середземного моря; тут перепліталися численні торговельні шляхи. Люди з різних країн проїжджали цим шляхом або зупинялися у місті на відпочинок під час своїх подорожей. У Капернаумі Ісус міг зустріти людей різних національностей і соціальних верств: багатих і вельможних, бідних і простих. Таким чином звідси Його вчення могло поширюватися в інші країни, досягаючи багатьох осель. Люди, спонукані досліджувати пророцтва, мали звернути увагу на Спасителя, і таким чином Його місія могла бути явлена світові.

Незважаючи на протидію синедріону, народ з нетерпінням очікував плодів Його діяльності. Небеса напружено спостерігали за подіями на Землі. Ангели готували дорогу для Його служіння, надихаючи людські серця і притягуючи їх до Спасителя. [229]

Зцілений Христом у Капернаумі, син царедворця був свідком Божої сили. Цей відомий державний муж разом зі домашніми з радістю засвідчили свою віру. Коли стало відомо, що божественний Учитель перебуває в місті, це сколихнуло весь Капернаум. Люди натовпами йшли, аби побачити Ісуса. Субо-

тнього дня синагога завжди була переповнена, багато людей стояли на вулиці, тому що не могли увійти всередину.

Усі, хто слухав Спасителя, «дивувалися Його вченню, бо слова Його мали владу». «Бо навчав їх, як Той, Хто має владу, а не як їхні книжники [та фарисеї]».¹ Холодна, формальна наука книжників і старійшин нагадувала вивчений напам'ять урок. Для них Слово Боже не мало життєдайної сили. Вони замінили його власними доктринами та переказами. За встановленим порядком, вони пояснювали Закон під час богослужіння, однак ні в їхні серця, ані в серця слухачів божественна енергія не проникала.

Ісус не торкався різних суперечливих питань юдаїзму. Його справою була проповідь Істини. Слова Христа виливали потоки світла на вчення патріархів та пророків, і Писання поставало перед людьми новим одкровенням. Раніше ніхто й не гадав, що Боже Слово має таке глибоке значення.

Ісус звертався до людей зрозумілою для них мовою як Той, Кому були відомі всі їхні труднощі. Істина в Його устах була прекрасною, бо Він викладав її доступно і просто. Його мова — чиста, добірна, ясна — нагадувала дзюркотливий струмок. Для тих, хто звик до монотонних голосів рабинів, мова Небесного Учителя була музикою. Хоч Його наука була простою, але Він промовляв як Можновладець. Ця особливість і вирізняла Його вчення з-посеред інших. У промовах рабинів відчувалися вагання і сумнів, ніби Писання можна тлумачити раз так, а раз — зовсім по-іншому. З дня на день слухачів охоплювала все більша невпевненість. Ісус же, приймаючи Писання як незаперечний авторитет, промовляв з такою силою, що Йому не можна було не повірити.

[230]

Його мова була не стільки емоційною, скільки серйозною та щирою. Він говорив як Той, Хто має перед Собою визначену мету. Ісус викладав реалії Вічного Царства і в кожній темі відкривав слухачам Бога. Спаситель намагався звільнити засліплених, прикутих до земних речей людей. Визнаючи пріоритет вічних цінностей, Він віддавав належне і справам цього життя, не заперечуючи їхньої значущості. Він навчав, що Небеса і Земля тісно пов'язані між собою, а пізнання Божественної Істини готує людину до кращого виконання щоденних

обов'язків. Відчуваючи Свою спільність з Небом і Богом, Він разом з тим визнавав Свою єдність із кожною людиною.

Вістка про милість звучала по-різному, залежно від того, до кого звертався Христос. Він знав, як «зміцнити словом змученого»,² оскільки з Його уст виливалася благодать і Він міг відкрити людям скарби Істини в найпривабливішій формі. Виявляючи тактовність до упереджених людей, Він дивував їх прикладами, котрі привертали їхню увагу. За допомогою образів Він досягав людського серця. Запозичені з повсякденного життя, Його приклади були простими, але надзвичайно змістовними. Небесні птахи, польові лілії, насіння, пастух і вівці — усе це Христос використовував для пояснення вічної Істини. І щоразу, коли пізніше слухачі Ісуса зустрічалися з цими речами в житті, вони пригадували Його слова. Христос завжди ілюстрував Свої проповіді наочними прикладами.

Христос ніколи не лестив людям. Він ніколи не говорив чогось такого, що викликало б у них зарозумілість, не вихваляв їх за мудрування. Разом з тим розумні безсторонні люди приймали Його вчення і зауважували, що воно випробовує їхню мудрість. Вони дивувалися, що духовна істина може бути викладена такою простою мовою. Найбільш високоосвічені люди були зачаровані Його словами, а малограмотні завжди брати для себе щось повчальне. Він мав вістку і для цілком неписьменних; навіть язичники розуміли, що Його слова призначені особисто для них.

Його ніжне співчуття разом із цілющим дотиком виливалося на стомлені й занепокоєні серця. Навіть в оточенні лютих ворогів Він зберігав внутрішній спокій. Краса Його обличчя, привабливість Його характеру і понад усе — любов, виявлена в погляді й інтонації, притягували до Нього всіх, хто ще не закам'янів у невір'ї. Саме дух милосердя і любові, виявлений у кожному погляді та слові, привертав до Нього таку велику кількість людей. Страждальці, котрі приходили до Нього, зразу відчували, що Він був зацікавлений у них як милосердний вірний Друг, а вони, у свою чергу, бажали дізнатися більше про істини, яких Він навчав. Небо, дійсно, наблизилося до людей, і вони прагнули перебувати з Ним, щоб Його любов завжди могла потішати їх.

[231]

З глибокою серйозністю Ісус спостерігав за тим, як мінявся вираз обличчя Його слухачів. Він із особливим задоволенням спостерігав за тими, обличчя яких випромінювали зацікавлення і вдовolenня. Коли стріли Істини, руйнуючи стіну егоїзму, проникали в душу та викликали розкаяння і вдячність, Спаситель радів. Не раз, окинувши поглядом натовп слухачів, Він зауважував знайомі обличчя; тоді Його погляд яснішав, оскільки Він бачив багатообіцяючих підданих Божого Царства. Коли ж висловлена Ним істина зачіпала виплеканого кимось ідола, Він помічав, як обличчя таких ставали холодними і непривітними, що свідчило про неприйняття ними світла. Якщо ж Він зауважував, що люди відкидають вістку миру, тоді Його серце розривалося від болю.

Одного разу у синагозі Ісус говорив про Царство, яке прийшов заснувати, та про Своє завдання звільнити в'язнів сатани. Раптом Його слова перервав страшний крик. Божевільний кинувся в натовп, вигукуючи: «Що Тобі до нас, Ісусе Назарянине? Ти прийшов вигубити нас? Знаю, хто Ти є — Святий Божий...»³

Присутні були збентежені й стривожені. Увага людей була відвернена від Христа, і Його слова залишилися непочутими. Саме з цією метою сатана привів свою жертву до синагоги. Але Ісус заборонив нечистому духові, мовивши: «„Замовкни і вийди з нього!“ Тоді затряс ним нечистий дух і, закричавши сильним голосом, вийшов з нього».⁴

[232]

Розум цього нещасного був затьмарений сатаною, але в присутності Спасителя промінь світла пронизав густу темряву. Він захотів звільнитися з-під влади сатани, хоч нечистий дух й опирався силі Христа. Коли ж чоловік спробував покликати Ісуса на допомогу, злий дух заговорив його устами, і він закричав. Біснуватий частково усвідомлював, що стоїть перед Тим, Хто може визволити його, але коли він спробував наблизитися до цієї всемогутньої руки, чужа воля стримала його і уже інші слова вийшли з його вуст. Боротьба між силою сатани і бажанням людини звільнитися була вельми запеклою.

Той, Хто переміг сатану в пустелі під час спокушення, знову зустрівся віч-на-віч зі Своїм ворогом. Диявол використав усі засоби, щоб утримати свою жертву; поступитися — означало визнати перемогу за Ісусом. У якісь моменти навіть здавалося,

що мученик загине в боротьбі з ворогом. Але владно сказані слова Спасителя звільнили полоненого. Чоловік, який щойно перебував під владою демона, стояв перед здивованими людьми — щасливий, вільний, здоровий. Навіть нечистий дух визнав божественну силу Спасителя.

Чоловік вихваляв Бога за своє звільнення. Погляд, який щойно палав безумним вогнем, тепер випромінював розум, а з очей лилися сльози вдячності. Люди зацікавилися від подиву, а прийшовши до тями, стали питати одне одного: «Що це? Нове вчення з владою! Навіть нечистим духам наказує, і вони слухають Його».⁵

Причина хвороби цього чоловіка, який став пострахом для друзів і тягарем для самого себе, полягала в його власному житті. Він був поневолений гріховними задоволеннями, а своє життя хотів перетворити на безперервне свято. Йому й на думку не спадало, що він стане страховиськом для світу і соромом для родини. Він вважав, що проводить час у невинних забавах. Але одного разу ступивши на шлях, який веде до загибелі, він швидко втратив точку опори. Нестриманість і легковажність зруйнували шляхетні властивості характеру — сатана цілковито опанував ним.

Сумління прокинулося надто пізно. Коли ж він захотів пожертвувати багатством і задоволеннями, щоб відновити втрачене, то був уже безпорадним в'язнем лукавого. Одного разу ступивши на територію ворога, він опинився під повною владою сатани. Спокусник зачарував його багатьма принадами, але як тільки нещасний став його здобиччю, ворог людського роду почав виявляти неймовірну жорстокість. Його атаки стали жахливими. Так буде з усіма, хто підкоряється злу. Принадні на перший погляд задоволення, з яких починається такий шлях, закінчуються мороком відчаю або божевіллям розбитої душі.

Той самий злий дух, який спокушував Христа в пустелі та заволодів божевільним у Капернаумі, керував і невіруючими юдеями. Але в них він набував вигляду побожності, намагаючись ввести їх в оману щодо істинних мотивів відкинення Спасителя. їхнє становище було набагато безнадійнішим, ніж стан біснуватого, оскільки вони не відчували потреби в Христі і повністю перебували в полоні сатани.

Роки служіння Христа стали періодом найбільшої активності сил царства темряви. Віками сатана разом зі своїми злими ангелами намагався заволодіти тілами і душами людей, ввести їх у гріх і страждання, а потім звинуватити в усіх цих нещастях Бога. Ісус відкривав людям характер Бога. Він руйнував владу сатани і звільняв його в'язнів. Нове життя, любов і небесна сила змінювали людські серця, і князь зла підвівся, щоб відстоювати своє царство. Сатана мобілізував усі свої сили і на кожному кроці протистояв Христові.

Так буде і в останній великій сутичці між праведністю і гріхом. У той час, як на учнів Христа зливатимуться нове життя, світло і сила, сатана також підійме до боротьби своїх слуг. Напруження відчуватиметься в усьому, що відбуватиметься на Землі. Князь темряви спритно маскується, використовуючи багатовіковий досвід боротьби. Він часто з'являється у вигляді ангела світла, і чимало людей «прислухаються до спокусливих духів та вчення бісів».⁶

[234]

За днів Христа вожді й учителі Ізраїлю були безсилі протистояти впливові сатани. Вони нехтували якраз тим єдиним засобом, за допомогою якого можна було протидіяти злим духам. Саме Словом Божим Христос переміг лукавого. Ізраїльські вожді називали себе тлумачами Божого Слова, але досліджували його хіба що для того, щоб знайти там підтримку власних традицій і запровадити людські постанови. Своїм тлумаченням вони приписували Богові такі судження, яких не було і не могло бути. Їхні містичні тлумачення робили незрозумілими ясні Божі істини. Вони сперечалися з приводу дріб'язкових питань і, таким чином, відкидали найсуттєвіші істини. Усюди насаджувалося невір'я. Боже Слово було позбавлене притаманної йому сили, а злі духи мали можливість нав'язувати свою волю.

Історія повторюється. Чимало сучасних релігійних керівників, тримаючи перед собою розгорнуту Біблію та заявляючи про свою пошану до її вчення, насправді ж руйнують віру в неї як Боже Слово. Вони навіть докладно аналізують Святе Письмо, але власні погляди ставлять вище від його ясних вказівок. У їхніх руках Писання втрачає свою перетворювальну силу. Ось чому процвітає невір'я та поширюється беззаконня.

Якщо сатані вдається підірвати віру в Біблію, він провадить людей до інших джерел за світлом і силою. Таким чином він непомітно оволодіває душами. Ті, котрі відвертаються від ясного вчення Писання і переконливої сили Божого Духа, віддаються на волю нечистих духів. Саме критика Писань та людські домисли відкрили шлях для спиритизму та теософії — цих модернізованих форм стародавнього язичництва — і знайшли пристановище навіть у так званих християнських церквах.

Паралельно з проповіддю Євангелія діють сили, які є посередниками духів омани. Чимало людей заграють з ними лише із звичайної цікавості, але побачивши дію надлюдської природи, вони спокушуються все більше і більше, доки не опиняються в полоні волі, сильнішої за їхню власну. Звільнитися від цієї таємничої сили вони вже не можуть.

В результаті, усе, що захищало душу, зруйноване. Більше не існує жодної перешкоди для гріха. Варто один раз відкинути стримуючу силу Божого Слова та Його Духа, і людина може впасти неймовірно глибоко. Таємний гріх або сліпа пристрасть можуть перетворити людину на такого ж беспорядного в'язня, яким був біснுவатий з Капернаума. Однак навіть у такому стані людина не позбавлена надії.

Зло можна перемогти лише тими засобами, якими його переміг Христос, — силою Слова. Бог не контролює нашого розуму без нашої згоди, але якщо ми бажаємо знати і чинити Його волю, нам даються обітниці: «...І пізнаєте істину, а істина вас вільними зробить!», «Якщо хто хоча чинити Його волю, той пізнає вчення...»⁷ Вірою в ці Слова Господні кожний може звільнитися з тенет омани і гріха.

Кожна людина вільна обирати силу, котрій вона буде підкорятися. Ніхто не може бути настільки порочним, щоб не знайти звільнення у Христі. Біснуватий замість молитви зміг вимовити лише слова сатани, однак Христос почув невисловлене благання душі. Жоден зойк нужденної душі, навіть якщо людина не здатна вимовити його словами, не залишиться непочутим. Хто побажає вступити в Заповіт із Богом Небес, не буде залишений ані в полоні сатани, ані під владою своєї слабкої природи. Спаситель запрошує: «Хіба що він буде шукати захисту в Мене, схоче укласти мир зо Мною, — нехай же укладе мир зо Мною»⁸

[235]

Духи темряви боротимуться за душу, раніше підвладну їм, але Божі ангели змагатимуться за неї і переможуть. Господь запевняє: «Хіба в потужного можна вирвати здобич? Хіба від переможця втече той, хто потрапив до нього в полон?.. Так бо говорить Господь: Відберуть і того, хто потрапив до сильного в полон, і здобич переможця відберуть. Твоїм противникам Я буду Противником, і дітей твоїх павизволюю».⁹

У той час, як зібрані в синагозі все ще перебували в полоні шанобливого страху, Ісус пішов у дім Петра, щоб трохи відпочити. Але над цим домом нависла чорна тінь. Теща Петра була хворою, вражена «великою гарячкою». Ісус протистав хворобі, жінка підвелась і почала прислужувати Господеві та Його учням.

[236] Чутка про вчинок Христа швидко поширилася по Капернауму. Побоюючись рабинів, люди не наслідувалися приходити за зціленням у суботу, але як тільки сонце ховалося за обрій, місто приходило в рух. З будинків, крамниць, ринкової площі мешканці міста поспішали до скромного помешкання, де зупинився Ісус. Хворих приносили на ношах, інші спиралися на милиці, а ще інших підтримували друзі. Хитаючись від слабості, хворі йшли і йшли до Спасителя.

Спливали години, а люди все йшли і йшли, бо ніхто не знав, чи знайдуть вони Зцілителя завтра. Ніколи раніше Капернаум не був свідком такого дня. Радісні вигуки зцілених сповнювали повітря. Спаситель радів, що мав змогу допомогти такій великій кількості нещасних. Страждання людей, які приходили до Нього, наповнювали Його серце співчуттям і Він тішився, що може повернути їм здоров'я і щастя.

Ісус не припинив Своєї праці, доки останній хворий не був зцілений. Тільки глибокої ночі натовп розійшовся і в домі Симона запанувала тиша. Довгий, сповнений хвилювань день минув, і Господь бажав відпочити. Та коли місто ще було оповите сном, Спаситель, «вставши вранці, ще вдосвіта, вийшов та попрямував у пустинне місце і там молився».¹⁰

Так проводив Ісус Свої дні на землі. Він не раз відпускав Своїх учнів відвідати рідних, відпочити, а Сам лагідно ухилявся від їхніх спроб відволікти Його від праці. Цілими днями Він важко працював, навчаючи неосвічених, зціляючи хворих,

повертаючи зір сліпим, годуючи тисячі голодних, а на схилі дня або на світанку подавався у гори, аби в священній тиші природи спілкуватися зі Своїм Отцем. Часто Він проводив цілі ночі в молитвах та роздумах і лише на світанку повертався, щоб працювати для людей.

Рано-вранці Петро та його товариші прийшли до Ісуса і сповістили, що мешканці Капернаума вже шукають Його. Учні були гірко розчаровані тим прийомом, який досі зазвичай люди виявляли Христові. Начальники Єрусалима хотіли вбити Ісуса; навіть мешканці Його рідного міста намагалися позбавити Його життя. Але натомість у Капернаумі Він був прийнятий з радістю, і надія учнів знову воскресла. Можливо, все-таки серед волелюбних галілейців знайдуться прихильники нового Царства?! Однак слова Христа здивували учнів: «Ходімо в інші місця, до сусідніх сіл [та міст], щоб і там проповідувати, бо на те Я й прийшов».¹¹

[237]

У піднесенні, яке охопило Капернаум, приховувалася небезпека, що може бути випущена з уваги головна мета Його місії. Ісус не шукав слави чудотворця чи цілителя тілесних хвороб: Він намагався привернути до Себе людей як до Спасителя. І хоч люди були схильні скоріше повірити в Нього як Царя, Котрий прийшов заснувати земне царство, Ісус бажав повернути їхні думки від земного до духовного. Суто світський успіх міг би перешкодити Його діяльності.

Захоплення легковажної юрби було Йому неприємним. Він був далеким від самоствердження. Світ часто віддає шану становищу, багатству, талантові, але Синові Людському усе це було чужим. Ісус не застосував жодного з тих засобів, які використовують люди, щоб здобути собі повагу чи прихильність. За сотні років до народження Ісуса про Нього було дане пророцтво: «Він не буде кричати, ані вигукувати і голосу Свого на вулиці не дасть почути. Надломленої очеретини не доламає; льону тліючого не погасить; оповістить ретельно правду. Він не ослабне і не знеможеться, поки не встановить на землі правди».¹²

Фарисеї прагнули вирізнитися скрупульозним виконанням церемоній, а також своїми милостинями і показними молитвами. Вони доводили свою релігійну горливість тим, що постійно

дискутували про релігію. Суперечки між представниками різних релігійних течій були гучними і тривалими; навіть на вулицях часто можна було почути голоси розгніваних учителів Закону.

Як різуче відрізнялося від усього цього життя Ісуса! У ньому ніколи не було місця для галасливих суперечок, показного благочестя або будь-якого вчинку задля схвалення людей. Христос постійно перебував у Бозі, а Бог був явлений у характері та діяльності Свого Сина. Саме до такого відкриття Ісус бажав спрямувати думки і шанобливість людей.

[238] Сонце Праведності засяяло над світом у всьому своєму блиску, але не для того, щоб засліпити людей славою. Про Христа написано: «Прихід Його, мов зірниці».¹³ Тихо й лагідно світло дня зливається на Землю, проганяючи нічні тіні та пробуджуючи світ до життя. Так зійшло Сонце Праведності, і [239] здійснилось «лікування в промінні Його».¹⁴

¹ Луки 4:32; Матв.7:29

² Ісаї 50:4

³ Марк.1:24

⁴ Марк.1:25-26

⁵ Марк.1:27

⁶ 1Тим.4:1

⁷ Йоан.8:32; 7:17

⁸ Ісаї 27:5

⁹ Ісаї 49:24-25

¹⁰ Марк.1:35

¹¹ Марк.1:38

¹² Ісаї 42:2-4

¹³ Осія 6:3

¹⁴ Мал.4:2

Розділ 27. «Можеш очистити мене»

(На підставі Євангелій від Матвія 8:2-4; 9:1- 8,32-34; Марка 1:40-45; 2:1-12; Луки 5:12-28)

З усіх відомих на Сході хвороб проказа була найстрашнішою. Її невиліковність, а також руйнівна дія на організм людини наводили жах навіть на найбільш відважних. Юдеї вважали проказу карою за гріх. Тому цю хворобу називали «бичем», «перстом Божим». Цей невиліковний, смертельний, здатний глибоко вкорінюватися недуг вважався символом гріха. Згідно з церемоніальним законом, прокажений оголошувався нечистим. Він помирав для суспільства. Усе, до чого він торкався, оголошувалось нечистим. Навіть повітря отруювалося його диханням. За найменшої підозри на проказу людина повинна була показатися священикам, які обстежували її та приймали відповідне рішення. Якщо людину визнавали прокаженою, вона мусила залишити сім'ю, покинути ізраїльську громаду. Така людина була приречена спілкуватися тільки із собі подібними. Закон щодо прокажених був невблаганним. Навіть царі та правителі не становили винятку. Монарх, уражений цією страшною хворобою, повинен був залишити царський скіпетр і покинути суспільство.

Вдалині від друзів і рідних прокажений ніс на собі прокляття цієї хвороби. Він не повинен був приховувати своєї біди, а роздирати одяг і криком попереджати про своє наближення, аби таким чином люди могли уникнути зараження. Вигуки «Нечистий! Нечистий!», що лунали з уст самотнього вигнанця, викликали жах і відразу.

[240]

У тій місцевості, де здійснював служіння Христос, було чимало таких страждальців. Звістка про Його діяльність дійшла і до них, запаливши іскру надії. Але від часів пророка Єлисея ніхто не чув про лікування прокажених. Вони не сміли надіятись, що Ісус учинить для них те, чого ще не робив для

жодної людини. Але серед них був один чоловік, у серці котрого зародилася віра. Однак він не знав, як підійти до Ісуса. Ізольований від ближніх, як він міг стати перед Зцілителем? Та й чи захоче Христос зцілити його? Чи помітить Він того, котрого вважали ураженим судами Божими? Чи, подібно до фарисеїв і навіть лікарів, не прокляне його, наказавши триматися подалі від людних місць? Він обмірковував усе, що чув про Ісуса. Було відомо, що жодного, хто звертався до Нього за допомогою, Він не прогнав. І нещасний вирішив знайти Спасителя. Позбавлений права заходити в місто, він сподівався зустріти Його десь на гірських стежках або за містом, коли Той навчатиме народ. Труднощі були великі, але це була його єдина надія.

І ось прокажений вирушає до Спасителя. Ісус у той час навчав на березі озера, і народ юрмився навколо Нього. Стоячи вдалині, прокажений чув лише окремі слова Спасителя. Він бачив, як Христос покладав руки на хворих. Він зауважив кульгавих, сліпих, паралітиків та помираючих від різних хвороб, котрі піднімалися здоровими, прославляючи Бога за зцілення. Віра його остаточно зміцнилася. Він підходив усе ближче й ближче до натовпу. В певний момент хворий забув усе: заборони, що сковували його, безпеку людей, страх, який він в усіх викликав. Нещасний думав тільки про благословенну надію на зцілення.

Ця людина являла собою огидне видовище. Хвороба залишила страшні сліди; на його тіло, що розкладалося, неможливо було дивитися без відрази. Побачивши прокаженого, люди перелякано відсахнулися. Вони тиснулися одне до одного, аби лише не доторкнутися до нього. Декотрі намагалися спинити цього чоловіка, щоб він не наближався до Ісуса, але даремно. [241] Він нікого не бачив і не чув, не звертав уваги на огиду, яку викликав у людей. Прокажений бачив тільки Божого Сина, чув лише голос Того, Хто повертає життя помираючому. Наблизившись до Ісуса, прокажений впав Йому в ноги із зойком: «„Господи, якщо хочеш, Ти можеш мене очистити!“ [Ісус], простягнувши руку, доторкнувся до нього, кажучи: „Хочу, стань чистим!“ — і він умить очистився від прокази».¹ Перетворення відбулося умить. Його тіло видужало, нерви стали чутливими,

м'язи зміцніли. Укрита струпами шкіра, характерна для хворих на проказу, набула здорового матового відтінку, як у дитини.

Ісус звелів цьому ЧОЛОВІКОВІ нікому не розповідати про зцілення, а відразу ж піти до храму і принести жертву. Але таку жертву не можна було приймати, доки священики не обстежать хворого та не оголосять його повністю здоровим. Яким би неприємним не видавався їм цей обов'язок, вони не могли відмовитися від такого обстеження і винесення рішення.

У Писанні зазначається, як наполегливо Христос наказував чоловікові мовчати і швидко діяти. «Суворо попередивши, відразу відіслав його, наказавши: Дивися, нікому не розповідай, але йди, покажися священикові та принеси дар, який наказав Мойсей [у Законі] на свідчення їм».²

Якби священики довідалися, яким чином відбулося зцілення прокаженого, ненависть до Христа могла вплинути і на їхнє рішення. Ісус хотів, щоб чоловік з'явився у храмі раніше, ніж звістка про чудо дійде туди. У такому разі буде прийняте безстороннє рішення священиків, і зцілений зможе повернутися до сім'ї і друзів.

Були й інші причини, якими керувався Христос, наказуючи чоловікові мовчати. Спаситель знав, що вороги постійно намагаються обмежити Його діяльність і відвернути від Нього людей. Він усвідомлював: коли стане відомо про зцілення прокаженого, то й інші, уражені цією страшною хворобою, почнуть збиратися навколо Нього, і народ здійме крик від страху заразитися. Чимало прокажених не зможуть використати дар здоров'я так, щоб він став благословенням для них та ближніх. Збираючи навколо Себе прокажених, Христос міг дати привід для звинувачення в порушенні церемоніального закону. А це могло перешкодити проповіді Євангелія. [242]

Наступні події довели правоту Христа. Багатьом людям, присутнім при зціленні прокаженого, було цікаво знати рішення священиків. Повернення прокаженого до друзів викликало велике збудження. Незважаючи на пересторогу Ісуса, чоловік навіть не пробував замовчати факт свого зцілення. Приховати таке і справді було важко, а тому прокажений усюди розповідав про те, що з ним сталося. Гадаючи, що заборона була викликана лише скромністю Ісуса, він сповіщав усюди про

силу Великого Цілителя. Йому важко було зрозуміти, що кожний прояв сили Спасителя зміцнював рішучість священників і старійшин знищити Ісуса. Усвідомлюючи, як добре бути здоровим, радіючи повноті сил, поверненню в сім'ю і суспільство, зцілений не міг не прославити свого Лікаря. Але розголошення про цю подію перешкодило подальшій діяльності Спасителя. До Христа збиралися настільки великі натовпи людей, що Він був змушений на певний час припинити Свою роботу.

Кожний учинок Христа переслідував далекосяжні цілі. Так було й у випадку з прокаженим. Дії Христа мали набагато більше значення, ніж це здавалося на перший погляд. Ісус допомагав усім, хто приходив до Нього, але й бажав благословити тих, котрі не зверталися до Нього. Спостерігаючи, як линуть до Нього митники, язичники і самаряни, Він прагнув, щоб Його почули також священники і вчителі, котрі замкнулися у своїх пересудах і традиціях. З цією метою Він використовував усі можливості. Пославши зціленого прокаженого до священників, Він давав їм свідчення, котре могло розвіяти їхні упередження.

Фарисеї твердили, що вчення Христа суперечить Законові, даному Богом через Мойсея. Але наказуючи зціленому прокаженому принести дар, якого вимагав Закон, Він спростовував таке звинувачення. Це було достатнім доказом для всіх, хто бажав у цьому переконатися.

[243] Єрусалимські керівники народу посилали шпигунів, щоб знайти якийсь привід для засудження Христа на смерть. У відповідь Він подавав їм докази Своєї любові до людського роду, поваги до Закону, Своєї сили звільняти від гріха і смерті. Таким чином Він засвідчив: «Вони віддають Мені злом за добро, і ненавистю — за любов Мою»³ Той, Хто на горі дав Заповідь: «Любіть ворогів своїх», підтвердив її власним прикладом, не віддаючи «злом за зло або лайкою за лайку», «а навпаки, благословляючи».⁴

Ті самі священники, які раніше присудили прокаженого на вигнання, нині засвідчили його зцілення. Це рішення, оголошене публічно і записане в книзі, стало незаперечним доказом на користь Христа. І коли зцілений чоловік знову був прийнятий до ізраїльської громади на підставі висновку священників, що на ньому не залишилося жодних слідів хвороби, він став живим

свідком на користь свого Спасителя. З радістю він приніс дар і прославляв ім'я Ісуса. Священики могли ще раз переконатися в божественній силі Спасителя, їм була дана можливість пізнати Істину і скористатися світлом. Відкидаючи світло, вони могли втратити його назавжди. І справді, багато людей відкинули це світло, але воно було дане не даремно. Божественне світло торкнулося багатьох сердець, хоч деякий час цього не було видно. Здавалося, що за життя Спасителя Його служіння не викликало особливої любові священиків і вчителів, але після Його вознесіння «серед священиків дуже багато були слухняні вірі».⁵

Очищення Христом прокаженого від його страшної хвороби — наочний приклад очищення душі від гріха. Чоловік, який прийшов до Ісуса, був «весь у проказі»; смертельна хвороба понівечила тіло. Учні намагались уберегти Господа від дотику до нього, бо кожний, хто торкався прокаженого, ставав нечистим. Але поклавши Свою руку на цього хворого, Ісус не осквернився. Його дотик мав життєдайну силу. Проказа зійшла. Те саме можна сказати відносно прокази гріха — глибоко закоріненої, смертельної, від якої неможливо очиститися людською силою. «Кожна голова хвора, кожне серце ослабло... Від подошви ноги й аж до тім'я голови нема здорового місця: рани, синці та свіжі поразки».⁶ Але Ісус, хоч і прийняв людську природу, не може осквернитися. Його присутність — це цілюща сила для грішника. Кожен, хто впаде до Його ніг та з вірою попросить: «Господи, коли хочеш, Ти можеш мене очистити», почує відповідь: «Хочу, — стань чистим!»⁷

[244]

У деяких випадках зцілення Ісус не відразу дарував бажане благословення. Але у випадку з проказою прохання про зцілення виконувалось негайно. Коли молимося про земні благословення, відповідь на нашу молитву може загаятися або, натомість, Бог може запропонувати щось інше. Але зовсім інакше стоїть справа з нашим проханням про звільнення від гріха. Божа воля полягає саме в тому, щоб очистити нас від беззаконня, зробити Своїми дітьми і дати силу жити святим життям. Христос «віддав Самого Себе за наші гріхи, щоб визволити нас від теперішнього лукавого віку, за волею Бога і нашого Отця».⁸ «І це та відвага, яку маємо до Нього, що коли чогось

попросимо згідно з Його волею, Він вислуховує нас! А коли знаємо, що слухає нас, — чого б тільки ми не попросили, — то знаємо, що одержуємо те, чого просили в Нього». «Якщо ж визнаємо свої гріхи, то Він — вірний і праведний, щоб простити нам гріхи й очистити нас від усякої неправедності».⁹

При зціленні розслабленого в Капернаумі Христос виклав той самий урок. Він зробив чудо, аби показати Свою силу прощати гріхи. Зцілення цієї людини навчає усіх цінних істин. Воно вселяє в нас надію і натхнення, в той час як дріб'язкова прискіпливість фарисеїв служить застережливим уроком.

Як і прокажений, розслаблений втратив будь-яку надію на одужання. Його хвороба була наслідком гріховного життя, і страждання ще більше посилювалися через докори сумління. Він звертався до фарисеїв і лікарів, сподіваючись отримати полегшення від духовних і фізичних мук, але вони холодно-кровно оголосили його невиліковним та ураженим Божим гнівом. Фарисеї розцінювали нещастя як свідчення Божественного незадоволення, а тому цуралися хворих і нужденних. Однак часто ті, котрі звеличують свою святість, більш винуваті, ніж осуджені ними страждальці.

[245] Розслаблений був абсолютно безпорадним; він утратив надію на будь-яку допомогу і впав у відчай. Але якось він почув про чудові діла Ісуса. Йому розповіли, що такі самі грішні, безпомічні люди, як він, отримували зцілення. Очищалися навіть прокажені. Друзі розповідали йому про це, заохочуючи вірити, що і він може бути зцілений, якщо його принесуть до Ісуса. Але, пригадуючи причину своєї хвороби, він знову і знову втрачав надію. Хворий боявся, що духовно чистий Лікар не потерпить його у Своїй присутності. І все ж він бажав не стільки тілесного одужання, скільки звільнення від тягара гріха. Якби тільки побачити Ісуса й одержати запевнення у прощенні і примиренні з Небом! Після того він був готовий жити чи померти — згідно з Божою волею. І помираючий вигукнув: о, якби я міг тільки побачити Його! На його виснаженому тілі вже почали з'являтися ознаки тління. Він благав друзів віднести його на постелі до Ісуса, і вони з радістю зробили це. Але в будинку і навколо нього зібралось так багато людей, що хворий

та його друзі не могли дістатися до Спасителя і навіть почути Його голосу.

Ісус тоді навчав у домі Петра. Учні зазвичай сиділи біля Нього. Там були також «фарисеї і законовчителі, що походилися зі всіх сіл Галілеї й Юдеї та з Єрусалима». ¹⁰ Вони прийшли в ролі шпигунів, шукаючи звинувачень проти Ісуса. Окрім цих служителів, зібрався різношерстий люд — ревні шанувальники вчення Ісуса, просто зацікавлені і навіть невіруючі. Тут були представники різних національностей та верств суспільства. «...Сила Господня була в Ньому, щоб оздоровляти». ¹¹ Дух життя витав над зібранням, однак фарисеї та книжники не зауважували Божої присутності. Вони не відчували потреби у зціленні, а тому воно було не для них. «Він ... голодним дав достаток, а багатих відіслав ні з чим». ¹²

Знову й знову друзі розслабленого намагалися прокласти собі дорогу крізь натовп, але даремно. Хворий з відчаєм дивився довкола себе. Коли очікувана допомога була так близько, як можна було відмовитися від своїх сподівань?! На його настійне прохання друзі підняли паралізованого на дах будинку, розібрали покрівлю й опустили його просто до ніг Ісуса. Розмова була перервана. Спаситель глянув на змучене обличчя і побачив звернені до Нього з благанням очі. Він зрозумів усе; це ж Він привернув до Себе цю розчаровану, сповнену сумнівів душу. Коли розслаблений був ще вдома, Спаситель уже збудив його сумління. Коли ж він покаявся у своїх гріхах та повірив у цілющу силу Ісуса, життєдайна милість Спасителя вперше торкнулася його спраглого серця. Ісус спостерігав за першими проблисками віри, яка поступово зростала до глибокого переконання, що лише Він один є Спасителем грішників. Віра паралізованого міцніла з кожним зусиллям прийти до Ісуса.

[246]

Нарешті хворий почув слова Спасителя, які пролунали для нього приємною музикою: «Чоловіче, прощаються тобі твої гріхи!» ¹³

Тягар розпачу впав з душі чоловіка, мир прощення огорнув його, обличчя засяяло. Фізичні болі припинилися, умить відновився весь організм. Безпомічний паралітик — зцілений! Грішник — прошений!

У простоті віри чоловік прийняв слова Ісуса як дар нового життя. Він ні про що більше не просив, а лежав у блаженному мовчанні настільки щасливий, що не міг вимовити й слова. Небесне світло осявало його обличчя, і народ із шанобливістю спостерігав цю сцену.

Занепокоєні рабини з нетерпінням чекали, як у цьому випадку поведеться Христос. Вони пригадали, як цей чоловік звертався до них за допомогою, але вони залишили його без надії та співчуття. Окрім того, тоді вони заявили, що він страждає від Божого прокляття за свої гріхи. Побачивши перед собою хворого, рабини пригадали усе. Вони також помітили, з якою цікавістю присутні спостерігали за всім, що відбувалося, і страшенно боялися втратити свій вплив на народ.

На цей раз високі сановники не перекинулися жодним словом, але, дивлячись одне на одного, бачили, що кожний з них думає про одне: потрібно щось робити, аби стримати сплеск почуттів. Ісус оголосив, що гріхи розслабленого прощені. З'явилася можливість фарисеям вхопитися за цей факт як богозневагу і представити його смертельним гріхом. Вони говорили у своєму серці: «Він зневажає Бога! Хто ж може прощати гріхи, крім самого Бога?». ¹⁴

[247]

Спрямувавши на них погляд, від якого вони знітилися і відсахнулися, Ісус сказав: «Що це ви думаєте в серцях ваших? Що легше: сказати паралізованому: прощаються тобі гріхи, — чи сказати: встань, візьми свою постіль і йди? Але щоб ви знали: Син Людський має владу прощати гріхи на землі. І говорить паралізованому: кажу тобі: встань, візьми постіль свою та йди до свого дому!» ¹⁵

І тоді той, кого принесли до Ісуса на ношах, схопився на ноги з юначими спритністю й силою. У жилах запульсував потік здорової крові. Кожен орган його тіла нараз став діючим. Рум'янець змінив смертельну блідість обличчя. «І він тут же встав, узявши постіль, вийшов перед усіма, так що всі дивувалися і славили Бога, кажучи: ніколи такого ми ще не бачили!» ¹⁵

О, яка чудова Христова любов, що зціляє грішника і страждальця! О, милосердний Бог, Котрий співчуває і вгамовує болі людства! О, дивовижна Сила, явлена людським сином! Хто

ще може сумніватися у вістці спасіння?! Хто може нехтувати милістю співчутливого Викупителя?!

Щоб повернути здоров'я тілу, яке вже, фактично, розкладалося, необхідна була творча сила. Той же Голос, Який покликав до життя створену із земного пороху людину, повернув здоров'я і вмираючому розслабленому. Та сама Сила, Яка повернула життя тілу, відновила й серце. Той, Хто при творінні «сказав і сталося так», Хто «наказав і з'явилось»,¹⁶ надихнув життям мертву в переступах та гріхах душу. Зцілення тіла свідчило про дію Сили, яка відновила серце. Христос звелів розслабленому встати і йти. «Але щоб ви знали, — сказав Він, — Син Людський має владу прощати гріхи на землі».¹⁵

Розслаблений знайшов у Христі зцілення як душі, так і тіла. За духовним зціленням прийшло й тілесне. На цей урок не можна не звернути уваги. Нині тисячі людей, подібно до розслабленого, страждають від фізичних недуг, прагнучи почути слова: «Прощаються твої гріхи». В основі багатьох хвороб лежить тягар гріха з його клопотами та нездійсненими бажаннями. Такі люди не зможуть знайти спокою, поки не прийдуть до Зцілителя їхніх душ. Мир, який може дати тільки Він, принесе силу розумові та здоров'я тілу.

[248]

Ісус прийшов, «щоб знищити діла диявола». «У Ньому було життя», і Він говорить: «Я ж прийшов, щоб ви мали життя і щоб над міру мали». Він — «дух, що оживляє».¹⁷ Христос і тепер має таку саму життєдайну силу, як тоді, коли зціляв хворих на Землі і прощав грішників. «Усі провини твої Він прощає, усі недуги твої оздоровляє».¹⁸

Зцілення розслабленого подіяло на народ так, ніби відкрилися Небеса і з'явилася слава кращого світу. Коли зцілений чоловік проходив через натовп, на кожному кроці благословляючи Бога і відчуваючи незвичне полегшення, люди розступалися, перелякано даючи йому дорогу та перешіптуючись між собою: «Неймовірно ми побачили сьогодні».¹⁵

Фарисеї зацікавилися від подиву і були приголомшені своєю поразкою. Вони розуміли, що ніхто в цьому натовпі не поділяє їхніх заздрощів. Чудо, звершене над людиною, котру вони віддали Божому гніву, справило на людей таке сильне враження, що на деякий час вони забули про рабинів. При-

сутні бачили, що Христос володіє силою, притаманною лише Богові, однак Його лагідність і гідність разуче відрізнялися від їхньої зарозумілості. Вони збентежилися і розгубилися, відчувши присутність вищої Істоти, хоча й не хотіли цього визнати. Чим переконливішим був доказ, що Ісус має владу на Землі прощати гріхи, тим сильніше вони утверджувалися в невір'ї, З дому Петра, де відбулося зцілення розслабленого за словом Христа, вони пішли складати нові плани, аби якимось чином змусити замовкнути Божого Сина.

Тілесна хвороба, жорстока і за давнєна, була зцілена силою Христа, але хвороба душі набагато сильніше опанувала тими, котрі не бажали бачити світло. Проказа і параліч не були такими страшними, як фанатизм і невір'я.

[249] Родину зціленого охопила велика радість, коли він повернувся додому, легко несучи свою постіль, на якій його недавно винесли друзі. Рідні оточили його зі слізьми радості, ледве вірячи своїм очам. Він стояв перед ними в розквіті сил та мужності. Колись безвладні руки тепер підкорялися йому. Тіло, знищене хворобою, зі свинцевим набряком, тепер мало здоровий вигляд. Він ступав легко і впевнено. Обличчя світилося радістю і надією, а вираз чистоти й миру усунув сліди гріха та страждань. Настав час, коли радісні слова подяки підносилися із цього дому до Небес. Бог прославився у Своєму Синові, Який повернув надію безнадійному і силу — безпомічному. Цей чоловік і його родина готові були віддати життя за Ісуса. Жоден сумнів не затьмарював їхньої віри, жодна недовіра не заплямовувала їхньої відданості Тому, Хто приніс світло до [250] їхньої похмурої оселі.

¹ Матв.8:3

² Матв.8:4

³ 1 Псал. 109:5

⁴ Матв.5:44; 1Петр.3:9

⁵ Дії 6:7

⁶ Ісаї 1:5-6

⁷ Матв.8:2-3

⁸ Гал. 1:4

⁹ ЙІоан.5:14-15; 1:9

¹⁰ Луки 5:17

¹¹ Луки 5:17

¹²Луки 1:52-53

¹³Марк.2:5

¹⁴Марк.2:7

¹⁵Марк.2:8-12

¹⁵Марк.2:8-12

¹⁶Псал.33:9

¹⁵Марк.2:8-12

¹⁷1Йоан.3:8; Йоан.1:4; 10:10; 1Кор.15:45

¹⁸Псал.103:3

¹⁵Марк.2:8-12

Розділ 28. Левій Матвій

(На підставі Євангелія від Матвія 9:9-17; Марка 2:14-22; Луки 5:27-39)

З усіх римських урядовців найненависнішими у Палестині були митники. Людей оподатковували чужинці, і це було приводом для постійного роздратування юдеїв, нагадувало про втрачену незалежність. Збирачі податків не тільки були знаряддям римського гноблення, а й здирниками, які збагачувалися за рахунок народу. Кожен юдей, який погоджувався на таку посаду, що пропонували римляни, вважався зрадником нації. Його зневажали як відступника і прирівнювали до найнікчемніших зловмисників.

До цього класу належав і Левій Матвій, покликаний Христом на служіння услід за першими чотирма учнями біля Генісаретського озера. Фарисеї судили про Матвія у відповідності до його посади, але Ісус бачив, що серце цього чоловіка відкрите для прийняття істини. Матвій чув проповіді Спасителя. Коли Божий Дух відкрив Матвієві його гріховність, він почав шукати допомоги в Христа, але, пам'ятаючи про недоступність рабів, навіть не сподівався, що Цей Великий Учитель помітить його.

[251] Одного дня, сидячи у своїй конторі по збиранню податків, цей митник побачив Ісуса, Котрий наближався до нього. Яким же великим було здивування, коли він почув звернені до нього слова: «Іди за Мною!» Матвій, покинувши все, «уостав і пішов слідом за Ним».¹ Не було ані вагань, ані сумнівів; він навіть не подумав про те, що міняє прибуткову посаду на бідність і труднощі. Для нього було достатньо перебувати поруч з Ісусом, слухати Його слова і допомагати в Його праці.

Так сталося і з іншими, покликаними раніше учнями. Коли Ісус звелів Петрові та його друзям іти за Ним, вони відразу ж залишили свої човни і сіті. Деякі з цих учнів утримували

родини, але, почувши заклик Спасителя, не вагалися і не питали, як будуть жити і за рахунок чого годуватимуть сім'ї. Вони відгукнулися на поклик. І коли пізніше Ісус запитав їх: «Коли Я послав вас без гаманця, і без торби, і без взуття, чи чогось вам бракувало? Вони ж сказали: нічого».²

Як для заможного Матвія, так і для бідних Андрія й Петра, випробовування було однаковим: кожен із них мав по-жертвувати усім. Саме тоді, коли їм найкраще велося, коли сіті наповнялися рибою і принадність звичного способу життя була найбільшою, Ісус просто на березі моря попросив учнів залишити все задля проповіді Євангелія. Так само випробовується кожна людина: що для неї важливіше — земні блага чи спілкування з Ісусом?

Принцип завжди вимогливий. Ніхто не матиме успіху в служінні Богові, доки його серце не буде цілковито віддане цій роботі та доки він не вважатиме все, крім пізнання Христа, марнотою. Жодна людина, котра дуже жаліє себе, не може бути учнем Христа, а тим більше, Його співпрацівником. Якщо люди цінують великий дар спасіння, то самопожертва Христа обов'язково буде помітною і в їхньому житті. І куди б Він не йшов, вони з радістю наслідуватимуть Його приклад.

Покликання Матвія в число учнів Христа викликало велике обурення. Обрання митника одним зі своїх безпосередніх помічників було для будь-якого тодішнього релігійного наставника порушенням усіх релігійних, громадських і національних звичаїв. Уміло використовуючи людську упередженість, фарисеї сподівалися спровокувати в народі незадоволення Ісусом. Серед митників цей факт викликав велике зацікавлення; їхні серця потягнулися до божественного Вчителя. Матвій тішився, що став учнем, і бажав привести своїх колишніх товаришів до Ісуса. З цією метою він влаштував учту у своєму домі, скликавши своїх родичів і друзів. Тут були не лише митники, а й багато інших людей сумнівної репутації, котрих цуралися їхні вимогливі сусіди.

Гостина була влаштована на честь Ісуса, і Він, не вагаючись, прийняв запрошення. Христос усвідомлював, що це образить фарисеїв і якоюсь мірою скомпрометує Його в очах людей, але Його діяльність не залежала від дипломатичних міркувань. Для

Ісуса суспільне становище людей не мало жодного значення. Його серце завжди зворушували душі, спрагли живої води.

Ісус сидів як почесний гість за одним столом з митниками. Його співчуття, товариськість і доброзичливість свідчили про те, що Він визнає людську гідність. І люди намагалися стати гідними Його довір'я. Слова Христа зливалися благословенним, життєдайним струменем на спрагнені серця. У людях, яких вважали покидьками суспільства, прокидалися нові прагнення; перед ними відкривалася можливість жити новим життям.

Чимало людей на подібних зібраннях були зворушені вченням Спасителя, хоч і не визнавали Його аж до самого вознесіння. Але коли зійшов Святий Дух і одного дня на вернулося більш як 3000 людей, серед них було чимало тих, хто вперше почув істину, сидячи за столом з митниками. Згодом деякі з них стали вісниками Євангелія.

Для самого Матвія поведінка Ісуса на цій гостині була постійним прикладом. Зневажений усіма, митник став одним із найбільш посвячених євангелістів. Виконуючи своє служіння, він ішов слідами свого Господа.

Коли рабини почули, що Ісус гостює у Матвія, вони вхопилися за нову можливість осудити Його, але вирішили діяти через учнів. Збуджуючи упередження, вони сподівалися відвернути учнів від Учителя. Їхня тактика полягала в тому, щоб звинуватити Христа перед учнями, а учнів — перед Христом, спрямовуючи свої стріли в найбільш уразливі місця. Саме так діє сатана, відколи виникло незадоволення на небі; і всі, хто намагається посіяти розбрат і відчуження, керовані його духом.

[253]

«Чому це ваш Учитель їсть [і п'є] з митниками та грішниками?» — запитували заздрісні рабини.

Ісус не чекав, доки учні дадуть відповідь на таке звинувачення, а відповів Сам: «Не здорові потребують лікаря, а хворі. Ідіть же й навчіться, що то значить: „хочу милосердя, а не жертви“; бо Я прийшов закликати не праведників, а грішників [до покаяння]». ³ Фарисеї вважали себе духовно здоровими і тому не потребували лікаря; водночас вони були переконані, що митники та язичники гинуть від душевної недуги. То ж хіба не в цьому полягало завдання Ісуса як Лікаря, щоб іти до тих, хто потребував Його допомоги?

Хоча фарисеї були високої думки про себе, насправді ж вони перебували в гіршому становищі, ніж ті, кого вони зневажали. Митники, менш фанатичні, хоч і самовпевнені, були більш відкритими для впливу істини. Ісус сказав рабинам: «Ідіть же й навчіться, що то значить: „хочу милосердя, а не жертви“». ³ У такий спосіб Він показав їм, що вони, вважаючи себе тлумачами Божого Слова, зовсім не розуміють його духу.

Фарисеї на деякий час замовкли, але їхня ворожість до Ісуса стала ще сильнішою. Вони негайно розшукали учнів Йоана Хрестителя, намагаючись підбурити їх проти Спасителя. У той же час самі фарисеї не визнавали місії Хрестителя, зневажливо відгукувалися про його аскетичне життя, прості манери та грубий одяг, називаючи його фанатиком. Оскільки ж він викривав лицемірство фарисеїв, вони противились його словам і намагалися підбурити проти нього народ. Хоча Божий Дух торкнувся сердець цих огудників, переконуючи їх у власних гріхах, вони відкинули Божий заклик і оголосили Йоана біснуватим.

Тепер же, коли Ісус спілкувався з народом, їв і пив з ними за одним столом, фарисеї звинуватили Його в обжерливості та пияцтві. Однак ті, котрі звинувачували, самі були винні в зазначених ними гріхах. Подібно до сатани, котрий фальшиво представляє Бога, приписуючи Йому свої якості, ці нечестиві мужі завжди зводили наклепи на Господніх посланців.

[254]

Фарисеї не хотіли враховувати, що Ісус їв із митниками й грішниками з метою відкрити небесне світло тим, котрі перебували в темряві. Вони не бажали розуміти й того, що кожне слово з уст божественного Вчителя було живим насінням, яке мало прорости й принести плід для слави Божої. Фарисеї твердо вирішили не приймати світла. Хоч вони й противилися служінню Хрестителя, тепер були готові завести дружбу з його учнями, сподіваючись заручитися їхньою підтримкою в боротьбі проти Ісуса. Вони представляли Ісуса руйнівником стародавніх традицій, протиставляючи суворе благочестя Хрестителя поведінці Ісуса, Який їв разом із митниками й грішниками.

Учні Йоана у той час переживали велику скорботу. Це було якраз перед тим, як вони збиралися прийти до Ісуса з дорученням від Йоана. їхній улюблений учитель був у в'язниці,

і впродовж усіх цих днів вони сумували. Ісус не робив нічого для звільнення Йоана і навіть, здавалося, піддавав сумніву його вчення. Якщо ж Йоан посланий Богом, то чому Ісус та Його учні йдуть іншим шляхом?

Учні Йоана не мали чіткого уявлення про діяльність Христа. Вони навіть гадали, що звинувачення фарисеїв, можливо, мають якусь підставу. Самі ж вони дотримувалися багатьох рабинських постанов і навіть сподівалися виправдатися ділами Закону. Юдеї дотримувалися посту, вважаючи це особливою заслугою, а найгорливіші з них постили двічі на тиждень. Якраз під час посту фарисеї разом з учнями Йоана прийшли до Ісуса із запитанням: «Чому ми й фарисеї постимо багато, а Твої учні не постять?»⁴

Ісус відповів їм дуже лагідно. Він не намагався виправити їхнє помилкове розуміння посту, а лише пояснив Свою місію. З цією метою Він використав той самий образ, з допомогою якого сам Йоан свідчив про Ісуса. Йоан говорив: «Хто має наречену, є нареченим; друг нареченого, стоячи поряд і слухаючи його, радіє від голосу нареченого. Оце і є моя радість, вона тепер сповнилася».⁵ Учні Йоана не могли не пригадати цих слів свого вчителя, коли Ісус сказав: «Чи можуть весільні гості постити, коли з ними наречений?»⁴

[255]

Цар Неба був серед Свого народу. Світ отримав найбільший Божий дар: радість для бідних, тому що Христос прийшов зробити їх спадкоємцями Свого Царства; радість для багатих, оскільки Він прагнув навчити їх, як здобути вічне багатство; радість для неосвічених, тому що Він бажав зробити їх мудрим для спасіння; радість для вчених, бо Він хотів відкрити їм таємниці, глибші за ті, що були відомі їм. Спаситель відкривав людям істини, приховані від створення світу.

Для Йоана Хрестителя було щастям бачити Спасителя. Як же тішились учні, котрі мали перевагу ходити й розмовляти з Величчю небес! Для них цей час не був часом смутку й посту. Вони відкривали свої серця, аби прийняти світло Його слави, зливаючи його пізніше на тих, хто перебував у темряві й тіні смертній.

Христос змалював радісну картину, проте на неї вже лягла чорна тінь, помітна тільки для Його очей.

«А прийдуть дні, — сказав Він, — коли заберуть від них нареченого, тоді й будуть постити».⁶ Коли учні побачать свого Господа зрадженим і розп'ятим, вони сумуватимуть і поститимуть. Ось якими були останні слова, сказані Ним у верхній світлиці: «Незабаром не побачите Мене, і знову — незабаром побачите Мене. Істинно, істинно запевняю вас, що ви будете плакати й ридати, а світ буде радіти; ви будете сумувати, але ваш смуток на радість зміниться».⁷

Після воскресіння Христа з могили смуток учнів мав обернутися на радість. Після вознесіння Він особисто не буде присутній з ними, але через Утішителя повернеться до них, а тому їм не потрібно сумувати, оскільки саме цього хотів сатана — нав'язати думку, що вони обмануті й розчаровані. Але вони повинні були вірою спрямовувати погляд до Небесної Святині, де задля них звершує служіння Ісус. Вони мали відкрити свої серця Святому Духові — Його Представникові — і радіти у світлі Його присутності. Однак на учнів чекали дні випробовувань і спокуси: вони мали зіткнутися із сильними світу цього та правителями царства темряви. Коли Христа не буде з ними особисто, а вони не зможуть розпізнати Утішителя, саме тоді настане час для посту.

[256]

Фарисеї намагалися звеличувати себе завдяки суворому дотриманню обрядів, у той час як їхні серця були сповнені задрощів і ворожнечі. «Ви постите на те, щоб правуватися та сваритися, — свідчить Писання, — і щоб немилосердно кулаком бити... Не так ви нині постите, щоб голос ваш було чути на Небі! Хіба такий піст Мені до вподоби, — той день, коли морить людина душу свою, свою голову гне, як та очеретина, і стелить верету та попіл? Чи ж оце називаєш ти постом та днем уподоби для Господа?».⁸

Справжній піст — це не просто формальне виконання обряду. Писання вказує на визнаний Богом піст, коли треба «розбити кайдани несправедливості, пута ярма розв'язати й пустити на волю пригноблених, і всяке ярмо розірвати, дати голодному хліб і душу знедоленого наситити».⁸ У цих словах явлений дух і характер діяльності Христа. Усе Його життя було жертвою задля спасіння світу. І коли Він постив у пустелі спокушення чи разом з митниками їв на гостині в Матвія, Він віддавав Своє

життя для спасіння тих, що гинуть. Не в бездіяльному смутку, не в упокоренні тіла, не в численних жертвах виявляється справжній дух посвячення, а в добровільній віддачі всього себе на служіння Богові й людям.

Відповідаючи учням Йоана, Ісус розповів притчу: «Бо ніхто не пришиває латки з нової тканини до старого одягу, тому що латка збіжить на одязі і діра стане ще більша».⁹ Вістка Йоана Хрестителя не повинна була змішуватися з традиціями й забобонами. Спроба поєднати показне благочестя фарисеїв з посвяченням Йоана могла тільки зробити ще більш очевидною прірву, котра досі існувала між ними.

[257] Так само і принципи Христового вчення не могли бути поєднані з постановами фарисеїв. Христос не мав наміру ліквідувати прірву, котра виникла внаслідок проповіді Йоана. Він ще ясніше показував розбіжність між старим і новим. Продовжуючи цю тему, Ісус сказав: «І не вливають нового вина до старих бурдюків, бо бурдюки розірвуться — і вино розіллється, і бурдюки пропадуть».⁹ Шкіряні бурдюки, які використовувалися для збереження молодого вина, з часом усихали, тріскалися і ставали непридатними для подальшого використання. За допомогою цієї знайомої ілюстрації Ісус показав стан юдейських вождів. Священики, книжники і юдейські правителі закосніли в обрядах і традиціях, їхні серця потріскались, як сухі бурдюки, з якими Ісус їх порівняв. І доки вони задовольнятимуться законницькою релігією, доти не зможуть стати провідниками живої Небесної істини. Вони вважали себе бездоганно праведними і не бажали вносити нічого нового у свою релігію.

Добру волю Бога щодо людей вони не визнавали як незаслужений дар, але пов'язували її зі своїми заслугами та праведними вчинками.

Віра, що діє любов'ю й очищує душу, не могла мати нічого спільного з релігією фарисеїв, яка складалася з церемоній і людських постанов. Спроба поєднати вчення Ісуса з офіційною релігійною доктриною була марною. Жива Божа істина, як молоде вино, розірвала б старі бурдюки фарисейських традицій.

Фарисеї вважали себе надто мудрими, щоб у когось учитись, надто праведними, щоб потребувати спасіння, і надто шанованими, щоб чекати пошани від Христа. Спаситель від-

вернувся від них, щоб знайти інших, котрі прийняли б Небесну вістку. В особі неосвічених рибалок, митника з ринкової площі, жінки із Самарії та інших простих людей, які з радістю слухали Його, Він знаходив ті нові посудини для Небесного «вина». Знаряддя, які переважно використовуються в євангельській праці, — це живі душі, котрі з радістю приймають послане Богом світло. Це Його знаряддя для передачі істини світові. Якщо за допомогою благодаті Христової Його народ стане новим посудом, Він наповнить його новим вином.

Учення Христа не було новим, хоч Він і порівняв Його з новим вином. Воно було лише відкриттям того, що сповіщалося від початку. Однак для фарисеїв Божа істина втратила своє первісне значення й красу. Для них учення Христа було новим майже в усіх відношеннях, і тому вони не прийняли його. [258]

Ісус наголосив, що фальшиве вчення здатне вбити бажання пізнати істину. «І ніхто, покуштувавши старого, не схоче молодого, бо скаже: старе краще!». ¹⁰ Повна Істина, яка передавалася світові через патріархів і пророків, у словах Христа засяяла новою красою. Але книжники й фарисеї не бажали прийняти це нове дорогоцінне вино. Поки вони не звільнилися від старих традицій, звичаїв та обрядів, у їхніх серцях і умах не було місця для вчення Христа. Вони трималися за мертві форми і відверталися від живої істини і Божої сили.

Саме це й призвело юдеїв до загибелі; і нині те ж саме призводить багатьох до загибелі. Сьогодні тисячі людей припускаються тієї самої помилки, що й фарисеї, котрим Христос докоряв на гостині в Матвія. Замість того, щоб зректися якоїсь улюбленої ідеї або поступитися власною думкою, чимало людей відкидають істину, яка походить від Отця світла. Вони покладаються на самих себе, на власну мудрість і не усвідомлюють свого духовного зубожіння. Вони наполягають на тому, що спасіння так чи інакше залежить від виконання якоїсь важливої роботи. Коли ж бачать, що не можуть бути задіяними в такій справі, то відкидають запропоноване їм спасіння.

Законницька релігія ніколи не приведе душу до Христа, бо в ній немає любові, як і Самого Христа. Піст чи молитва, звершувані заради самовиправдання, — це огида в Божих очах. Урочисті молитовні зібрання, релігійні церемонії, показне сми-

рення, щедрі жертвоприношення свідчать: ті, хто на усе це покладається, впевнені у своїй праведності і в тому, що мають право на Небо. Але все це обман. Своїми ділами ми у жодному разі не здобудемо спасіння.

Як було за днів Христа, так є й сьогодні. Фарисеї не усвідомлювали власного духовного зубожіння. До таких звернені слова: «... Ти кажеш: Я багатий, розбагатів і нічого не потребую! А не знаєш, що ти і нужденний, і мізерний, і вбогий, і сліпий, і голий! Раджу тобі купити в Мене золото, очищене у вогні, щоб збагатитися, та білу одіж, щоб зодягнутися, аби не видно було сорому твоєї наготи...».¹¹ Віра і любов — це очищене вогнем золото. На жаль, в багатьох це золото потьмяніло, а дорогоцінний скарб утрачений Для них праведність Христа — це щось на зразок одягу, якого ніхто не одягав, або незайманого джерела До них сказано «Маю проти тебе те, що ти залишив свою першу любов Тому згадай, звідки ти впав, покайся і роби попередні діла, коли ж ні, то прийду до тебе [незабаром] і зрушу твого світильника з його місця, якщо не покаєшся».¹²

«Жертва Богові — сокрушений дух, серцем сокрушеним та упокorenим Ти не погордуєш, Боже!».¹³ Людина повинна звільнитись від свого «я», перш ніж зможе стати віруючою у Христа в повному розумінні цього слова Якщо ж людина зрікається власного «я», Господь може зробити А новим творінням Новий посуд може вмістити нове вино Любов Христова надихатиме віруючих новим життям А в тому, хто споглядає Засновника і Звершителя нашої віри, відобразиться характер Христа.

¹ Марк.2:14

² Луки 22:35

³ Марк.2:16-17

³ Марк.2:16-17

⁴ Марк.2:18-19

⁵ Йоан.3:29

⁴ Марк.2:18-19

⁶ Марк.2:20

⁷ Йоан.16:19-20

⁸ Ісаї 58:4 5; 6:10

⁸ Ісаї 58:4 5; 6:10

⁹Марк.2:21-22

⁹Марк.2:21-22

¹⁰Луки 5:39

¹¹Об'яві 3:17-18

¹²Об'явл 2:4-5

¹³Псал.51:19

Розділ 29. Субота

Субота була освячена при творінні. Встановлена для людини, вона бере свій початок ще з того часу, «коли разом співали всі зорі поранні, та радісний оклик здіймали всі Божі сини».¹ На землі панував мир, бо Земля перебувала в повній гармонії з Небом. «І побачив Бог усе, що вчинив. І ото — вельми добре воно!»² І тоді Він відпочив, радіючи завершеній праці.

Оскільки Господь знайшов спокій у суботу, то «поблагословив Бог день сьомий і його освятив», відокремивши для святої мети. Він дав суботу Адамові як день відпочинку. Це був пам'ятник творіння, а також ознака Божої сили і його любові. Святе Письмо свідчить: «Він зробив пам'ятними Свої чудеса». Творіння звіщає «Його невидиме від створення світу», «Його вічну силу і Божественність».³

Усе було створено Божим Сином. «...На початку було Слово, і Слово було у Бога... Все через Нього постало, і без Нього не постало нічого з того, що постало».⁴ А оскільки субота — пам'ятник творіння, то вона є свідченням любові і сили Христа.

[261] Субота спрямовує наші думки до природи і приводить до спілкування з Творцем. У співі пташок, шелесті дерев і шумі моря ми й досі можемо чути голос Того, Хто «в прохолоді дня» розмовляв з Адамом в Едемі. Споглядаючи Його силу в природі, ми знаходимо розраду, оскільки Слово, котрим створено все, дає життя душі. Він, «Який сказав: Нехай із темряви засяє світло! — освітив наші серця, щоб просвітити пізнанням Божої слави в особі Ісуса Христа».⁵

Саме ця думка послужила темою для псалма: «...Бо потішив мене Ти, о Господи, вчинком Своїм, — про діла Твоїх рук я співаю! Які то величні діла Твої, Господи, дуже глибокі думки Твої...»⁶

А Святий Дух через пророка Ісаю говорить: «До кого вподобите Бога, і подобу яку ви поставите поруч із Ним?.. Хіба

ви не знаєте, чи ви не чули, чи вам не було здавна сповіщено, чи ви не зрозуміли від підвалин землі? Він — Той, Хто сидить над кругом землі, а мешканці її — немов та сарана. Він небо простяг, мов тканину тонку, і розтягнув Він його, мов намета на помешкання... Ідо кого Мене прирівняєте, і Кому буду рівний? — говорить Святий. Підійміть у височину ваші очі й побачте, хто те все створив? Той, Хто зорі виводить за їхнім числом та кличе ім'ям їх усіх! І ніхто не загубиться через всесильність та всемогутність Його. Чому говориш ти, Якове, і кажеш, Ізраїлю: „Закрита дорога моя перед Господом і від Бога мого відійшло моє право“? Хіба ж ти не знаєш або не чув: Бог відвічний — Господь, що кінці землі створив? Він не змучується та не втомлюється... Він змученому дає силу, а безсилому — міць». «... Не бійся, бо Я з тобою, і не озирайся, бо Я Бог твій! Зміцню Я тебе, і поможу тобі, і правицею правди Своєї тебе Я підтримаю». «Зверніться до Мене й спасетесь, усі кінці землі, бо Я — Бог, і нема більше іншого Бога!» Ось про що говорить природа; і саме про це повинна нагадувати субота. Коли Господь звелів Ізраїлеві святкувати Його суботи, Він сказав: «...Вони стануть ознакою поміж Мною та між вами, щоб ви знали, що Я — Господь, Бог ваш!».⁷

Субота стала складовою частиною даного на Сінаї Закону, хоч днем відпочинку вона була задовго до цієї події. Ізраїльський народ знав про неї ще до того, як підійшов до Сінайської гори. По дорозі до Сінаю юдеї уже святкували суботу. Коли дехто з народу порушував святість цього дня, Господь докоряв їм словами: «Докіль будете відмовлятися пильнувати Заповідей Моїх та Закону Мого?».⁸

Субота була дана не лише ізраїльському народові, а й усьому світові. Людина знала про це ще в Едемі і, подібно до інших Заповідей Десятислів'я, субота — це вічна постанова. Про Закон, який включає і четверту Заповідь, Христос сказав: «Доки будуть існувати небо й земля, жодна йота, жодна риска із Закону не зникне».⁹ Отож доки існуватимуть небо і земля, доти субота залишатиметься ознакою сили Творця. І коли Едем знову розквітне на Землі, святий Божий день відпочинку буде вшанований усіма людьми, що житимуть тоді під сонцем. Щосуботи мешканці Нової славної Планети бу-

дуть приходити, «„щоб вклонятися перед обличчям Моїм“, — говорить Господь».¹⁰

Жодна інша постанова, дана Богом євреям, не відрізняла їх так сильно від навколишніх народів, як субота. Бог бажав, аби дотримання суботи стало відмінною ознакою тих, хто поклоняється Йому. Субота мала бути ознакою їхнього відокремлення від ідополоклонства та союзу з істинним Богом. Але щоб святити суботу, люди й самі повинні бути святими. Через віру вони повинні стати спільниками праведності Христа. Коли Ізраїлю було дане повеління: «Пам'ятай день суботній, щоб святити його», Господь також сказав: «І ви будете Мені святими людьми?»¹¹ Тільки у такий спосіб субота могла вирізняти ізраїльтян як Божих поклонників.

Коли юдеї відійшли від Бога і відмовилися вірою прийняти праведність Христа, субота втратила для них своє істинне значення. Намагаючись самозвеличитися та відвернути людей від Христа, сатана працював над тим, щоб спотворити суботу, оскільки вона є знаком влади Христа.

Юдейські вожді виконували волю сатани, коли обтяжували Божий день відпочинку численними вимогами. За днів Христа субота виявилася настільки спотвореною, що дотримання її у тому вигляді швидше віддзеркалювало вдачу егоїстичних деспотичних людей, аніж характер люблячого Небесного Отця. Рабини, фактично, представляли Бога Володарем, закони Якого люди не в змозі були виконувати. Вони змушували народ дивитися на Бога як на тирана, вважаючи, що дотримання суботи, якого нібито Він вимагає, робить людей жорстокими і безсердечними. Місія Христа полягала в тому, щоб спростувати ці помилкові уявлення. Хоча рабини переслідували Його з непримиренною ворожістю, Він навіть не думав удавати, що підкоряється їхнім вимогам, а йшов уперед, дотримуючись суботи у відповідності з Божим Законом.

[263]

В одну із субот Спаситель зі Своїми учнями повертався з богослужіння полем майже достиглої пшениці. Ісус працював допізна, і проходячи ланом, зголоднілі учні почали зривати колоски, розтирати в долонях та їсти зерно. Будь-якого іншого дня це не викликало б жодних заперечень, бо кожний, хто йшов через поле, виноградник чи сад, міг задовольнити свій голод

(див. Втор.23:25-26). Але робити це в суботу — означало опоганити її. Якщо зривання колосся прирівнювалося до жнив, то розтирання його у долонях — до молотьби. З погляду рабинів, це було подвійним порушенням.

Шпигуни відразу поскаржилися Ісусові, говорячи: «Поглянь, — вони роблять у суботу те, чого не годиться?»¹²

Коли Ісуса звинувачували в порушенні суботи біля купальні у Віфезді, Він захищав Себе тим, що є Сином Божим і чинить відповідно до волі Отця. Тепер же, коли оскаржували Його учнів, Він навів звинувачам приклади зі Старого Завіту про те, що чинили суботнього дня люди, котрі звершували Боже служіння.

Юдейські вчителі пишалися своїм знанням Писань, але у відповіді Спасителя відчувався докір за їхню необізнаність. «Хіба ви не читали про те, що зробив Давид, коли зголоднів сам і ті, що були з ним? Як увійшов він до Божого дому, та взяв хліби покладання, яких не годиться їсти, хіба тільки самим священикам, і їв їх? І додав: суботу встановлено для людини, а не людину для суботи». «Або, хіба ви не читали в Законі, що в суботу священики в храмі порушують суботу, однак невинні? Я ж кажу вам, що тут є більший, ніж храм». «...Тому Син Людський є Володарем і суботи».¹³

Якщо Давид був невинуватий, коли для вгамування голоду їв жертвні хліби, призначені для святого споживання, тоді праві були й учні, котрі для заспокоєння голоду зривали колоски у святі години суботнього дня. До того ж, священики в храмі виконували суботнього дня навіть більше роботи, ніж в інші дні. Світська праця задля заробітку, звичайно, була б гріхом, але священики звершували служіння Богові. Вони виконували обряди, які вказували на викупну жертву Христа, а тому їхня праця не порушувала гармонії суботи. Настав час, коли Сам Христос прийшов на Землю. Виконуючи працю для Христа, учні перебували на службі Божій, і все, що необхідно було зробити в цій праці, можна було чинити суботнього дня.

Христос хотів навчити як Своїх учнів, так і ворогів, що найголовніше — служіння Бога Своему творінню. Метою Божої справи в цьому світі є спасіння людини, і тому все, що необхідно робити в суботу заради цієї мети, не порушує Заповіді про

суботу. Наприкінці Ісус завершив Свої докази тим, оо оголосив Себе «Володарем суботи»,¹³ — Тим Єдиним, Хто вищий за будь-які справи й усі разом узяті закони. Вічний Суддя знімає з учнів провину, посилаючись на ті самі постанови, у порушенні яких їх звинувачували.

Ісус не обмежився тільки докором Своїм ворогам. Він відкрив, що у своїй сліпоті вони не зрозуміли призначення суботи. «Коли б ви збагнули, — сказав Він, — що то значить: Я милосердя хочу, а не жертви, — то ніколи не осуджували б невинних...».¹⁴ Їхні численні бездушні ритуали не могли компенсувати відсутності справжньої непорочності та ніжної любові, що притаманні істинному поклонникові.

Христос знову повторив істину про те, що жертвоприношення самі по собі не мають жодної цінності. Вони були засобом, а не метою. Їхнє призначення — спрямувати людей до Спасителя і таким чином привести їх до примирення з Богом, Який цінує служіння любові. Якщо ж цього немає, то всі церемонії — лише образа для Нього. Те саме можна сказати і про суботу. Її призначення в тому, щоб привести людей до спілкування з Богом. Але якщо розум зайнятий стомливими обрядами, справжнє значення суботи втрачається. Формальне дотримання суботи — ніщо інше, як насмішка.

[265] Іншої суботи, увійшовши в синагогу, Ісус побачив чоловіка з паралізованою рукою. Фарисеї стежили, що Він буде робити. Спаситель добре знав: зціленням у суботу Він буде звинувачений в порушенні Закону. Але Син Божий, не вагаючись, руйнував стіну традиційних вимог, котра закривала собою сутність суботи. Ісус наказав нещасному вийти наперед і запитав: «У суботу годиться робити добро чи робити зло, душу спасти чи погубити?»¹⁵ У юдеїв було прислів'я: не зробити добра — значить зробити зло; не врятувати життя — означало вбити його. Отже, Ісус розвінчав рабинів, використавши їхні ж розуміння. «Вони ж мовчали. І глянувши на них з обуренням, засмучений закам'янілістю їхніх сердець, Він каже чоловікові: простягни руку! Той простягнув — і його рука стала здоровою».¹⁵

Коли ж Ісуса запитали: «Чи годиться в суботу оздоровлювати», Він відповів: «Чи є хтось між вами, що має одну вівцю, і коли вона в суботу впаде в яму, то не візьме та й не витягне

її? А наскільки ціннішою за вівцю є людина! Тому годиться і в суботу робити добро».¹⁶

Шпигуни не наважилися відповідати Ісусові у присутності людей, боячись потрапити в скрутне становище. Вони знали, що Ісус говорить істину. Але задля збереження своїх традицій фарисеї готові були залишити людину страждати, але звільнили б тварину, щоб її власник не зазнав збитків. Таким чином вони більше піклувалися про безсловесну тварину, ніж про людину, створену за подобою Божою. Такий підхід до справи характерний для всіх фальшивих релігій. В основі такої релігії лежить бажання людини звеличитися над Богом, хоч це призводить до того, що людина опускається нижче від тварини. Будь-яка релігія, що заперечує верховенство Бога, позбавляє людину слави, яка була дана їй при творінні і може бути повернена через Христа. Усяка фальшива релігія навчає своїх прибічників нехтувати потребами, стражданнями і правами людини. Євангеліє ж високо оцінює людину, викуплену кров'ю Христа, і навчає ставитися з ніжною увагою до потреб і горя людей. Господь говорить: «Я зроблю людину дорожчою від щирого золота, і смертних — від офірського золота».¹⁷

Коли Ісус звернувся до фарисеїв із запитанням, що Закон дозволяє робити в суботу — добро чи зло, спасати життя чи губити, — Він викрив їхні нечестиві наміри. Фарисеї з лютою ненавистю чигали на Його життя, у той час як Він спасав життя, даруючи щастя багатьом людям. Що краще — вбити в день суботній, як це планували вони, чи зцілити нещасного, як учинив Він? Хіба виношувати в серці жадобу вбивства в Божий святий день є більш праведним, аніж виявляти любов до людей, засвідчуючи це вчинками милосердя?

Зціленням сухорукого Ісус засудив звичаї юдеїв, зберігаючи четверту Заповідь у тому вигляді, в якому Її дав Бог. «Тому можна чинити добро й у суботу»,¹⁸ — оголосив Ісус. Відкидаючи беззмістовні юдейські обмеження, Христос шанував суботу, у той час як Його оскаржувачі ганьбили святий Божий день.

Хто стверджує, що Христос скасував Закон, ті також навчають, що Він порушував суботу і виправдовував Своїх учнів, котрі чинили так само. Отже, вони займають таку ж позицію, що й прискіпливі юдеї. Вони заперечують свідчення Самого

Христа: «Я, зберігши Заповіді Мого Отця, перебуваю в любові Його».¹⁹ Ані Спаситель, ані Його послідовники не порушували Заповіді про суботу. Христос був живим втіленням Закону. У Його житті неможливо було знайти жодного порушення святих Заповідей. В оточенні людей, котрі шукали нагоди осудити Його, Він міг сміливо заявити: «Хто з вас оскаржить Мене за гріх?».²⁰

Спаситель не прийшов скасувати те, про що говорили патріархи і пророки, оскільки Він Сам говорив через цих уповноважених мужів. Усі істини Божого Слова походять від Нього. Але ці дорогоцінні камені були вставлені у фальшиву оправу. Їхнє сяйво використовувалося задля хибних учень. Бог бажав вилучити ці камені з обрамування омани і вставити в оправу істини. Це могла зробити тільки Божественна рука. Істина, змішана з оманою, завжди служила на користь ворогові Бога й людей. Христос прийшов, аби помістити її там, де б вона прославляла Бога і спасала людей.

«Суботу встановлено для людини, а не людину для суботи»,²¹ — підкреслив Ісус. Усі Господні постанови дані на користь людству. «Бо все — для вас». «Чи Павло, чи Аполлос, чи Кифа, чи світ, чи життя, чи смерть, чи теперішнє, чи майбутнє — усе ваше! Ви ж — Христові, а Христос — Божий».²²

[267]

Десятислівний Закон, частиною якого є субота, Бог дав Своєму народові як благословення. «І наказав нам Господь, — сказав Мойсей, — виконувати всі ці постанови, з пошани до Господа, Бога нашого, щоб було добре нам в усі дні, аби утримати нас при житті».²³ Така ж вістка була дана Ізраїлеві й через псалмиста: «Служіть Господеві з радістю! Увійдіть перед Його обличчя зі співом! Знайте, що Господь — Бог Він, Він нас створив, і ми Йому належимо. Його ми народ та отара Його пасовиська. Увійдіть із подякою у Його брами, з хвалою в Його двори».²⁴ А про всіх тих, «хто зберігає суботу, щоб її не сквернити», Господь говорить: «Я приведу їх на святую гору Мою і звеселю їх у Моїм домі молитви».²⁵

«А тому-то Син Людський — Господь і суботи».²⁶ Ці слова сповнені повчання й утіхи. Оскільки субота була встановлена для людини, вона є днем Господнім. Вона належить Христові, бо «все через Нього постало, і без Нього не постало нічого

з того, що постало».²⁷ Оскільки ж Христос створив усе, то цілком природно, що Він створив і суботу. Він відзначив її як пам'ятник творіння. Субота вказує на Нього як на Творця, Котрий освятив її. Вона проголошує: Той, Хто створив усе на небі й землі і Хто утримує все, є Головою Церкви, і Його силою ми примирені з Богом. Він сказав про Ізраїль: «І також Я дав їм Свої суботи, щоб були вони ознакою поміж Мною та між ними, щоб пізнати, що Я Господь, що освячує їх».²⁸ Отже, субота — символ Христової сили, яка освячує нас. І вона дана всім, кого освячує Христос. Як знак Його освячу- вальної сили, субота дана всім тим, хто через Христа став частиною Божого Ізраїлю.

Господь сказав: «Якщо заради суботи ти стримаєш ногу свою, щоб не чинити своїх справ у день Мій святий, і будеш звати суботу приємністю, днем Господнім святим та шанованим... тоді в Господі розкошуватимеш».²⁹ Для всіх тих, хто приймає суботу як знак творчої й спасительної сили Христа, вона буде приємністю. Вони бачитимуть у ній Христа і «розкошуватимуть у Ньому». Субота вказує їм на діла творіння — доказ Його могутньої сили викуплення. І хоч субота нагадує про втрачений спокій Едему, вона також сповіщає про мир, відновлений через Спасителя. І все в природі повторює Його заклик: «Прийдіть до Мене, всі втомлені та обтяжені, — і Я заспокою вас!».³⁰

[268]

[269]

¹Йов 38:7²Бут.1:31³Бут.2:3; Псал.111:4; Римл. 1:20⁴Йоан.1:1,3⁵2Кор.4:6⁶Псал.92:5-6⁷Ісаї 40:18-29; 41:10; 45:22; Єзек.20:20⁸Вих. 16:28⁹Матв.5:18¹⁰Ісаї 66:23¹¹Вих.20:8; 22:30¹²Марк.2:24¹³Луки 6:3-4; Марк.2:27-28; Матв.12:5-6¹³Луки 6:3-4; Марк.2:27-28; Матв.12:5-6¹⁴Матв.12:7¹⁵Марк.3:4-5

- ¹⁵Марк.3:4-5
- ¹⁶Матв.12:10-12
- ¹⁷Ісаї 13:12
- ¹⁸Матв.12:12
- ¹⁹Йоан. 15:10
- ²⁰Йоан.8:46
- ²¹Марк.2:27
- ²²2Кор.4:15; 1Кор.3:22-23
- ²³Втор.6:24
- ²⁴Псал. 100:2-4
- ²⁵Ісаї 56:6-7
- ²⁶Матв. 12:8
- ²⁷Йоан. 1:3
- ²⁸Єзек.20:12
- ²⁹Ісаї 58:13-14
- ³⁰Матв.11:28

Розділ 30. «Він призначив дванадцятьох»

(На підставі Євангелій від Марка 3:13-19; Луки 6:12-16)

«Ісус вийшов на гору і закликав тих, кого Сам хотів, і вони прийшли до Нього. Він призначив дванадцятьох, яких назвав апостолами, аби були з Ним і щоб посилати їх проповідувати».

Покликання дванадцятьох на апостольське служіння відбулося на покритій лісом горі, недалеко від Галілейського озера; і там же була виголошена Нагірна проповідь. Поля й гори були улюбленим місцем Ісуса, і Він переважно проповідував просто неба, а не в храмі чи синагозі. Жодна синагога не вмістила б стільки народу, скільки ходило за Ним. Але не лише з цієї причини Він обрав для повчання людей поля й гаї. Природа сама по собі вабила Ісуса. Для Нього кожний тихий куточок був священним храмом.

Перші мешканці Землі також обрали місце для свого святилища серед едемських дерев. Там Христос спілкувався з першим патріархом людського роду. Після вигнання з раю наші прабатьки продовжували поклонятися Богові в полях і гаях; там Христос відкривав їм Євангеліє Своєї благодаті. Христос розмовляв з Авраамом на краю діброви Мамре, з Ісаком — коли той виходив увечері в поле помолитися, з Яковом — на схилах гори в Бет-Елі, з Мойсеєм — серед Мадіамських гір та з юним Давидом — коли той у полі пильнував свою отару. Саме за вказівкою Христа протягом п'ятнадцяти століть юдейський народ щорічно залишав на один тиждень свої оселі і жив у шатрах із зелених гілок. Це були «пальмові віття і галузки багатолістого дерева та припоточних тополь».¹

[270]

Щоб навчати Своїх учнів, Ісус волів залишати сум'яття міста, обираючи тишу полів і гір; це також відповідало урокам самозречення, які Він бажав їм викласти. Звершуючи Своє служіння, Ісус полюбляв збирати людей навколо Себе під блакитним небом, десь на порослому травою схилі гори або на

березі озера. Тут, в оточенні Свого творіння, Він міг спрямувати думки слухачів від усього штучного до природного. Природні процеси росту і розвитку представляли принципи Його Царства. Коли люди дивилися на Божі пагорби і бачили дивовижні діла Його рук, вони легше сприймали дорогоцінні Божественні істини. Природа нагадувала їм про вчення Христа. Так буває з тими, хто спілкується з природою, маючи Христа у своєму серці. Ці люди відчувають на собі освячувальний вплив. Життя природи нагадує притчі нашого Господа і повторює Його поради. Спілкування з Богом через природу підносить наші думки і дає спокій серцю.

Прийшов час, щоб зробити перший крок для організації Церкви, яка мала представляти на Землі Христа після Його вознесіння. У їхньому розпорядженні не було багатой святині; Спаситель повів Своїх учнів у затишне улюблене місце. Через те святий досвід тих днів назавжди залишився в їхній пам'яті пов'язаним із красою гір, долини й озера.

Ісус покликав учнів, щоб послати їх як Своїх свідків сповіщати світові про те, що вони бачили й чули. Їхнє служіння було найважливішим з усіх, до якого будь-коли були покликані люди, і поступалося хіба що служінню Самого Христа. Вони мали стати Божими співпрацівниками у справі спасіння світу. Як у Старому Завіті дванадцять патріархів були представниками Ізраїлю, так дванадцять апостолів повинні були представляти Євангельську Церкву. Спаситель знав характери людей, яких обрав. Йому були відомі всі їхні слабкості, помилки, небезпеки, через які вони мали перейти, та відповідальність, що покладалася на них, і Його серце вболівало за цих обранців. Усамітнівшись на горі поблизу Галілейського озера, Він цілу ніч провів у молитві за них. А учні в цей час спали біля підніжжя гори. З першими сонячними променями Ісус покликав їх до Себе, бо мав сповістити їм щось важливе.

[271]

Протягом деякого часу ці учні активно працювали разом з Ісусом. Йоан, Яків, Андрій, Петро, Филип, Нафанаїл і Матвій були ближче до Христа, ніж інші, і бачили більше Його чудес. А Петро, Яків та Йоан були найближчими до Нього. Вони майже постійно перебували з Ним, бачили Його чудеса і чули Його слова. Особливо близьким Ісусові був Йоан, тому він

був відомий як улюблений учень Христа. Спаситель любив їх усіх, але Йоан виявився найбільш духовно сприйнятливим. Він був молодшим за інших і з дитячою довірою відкрив своє серце Ісусові. Тому Господь і любив його більше за інших; саме через Йоана Божому народові було передане найглибше духовне вчення Спасителя.

На чолі однієї з груп, на які були поділені апостоли, стояв Филип. Він був першим з апостолів, до кого Ісус звернувся із закликом: «Йди за Мною». Филип був родом з Віфсаїди — рідного міста Андрія й Петра. Він чув проповіді Йоана Хрестителя, а також його свідчення про Христа як Агнця Божого. Филип був щирим шукачем істини, але виявився дуже недовірливим. Хоч він приєднався до Христа, проте із його розмови з Нафанаїлом випливає, що Филип не цілком був переконаний у божественності Ісуса. Хоча голос із неба назвав Христа Сином Божим, для Филипа Він залишався «Ісусом, сином Йосифовим із Назарета».² Невір'я виявилось у Филипа й тоді, коли Ісус нагодував п'ять тисяч чоловік. Щоб випробувати його, Ісус запитав: «За що купимо хліба, щоб вони поїли?» Відповідь Филипа свідчить про брак віри: «На двісті динаріїв хліба буде недостатньо, щоб кожний хоч трохи одержав».³ Ісус був засмучений цим. Филип бачив Його діла і силу, проте не мав віри. Коли греки запитали Филипа про Ісуса, він не скористався нагодою познайомити їх зі Спасителем, а пішов повідомити про це Андрієві. Навіть в останні години перед розп'яттям слова Филипа свідчать про розчарування у вірі. Коли Хома сказав Ісусові: «Господи, ми не знаємо, куди Ти йдеш. [Тож] як можемо знати дорогу?», Ісус йому відповів: «Я є дорога, і правда, і життя... Якби ви Мене знали, то знали б і Мого Отця». Реакція Филипа знову свідчить про його невір'я: «Господи, покажи нам Отця, — і цього нам вистачить!»⁴ Яке ж повільне серце, яку ж слабку віру мав цей учень, котрий протягом трьох років перебував поруч із Христом!..

Приємною протилежністю невір'ю Филипа була простодушна віра Нафанаїла. Це була надзвичайно щира людина, котра вірою сприймала невидимі реалії. Однак Филип залишався учнем у школі Христа; божественний Учитель терпляче зносив його невір'я і несприйнятливість. Коли ж на учнів зійшов Свя-

[272]

тий Дух, Филип, за божественним визначенням, став учителем. Він добре знав, про що говорив, і навчав з упевненістю, котра передавалася слухачам.

Коли Ісус готував учнів до посвячення на духовну роботу, до них приєднався один ніким не запрошений чоловік. Це був Юда Іскаріотський, котрий вважав себе послідовником Христа. Він прийшов з проханням прийняти його у вузьке коло учнів. З великою серйозністю та очевидною щирістю він заявив: «Учителю, я ітиму за Тобою, куди б Ти не йшов». Ісус не відкинув його, але й не привітав, а тільки сумно промовив: «Лисиці нори мають і небесні птахи гнізда, а Син Людський не має де голови прихилити».⁵ Юда вірив, що Ісус — Месія і, приєднавшись до апостолів, сподівався зайняти високе становище в новому царстві. Ісус бажав розвіяти його надії, указавши на Свою бідність.

Учні дуже хотіли, щоб Юда був прийнятий до їхнього кола. Він був статечний на вигляд, володів ясним розумом та організаторськими здібностями. Учні відрекомендували його Ісусові як дуже корисну для Його справи людину. Вони були здивовані, що Господь прийняв його досить холодно.

Учні були глибоко розчаровані тим, що Ісус не намагався знайти спільну мову з вождями Ізраїлю. Вони вважали помилкою з Його боку не заручитися підтримкою впливових людей у здійсненні Своєї справи. Якби Христос відразу відмовив Юді, учні почали б сумніватися в мудрості свого Господа. Подальше життя Юди мало їм відкрити, наскільки небезпечно оцінювати придатність людини для Божої справи за людськими критеріями. Співпраця з людьми, підтримкою котрих хотіли заручитися учні, віддала б справу Христа до рук її найлютіших ворогів.

[273]

Приєднавшись до учнів, Юда не міг залишитися байдужим до краси характеру Христа. Він відчував вплив тієї Божественної сили, котра притягала душі до Спасителя. Господь прийшов не для того, щоб зламати надломлену тростину і погасити тліючий льон; Він ніколи не прожене душі, якщо в ній є хоча б слабке прагнення до світла. Спаситель читав серце Юди, Він наперед знав прірву гріха, у яку впаде Юда, якщо не буде звільнений Божою благодаттю. Наблизивши цього чоловіка до Себе, Він дав Юді можливість щоденно приймати потоки Його

безкорисливої любові. Якби Юда відкрив своє серце Христові, Божественна благодать усунула б із його душі демона егоїзму і Юда став би підданим Божого Царства.

Бог приймає людей такими, якими вони є, з усіма притаманними їм людськими рисами; Він готує їх до Свого служіння, якщо вони покірні і бажають учитися від Нього. Люди обираються Богом не тому, що досконалі, а тому, що всупереч своїй недосконалості здатні через пізнання істини і практичне втілення її в життя благодаттю Христа змінитися на Його подобу.

Юда мав ті самі можливості, що й інші учні. Він чув ті самі дорогоцінні повчання, але втілення істини в життя, як цього очікував Христос, не узгоджувалося з бажаннями та інтересами Юди: він не захотів поступитися власними ідеями заради небесної мудрості.

Як же делікатно поведився Спаситель із тим, хто мав стати Його зрадником! У Своїх проповідях Ісус викладав принципи щедрості, котрі підривали саму основу користолюбства.

Він викривав перед Юдою огидність жадібності, і багато разів цей учень розумів, що йдеться про його характер та гріхи, але не бажав розкаятись і залишити свою порочність. У своїй самовпевненості Юда не чинив жодного опору спокусам, натомість продовжував шахраювати. Христос був для нього живим прикладом того, ким він може стати, якщо скористається Божественним заступництвом та служінням. Але Юда не сприймав науки Христа.

[274]

Ісус не докоряв Юді за пожадливість, але з Божественним терпінням намагався навернути цього заблудного чоловіка, хоча й давав йому зрозуміти, що читає серце людини як розгорнуту книгу. Ісус відкривав йому найвищі переваги праведного життя, але, відкинувши небесне світло, Юда залишився без виправдання.

Замість того, щоб ходити у світлі, Юда вирішив залишатися у своїх пороках. Він плекав гріховні бажання, жадобу помсти, темні, зловісні думки, доки сатана повністю не опанував ним. Юда став агентом ворога Христа.

Коли Юда прийшов до Ісуса, він володів деякими цінними рисами характеру, які згодом могли стати благословенням для

Церкви. Якби він захотів понести тягар Христа, то міг би бути серед найвизначніших апостолів. Але він робив своє серце запеклим, особливо коли йому вказували на його вади. Він обурювався, піддаючись егоїстичним амбіціям і врешті-решт став непридатним до праці, яку Бог бажав довірити йому.

Коли Ісус покликав учнів на служіння, усі вони мали серйозні вади характеру. Навіть Йоан, котрий був найближче до тихого, покірного Спасителя, від природи не був ані тихим, ані поступливим. Він та його брат Яків були прозвані «синами громовими». Будь-яка зневага щодо Ісуса викликала в них обурення і навіть лють. Недобра вдача, мстивість, дух критики — усе це було притаманне улюбленому учневі. Він був гордий і честолюбний, прагнув посісти перше місце в Царстві Божому. Однак Йоан щодня спостерігав чуйність і довготерпіння Ісуса, які так відрізнялися від його бунтівного духу, слухав Його повчання про покору і терпіння. Він відкрив своє серце для Божественного впливу і став не тільки слухачем, а й виконавцем слів Спасителя. Його власне «я» розчинилось у Христі. Він навчився носити ярмо і тягар Христа.

Ісус докоряв, застерігав і попереджував Своїх учнів, але Йоан та його брати не залишили Його. Вони обрали Ісуса, незважаючи на Його докори. Зі Свого боку Ісус також не залишав їх, незважаючи на їхні слабкості й помилки. Вони до кінця продовжували поділяти з Ним випробування, засвоюючи Його уроки. Оскільки вони споглядали Христа, то й зазнавали перетворення.

[275]

Апостоли дуже відрізнялись один від одного як своїми звичками, так і нахилами. Серед них були митник Левій- Матвій, палкий, безкомпромісний у своїй ненависті до Риму Симон Зілот, великодушний запальний Петро, підступний Юда, щирий, але боязкий Хома, повільний серцем і схильний до сумнівів Филип, честолюбні простодушні сини Заведея. Усі вони були зібрані разом — кожен зі своїми вадами, успадкованими чи набутими нахилами до зла. Але у Христі й через Нього вони мали утворити Божу родину, навчаючись досягати єдності віри, учення і духа. На них чекали випробування, образи, розбіжності в поглядах, але доки в їхніх серцях перебував Христос, доти серед них не могло бути розділення. Любов Ісуса навчала

їх любити один одного. Завдяки урокам Спасителя всі розбіжності між ними будуть усунуті й запанує єдність думок та суджень. Христос — центр усього, і чим ближче учні будуть до Нього, тим ближчими стануть один до одного.

Закінчивши повчання, Ісус зібрав цю невеличку групу учнів навколо Себе і, ставши на коліна серед них та поклавши Свої руки на голови учнів, молився про їхнє посвячення на святу справу. Так учні Господа були рукоположені на євангельське служіння.

Як бачимо, Своїми представниками серед людей Христос обирає не безгрішних ангелів, а людських істот, які мають такі ж вади, що й ті, кого вони прагнуть спасати. Христос прийняв людську природу, аби наблизитися до людей. Божественність мала потребу в людській природі, бо для спасіння світу необхідне і божественне, і людське. Бог повинен був втілитися в людську природу, щоб людина отримала змогу спілкуватися з Божеством. Те саме можна сказати про слуг і посланців Христа. Людина має потребу в силі ззовні, яка відновила б у ній Божий образ і зробила здатною виконати Божу роботу. Але це не означає, що людський фактор не має значення. Коли люди покладаються на божественну силу, Христос перебуває в їхніх серцях вірою, лише в сполучі з божественною силою людина здатна чинити добро.

Той, Хто покликав рибалок із Галілеї, закликає людей на Своє служіння і сьогодні. Він прагне виявити через нас Свою силу, як зробив це через перших учнів. Якими б недосконалими і грішними ми не були, Господь пропонує нам співпрацювати з Ним, стати Його учнями. Він запрошує нас прийняти Божественне повчання та об'єднатися зо Христом, щоб чинити Божі діла.

«Цей скарб ми носимо в глиняних посудинах, щоб велич сили була Божа, а не наша». ⁶ Ось чому проповідь Євангелія була доручена не ангелам, а недосконалим людям. Так відкривається істина про те, що Божа сила діє через людські немочі. Це дає нам підставу сподіватися, що сила, яка допомагає іншим, — таким же слабким, як і ми, — допоможе і нам. А хто «сам оточений неміччю», той зможе «співчувати необізнаним і заблудлим». ⁷ Пройшовши через небезпеку, вони пізнали всі

[276]

труднощі та скорботи цього шляху, а тому покликані донести вістку до тих, хто перебуває у такій же скруті. Є ще чимало душ, обтяжених сумнівами й немочами, слабких у вірі й не здатних збагнути Невидимого, але приятель, якого вони можуть бачити і котрий приходить до них в Ім'я Христа, може стати з'єднуючою ланкою; це повною мірою може зміцнити їхню віру в Спасителя.

Ми повинні стати співпрацівниками небесних ангелів, представляючи світові Ісуса. З нетерпінням ангели чекають нашої співпраці з ними, тому що засобом спілкування з людьми має стати людина. І коли ми повністю віддаємо себе Христові, ангели радіють, що з нашою допомогою зможуть явити Божу любов.

[277]

¹ Левит 23:40

² Йоан.1:45

³ Йоан.6:5-7

⁴ Йоан.14:5-8

⁵ Матв.8:19-20

⁶ 2Кор.4:7

⁷ Євр.5:2

Розділ 31. Нагірна проповідь

(На підставі Євангелія від Матвія 5; 6; 7 розділи)

Христос рідко передавав слова Свого вчення лише учням. Він не обирав Своїми слухачами лише тих, котрі знали шлях істини. Його робота полягала в тому, щоб досягти сердець багатьох, котрі перебували в темряві й омані. Він викладав уроки істини там, де її міг сприйняти затьмарений невір'ям розум. Він Сам був Істиною. Стегна Його були підперезані, а руки постійно простягнуті для благословення. Словами пересторог, благань і підбадьорень Він прагнув піднести всіх, котрі приходили до Нього.

Хоч Нагірна проповідь була призначена передусім учням, вона була проголошена в присутності багатьох людей. Після посвячення апостолів Ісус прийшов з ними на берег моря. На світанку тут вже почали збиратися люди. Крім натовпу звичайних слухачів із галілейських міст, приходили люди з Юдеї і навіть Єрусалима, Переї, Десятимістя, Ідумеї, що на півдні Юдеї, Тира, Сидона і фінікійських міст Середземноморського узбережжя. «Почувши, що Він робив, зібрався до Нього» натовп, щоб «послухати Його й зцілитися від своїх недугів... бо від Нього виходила сила й оздоровляла всіх».¹

Вузький берег не міг умістити всіх, хто бажав послухати Його слів, тому Ісус зійшов на схил гори. Дійшовши до виступу, де народ міг зручно розміститися, Він сів на траву; учні і народ зробили те ж саме.

[278]

Учні завжди займали місце поряд з Ісусом. Люди постійно тіснились біля Нього, і учні розуміли, що не повинні загубитись у натовпі. Вони сіли поряд, щоб не пропустити жодного слова з Його повчань. Учні були уважними слухачами і прагнули зрозуміти істини, котрі пізніше мали сповістити всім народам протягом усіх віків.

Відчуваючи, що цього разу слід сподіватися чогось надзвичайного, вони оточили свого Вчителя. Переконані, що незабаром буде засноване нове царство, і беручи до уваги ранкові події, учні були впевнені, що саме про це піде мова. Очікування охопило і натовп; напружені обличчя людей видавали їхнє глибоке зацікавлення. Вони сиділи на зеленому узгір'ї в очікуванні настанов божественного Вчителя, а їхні серця були сповнені мрій про майбутню славу. Тут були також книжники і фарисеї, які чекали дня, коли запанують над ненависними римлянами та заволодіють багатством і величчю всесвітньої імперії. Бідні селяни й рибалки сподівалися почути запевнення в тому, що замість бідних хатин, злиденного харчу, тяжкої праці та страху перед убожеством вони одержать наповнені багатством палаци і зможуть провадити безтурботне життя. Вони сподівалися, що замість грубого одягу, який служив їм покриттям і вдень, і вночі, Христос дасть їм коштовні шати їхніх завойовників. Серця усіх присутніх трепетали від гордовитих сподівань, що невдовзі Ізраїль буде вшанований перед усіма народами як вибраний Господом народ, а Єрусалим стане столицею всесвітнього царства.

Але Христос зруйнував їхні надії на земну велич. У Нагірній проповіді Він намагався виправити хибні погляди Своїх слухачів і дати їм правильне розуміння Свого Царства і Свого характеру. Проте Він не вдався до прямої критики помилкових очікувань. Він бачив жалюгідне становище людства, зумовлене гріхом, однак не став відкрито вказувати на нього. Те, чого Він навчав, було незрівнянно прекраснішим за все, що досі було відомо людям. Не заперечуючи їхніх уявлень щодо Божого Царства, Він показав, на яких умовах вони можуть увійти туди; Ісус дав їм змогу самостійно дійти висновку щодо його природи. Істини, яких навчав Христос, для нас не менш важливі, ніж для тих, які тоді слухали Його. Ми маємо не меншу потребу в пізнанні основних принципів Божого Царства.

[279]

Першими словами, які виголосив Христос перед народом на горі, були слова блаженства. Блаженні ті, сказав Він, хто усвідомлює свою духовну бідність і відчуває потребу у викупленні. Євангеліє має бути проповідоване убогим. Воно відкривається не гордим духом і не тим, хто вважає себе багатим, не

відчуваючи жодної потреби, але смиренным покайним душам. Для очищення від гріха було відкрите лише одне джерело — джерело для вбогих духом.

Горді серцем намагаються заробити собі спасіння, але і наше право на вічне життя, і наша придатність для Небес зосереджені у праведності Христа. Господь нічого не може вчинити для відновлення людини, доки вона не усвідомить власної немочі, не звільниться від усякої самовпевненості та не віддасться Божому керівництву. Тільки в такому разі вона зможе прийняти дар який Бог бажає їй дати. Від душі, котра усвідомлює свою потребу, нічого не буде приховане. Така людина має безперешкодний доступ до Того, у Кому перебуває вся повнота. «Так бо говорить Всевишній, Вічно живий, і Святий Його ім'я: „Я живу високо у святині, та й із скрушеними і смиреними духом, щоб оживляти духа смиренних і щоб оживляти серця скрушених!“»²

«Блаженні ті, що плачуть, бо вони будуть потішені».³ Христос не має на увазі, що сам по собі плач або смуток має силу усувати провину гріха. Спаситель не схвалював показного, або умисного смирення. Плач, про який Він говорить, не означає меланхолії чи голосіння. Хоча ми й сумуємо з приводу нашої гріховності, однак разом з тим повинні радіти дорогоцінній перевазі бути дітьми Божими.

Ми не раз засмучуємося через те, що наші недобрі вчинки призводять до неприємних наслідків, однак це не є покаяння. Справжній смуток через гріх — наслідок роботи Святого Духа. Дух виявляє невдячність серця, котре засмутило Спасителя, і приводить нас у розкаянні до підніжжя хреста. Кожним нашим гріхом ми знову наносимо рани Христові. І коли ми споглядаємо Того, Кого прокололи, то шкодуємо й плачемо через гріхи, які завдали Йому таких страждань... Саме такий плач приводить до відкинення гріха.

Світська людина може вважати такий смуток слабкістю, проте насправді це сила, яка єднає розкаяну душу нерозривними узами із Всемогутнім Богом. Такий смуток свідчить, що Божі ангели повертають душі благословення, які вона втратила внаслідок запеклості серця і переступу. Сльози каяття — це ніщо інше, як краплі дощу перед тим, як засяє світло

святості. Такий смуток провіщає радість, що стане животворним джерелом для душі. «Визнай лише провину свою, бо ти була невірна Господеві, Богові твоєму». «Не покажу Я Свого обличчя у гніві, бо Я милосердний»⁴, говорить Господь. Щоб «звеселити засмучених Сіону, Він призначив замість попелу вінець, елей радості — замість жалобної одежі, хвалу — замість пригніченого духу».⁵

Є втіха і для засмучених через випробування й печалі. Гіркота смутку і приниження — це краще, ніж потурання гріху. Через страждання Бог відкриває нам слабкості нашого характеру, щоб Його благодаттю ми могли перемогти власні вади. Відкриваючи перед нами те, чого досі ми самі про себе не знали, Бог випробовує нас: чи приймемо Його докір і пораду? Зустрівшись із випробуванням, ми не повинні дратуватися і скаржитися, обурюватися і випускати руку Христа. Нам треба упокорити свою душу перед Богом. Дороги Господні не зрозумілі для тих, хто бажає бачити все лише в приємному для себе світлі. Для нашої людської природи такі шляхи здаються похмурими і безрадісними. Але Божі дороги — це дороги милості, і закінчуються вони спасінням. Ілля не усвідомлював, що робить, коли в пустелі просив собі смерті. Милосердний Бог не виконав його прохання. Ілля ще мав здійснити велику справу; коли ж його праця закінчиться, він не повинен був загинути в розчаруванні й самотності. Йому не судилося перетворитися на земний порох, але підвестись у славі в супроводі небесних колісниць до вишнього Престолу.

[281] Бог промовляє до засмучених: «Я бачив дороги його. Я вилікую його, буду його водити, дам знову мою втіху йому, а також усім, що сумують із ним». «Я оберну печаль їхню на радість, потішу, і звеселю в їхній печалі».⁶

«Блаженні лагідні».⁷ Труднощі, які зустрічаються нам, значно легше долає той, хто володіє лагідністю Христа. Якщо нам притаманна покірливість нашого Господа, то ми зможемо піднятися над зневагами, несподіваними невдачами, щоденними неприємностями, і вони перестануть затьмарювати наш дух. Найбільшим доказом благородства християнина є самовладання. Якщо людина, зазнаючи образ чи жорстокого ставлення, втрачає спокій і довіру, вона позбавляє Бога права явити в ній

досконалість характеру Господа. Смирення серця — це сила, яка дає перемогу Христовим послідовникам, це ознака їхнього зв'язку з Небом.

«Бо хоч Господь високо, покiрного Він бачить».⁸ Бог з ніжністю дивиться на тих, котрі виявляють Христовий дух покори й лагідності. Світ може дивитися на них з погордою, але в Божих очах вони дорогоцінні. Не тільки мудрі, видатні й добродішні, не тільки працелюбні, горливі й енергійні отримують «перепустку» до Небесного Царства. Ні! Убогі духом, котрі прагнуть постійно бути зо Христом, покiрні серцем, найбільше бажання котрих — чинити Божу волю, — увійдуть до Небесного Царства. Вони будуть серед тих, які обмили й вибілили свій одяг у крові Агнця. «Тому вони перебувають перед Божим престолом і служать Йому вдень і вночі в Його храмі. А Той, Хто сидить на престолі, буде жити з ними».⁹

«Блаженні голодні й спрагнені праведності».¹⁰ Почуття власної негідності робить серце голодним і спраглим праведності, і таке бажання не залишиться незадовільненим. Ті, у чиїх серцях є місце для Ісуса, відчують Його любов. Усі, хто бажає уподібнитися характером до Бога, будуть задоволені.

Дух Святий ніколи не залишить без допомоги душу, котра споглядає Ісуса. Він «бере» від Христа і передає цій душі. Якщо погляд постійно звернений на Христа, дія Духа продовжується доти, доки в душі не відобразиться Його образ. Чиста любов розширить душу, зробить її здатною досягати нових вершин, поглибить пізнання небесних істин, сповнить усією повнотою. «Блаженні голодні й спрагнені праведності, бо вони наситяться».⁹

Милосердні будуть помилувані, а чисті серцем побачать Бога. Усяка нечиста думка опоганює душу, послаблює моральні засади і зводить нанівець вплив Святого Духа. Вона затьмарює духовний зір, так що людина не здатна бачити Бога. Господь може простити грішника, якщо він покається і, дійсно, робить це, однак навіть прощена душа залишається заплямованою. Хто прагне пізнати духовну істину, той повинен залишити нечистоту думок і мови.

Але Христос мав на думці не лише свободу від нечистоти, не тільки звільнення від обрядового опоганення, якого так

старанно уникали юдеї. Егоїзм перешкоджає баченню Бога. Егоїстичний дух судить про Бога як про подібного собі. Доки ми не зречемося його, доти не зможемо зрозуміти Того, Хто є Любов. Тільки безкорислива, покірна, довірлива людина побачить Бога — милосердного і милостивого, довготерпеливого і багатомилостивого та праведного (див. Вих.34:6).

«Блаженні миротворці».¹¹ Христовий мир є плодом істини. Це гармонія з Богом. Світ ворогує з Божим Законом; грішники ворогують зі своїм Творцем і, як наслідок, — ворогують між собою. Але псалмист сказав: «Мир великий у тих, хто любить Закон Твій, — вони не спіткнуться».¹² Люди не можуть творити мир. Людські плани очищення й піднесення окремих осіб або суспільства в цілому не спроможні створити мир, оскільки вони не в змозі зворушити серце. Єдина сила, здатна створити і назавжди зберегти справжній мир, — це благодать Христа. Коли вона увійде в серце, тоді усуне лихі пристрасті, які призводять до суперечок і незгод. «На місці тернини виросте кипарис, а замість кропиви — з'явиться мирт», а пустеля життям «радітиме, і зацвіте, мов троянда».¹³

Люди дивувалися цьому вченню, яке так відрізнялося від приписів і життя фарисеїв. Народ звик думати, що щастя полягає у володінні багатствами світу, у славі й похвалі людей. Приємно, коли тебе кличуть «равві» та вихваляють як мудрого і побожного, коли всі твої чесноти виставлені напоказ. Саме це вважалося вершиною щастя. Однак у присутності величезного натовпу Ісус проголосив, що земне багатство і світська слава стануть єдиною нагородою таких людей. Він говорив упевнено. Його слова звучали переконливо. Охоплений почуттям страху, народ замовк. Вони дивились одне на одного із сумнівом. Якщо

[283] вчення цього Чоловіка істинне, то хто з них зможе спастися? Чимало з них були переконані, що цей чудовий Учитель керований Божим Духом і висловлені Ним думки — божественного походження.

Після того, як Ісус з'ясував, у чому полягає справжнє щастя і як його можна досягнути, Він докладно виклав обов'язки Своїх учнів як обраних Богом учителів, котрі повинні вести інших шляхом праведності та вічного життя. Господь знав, що їм доведеться зазнавати розчарувань і зневіри, що вони зустрінуться

з рішучим опором та зневагою, а їхні свідчення будуть відкинуті. Він добре знав, що, виконуючи своє служіння, ці покірні люди, котрі так уважно слухають Його слова, знеситимуть наклепи, тортури, ув'язнення і навіть смерть. Ісус продовжував: «Блаженні переслідувані за правду, бо їхнє Царство Небесне. Блаженні ви, коли будуть вас зневажати та переслідувати, і наговорюватимуть на вас усяке лукаве [слово], обмовляючи вас за Мене. Радійте й веселіться, бо велика нагорода ваша на небесах, адже так само переслідували пророків, які були перед вами».¹⁴

Світ любить гріх і ненавидить праведність, у цьому полягала причина його ворожого ставлення до Ісуса. Усі, хто відкидає Його безмежну любов, уважатимуть християнство перешкодою. Христове світло проганяє темряву, яка приховує їхні гріхи, воно вказує на необхідність змін. Люди, котрі підкоряються впливові Святого Духа, починають боротися із самими собою, у той час як інші, що приліпилися до гріха, провадять боротьбу з істиною та її представниками.

Таким чином, розгортається боротьба, і послідовників Христа звинувачують як заколотників. Однак саме їхня єдність із Богом викликає ворожість світу. Вони несуть на собі ганьбу Христа. Вони ступають на шлях, яким ішли найблагородніші люди Землі. Вони повинні зустрічати гоніння не зі смутком, а з радістю. Кожне вогняне випробовування — це засіб, який Бог використовує для їхнього очищення. Кожне випробовування робить їх придатними для співпраці з Ним. Будь-яка протидія відіграє свою роль у великій боротьбі за праведність, збільшуючи радість остаточної перемоги. Пам'ятаючи це, вони воліють з радістю прийняти випробовування своєї віри і терпіння, аніж уникати його як чогось страшного. Бажаючи виконати свій обов'язок перед світом і отримати Боже схвалення, Його слуги повинні виконувати кожний свій обов'язок без страху або бажання заслужити похвалу людей.

«Ви — сіль землі»¹⁵ — сказав Ісус. Не уникайте світу, щоб уберегтися від переслідувань. Ви повинні залишатися серед людей, аби Божественна любов, подібно до солі, зберігала світ від розкладання.

Серця, котрі відгукнуться на вплив Святого Духа, стануть каналами, через які виливатимуться Божі благословення. Якби із землі були забрані ті, хто служить Богові, якби Його Дух покинув людей, тоді внаслідок панування сатани наш світ був би приречений на спустошення й загибель. Беззаконники не знають, що благословеннями цього життя вони зобов'язані присутності у світі Божих дітей, яких вони зневажають і пригноблюють. Але якщо християни є такими лише за назвою, то вони подібні до солі, котра втратила свої властивості. Вони не справляють доброго впливу на світ. Неправильно представляючи Бога, вони гірші за невіруючих.

«Ви — світло для світу».¹⁶ Юдеї вважали спасіння привілеєм лише своєї нації, але Христос показав їм, що спасіння подібне до сонячного світла. Воно належить усьому світові. Біблійну релігію не можна обмежити палітурками книги чи стінами церковної споруди. Її не можна лише час від часу виїмати для власних потреб, а потім знову дбайливо ховати. Віра повинна освячувати щоденне життя, виявлятися у всіх наших справах і людських стосунках.

Справжній характер неможливо сформуванати окремо від людини, він випромінюється зсередини. Якщо ми бажаємо спрямовувати інших на дорогу праведності, то принципи цієї праведності передусім повинні зберігатися в нашому серці. Визнання віри — це тільки теорія релігії, але слово істини повинно підтверджуватися практичним благочестям. Послідовне життя, духовні розмови, непохитна чесність, дух активної добродітності і практична побожність — ось засоби передачі світла світові.

[285] Ісус не заглиблювався в деталі Закону, але й не створював у своїх слухачів враження, ніби прийшов скасувати його вимоги. Христос знав, що шпигуни готові були захопитися за будь-яке слово, аби потім використати його для своїх цілей. Він знав упередження багатьох своїх слухачів і тому не сказав нічого, що могло б похитнути їхню віру в релігію і постанови, передані їм через Мойсея. Сам Христос дав їм як моральний, так і церемоніальний закони. Він не прийшов руйнувати довіру до власних постанов. Саме через Свою велику повагу до Закону і Пророків Ісус намагався зруйнувати стіну традицій, що

оточувала юдеїв. Відкидаючи їхні помилкові тлумачення Закону, Він старанно оберігав Своїх учнів від порушення життєво важливих істин, доручених євреям.

Фарисеї пишалися своїм послухом Законові, але так мало знали про його практичне застосування у щоденному житті, що слова Спасителя пролунали для них як ересь. Коли Він вимітав сміття, під котрим була похована істина, їм здавалося, що Він усуває саму істину. Вони шепотіли один одному, що Він ігнорує Закон. Прочитавши їхні думки, Ісус відповів: «Не думайте, що Я прийшов відмінити Закон або Пророків. Я не прийшов відмінити, але сповнити».¹⁷ Цими словами Ісус спростовує звинувачення фарисеїв. Його місія у світі полягала в тому, щоб відстоювати святі вимоги того Закону, у порушенні якого Його звинувачували. Якби Божий Закон можна було скасувати або змінити, тоді Христові не треба було б страждати за наслідки наших переступів. Він прийшов пояснити ставлення Закону до людини і на прикладі власного життя виявити послух його Заповідям.

Бог дав нам Свої святі Постанови, бо любить людський рід. Щоб захистити нас від наслідків непослуху, Він відкриває принципи праведності. Закон — це вираз думки Бога. Коли ми приймаємо його в Христі, він стає нашою думкою. Закон підносить нас над плотськими бажаннями і нахилами, над спокусами, які ведуть до гріха. Бог бажає нам щастя, тому і дав нам Заповіді Закону, аби через дотримання їх ми мали радість. Коли при народженні Христа ангели співали: «Слава Богові на висоті, а на землі — мир в людях доброї волі!»,¹⁸ вони звіщали принципи Закону, який Він прийшов звеличити і прославити.

[286]

Проголошуючи з гори Сінай Свій Закон, Бог явив людям святість Свого характеру, щоб вони могли побачити власну гріховність. Закон був даний, щоб переконати людей у їхніх гріхах та відкрити потребу в Спасителі. Це відбувається тоді, коли принципи Закону прищеплені в серці Святим Духом. Ця робота виконується і нині. Принципи Закону розкриваються у житті Христа. Коли Святий Дух торкається серця і світло Христа відкриває людям потребу в очищенні Його кров'ю і виправданні Його праведністю, тоді Закон стає засобом, що

приводить нас до Христа, щоб ми були виправдані вірою. «Господній Закон досконалий, — він зміцнює душу».¹⁹

«...Доки будуть існувати небо й земля, — сказав Ісус, — жодна йота, жодна риска із Закону не зникне — усе збудеться».²⁰ Сонце, що світить у небі, земля, на якій ви живете, — це Божі свідки, що підтверджують незмінність і вічність Його Закону. Та хоч би вони й минулися, Божественні Заповіді залишаться. «Швидше небо й земля проминуть, ніж пропаде хоч одна риска із Закону».²¹ Прообрази, котрі вказували на Ісуса як Агнця Божого, скасовані Його смертю, але Заповіді Десятислів'я залишаються такими ж незмінними, як і Божий престол.

«Закон святий», а тому будь-яке відхилення від нього є злом. Хто не дотримується Божих Заповідей і навчає цього інших, ті засуджені Христом. Своїм життям послуху Спаситель підтвердив вимоги Закону. Він довів, що люди в змозі дотримуватися Закону, і виявив досконалість характеру, якої можна досягти через послух. Усі, котрі слухняні, як Він, свідчать, що «Заповідь — свята, праведна та добра».²² навпаки, кожен порушник Божих Заповідей підтверджує думку сатани, нібито Закон несправедливий і тому його неможливо виконати. Отже, такі люди підтримують обман великого ворога і зневажають Бога. Вони стають дітьми лукавого, який першим повстав проти Божого Закону. Прийняти їх на Небеса — означало б знову посіяти там насіння незгоди й бунту та поставити під загрозу добробут Всесвіту. Жодна людина, котра свідомо ігнорує хоча б одну Заповідь Закону, не увійде до Небесного Царства.

[287]

Рабини вважали, що «перепусткою» на Небеса є їхня праведність, але Ісус наголосив на безпідставності таких надій. Праведність фарисеїв — це виконання обрядів і теоретичне знання істини. Рабини вважали себе святими через дотримання Закону власними зусиллями, але своїми вчинками вони відокремили релігію від праведності. Хоч вони скрупульозно виконували ритуали, їхнє життя було аморальним і зіпсованим. Зі своєю так званою праведністю вони ніколи не ввійдуть до Небесного Царства.

За часів Христа найбільшою помилкою людей було переконання, що звичайна згода з істиною уже є праведністю.

Однак досвід показує, що для спасіння душі теоретичного пізнання істини недостатньо. Воно не приносить плодів праведності Ревне ставлення до так званої богословської істини часто супроводжується ненавистю до істини, втіленої в життя. Найбільш похмурі сторінки історії рясніють записами про злочини, учинені релігійними фанатиками. Фарисеї вважали себе дітьми Авраама і вихвалялися отриманими від Бога пророцтвами, але ці переваги не уберегли їх від егоїзму, злоби, зажерливості й найпідступнішого лицемірства. Вони вважали себе найбільш побожними людьми на світі, але їхня так звана ортодоксальність призвела до того, що вони розіп'яли Господа слави.

Така ж небезпека існує й нині. Чимало людей вважають себе християнами лише тому, що дотримуються певних богословських догм. Але вони не втілюють істини в практичне ЖИТТЯ. Вони не повірили в неї і не полюбили її, тому Ї не отримали сили та благодаті, котрі приходять через освячення істиною. Люди можуть визнавати віру в істину, але якщо це не робить їх щирими, добрими, терплячими, вибачливими і духовними, така віра буде прокляттям для них, а через них — прокляттям для світу.

Праведність, якої навчав Христос, — це узгодження серця і життя з явленою Божою волею. Грішні люди можуть стати праведними, але за умови, що вони вірять в Бога і зберігають живий зв'язок із Ним. У такому разі справжнє благочестя піднесе думки й ушляхетнить життя. Тоді зовнішні форми релігії перебуватимуть у гармонії з внутрішньою чистотою християнина, а обряди, що складають частину служіння Богові, не будуть беззмістовними, як у лицемірних фарисеїв. [288]

Ісус розглядає кожну Заповідь зокрема, пояснює глибину й широту її вимог. Не змінюючи навіть однієї риси Закону, Він показує важливість принципів, закладених у Заповідях, і викриває фатальність зовнішнього послуху юдеїв. Він говорить, що лиха думка або хтивий погляд уже є порушенням Божого Закону. Кожен, хто бере участь у найменшій несправедливості, порушує Закон і морально деградує. Убивство зароджується спочатку в думках. Хто носить у своєму серці ненависть, той ступає на дорогу вбивці, і його жертви огидні для Бога.

Юдеї плекали дух помсти. У своїй ненависті до Риму вони вдавалися до погроз і цим приносили радість сатані, бо виявляли його дух. Так вони готувалися до страшних учинків, до яких він їх провадив. У релігійному житті фарисеїв не було нічого, що спонукувало б язичників до благочестя. Ісус радив їм не обманюватися думкою про повстання проти своїх гнобителів і не плекати в серці бажання помститися кривдникам.

Щоправда, існує обурення, яке може бути виправданим, навіть у послідовників Христа. Коли вони бачать, як зневажається Бог і ганьбиться Його служіння або пригноблюються невинні, їхню душу наповнює праведне обурення. Такий гнів душі, чутливої до моральних норм, не є гріхом. Але той, хто дозволяє собі обурюватися чи гніватися з будь-якого приводу, відкриває своє серце сатані. Якщо ми бажаємо бути в гармонії з Небесами, гіркота і ворожнеча повинні бути усунуті з душі.

Але Спаситель іде ще далі. Він говорить: «Отже, якщо принесеш свій дар до жертовника і там пригадаєш, що твій брат має щось проти тебе, лиши там свій дар перед жертовником; піди спершу помирися зі своїм братом, а тоді вже приходь і принось свій дар».²³ Чимало людей ревні в релігійному служінні, тоді як поміж ними та їхніми братами існують непорозуміння, які потрібно було б усунути. Бог вимагає від них зробити все можливе для відновлення згоди. Поки вони цього не вчинять, Бог не може прийняти їхнього служіння. Обов'язки

[289]

християнина щодо цього визначені досить ясно. Бог зливає Свої благословення на всіх. Він «Своєму сонцю велить сходити над злими і над добрими та посилає дощ на праведних і на неправедних». «Він є добрий і до невдячних, і до злих».²⁴ Бог закликає нас бути подібними до Нього. «...[Благословляйте тих, котрі проклинають вас, — говорить Ісус, — робіть добро тим, що ненавидять вас,] ...щоб бути вам синами вашого Отця, що на Небі».²⁵ Це принципи Закону, які є джерелом життя.

Божий ідеал щодо Його дітей перевершує найвищі уявлення людського розуму. «Будьте досконалі, як досконалий Отець ваш Небесний».²⁶ Це повеління є одночасно й обітницею. План спасіння передбачає наше цілковите звільнення з-під влади сатани. Христос оберігає від гріха душу, яка кається. Він при-

йшов зруйнувати діла диявола і дбає, щоб Святий Дух був з кожною покаюною душею й оберігав її від гріха.

Не можна виправдовувати лихий учинок діяльністю спокунника. Сатана тішиться, коли так звані послідовники Христа виправдовують свою недосконалість. Такі виправдання приводять до гріха. Гріхові немає виправдання. Побожність, христоподібне життя доступні кожній покаюній віруючій Божій дитині.

Ідеал християнського характеру — уподібнитися до Христа. Як Син Людський був досконалим у Своєму житті, так і Його послідовники мають бути досконалими у своєму. Ісус у всьому був подібний до Своїх братів. Він мав таке ж тіло, як і ми; відчував голод, спрагу і втому. Він підтримував Свої фізичні сили їжею і сном. Він розділив долю людини і в той же час був непорочним Божим Сином. Він був Богом у тілі. Його характер повинен стати нашим характером. Про тих, хто вірує в Нього, Господь говорить: «Оселюся в них і ходитиму, і буду їхнім Богом, а вони будуть Моїм народом!».²⁷

Христос — це сходи, які бачив Яків. Вони спиралися на землю, а верхньою частиною сягали небесних воріт — порога слави. Якби у цих сходах бракувало хоча б одного щабля і вони не торкалися землі, то ми загинули б. Але Христос досягає нас, де б ми не були. Він прийняв нашу природу і переміг, щоб ми, прийнявши Його природу, також могли перемагати.

[290]

«У подобі гріховного тіла».²⁸ Він жив безгрішним життям. Нині Своєю божественністю Він досягає небесного престолу, а Своєю людською природою — нас. Він запрошує нас вірою в Нього досягати слави Божого характеру. Тому ми повинні бути досконалими, як «досконалий Отець наш Небесний».²⁶

Ісус пояснив, у чому полягає праведність, і вказав на Бога як на її Джерело. Тепер Він звертається до практичних обов'язків. Здійснюючи милостиню, молитву чи піст, ми не повинні робити нічого такого, що привертало б увагу до нас особисто або викликало похвалу. Будьте щирими, допомагаючи бідним і стражденним. У молитві нехай душа спілкується з Богом. Під час посту не ходіть з похиленою головою та сповненим егоїстичних думок серцем. Серце фарисея — це неродючий ґрунт, в якому не проросте жодного насіння божественного життя.

Лише той, хто повністю підкоряється Богові, служить Йому найкращим чином. Через спілкування з Богом люди стають Його співпрацівниками, являючи Його характер іншим.

Служіння від щирого серця має велику нагороду. «Отець, що бачить таємне, віддасть тобі [явно]». Якщо живемо по благодаті Христа, ми удосконалюємося. Душі повертається її первісна краса, з'являються хриstopодібні риси характеру і починає сяяти Божий образ. На обличчях чоловіків і жінок, котрі йдуть дорогою Божою і працюють з Ним, відбивається небесний мир. Вони оточені небесною атмосферою. Для цих душ Царство Боже вже розпочалося. Вони сповнені радістю Христа — радістю від усвідомлення того, що є благословенням для людей та удостоєні честі бути прийнятими на служіння Господеві. їм довірено виконання роботи в Його ім'я.

«Ніхто не може двом панам служити».²⁹ Ми не можемо служити Богові з роздвоєним серцем. Біблійну релігію не можна ставити в один ряд з багатьма іншими факторами; її вплив повинен бути найбільшим, усеохоплюючим, усепереможним. Вона не повинна уподібнюватися до мазків фарби, безладно нанесених на полотно, а має наповнити все життя, як фарба просочує повністю занурене в неї полотно, аби кожна нитка тканини набрала інтенсивного стійкого кольору.

[291]

«Якщо твоє око буде чисте, усе твоє тіло буде світле, а коли твоє око буде лукаве, то й усе твоє тіло буде темне».³⁰ Чистота і цілеспрямованість — умови прийняття світла від Бога. Хто бажає пізнати істину, повинен бути готовим прийняти все, що це світло відкриває. Він не може йти на компроміс із оманю. Вагання і нерішучість щодо істини означають обрання темряви сатанинського обману.

Світська розсудливість і непохитні принципи праведності не переходять одне до іншого як кольори веселки. Вічний Бог проклав між ними чітку межу. Подібність до Христа настільки відрізняється від подібності до сатани, наскільки полудень — від опівночі. Лише ті, котрі живуть життям Христа, є Його співпрацівниками. Якщо в душі викохується хоча б один гріх, якщо в житті зберігається хоча б одна погана звичка, тоді зане-чищується все ество. Людина стає знаряддям неправедності.

Усі, хто обрав служіння Богові, повинні довіритися Його опіці. Христос указав на небесних птахів, на польові квіти і закликав Своїх слухачів розмірковувати над Божим творінням. «Хіба ви не цінніші від них?».³¹ Міра Божественної уваги до будь-якої істоти відповідає її місцю в ієрархії буття. Провидіння опікується маленьким сірим горобцем. Польові квіти, трава, яка килимом вкриває землю, також оточені увагою й турботою нашого Небесного Отця. Великий Митець не забув про лілію, створивши її настільки прекрасною, що вона перевершує славу Соломона. Наскільки ж більше Він піклується про людину, яка є образом і славою Божою! Він бажає бачити у Своїх дітях характер, подібний до Його характеру. Як сонячне проміння надає квітам прекрасних барв і відтінків, так і Бог дає душі красу Свого характеру.

Усі, хто обирає Христове царство любові, праведності й миру, хто ставить понад усе Його інтереси, перебувають у зв'язку з вищим світом. Їм належить усяке благословення, в якому вони мають потребу в цьому житті. У книзі Божого Провидіння — Книзі Життя — кожному з нас відведена сторінка, на якій зазначені всі подробиці нашого життя, навіть кількість волосин на нашій голові. Господь ніколи не забуває про Своїх дітей.

[292]

«Отож, не журіться про завтрашній день».³² Ми повинні прямувати за Христом з дня на день. Бог не дає допомоги на завтрашній день. Він не відкриває Своїм дітям усі шляхи їхнього життя відразу, щоб вони не розгубилися. Небесний Отець говорить їм стільки, скільки вони можуть запам'ятати і виконати. Сила і мудрість даються лише для сьогоднішніх потреб.

«Коли ж кому з вас бракує мудрості [на сьогодні], — хай просить у Бога, Який дає всім щедро і не докоряє; тож буде йому дано».³³

«Не судіть, щоб і вас не судили».³⁴ Не вважайте себе кращими за інших і не ставайте їхніми судьями. Оскільки ви не можете знати мотивів вчинків людей, то не маєте права їх судити. Критикуючи інших, ви виносите вирок собі, бо виявляєте себе спільниками сатани — обвинувача братів наших. Господь говорить: «Випробовуйте себе самих, чи перебуваєте ви у вірі,

пізнавайте себе». Саме так ми повинні діяти. «Бо якби ми самих себе судили, то нас би не судили».³⁵

Добре дерево приносить добрі плоди. Якщо плід несмачний і нічого не вартий, то вважається поганим дерево. Так і плоди життя свідчать про стан серця і досконалість чи недосконалість характеру. Добрими вчинками неможливо купити спасіння, але вони виявляють віру, яка керується любов'ю й очищає душу. І хоч вічна нагорода не дається за наші заслуги, однак ми отримуємо її відповідно до праці, виконаної через благодать Христа.

Так Христос виклав принципи Свого Царства — величні правила життя. Щоб закарбувати це повчання, Він наводить ілюстрації. Не досить, — сказав Господь, — слухати Моїх слів. Ви повинні через послух зробити їх підвалиною свого характеру. Людське «я» — ніщо інше, як сипучий пісок. Якщо ви будете свій дім на людських теоріях і вигадках, він рано чи пізно впаде. Його зруйнують вітер спокус і буря випробувань. Але принципи, які Я дав вам, стоятимуть вічно. Прийміть Мене і будуйте на Моїх словах.

«Отже, кожний, хто слухає ці Мої слова та виконує їх, буде подібний до чоловіка розумного, що збудував свій дім на скелі; і линув дощ, і ринули ріки, і знялися вітри й обрушилися на той дім, та він не впав, бо був заснований на скелі».³⁶

[293]

[294]

¹Марк.3:8; Луки 6:17-19²Ісаї 57:15³Матв.5:4⁴Єрем.3:13,12⁵Ісаї 61:3⁶Ісаї 57:18; Єрем.31:13⁷Матв.5:5⁸Псал.138:6⁹Об'явл.7:15¹⁰Матв.5:6⁹Об'явл.7:15¹¹Матв.5:9¹²Псал. 119:165¹³Ісаї 55:13; 35:1¹⁴Матв.5:10-12¹⁵Матв.5:13¹⁶Матв.5:14

-
- ¹⁷Матв.5:17
¹⁸Луки 2:14
¹⁹Псал. 19:8
²⁰Матв.5:18
²¹Луки 16:17
²²Римл.7:12
²³Матв.5:23-24
²⁴Луки 6:35
²⁵Матв.5:44-45
²⁶Матв.5:48
²⁷2Кор.6:16
²⁸Римл.8:3
²⁶Матв.5:48
²⁹Матв.6:24
³⁰Матв.6:22-23
³¹Матв.6:26
³²Матв.6:34
³³Якова 1:5
³⁴Матв.7:1
³⁵2Кор.13:5; 1Кор.11:31
³⁶Матв.7:24-25

Розділ 32. Сотник

(На підставі Євангелій від Матвія 8:5-13; Луки 7:1-17)

Христос сказав до придворного, сина якого зцілив: «Якщо не побачите ознак і чудес, не повірите!». ¹ Він був засмучений, що Його народ вимагав доказів Його месіанства. Знову й знову Він дивувався їхньому невір'ю. У той же час Його вразила віра сотника, який прийшов до Нього. Сотник не сумнівався в силі Спасителя. Він навіть не просив, щоб Ісус відвідав його дім особисто і вчинив там чудо. «Тільки скажи слово, — сказав він, — і мій слуга видужає». ²

Слуга сотника, уражений паралічем, лежав при смерті. У римлян слуги були рабами, яких продавали і купували на ринку і з якими жорстоко поводитися, але сотник любив свого слугу і бажав його одужання. Він вірив, що Ісус може зцілити його. Він раніше не бачив Спасителя, але чутки про Нього надихали його віру. Незважаючи на формалізм юдеїв, цей римлянин був переконаний, що їхня релігія стоїть вище за його вірування. Сотник уже подолав бар'єри національних упереджень і ненависті, котрі розділяли переможців і переможених. Він з повагою ставився до служіння Богові і доброзичливо — до юдеїв, які Йому поклонялися. У вченні Христа він знайшов те, чого потребувала його душа. Усе його єство відгукнулося на слова Спасителя. Але він вважав себе негідним постати перед Ісусом і тому звернувся до юдейських старійшин, аби ті попросили зцілити його слугу. Сотник гадав, що вони знайомі з великим Учителем і знають, як звернутися до Нього, щоб викликати Його прихильність.

[295]

Коли Ісус увійшов до Капернаума, Його зустріла група старійшин, які повідомили про бажання сотника. Вони намагалися переконати Його, говорячи: «Він гідний того, щоб Ти йому це зробив, бо любить наш народ і синагогу нам збудував». ³

Ісус негайно вирушив до оселі сотника, але через натовп, який тіснив Його, просувався дуже повільно. Вістка про наближення Ісуса випередила Його, і сотник, не вірячи собі, послав сказати Ісусові: «Господи, не трудися, бо я не достойний, щоб Ти зайшов під мій дах».³ Але Спаситель ішов далі, і сотник, наважившись нарешті наблизитися до Нього, закінчив свою думку: «Тому я не вважав себе гідним прийти до Тебе. Але скажи слово — і видужає мій слуга. Бо і я людина підвладна, і воїнів маю підлеглих; кажу одному: Іди, — і він іде; а іншому: Прийди, — і він приходить; а рабові своєму: Зроби це, — і він робить».³ Ці слова означали: як я — представник римської влади, і мої воїни визнають мій авторитет, так і Ти представляєш владу Вічного Бога; усе твориво слухається Твого слова. Ти можеш наказати хворобі відійти, і вона послухає Тебе. Ти можеш прикликати Своїх небесних посланців, і вони принесуть зцілення. Промов лишень слово — і мій слуга одужає.

«А Ісус, коли почув, здивувався і сказав тим, що за Ним ішли: Запевняю вас: ні в кого в Ізраїлі не знайшов Я стільки віри... А сотникові Ісус сказав: Іди, хай буде тобі так, як ти повірив. І одужав його слуга тієї ж миті».³

Юдейські старійшини, які просили Христа за сотника, показали, наскільки вони були далекими від духу Євангелія. Ці люди не розуміли, що лише наша велика потреба дає нам право на Божу прихильність. Переконані у власній праведності, вони просили за сотника на підставі його добрих учинків: він «...любить наш народ».³ Але сотник про себе сказав: «Я недостойний...» Благодать Христа торкнулась його серця. Він бачив свою негідність, однак не боявся попросити допомоги. Він не покладався на власну досконалість, його аргументом була велика потреба. Побачивши справжній характер Христа, він з вірою захопився за Нього. Сотник повірив у Нього не тільки як у Чудотворця, а й Друга та Спасителя людства. [296]

Таким же чином до Христа може прийти кожний грішник. «Він нас спас не з причини праведних учинків, які ми вчинили, але зі Своєї милості».⁴ Коли сатана каже тобі, що ти грішник і не можеш сподіватися на Божі благословення, скажи йому, що Христос прийшов у світ спасати грішників. Ми не маємо нічого, чим могли б похвалитися перед Богом; єдине, на що

можемо посилатися, — це наш вкрай безпомічний стан; лише в такому разі виникне потреба в Його викупній силі. Коли перестанемо покладатися на власні сили, тоді зможемо дивитися на Голгофський хрест, повторюючи:

«Сам себе відкупити я не можу,
Лише припадаю до Твого хреста».

Юдеїв з дитинства навчали, якою буде діяльність Месії, їм належали богонатхненні слова патріархів і пророків, а також символи жертовного служіння. Але вони знехтували світлом і тепер не бачили в Ісусі нічого особливого. Сотник, народжений у язичестві, вихований в ідолопоклонстві імперського Риму, обізнаний лише з військовою справою, позірно далекий від духовного життя внаслідок свого виховання й оточення, більше через фанатизм юдеїв і зневагу його співвітчизників до ізраїльського народу, зрозумів істину, до якої були сліпими діти Авраама. Він не став чекати, коли юдеї приймуть Того, Хто називав Себе їхнім Месією. Коли «справжнє Світло, яке освічує кожну людину, що приходить у світ»,⁵ засяло над ним, він, хоча й був далеко, розпізнав славу Сина Божого.

Для Ісуса це було запорукою того, що євангельська вістка звершить для язичників. З радістю Він очікував того часу, коли в Його Царстві зберуться душі з усіх народів. З глибоким сумом Він указав юдеям на наслідки відкинення ними Його благодаті. «Кажу ж вам, що багато хто прийде зі сходу й заходу і сядуть з Авраамом, Ісааком та Яковом у Царстві Небесному, а сини царства будуть викинені в навколишню темряву; там буде плач і скрегіт зубів».⁶ На жаль, як же багато людей і сьогодні готують собі це фатальне розчарування! У той час, як душі, що перебувають у темряві язичества, приймають Його благодать, чимало мешканців християнських країн нехтують світлом благодаті, яке сяє для них.

[297]

На відстані більш як 20 миль від Капернаума, на плоскогір'ї, яке підноситься над прекрасною рівниною Ездрілон, знаходилося містечко Наїн, куди й вирушив Ісус. Його супроводжували учні та багато інших людей; дорогою приєднувалися ті, хто бажав почути Його слова співчуття й любові. Вони приносили

із собою хворих для зцілення; усі сподівалися: Той, Хто володіє такою чудодійною силою, відкриється як цар Ізраїлю. Юрби народу з радістю і надією йшли за Ним кам'янистою дорогою до воріт гірського селища.

Наблизившись до містечка, усі побачили похоронну процесію, яка виходила з воріт і повільно рухалася на цвинтар. Попереду на поховальних ношах несли тіло померлого, а за ним ішли плакальниці, сповнюючи повітря голосінням. Здавалося, всі мешканці міста зійшлися вшанувати померлого і висловити співчуття його рідним.

На цю картину не можна було дивитися без співчуття. Небіжчик був єдиним сином матері-вдови. Самотня, засмучена мати проводжала в останню путь свою єдину опору й утіху в житті... «Побачивши її, Господь змилосердився над нею».⁷ Осліпла від сліз, вона йшла не помічаючи Його присутності. Ісус підійшов до неї і ніжно сказав: «Не плач».⁷ Ісус мав намір перетворити її розпач на радість, однак Він не міг стриматися, щоб не висловити їй співчуття.

«Підійшовши, Він доторкнувся до мар».⁷ Ісуса не міг опоганити навіть дотик до померлого. Ті, що несли тіло, зупинилися; голосіння плакальниць стихло. Дві групи людей оточили мари, сподіваючись чуда. Перед ними був Той, Хто зціляв хвороби і виганяв бісів. Невже і смерть підвладна Йому?

Чітким владним голосом Ісус сказав: «Юначе, кажу тобі: встань!»⁷ Цей голос дійшов до слуху померлого. Юнак розплющив очі. Ісус узяв його за руку і допоміг підвестися. Погляд юнака спинився на жінці, що ридала біля нього; і ось уже мати й син припали одне до одного в довгих радісних обіймах. Натовп, як зачарований, мовчки споглядав цю картину, і «...всіх охопив страх».⁷ Занімілі, охоплені шанобливим трепетом, люди відчували себе ніби в присутності Бога. А після цього [298] «вони прославляли Бога, кажучи: „Великий пророк з'явився між нами, і Бог відвідав Свій народ!“» Похоронна процесія поверталася до Наїна, перетворившись на тріумфальний хід. «І розійшлася ця чутка про Нього по всій Юдеї та по всій країні».

Той, Хто стояв поруч із засмученою матір'ю біля воріт Наїна, і сьогодні перебуває із кожним, хто плаче над померлим. Він розуміє наше горе. Його любляче співчутливе серце завжди

сповнене ніжності. Його слово, що повернуло мертвого до життя, і нині не менш ефективно, ніж тоді, коли Він звернувся до мертвого юнака з Наїна. Ісус говорить: «Дана Мені вся влада на небі й на землі». ⁸ Ця влада не стала слабшою з часом і не вичерпалася від безперервного прояву Його щедрої благодаті. Для віруючих у Нього Він і сьогодні — живий Спаситель!

Повернувши матері сина, Ісус перетворив її смуток на радість. Однак юнак був воскресений тільки для цього земного життя, щоб і далі зносити всі його печалі і важку працю, а потім знову опинитися в полоні смерті. Нині Ісус потішає нас у скорботі за померлими словами безмежної надії: «Я Живий. І був Я мертвий, і ось Я живий на віки віків. І Я маю ключі від смерті й від пекла». ⁹

«А що діти стали спільниками крові й тіла, то й Він подібним чином став їхнім спільником, аби Своєю смертю знищити того, хто має владу смерті, тобто диявола, і визволити тих, які через страх смерті все життя утримувалися в рабстві». ¹⁰

Сатана не може втримати померлих у своїй владі, якщо Син Божий повертає їх до життя. Він також не здатний втримати в полоні духовної смерті жодну душу, котра вірою приймає могутнє слово Христа. Бог говорить усім мертвим у гріхах: «Встань, ти, що спиш, і воскресни з мертвих, — і Христос освітить тебе!». ¹¹ Це Слово — життя вічне. Як Слово Боже, що покликало до життя першу людину, продовжує давати життя; як слово Христа: «Юначе, кажу тобі: встань!» ⁷ — оживило юнака з Наїна, так і слова: «Воскресни із мертвих» ¹¹ дарують життя кожній душі, котра приймає Ісуса. Бог «визволив нас від влади темряви та переніс до Царства Свого улюбленого Сина». ¹² Усе це дається нам у Його Слові. Якщо приймаємо Слово, то отримуємо визволення.

[299]

«Якщо Дух Того у Хто воскресив Ісуса з мертвих, живе в вас, то Той, Хто підняв Христа з мертвих, оживить і ваші мертві тіла тим самим Духом, що живе в вас». ¹³ «Адже Сам Господь з наказом, при голосі архангела і при Божій сурмі, зійде з неба, — і першими воскреснуть померлі і в Христі. Потім ми, що живемо, які залишимося, разом з ними будемо підхоплені на хмари, на зустріч з Господом у повітрі, — і так завжди будемо

з Господом». ¹⁴ Цими утішливими словами Господь закликає нас потішати одне одного.

[300]

¹Йоан.4:48

²Матв.8:8

³Луки 7:4-10

³Луки 7:4-10

³Луки 7:4-10

³Луки 7:4-10

³Луки 7:4-10

⁴Тита 3:5

⁵Йоан. 1:9

⁶Матв.8:11-12

⁷Луки 7:13-17

Івана 4:48

⁷Луки 7:13-17

⁷Луки 7:13-17

⁸Матв.28:18

⁹Об'явл.1:18

¹⁰Євр.2:14-15

¹¹Ефес.5:14

⁷Луки 7:13-17

¹¹Ефес.5:14

¹²Колос.1:13

¹³Римл.8:11

¹⁴1Сол.4:16-17

Розділ 33. «Хто Мої брати?»

(На підставі Євангелій від Матвія 12:22-50; Марка 3:20-35)

Сини Йосифа були далекі від повного розуміння місії Ісуса. Чутки про Його життя і діяльність наповнювали їх подивом і страхом. Вони чули, що Він цілі ночі проводив у молитві; що вдень Його оточували великі натовпи людей, а тому в Нього немає часу навіть поїсти. Його друзі зауважили, що Він виснажує Себе безперервною працею. Нічим не можна було пояснити Його ставлення до фарисеїв; дехто навіть побоювався, чи Він не ушкодив розуму.

Його брати чули про це, а також про звинувачення Його фарисеями у тому, що Він виганяє бісів силою сатани. Вони болісно переживали ганьбу, котра падала на них як родичів Ісуса. їм було відомо, яке сум'яття викликають Його слова й діла; вони були не просто стривожені Його сміливими заявами, а й обурені Його викриттям книжників і фарисеїв. Вирішивши, що Його потрібно переконати або примусити припинити цю діяльність, вони заручилися підтримкою Марії, гадаючи, що любов Ісуса до матері дозволить їм вплинути на Нього і таким чином Він стане обачнішим.

[301] Якраз перед цим Ісус удруге вчинив чудо зцілення біснувато-того, який, до того ж, був ще й сліпим і глухим; тоді фарисеї повторили своє звинувачення: «То князем бісівським виганяє Він бісів».¹ Христос пояснив їм, що, приписуючи роботу Святого Духа сатані, вони відокремлюють себе від Джерела благословення. Люди, які, не розуміючи божественної природи Ісуса, виступали проти Нього, ще могли отримати прощення, оскільки під впливом Святого Духа були здатні побачити свої помилки і покаятися. Яким би тяжким не був гріх, якщо душа кається і вірує, то провина змивається кров'ю Христа. Але хто відкидає Святого Духа, той опиняється в такому становищі, коли вже не може покаятися й увірувати. Саме через Духа Бог

працює над серцем людини. Коли люди свідомо відкидають Духа і заявляють, що Він від сатани, тоді позбавляють себе можливості спілкування з Богом. Коли Дух остаточно людиною відкидається, Бог уже нічого не може зробити для такої душі.

Фарисеї, до яких була звернена ця пересторога Ісуса, і самі не вірили в звинувачення, котре висували проти Нього. Серед цих сановників не було жодного, хто б не відчував потягу до Спасителя. Вони відчували голос Духа у своєму серці, Котрий проголошував Його Помазаником Ізраїлю і переконував їх визнати себе Його учнями. У світлі Божої присутності, вони бачили свою нечистоту і прагнули праведності, досягти якої власними зусиллями не могли. Але, одного разу відкинувши Його, вони вважали для себе надто принизливим прийняти Його як Месію. Ступивши на шлях невір'я, вони виявилися надто гордими, аби визнати свою помилку. Щоб уникнути цього, вони намагалися з відчайдушною люттю заперечувати вчення Спасителя. Докази Його сили й милості драгували їх. Вони не мали змоги перешкодити Спасителеві творити чудеса, не могли примусити Його замовкнути і більше не навчати народ. Але вони робили все можливе, аби представити Його у фальшивому світлі і перекрутити Його слова. Проте викривальний Божий Дух не залишав їх; їм доводилося зводити між собою і Святим Духом чимало бар'єрів, щоб протистати Його силі. Наймогутніша з усіх сил, яка тільки може впливати на серце людини, боролася з ними, але вони не хотіли підкоритися їй.

Не Бог засліплює очі людей, роблячи запеклими їхні серця. Навпаки, Він посилає їм світло, щоб вони виправили власні помилки і пішли праведним шляхом. Та відкинувши це світло, людина стає сліпою, а її серце — кам'яним. Здебільшого це відбувається поступово і майже непомітно для людини. Світло проникає в душу через Боже Слово, через Його слуг або безпосередню дію Святого Духа, але коли ігнорують хоча б один промінь світла, тоді духовне сприйняття частково притуплюється, тому наступне одкровення світла сприймається ще важче. Темрява густішає, поки в душі не запанує ніч. Так сталося з юдейськими вождями. Вони були переконані в тому, що Христові притаманна божественна сила, але опиралися істині, приписуючи роботу Святого Духа сатані. Таким чином, вони

[302]

свідомо обрали обман. Керівники нації підкорилися сатані і з того часу опинилися під його владою.

Христове застереження щодо гріха проти Святого Духа тісно пов'язане з пересторогою відносно марних і лихих слів. Слова свідчать про те, що є в серці. «Адже чим переповнене серце, те промовляють уста».² Однак слова — це більше, ніж показник характеру; вони мають силу впливати на характер. Люди підпадають під вплив власних слів. Часто, піддавшись миттєвому спонуканню, нав'язаному сатаною, вони вимовляють слова заздрості та лихих підозр, висловлюючи те, у що самі, фактично, не вірять. Але сказане слово впливає на думки. Люди обманюються своїми ж словами і починають вважати правдою те, що було сказане по намовленню сатани. Одного разу висловивши думку або прийнявши рішення, вони часто бувають надто гордими, щоб забрати свої слова назад. Такі особистості намагаються переконати себе у власній правоті, і таким чином починають вірити в неї. Небезпечно говорити слова сумніву; небезпечно сумніватися у божественному світлі та критикувати його. Звичка необдумано і легковажно критикувати впливає на характер, породжуючи неповагу й невір'я. Чимало людей, потураючи цій звичці, не усвідомлюють небезпеки, починають критикувати і відкидати вплив Святого Духа. Ісус сказав: «...За кожне пусте слово, що люди скажуть, відповідатимуть судного дня, бо за словами своїми будеш виправданий, і за словами своїми будеш осуджений».³

[303] Христос застерігав і тих, котрі, хоч і були вражені Його словами та з радістю слухали Його, однак не підкорилися впливові Святого Духа. Не тільки протидія Йому, а й нехтування приводить душу до загибелі. Ісус сказав: «Коли нечистий дух вийде з людини, то блукає безводними місцями, шукаючи відпочинку, але не знаходить. Тоді каже: Повернуся до свого дому, звідки вийшов. Повертається і знаходить його порожнім, заметеним та прибраним. Тоді він іде, бере з собою сім інших духів, гірших від себе, і вони, увійшовши, живуть там».⁴

Як за днів Христа, так і тепер є багато людей, які, здавалося б, на деякий час вирвалися з-під влади сатани. Благодаттю Божою вони були звільнені від злих духів, які панували над ними. Вони тішилися Божою любов'ю, але, як і слухачі з притчі

про кам'янистий ґрунт, не залишилися в Його любові назавжди. Вони не віддавали себе щоденно Богові, щоб Христос міг перебувати в їхньому серці. Коли ж злий дух повернувся з іншими сімома, ще лютішими духами, ці люди опинилися у цілковитій владі зла.

Коли душа підкоряється Христові, нова сила опановує новим серцем. Відбувається зміна, якої людина ніколи не здійснить власними силами. Це надприродна дія, що вносить у людську природу надприродний елемент. Душа, котра підкорилася Христові, стає Його власною фортецею, яку Він охороняє в цьому неспокійному світі. Господь бажає, щоб у цій фортеці не визнавали жодної іншої влади, окрім влади Бога. Душа, котра перебуває під владою небесних сил, стає неприступною для нападів сатани. Але якщо ми не підкоримося Христовій владі, то потрапляємо в полон до лукавого. Ми неминуче опиняємося під владою однієї з двох великих сил, які змагаються за першість у світі. Щоб стати підданим царства сатани, не обов'язково свідомо обирати служіння царству темряви. Для цього досить лише відмовитися об'єднатися із Царством світла. Якщо ми не співпрацюємо з небесними силами, то сатана обов'язково заволдіє серцем і зробить його своєю оселею. Єдиний захист від зла — це перебування в серці Христа, що досягається через віру в Його праведність. Доки не маємо живого зв'язку з Богом, ми ніколи не зможемо протистояти гріховному впливові самолюбства, потуранню власним забаганкам і спокусі гріха. Можна позбутися багатьох поганих звичок і на деякий час навіть розлучитися із сатаною, але без живого зв'язку з Богом через щохвилинне підкорення Йому ми будемо переможені. Без особистого знайомства та постійного спілкування з Христом ми будемо залишені на поталу ворогові і, врешті-решт, станемо виконувати Його волю.

«І кінець тієї людини буває гірший від початку. Так буде і цьому злому родові»⁴ — сказав Ісус. Нема більш запеклих людей, аніж ті, котрі відкинули заклик милості і діють всупереч Духу благодаті. Найпоширеніший гріх проти Святого Духа — це вперте зневажання небесного заклику до покаяння. Кожний крок на шляху відкинення Христа — це крок до втрати спасіння, крок до гріха проти Святого Духа.

[304]

Відкидаючи Христа, юдейський народ здійснив непростий гріх; так само й ми, не приймаючи запропонованої благодаті, можемо припуститися такої ж помилки. Відмовляючись слухати Божих вісників та прислухаючись до агентів сатани, котрі відвертають душу від Христа, ми ображаємо Князя життя і ганьбимо Його перед сатанинським зборищем та цілим Всесвітом. Доки людина так чинить, для неї немає надії та прощення; врешті-решт, вона втрачає будь-яке бажання примиритися з Богом.

У той час, як Ісус навчав народ, учні повідомили, що прийшли Його мати і брати, бажаючи бачити Його. Знаючи, що було в них на серці, Він відповів вісникові: «А хто Моя мати і хто Мої брати? І вказавши Своєю рукою на Своїх учнів, промовив: Ось Моя мати і Мої брати. Бо хто чинитиме волю Мого Отця, Який на Небі, той є Моїм братом, і сестрою, і матір'ю!»⁵

Усі, хто приймає Христа вірою, з'днуються з Ним зв'язком, тіснішим за родинний. Вони стають з Ним одним цілим, як і Він з Отцем. Духовні узи, які єднали Ісуса та Його матір, котра вірила Його словам і виконувала їх, були набагато міцнішими, ніж родинні. Але Його брати не могли скористатися перевагами свого зв'язку з Ним доти, доки не прийняли Його як особистого Спасителя.

[305] Яку підтримку знайшов би Христос у своїй земній родині, якби вона повірила в Нього як у Посланця Небес та співпрацювала з Ним у Божій справі! Їхнє невір'я затьмарювало земне життя Ісуса. Це була крапля з тієї чаші гіркоти, яку Він випив заради нас.

Божий Син глибоко відчував ворожість, яка палала в людському серці проти Євангелія; особливо боляче Йому було бачити це протистояння у Своїй домівці, бо Його серце було переповнене добротою й любов'ю. Він цінував чуйність у родинних стосунках. Його брати бажали, щоб Він рахувався з їхньою думкою, однак це повністю суперечило Його божественній місії. Вважаючи, що Він потребує їхніх порад, вони судили про Нього з людської точки зору. На їхню думку, якби Ісус не суперечив фарисеям і книжникам, то зміг би уникнути багатьох неприємностей, до яких призводили Його слова. Вони гадали, що Він був у нестямі, коли претендував на божественну

владу і викривав гріхи рабинів. Брати Ісуса знали, що фарисеї шукають нагоди засудити Його, і були переконані, що Він Сам дає для цього привід.

Своїм обмеженим розумом вони не могли збагнути місії, яку Він прийшов виконати, а тому не могли с'ївчувати Ісусові в Його переживаннях. Їхні грубі, бездушні слова свідчили про те, що вони не розуміли Його істинної о характеру, не бачили в Ньому поєднання Божественного з людським. Брати часто бачили Ісуса засмученим, але замість потішити, вони тільки ранили Його серце своїм духом і словами. Усе це було мукою для чутливого серця Христа. Його спонукання були неправильно витлумачені; Його місія залишалася незрозумілою.

Не раз, висуваючи застарілі, затерті філософські ідеї фарисеїв, брати Ісуса брали на себе сміливість повчати Того, Хто знав повноту істини і розумів усі таємниці. Вони легковажно засуджували те, чого не могли збагнути; своїми докорами вони постійно дошкуляли Йому, і душа Спасителя була втомлена і зажурена. Визнаючи свою віру в Бога, вони думали, що захищають Його, а тим часом Бог був з ними у людському тілі, та вони не впізнали Його.

Усе це робило шлях Ісуса тернистим. Нерозуміння, з котрим Він зустрічався у власному домі, завдавало Йому стільки болю, що Господь з великим полегшенням залишав його. Але був дім, який Він любив відвідувати, — це дім Лазаря, Марти та Марії. Там, в атмосфері віри і любові, Його душа знаходила спокій. Однак на Землі не було нікого, хто міг би повністю зрозуміти Його божественну місію або усвідомити величину тягара, який Він ніс заради людей. У більшості випадків Він знаходив полегшення лише на самоті, спілкуючись зі Своїм Небесним Отцем.

Ті, котрі покликані страждати за Христа, хто стикається з нерозумінням і недовірою у власному домі, можуть знайти розраду, пригадуючи, що й Ісус переносив те саме. Господь співчуває таким. Він просить їх заприятитися з Ним і шукати полегшення там, де знаходив і Він, — у спілкуванні з Отцем.

Хто приймає Христа як свого Спасителя, ті не залишаться сиротами, аби самотньо зносити життєві випробування. Ісус приймає таких як членів небесної сім'ї. Він запрошує їх нази-

вати Його Отця своїм Отцем. Для Нього вони — «найменші», дорогі Божому серцю, пов'язані з Ним найніжнішими і найміцнішими узами. Він відчуває до них ніжність, яка настільки перевершує ніжність батька чи матері до безпомічної дитини, наскільки божественне перевищує людське.

Зв'язок Христа з Його народом чудово представлений у даних Ізраїлеві законах. Коли хтось із юдеїв через бідність був змушений розлучитися зі своєю спадщиною і навіть продатися в рабство, то обов'язок викупити цього бідняка і його спадщину покладался на найближчого родича (див. Левит 25:25; 47:49; Рути 2:20). Так і наше викуплення та викуплення втраченої через гріх спадщини лягло на нашого «найближчого Родича». Щоб викупити нас, Він став нашим Родичем. Наш Господь Спаситель — ближчий від матері, батька, брата, приятеля, коханого. «Не бійся, — говорить Він, — бо Я тебе викупив, покликав тебе твоїм ім'ям, — ти Мій!», «Через те, що ти дорогий Мені й цінний, і Я тебе люблю, то людей замість тебе віддам, народи — за душу твою».⁶

[307] Христос любить небесних істот, які оточують Його престол, але з чим можна порівняти ту велику любов, якою Він полюбив нас? Ми не можемо збагнути її, але можемо пізнати її реальність на власному досвіді. Коли ж перебуваємо в родинному зв'язку з Ним, то з якою ніжністю маємо ставитися до братів і сестер нашого Господа? То ж чи не варто поспішити, щоб визнати свою спорідненість із Богом? Прийняті до Божої сім'ї, [308] чи не почнемо шанувати свого Отця і наших рідних?

¹Матв.9:34

²Матв.12:34

³Матв.12:36-37

⁴Матв.12:43-45

⁴Матв.12:43-45

⁵Матв.12:48-50

⁶Ісаї 43:1,4

Розділ 34. Запрошення

(На підставі Євангелія від Матвія 11:28-30)

«Прийдіть до Мене, всі втомлені та обтяжені, — і Я заспокою вас!»¹

Ці слова потіхи були сказані до натовпу, який супроводжував Ісуса. Спаситель сказав, що тільки через Нього можна пізнати Бога. Про Своїх учнів Він говорив як про людей, котрим було дане пізнання небесних істин. Але Він бажав, аби жодна людина не почувалася позбавленою Його турботи й любові. Усі стомлені та струджені можуть прийти до Нього.

Хоча книжники й фарисеї скрупульозно дотримувалися релігійних обрядів, однак відчували потребу, якої не могли задовольнити виконанням ритуалів. Митники і грішники, котрі, на перший погляд, були задоволені всім чуттєвим і земним, також приховували у своїх серцях невпевненість і страх. Дивлячись на розчарованих та обтяжених, на тих, чії надії не здійснилися і хто намагався задовольнити спрагу душі в земних утіхах, Ісус із ніжністю закликав усіх: «Візьміть Моє ярмо на себе і навчіться від Мене, бо Я лагідний і покірний серцем, — і знайдете спокій своїм душам».²

Цими словами Христос звертається до кожної душі. Усвідомлюють люди те чи ні, але всі вони стомлені та обтяжені. Усі обтяжені тягарями, котрі може зняти лише Христос.

Найважча ноша, яку ми несемо, — це тягар гріха. Якби ми були залишені нести його самі, то він розчавив би нас. Але наше місце зайняв Безгрішний, і «на Нього Господь поклав гріхи усіх нас!».³ Він поніс тягар нашої провини. Він здійме тягар з наших стомлених плечей і дарує нам спокій. Ісус понесе також тягар турбот і смутку. Він запрошує нас покласти на Нього всі наші турботи, тому що Він носить нас на Своїх грудях.

[309]

Наш Старший Брат перебуває біля вічного престолу. Він дивиться на кожну душу, котра звертається до Нього як до Спасителя. На власному досвіді Ісус пізнав людські слабкості і потреби; Він знає силу спокуси, оскільки Сам був спокушуваний у всьому, як і ми, та не вчинив гріха. Він пильнує над тобою, боязлива Божа дитино. Ти зазнаєш спокуси? Він звільнить тебе. Ти відчуваєш слабкість? Він зміцнить тебе. Ти не знаєш, що робити? Він просвітить тебе. Тебе поранено? Він зцілить тебе. Господь, Котрий «рахає кількість зір», — твоя надія. «Він розбитих серцем лікує і перев'язує їхні рани». ⁴ «Прийдіть до Мене», ⁴ — запрошує Він. Якими б не були твої тривоги і випробування, розкажи про них Господу. Він зміцнить твій дух. Тобі відкриється шлях до звільнення від труднощів і хвилювання. Чим глибше ти усвідомлюєш свою слабкість і безпорадність, тим більше зміцнишся Його силою. Чим важчі твої тягарі, тим щасливішим буде спокій, коли ти покладеш їх на Того, Хто несе усі тягарі. Спокій, який пропонує Христос, залежить від чітко визначених умов. Усі можуть їх виконати. Він відкриває, як можна знайти Його спокій.

«Візьміть Моє ярмо на себе», ² — говорить Ісус. Ярмо — це знаряддя служіння. В ярмо запрягають худобу для роботи, і воно конче необхідне для ефективної праці. На цьому прикладі Христос навчає, що ми покликані на служіння, яке триватиме до кінця наших днів. Ми повинні взяти на себе Його ярмо, бо лише так ми можемо стати Його співпрацівниками.

[310] Ярмо, котре зобов'язує нас до служіння, — це Божий Закон. Великий Закон любові, відкритий в Едемі, пізніше проголошений із Сінаю, а в Новому Завіті записаний у серці, з'єднує людину з Божою волею. Якби ми були залишені діяти за своїми нахилами і волею, то опинилися б у лавах сатани, запозичивши його риси. Тому Бог підпорядковує нас Своїй волі — святій, високій, шляхетній. Він бажає, щоб ми терпляче і мудро виконували обов'язки служіння. Сам Христос, перебуваючи в людському тілі, узяв на Себе ярмо служіння. Він сказав: «Твою волю чинити, Мій Боже, Я хочу, і Закон Твій — у Мене в серці». ⁵

«Я зійшов з неба виконувати не Мою волю, а волю Того, Хто Мене послав». ⁶ Любов до Бога, прагнення прославити

Його і любов до грішного людства спонукали Ісуса прийти на Землю, щоб страждати і померти. Це була рушійна сила Його життя. Він закликає нас прийняти цей принцип.

Чимало людей, намагаючись жити відповідно до норм світу, стогнуть під тягарем турбот. Вони обрали служіння світові, сповнилися його неспокоєм і перейняли його звичаї. Таким чином, їхній характер зіпсований, а життя перетворилося на суцільну втому. Щоб задовольнити честолюбство та світські бажання, вони йдуть проти власного сумління, беручи на себе додатковий тягар вини. Постійні турботи виснажують життєві сили. Наш Господь бажає, щоб вони скинули із себе це ярмо рабства. Він пропонує їм Своє ярмо: «Бо Моє ярмо любе і Мій тягар легкий».⁷ Він закликає людей шукати передусім Царства Божого і праведності Його, обіцяючи при цьому додати їм усе необхідне для земного життя. Клопоти осліплюють, і людина не бачить майбутнього. Тільки Ісус бачить кінець від початку. Він знає, як знайти вихід із будь-якого скрутного становища. Наш Небесний Отець приготував для нас тисячі шляхів, про які ми нічого не знаємо. Хто ставить собі за найвищу мету служіння на славу Богові, ті побачать, як усі труднощі зникнуть, і перед ними відкриється пряма дорога.

«...Навчіться від Мене, — каже Ісус, — бо Я лагідний і покірний серцем, — і знайдете спокій».⁸ Ми маємо пройти школу Христа, аби навчитися в Нього лагідності і покірності. Викуплення — це процес, який готує душу до життя на Небі. Така підготовка означає пізнання Христа, звільнення від понять, звичок і вчинків, набутих у школі князя темряви. Душа повинна звільнитися від усього, що заважає бути вірним Богові.

[311]

У серці Христа, в якому панувала досконала гармонія з Богом, був ідеальний мир. Похвала не викликала в Нього піднесення, а критика і розчарування не засмучували Його. В умовах найбільшої опозиції і найжорсткішого поводження Він не занепадав духом. Але чимало так званих послідовників Христа відчують тривогу й неспокій серця лише тому, що не наважилися довіритися Богові. Вони не підкорилися Йому цілковито, оскільки побоюються наслідків такого підкорення. Але вони не знайдуть миру доти, доки не підкоряться Божій волі.

Самолюбство породжує неспокій. Якщо ж ми народжені згори, тоді в нас будуть думки, які були в Ісуса; вони спонукували Його впокорювати Себе заради нашого спасіння. В такому разі ми не будемо шукати найвищого становища. Нашим бажанням буде сидіти біля ніг Ісуса і навчатися від Нього. Тоді зрозуміємо: цінність нашої праці не в галасі або показній активності, що ми створюємо навколо неї. Цінність нашої праці взагалі не залежить від наших сил, а зумовлена тим, наскільки ми сприйняли Святого Духа. Уповання на Бога освячує розум, і ми терпляче зносимо все.

Ярмо надягають на шию волів, щоб допомогти їм тягнути вантаж і полегшити тягар. Так і ярмо Христа. Коли наша воля розчиняється у Божій волі і ми використовуємо Його дари для благословення інших, тоді виявляємо, що життєвий тягар стає легким. Хто ходить дорогою Божих Заповідей, той іде поряд із Христом; і в Його любові серце знаходить спокій. Коли Мойсей молився: «Об'яви ж мені дорогу Свою, і я пізнаю Тебе», Господь відповів йому: «Я Сам піду з тобою і дам тобі спокій».⁹ А через пророків дана вістка: «Так говорить Господь: „Спиніться на дорогах і роздивіться та розпитайтеся про стежки давні, де дорога добра, то й ступайте нею і знайдете спокій душам вашим“».¹⁰ Він також радить: «О, коли б ти прислухався до Моїх заповідей, то був би твій спокій, як річка, а твоя справедливість, немов морські хвилі».¹¹

[312] Хто вірить Христові та Його Слову, вручаючи Йому свою душу і своє життя, ті знайдуть мир і спокій. Ніщо у світі не зможе засмутити їх, бо присутність Ісуса потішає їх. У повній згоді — досконалий спокій. Господь наголошує: «Твердий духом зберігає глибокий мир і на Тебе надію покладає».¹² Життя може видаватися складним, але якщо ми віддаємо себе мудрому Творцеві, Він змінить і наше життя, і нас самих за Своїм зразком Собі на славу. Люди, які своїм життям відображають славу характеру Христа, будуть прийняті до Божого раю. Відновлене людство ходитиме з Ним у білому одязі, тому що буде гідне того.

Коли через Ісуса ми входимо в спокій, то вже на Землі для нас починається небесне життя. Ми відповідаємо на Його запрошення: «Прийдіть до Мене і навчіться від Мене».¹³ Таким

чином ми входимо у вічне життя. Небеса — це безперервне наближення до Бога через Христа. Чим довше ми перебуваємо в такому блаженному неземному стані, тим більше і більше відкривається нам Його слава. Чим глибше пізнаємо Бога, тим більшим щастям володіємо. Коли ходимо з Ісусом у цьому житті, то, сповнені Його любов'ю, можемо тішитися Його присутністю. Усі переваги, якими зазвичай насолоджується людська природа, ми можемо отримати вже тут, на Землі. Але що це в порівнянні з майбутнім життям! Апостол Йоан описує майбутнє життя такими словами: «...Вони перебувають перед Божим престолом і служать Йому вдень і вночі в Його храмі. А Той, Хто сидить на престолі, буде жити з ними. Не будуть голодувати більше, і не будуть спрагнені, і не буде палити їх сонце, ні жодна спека, бо Агнець, Який посеред престолу, буде пасти їх і водитиме до джерел вод життя, і Бог зітре всяку сльозу з їхніх очей!».¹³

[313]

¹Матв.11:28²Матв.11:29³Ісаї 53:6⁴Псал.147:3,4⁴Псал.147:3,4²Матв.11:29⁵Псал.40:9⁶Йоан.6:38⁷Матв.11:30⁸Матв.11:29⁹Вих.33:13-14¹⁰Єрем.6:16¹¹Ісаї 48:18¹²Ісаї 26:3¹³Об'явл.7:15-17¹³Об'явл.7:15-17

Розділ 35. «Перестань, ущухни!»

(На підставі Євангелій від Матвія 8:23-34; Марка 4:35-41; 5:1-20; Луки 8:22-39)

Це був багатий подіями день у житті Ісуса. Біля Галілейського моря Він виголосив Свої перші притчі, за допомогою знайомих образів знову пояснюючи людям природу Свого Царства і спосіб його встановлення. Він порівнював Свою діяльність з працею сіяча, а ріст Свого Царства — зі зростанням гірчичного насіння та дією розчини в тісті. Велике остаточне відокремлення праведних від нечестивих Він змалював у притчах про пшеницю і кукіль та невід. Величезна цінність істин, яких Він навчав, була представлена в притчах про захований скарб і коштовну перлину, а притчею про господаря дому Він показав Своїм учням, як мають працювати вони — Його представники.

Ісус цілий день навчав та зціляв; і коли настав вечір, натовп людей продовжував юрмитися біля Нього. День у день Він служив їм, ледве знаходячи час, щоб поїсти й відпочити. Ворожі напади і наклепи фарисеїв, котрі постійно переслідували Ісуса, робили Його працю особливо тяжкою й утомливою. Під кінець дня Він був настільки змучений, що вирішив шукати відпочинку в якомусь відлюдному місці на протилежному березі озера.

[314] Східний берег Галілейського озера також був заселений; уздовж берега розташовувалися невеликі містечка, але порівняно із західним, він був менш залюдненим. Проживали тут здебільшого язичники, а не юдеї; тутешні мешканці майже не мали стосунків з Галілеєю. Сподіваючись побути тут на самоті, Ісус попросив учнів супроводжувати Його.

Коли Він відпустив народ, учні взяли Його, «як Він був»,¹ у човен і з поспіхом відпливли. Але вони вирушили не самі. Біля берега стояли й інші рибальські човни, до яких швидко

посідали люди, котрі йшли за Ісусом, бажаючи знову бачити і чути Його.

Нарешті, стомлений і голодний, Спаситель міг відпочити від юрби народу. Він ліг на дно човна і відразу ж заснув. Вечір був спокійний і приємний, на озері панувала тиша. Але несподівано потемніло, з-за гірських вершин східного берега подув сильний вітер, і на озері знялася страшна буря.

Сонце зайшло, і нічна темрява опустилася на бурхливі води моря. Хвилі, гнані шаленим вітром, люто накидалися на човен учнів, загрожуючи поглинути його. Ці загартовані рибалки все своє життя провели на озері й пережили не одну бурю, але цього разу їхні сила й досвід виявилися даремними. Вони були безсилі протистояти стихії; остаточно надія залишила їх, коли вони побачили, як вода заливає човен.

Повністю поглинуті думками про порятунок, вони забули, що з ними в човні був Ісус. Виявивши, що всі зусилля марні і на них чигає смерть, вони згадали про Того, Хто звелів їм переплисти озеро. Їхня єдина надія — в Ісусі! У безсиллі й розпачі учні закричали: «Учителю! Учителю!»² Але густа темрява закривала Його від них. Їхні голоси заглушало завивання бурі; не чути було жодної відповіді. Їх охопили сумнів і страх. Невже Ісус залишив їх? Невже Той, Хто перемагав хвороби, бісів і смерть, тепер був безсилим допомогти Своїм учням? Невже Він забув про них у такому нещасті?

Вони знову кличуть Його, і знову — жодної відповіді, а лише завивання сердитого вітру. Човен почав тонути. Ще мить — і нещасних поглинуть розбурхані хвилі.

Раптом спалах блискавки пронизує темряву, і учні бачать Ісуса, Який безтурботно спить серед загального сум'яття. Вони з подивом і відчаєм гукають: «Учителю, чи Тобі байдуже, що ми гинемо».³ Як може Він так спокійно спати, коли Його друзі в небезпеці і змагаються зі смертю?

Їхній крик розбудив Ісуса. У сяйві блискавки, котра освітила Господа, вони зауважили небесний мир на Його обличчі, прочитали у Його погляді самовіддану ніжну любов, і, звертаючись до Нього, знову покликали: «Господи, рятуй — гинемо!»²

Не було ще жодного випадку, щоб такий зойк душі залишився непочутим. У той час, як учні з останніх сил налягали

на весла, Ісус піднявся. Ось Він стоїть серед учнів, а навколо вирує вода, хвилі заливають човен, і блискавки освітлюють Його обличчя. Він підносить руку, яка так часто творила діла милосердя, і наказує розбурханому озеру: «Перестань, ущухни!»

Буря стихає. Море заспокоїлось. Хмари розвіялися, засяяли зорі. Човен спокійно гойдається на воді. Повернувшись до учнів, Ісус сумно запитує: «Чому ви такі лякливі? Невже не маєте віри?»⁴

Учні зацікавилися від подиву. Навіть Петро не міг висловити благоговіння, яким сповнилося його серце. Човни, що супроводжували Ісуса, були в такій же небезпеці. Страх і відчай охопили людей, але повеління Ісуса втихомирило розбурхану стихію. Шалена буря зіграла човни в одне місце, тому всі люди стали свідками чуда. У тиші, котра запанувала, відійшов страх, і люди тільки перешіптувалися: «Хто ж Він такий, що і вітер, і море Йому підкоряються?»⁵

Коли Ісуса розбудили, щоб утихомирив бурю, Він був спокійним. У Його словах і погляді не було й сліду тривоги, бо страху не було в Його серці. Причиною цього була не Його особиста всемогутність. Він зберігав спокій не тому, що був Господом землі, моря й неба. Цю владу Він склав із Себе. Син Божий говорить: «Не можу Я Сам від Себе робити нічого».⁶ Він довірився могутності Отця. Спокій пояснювався вірою — вірою в любов та опіку Бога. Сила слова, котре втихомирило бурю, була Божою силою.

[316] Як Ісус зберігав спокій завдяки вірі в опіку Отця, так і ми можемо мати мир, усвідомлюючи, що наш Спаситель піклується про нас. Якби учні довіряли Йому, вони також зберігали б спокій. Страх під час небезпеки викрив їхнє невір'я. У своїх спробах урятуватися вони забули про Ісуса. Тільки коли вони переконались у своїй безпорадності та звернулися до Нього, Він зміг допомогти їм.

Як часто ми поводимося подібно до учнів! Коли насувається буря спокус, люто спалахують блискавки і нас заливають хвилі, ми боремося з бурею самі, забуваючи про нашого Помічника. Ми покладаємося на власні сили доти, доки не втратимо останню надію і не опинимося віч-на-віч зі смертю. Тоді зга-

дуємо про Ісуса, і якщо благатимемо Його про спасіння, наше прохання буде почуте. Хоча Він із сумом докоряє нам за невір'я і самовпевненість, проте ніколи не відмовиться допомогти. На суші чи на морі — нам не слід боятися, якщо в серці є Спаситель. Жива віра у Викупителя втихомирить життєве море і визволить нас від небезпеки у такий спосіб, який Він вважає найкращим.

У чуді втихомиріння бурі міститься ще один духовний урок. Досвід кожної людини доводить істинність слів Святого Письма: «А ті несправедливі — як море розбурхане, що втихомириться не може... Для безбожних спокою немає, каже Бог мій».⁷ Гріх зруйнував наш мир. Доки людське «я» не буде впокорене, ми не знайдемо спокою. Пристрастей серця не вгамує жодна людська сила. У цьому ми такі ж безсилі, як і учні, котрі не змогли опанувати бурхливу стихію. Але Той, Хто словом утихомирив хвилі Галілейського озера, заповідає мир кожній душі. Якою б лютою не була буря, кожен, хто звертається до Ісуса з благанням: «Господи, рятуй, гинемо!»,² буде почутий і врятований. Його благодать примиряє душу з Богом, заспокоюючи буревій людських пристрастей; у Його любові серце знаходить спокій. «Він змінює бурю на тишу, і стихають їхні хвилі. Моряки радіють, що втихомирились вони, і Господь приводить їх до бажаної пристані».⁸ «Отже, виправдавшись вірою, маємо мир з Богом через Господа нашого Ісуса Христа»,⁹ «І ділом справедливості буде мир, а плодом правди — спокій і безпека навіки».¹⁰

На світанку Ісус і всі Його супутники досягли берега. Сходило сонце, і його проміння, торкаючись води й суші, ніби благословляло їх миром. Та не встигли вони ступити на землю, як перед їхнім зором постало видовище страшніше, ніж люта буря. Зі схованок між гробами вибігли двоє біснуватих. Вони накинулися на них, ніби хотіли розірвати на шматки. На нещасних висіли обривки ланцюгів, розірваних під час утечі з ув'язнення. Їхні тіла, поранені гострим камінням, були вкриті кривавими уразами. З-під довгого брудного волосся люто палали очі. Здавалося, що біси, котрі опанували їх, знищили в них усяку людську подобу. Вони були схожі скоріше на диких звірів, аніж на людей.

[317]

Учні й ті, хто супроводжував Христа, кинулися тікати від жаху, але, помітивши, що Ісуса немає з ними, повернулися, щоб знайти Його. Він стояв там, де вони Його залишили. Той, Хто втихомирив бурю, Хто зустрівся із сатаною і переміг його, не став тікати від бісів. Коли біснуваті, скрегочучи зубами, з піною на устах, наблизилися до Ісуса, Він підніс руку, котра нещодавно втихомирила хвилі, і вони не змогли підійти ближче. Біснуваті стояли сповнені люті, але були безсилі перед Ним.

Ісус владно звелів нечистим духам вийти з цих людей. Його слова проникли в затьмарений розум нещасних. Мало-помалу вони почали усвідомлювати, що поруч з ними стоїть Той, Хто може звільнити їх від бісів, які мучили їх. Вони впали до ніг Спасителя, щоб вклонитися Йому. Але коли їхні уста відкрилися, аби благати про милість, через них заговорили демони, несамовито вигукуючи: «Що Тобі до мене, Ісусе, Сину Бога Всевишнього? Заклинаю Тебе Богом, не муч мене!»¹¹

Ісус запитав: «Яке твоє ім'я?» У відповідь почувися слова: «Легіон моє ім'я, бо нас багато!»¹¹ Використовуючи нещасних людей як посередників, вони благали Ісуса не виганяти їх із цієї країни. Неподалік, на схилі гори, паслося стадо свиней, і біси просили дозволу ввійти в них. Ісус дозволив їм зробити це, і стадо свиней ураз оскаженіло: стрімголов кинулося з кручі в озеро й потонуло.

Тим часом з біснуватими сталася дивовижна зміна: Світло осяяло їхній розум; очі засвітилися мисленням; обличчя, котрі довгий час носили подобу сатани, несподівано набули лагідного виразу; закривавлені руки були мирно складені, і радісними голосами обидва прославляли Бога за своє звільнення.

[318] Пастухи, котрі з вершини кручі спостерігали за подіями, побігли повідомити про це своїх господарів та інший люд. Зі страхом і подивом навколишні мешканці зібралися біля Ісуса. Ці двоє біснуватих наводили страх на всю околицю. Ніхто не відчував себе у безпеці, проходячи повз ті місця, оскільки біснуваті з диявольською люттю кидалися на перехожих. Тепер ці люди були одягнуті та при здоровому глузді. Вони сиділи біля ніг Ісуса, слухаючи Його слова і прославляючи Ім'я свого Зцілителя.

Однак люди, споглядаючи цю чудову картину, не відчували радості. Втрата свиней видавалася їм важливішою подією, ніж звільнення в'язнів сатани.

Але така втрата була допущена з милості до власників свиней. Вони були поглинуті земними справами і не дбали про духовне життя. Ісус хотів зламати їхню егоїстичну байдужість, аби вони могли прийняти Його благодать. Але жаль та обурення, викликані втратою матеріальних благ, засліпили їхні очі, і вони не зауважили милості Спасителя.

Прояв надприродної сили викликав у людей забобонний страх. Якщо Чужинець, думали вони, залишиться серед нас, то це може призвести до ще більшого лиха. Побоюючись подальших матеріальних втрат, вони вирішили позбутися Його. Ті, що перетнули на човнах разом з Ісусом озеро, розповідали про події минулої ночі; вони засвідчили, яка небезпека загрожувала їм під час бурі та як були втихомирені вітер і море. Але їхні слова не справили жодного враження. Налякані люди оточили Ісуса і благали Його, щоб Він залишив їх. Ісус погодився: сів у човен і відплив на протилежний берег.

Мешканці Гергесинського краю мали перед собою живе свідчення сили і милості Христа. Вони бачили людей, котрим був повернений розум, але так боялися наразити на небезпеку свої земні інтереси, що повелися з Тим, Котрий на їхніх очах переміг князя темряви, як із непроханим гостем; і Дар Небес відійшов від їхніх воріт. У нас немає можливості відкинути Христа так, як це зробили мешканці Гергесинського краю, але чимало людей відмовляються підкоритися Його Слову, оскільки послух означав би принесення в жертву якихось світських інтересів. Аби Його присутність не спричинила жодних матеріальних збитків, багато людей відкидають Божу благодать і не приймають Його Духа.

[319]

Зовсім інакше міркували зцілені біснுவаті. Вони бажали залишитися зі своїм Визволителем. У Його присутності вони почували себе захищеними перед демонами-мучителями, які позбавили їх людської гідності. Коли Ісус збирався увійти до човна, вони не відходили від Нього і, впавши перед Ним на коліна, благали дозволити їм бути поруч з Ним, щоб завжди слухати Його слова. Але Ісус звелів їм іти додому і розповісти,

які великі діла вчинив для них Господь. Вони мали виконати роботу — піти до язичників і розповісти про благословення, отримане від Ісуса. Звичайно, їм було тяжко розлучатися зі Спасителем. На них, без сумніву, чекали великі труднощі серед співвітчизників-язичників. Здавалося, тривала ізоляція від суспільства зробила їх непридатними для такої справи. Але як тільки Ісус указав їм на їхні обов'язки, вони охоче підкорилися. Зцілені розповіли про Ісуса не лише своїм рідним та сусідам, але пройшли все Десятимістя, всюди звіщаючи про Його рятувальну силу та своє звільнення від бісів. Виконуючи цю роботу, вони отримали більше благословення, ніж якби залишилися з Ісусом задля власного добра. Звіщаючи Добру вістку спасіння, ми наближаємося до Спасителя.

Двоє біснуватих, зцілених Ісусом, стали першими місіонерами, яких Христос послав проповідувати Євангеліє в Десятимісті. Ці чоловіки мали змогу чути повчання Христа лише декілька хвилин. Вони не вислухали жодної проповіді з Його уст. Вони не могли навчати людей так, як Його учні, котрі щодня були з Христом, але вони самі були свідченням того, що Ісус — Месія. Зцілені могли розповісти те, що їм було відомо, — що особисто бачили й чули та як пізнали силу Христа. Це може робити кожен, серця котрого торкнулася Божа благодать. Улюблений учень Йоан писав: «Про те, що було від початку, що ми почули, що побачили на власні очі, що ми оглядали і до чого доторкнулися наші руки, — про Слово життя; і життя... що ми побачили й почули, сповіщаємо й вам».¹² Як Христові свідки, ми повинні говорити про те, що нам відомо, що ми самі бачили, чули й пережили. Якби ми неухильно йшли за Христом, то мали б що розповідати про той шлях, яким Він провадив нас. Ми могли б розповісти, як випробували Його обітницю і переконалися в її вірності. Ми могли б також свідчити про те, що нам відомо про благодать Христа. Це саме те свідчення, до якого закликає нас Господь і через відсутність якого гине світ.

[320]

Хоча гергесинці не прийняли Ісуса, Він не залишив їх у темряві, яку вони обрали. Коли ці люди просили Його піти від них, вони ще не чули Його слів, не усвідомлювали, від чого

відмовляються. Ось чому Він знову послав їм світло через тих, кого вони не могли не вислухати.

Знищивши стадо свиней, сатана хотів відвернути людей від Спасителя і перешкодити проповіді Євангелія в тій околиці. Але саме це, як ніщо інше, схвилювало весь край та привернуло увагу до Христа. Хоча Сам Спаситель відійшов, однак зцілені Ним люди залишилися як свідки Його сили. Колишні агенти князя темряви стали провідниками світла, посланцями Божого Сина. Люди дивувалися, слухаючи такі дивовижні вісті. У цілому краї відчинилися двері для проповіді Євангелія. Коли Ісус повернувся до Десятимістя, народ не відходив від Нього, і протягом трьох днів не лише мешканці одного міста, а й тисячі людей з усіх околиць слухали вістку спасіння. Навіть сила демонів підвладна нашому Спасителеві, і лихі задуми перетворюються на добро.

Зустріч із біснуватими з Гергесинського краю стала уроком для учнів. Вона, з одного боку, показала глибину виродження, в яку сатана намагається штовхнути весь людський рід, а з іншого — велич місії Христа, Котрий прийшов звільнити людство з-під його влади. Ці нещасні істоти, які жили серед гробниць, одержимі нечистими духами, раби гріховних пристрастей та огидної хтивості, уособлюють стан, до якого дійшло б людство, якби було залишене під владою сатани.

Сатана постійно впливає на людей, щоб, притуплюючи їхні почуття, скеровуючи думки на зло, штовхати до насильства і злочину. Він ослаблює тіло, затьмарює розум і розбещує душу. Коли люди відкидають заклик Спасителя, вони підкоряються сатані. Сьогодні чимало людей у різних життєвих ситуаціях — удома, на роботі й навіть у церкві — поводяться саме так. Тому й поширилися на Землі насильство і злочинність, а моральна темрява, як поховальний саван, огортає нині людські помешкання. Своїми витонченими спокусами сатана штовхає людей до все більшого зла, аж поки не досягне цілковитого зіпсуття і загибелі. Єдиним захистом проти його сили є присутність Ісуса. Перед людьми й ангелами сатана був викритий як ворог людини і губитель людства; Христос же явив Себе як Друг і Визволитель. Його Дух пробуджує в людині усе,

що облагороджує, підносячи людську природу. Він відтворює людину для Божої слави в тілі, душі й дусі.

«Адже Бог не дав нам духа страху, але духа сили, любові й розсудливості». ¹³ Він покликав нас, щоб ми здобули славу — характер «Господа нашого Ісуса Христа»; покликав нас бути «подібними до образу Його Сина». ¹⁴

Душі, котрі колись були знаряддям сатани, нині силою Христа перетворюються на вісників праведності, яких Син Божий посилає звіщати про те, «що для тебе Господь зробив, як змилювався над тобою». ¹⁵

[322]

¹Марк.4:36

²Матв.8:25

³Марк.4:38

²Матв.8:25

⁴Марк.4:40

⁵Матв.8:27

⁶Йоан.5:30

⁷Ісаї 57:20-21

²Матв.8:25

⁸Псал.107:29-30

⁹Римл.5:1

¹⁰Ісаї 32:17

¹¹Луки 8:28,30

¹¹Луки 8:28,30

¹²Йоан.1:1-3

¹³2Тим.1:7

¹⁴2Сол.2:14; Римл.8:29

¹⁵Марк.5:19

Розділ 36. Дотик віри

(На підставі Євангелій від Матвія 9:18-26; Марка 5:21-43;
Луки 8:40-56)

Повернувшись із Гєргєсинського краю на західний берег, Ісус побачив там великий натовп людей, який радісно вітав Його. Деякий час Він залишався на березі, навчаючи і зціляючи, а потім вирушив до дому Левія Матвія, щоб там зустрітися з митниками. Тут, під час гостини, і знайшов Його Яір, начальник синагоги.

Цей юдейський старійшина прийшов до Ісуса вельми засмучений і, упавши Йому в ноги, вигукнув: «Донечка моя помирає! Прийди і поклади на неї руки, щоб видужала й жила!»¹

Ісус негайно вирушив з ним до його дому. Хоч учні не раз були свідками багатьох Його вчинків милосердя, вони здивувалися, що Учитель погодився виконати прохання пихатого рабина, проте пішли за Своїм Господом, а за ними — і зацікавлена юрба.

Хоч дім начальника синагоги знаходився недалеко, та Ісус і Його супутники просувалися повільно, оскільки натовп тіснив Його з усіх боків. Схвильованого батька дратувала така затримка, але Ісус, із співчуття до народу, зупинявся то тут, то там, щоб полегшити чиїсь страждання або потішити засмучених.

Коли вони були ще в дорозі, посланець, протиснувшись крізь натовп, сповістив Яірові про смерть його доньки, зауваживши, що немає більше потреби турбувати Вчителя. Почувши це, Ісус сказав: «Не бійся, тільки віруй, і вона буде здорова!»² Яір підійшов ближче до Спасителя, і вони разом поспішили до дому начальника.

Там уже чулися голосіння плакальниць і жалібні звуки флейти. Присутність народу і гамір пригнічували Ісуса. Намагаючись примусити їх замовкнути, Він сказав: «Чому ви метушиться та плачете? Дитина не померла, а спить!»³ Але

[323]

людей обурили слова Незнайомця. Як свідки смерті дитини, вони почали глузувати з Нього. Тоді Ісус, наказавши усім вийти з будинку, узяв із Собою батька й матір дівчинки та трьох учнів: Петра, Якова, Йоана й увійшов до кімнати померлої.

Господь наблизився до ліжка і, взявши дівчину за руку, ніжно звернувся до неї мовою, якою розмовляли у тому домі: «Дівчино, кажу тобі, встань!»³

Враз мертво тіло затремтіло. У ньому знову почало пульсувати життя, а на устах дівчинки з'явилась усмішка. Очі широко розплющилися, як після сну, і дитина з подивом глянула на присутніх, що стояли біля неї. Вона підвелася, і батьки, міцно обійнявши її, заплакали від радості.

Дорогою до дому начальника синагоги Ісус зустрів у натовпі нещасну жінку, яка дванадцять років страждала від хвороби, що перетворила її життя на муку. Усі свої кошти вона витратила на лікування, але наостанок лікарі сказали, що її хвороба невиліковна. Однак надія воскресла, коли жінка почула про вчинені Христом зцілення. Вона була впевнена, що стане здоровою, якщо тільки зможе підійти до Нього. Страждаючи і знемагаючи, вона прийшла на берег моря, де Він навчав, і спробувала проштовхнутися крізь натовп, але марно. Вона йшла за Ним від дому Левія Матвія, але й цього разу не змогла наблизитися до Нього. Нещасна почала вже втрачати надію, як раптом Ісус, прокладаючи Собі дорогу крізь натовп, опинився біля неї.

Ось вона — сприятлива нагода! Великий Лікар — поруч.

[324] Але від хвилювання жінка не змогла заговорити до Нього і тільки на мить побачила перед собою Його постать. Боячись втратити, можливо, єдиний шанс на зцілення, вона рушила вперед, говорячи собі: «Якщо лише доторкнуся до Його одягу, — одужаю!»⁴ Коли Ісус проходив біля неї, вона кинулася вперед, ледве встигнувши доторкнутися до краю Його одягу. Цієї ж миті жінка відчула, що зцілена. У тому єдиному дотику зосередилась уся її віра; тієї ж миті біль і хвороба поступилися місцем силі й повному видужанню. Із вдячним серцем вона вже збиралася залишити натовп, але Ісус раптом зупинився, а з Ним — і всі люди. Він обернувся і, поглянувши довкола, чітким голосом, який можна було почути навіть у шумі натовпу, запитав: «Хто доторкнувся до Мого одягу?»⁵ Народ дивився на

Нього з подивом. Питання видавалося недоречним, бо звідусіль Його тіснили і навіть грубо штовхали люди.

Петро, завжди готовий щось сказати, відповів: «Наставнику, люди товпляться навколо Тебе і тіснять [а Ти питаєш: Хто той, що доторкнувся до Мене?]. Ісус же сказав: Доторкнувся до Мене хтось, бо Я відчув, як сила вийшла з Мене».⁵ Спаситель міг відрізнути дотик віри від випадкового дотику неухважного натовпу. Така віра не повинна була залишитися поза увагою. Він бажав сказати цій покірній душі слова втіхи, які стали б для неї джерелом радості, а також благословенням для Його послідовників аж до кінця часу.

Дивлячись у напрямку жінки, Ісус наполягав, бажаючи знати, хто саме до Нього доторкнувся. Зрозумівши, що ховатися немає сенсу, жінка підійшла і, тремтячи, упала Йому до ніг. Зі сльозами вдячності вона розповіла про своє страждання і зцілення. Ісус лагідно сказав: «Кріпися, дочко! Віра твоя тебе спасла... Іди в мирі».⁶ Він не дав жодного приводу для забобонів, ніби цілюща сила міститься в самому лише дотику до Його одягу. Зцілення відбулося не внаслідок зовнішнього контакту з Ним, а через віру в Його божественну силу.

Здивований натовп, який продовжував юрмитися навколо Христа, не усвідомлював присутності тієї життєдайної сили. Коли ж страждаюча жінка з вірою простягнула руку, щоб доторкнутися до Нього, вона відчула цілющу силу. Так і в духовному житті. Порожні балачки про релігію, молитви без духовного голоду і живої віри — даремні. Умоглядна віра в Христа, яка лише формально визнає Його Спасителем світу, ніколи не принесе зцілення душі. Спасенна віра — це не просто визнання істини розумом. Хто хоче отримати повне пізнання і тільки після цього повірити, той не зможе отримати Божого благословення. Не досить знати про Христа — ми повинні вірити в Нього! Віра приносить користь лише тоді, коли ми приймаємо Його як особистого Спасителя і покладаємося на Його заслуги. Чимало людей сприймають віру як переконання, але рятівна віра — це союз, заповіт християнина з Богом. Правда віра — це життя. Жива віра — це зростання сили, непохитне довір'я, завдяки чому людина стає переможцем.

Зціливши жінку, Ісус бажав, щоб вона усвідомила, яке благословення отримала. Дари Євангелія не повинні приховуватися або використовуватися таємно. Тому Господь хоче, щоб ми визнали Його доброту. «Ви ж свідки Мої, — говорить Господь, — а Я Бог».⁷

Наше свідчення про Його вірність — це обраний Небом засіб відкрити світові Христа. Ми повинні визнавати Його благодать, котра виявлялася у давнину через святих. Але найбільш дієвим буде свідчення про наш власний досвід. Ми стаємо Божими свідками, коли люди зауважують в нас дію Божественної сили. Життя і досвіди кожної людини унікальні. Бог бажає, щоб ми славили Його на підставі наших особистих досвідів. Якщо ці дорогоцінні свідчення на славу Його благодаті підкріпляються чистим християнським життям, вони мають у собі нездоланну силу для навернення душ.

Коли десять прокажених підійшли до Ісуса, щоб зцілитися, Він наказав їм піти й показатися священикам. Дорогою всі вони очистилися, проте лише один з-поміж них повернувся, аби віддати Йому славу. Інші ж пішли своїми шляхами, забувши про Зцілителя. Скільки ж людей чинять сьогодні так само!.. Господь невпинно працює для добра людства. Він безперервно наділяє людей Своїми дарами. Він підіймає хворих зі смертного ложа. Він рятує від невидимої небезпеки. Він посилає небесних ангелів спасати їх від лиха, охороняти від «зарази, що в темряві ходить», і від «моривиці, що нищить опівдні».⁸ Але це не справляє на них жодного враження. Христос віддав усі багатства Небес, щоб викупити їх, але вони забувають про Його велику любов. Їхня невдячність закриває серця для Божої благодаті. Як верес у пустелі, вони не знають, коли приходить добро, а тому їхні душі пробувають у безплідних місцях.

[326]

Пам'ятайте: будь-який дар від Бога дається для нашого добра. Таким чином зміцнюється віра, щоб просити і приймати ще більше. Найменше благословення, отримане особисто від Бога, надихає нас значно більше, аніж усі розповіді про віру й досвіди інших людей. Душа, що відгукнулася на Божу благодать, уподібниться до напоєного водою саду. Тоді зцілення твоє зросте, твоє світло засяє в п'ятні і слава Господня буде явлена над тобою. Будемо ж пам'ятати про милосердя та численні

милості Господа. Подібно до ізраїльського народу, поставимо камені свідчення і напишемо на них дорогоцінні історії про те, що зробив для нас Бог. Згадуючи про Його ставлення до нас протягом нашої життєвої мандрівки, із сердечною подякою скажемо: «Чим Господеві я віддячу за всі Його добродійства для мене? Я підніму чашу спасіння і прикличу Господне ім'я. Виконаю обіти мої Господеві перед усім народом Його».⁹

[327]

¹Марк.5:23

²Луки 8:50

³Марк.5:39,41

⁴Матв.9:21

⁵Луки 8:45-46

⁵Луки 8:45-46

⁶Матв.9:22

⁷Ісаї 43:12

⁸Псал.91:6

⁹Псал.116:12-14

Розділ 37. Перші євангелісти

(На підставі Євангелій від Матвія 10-й розділ; Марка 6:7-11; Луки 9:1-6)

Апостоли були членами Ісусової сім'ї і супроводжували Його в усіх подорожах по Галілеї. Вони ділили з Ним працю і труднощі, слухали Його проповіді, ходили й розмовляли з Божим Сином; із Його щоденних настанов учні навчалися, як треба працювати для добра людства. Коли Ісус навчав величезні натовпи людей, які збиралися навколо Нього, учні були поруч, завжди готові виконати Його прохання, полегшити Його працю. Вони допомагали наводити порядок серед людей, приносили до Спасителя страждених, потішаючи їх. Особливо зацікавленим слухачам вони пояснювали Писання і всіляко сприяли їхньому духовному зростанню. Апостоли навчали того, чого самі навчилися від Ісуса, і з кожним днем збагачували власний досвід. Але вони також мали потребу в досвіді самостійної праці, їм потрібно було ще багато вчитися, набуваючи довготерпіння й покори. І тоді Спаситель послав їх у світ як Своїх представників, щоб, скориставшись Своєю присутністю з ними, виявляти їхні помилки, давати поради й навчати.

[328] Учнів часто бентежило вчення священників та фарисеїв, і зі своїми сумнівами вони приходили до Ісуса. Він викладав їм істини Слова не традиційно, утверджуючи віру учнів у Писання і значною мірою звільняючи їх від страху перед рабинами та гніту традицій. У вихованні учнів приклад життя Спасителя мав набагато більше значення, ніж викладання доктрин. Пізніше, розлучившись із Ним, вони пригадували кожний Його погляд, кожную інтонацію, кожне слово. Часто в боротьбі з ворогами Євангелія вони повторювали Його слова і вельми раділи, зауважуючі, яке враження ці слова справляють на людей.

Покликавши до Себе дванадцятьох, Ісус послав їх по двоє в міста і села. Ісус нікого не посилав поодиночі: брат ішов з

братом, приятель — з приятелем. Таким чином вони могли підтримувати і підбадьорювати один одного, радитись і разом молитися; сила одного підтримувала слабкість іншого. Подібним чином пізніше Він послав і сімдесятьох інших учнів. Спаситель бажає, щоб вісники Євангелія були об'єднані саме таким чином. І сьогодні євангельська робота могла б мати більший успіх, якби ми дотримувалися цього принципу.

Вістка учнів була такою ж, як і свідчення Йоана Хрестителя та Самого Христа: «Наблизилося Царство Небесне».¹ Від них не вимагалось переконувати людей в тому, що Ісус із Назарета є Месією, але в Його ім'я вони мали чинити такі ж діла милосердя, які чинив Він. Ісус звелів: «Хворих оздоровляйте, прокажених очищайте, мертвих воскрешайте, бісів виганяйте; даром отримали — даром давайте».²

Під час Свого служіння Ісус більше часу приділяв зціленню хворих, ніж проповіді. Його чудеса свідчили про правдивість Його слів, а також про те, що Він прийшов не губити, а спасати. Праведність Його ішла попереду Нього, а слава Господня — слідом за Ним. Куди б Він не приходив, чутки про Його милосердні вчинки випереджали Спасителя. Де б Він не побував, усюди люди відчували на собі Його милосердя, тішились здоров'ям та відновленими силами. Навколо учнів також збиралися юрми народу, аби почути з їхніх уст про діяння Господні. Для багатьох Його голос був першим звуком, який вони почули у своєму житті; Його ім'я було першим словом, яке вони вимовляли, а Його обличчя було першим, яке побачили прозрілі. Як же їм після того не любити Ісуса і не славити Його? Коли Христос переходив містами й селищами, Він уподібнювався до живого потоку, який усюди приносив життя й радість.

[329]

Послідовники Христа повинні працювати так, як працював Він. Ми маємо годувати голодних, одягати нагих, потішати страждених і нещасних. Ми повинні підтримувати розчарованих і надихати надією знеможених. У такому разі нас стосуватиметься обітниця: «...Твоя справедливість ходитиме перед тобою, а слава Господня слідом за тобою!».³ Христова любов, виявлена в безкорисливому служінні, матиме більшу силу для виправлення грішника, аніж меч або суд. Останні необхідні для залякування порушників Закону, але сповнений

любові місіонер може зробити набагато більше. Часто серце озлоблюється від докору, але пом'якшується любов'ю Христа. Місіонер здатний полегшити не тільки фізичні недуги, а й привести грішника до Великого Лікаря, Котрий очистить душу від прокази гріха. Бог бажає, аби хворі, нещасні й біснுவаті почули Його голос через Його слуг. В особі Своїх співпрацівників Він бажає бути Утішителем, Якого не знав світ.

Під час першої місіонерської подорожі учні повинні були йти винятково «до загиблих овець дому Ізраїлевого».⁴ Якби в той час вони почали проповідувати Євангеліє язичникам або самарянам, то втратили б свій вплив на юдеїв. Збудивши упередження фарисеїв, вони були б утягнуті в боротьбу, а це розчарувало б їх уже на самому початку праці. Навіть апостоли не відразу зрозуміли, що Євангеліє мало бути проповідуване всім народам. Поки учні Христа не усвідомили цієї істини, вони не були готові працювати для язичників. Якби юдеї прийняли Євангеліє, Бог зробив би їх Своїми вісниками серед язичників. Ось чому юдеї повинні були першими почути євангельську вістку.

Де б Христос не працював, усюди були голодні й спрагли правди душі, котрі усвідомлювали свої потреби. Настав час понести вістку про Його любов і до цих спраглих сердець.

До таких учні мали йти як представники Христа. Для віруючих вони стануть обраними Богом учителями. І навіть коли Спаситель буде взятий від них, вони не залишаться без наставників.

[330] У цій першій подорожі учні мусили йти лише туди, де раніше вже побував Ісус і де залишилися Його друзі. Підготовка учнів до подорожі була вкрай простою. Ніщо не повинно було відвертати їх від великої справи або якимось чином викликати опір, зачиняючи двері для їхньої роботи в майбутньому. Вони не повинні були одягатися так, як релігійні наставники; водночас їхній одяг не мав занадто відрізнятися від одягу простих селян. Їм не слід було заходити в синагоги і скликати народ на загальні богослужіння. Їхні зусилля мусили бути спрямовані на працю з людьми в їхніх домівках. Вони не повинні були також витратити час на зайві привітання або звані гостини. Але куди б вони не завітали, їм можна було скористатися гостин-

ністю достойних людей, які прийматимуть їх так щиро, як і Самого Христа. Прекрасне привітання: «Мир цьому дому!»⁵ відчиняло перед ними двері будь-якого дому. їхні молитви, похвальні гімни і читання Писань у сімейному колі приносили благословення оселям.

Учні Христа мали стати вісниками Істини, готуючи дорогу для приходу свого Вчителя. Вістка, яку вони несли, була Словом вічного життя, і доля людей залежала від її прийняття чи відкинення. Люди мали усвідомити всю серйозність цієї вістки, тому Ісус повелів Своїм учням: «І як хто не прийме вас і не послухає ваших слів, то, виходячи з дому чи з того міста, обтрусіть порошок з ваших ніг. Запевняю вас: легше буде землі Содомській і Гоморській у день суду, ніж тому місту».⁶

І ось погляд Спасителя спрямований у майбутнє. Він бачить обширне поле для служіння, де після Його смерті учні свідчатимуть про Нього. Своїм пророчим зором Він бачить усе, чого зазнають Його слуги протягом віків, аж до Його Другого пришествя на Землю. Він указує Своїм послідовникам на боротьбу, яку їм доведеться провадити. Він показує характер і план цієї боротьби. Син Божий не приховує того, що їм доведеться зустрітися з небезпекою, а тому говорить про необхідність самозречення. Господь хотів, аби вони знали, чого це буде їм коштувати, і не були захоплені ворогом зненацька. Вони воюватимуть «не з тілом і кров'ю, але з початками, з владами, зі світовими правителями темряви цього [віку], з піднебесними духами злоби».⁷ Вони боротимуться з надприродними силами, але їм обіцяна і надприродна допомога. Усі небожителі входять у це воїнство. Але в його лавах перебувають не тільки ангели. Святий Дух, Представник Вождя воїнства Господнього, сходить, щоб керувати битвою. Людські немочі можуть бути численними, гріхи й помилки тяжкими, але Божа благодать перебуває з усіма, хто з розкаянням шукає її. Сила Всемогутнього дарується тим, хто покладається на Бога.

«Ось, — говорить Ісус, — Я посилаю вас, як овець поміж вовків. Тому будьте мудрі, як змії, і невинні, як голуби».⁸ Христос ніколи не приховував жодного слова істини, але завжди викладав її з любов'ю. Спілкуючись із людьми, Він був надзвичайно тактовним, добрим, уважним. Він ніколи не поведився

брутально, без потреби нікому не говорив різких слів, не завдавав непотрібного болю чутливій душі. Він ніколи не засуджував людських немочей. Разом з тим Він безстрашно викривав лицемірство, невір'я і беззаконня, хоч висловлював ці суворі докори тремтячим від сліз голосом. Він плакав над Єрусалимом, Своїм улюбленим містом, яке відмовилося прийняти Того, Хто був Дорогою, Істиною і Життям. Мешканці Єрусалима відкинули Спасителя, але Він продовжував ставитися до них з ніжністю, співчуттям і глибоким сумом, що краяв Його серце. Кожна душа була для Нього дорогоцінною.

Хоч Він завжди тримався з божественною гідністю, проте з ніжністю ставився до кожного члена Божої сім'ї. У кожній людині Він бачив грішну душу, котру прийшов спасти.

Слугам Христовим не слід керуватися бажаннями своїх плотських сердець. Вони повинні підтримувати тісний зв'язок з Богом, аби під дією спокуси їхнє «я» не виявило себе в потоці недоречних слів, які аж ніяк не подібні до роси чи лагідного дощу, що напоюють зів'ялі рослини. Саме цього очікує від них сатана; це його методи. Це драконові властиво впадати в лють; дух сатани виявляється у гніві й осудженні. Але Божі слуги — представники Господа. Він бажає, щоб вони були з'єднані тільки з Небесами, тільки з істиною, що виходить від Нього і має Його печатку. Вони повинні перемагати зло силою Христа. Слава Христа — це їхня сила. Їм необхідно зосередити свій погляд на Його привабливості; лише в такому разі вони зможуть проповідувати Євангеліє з божественною тактовністю і лагідністю. Збережена за будь-яких обставин лагідність духа свідчить на користь істини набагато переконливіше, ніж усі викладені аргументи.

[332]

Хто провадить боротьбу з ворогами істини, ті стикаються не тільки з людьми, а й із сатаною та його слугами. Пам'ятайте слова Спасителя: «Я посилаю вас, як ягнят між вовків!».⁹ Нехай Божі працівники довіряться любові Божій, і їхній дух буде спокійним навіть тоді, коли їх зневажатимуть. Бог дарує їм божественне всеозброєння. Його Святий Дух вплине на розум і серце так, що інтонація їхнього голосу не нагадуватиме виття вовків.

Продовжуючи повчати Своїх учнів, Ісус сказав: «Стережіться ж людей». ¹⁰ Учні не повинні були сліпо довірятися тим, хто не пізнав Бога, розкриваючи їм свої плани, бо це дало б перевагу слугам сатани. Часто людські задуми протидіють Божим планам. Зводячи храм Господній, будуйте його за прикладом, даним на горі, — за Божественним зразком. Бог може бути зневаженим і справа Євангелія зраджена, якщо Його слуги покладатимуться на поради людей, котрі не перебувають під керівництвом Святого Духа. Світська мудрість — безглуздя перед Богом. Хто покладається на неї, ті неминуче заблукають.

«...Видаватимуть вас на суди... поведуть вас заради Мене до володарів і царів для свідчення і їм, і язичникам». ¹¹ Переслідування сприятимуть поширенню світла. Христових слуг поведуть до великих мужів світу цього, котрі інакше ніколи б не почули Благої вістки; бо істина подавалася таким людям спотвореною. Вони чули лише несправедливі звинувачення на адресу віри Христових учнів. Часто єдиною їхньою можливістю пізнати справжню суть віри є свідчення тих, кого судять за переконання. Під час розслідування Божі свідки змушені відповідати, а їхні судді — вислуховувати свідчення. Божа благодать буде дана Його слугам слухної пори. «Дасться вам, — говорить Ісус, — в ту ж хвилину, що казати; бо не ви будете говорити, а Дух Отця вашого, що пробуває у вас». ¹² Коли Божий Дух освітить розум Його слуг, істина буде викладена в її божественній силі й красі. Ті, котрі відкидають істину, будуть оскаржувати і пригноблювати учнів. Але серед втрат, страждань і навіть перед лицем смерті Божі діти мають виявляти лагідність свого божественного Вчителя. Таким чином виявиться різниця між слугами сатани і представниками Христа. Спаситель буде звеличений перед правителями світу і народами.

[333]

Учні не були наділені відвагою і стійкістю мучеників, поки в цьому не було потреби. Як тільки така необхідність виникла, тоді й здійснилася обітниця Спасителя. Коли Петро та Йоан свідчили перед синедріоном, люди дивувалися, і «пізнали їх, що були з Ісусом». ¹³ Про Стефана написано: «Всі, що сиділи в синедріоні, побачили, що його обличчя було подібне до обличчя ангела». Люди не могли «протистояти мудрості й Духові, Яким він говорив». ¹⁴ Павло, згадуючи про суд кесаря над ним,

зазначив: «При моїй першій обороні нікого не було зі мною, але всі мене покинули... Господь же став при мені й підкріпив мене, аби через мене сповнилася проповідь: щоб усі язичники почули, і я був визволений з пащі лева».¹⁵

Христовим служителям не треба було заздалегідь готуватися до свого виступу в суді. Їхнє приготування мало відбутися щодня — у збиранні дорогоцінних істин Слова Божого та підкріпленні віри через молитву. Коли ж їх приведуть перед суд, Святий Дух нагадає їм необхідні істини.

Щоденне бажання пізнання Бога і посланого Ним Ісуса Христа зміцнить душу. Знання, отримані шляхом сумлінного дослідження Писань, пригадаються слухної пори. Але якщо людина нехтувала можливістю познайомитися зі словами Христа, якщо вона ніколи не відчувала сили Його благодаті в час випробування, тоді не може сподіватися, що Дух Святий нагадає їй Його слова. Вона повинна була щодня служити Богові, любити Його і довіряти Йому.

Ненависть до Євангелія буде такою великою, що не братимуться до уваги навіть найніжніші земні зв'язки. Учнів Христа видаватимуть на смерть члени їхніх родин. «І всі будуть ненавидіти вас за Моє ім'я». Але далі Христос додає: «А той, хто витримає до кінця, буде спасений».¹⁶ Водночас Ісус попереджав учнів, щоб вони не наражалися без потреби на гоніння. Він Сам не раз залишав те чи інше місце, аби уникнути тих, хто чатував на Його життя. Коли Ісуса не прийняли в Назареті і земляки намагалися вбити Його, Він пішов до Капернаума, де народ дивувався Його вченню, бо «слова Його мали владу».¹⁷ Так і Його служителі не повинні розчаровуватися через гоніння, а шукати такого місця, де змогли б продовжити роботу спасіння душ.

[334]

Слуга не більший за свого пана. Царя Небес називали Вельзевулом; у такому ж фальшивому світлі представлятимуть і Його учнів. Але якою б не була небезпека, послідовники Христа повинні відкрито визнавати свої принципи. Замовчування має викликати в них презирство. Вони не повинні бути пасивними, очікуючи, поки мине небезпека і можна буде вільно визнавати істину. Божі діти поставлені вартувими, щоб попереджати людей про небезпеку. Прийнята від Христа істина має

бути вільно і відкрито передана всім. Ісус говорив: «Те, що кажу вам у темряві, кажіть при світлі; і те, що на вухо почуєте, проповідуйте на дахах».¹⁸

Сам Ісус ніколи не йшов на компроміс заради миру. Його серце було переповнене любов'ю до всього людства, але Він ніколи не потурав людям у їхніх гріхах. Як справжній Друг, Він не міг мовчати, коли вони прямували шляхом, згубним для їхніх душ, — душ, викуплених Його кров'ю. Він закликав людей бути чесними перед самими собою, вірними великим вічним ідеалам. Слуги Христа покликані до цієї ж роботи і повинні остерігатися, щоб, намагаючись уникнути непорозумінь, вони не поступилися істиною. Дбаймо про мир (див. Римл. 14:19), але справжнього миру неможливо досягти, жертвуючи принципами. Жодна людина не зможе зберегти вірність принципам, не викликаючи опору. Сини непокори повстануть проти духовності християнства. Але Ісус сказав учням: «Не бійтеся тих, що вбивають тіло, душі ж убити не можуть».¹⁸ Вірним Богові нічого боятися людської сили чи ненависті сатани. У Христі їм забезпечене вічне життя. Єдине, чого слід боятися, — це поступитися Істиною і таким чином зрадити довір'я, яким їх ушанував Бог.

Завдання сатани полягає в тому, щоб вселяти в людське серце сумніви. Він змушує людей дивитися на Бога як на суворого суддю. Лукавий спокушує їх до гріха, а потім навіює думку про те, що вони надто порочні, аби звернутися до Небесного Отця та викликати в Нього співчуття. Господь розуміє це. Ісус запевняв Своїх учнів у Божому співчутті до них у різних потребах і слабкостях. Серце Отця відгукується болем на кожне зітхання, на кожний смуток.

Біблія відкриває нам Бога, Який перебуває у Своєму Святинищі не в стані бездіяльності, не в мовчанні та самотності, а в оточенні десятків і сотень мільйонів святих розумних істот, готових виконувати Його волю. Незбагненним для нас чином Він активно взаємодіє з кожною частиною Свого володіння. Але понад усе Він, як і все Небо, зацікавлений у тій часточці Всесвіту і в тих душах, за спасіння котрих Він віддав Свого Єдинородного Сина. Бог схиляється зі Свого престолу, щоб почути благання усіх пригноблених. На кожну щирю молитву

[335]

Він відповідає: «Ось Я!». Він підбадьорює засмучених і пригнічених. У всіх наших скорботах Він із нами. У кожній спокусі та випробуванні поруч з нами стоїть ангел Господній, готовий визволити нас.

Жодний горобець не впаде на землю без відома Отця. Ненавидячи Бога, сатана ненавидить і тих, про кого піклується Спаситель. Він намагається знищити працю Божих рук і знаходить насолоду навіть у вбивстві безмовних тварин. Тільки завдяки захистові й опіці Бога птахи можуть тішити нас своїм веселим співом. Він пам'ятає про кожную пташку. «Не бійтеся; бо ви кращі за багатьох горобців».¹⁹

Ісус продовжує: «Як ви визнаєте Мене перед людьми, так і Я визнаю вас перед Богом і святими ангелами». Ви маєте стати Моїми свідками на землі, посередниками, через яких Моя благодать буде вилитися для зцілення світу. Я ж буду вашим представником на Небесах. Отець бачить не ваші вади характеру, але зодягнутих у Мою досконалість людей. Я — Посередник, через Котрого вам будуть даровані благословення Небес. І кожного, хто визнає Мене, приймаючи Мою жертву за грішних людей, того і Я визнаю як спільника слави і радості викуплених.

[336] Хто хоче визнавати Христа, той повинен мати Його у своєму серці. Неможливо поділитися тим, чого не отримав сам. Учні могли бути добре обізнані з доктринами і часто цитувати слова Самого Христа, але якщо в них не було лагідності й любові Христа, вони цим зрікалися Його. Дух, протилежний Духові Христа, відкидає Його, хоча й формально може визнавати. Люди зрікаються Христа лихослів'ям, марнослів'ям, неправдивими й недобрими словами. Вони можуть зректися Його небажанням нести свій життєвий хрест, прагненням до гріховних насолод. Вони можуть зректися Його бажанням уподібнитися до світу, брутальною поведінкою, зарозумілістю, самовиправданням, сумнівами, тривогами, занепокоєнням і бажанням залишатись у темряві. Усіма цими діями вони заявляють, що Христа немає в них. «Хто ж відречеться Мене перед людьми, відречуся його і Я перед Отцем Моїм, що на небесах».²⁰

Спаситель попереджав Своїх учнів, аби вони не сподівалися, що людська ворожість до Євангелія зникне і з часом вони перестануть противитися йому. Він заявляє: «Не мир прийшов Я принести, а меч».²⁰ Ця ворожнеча породжена не Євангелієм, а протидією йому.

З усіх переслідувань найважче переноситься розділення в сім'ї, відчуженість близьких друзів. Але Ісус говорить: «Хто любить батька або матір більше, ніж Мене, той недостойний Мене; і хто любить сина або дочку більше за Мене, той недостойний Мене. І хто не бере свого хреста і не йде слідом за Мною, той недостойний Мене».

Місія слуг Христа — це велика честь і святий обов'язок. «Хто вас приймає, той Мене приймає; хто ж приймає Мене, приймає Того, Хто послав Мене».²¹ Жодне добре діло, учинене для них у Його Ім'я, не залишиться невизнаним і невинагородженим. Так само співчутливо Він ставиться до найбільш слабких і принижених у Божій родині.

«Хто напоїть одного з цих малих...» — тобто подібних до дітей у своїй вірі та пізнанні Христа — «чашкою холодної води тільки в ім'я учня, запевняю вас, — не втратить своєї нагороди».²¹

Так Спаситель завершив Своє повчання. В ім'я Христа обрані дванадцять учнів вирушили, як і Він, «благовістити убогим... [зціляти розбитих серцем], проповідувати полоненим визволення, сліпим — прозріння, і пригноблених відпустити на волю; звіщати рік Господнього помилування!».²²

[337]

[338]

¹ Матв.4:17² Матв.10:8³ Ісаї 58:8⁴ Матв.10:6⁵ Луки 10:5⁶ Матв.10:14-15⁷ Ефес.6:12⁸ Матв.10:16⁹ Луки 10:3¹⁰ Матв.10:17¹¹ Матв.10:17-18¹² Матв.10:19-20¹³ Дії 4:13

¹⁴Дії 6:15,10

¹⁵2Тим.4:16-17

¹⁶Марк.13:13

¹⁷Луки 4:32

¹⁸Матв.10:27-28

¹⁸Матв.10:27-28

¹⁹Матв.10:31

²⁰Матв.10:33-34

²¹Матв.10:37-38,40,42

²¹Матв.10:37-38,40,42

²²Луки 4:18-19

Розділ 38. «Ідіть... та трохи спочиньте»

(На підставі Євангелій від Матвія 14:1,2,12,13; Марка 6:30-32; Луки 9:7-10)

Повернувшись із місіонерської подорожі, «посходилися апостоли до Ісуса та сповістили Йому про все: що зробили і чого навчили. А Він каже їм: Ви підіть одні подалі в пустинне місце та відпочиньте трохи! Бо так багато було тих, які приходили й відходили, що навіть не було їм коли попоїсти».¹

Учні прийшли до Ісуса і розповіли Йому все. Тісний зв'язок із Господом спонукував їх розповісти Йому про всі як успішні, так і невдалі досвіди, поділитися радістю про добрі результати праці, жалем — за скоєні помилки. Звичайно, вони припускалися помилок під час свого першого благовіст- вання. І коли щиро розповіли Ісусові про свої переживання, Він зрозумів, як багато ще потрібно їм учитися. Він також зауважив, що вони втомилися і потребують відпочинку.

Але там, де вони знаходилися, неможливо було усамітнитися. «Бо так багато було тих, які приходили й відходили, що навіть не було їм коли попоїсти».¹ Народ ішов за Христом, бажаючи зцілитися і почути Його слова. Багато людей тягнулися до Нього, вбачаючи в Ньому Джерело всіх благословень. Інші, що юрмилися навколо Христа, сподіваючись отримати дорогоцінне здоров'я, приймали Його як свого особистого Спасителя. А ще інші, які через фарисеїв боялися визнати Його, навернулися при злитті Святого Духа і визнали Його Сином [339] Божим перед розгніваними священиками й правителями.

Але тепер Ісус бажав побути на самоті зі Своїми учнями, бажаючи багато чого сказати їм. У своїй праці вони пережили випробування і зустрілися з опозицією. Раніше учні в усьому радилися з Христом, але вирушивши на самотійне служіння, іноді просто не знали, як повестися. Звичайно, ця праця надихала їх: адже Христос не послав їх без Свого Духа. Вірою в

Нього вони вчинили багато чудес, але нині самі потребували Хліба Життя. Їм потрібно було усамітнитися, поспілкуватися з Ісусом та прийняти настанови для майбутньої праці.

«І Він каже їм: Ви підіть одні подалі в пустинне місце та відпочиньте трохи!»¹ Христос завжди сповнений ніжності та милосердя до всіх, хто служить Йому. Він хотів показати Своїм учням, що Бог потребує не жертви, а милості. Вони вкладали всю душу в працю для добра людей, і це виснажило їхні фізичні й розумові сили. Тепер їм необхідно було відпочити.

Коли учні бачили успіхи своєї праці, виникала небезпека приписати це собі і, виплекавши духовну гордість, стати жертвою сатани. На них чекала велика робота, а тому передусім вони мали усвідомити: сила не в них, а в Богові. Подібно до Мойсея у Сінайській пустелі, Давида — на пагорбах Юдеї, Іллі — біля потоку Хорив, учні повинні були відкласти всі свої справи і поспілкуватися з Христом, природою та своїми серцями.

Під час місіонерського служіння учнів Ісус відвідав інші міста і села, проповідуючи там Євангеліє Царства. Приблизно в цей час Він почув про смерть Хрестителя. Це живо нагадало Йому про наближення і Його кінця. Над Його шляхом уже нависли густі тіні. Священики й рабини шукали нагоди вбити Його; шпигуни стежили за Ним; усюди склалися змови проти Нього. Чутки про проповідь апостолів у Галілеї дійшли до Ірода та привернули його увагу до Ісуса і Його праці. «Це Йоан Хреститель, він воскрес із мертвих...»² — сказав він і висловив бажання побачити Ісуса. Ірод постійно боявся, що вибухне повстання, котре позбавить його престолу і звільнить юдейський народ з-під римського ярма. Серед народу зростало невдоволення і назрівав бунт. Було очевидним, що громадська діяльність Христа в Галілеї не зможе тривати довго. Його страждання наближалися, а тому Він хотів побути деякий час далі від гомінливого людського натовпу.

[340]

Скорботні учні Йоана поховали скалічене тіло свого вчителя. Потім вони «прийшли й сповістили Ісуса».³ Раніше ці люди заздрили Христові: їм здавалося, що Він відвертає людей від Йоана. Разом з фарисеями вони осуджували Його за спілкування з митниками на гостині в Матвія. Вони сумнівались у

Його божественній місії, оскільки Він не звільнив Хрестителя. Але нині, коли їхній учитель був мертвий, вони прагнули розради у своєму великому горі та керівництва в майбутній діяльності. Тому Йоанові учні прийшли до Ісуса й об'єднали з Ним свої інтереси. Вони також мали потребу в тиші та спокої для спілкування зі Спасителем.

Недалеко від Віфсаїди, на північному березі озера, простягалася безлюдна місцевість, вкрита свіжою весняною зеленню. Там могли знайти собі притулок Ісус і Його учні. До цього місця вони й попливли човном. Так вони виявилися далеко від шумних доріг, від міського гамору і метушні. Природа сама по собі заспокоює, благотворно впливаючи на почуття. Тут вони могли слухати слова Вчителя без втручання ззовні — звинувачень і заперечень книжників та фарисеїв. Тут вони могли насолоджуватися коротким, але дорогоцінним спілкуванням зі Спасителем.

Відпочинок, який обрав Христос і Його учні, не був самоодожданням. Час, проведений на самоті, був використаний не для пошуку розваг. Вони мали можливість поговорити про Божу справу та методи її ефективнішого виконання. Поряд із Христом учні розуміли Його, тому Йому не треба було до них говорити притчами. Він виправляв їхні помилки і навчав правильного підходу до людей. Він ще повніше відкрив їм дорогоцінні скарби Божественної істини. Одухотворені Божественною силою, вони сповнилися надії й відваги.

Хоч Ісус Сам творив чудеса і наділив такою ж силою учнів, однак Він послав Своїх стомлених слуг відпочити на лоні природи. Зауваживши, що жниво велике, а робітників мало, Він не закликав Своїх учнів безперервно працювати, а сказав: «Тож благайте Господаря жнив, щоб послав робітників на Свої жнива».⁴ Бог доручив кожній людині працю згідно з її здібностями (див. Ефес.4:11-13). Він ніколи не покладав усієї відповідальності на небагатьох, у той час як інші були б позбавлені тягарів духовного служіння.

Співчутливі слова Христа сьогодні такі ж актуальні для Його співпрацівників, як і свого часу для учнів.

«Ви підіть самі подалі в пустинне місце та відпочиньте трохи».¹ — каже Він стомленим і обтяженим. Навіть задовольняю-

чи духовні потреби людей, нерозумно працювати в постійній напрузі й надмірно перевтомлюватися, оскільки таким чином занедбується особисте благочестя, а розумові, душевні й фізичні сили перенапружуються. Від учнів Христа вимагаються самозречення і жертвність, але водночас потрібно бути обережними, щоб через надмірну ревність сатана не скористався слабкостями людської природи і Божа справа не зазнала втрати.

На думку рабинів, суть релігії полягала в- безперервній діяльності. Щоб довести свою побожність, вони вдавалися до зовнішньої обрядності. Підносячись у власному самозадоволенні, вони віддалялися від Бога. Ця небезпека існує й нині. У міру того, як обсяг роботи збільшується і люди в певній галузі Божої справи досягають успіху, виникає небезпека покладатися на людські плани і методи. Тоді людина починає менше молитися, менше вірити. Як і учням, нам загрожує небезпека забути про свою залежність від Бога і «спасатися» власною діяльністю. Ми повинні постійно дивитися на Ісуса, пам'ятаючи, що духовна праця звершується завдяки Його силі. Хоча потрібно активно трудитися для спасіння гинучих, необхідно також знаходити час для роздумів, молитви і вивчення Слова Божого. Лише праця, яка супроводжується багатьма молитвами й освячена заслугами Христа, принесе в кінцевому результаті користь.

[342] Жодна людина не була настільки обтяжена працею і відповідальністю, як Ісус, однак як же часто Він перебував у молитві! Яким постійним було Його спілкування з Богом! Знову й знову в історії Його земного життя знаходимо такі рядки: «А вставши вранці, ще вдосвіта, Він вийшов, направляючись у пустинне місце, і там молився»; «І сходилося багато людей, щоб послухати й оздоровитися [в Нього] від своїх недуг. А Він відходив у пустинні місця і молився»; «Сталося тими днями, що Він вийшов на гору помолитися і провів цілу ніч у молитві до Бога».⁵

У Своєму житті, цілковито присвяченому для добра інших, Спаситель вважав за необхідне усамітнюватися від утомливих подорожей і людського натовпу, який щодня супроводжував Його. Він змушений був припиняти на деякий час безперервну діяльність і служіння людям, аби на самоті, без перешкод,

поспілкуватися зі Своїм Отцем. Як один із нас, розділивши наші потреби й слабкості, Христос був у всьому залежний від Бога і в усамітненій молитві шукав Божественної сили для подальшого виконання Своїх обов'язків. У гріховному світі Ісус зазнав духовного боріння і душевних мук. У спілкуванні з Богом Він міг звільнитися від гнітючого тягара смутку. Тут Він знаходив утіху і радість.

У Христі зойк людства досягнув Отця, сповненого безмежної милості. Як Людина, Христос підносив моління до Божого престолу, доки Його людське єство не отримувало заряду небесної сили, яка поєднує людське з Божественним. У постійному спілкуванні з Богом Христос отримував животворну силу, щоб передати її світові. Його досвід повинен стати нашим досвідом.

«Ви підіть одні подалі...»¹ — говорить Він нам. Якщо ми прислухаємося до Його слів, то зміцнімося й принесемо більше користі. Учні шукали Ісуса і розповідали Йому про все; Він же підбадьорював і навчав їх. Якщо ми сьогодні знаходимо час, аби прийти до Ісуса і розповісти Йому про свої потреби, то не розчаруємося. Він буде в нас по правиці, щоб допомагати. Ми потребуємо більше простоти і довір'я до нашого Спасителя. Той, чиє ім'я: «Бог сильний, Отець вічності, Князь миру», про Кого написано: «Влада на раменах Його», — чудовий Порадник. Нам пропонується просити мудрості в Нього! Він «дає всім щедро і не докоряє».⁶

Усі, котрі навчаються в Бога, повинні власним життям засвідчити, що не мають нічого спільного зі світом, — його звичаями і діями. Кожен повинен набути особистого досвіду в пізнанні Божої волі. Кожен зокрема має почути, як Ісус промовляє до серця. Коли стихають усі голоси і ми в тиші стоїмо перед Ним, — тоді можна найвиразніше почути голос Бога. Він радить: «Вгамуйтеся та пізнайте, що Я Бог».⁷ Лише так можна знайти справжній спокій. Саме це є найбільш ефективним приготуванням для тих, хто працює для Бога. Оновлена таким чином душа буде оточена атмосферою світла і миру навіть серед напруження повсякденних справ і метушливого натовпу. Ваше життя розквітне; у ньому відкриється Божественна сила, яка змінює людські серця.

[343]

[344]

¹Марк.6:30-31

¹Марк.6:30-31

¹Марк.6:30-31

²Матв.14:2

³Матв.14:12

⁴Матв.9:38

¹Марк.6:30-31

⁵Марк.1:35; Луки 5:16-17; 6:12

¹Марк.6:30-31

⁶Ісаї 9:5; Якова 1:5

⁷Псал.46:11

Розділ 39. «Ви дайте їм їсти!»

(На підставі Євангелій від Матвія 14:13-21; Марка 6:32-44;
Луки 9:10-17; Йоана 6:1-13)

Христос вирушив зі Своїми учнями в безлюдне місце. Та незабаром їхній мирний відпочинок був перерваний. Учні сподівалися, що на самоті їх ніхто не турбуватиме, але як тільки люди зауважили відсутність Учителя, почали питати: «Де Він?» Декотрі зауважили, куди вирушив Ісус з учнями. Тому чимало людей кинулися шукати Його, — хто пішки, а хто поплив через озеро на човні. Наближалася Пасха, і групи паломників, що йшли до Єрусалима з близьких і далеких місць, зупинялися, щоб побачити Ісуса. Дорогою до них приєднувалися нові групи, і так зібралося близько п'яти тисяч чоловіків, не рахуючи жінок та дітей. Перш ніж Христос досяг берега, натовп уже чекав на Нього. Але, не помічений людьми, Він зійшов на берег і деякий час провів зі Своїми учнями.

Зі схилу гори Христос дивився на натовп, що наближався, і Його серце сповнилося співчуття. Хоча відпочинок і був перерваний, це не дратувало Його. Дивлячись на зростаючу юрбу народу, Він розумів, що люди мали надзвичайну потребу в Ньому. «...змилосердився над ними, бо вони були, як ті вівці, що не мають пастуха».¹ Залишивши Своє тимчасове пристановище, Він знайшов зручне місце, де б міг послужити людям. Вони не отримали допомоги від священників і правителів, але коли Христос відкривав перед ними шлях спасіння, на них зливалися цілющі потоки життя.

[345]

Люди слухали слова милості з уст Божого Сина. Прості й зрозумілі слова благодаті були для кожної душі, як бальзам Галааду. Зцілення від дотику Його божественної руки приносили радість і життя вмираючим, полегшення і здоров'я хворим. Того дня людям здавалося, ніби Небеса прихилилися до землі, й вони зовсім забули, що вже багато часу нічого не їли.

День непомітно закінчувався. Сонце сідало, а народ усе ще не розходився. Ісус також працював цілий день без їди і відпочинку. Він зблід від втоми й голоду, а тому учні просили Його припинити таку важку працю. Але Він ніяк не міг покинути людей, що оточували Його.

Нарешті учні знову підійшли до Нього, переконуючи відпустити людей для їхнього ж добра. Багато хто з присутніх прийшли здалеку і від самого ранку нічого не їли. Люди, звичайно, могли купити харчі в навколишніх містах і селах, однак Ісус сказав: «Ви дайте їм їсти!».² І, звернувшись до Филипа, запитав: «За що купимо хліба, щоб вони поїли?»³ Він сказав це, аби випробувати віру учня. Филип, глянувши на море голів, подумав: неможливо забезпечити їжею таку кількість народу, а тому відповів, що хліба, купленого навіть на 200 динаріїв, не вистачить, щоб кожному дісталось хоч трохи. Тоді Ісус поцікавився, чи була в когось із людей якась їжа.

«Тут є [один] хлопець, — відповів Андрій, — який має п'ять ячмінних хлібів та дві риби, але що це на таку кількість?».⁴ Ісус попросив принести Йому хліб і рибу. Потім Він звелів учням розмістити людей на траві по п'ятдесят і сто чоловік, щоб був порядок і всі могли стати свідками Його чуда. Коли розпорядження було виконане, Ісус узяв хліб і рибу, «звернув погляд до Неба, поблагословив і, переломивши, дав хліб учням, а учні — людям». «І всі їли й наїлися, і назбирали залишків дванадцять повних кошиків».⁵

Господь, Котрий навчав людей, як досягти миру та щастя, піклувався про їхні тимчасові потреби так само, як і про духовні. Люди були стомлені й ослаблені. Там були матері з немовлятами на руках, а трохи більші діти трималися за їхні спідниці. Багато людей цілий день провели на ногах. Вони настільки зацікавилися словами Христа, що навіть не подумали про те, що можна сісти. До того ж, натовп був таким численним, що люди просто могли затоптати одне одного. Ісус хотів, щоб люди відпочили, тому й запросив їх сісти. На тому місці росла густа трава, і всі могли зручно розміститися.

Христос творив чудеса лише тоді, коли в них була реальна потреба. Кожне Його чудо призначалось для того, щоб привести людей до дерева життя, листя якого служить для зцілення

народів. Проста їжа, яку роздавали учні, містила в собі цілу низку цінних уроків. Це була скромна трапеза; риба та ячмінний хліб були звичайною їжею галілейських рибалок. Христос міг би накрити перед людьми багатий стіл, але їжа, приготовлена лише для догодження апетиту, не містила б повчання для добра людей. Цим уроком Христос хотів навчити усіх, що природний спосіб харчування, даний людині Богом, був спотворений. Жодна із найрозкішніших страв, призначених для догодження зіпсутого смаку, не приносила такої насолоди, як проста їжа, якою Христос нагодував людей далеко від людського житла.

Якби сьогодні люди зберігали прості звички і жили в гармонії із законами природи, як на початку Адам і Єва, то потреби людства повністю задовольнялися. Було б менше уявних потреб і більше нагоди працювати для Бога. Але егоїзм і потурання спотвореним смакам призвели світ до гріха і злиднів через непомірності, з одного боку, і нестатки — з іншого.

Ісус не привертав до Себе людей, потураючи їхнім забаганкам. Для такого великого натовпу, стомленого і голодного після довгого напруженого дня, проста їжа була запевненням не тільки в Його силі, а й ніжній турботі про звичайні життєві потреби. Спаситель не обіцяв Своїм послідовникам розкошів цього світу. Їхня їжа може бути простою і навіть мізерною. На їхню долю може випасти бідність, але Його Слово гарантує, що їхні потреби будуть задоволені. Він обіцяв їм також щось значно краще за земні блага — радість Його присутності.

Нагодувавши п'ять тисяч чоловік, Ісус відхилив невидиму завісу і виявив силу, яка постійно діє в природі для нашого добра. Вирощуючи звичайний урожай, Бог щоденно творить чудо. У природі відбувається те ж саме, що й при нагодуванні тисяч людей. Люди готують ґрунт і засівають насінням, але воно проростає завдяки життю, що походить від Бога. Дощ, повітря і світло, даровані Богом, сприяють появі «спершу стебла, потім колоса, а тоді — пшениці в колосі».⁶ Це Бог щодня насичує мільйони людей плодами землі. Люди покликані співпрацювати з Богом, піклуючись про злаки і готуючи хліб. Втрачаючи з поля зору Божественний фактор, вони не віддають Богові слави, яка належить Його святому Імені. Дія Його сили приписується

[347]

природі або людині. Замість Бога прославляється людина, а Його милостиві дари, що використовуються в егоїстичних цілях, замість благословення перетворюються на прокляття. Бог бажає змінити такий стан речей. Він хоче, щоб наші притуплені почуття збудилися і, зауваживши Його милість і доброту, ми прославили Бога за дію Його сили. Він бажає, щоб ми бачили Господа в Його дарах і щоб ці дари стали тим, чим мали бути від самого початку, — благословенням для нас. Саме заради цього Христос звершував чудеса.

Після того, як тисячі людей були нагодовані, ще багато їжі залишилося. Але Той, Хто має у Своєму розпорядженні всі ресурси безмежної сили, сказав: «Зберіть залишені куски, щоб нічого не пропало».⁷ Ці слова значать більше, ніж просто зібрати залишки хліба до кошів. У них містився подвійний урок. Ніщо не повинно бути змарноване. Нам не слід ігнорувати нічим, що може принести користь людині. Потрібно зібрати все, що може задовольнити потреби голодних людей. З такою ж старанністю потрібно ставитися і до духовних справ. Коли були зібрані коші із залишками їжі, люди згадали про тих, хто залишився вдома. Вони побажали, щоб ті також скуштували благословенного Христом хліба. Харчі з кошиків поділили між бажаючими і рознесли по всій околиці. Таким чином усі, хто брав участь у трапезі, повинні були поділитися з іншими небесним хлібом, щоб і вони вгамували голод своєї душі. Кожний повинен був розповісти про дивовижні Божі діла.

Ніщо не повинно пропасти! Жодне слово відносно спасіння не повинно залишатися марним.

[348] Чудо з хлібами навчає нас покладатися на Бога. Коли Христос нагодував п'ять тисяч чоловік, поблизу не було запасів їжі. Він, без сумніву, не мав жодних коштів. Ісус опинився з п'ятьма тисячами чоловік, не рахуючи жінок і дітей, у безлюдному місці. Він не кликав ці великі юрби людей іти за Ним; вони прийшли туди з власної волі. Але Він знав: люди, які стільки часу слухали Його повчання, зголодніють та ослабнуть, бо і Він, подібно до них, мав потребу в їжі. Надходила ніч, а люди були далеко від своїх домівок. У багатьох взагалі не було за що купити їжі. Той, Хто задля них постив сорок днів у пустелі, не міг дозволити, щоб вони пішли додому голодними. У

таких обставинах Ісус опинився за Божим Провидінням. І Він поклався на Свого Небесного Отця в надії, що Він допоможе задовольнити потреби людей.

Потрапляючи в скрутні обставини, ми також повинні покладатися на Бога. Нам слід виявляти мудрість і розсудливість у кожній життєвій справі, щоб через необачність не потрапити у тяжку ситуацію. Не потрібно ускладнювати собі життя, нехтуючи запропонованими Богом засобами та зловживаючи дарованими Ним здібностями. Працівники Христа повинні беззастережно підкорятися Його настановам. Це робота Божа, і якщо ми хочемо нести благословення іншим, маємо дотримуватися Його планів. Не зосереджуйтеся на власному «я» і не звеличуйте себе. Якщо ми плануємо діяти згідно з нашими поняттями, Господь залишить нас пожинати плоди наших помилок. Але якщо дотримуємося Його вказівок, то навіть потрапляючи в скрутні обставини, можемо розраховувати на Його допомогу. Нам не слід зневірятися і розчаровуватися, а в будь-якій складній ситуації шукати допомоги в Того, Хто має у Своєму розпорядженні безмежні можливості. Щоразу зустрічаючись із труднощами, з повною довірою покладайтеся на Бога. Він збереже кожную душу, яка потрапила в біду на Господній дорозі.

Через пророка Ісаю Христос пропонує «з голодним своїм хлібом поділитись і наситити душу пригніченого», «увести до хати бідних, безпритульних; побачивши нагого, вдягнути його...».⁸ Він велить нам: «Ідіть по цілому світі й усьому творінню проповідуйте Євангелію».⁹ Але як же часто ми падаємо духом і втрачаємо віру, коли бачимо, якою великою є потреба і якими малими — наші засоби! Подібно до Андрія ми дивимося на п'ять хлібин і дві риби та вигукуємо: «...Але що це на таку кількість?»⁴ Не раз ми вагаємося, не бажаючи віддати все, чим володіємо, для інших. Але Ісус наказує: «Ви дайте їм їсти!»² Його повеління є також і обітницею, за котрою стоїть сила, що нагодувала численний натовп на березі моря.

У вчинку Христа, Котрий задовольнив тимчасові потреби голодного натовпу, приховується глибокий духовний урок для всіх Його працівників. Приймавши від Отця, Христос віддав учням; ті роздали людям, а люди — одне одному. Отже, хто

з'єднаний з Христом, той прийме від Нього Хліб Життя — небесну поживу — і передасть її іншим.

З повним довір'ям до Бога Ісус узяв тих кілька хлібин, і хоч їх було надто мало навіть для Його учнів, Він не запропонував їм їсти, а почав роздавати, пропонуючи, аби вони, у свою чергу, роздали їх людям. Їжа намножувалася в Його руках, а тому руки учнів, простягнуті до Христа, — Хліба Життя, не залишалися порожніми. Невеликої кількості хліба вистачило для всіх. Після того, як були задоволені потреби народу та зібрані залишки їжі, Христос зі Своїми учнями також спожили дорогоцінної, посланої Небом їжі.

Учні стали сполучною ланкою між Христом і людьми. Це має бути великим підбадьоренням для Його учнів сьогодні. Христос — осередок усього, Джерело будь-якої сили. Його учні отримують від Нього все необхідне. Навіть наймудріші, духовно багаті люди можуть дати іншим лише те, що самі отримали. Вони нічого не здатні дати від себе особисто для потреб душі. Ми спроможні передати іншим тільки те, що самі приймаємо від Христа, і приймаємо тільки тоді, коли віддаємо іншим. Продовжуючи давати, ми продовжуємо отримувати; і чим більше ми віддаємо, тим більше приймаємо. Таким чином, ми можемо постійно вірити, надіятися, приймати і віддавати.

[350] Справа побудови Божого Царства обов'язково звершуватиметься, хоч на перший погляд здається, що це відбувається надто повільно або й взагалі не просувається через несприятливі обставини та перешкоди. Але це — Божа справа, і Він подбає про засоби; Господь пошле помічників — справжніх щирих учнів, руки яких будуть наповнені поживою для голодного народу. Бог не забуває про тих, хто з любов'ю звіщає Слово життя грішним душам, котрі, у свою чергу, простягають руки за поживою для інших голодних душ.

У нашій праці для Бога існує небезпека надто покладатися на людські таланти і здібності. Через це ми випускаємо з поля зору головного Трудівника. Надто часто служитель Христа не усвідомлює своєї особистої відповідальності. Йому загрожує небезпека перекласти свій тягар на різні організації замість того, щоб покладатися на Джерело усякої сили. Великої помилки припускаються ті, хто вповає на людську мудрість або

чисельність Божих працівників. Успіх роботи для Христа залежить не стільки від кількості Його слуг чи їхніх талантів, скільки від чистоти намірів, справжньої простоти, покірності щирої віри. Ми повинні нести особисту відповідальність, усвідомлювати особистий обов'язок і докладати особистих зусиль для спасіння тих, хто не знає Христа. Не перекладайте своїх обов'язків на тих, хто, на вашу думку, більш обдарований, натомість працюйте в міру своїх здібностей.

Коли у вашому серці виникає запитання: «За що купимо хліба, щоб вони поїли?»³, не допускайте, щоб у вашій відповіді звучало невір'я. Коли учні усвідомили повеління Спасителя: «Дайте ви їм їсти!»², то відразу ж уявили собі всі пов'язані з цим труднощі. Вони запитали: «Хіба підемо та купимо їжу для всього цього народу?»¹⁰ Так само й сьогодні. Коли люди не мають Хліба Життя, Божі діти запитують: «Чи не послати нам за кимось, щоб прибув здалеку та нагодував людей?» Але що з цього приводу сказав Христос? «Розсадіть людей!»¹¹ — і нагодував усіх. Так і ви, коли вас оточують голодні душі, знайте, що Христос із вами. Зверніться до Нього, принесіть свої «ячмінні хлібці» до Ісуса.

Засоби, які є в нашому розпорядженні, можуть видаватися недостатніми для праці, але якщо ми будемо рухатися вперед, з вірою покладаючись на всемогутню Божу силу, перед нами відкриваються величезні можливості. Якщо це Божа справа, Він Сам і подбає про необхідні засоби для її виконання. Господь винагородить щире довір'я до Нього. Ті незначні дари, які мудро й економно використаємо в служінні Господу Небес, зростуть, коли ми будемо роздавати їх іншим. У руках Христа та невеличка кількість їжі не зменшувалася, доки увесь голодний натовп не був нагодований. Якщо ми з вірою звернемося до Джерела всякої сили з простягнутими руками, щоб отримувати, то будемо підтримані в нашій праці; навіть за найбільш несприятливих обставин зможемо дати іншим Хліб Життя.

Господь сказав: «Давайте — і дасться вам».¹²

«Хто сіє скупю, той скупю і жатиме, а хто сіє щедру, той і щедру пожне... А Бог спроможний збагатити вас, усякою благодаттю, щоб ви завжди в усьому мали повний достаток і збагачувалися всяким добрим ділом, як написано: Розсипав,

[351]

роздав бідним; його праведність перебуває на віки! А Той, Котрий дає насіння та хліб сіячеві на поживу, нехай зростить і примножить ваше „насіння“ і хай виростить плоди вашої праведності. В усьому збагачуйтеся різноманітною щирістю, яка через нас складає подяку Богові».¹³

¹ Матв. 14:14

² Луки 9:13

³ Йоан. 6:5

⁴ Йоан. 6:9

⁵ Марк. 6:41-43

⁶ Марк. 4:28

⁷ Йоан. 6:12

⁸ Ісаї 58:7, 10

⁹ Марк. 16:15

⁴ Івана 6:9

² Луки 9:13

³ Івана 6:5

² Луки 9:13

¹⁰ Марк. 6:37

¹¹ Луки 9:14

¹² Луки 6:38

¹³ 2Кор. 9:6-11

Розділ 40. Ніч на озері

(На підставі Євангелій від Матвія 14:22-33; Марка 6:45-52; Йоана 6:14-21)

У сутінках весняного вечора люди, сидячи на траві, споживали запропоновану Христом їжу. Почуті того дня слова стали для них Божим голосом. Зцілення, свідками яких вони були, могла вчинити лише Божественна сила. Але чудо з хлібами особливим чином зворушило всіх. Кожний отримав свою частку. За днів Мойсея Бог годував Ізраїль у пустелі манною, але Ким був Цей, Хто нагодував їх того дня, як не передречений через Мойсея? Жодна людина не змогла б нагодувати п'ятьма ячмінними хлібами і двома рибинками тисячі голодних людей. Вони повторювали одне одному: «Він є справжній Пророк, Який має прийти у світ».¹

Усі події того дня переконували в правдивості цієї думки. Чудо з хлібами та рибами стало для них доказом того, що довгоочікуваний Визволитель — серед них. Надії людей зростали. Ось Той, Хто зробить Юдею земним раєм, де тече молоко і мед. Він задовольнить будь-яке бажання! Ісус скине владу ненависних римлян! Він звільнить Юдею та Єрусалим! Він зцілить поранених у битві воїнів! Він нагодує цілі армії! Він зможе підкорити всі народи і дати Ізраїлеві довгоочікуване панування!

У своєму піднесенні люди були готові негайно оголосити Ісуса царем. Вони бачили, що Він не намагається повернути до Себе увагу чи здобути Собі славу. Це суттєво відрізняло Його від священників та старійшин, і народ почав побоюватися, що Він ніколи не домагатиметься престолу Давидового. Порадившись, вони вирішили оголосити Ісуса царем Ізраїлю всупереч Його власній волі. Учні поділяли думку натовпу підтверджуючи, що престол Давида по праву належить їхньому Вчителю. Лише через скромність, — пояснювали вони, — Христос відмов-

[353]

ляється від такої честі. Нехай же народ звеличить Визволителя, а тоді зарозумілі правителі будуть змушені вшанувати Того, Хто наділений Божою владою.

Люди сповнені рішучості здійснити свій план, але Ісус знає їхній намір і краще за всіх розуміє, якими будуть наслідки таких дій. Уже зараз священники і правителі полують на Його життя, звинувачуючи Його в тому, що Він відвертає від них людей. Спроба посадити Його на престол призвела б до насильства і кровопролиття, а це перешкодило б проповіді про духовне Царство. Потрібно було, не гаючи часу, перешкодити здійсненню такого плану. Покликавши учнів, Ісус звелів їм узяти човна і негайно повернутися до Капернаума; Сам же Він залишився відпустити народ.

Ще ніколи доручення Христа не здавалося їм таким важким. Учні давно чекали нагоди, щоб на хвилі народного збудження проголосити Ісуса царем; нині вони не могли погодитися з тим, що весь їхній ентузіазм буде даремним. Юрби людей, які збиралися на святкування Пасхи, палко бажали бачити нового пророка. Для Його послідовників ця нагода видавалася найкращою можливістю зробити свого Вчителя царем Ізраїлю. У розпалі власного честолюбства вони не могли залишити Ісуса одного на безлюдному березі. Вони заперечували таке рішення, але цього разу Ісус розмовляв з ними, як ніколи, владно. Зрозумівши, що подальші заперечення з їхнього боку будуть марними, вони мовчки попрямували до моря.

Після цього Ісус звелів натовпу розійтися. Він робив це настільки рішуче, що ніхто не намілювався не підкоритися. Слова хвали і прославлення завмерли на їхніх устах. Готові захопити Його зненацька, вони зупиняються; з їхніх облич зникає вираз радісного очікування. Серед натовпу були мужі, що володіли глибоким розумом і твердою рішучістю, однак царственний вигляд Ісуса та кілька тихих, але владних слів зводять нанівець їхні плани. Люди визнають, що Він володіє силою, котра перевершує всі земні авторитети, і беззаперечно підкоряються Йому.

Відіславши народ, Ісус «пішов на гору помолитися».² Він цілі години проводив у молитві до Бога, благаючи не за Себе, а за людей. Спаситель просив сили, аби відкрити їм божествен-

ний характер Своєї місії, щоб сатана не засліпив їхнього розуму і не викривив суджень. Син Божий знав, що дні Його особистого служіння незабаром закінчатся, проте мало хто прийме Його як свого Викупителя. У муках та душевній борні Він молився за Своїх учнів. Вони зазнають тяжких випробувань. Надії, котрі вони так довго викохували на підставі популярних у той час помилкових поглядів, будуть розбиті найбільш болісним принизливим чином. Замість того щоб стати свідками Його сходження на престол Давида, вони побачать Його розп'яття. Це й стане Його справжнім коронуванням. Але вони цього не розуміли і тому мали зазнати сильних спокус, небезпеку котрих учні не могли ані передбачити, ані розпізнати. Без Святого Духа, Котрий освітлює розум і поглиблює розуміння, їхня віра згасла б. Ісусові було боляче бачити, що їхнє уявлення про Царство Боже значною мірою обмежувалося світським розумінням величі та слави. Біль за долю учнів важким тягарем лежав на серці, і Він виливав Своє моління з гіркою тугою та сльозами.

Учні не відразу відпливли від берега, як їм звелів Ісус. Вони деякий час очікували, сподіваючись, що Він приєднається до них. Але, зауваживши, що почало швидко темніти, «увійшли в човен і попливли на другий бік моря, до Капернаума».³ Учні залишили Ісуса з невдоволенням у серцях. З того часу, як визнали Його своїм Господом, вони ще ніколи не були так незадоволені Ним. Вони ремствували, що не змогли проголосити Його царем. Вони засуджували себе за те, що так легко підкорилися Його наказові. Якби ми були наполегливішими, міркували учні, то здійснили б свій план.

Їхніми серцями і розумом опанувало невір'я. Жадоба слави засліпила їх. Учні знали, що фарисеї ненавиділи Його, і тому прагнули бачити Його звеличеним, як Він і заслуговував цього. Перебувати в тісному зв'язку з Учителем, Який міг творити такі великі чудеса, і разом з тим зносити ганьбу, маючи славу ошуканців, було для них надто тяжким випробуванням. Невже їх завжди будуть називати послідовниками лжепророка? Невже Христос ніколи не виявить Своїх прав на царський престол? Чому Він, маючи таку владу, не виявить Свого істинного характеру і не полегшить їхнього шляху? Чому Він не врятував

Йоана Хрестителя від насильницької смерті? Так міркували учні, аж поки не опинилися в повній духовній темряві. Невже Ісус і справді ошуканець, як запевняли фарисеї, запитували вони у себе.

Того дня учні були свідками чудових учинків Христа. Здавалося, Небеса прихилилися до землі. Спогади про цей дорогоцінний славний день мали б вселити в них віру і надію. Якби вони саме про це завели розмову, то не впали б у спокусу. Але розчарування повністю опанувало ними. Вони не звернули уваги на Христові слова: «Зберіть залишені куски, щоб нічого не пропало».⁴ Це були години великих благословень для учнів, але вони вже не пам'ятали про них. Незабаром вони опинилися серед розбурханих хвиль, подібних до їхніх думок — схвильованих і хаотичних. Господь піддав учнів прикрому випробуванню, яке могло б заповнити їхні думки. Бог часто застосовує такий чинник, коли люди самі собі створюють труднощі й переживання. Учням не слід було накликати на себе неприємності. До них швидко наближалася небезпека.

У результаті різкої зміни погоди раптово здійнялася страшена буря; день видався чудовим, тому коли несподівано знявся буревій, учні налякалися. Вони враз забули розчарування, невір'я і незадоволення. Кожен з них докладав усі сили, щоб не потонував човен. Вони були поблизу Віфсаїди, де сподівалися знайти Ісуса. За звичайних обставин подорож тривала б кілька годин, проте зараз їх відносило все далі й далі від бажаного берега. До четвертої сторожі ночі вони веслували з усіх сил. Нарешті змучені люди віддалися на волю стихії. Серед бурі й темряви вони усвідомили, наскільки немічні, а тому палко бажали, щоб Учитель виявився поруч.

[356]

Та Ісус не забув про них. Стоячи на березі, Він бачив, як ці огорнуті жахом люди боролися з бурею. Він ні на мить не випускав Своїх друзів з очей. З глибокою тривогою Він стежив за гнаним бурею човном з дорогими його серцю; адже ці мужі мали стати світлом для світу. Як матір з ніжністю пильнує свою дитину, так і співчутливий Учитель опікувався Своїми учнями. Коли їхні серця нарешті впокорилися і гріховне честолюбство зникло, коли в покорі й молитві вони просили допомоги, вона була їм дана.

Коли учням здавалося, що вони гинуть, раптом промінь світла осяяв таємничу Постать, що наближалася до них по воді. Вони не знали, що це був Ісус, тому прийняли свого Спасителя за ворога. їх охопив жах. Весла випали з мускулястих рук рибалок. Човен опинився під владою стихії. Очі всіх були прикуті до постаті, що йшла до них по розбурханих хвилях.

Вирішивши, що це примара, яка провіщає їхню загибель, вони від страху закричали. Наближаючись до учнів, Ісус зробив вигляд, ніби хотів пройти повз них, але вони нарешті впізнали Його і почали благати про порятунок. Улюблений Учитель повертається, і Його голос утихомирює їхній страх: «Кріпіться, — це Я, не бійтеся».⁵

Як тільки вони повірили в це чудо, Петро, не тямлячи себе від радості й до кінця не усвідомлюючи, що відбувається, вигукнув: «Господи, коли це Ти, накажи, щоб я пройшов до Тебе по воді!» І Господь відказав йому: «Іди».⁶

Не зводячи очей з Ісуса, Петро впевнено пішов по воді, але коли він самовдоволено озирнувся назад на своїх товаришів у човні, його очі втратили з поля зору Спасителя. Ураганний вітер підняв величезні хвилі якраз між ним і Господом. Петро злякався. На мить Христос зникає з його очей — і Петро втрачає віру. Він починає тонути. Але цієї ж миті, коли хвилі загрожують смертю, Петро знову спрямовує свій погляд на Ісуса і вигукує: «Господи, спаси мене!» Ісус негайно вхопив простягнену руку і промовив: «Маловірний, чому ти засумнівався?»⁷

Далі вони пішли поруч, і Петрова рука залишалась у руці Господа, аж поки вони не увійшли до човна. Але тепер Петро покірний і мовчазний. Він не має чим хвалитися перед своїми братами, бо через невіру і самозвеличення мало не загинув. Відвівши свій погляд від Ісуса, він втратив опору і почав тонути.

Як часто ми уподібнюємося до Петра в час випробувань!.. Ми дивимося на хвилі замість споглядати Спасителя. Наші ноги можуть послизнутися, а хвилі гордості залити душу. Ісус дозволив Петрові йти до Нього не для того, щоб той загинув. Він кличе і нас йти за Ним не для того, аби потім залишити. «Не бійся, — каже Він, — бо Я тебе викупив, покликав тебе

твоїм ім'ям, ти Мій! Коли переходитимеш через воду, Я буду з тобою, чи через ріки — не затоплять тебе; чи підеш через вогонь, — не попечешся, і не палитиме тебе полум'я. Бо Я — Господь, Бог твій. Святий Ізраїлів, твій Спаситель!».⁸

Ісус знав характер кожного Свого учня. Він усвідомлював, як жорстоко буде випробувана їхня віра. На прикладі того, що сталося на морі, Він бажав відкрити Петрові його слабкість і показати, що його безпека полягає в усвідомленні постійної залежності від Божественної сили. Він зможе безпечно пройти через бурі випробувань лише у тому разі, якщо зречеться себе і покладатиметься на Спасителя. Якраз у тому, в чому Петро вважав себе сильним, він виявився слабким; доки він не зрозумів своєї слабкості, доти не зміг усвідомити необхідності покладатися на Христа. Якби Петро засвоїв урок, який Ісус виклав йому під час тієї бурі, то витримав би й наступне важке випробування.

З дня на день Бог навчає Своїх дітей. Обставинами щоденного життя Він готує їх до відповідальнішого служіння, призначеного Провидінням. Від того, як ми поведимося в щоденних випробуваннях, залежатиме наша перемога чи поразка в час великої життєвої кризи.

[358] Хто не усвідомлює своєї постійної залежності від Бога, той буде переможений спокусою. Іноді нам може здаватися, що наші ноги стоять міцно і ми ніколи не захитаємося. Ми можемо говорити; «Я знаю, в кого увірував; ніщо не може похитнути моєї віри в Бога та Його Слово». Але сатана захоче скористатися нашими успадкованими й набутими рисами характеру і затьмарити наш духовний зір, щоб ми не відчували своїх потреб і не бачили вад. Тільки коли ми усвідомлюємо власні слабкості і постійно дивимося на Ісуса, можемо перебувати у безпеці.

[359] Як тільки Ісус увійшов до човна, вітер ущух, «а тим часом човен пристав до берега, куди вони й прямували».⁹ Після жахливої ночі настав світанок. Учні й інші люди, котрі були в човні, вдячно схилилися до ніг Ісуса зі словами: «Ти насправді Божий Син!»¹⁰

-
- ¹Йоан.6:14
 - ²Марк.6:46
 - ³Йоан.6:17
 - ⁴Йоан.6:12
 - ⁵Марк.6:50
 - ⁶Матв.14:28-29
 - ⁷Матв.14:30-31
 - ⁸Ісаї 43:1-3
 - ⁹Йоан.6:21
 - ¹⁰Матв.14:33

Розділ 41. Криза в Галілеї

(На підставі Євангелія від Йоана 6:22-71)

Коли Христос заборонив людям проголосити Його царем, Він знав, що в Його житті настав поворотний момент. Натопт, який сьогодні хотів посадити Його на престол, завтра відвернеться від Нього. Розчарування в егоїстичному честолюбстві перетворить їхню любов на ненависть, а хвалу — на прокляття. Знаючи це, Ісус усе ж не вжив жодних заходів, аби запобігти кризі. Від самого початку Він не давав Своїм послідовникам жодних надій на земну винагороду. Одному з тих, котрий прийшов до Нього і висловив бажання стати Його учнем, Ісус сказав: «Лисиці нори мають і небесні птахи — гнізда, а Син Людський не має де голову прихилити».¹ Якби люди могли поєднувати служіння світові зі служінням Христу, то чимало з них засвідчили б Йому свою вірність, але Він не приймає такого служіння. Серед Його послідовників було чимало людей, яких приваблювала надія на земне царство. Їм потрібно було відкрити очі. Вони не зрозуміли глибокого духовного повчання, що містилося в чуді з хлібами. Його треба було пояснити. А це нове відкриття мало спричинити ще важче випробування.

[360] Вістка про чудо з хлібами поширилась усюди, і наступного дня на світанку люди почали збиратися до Віфсаїди, аби побачити Ісуса. Вони прибували у великій кількості морем і сушею. Ті, що залишили Його минулої ночі, тепер повернулися, сподіваючись знайти Його у Віфсаїді, оскільки не було жодного човна, яким Він міг би переправитися на інший берег. Але їхні пошуки були даремними; багато людей у пошуках Ісуса повернулися до Капернаума. Тим часом після односторонньої відсутності Ісус прибув до Генісарета. Як тільки стало відомо, що Він зійшов на берег, люди «оббігли всю ту околицю і почали на носилках приносити хворих — скрізь, де б Він не з'явився».²

Згодом Христос пішов до синагоги, і там знайшли Його ті, хто прийшов з Віфсаїди. Вони довідалися від учнів, як Він ішов по морю. Шалена буря, даремне тривале веслування проти вітру, поява Христа, Котрий ішов по воді, страх учнів, слова, якими Він їх заспокоїв, історія з Петром, раптове втихомирення бурі і несподівана поява берега — про все це учні відверто розповіли здивованим людям. Але декотрі не задовольнилися цим; вони оточили Ісуса, запитуючи: «Равві, коли Ти прибув сюди?»³ Люди сподівалися почути з Його вуст продовження розповіді про чудо.

Але Ісус не задовольнив їхньої цікавості. Він сумно сказав: «Ви шукаєте Мене не тому, що побачили чудеса, але тому, що їли хліб і наситилися».³ Вони шукали Його не з благородних спонукань, а тому, що наситилися хлібом. Люди сподівалися, що, долучившись до Нього, зможуть отримати також інші земні блага. Спаситель відповів їм: «Не працюйте для поживи, що гине, але для поживи, що залишається на вічне життя».³ Не шукайте лише матеріальної вигоди, не віддавайте всіх своїх сил турботам про земне життя, а дбайте про духовну поживу — про мудрість, яка веде до вічного життя. А це може дати лише Божий Син, «оскільки Його призначив (на це) Бог Отець».³

Інтерес слухачів пробудився, і вони вигукнули: «Що нам робити, аби чинити Божі діла?» Ці люди виконували чимало обтяжливих обов'язків, аби заслужити Боже схвалення; вони готові прийняти будь-який інший новий обряд, виконанням якого можна було б отримати нові заслуги. Їхнє запитання означало: що нам потрібно робити, щоб заслужити Небеса? Яку ціну заплатити, щоб отримати вічне життя?

[361]

Ісус відповів: «Боже дію в тому, щоб ви повірили в Того, Кого Він послав».³ Ціна Небес — це Ісус. Шлях до Небес пролягає через віру в «Агнця Божого, що на Себе бере гріх світу».⁴

Однак люди не захотіли прийняти божественну істину. Ісус виконав усю роботу, яку, згідно з пророцтвом, мав звершити Месія, але у своїх корисливих сподіваннях вони чекали від Нього чогось більшого. Христос справді нагодував натовп ячмінними хлібами, але ж за днів Мойсея ізраїльський народ сорок років споживав манну; отже, від Месії очікувалося зна-

чно більших благословень. Їхні невдоволені серця запитували: якщо Ісус зміг здійснити стільки чудес, свідками яких вони були, то чому Він не може дати здоров'я, силу й багатство всьому Своєму народові? Чому не визволить їх від гнобителів та не увінчає силою і славою? Те, що Він назвав Себе Божим Посланцем і водночас відмовився стати царем Ізраїлю, залишалося для них незбагненною таємницею. Його відмова була хибно витлумачена. Багато хто з людей дійшли висновку: Він не насмілюється заявити про Свої права, бо Сам сумнівається в божественності Своєї місії. Таким чином, вони відкрили свої серця для невір'я, і посіяне сатаною насіння принесло відповідні плоди: хибне розуміння і відступництво.

Тоді один рабин глузливо запитав: «Яку ознаку Ти зробиш, щоб ми побачили і повірили Тобі? Що Ти зробиш? Наші батьки їли манну в пустині, згідно з написаним: Хліб з Неба дав їм їсти!»⁵

Юдеї шанували Мойсея як подателя манни; вихваляючи знаряддя, вони випустили з уваги Того, Хто вчинив це. Їхні батьки нарікали на Мойсея, сумніваючись і заперечуючи його божественну місію. А нині одержимі тим же духом їхні нащадки відкидали Того, Хто пропонував їм Божу вістку. Ісус сказав: «Знову й знову запевняю вас: не Мойсей дав вам хліб з неба». ⁵ Той, Хто дав їм манну, стояв серед них. Сам Христос провадив юдеїв через пустелю і щоденно годував їх небесним хлібом. Ця їжа була прообразом істинного небесного хліба. Життєдайний дух, який походить від безмежної Божої повноти, — ось справжня манна. Ісус сказав: «Бо хлібом Божим є Той, [362] Хто сходить з неба і дає світові життя». ⁵

Вважаючи, що Ісус продовжує говорити про звичайну їжу, декотрі з Його слухачів вигукнули: «Господи, давай нам завжди цей хліб!» Тоді Ісус сказав прямо: «Я — хліб життя». ⁶

Використаний Христом символ був відомий юдеям. Натхненний Святим Духом Мойсей говорив: «Не хлібом самим живе людина, але всім тим, що виходить із уст Господніх, живе людина». ⁷ А пророк Єремія записав: «Як тільки слова Твої надходили, то я їх поїдав, і було Слово Твоє мені радістю і втіхою серця мого...» ⁷ Навіть самі рабини стверджували: споживати хліб у духовному розумінні — значить досліджувати

Закон і робити добрі справи. Вони не раз наголошували, що з приходом Месії увесь Ізраїль буде нагородований. Учення пророків показувало глибоке духовне значення чуда з хлібами. Ісус намагався викласти цей урок Своїм слухачам у синагозі. Якби вони розуміли Писання, то сприйняли б і Його слова: «Я — хліб життя». ⁶ Адже тільки вчора велика кількість ослаблених і змучених людей була нагородвана хлібом, який Він дав. І як від цього хліба вони отримали фізичні сили й підкріплення, так і від Христа вони могли отримати духовну силу для вічного життя. «Хто приходить до Мене, — сказав Ісус, — не буде голодувати, і хто вірить у Мене, — ніколи не буде спраглим». І додав: «Ви хоч і побачили Мене, але не вірите». ⁶

Вони бачили Христа через свідчення Святого Дула, через дане їм Богом одкровення. Щодня люди отримували живі докази Його сили, проте вимагали ще іншої ознаки. Якби і вона була дана, вони все одно залишилися б такими ж невіруючими. Якщо їх не переконало те, що вони бачили й чули, то даремно було звершувати для них ще більші чудеса. Невір'я завжди знайде виправдання для сумніву і намагатиметься заперечити найпереконливіший доказ.

Христос ще раз звернувся до цих людей з упертими серцями: «Того, хто приходить до Мене, Я не вижену геть». ⁸ Усі, хто приймає Його вірою, сказав Він, отримають вічне життя. Ніхто не загине. Немає жодної потреби фарисеям і саддукеям сперечатися про вічне життя. Людям не потрібно більше безутішно оплакувати своїх померлих. «А воля Того, Хто Мене послав, — [Отця], — с та, аби все, що Він Мені дав, Я не втратив, але воскресив це останнього дня».

[363]

Але вожді народу спокусилися «і казали: Хіба це не Ісус, син Йосифа, батька й матір Якого ми знаємо? Як же тепер каже [Він]: Я зійшов з неба?» ⁹ Вони намагалися викликати упередження до Його скромного походження, зневажливо нагадуючи Ісусові про Його становище галілейського ремісника, вихідця з простої сім'ї. Претензії цього теслі, — говорили вони, — не варті уваги. Що ж стосується Його таємничого народження, то вони натякали на сумнівність Його походження, представляючи таким чином обставини Його народження ганебною плямою в Його біографії.

Ісус не намагався пояснити таємницю Свого народження. Він не відповів на запитання, як зійшов з Неба або як перейшов море. Він не привертав увагу людей до чудес, котрими позначалося Його життя. Добровільно відмовившись від почестей, Син Божий прийняв образ слуги. І все ж слова й діла відкривали Його характер. Люди, чії серця були відкриті для Божественного світла, могли пізнати в Ньому «Єдинородного від Отця», «повного благодаті й істини».¹⁰

Упередження фарисеїв сягали глибше, ніж про це свідчили їхні запитання, і брали свій початок у зіпсованості їхніх сердець. Кожне слово і кожний учинок Ісуса викликали в них протидію, оскільки дух, який вони плекали, не знаходив у Ньому жодного відгуку. «Ніхто не може прийти до Мене, коли Отець, Який Мене послав, не притягне його, — і Я воскресу його останнього дня. Написано в пророків: І всі будуть навчені Богом! Кожний, хто чув Отця і навчився, приходять до Мене».¹¹ Ніхто не може прийти до Ісуса Христа, якщо не відгукнеться на заклик Божої любові. Але Бог притягує до Себе всі серця, і лише ті, хто чинить опір Його закликіві, відмовляться прийти до Христа.

Стверджуючи: «І всі будуть навчені Богом»¹¹, Ісус посилався на пророцтво Ісаї: «Усіх твоїх дітей навчатиме Господь, і великий мир буде поміж синами твоїми».¹² Юдеї вважали, що це було сказано про них. Вони вихвалялися, що Бог був їхнім Учителем. Але Ісус показав марність такої претензії, наголосивши: «Кожний, хто чув Отця і навчився, приходять до Мене».¹¹ Лише через Христа люди можуть пізнати Отця.

[364] Людська природа не здатна бачити Його славу. Навчені Богом люди слухали голосу Його Сина, в Ісусі з Назарета вони мали визнати Того, Хто через природу і відкриття явив Отця. «Знову й знову запевняю вас, що хто вірить [у Мене], той має вічне життя». Через улюбленого учня Йоана, який чув ці слова особисто, Дух Святий проголошує церквам: «А свідчення це, що Бог дав нам вічне життя, і це життя — в Його Сині Хто має Сина, той має життя».¹³ Ісус підтвердив: «Я воскресу його останнього дня».¹⁴ Христос став одним із нас за тілом, щоб ми стали одне з Ним за духом. Саме завдяки такому єднанню ми вийдемо з могил, і не лише тому, що Христос виявить Свою

силу, а й тому, що через віру Його життя стало нашим життям. Хто зрозумів справжню суть Христа і прийняв Його в серце, той має вічне життя. Христос пробуває в нас Духом, а Дух Божий, прийнятий у серце вірою, — це початок вічного життя.

Люди нагадали Христові про манну, яку їхні батьки їли в пустелі, ніби ця їжа була чимось більшим за вчинене Ісусом чудо. Але Він показує їм мізерність того дару порівняно з благословеннями, які Він прийшов дати людям. Манна могла підтримувати тільки земне існування, вона не мала сили відвернути смерть і тим більше — гарантувати безсмертя. Що ж стосується Хліба життя, Який зійшов з Небес, Який наситить душу і дасть їй вічне життя, то Спаситель наголосив: «Я — Хліб життя! Я — хліб живий, що зійшов з неба, якщо хто буде їсти цей хліб, житиме вічно».¹⁵ До цього символу Христос додає ще один. Лише через смерть Він може дати життя людям тому в наступних словах Він указує на Свою смерть як засіб спасіння. Він говорить «Хліб, який Я дам, — це Моє тіло, [яке Я віддам] для життя світу!».¹⁵

Юдеї готувалися святкувати Пасху в Єрусалимі в пам'ять тієї ночі, коли був визволений Ізраїль і ангел-губитель уразив єгипетські оселі. Бог бажав, щоб у пасхальному ягнятті юдеї бачили Агнця Божого і щоб у цьому символі прийняли Того, Хто віддав Себе за життя світу. Але юдеї почали надавати значення виключно символів, не звертаючи уваги на його суть. Вони не бачили в жертві ягняти Господнього тіла. Істина, зосереджена в символі пасхального служіння, була викладена в Христових словах. Однак і надалі вони не розуміли її.

[365]

І тепер рабини з гнівом вигукнули: «Як це може Він дати нам їсти Своє тіло?»¹⁶ Вони вдавали, ніби буквально розуміють слова Христа, як і свого часу Никодим, коли запитав: «Як може людина, будучи старою, народитися?».¹⁷ Певною мірою вони розуміли, що хотів сказати Ісус, але просто не бажали цього визнати. Хибним тлумаченням Його слів вони сподівалися викликати в людей упередження щодо Ісуса.

Але Ісус не пом'якшив Свого символічного вислову. Цю саму істину Він повторив ще сильнішими словами: «Знову й знову запевняю вас: якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя. Хто

їсть Моє тіло і п'є Мою кров, той має вічне життя, і Я його воскресну останнього дня. Бо Моє тіло — справжня пожива, а Моя кров — справжній напій. Хто споживає Моє тіло і п'є Мою кров, той перебуває в Мені і Я в ньому».¹⁸

Їсти тіло й пити кров Христа — значить прийняти Його як особистого Спасителя, вірити, що Він прощає наші гріхи і ми стаємо доскональними в Ньому. Споглядаючи Його любов, роздумуючи над нею, приймаючи її, ми стаємо спільниками Його природи. Чим їжа є для тіла, тим повинен бути Христос для душі. Їжа приносить користь лише тоді, коли ми її споживаємо і вона стає часткою нашої істоти. Так само й Христос не принесе нам користі, якщо ми не визнаємо Його як особистого Спасителя. Теоретичне пізнання не принесе нам жодної користі. Ми повинні живитися Ним, приймаючи Його в серце так, щоб Його життя стало нашим. Його любов, Його благодать повинні бути засвоєні нами.

Але навіть такі символи не дають повного уявлення про взаємовідносини, що існують між віруючими і Христом. Ісус сказав: «Як ото послав Мене живий Отець, — і Я живу через Отця, — так і той, хто буде споживати Мене, житиме Мною».¹⁹ Як Син Божий жив вірою в Отця, так і ми маємо жити вірою в Христа. Ісус такою мірою підкорився Божій волі, що в Його житті був явлений лише Отець. Хоч Він і був спокушуваний у всьому, подібно до нас, однак не заплямував Себе злом, яке оточувало Його у світі. І ми повинні перемагати так, як перемагав Христос.

[366]

Ти послідовник Христа? Тоді все, що написано про духовне життя, написано для тебе і ти можеш досягти цього, з'єднавшись із Ним. Можливо, твоя ревність згасає, а перша любов охолола? Тоді знову приймай любов, запропоновану Христом. Їж від тіла і пий від крові Його — і станеш одне з Отцем та Сином.

Невіруючі юдеї не хотіли бачити жодного іншого змісту в словах Спасителя, крім буквального. Церемоніальний закон забороняв їм споживати кров, і вони сприйняли слова Христа як блюзнірство, сперечаючись між собою. Навіть декотрі з Його учнів говорили «Це жорстокі слова! Хто може їх слухати?» Спаситель відповів: «Чи це вас спокушує? А що ж буде, коли ви

побачите, як Син Людський підіймається туди, де був раніше? Дух оживляє, а тіло ніяк не допомагає. Слова, які Я вам сказав, є дух і життя».²⁰

Життя Христа, яке дає життя світові, міститься в Його Слові. Саме Словом Христос зціляв хвороби, виганяв демонів, Своїм Словом Він утихомирював стихію, воскрешав мертвих, і люди свідчили, що в Його Слові була сила. Він говорив Слово Боже так само, як передавав його через пророків і вчителів Старого Завіту. Уся Біблія — це виявлення Христа, і Спаситель бажав зміцнити віру Своїх послідовників у Слово. Коли Він більше не буде зримо присутній серед них, Слово стане джерелом їхньої сили. Подібно до свого Господа, вони повинні жити «кожним словом, що виходить з Божих уст».²¹ Як наше фізичне життя підтримується їжею, так духовне життя підтримується Словом Божим. Кожна людина особисто повинна прийняти життя Божого Слова Подібно до того як ми приймаємо їжу, щоб жити, так маємо приймати Слово. Не слід приймати його через призму чужого сприйняття. Ми повинні старанно досліджувати Біблію, просячи в Бога допомоги Святого Духа, щоб зрозуміти Його Слово. Потрібно взяти один вірш і сконцентрувати на ньому всю увагу, щоб зрозуміти думку, котру Бог вклав у нього конкретно для нас. Ми повинні розмірковувати над нею, поки не пізнаємо, що «говорить Господь».²²

Даючи Свої обітниці й перестороги, Ісус мав на думці мене. Бог так сильно полюбив світ, що віддав Свого Єдинородного Сина, щоб я, повіривши, не загинув, а мав життя вічне. Досвіди, про які розповідає Слово Боже, повинні стати моїми досвідами. Молитва й обітниця, Заповідь і пересторога стосуються мене. «Я розп'ятий разом з Христом. І живу вже не я, а Христос живе в мені. А що тепер живу в тілі, то живу вірою в Божого Сина, Який полюбив мене й віддав Себе за мене».²³ Коли принципи істини приймаються і засвоюються з вірою, тоді вони стають частиною єства, рушійною силою життя. Боже Слово, прийняте в серце, формує світогляд людини і навіть саму людину.

Вірою постійно споглядаючи Ісуса, ми будемо змінюватися. Бог дасть найдорогоцінніші відкриття Своему голодному і спраглому народові. Люди зрозуміють: Христос — особистий Спаситель кожного. Живлячись Його Словом, вони зрозумі-

[367]

ють, що це Слово — дух і життя. Слово руйнує тілесну земну природу і дає нове життя в Ісусі Христі. До такої душі Святий Дух приходив як Утішитель. Через перетворювальну дію Його благодаті в учнях відтворюється Божий образ і вони стають новим творінням. Любов приходила на зміну ненависті, і серце змінюється за Божественною подобою. Ось що значить «жити кожним словом, що походить з уст Божих».²¹ Ось що значить їсти хліб, який сходить з Небес.

Христос проголосив святу вічну істину щодо відносин між Ним та Його послідовниками. Він знав характер кожного з тих, котрі називали себе Його учнями; Його слова випробовували їхню віру. Він наголошував, що вони мають вірити й чинити у відповідності до Його вчення. Усі, хто прийняв Його, повинні стати спільниками Його єства й уподібнитися до Нього. А це означає зректися своїх честолюбних прагнень і цілковито підкоритися Ісусові. Христос закликав їх до самопожертви, лагідності й покори серця. Якщо вони бажають отримати дар життя і небесну славу, то повинні йти вузькою стежкою, яку проклав Муж Голгофи.

[368] Таке випробування було надто важким. Ентузіазм людей, котрі хотіли силоміць коронувати Христа, охолов. Ця розмова в синагозі, — говорили вони, — відкрила нам очі. І як же їм відкрилися очі? На їхню думку, Його слова були прямим визнанням, що Він не Месія і що зв'язок із Ним не принесе жодних земних нагород. Вони тішилися Його чудотворною силою, прагнули звільнитися від хвороб і страждань, але не бажали мати нічого спільного з Його життям самозречення. Вони були байдужими до таємничого духовного Царства, про яке Він розповідав. Ці нещирі егоїстичні люди, котрі раніше шукали Його, тепер не бажали більше Його знати. Якщо Він не збирається використати Свою силу і вплив, щоб звільнити їх від римлян, то й вони не бажать мати з Ним нічого спільного.

Ісус відверто сказав: «Але є деякі з вас, що не вірять!» — і додав: «Тому Я сказав вам, що ніхто не може прийти до Мене, якщо йому не було дано від [Мого] Отця».²⁴ Він бажав, щоб люди зрозуміли: якщо вони не відчують потягу до Нього, то це тому, що їхні серця не відкриті для Святого Духа. «Адже душевна людина не приймає того, що від Божого Духа, бо для

неї це безумство й вона не може цього зрозуміти, тому що це досліджується духовно». ²⁵ Тільки вірою душа може побачити славу Ісуса, яка прихована доти, доки Святий Дух не запалить у серці віру.

Після прилюдного докору за невір'я ці учні ще більше віддалилися від Ісуса. Вельми незадоволені, бажаючи завдати болю Спасителеві і потураючи злості фарисеїв, вони повернулися до Нього спиною і з презирством відійшли. Ці люди зробили свій вибір: прийняли форму замість духа, оболу — замість зерна. Вони вже ніколи не змінили свого рішення, тому більше не ходили з Ісусом.

«У Його руці лопата, і Він очистить Свій тік та збере Свою пшеницю в засіки, оболу ж спалить негасимим вогнем». ²⁶ Це був час очищення. Слово істини відокремлювало оболу від пшениці. Через те що вони були надто марнославні і впевнені у власній праведності, аби прийняти докір, надто любили світ, щоб упокоритися, багато хто відвернувся від Ісуса.

І сьогодні чимало людей поводяться так само. Нині душі також випробовуються, як і ті учні в капернаумській синагозі. Коли істина опановує серцем, люди бачать, що їхнє життя не узгоджується з Божою волею. Вони відчують потребу в повній зміні, але не бажають виявити самозречення. Коли їм відкривають їхні гріхи, вони обурюються. А потім відходять ображені, як ті учні, котрі залишили Христа, ремствуючи: «Це жорстокі слова! Хто може їх слухати?» ²⁰

[369]

Похвала й лестощі були приємними для їхнього слуху, а істина — не до вподоби; вони не могли її слухати. Коли за ними ідуть натовпи і тисячі людей нагородовані, коли чути тріумфальні вигуки, тоді й вони голосно підносять хвалу. Але коли випробовуючий Божий Дух відкриває їм гріх і закликає залишити його, вони повертаються спиною до істини і залишають Ісуса.

Як тільки ці незадоволені учні відвернулися від Ісуса, ними опанував інший дух. Тепер вони не знаходили нічого привабливого в Тому, Хто ще недавно викликав у них таку зацікавленість. Ці люди звернулися до Його ворогів, оскільки були в гармонії з їхнім духом і вчинками. Вони виставляли Його слова і спонування у фальшивому світлі. Ставши на цей шлях, вони збирали всі факти, котрі можна було використати проти Нього;

таким чином, ці фальшиві свідки викликали серед людей таке обурення, що Його життя виявилось у небезпеці.

Швидко поширилися чутки, що, за свідченням самого Ісуса з Назарета, Він не був Месією. Таким чином, народ Галілеї був підбурений проти Нього, як минулого року це сталося в Юдеї. Горе Ізраїлеві! Вони відкинули свого Спасителя, тому що чекали завойовника, котрий дав би їм земну владу. Вони прагнули тлінної їжі, а не вічної поживи.

З тугою у серці Ісус дивився, як Його колишні учні залишали Його — Життя і Світло людства. Думка про те, що Його доброта не була оцінена, Його любов залишилася без взаємності, Його милість зневажена, а спасіння відкинута, сповнила Господа невимовним смутком. Такі переживання робили Його Страдником, Котрий зазнав болю.

Ісус не робив спроби зупинити тих, які залишали Його. Повернувшись до дванадцятьох, Він запитав: «Може, і ви хочете відійти?»

Петро відповів питанням: «Господи, до кого ми підемо? Ти маєш слова вічного життя», — і додав: «Ми повірили й пізнали, що Ти є Святий, — Син живого Бога! Ми увірували та пізнали, що Ти — Христос, Син Бога Живого».²⁷

[370]

«До кого ми підемо?» Ізраїльські вчителі були невільникими формалізму. Фарисеї і саддукеї постійно ворогували. Залишити Ісуса означало опинитися серед честолюбних прибічників ритуалів і церемоній, які шукають слави для себе. Відколи учні прийняли Христа, вони знайшли більше миру й радості, ніж за все своє життя. Як вони могли прилучитися до тих, хто зневажав і переслідував Друга грішників? Вони так довго чекали Месією, і тепер Він прийшов. Вони вже не могли піти від Нього до тих, котрі прагнули вбити Його, та й їх переслідували як Його учнів

«До кого ми підемо?» Залишити вчення Христа, Його уроки любові й милості і піти в темряву невір'я, у грішний світ? Хоча Христа покинуло чимало свідків Його чудес, Петро висловив віру правдивих учнів. «Ти — Христос...» Сама думка про те, що вони можуть втратити цей якір душі, сповнила серця учнів страхом і болем. Залишитися без Спасителя — значить здатися на ласку бурхливого підступного моря.

Багато слів і вчинків Ісуса видаються незрозумілими для обмеженого людського розуму, проте кожне слово й діло мали своє призначення в Плані нашого спасіння, усе було розраховане на певний результат Якби ми могли збагнути Його плани, то побачили б, що всі Його дії важливі, досконалі й узгоджені з Його місією.

Хоч ми тепер не можемо збагнути Божих діл і шляхів, однак бачимо Його велику любов — підставу Його взаємовідносин з людьми. Хто душею зв'язаний з Ісусом, той зрозуміє таємницю благочестя. Він побачить, що Бог по Своїй милості докоряє, випробовує характер і виявляє наміри серця.

Коли Ісус виклав цю випробувальну істину, через яку відійшло так багато Його учнів, Він знав, до яких наслідків призведуть Його слова, але Спаситель мав добру мету. Христос передбачав, що кожний Його учень у час спокуси буде суворо випробуваний Його страждання в Гефсиманії, зрада й розп'яття стануть для них важким досвідом Якби не це попереднє випробування, до учнів приєдналися б люди, керовані винятково честолюбними спонуканнями. Коли їхній Господь був засуджений у преторії, коли народ, котрий раніше вітав Христа як свого царя, тепер освістував і лихословив Його, коли глумливі натовп кричав: «Нехай буде розп'яття»,²⁸ коли їхні честолюбні плани не здійснилися, — тоді ці егоїсти, зрадивши в той час Ісуса, лише збільшили б гіркоту і безутішним смутком відданих учнів, які й без того переживали біль і розчарування внаслідок краху їхніх найзаповітніших надій! У той похмурий час приклад тих, хто відійшов би від Нього, міг захопити й інших. Але Ісус допустив, щоб ця криза сталася тоді, коли Він міг особисто зміцнити віру Своїх щирих послідовників.

Милосердний Спаситель, добре розуміючи Свою майбутню долю, дбайливо торував дорогу учням, готуючи та зміцнюючи їх для останнього великого випробування.

[371]

[372]

¹Матв.8:20

²Марк.6:55

³Йоан.6:25-29

³Йоан.6:25-29

³Йоан.6:25-29

³Йоан.6:25-29

- ⁴Йоан 1:29
- ⁵Йоан.6:30-33
- ⁵Йоан.6:30-33
- ⁵Йоан.6:30-33
- ⁶Йоан.6:34-36
- ⁷Втор.8:1; Єрем.15:16
- ⁷Втор.8:1; Єрем.15:16
- ⁶Івана 6:34-36
- ⁶Івана 6:34-36
- ⁸Йоан.6:37
- ⁹Йоан.6:39-42
- ¹⁰Йоан.1:14
- ¹¹Йоан.6:44-45
- ¹¹Йоан.6:44-45
- ¹²Ісаї 54:13
- ¹¹Йоан.6:44-45
- ¹³1Йоан.5:11-12
- ¹⁴Йоан.6:54
- ¹⁵Йоан.6:48-51
- ¹⁵Йоан.6:48-51
- ¹⁶Йоан.6:52
- ¹⁷Йоан.3:4
- ¹⁸Йоан.6:53-56
- ¹⁹Йоан.6:57
- ²⁰Йоан.6:60-63
- ²¹Матв.4:4
- ²²2Хронік 24:20; Ісаї 42:5; Єрем.30:2
- ²³Гал.2:20
- ²¹Матв.4:4
- ²⁴Йоан.6:64-65
- ²⁵1Кор.2:14
- ²⁶Матв.3:12
- ²⁰Івана 6:60-63
- ²⁷Йоан.6:67-69
- ²⁸Матв.27:22

Розділ 42. Перекази

(На підставі Євангелій від Матвія 15:1-20; Марка 7:1-23)

Книжники і фарисеї, сподіваючись побачити Ісуса на святі Пасхи, влаштували для Нього пастку. Але Ісус, знаючи їхні наміри, не прийшов на ту урочистість. «Тоді підходять до Ісуса фарисеї та книжники».¹ Оскільки Він не прийшов до них, вони прийшли до Нього. Деякий час здавалося, що галілейці приймуть Ісуса як Месію і владі ієрархії в цій околиці прийде кінець. Служіння Дванадцятьох, яке свідчило про розмах діяльності Христа і загостило протиборство учнів з рабинами, знову викликало заздрість правителів Єрусалима. Шпигуни, послані ними до Капернаума на самому початку Його служіння, щоб звинуватити Його в порушенні суботи, зазнали поразки. Та рабини були непохитними в здійсненні свого плану. Вони послали інших людей стежити за кожним Його кроком, аби знайти якісь звинувачення проти Нього.

Як і раніше, приводом для оскарження була Його непошана до переказів, якими був обтяжений Божий Закон. Передбачалося, що встановлені традиції сприятимуть виконанню Закону, але сталося так, що їх почали вважати святішими за сам Закон. І коли перекази суперечили даним на Сінаї Заповідям, перевагу віддавали постановам рабинів.

Одним із найретельніше дотримуваних ритуалів було церемоніальне очищення. Зневажання церемоній, які треба було виконувати перед прийняттям їжі, вважалося страшним гріхом, що підлягав покаранню як у цьому світі, так і прийдешньому. Знищення порушника обряду розцінювалося як добре діло.

Правила щодо очищення були незліченні. Не вистачило б і життя, щоб вивчити їх усі. Життя тих, хто намагався дотримуватися вимог рабинів, являло собою безперервну боротьбу з обрядовим опоганенням; це були нескінченні обмивання й очищення. У той час як народ був зайнятий малозначущими

[373]

ритуалами й обрядами, яких Бог не вимагав від них, їхня увага була відвернута від великих принципів Його Закону.

Христос та Його учні не дотримувалися цих церемоніальних обмивань, і шпигуни поклали це в основу своїх звинувачень. Однак не наслідившись прямо звинуватити Христа, вони прийшли до Нього зі скаргою на Його учнів. У присутності багатьох людей вони сказали: «Чому Твої учні порушують передання старших: не миють своїх рук, коли їдять хліб?»²

Щоразу, коли істина з особливою силою відкривається людям, сатана посилає своїх слуг, аби почати дискусію з дріб'язкових питань. Таким чином він намагається відвернути увагу від головного. Як тільки хтось починає робити добру справу, відразу ж знаходяться прискіпливі люди, готові сперечатися про формальності й дрібниці, відвертаючи увагу від живих реалій. Коли Бог має намір особливим чином діяти для добра Своїх дітей, вони не повинні встрявати в полеміку, яка тільки руйнує душі. Питання, котрі повинні нас хвилювати, такі: чи маю я спасительну віру в Божого Сина? Чи моє життя узгоджується з Божественним Законом? «Хто вірить у Сина, той має вічне життя, а хто в Сина не вірить, той життя не побачить». «З того дізнаємося, що ми Його пізнали, якщо дотримуємо Його Заповіді».³

[374] Ісус не намагався захищати Себе або Своїх учнів. Він не спростував висунуті проти Нього звинувачення, а показав, яким духом керувалися ці прибічники людських правил. Він навів приклад того, чим вони постійно займаються і що робили перед тим, як прийшли до Нього. «Чому ж і ви порушуєте Божу Заповідь через ваші передання? Адже Бог сказав: Шануй батька і матір. І ще: Хто зневажає батька або матір, хай смертю помре. А ви кажете: Хто скаже батькові чи матері: Добро, яким я міг би допомогти вам, є мій дар для Бога; то може й не шанувати свого батька [чи матері]. Так і ви — задля ваших передань скасовуєте Слово Боже».⁴ Вони відкидали п'яту Заповідь як маловажливу, але старанно дотримувалися переказів старійшин. Вони навчали людей, що жертвувати своє майно на храм — святіший обов'язок за утримання батьків; і якою б не була потреба батьків, віддати їм частку з того, що було посвячене на храм, — це блюзнірство. Варто було

таким невдячним дітям промовити над своєю власністю слово «корван», посвятивши її таким чином Богові, і вони могли користуватися цією власністю усе своє життя, а після їхньої смерті вона мала відійти на храмову службу. Таким чином, діти були вільні як за життя, так і під час смерті ганьбити й обманювати своїх батьків під виглядом удаваної відданості Богові.

Жодним Своїм словом чи ділом Ісус не применшував обов'язку людини приносити Богові дари або пожертви. Сам Христос установив закон про десятину і дари. Він похвалив бідну жінку, яка віддала до скарбниці храму все, що мала. Але позірна ревність щодо Божої справи з боку священників і рабинів була лише прикриттям самозвеличення. Вони ошукували народ. Люди несли важкі тягарі, яких Бог не покладав на них. Навіть учні Христа не були цілком вільні від ярма, що тяжіло над ними через успадковані упередження і рабинські настанови. Тепер, викриваючи справжній дух рабинів, Ісус намагався визволити з неволі традицій усіх, хто щиро бажав служити Богові.

«Лицеміри, — сказав Він, звертаючись до шпигунів, — добре пророкував про вас Ісая, кажучи: Цей народ [наближається до Мене своїми устами] губами шанує Мене, серце ж їхнє далеко від Мене; та даремно поклоняються Мені, навчаючи людських заповідей...»⁵ Слова Христа осуджували всю фарисейську систему. Він дав зрозуміти: ставлячи свої вимоги вище за Божественні постанови, рабини підносили себе вище Бога.

Посланці з Єрусалима сповнилися люті. Вони не змогли звинуватити Христа в порушенні Сінайського Закону, бо Він захищав цей Закон від традицій. Величні Заповіді Закону, які Він представляв, різюче відрізнялися від маловажливих людських правил.

Ісус пояснив народові, а пізніше більш докладно — Своїм учням, що опоганює людину не те, що ззовні входить в неї, а те, що виходить зсередини. Чистота чи нечистота — це властивості душі. Душу оскверняють поганій учинок, лихе слово, зла думка, порушення Божого Закону, а не нехтування формальностями та встановленими людиною обрядами.

[375]

Учні зауважили, як розлютились шпигуни, коли Христос викрив їхнє фальшиве вчення. Вони бачили їхні сердиті погляди, чули приглушені слова незадоволення і погроз. Забувши про те, як часто Христос виявляв Своє уміння читати людські серця як відкриту книгу, вони розповіли Йому про реакцію на Його слова. Сподіваючись, що Ісус спробує примиритися з цими розгніваними служителями, вони сказали: «Чи знаєш, що фарисеї, почувши ці слова, спокусилися? А Він у відповідь сказав: Кожна рослина, яку не насадив мій Небесний Отець, буде викорінена». ⁶ Звичаї і традиції, які так високо цінували рабини, були від світу цього, а не від Бога. Яким би авторитетом не користувалися ці постанови в людей, вони не могли витримати Божого випробування. Будь-яка людська вигадка, запропонована замість Божих Заповідей, вважатиметься безвартісною того дня, коли «Бог приведе кожну справу на суд, і все потаємне, — чи то добре воно, чи лихе». ⁷

Підміна Божих Заповідей людськими не припинилася. Навіть серед християн існують постанови і звичаї, єдиним підґрунтям яких є традиції отців. Такі правила, засновані виключно на людському авторитеті, витіснили Божественні Заповіді. Люди чіпляються за власні традиції, шанують свої звичаї і виношують ненависть до тих, хто намагається викрити їхню помилку. У наш час, коли ми покликані звернути увагу на Божі Заповіді та віру Ісуса, ми спостерігаємо таку ж ворожнечу, яка була і за днів Христа. Про останок Божого народу написано: «А змії розлютився на жінку і пішов воювати з рештою її нащадків, які зберігають Божі Заповіді і мають свідчення Ісуса». ⁸ Але «кожна рослина, яку не насадив Мій Небесний Отець, буде викорінена». ⁶ Бог закликає нас спиратися не на авторитет так званих отців Церкви, а на Слово вічного Отця, Господа Неба й Землі. Тільки в Ньому чиста й не змішана з оманною істина. Давид сказав: «Понад усіх моїх учителів я став розумним, свідчення бо Твоє — моє розважання». ⁹ Нехай усі, хто визнає людський авторитет, звичаї Церкви і перекази батьків, прислухаються до Христової перестороги: «Та даремно поклоняються Мені, навчаючи людських заповідей...» ⁵

[376]

[377]

¹Матв.15:1

²Матв.15:2

³Йоан.3:36; 1Йоан.2:3

⁴Матв.15:3-6;

⁵Матв.15:7-9

⁶Матв.15:12-13

⁷Екл.12:14

⁸Об'явл.12:17

⁶Матв.15:12, 13

⁹Псал.119:100

⁵Матв.15:7-9

Розділ 43. Перешкоди усунуто

(На підставі Євангелій від Матвія 15:21-28; Марка 7:24-30)

Після зустрічі з фарисеями Ісус залишив Капернаум, перейшов Галілею і попрямував до гористої місцевості, розташованої на кордоні з Фінікією. Там, на заході, у низовині, виднілися стародавні міста Тир і Сидон з їхніми язичеськими храмами, пишними палацами, базарами і гаванями, заповненими кораблями. А далі синіли безмежні простори Середземного моря, по якому вісники Євангелія мали понести Добру вістку до головних міст великої світової імперії. Але цей час ще не настав. Нині Йому потрібно було приготувати Своїх учнів до виконання величної місії. У цьому краї Він сподівався також знайти спокій і затишок, якого не було у Віфсаїді. Але не тільки заради цього Спаситель здійснив цю подорож.

«Жінка-хананейка з тих околиць вийшла й кричала, гукаючи: Господи, Сину Давидів, змилосоєрдься наді мною, бо мою доньку тяжко мучить біс!».¹ Мешканці цієї околиці були вихідцями з давніх хананеїв. Вони поклонялися ідолам, і за це юдеї зневажали й ненавиділи їх. До цього народу належала й жінка, яка звернулася тепер до Ісуса. Вона була язичниця і тому не користувалася перевагами, якими щодня тішилися юдеї. Серед фінікійців жило чимало юдеїв, і вістка про діяльність Христа досягла й цієї околиці. Дехто з тутешніх жителів чув Його слова і навіть був свідком Його чудес. Ця жінка також чула про Пророка, котрий зціляв від різних хвороб. Коли вона довідалася про Його силу, в її серці зажеврила надія. Керована материнською любов'ю, вона твердо вирішила розповісти Ісусові про свою дочку, поділитися з Ним своїм горем. Він обов'язково зцілить її дитину! Вона шукала допомоги в язичеських богів, але даремно. Іноді її спокушувала думка: а що цей юдейський Учитель може зробити для неї? Та люди говорили, що Вінвиліковує від будь-яких хвороб, незалежно від того, хто

просить у Нього допомоги, — багаті чи бідні. І вона вирішила не втрачати цієї єдиної надії.

Христові було відоме становище цієї жінки. Він знав, що вона прагнула бачити Його, і Сам пішов їй назустріч. Допмагаючи їй у горі, Він міг наочно проілюструвати урок, який бажав викласти. З цією метою Він і привів учнів до цієї місцевості. Він бажав показати їм, яка темрява панує в містах і селах на межі з ізраїльським краєм. Народ, якому були дані всі можливості пізнання істини, не мав уяви про потреби навколишніх людей. Ніхто не намагався допомогти душам, котрі перебували в темряві. Стіна розділення, споруджена пихою юдеїв, позбавила навіть учнів співчуття до язичеського світу. Але ці перешкоди потрібно було усунути.

Христос не відразу відповів на прохання жінки. Він прийняв представницю зневаженого народу так, як це зробили б юдеї. Холодний, безсердечний прийом, виявлений цій жінці спочатку, мав відкрити учням ставлення юдеїв до таких людей. Але наступне співчуття до жінки-язичниці, яке знайшло своє відображення в задоволенні її прохання, було зразком правильного ставлення до язичників. Саме цього Ісус хотів навчити учнів.

Хоч Ісус спочатку і не відповів, жінка не втрачала віри. Коли Він пройшов повз неї, ніби не чуючи її, вона пішла за ним слідом, продовжуючи благати. Роздратовані її докучливістю учні попросили, щоб Ісус відпустив її. Побачивши, що Учитель байдуже ставиться до неї, вони вирішили, що упереджене ставлення юдеїв до хананеїв було притаманне і Йому. Однак жінка зверталася зі своїм благанням до співчутливого Спасителя! У відповідь на прохання учнів Ісус сказав: «Я посланий тільки до загублених овець з дому Ізраїля»² Хоч ця відповідь, здавалось, повністю відповідала упередженням юдеїв, проте вона містила й прихований докір для учнів. Вони зрозуміли це пізніше, коли згадали, як часто Він повторював, що прийшов у світ спасати всіх, хто прийме Його.

Схилившись до ніг Христа, жінка ще наполегливіше благала: «Господи, допоможи мені!»³ Роблячи вигляд, ніби Він усе ще відкидає її прохання, як цього вимагало немилосердне упередження юдеїв, Ісус відповів: «Не годиться брати хліб

[379]

у дітей і кидати щенятам».³ Ці слова, фактично, означали: несправедливо зливати благословення, даровані вибраному Божому народові, на чужинців, які не належать до Ізраїлю. Така відповідь могла б повністю позбавити відваги менш ревного шукача. Але жінка розуміла, що це була її нагода. За очевидною відмовою Ісуса вона розпізнала співчуття, котрого Він не міг приховати.

«Так, Господи, — сказала вона, — але й щенята їдять крихти, що падають зі столу їхніх панів»³ Коли діти господаря їдять за столом свого батька, щенята також не залишаються голодними. Вони мають право на крихти, котрі падають з багатого столу. Якщо Ізраїлеві було дано так багато благословень, то невже не знайдеться благословення і для неї? На цю жінку дивилися як на собаку, то ж чи вона не має права, як собака, на крихту від Його достатку?

Ісус щойно змінив поле Своєї діяльності, тому що фарисеї та книжники чатували на Його життя. Вони нарікали і скаржилися, виявляли невір'я й лютість, відкидаючи запропоноване їм спасіння. І ось Христос зустрічає представницю нещасного, зневаженого, позбавленого світла Божого Слова народу. Однак вона без вагань підкорилася божественному впливу Христа і беззастережно повірила в те, що Він здатний задовольнити її прохання. Вона благає про крихти, які падають зі столу Господнього. Якщо вона може скористатися хоча б правами собаки, то вона згідна, аби до неї ставилися як до собаки. У неї немає релігійних і національних упереджень, немає пихи, що впливала б на її вибір: язичниця без зволікання визнає Ісуса Спасителем, спроможним зробити все, чого вона просить.

[380]

Спаситель задоволений. Він випробував її віру. Своїм ставленням до неї Він показав: жінка, котру Ізраїль вважав чужинкою, є дитиною Божої родини. Як дитина, вона має перевагу користуватися дарами Отця. Христос задовольняє її прохання і завершує Свій урок. Подивившись на неї з милосердям і любов'ю, Він говорить: «О жінко, велика твоя віра! Хай буде так, як ти хочеш! І видужала її дочка тієї ж миті».⁴ Демон більше її не тривожив. Жінка пішла, виславляючи свого Спасителя, щаслива, що її благання було почуте.

Це було єдине чудо, учинене Ісусом під час цієї подорожі. Заради цього Він і прийшов до кордонів Тира й Сидона. Він бажав полегшити страждання жінки і водночас залишити приклад милосердного ставлення до представниці зневаженого народу, щоб учні згадували про це, коли Його вже не буде серед них. Він прагнув звільнити їх від почуття «юдейської винятковості» та викликати в них бажання служити іншим народам.

Ісус прагнув відкрити глибокі таємниці істини, приховані від віку, а саме: «і язичники є співспадкоємцями, одним тілом і співучасниками обітниці в Ісусі Христі через Євангеліє».⁵ Правда, цю істину учні засвоювали вельми повільно, і божественний Учитель змушений був викладати їм урок за уроком. Винагородивши віру сотника в Капернаумі, проповідуючи Євангеліє мешканцям Сіхару, Він неодноразово засвідчував, що не поділяє нетерпимості юдеїв до інших народів. Але можна сказати, що самаряни все ж мали деяке пізнання про Бога, а сотник чинив добро ізраїльтянам. Тепер же Христос привів учнів до язичниці, котру, як і всіх її співвітчизників, вони вважали негідною Його милості. Він бажав подати їм приклад, як необхідно ставитися до таких людей. Учні вважали, що Ісус надто щедро роздає дари Своєї благодаті. Він хотів показати їм: Його любов не обмежується якимось одним народом чи расою.

Коли Ісус наголосив: «Я посланий тільки до загиблих овечок з дому Ізраїля»,⁶ Він сказав істину. А відгукнувшись на прохання жінки-хананеянки, виконав призначену Йому місію. Ця жінка була однією із загублених овечок, яку Ізраїль повинен був спасти. Призначену для них, але занедбану ними роботу, тепер виконував Христос.

Цей учинок Христа більш повно відкрив учням ту працю, яку вони повинні були звершувати серед язичників. Вони побачили широке поле діяльності за межами Юдеї, а також людей, обтяжених смутком, який не знайомий тим, хто отримав більше благословень. Серед тих, кого вони були навчені зневажати, були душі, котрі палко бажали допомоги могутнього Зцілителя, спрагнені світла правди, так щедро дарованого юдеям.

Пізніше, коли юдеї ще рішучіше відмежувалися від учнів, оскільки останні оголосили Ісуса Спасителем світу, коли стіна розділення між юдеями та язичниками була зруйнована смертю Христа, цей та інші подібні уроки, які навчали не обмежувати євангельську працю звичаями чи національною приналежністю, справляли сильний вплив на послідовників Христа, спрямовуючи їхню роботу.

Відвідання Спасителем Фінікії та вчинене там чудо переслідували значно більшу мету. Це служіння було звершене не тільки заради нещасної жінки і навіть не тільки заради учнів та всіх, для кого вони працювали, але й для того, «щоб ви повірили, що Ісус є Христос, Син Божий, і щоб вірячи, життя мали ви в Його ім'я». ⁷ Сили, які відвертали людей від Христа вісімнадцять століть тому, діють і тепер. Дух, який спорудив стіну розділення між юдеями та язичниками, усе ще виявляє себе. Гордість та упередженість звели міцні мури, що розділяють різні класи людей. Христос і Його місія були неправильно представлені, через що багато людей вважають, що Євангеліє недоступне для них. Але вони не повинні почуватися відокремленими від Христа. Немає таких перешкод, які були б зведені людьми чи сатаною і які не могла б подолати віра.

[382] Жінка-сірофінікіянка з вірою подолала всі перешкоди, зведені між юдеями та язичниками. Не розчаровуючись і не звертаючи уваги на все, що могло б посіяти в її серці сумнів, вона довірилася любові Спасителя. Христос бажає, щоб ми також довірилися Йому. Благословення спасіння даровані кожній душі. Ніщо, крім особистого вибору людини, не може перешкодити їй стати, завдяки Євангелії, спільницею обітниць у Христі.

Бог ненавидить кастовість. Він ігнорує подібні прояви. У Його очах усі люди мають однакову цінність. «Створив Він з одного весь людський рід, щоб жив по всій поверхні землі, визначивши заздалегідь окреслені пори та межі їхнього проживання, щоб шукали Бога: може, відчують Його і знайдуть, бо ж недалеко Він від кожного з нас». ⁸ Незалежно від віку, посади, національності чи релігійних переконань, Він запрошує всіх прийти до Нього і жити. «Кожний, хто вірить в Нього, не буде засоромлений». «Нема юдея, ні грека, ані раба, ані вільного».

«Багатий та вбогий стрічаються, — Господь їх обох створив». «Бо той же Господь є Господом усіх, багатий для всіх, хто кличе Його». «Бо кожний, хто тільки прикличе Господнє ім'я, буде спасений».⁹

[383]

¹Матв.15:22

²Матв.15:24

³Матв.15:25-27

³Матв.15:25-27

³Матв.15:25-27

⁴Матв.15:28

⁵Ефес.3:6

⁶Матв.10:6

⁷Йоан.20:31

⁸Дії 17:26-27

⁹Гал.3:8; Прип.22:2; Римл.10:11-13

Розділ 44. Правдива ознака

(На підставі Євангелій від Матвія 15:29-39; 16:1-12; Марка 7:31-37; 8:1-21)

«І залишивши околиці Тира й Сидона, Ісус знову прийшов до Галилейського моря, на територію Десятимістя».¹

Саме в околицях Десятимістя були зцілені біснுவаті з Гергесинської землі. Тут люди, налякані втратою свиней, наполягали, щоб Ісус залишив їх. У той же час вони слухали залишених Ним вісників і в них з'явилося бажання побачити Христа. Коли Він знову прийшов до цього краю, навколо Нього зібрався великий натовп людей. До Нього привели глухонімого чоловіка. Ісус не зцілив його словом, як звичайно це робив. Він відвів його вбік від натовпу, вклав пальці в його вуха і торкнувся його язика. Звівши погляд до неба, Ісус зітхнув, згадавши про тих, котрі не бажали чути істину та язики котрих не визнавали Його Викупителем. Від слова: «Відкрийся!»² — чоловік заговорив і, всупереч повелінню нікому не казати про це, усюди розповідав про своє зцілення.

[384] Ісус зійшов на гору, і біля Нього став збиратися народ. Люди приносили до Його ніг хворих і кульгавих. Він зцілив усіх; і люди, хоч і язичники, прославляли Бога Ізраїлевого. Протягом трьох днів вони перебували з Ісусом. Ночі проводили просто неба, а вдень намагалися бути якнайближче до Спасителя, щоб слухати Його слова і спостерігати за Його ділами. Через три дні усі запаси харчів закінчилися, а Ісус не хотів відпускати людей голодними, тому звелів учням нагодувати їх. І знову учні виявили невір'я. У Віфсаїді вони бачили, як завдяки благословенню Христа того мізерного запасу вистачило, щоб нагодувати величезний натовп. Але й тепер вони не принесли до Нього все, що мали, не довіряючи Його силі примножити їхні запаси, щоб нагодувати голодних людей. Окрім того, у Віфсаїді Ісус нагодував юдеїв, а тут були язичники. Юдейські упередження

все ще мали місце в серцях учнів, і вони відповіли Ісусові: «Звідки нам у пустині взяти стільки хліба, щоб нагодувати таку юрбу?»³ Однак слухняні Його слову, вони таки принесли все, що мали, — сім хлібів і дві рибини. Натовп наситився і ще залишилося сім великих кошів їжі. Чотири тисячі чоловіків, не рахуючи жінок і дітей, були підкріплені їжею, і Господь відпустив їх радісними і вдячними.

Пізніше Спаситель з учнями човном дісталися до Магдали, розташованої на півдні Генісаретської рівнини. На кордоні Тира й Сидона Його дух потішила віра сірофінікіянки. Язичники Десятимістя також прийняли Його з радістю. Тепер, коли Він знову прибув до Галілеї, де Його сила виявилася найпереконливішим чином, де було вчинено найбільше діл милосердя, де проповідувалося Його вчення, Спасителя зустріли з презирством і невірою.

Посланці фарисеїв об'єдналися з представниками багатих знатних саддукеїв — партії священників, скептиків та аристократів. Обидві секти були непримиренними ворогами. Саддукеї намагалися заручитися прихильністю влади, щоб утвердити своє становище й авторитет. Фарисеї ж, навпаки, підігривали ненависть народу до римлян, з нетерпінням очікуючи часу, коли скинуть ярмо завойовників. Але тепер фарисеї і саддукеї об'єдналися проти Христа. Подібне шукає подібного, і зло, де б воно не існувало, єднається зі злом, щоб погубити добро.

Цього разу фарисеї і саддукеї прийшли до Христа, вимагаючи ознаки з неба. Коли за днів Ісуса Навина Ізраїль вийшов на війну з хананеянами в Бет-Хороні, за наказом вождя сонце зупинилося, доки ізраїльтяни не перемогли. Аналогічних чудес у їхній історії було багато. Такої ж ознаки вимагали тепер від Ісуса. Але не в такому знаменні мали потребу юдеї. Суто зовнішній доказ не дав би їм жодної користі; їм потрібне було не просвічення розуму, а духовне відновлення.

«Лицеміри, — сказав Ісус, — розпізнавати небесне обличчя ви вмісте [вивчаючи небо, вони могли передбачати погоду], а ознак часу не можете!»⁴ Слова Христа, які були сказані в силі Святого Духа і переконували їх у гріхах, — це ознака, дана Богом для їхнього спасіння. Прямо з Небес їм були послані ознаки, які засвідчували місію Христа. Спів ангелів, який чули

пастухи, зоря, що провадила мудреців, голуб і голос із неба під час Його хрещення — усе це свідчило про Нього.

«Тяжко зітхнувши, Він сказав: Чому оцей рід знамення шукає?»⁵ «...Але ознаки йому не дасться, хіба що ознака Йони».⁶ Як Йона три дні й три ночі перебував у череві кита, стільки ж і Христос пробуде «в серці землі». І як проповідь Йони була ознакою для ніневітян, так і проповідь Христа була ознакою для Його покоління. Але як по-різному було прийняте це слово! Мешканці великого язичницького міста тремтіли, слухаючи Божу пересторогу. Царі і вельможі упокорилися; знатні й прості кликали разом до Небесного Бога, і їм була дарована Його милість. «Мужі ніневійські встануть на суд з цим родом, — сказав Христос, — і засудять його, бо вони покалися через проповідь Йони, а тут — більше, ніж Йона».⁷

Кожне вчинене Христом чудо було ознакою Його божественності. Він виконував те, що, згідно з пророцтвом, мав виконати. Але для фарисеїв ці діла милосердя були справжньою спокусою. Юдейські вожді з байдужістю ставилися до людських страждань. У багатьох випадках егоїзм і насильство начальників були причиною страждань, від яких звільняв Христос. Через те Його чудеса були для них докором.

Саме те, що привело юдеїв до відкинення місії Спасителя, було найбільшим доказом Його божественності. Чудеса Ісуса були благословенням для людей. Головним доказом того, що Він прийшов від Бога, є Його життя, в якому був явлений характер Бога. Ісус говорив слова і чинив діла Божі. Таке життя — найбільше з усіх чудес.

[386] Коли в наші дні проповідується істина, з'являється чимало людей, які, подібно до юдеїв, вимагають: «Дайте нам ознаку! Зробіть чудо!» Христос не вчинив жодного чуда на вимоги фарисеїв, як не зробив цього і в пустелі у відповідь на домагання сатани. Він і нас не наділив силою захищати самих себе або задовольняти вимоги невір'я й гордості. Разом з тим Євангеліє має у собі знак Божественного походження. Хіба це не чудо, що ми можемо вирватися з полону сатани? Ворогування проти сатани не властиве людському серцю, воно виникає під впливом Божої благодаті. Коли вперта, свавільна людина звільняється від цих пороків і всім серцем підкоряє-

ться впливові небесних Божих сил, тоді стається чудо. Щось подібне відбувається і тоді, коли людина, поневолена сильним обманом, починає розуміти духовні істини. Щоразу, як тільки душа навертається і вчиться любити Бога і виконувати Його Заповіді, здійснюється Божа обітниця: «І дам вам нове серце, і нового духа дам у ваше нутро».⁸ Зміна людського серця, перетворення характеру — чудо, яке свідчить про вічно живого Господа, Котрий спасає душі. Послідовне життя у Христі — це також велике чудо. Ознака, якою сьогодні і завжди повинна супроводжуватися проповідь Божого Слова, — це присутність Святого Духа, Котрий перетворює слово на відроджуючу силу для тих, хто Його слухає. Це — Боже свідчення для світу про божественну місію Його Сина.

Ті, хто вимагав ознаки від Ісуса, настільки зробили запеклими свої серця в невір'ї, що не бачили в Його характері подоби Бога, а в Його місії — здійснення Писань. У притчі про багача і Лазаря Ісус сказав фарисеям: «Якщо Мойсея і пророків не слухають, не повірять і тому, хто з мертвих воскресне».⁹ Жодна ознака на небесах чи на землі не принесе їм користі.

Ісус, «тяжко зітхнувши»⁵ і відвернувшись від цих прискіпливих людей, разом з учнями увійшов до човна. У сумному мовчанні вони знову перепливли озеро, але не повернулися до попереднього місця перебування, а вирушили до Віфсаїди, неподалік від місця, де були нагородовані п'ять тисяч чоловік. Коли вони досягли дальнього берега, Ісус сказав: «Стережіться закваски фарисейської та саддукейської».¹⁰ Ще від днів Мойсея юдеї дотримувались звичаю перед Пасхою виносити з осель закваску, вважаючи її символом гріха. Але учні не зрозуміли Ісуса. Поспіхом покидаючи Магдалу, вони забули взяти хліба і тепер мали при собі лише один буханець. Учні сприйняли слова Христа як застереження не купувати хліба у фарисеїв і саддукеїв. Брак віри і духовної проникливості часто заважав їм правильно розуміти Його слова. Тепер Ісус докоряв їх за те, що вони — свідки Його чуда нагодування тисяч людей кількома рибинами і буханцями ячмінного хліба — гадають, нібито в цій важливій пересторозі Він має на думці лише тимчасову, звичайну їжу. Існувала небезпека, що лукаві міркування фарисеїв

[387]

і саддукеїв могли поширити на Його учнів закваску невір'я, спонукаючи їх недооцінювати роботу Христа.

Учні були схильні думати, що Вчителеві треба було б задовольнити вимогу фарисеїв щодо ознаки з неба. Вони вірили, що Він міг це зробити і така ознака змусила б Його ворогів замовкнути. Вони не розуміли підступності цих прискіпливих людей.

Через кілька місяців, «коли довкола них зібралися тисячі людей, що аж напірали одне на одного, Він почав говорити передусім Своїм учням: *Стережіться закваски фарисейської, якою є лицемірство!*».¹¹

Закваска, змішана з борошном, діє непомітно, надаючи всій масі властивостей розчини. Так само, якщо дозволити лицемірству залишатися в серці, воно проникне в характер і життя. Христос уже докоряв фарисеїв за разючий приклад лицемірства — звичай «корван», який скасовував обов'язок по відношенню до батьків під виглядом жертви на храм. Книжники й фарисеї поступово й непомітно запроваджували оманливі принципи. Вони приховували справжню мету свого вчення і використовували будь-яку нагоду, щоб майстерно насаджувати його в серцях своїх слухачів. Ці, одного разу прийняті, фальшиві принципи діяли подібно до закваски в тісті, — заквашуючи і розкладаючи характер. Саме таке оманливе вчення було причиною того, що люди так повільно сприймали слова Христа.

[388] Подібні сили діють і сьогодні через тих, хто намагається пояснити Божий Закон, пристосовуючи його до своїх учинків. Цей тип людей відкрито не відкидає Закону, але висуває спекулятивні теорії, підважуючи його принципи. Вони тлумачать Закон у такий спосіб, аби позбавити його сили.

Лицемірство фарисеїв — плід своєкорисливості. Метою їхнього життя було самовихваляння. Це призвело до того, що вони перекручували Писання і зловживали ними; така ситуація настільки засліпила їх, що вони не розуміли значення місії Христа. Це зло було так майстерно приховане, що навіть учням загрожувала небезпека виплекати його у своїх серцях. Люди, які вважали себе послідовниками Ісуса, але не залишили усього, що заважало їм стати Його учнями, великою мірою

потрапляли під вплив фарисейських міркувань. Вони часто вагалися між вірою і невір'ям, не помічаючи скарбів мудрості Христа. Навіть учні, котрі заради Ісуса формально залишили все, не переставали шукати вигоди для себе. Такий дух призводив до розбрату і суперечок про те, хто з них буде більший. У результаті це призвело до розділення між ними і Христом, до недооцінки Його місії самопожертви і зробило їх такими повільними в розумінні таємниці спасіння. Як розчина, залишена в тісті, призводить до його зіпсуття і розкладання, так і плекання своєкорисливості призводить душу до занечищення й загибелі.

Серед сучасних послідовників нашого Господа, як і в давні часи, досить поширений цей підступний, оманливий гріх. Як часто наше служіння Христові і спілкування між собою запламовані таємним бажанням самозвеличення! З якою готовністю ми подумки вихваляємо себе і прагнемо людського визнання! Самолюбство, бажання знайти легший, ніж визначений Богом, шлях призведуть до заміни Божественних Заповідей людськими теоріями й традиціями. Христос застерігав Своїх учнів: «Стережіться закваски фарисейської».¹⁰

Релігія Христа — це втілення щирості. Ревність відносно Божої слави викликана Святим Духом, і тільки під Його діючим впливом у душі зароджується таке прагнення. Лише Божа сила здатна витіснити егоїзм і лицемірство. Така зміна є ознакою Його дії. Якщо прийнята нами віра знищує егоїзм і нещирість, якщо вона спонукає нас шукати слави для Господа, а не собі, ми можемо бути певні: це справжня віра. «Отче, прослав Своє ім'я!»¹² — це основний принцип життя Христа, і якщо ми — Його послідовники, то це стане головним принципом і нашого життя. Господь нам велить «жити так само, як жив Він»; «з того дізнаємося, що ми Його пізнали, якщо дотримуємо Його Заповіді».¹³

[389]

[390]

¹Марк.7:31²Марк.7:34³Марк.8:4⁴Марк.16:3⁵Марк.8:12⁶Матв.16:4

⁷Матв.12:40-41

⁸Єзек.36:26

⁹Луки 16:31

⁵Марк.8:12

¹⁰Матв.16:6

¹¹Луки 12:1

¹⁰Матв.16:6

¹²Йоан 12:28

¹³Йоан.2:6,3

Розділ 45. Передвістя хреста

(На підставі Євангелій від Матвія 16:13-28; Марка 8:27-38; Луки 9:18-27)

Праця Христа на Землі швидко наближалася до кінця. Перед Ним поставали яскраві картини майбутнього, яке Його очікувало. Ще до Свого втілення в людську природу Він бачив увесь шлях, який мав пройти задля спасіння загублених. Ще до того, як Ісус зняв Свій вінець і царські шати та зійшов з престолу, щоб зодягнути Свою божественність у людську природу, Він знав про весь той біль, який краятиме Його серце, про кожну образу, що буде завдана Йому, про всі нестатки, яких мав зазнати Йому був відкритий увесь шлях від ясел до Голгофи. Ісус знав про страждання, які доведеться витерпіти. Йому було відомо все, і однак Він сказав: «Ось Я прийшов із сувоєм книжки, про Мене написаної. Твою волю чинити, Мій Боже, Я хочу, і Закон Твій — у Мене в серці».¹

Він завжди бачив майбутні плоди Своєї місії. Його земне життя, сповнене тяжкої праці й самопожертви, було зігрите думкою про те, що ця праця не марна. Віддаючи Своє життя за людей, Він мав намір знову повернути світ до Бога. Хоч Йому треба було спочатку пройти хрещення кров'ю, хоч гріхи всього світу мали лягти тягарем на Його невинну душу і над Ним нависла тінь невимовного горя, однак в ім'я майбутньої радості Він обрав хрест і знехтував ганьбу.

[391]

Те, що чекало на Нього, було приховане навіть від Його вибраних учнів, але наближався час, коли вони мали стати очевидцями Його мук. Їм належало побачити Того, Кого любили і Кому довіряли, відданим у руки Його ворогів і нарешті розп'ятим на Голгофському хресті. Незабаром Він повинен буде залишити їх у світі самих, позбавлених Його видимої присутності. Він знав, що гірка ненависть і невір'я переслідуватимуть їх, тому бажав приготувати їх до випробовувань.

Тепер Ісус та Його учні прийшли до одного з міст поблизу Кесарії Филипової. Вони перебували за межами Галілеї, у краї, де панувало ідолопоклонство. Тут учні були вільні від впливу юдаїзму і могли ближче ознайомитися з язичницькими віруваннями. Їх оточували всілякі поганські забобони, які тільки існували у світі. Ісус хотів, щоб, дивлячись на все це, учні усвідомили свій обов'язок перед язичниками. Перебуваючи в цьому краї, Він намагався менше навчати народ, а більше уваги приділити Своїм учням.

Невдовзі Ісус мав розповісти їм про страждання, котрі чекали на Нього. Але спочатку, усамітнівшись, Він молився, щоб їхні серця були приготовлені прийняти Його слова. Повернувшись до них, Ісус не відразу розповів їм про те, чим бажав поділитися. Перш ніж зробити це, Він дав їм нагоду визнати свою віру в Нього, аби таким чином зміцнити їх для майбутнього випробування. Господь запитав: «За кого люди вважають Сина Людського?»²

Учні зі смутком мусили погодитися, що Ізраїль не визнав Його як Месію. Проте декотрі свідки Його чудес говорили, що Він — Син Давидів. Велика кількість людей, нагодованих у Віфсаїді, хотіли оголосити Його царем Ізраїлю. Багато хто з них готовий був прийняти Ісуса як пророка, але не вірив у Нього як Месію.

Тоді Ісус звернувся безпосередньо до учнів, поставивши наступне запитання: «А ви Мене за кого вважаєте?» Петро відповів: «Ти є Христос, Син Бога живого».³

[392] Від самого початку Петро вірив, що Ісус — Месія. Чимало людей, які були переконані проповіддю Йоана Хрестителя і прийняли Христа, почали сумніватись у місії Йоана після його ув'язнення і страти. Тепер же вони сумнівались у тому, що Ісус — обітований Месія. Значна частина учнів, котрі палко очікували, коли Ісус посяде престол Давида, залишили Його, зрозумівши, що Він не має такого наміру. Але Петро і його товариші залишилися вірними. Непостійність тих, хто ще вчора прославляв, а сьогодні осуджував, не зруйнувала віри справжнього послідовника Спасителя. Петро заявив: «Ти є Христос, Син Бога живого».³ Він не чекав, поки царські почесті увінчають його Господа, а прийняв Ісуса в Його приниженні.

Петро висловив віру дванадцятьох, хоч учні були ще далекі від правильного розуміння місії Христа. Опір та інтриги священників і правителів, хоч і не змогли відвернути учнів від Христа, проте дуже бентежили їх. Вони не мали чіткого уявлення, яким шляхом підуть. Отримане в дитинстві виховання, учення рабів, сила традиції — усе це спотворювало їхнє бачення істини. Час від часу дорогоцінні промені світла від Ісуса осявали учнів Господа, але не раз вони, як ті незрячі, навпомацки блукали в пільмі. Однак того дня, коли вони ще не зіткнулися з великим випробуванням віри, сила Духа Святого зійшла на них. На певний час їхні очі були відвернені від «видимого», аби побачити «невидиме».⁴ У людській подобі вони чітко побачили славу Божого Сина.

Ісус відповів Петрові: «Блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі це відкрили, а Мій Отець Небесний».⁵ Істина, засвідчена Петром, — основа віри всіх християн. Вона, як наголосив Сам Христос, — життя вічне. Але знання істини не повинно стати приводом для самопрославляння. Петрові ця істина відкрилася не тому, що він був особливо мудрим або благочестивим. Людська природа ніколи не зможе власними силами пізнати Божественне. «Вона вища від неба, — що зможеш зробити? І глибша вона за шеол, — як пізнаєш її?»⁶ Лише Дух усиновлення може відкрити нам глибину Божих діл, яких «око не бачило й вухо не чуло, і що на серце людині не приходило...». «А нам це Бог відкрив через Свого Духа, бо Дух досліджує все, навіть глибини Божі».⁷ «Довіра Господня до тих, хто боїться Його».⁸ І те, що Петро зрозумів славу Христа було доказом, що він «від Бога навчений».⁹ І справді, «блаженний ти, Симоне, сину Йонин, бо не тіло і кров тобі оце виявили...».⁵

Ісус продовжував: «І Я тобі кажу, що ти є Петро; і на цій скелі Я збудую Свою Церкву, і брами пекла не переможуть її».¹⁰ Слово «Петро» означає «камінь», «камінь, котрий котиться». Петро не був скелею, на якій могла бути заснована Церква. Пекельні ворота все ж перемогли його, коли він зрікся свого Господа, клявся і божився, що не знає Його. Церква збудована на Тому Єдиному. Кого не можуть перемогти сили пекла.

За сотні років до Пришестя Спасителя Мойсей указав на Сkelю спасіння Ізраїлю. Псалмист оспівував «Сkelю сили своєї». Ісая писав: «Тому Господь Бог сказав так: ось Я кладу в основу каменя на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного». ¹¹ Сам Петро, натхненний Духом Святим, пов'язав це пророцтво з Ісусом. Він підкреслив: «...Бо ви скуштували, що Господь добрий. Приходьте до Нього — живого коштовного Каменя, знехтуваного людьми, але вибраного Богом. І ви самі, мов живе каміння, збудуйтеся в духовний дім...». ¹²

«Адже ніхто не може покласти іншої основи, окрім уже покладеної, а нею є Ісус Христос». ¹³ «На цій скелі, — сказав Ісус, — Я збудую Свою Церкву». ¹⁰ У присутності Бога і всіх небесних істот, на очах невидимого пекельного воїнства Христос заснував Свою Церкву на живій Сkelі. Ця Скеля — Він Сам, Його тіло, ламане і мучене за нас. Церкву, побудовану на такій Сkelі, не зможуть перемогти сили зла.

Якою ж слабкою видавалася Церква, коли Христос говорив ці слова! Жменька віруючих, проти яких була спрямована сила демонів і злих людей. Але послідовники Христа не повинні були боятися. Збудовані на Сkelі Христової сили, вони не могли бути переможені.

Протягом шести тисяч років віра будується на Христі. Протягом усього цього часу урагани й бурі сатанинського гніву розбиваються об Сkelю нашого спасіння, але вона стоїть непохитно.

[394] Петро висловив істину, яка є основою віри Церкви; Сам Ісус відзначив його як представника всіх віруючих, говорячи: «Я дам тобі ключі Царства Небесного: що ти зв'яжеш на землі, буде зв'язане на Небесах; і що ти розв'яжеш на землі, буде розв'язане на Небесах». ¹⁴

«Ключі Царства Небесного» — це слова Христа. Усі слова Святих Писань є Його словами. Вони мають силу відкривати і закривати Небо. Вони виявляють умови, за яких люди приймаються чи відкидаються. Таким чином, праця тих, хто проповідує Слово Боже, є запахом життєдайним на життя або смертоносним на смерть. Результати їхньої місії будуть відчутні у вічності.

Спаситель не доручив справи Євангелія винятково Петрові. Трохи пізніше, повторюючи сказані Петрові слова, Він застосував їх до Церкви, і по суті вони стосувалися дванадцятьох учнів як представників усіх віруючих. Якби Ісус наділив одного з учнів особливою, більшою, ніж інших, владою, то вони не змагалися б так часто за те, хто з них буде більшим. Вони підкорились би бажанню свого Вчителя і вшановували б того, кого Він обрав.

Замість того, щоб призначити одного головою, Христос сказав учням: «Ви ж не називайте себе вчителями», «не називайтеся і наставниками, бо є один ваш Наставник — Христос».¹⁵

«Христос є головою для кожного чоловіка». Бог «усе підкорив під Його ноги і поставив Його над усім — як Голову Церкви, яка є Його тілом, повнотою Того, Хто наповняє все в усьому!».¹⁶ Церква збудована на Христі й повинна коритися Йому як своєму Голові. Вона не може залежати від людини або перебувати під її керівництвом. Чимало людей стверджують, що відповідальне становище в Церкві дає їм право диктувати іншим, у що вони мають вірити і що робити. Бог не схвалює цього. Спаситель говорить: «Ви всі брати».¹⁵ Усі підвладні спокусі, і всім властиво помилятися. Ми не можемо покладатися, як на вождя, ні на одну зі смертних істот. Скеля віри — це жива присутність Христа в Церкві. На ній можуть будуватися найслабші, а ті, що вважають Себе сильними, виявляться найслабшими, якщо не оберуть Христа своєю силою. «Проклятий той муж, хто надію покладає на людину і робить своєю силою слабу плоть»¹⁷ Господь — «Скеля, і діло Його досконале».¹⁸ «Блаженні усі, хто на Нього надіється»¹⁹

[395]

Після визнання Петром своєї віри Ісус звелів учням не говорити нікому, що Він — Христос. Це повеління було дане з причини рішучого протистояння книжників і фарисеїв. Більше того, народ і навіть учні мали настільки спотворене уявлення про Месію, що відкрите визнання не сприяло б правильному розумінню Його характеру і діяльності. Але щодня Ісус відкривався їм як Спаситель і таким чином бажав дати правильне уявлення про Себе як про Месію.

Учні все ще сподівалися, що Христос царюватиме як земний правитель. Хоча Він довго не виявляв Своїх намірів, вони

вірили, що Ісус не завжди буде бідним і невідомим. Надходить час, коли Він заснує Своє Царство. Учні навіть не могли собі уявити, що ненависть священників і рабинів ніколи не закінчиться, що Христос буде відкинутий Своїм же народом, засуджений як бунтівник і розп'ятий як розбійник. Але влада темряви наближалась, і тому Ісус повинен був сповістити Своїм учням про прийдешню боротьбу. Він зі скорботою чекав випробування.

Досі Христос нічого не говорив їм про Свої страждання і смерть. У розмові з Никодимом Він лише сказав: «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський, щоб кожний, хто вірить у Нього [не загинув, але] мав вічне життя».²⁰ Але учні не чули цього, а якби навіть і чули, то не зрозуміли б. Тепер вони були з Ісусом, слухали Його слова, бачили Його вчинки і, незважаючи на Його скромне оточення, а також опір священників і народу, могли приєднатися до свідчення Петра: «Ти є Христос, Син Бога живого»³ Тому настав час відхилити завісу, яка закривала майбутнє. «Відтоді Ісус почав виявляти Своїм учням, що Йому потрібно йти в Єрусалим та багато постраждати від старійшин, первосвящеників і книжників, бути вбитим і третього дня воскреснути».²¹

[396] Від болю і здивування учні не могли вимовити й слова, а лише мовчки слухали Його. Христос прийняв свідчення Петра, що Він — Син Божий, і тепер Його слова про страждання і смерть видавалися їм незбагненими. Петро не міг далі мовчати. Він ухопився за свого Вчителя, ніби бажаючи відвернути від Нього прийдешню загибель. Апостол вигукнув: «Змилуйся над Собою, Господи! Хай цього з Тобою не станеться!»²¹

Петро любив свого Господа, але Ісус не похвалив його за таке бажання вберегти Його від страждань. Слова Петра не стали потіхою і допомогою для Ісуса в Його великому майбутньому випробуванні. Вони не узгоджувалися ані з Божою милістю до гинучого світу, ані з уроком самопожертви, який Ісус прийшов викласти на власному прикладі. Петро не бажав бачити хрест у служінні Христа. Враження від слів Петра було зовсім протилежним тому, чого Христос бажав навчити Своїх послідовників. Тому Спаситель був змушений висловити один з найсильніших докорів, які будь-коли сходили з Його уст:

«Відійди від Мене, сатано, ти спокушаєш Мене, бо думаєш не про Боже, а про людське!»²²

Сатана намагався позбавити Ісуса мужності і відвернути від Його місії. Петро ж у своїй сліпій любові став знаряддям у руках спокусника. Це князь зла був автором такої думки. У палкому закличові Петра відчувалася його натура. У пустелі сатана запропонував Христові панувати над усім світом за умови зійти зі шляху самопожертви і покори. Тепер він пропонував цю ж спокусу учневі Христа. Він намагався зосередити увагу Петра на земній славі, аби приховати від нього хрест, на який бажав спрямовувати його погляд Ісус. Сатана знову спокутував Ісуса через Петра, але Спаситель не звертав на неї уваги. Він думав про Свого учня. Сатана став між Петром і його Вчителем, щоб серце учня не було зворушене від думки про Христове приниження задля нього. Слова Христа були звернені не до Петра, а до того, хто намагався розділити учня зі Спасителем. «Відійди від Мене, сатано...»²², тобто не ставай більше між Мною і Моїм заблудлим слугою. Я маю стати віч-на-віч з Петром і відкрити йому таємницю Моєї любові.

Для Петра це був гіркий урок; йому важко було усвідомити, що шлях Христа на Землі пролягає через муки і приниження. Цього учня лякала участь у стражданнях Господа. Але в полум'ї горнила випробувань він мав пізнати Його благословення. Минуло багато років, і зігнутий під тягарем часу і праці, він писав: «Любі! Не дивуйтеся вогневі, що трапляється з вами для вашого випробування, — наче якомусь дивному випадкові; але радійте, що ви є учасниками Христового страждання, щоб і при з'явленні Його слави ви раділи та веселилися».²³

[397]

Далі Ісус пояснив учням, що Його життя самозречення має стати прикладом того, яким повинно бути і їхнє життя. Зібравши навколо Себе учнів та інших людей, Він сказав: «Коли хто хоче йти за Мною, хай зречеться самого себе, візьме свій хрест і йде за Мною».²²

Хрест асоціювався з владою Риму. Він був знаряддям найбільш жорстокої ганебної смерті. Найгірші злочинці повинні були самі нести свій хрест на місце страти; переважно, коли хрест клали на їхні плечі, вони чинили відчайдушний опір, поки це знаряддя тортур силоміць не прив'язували до них. Але

Ісус звелів Своїм послідовникам узяти свого хреста і нести його за Господом. Слова Христа, хоча й були для них малозрозумілими, закликали учнів упокоритися перед найбільш гірким приниженням і навіть смертю задля Христа. Неможливо було викласти суть повного самозречення краще, ніж цими словами Спасителя. Усе це Він прийняв заради них. Доки ми були загублені, Небо не було собою бажаним місцем для Ісуса. Він залишив небесні двори, щоб зазнати докорів, образ та ганебної смерті. Той, Хто володів незліченними багатствами Небес, збіднів, щоб через Його убогість ми могли збагатитися. Ми повинні пройти шляхом, яким ішов Він.

Любити людей, заради котрих помер Христос, — означає розп'ясти власне «я». Кожна Божа дитина повинна дивитися на себе як на ланку спущеного з Небес рятівного ланцюга для спасіння світу. Християнин повинен бути одне з Христом у Його Плані милості, іти разом з Ним шукати і спасати загублених.

Послідовник Христа буде постійно усвідомлювати, що він присвятив себе Богові і повинен своїм характером являти світові Христа. Самопожертва, співчуття і любов, виявлені в житті Христа, мають стати очевидними в житті Божого працівника.

[398] «Бо коли хто хоче спасти свою душу, той погубить її, а хто погубить свою душу заради Мене, той знайде її».²⁴ Егоїзм — це смерть. Жоден орган тіла не зможе жити, коли він працюватиме тільки для себе. Якщо серце не буде постачати життєдайну кров до голови чи рук, воно швидко втратить свою силу. Подібно до життєдайної крові, любов Христа надходить до кожної частини його духовного тіла. Ми — члени одного організму, і душа, яка відмовляється давати, загине.

«Бо яка користь людині, — запитує Христос, — коли вона увесь світ здобуде, а свою душу занапастить? Або що дасть людина взамін за свою душу?»²⁴

Відвертаючи погляди учнів від теперішніх бідності і приниження, Він спрямовує їх до Свого Пришестя, яке відбудеться не в блиску земного владика, а в Божій славі й оточенні небесного воїнства. Він підкреслив: «І тоді віддасть кожному згідно з його ділами» Бажаючи підбадьорити їх, Він додав «Запевняю вас, що деякі з тих, котрі стоять тут, не зазнають смерті, доки не побачать Сина Людського, що йде у Своему Царстві».²⁵ Але

учні не зрозуміли Його слів. Слава здавалася їм надто далекою, їхні очі зосереджувалися на реальному — убогості земного життя, приниженні і стражданнях. Чи збудуться їхні рожеві надії щодо царства Месії? Невже їм так і не доведеться побачити свого Господа на престолі Давида? Невже Христос повинен жити як покірний безпритульний мандрівник? Невже Він буде зневаженим, відкинутим і вбитим? Глибокий сум сповнив їхні серця, бо вони любили свого Вчителя їх тривожили сумніви. Видавалося неймовірним, щоб Син Божий був підданий такому жорстокому приниженню. Вони запитували: навіщо Йому добровільно йти до Єрусалима назустріч випробуванням, яких, за Його словами, Він мав зазнати? Як Він міг наражати Себе на подібне і залишити їх у пільмі — ще більшій за ту, в якій вони блукали до зустрічі з Ним?

Учні вважали, що в околиці Кесарії Филипової Христос недосяжний для Ірода і Каяфи. Тут Йому можна було не боятися ненависті юдеїв чи римської влади. Чому б не працювати тут, подалі від фарисеїв? Для чого віддавати Себе на смерть? Якщо Він має померти, то як же тоді зможе заснувати Своє Царство, яке не здолають пекельні сили? Для учнів це було справжньою таємницею.

[399]

Вони йшли берегом Галілейського моря до міста, в якому мали бути зруйновані всі їхні надії. Учні не насмілювалися заперечувати Христові, а лише стиха сумно перемовлялися про те, що їх чекає в майбутньому. Навіть у своїх сумнівах вони потішали себе думкою, що якісь непередбачені обставини зможуть відвернути ту долю, яка очікує їхнього Господа. Так, пригнічені смутком і сумнівами, з надією і страхом, провели вони шість довгих похмурих днів.

[400]

¹ Псал.40:8-9

² Марк.8:27

³ Матв.16:15-16

³ Матв.16:15-16

⁴ 2Кор.4: 18

⁵ Матв.16:17

⁶ Йов 11:8

⁷ 1Кор.2:9:10

⁸ Псал.25:14

- ⁹Йоан.6:45
⁵Матв.16:17
¹⁰Матв.16:18
¹¹Втор.32:4, Псал.62:7, Ісаї 28:16
¹²1Петр.2:3-5
¹³1Кор.3:11
¹⁰Матв.16:18
¹⁴Матв.16:19
¹⁵Матв.23:8,10
¹⁶1Кор.11:1; Ефес.1:22-21
¹⁵Матв.23:8,10
¹⁷Єрем.17:5
¹⁸Втор.32:4
¹⁹Псал.2:12
²⁰Йоан.3:14-15
³Матв.16:15-16
²¹Матв.16:21-22
²¹Матв.16:21-22
²²Матв.16:23-24
²²Матв.16:23-24
²³1Петр.4:12-13
²²Матв.16:23-24
²⁴Матв.16:25-26
²⁴Матв.16:25-26
²⁵Матв.16:27-28

Розділ 46. «Він переобразився»

(На підставі Євангелій від Матвія 17:1-8; Марка 9:2-8; Луки 9:28-36)

Находив вечір, коли Ісус покликав до Себе трьох учнів Петра, Якова і Йоана — і повів їх через поля, а потім нерівною стежиною на безлюдну гору. Спаситель і Його учні цілий день подорожували та навчали, і сходження на гору втомило їх. Христос звільняв багатьох страждальців від тілесних і духовних тягарів. Він надихав новим життям їхні ослаблені тіла, але Сам зодягнений у людське єство, утомився, як і учні.

Останні промені призахідного сонця ще затрималися на вершині гори і позолотили своїм світлом стежку, якою вони йшли. Але незабаром світло згасло як на горі, так і в долині. Сонце сховалося за обрій, і самотніх мандрівників оповила нічна темрява. Здавалося, що навколишній морок був співзвучний їхньому журливому життю, над яким нависали густі хмари.

Учні не наважувалися запитати у Христа, куди і чому вони йдуть. Він часто проводив тлі ночі в молитві на горі. Той, Чия рука створила гори й долини, почувався як удома серед природи, насолоджуючись її тишею. Учні йшли за Христом, дивуючись, чому Учитель вирішив здійснити таке важке сходження, у той час як вони були стомлені, та й Він Сам потребував відпочинку.

Нарешті, Христос сказав, що далі вони не підуть. Відійшовши від них на деяку відстань, Муж скорбот почав молитися з голосінням і сльозами Він благає про силу, щоб витримати випробування за людей. Він потребував підкріплення від Всемогутнього, бо тільки так зможе сміливо дивитись у майбутнє. З глибини серця Він молиться за учнів, щоб у годину темряви їхня віра не ослабла.

[401]

Його тіло вкрила нічна роса, але Він не відчуває цього. нічні сутінки огортають Його, та Він не зважає на це. Повільно спливають години. Спочатку учні щиро приєдналися до Нього в молитві, але згодом, переможені втомою, заснули. Ісус говорив їм про Свої страждання. Він узяв їх із Собою, щоб вони об'єдналися з Ним у молитві; і навіть тепер Він молиться за них. Спаситель бачив смуток Своїх учнів і бажав полегшити їхню горе запевненням, що їхня віра не була марною. Не всі — навіть із цих дванадцятьох — зможуть отримати відкриття, яке Він бажав дати. Лише троє, котрі мали стати свідками Його страждань у Гефсиманії, були обрані, щоб залишитися з Ним на горі. Він молився, щоб їм була явлена слава, яку Він мав з Отцем ще до створення світу, щоб Його Царство могло відкритися людським очам і учні були зміцнені для споглядання цього Царства. Він благає, щоб вони стали свідками відкриття Його божественності, щоб знаходили потішення в час Його найбільших страждань, усвідомлюючи, що Він воістину Син Божий і що Його ганебна смерть становить частину Плану спасіння.

Молитва Христа була почута. У той час, як Він покійно схилився до кам'янистої землі, раптом відкрилося небо, широко відчинилися золоті ворота Божого міста, і небесне сяйво, огорнувши Спасителя, освітило всю гору. Його божественність, що пробивалася крізь людську природу, з'єднується з вишньою славою Христос підвівся із землі і постав у божественній величі. Душевні муки скінчилися. Тепер Його обличчя сяяло, «як сонце», а Його одяг був білий, «як світло».¹

Прокинувшись, учні побачили сяйво слави, котре освітило всю гору. Зі страхом і зачудуванням вони споглядали сяючу постать свого Вчителя. Коли ж вони призвичаїлися до цього чудесного світла, то побачили, що Ісус не один. Поруч з Ним перебували дві небесні істоти Це був Мойсей, який розмовляв з Богом на горі Сінаї, та Ілля, котрому, як і ще одному з Адамових синів, була дарована велика перевага — ніколи не зазнати смерті.

П'ятнадцять століть тому Мойсей, стоячи на вершині гори Фасгі, дивився на Обітований край. Але через скоєний у Меріві гріх йому не дано було ввійти туди. Не йому була дарована

радість запровадити синів Ізраїлю до землі їхніх батьків. Його розпачливі слова: «Нехай перейду ж я та побачу той хороший край, що по тім боці Йордану, ту гарну гірську землю та Ливан»² не були вислухані. Надія, яка сорок років освітлювала темряву блукань по пустелі, мала залишитися нездійсненою. Його багаторічна важка праця та обтяжливі турботи завершилися могилою в пустелі. Але Той, «Хто силою, яка діє в нас, може зробити значно більше всього, що ми просимо або думаємо»,³ відповів на молитву Свого слуги в інший спосіб. Хоча Мойсей опинився під владою смерті, він не повинен був залишатися в могилі. Христос Сам покликав його до життя. Сатана-спокусник претендував на тіло Мойсея, посилаючись на його гріх, але Христос воскресив його (див. Юди 9).

На горі Переображення Мойсей став свідком перемоги Христа над гріхом і смертю. Він уособлював тих, що вийдуть із могил при воскресінні праведних. Ілля, узятий на небо, не зазнавши смерті, представляє тих, котрі живими зустрінуть Другий прихід Христа на Землю і будуть переіменовані «раптом, в миг ока, при останній сурмі», «коли це тлінне зодягнеться в нетління, а смертне зодягнеться в безсмертя».⁴ Ісус був осяяний небесним світлом, як це буде, коли Він прийде вдруге «не задля гріха, а тих, що очікують Його на спасіння», бо Він «прийде в славі Свого Отця з ангелами святими»⁵ Це також було виконання обітниць Спасителя учням. На горі в мініатюрі було показане майбутнє Царство Слави: Христос — Цар, Мойсей — представник воскреслих святих, Ілля — представник перевтілених святих.

Учні не розуміли побаченого, але раділи, що їхній терплячий, лагідний і скромний Учитель, Котрий мандрував як безпритульний чужинець, тепер ушанований улюбленцями Небес. Вони гадали, що Ілля прийшов проголосити Царство Месії, яке незабаром буде встановлене на Землі. Учні були готові назавжди залишити спогади про свої страхи й розчарування їм так хотілося залишитися тут, де відкривалася Божа Слава. І Петро вигукнув: «Учителю, добре нам тут бути Зробімо три намети один Тобі, один Мойсееві та один Іллі!»⁶ Учні бути впевнені, що Мойсей та Ілля послані захистити їхнього Вчителя й утвердити Його царську владу.

Але короні мав передувати хрест. Не про урочисту коронацію Христа, а про Його смерть в Єрусалимі говорили святі мужі з Ісусом. Несучи на Собі немочі людства, обтяжений його скорботами і гріхами, Ісус залишався самотнім серед людей. Коли морок майбутнього випробування гнітив Його, Він був у духовній самотності серед світу, який не пізнав Його. Навіть Його улюблені учні, поглинуті смутком, сумнівами і самолюбними сподіваннями, не могли збагнути таємниці Його місії. Він жив у атмосфері любові й небесного спілкування, проте у створеному Ним світі залишався самотнім. Тепер Небеса постали до Ісуса своїми вісниками не ангелів, а мужів, котрі перейшли через страждання й скорботу і могли співчувати Спасителеві у випробуваннях Його земного життя. Мойсей та Ілля були співпрацівниками Христа. Вони поділяли Його прагнення спасти людей. Мойсей благав за Ізраель: «О, якби Ти простив їм їхній гріх! А як ні, то викресли мене з книги Своєї, що Ти написав»⁷ Ілля також свого часу зазнав духовної самотності, оскільки протягом трьох з половиною років голоду зносив тягар ненависті й горя усього народу. Він один стояв за Бога на горі Кармел; один, охоплений стражданням і відчаєм, утік до пустелі. Ці мужі, піднесені вище за будь-якого ангела біля Божого престолу, прийшли, щоб поговорити з Ісусом про Його страждання, розрадити і запевнити в співчутті Неба. Темою їхньої розмови була надія світу і спасіння кожної людини.

Сон здолав учнів, і вони чули лише частину розмови Христа і небесних вісників. Оскільки вони не пильнували й не молилися, то й не прийняли того, що Бог бажав їм дати, — пізнання про страждання і славу Христа. Вони втратили благословення, які могли б отримати, якби стали учасниками Його самопожертви. Повільні серцем, щоб вірувати, ці учні мало дорожити скарбом, яким Небо хотіло збагатити їх.

[404]

І все ж вони отримали велике світло. Ці три учні переконалися, що Небеса знають про гріх ізраїльського народу — відкинення Христа. Вони отримали більш ясне розуміння місії Спасителя. Вони бачили своїми очима і чули своїми вухами те, що було понад людське розуміння. Учні стали «очевидцями Його величі»⁸ і зрозуміти: Ісус — справді Месія, про Якого

свідчили патріархи і пророки. Цілий Всесвіт визнає Його Месією.

У той час, як учні все ще споглядали сцену на горі, «хмара оповила їх, і з хмари пролунав голос: це є Мій Улюблений Син, Якого Я вподобав; Його слухайте!»⁹ Коли вони побачили цю хмару слави, яснішу за ту, що йшла перед племенами Ізраїлю в пустелі; коли почули Божий голос, сила котрого змусила тремтіти гору, то впали на землю, як мертві, і лежали, не підносячи голови, доки до них не підійшов Ісус. Господь доторкнувся до них і розвіяв їхній страх Своїм таким знайомим голосом: «Устаньте й не бійтеся!» Насмілившись підвести очі, вони побачили, що слава небесна відійшла, а Мойсея та Іллі вже не було. Вони залишилися на горі лише з Ісусом.

[405]

¹ Матв.17:2

² Втор.3:25

³ Ефес.3:20

⁴ 1Кор.15:51,54

⁵ Євр.9:28; Марк.8:38

⁶ Луки 9:33

⁷ Вих.32:32

⁸ 2Петр.1:16

⁹ Матв.17:5,7

Розділ 47. Служіння

(На підставі Євангелій від Матвія 17:9-21; Марка 9:9-29; Луки 9:37-45)

Провівши ніч на горі, Ісус та учні при сході сонця зійшли в долину. Учні були замислені, пригнічені й мовчазні. Навіть Петро не мав чого сказати. Вони з радістю залишилися б на святому місці, осяяному небесним світлом, де Син Божий явив Свою Славу. Але на них ще чекала праця для людей, котрі вже шукали Ісуса.

Біля підніжжя гори зібралася велика юрба. Людей сюди привели учні, які залишилися внизу і знали, куди пішов Ісус. Наближаючись до натовпу, Спаситель попросив трьох Своїх супутників не розповідати про побачене: «Нікому не розповідайте про видіння, доки Син Людський не воскресне з мертвих».¹ Дане учням об'явлення потрібно було сховати в серці й не розголошувати. Розповісти про нього народові означало б викликати лише глузування або пусту цікавість. Навіть дев'ять апостолів не збагнули б цього, доки Христос не воскресне з мертвих. Це було важко зрозуміти навіть трьом обраним учням, про що свідчить той факт, що, незважаючи на провіщення Христа про Свою долю, вони продовжували запитувати один одного, що означає воскреснути з мертвих. Однак вони не просили в Ісуса жодних пояснень. Його передречення сповнили їх смутком; вони не бажали подальшого відкриття про те, чого, на їхню думку, ніколи не станеться. Коли зібрані в долині люди побачили Ісуса, вони побігли Йому назустріч, радісно й шанобливо вітаючи Спасителя. Але Ісус одразу помітив їхнє сильне збентеження. Учні також виглядали стурбованими. Щойно стався випадок, який приніс їм гірке розчарування і приниження.

У той час, як вони чекали біля підніжжя гори, один батько привів до них свого сина і просив учнів вигнати з нього німого

духа, який мучив юнака. Коли Ісус посилав дванадцятьох учнів проповідувати в Галілеї, то дав їм владу виганяти нечистих духів. Тоді вони пішли сповнені сильної віри, і злі духи корилися їхньому слову. І тепер вони наказали духові, що мучив хлопця, залишити свою жертву в ім'я Христа, але демон тільки посміявся над ними, ще раз виявивши свою силу. Учні, не розуміючи причини своєї поразки, відчували, що стягають ганьбу на себе і свого Вчителя. Серед народу були книжники, котрі скористалися цією нагодою, аби принизити їх. Протиснувшись до учнів, вони дошкуляли їм своїми запитаннями, виставляючи їх та Вчителя ошуканцями. Ось, — зловтішно кричали рабини, — знайшовся злий дух, котрого ні учні, ні Сам Христос не можуть перемогти. Народ почав схилитися на бік книжників, і в натовпі чулися презирливі вигуки і насмішки.

Раптом звинувачення припинилися. Люди побачили Ісуса і трьох учнів, які наближались до них. У народі відразу ж відбулася зміна почуттів. Ніч спілкування з небесною славою залишила свій слід на Спасителеві та Його супутниках. Їхні обличчя сяяли світлом, яке викликало шанобливість. Книжники перелякано відступили, і народ привітав Ісуса.

Спаситель негайно підійшов до місця, де точилася суперечка, ніби Сам був свідком того, що сталося. Звернувшись до книжників, Він запитав: «Про що сперечаєтеся між собою?»²

Але голоси щойно зухвалих звинувачів нараз стихли. Запанувала тиша. Нещасний батько, протиснувшись крізь натовп, упав до ніг Ісуса, виливаючи перед Ним увесь свій біль і розчарування. «Учителю, — промовив він, — я привів до Тебе свого сина, що має німого духа. Як тільки де схопить його, то кидає ним... Просив я Твоїх учнів, щоб вигнали його, але вони не змогли!»³

[407]

Ісус подивився на перелякану юрбу, прискіпливих книжників, збентежених учнів. У кожному серці Він читав невір'я, а тому з болем вигукнув: «О роде невірний, доки Я буду між вами? Доки Я буду терпіти вас?» Після цього наказав засмученому батькові: «Приведіть його до Мене».³

Хлопця привели, і як тільки погляд Спасителя зупинився на ньому, злий дух почав кидати ним об землю і хворий корчився

у страшних муках. Хлопець качався по землі з піною біля рота; нелюдські зойки пронизували повітря.

І знову зустрілися на полі битви Князь життя і князь темряви; Христос, Котрий виконував Свою місію — «проповідував полоненим визволення ... і пригноблених відпускав на волю»,⁴ і сатана, котрий намагався утримувати жертву у своєму полоні. Невидимі для людей ангели світла та воїнства злих ангелів зібралися довкола, спостерігаючи за битвою. На якусь мить Ісус дозволив нечистому духові виявити свою силу, щоб глядачі могли оцінити наступне визволення.

Усі уважно стежили за тим, що відбувалося: натовп — за-тамувавши подих, батько — з надією і страхом. Ісус запитав: «Скільки часу, як це сталося з ним?»⁵ Батько розповів історію багаторічного страждання, а потім, не в змозі більше терпіти, вигукнув: «Якщо можеш, допоможи нам, змилосердься над нами!»⁵, «Якщо можеш...» Навіть батько засумнівався в силі Христа.

Ісус відповів: «Усе можливо віруючому!»⁵ Христос мав достатньо сили, але зцілення сина залежало від батькової віри. Обливаючись сльозами, усвідомивши власну неміч, батько віддався милості Христа і вигукнув: «Вірю, допоможи моему невірству!»⁵

Ісус, звернувшись до страждальця, сказав: «Духу німий і глухий, Я тобі наказую: вийди і більше не входь у нього!»⁵ Почувся зойк, почалася страшна боротьба. Здавалося, що демон, покидаючи свою жертву, забрав і її життя. Хлопець лежав нерухомо, наче мертвий. У натовпі почувся шепіт: «Помер!»⁵ Але Ісус, узявши його за руку, підвів і віддав батькові — цілковито здорового тілом і розумом. Батько і син прославили ім'я Визволителя. Люди «дивувалися величі Божій»,⁶ тоді як приголомшені й засоромлені книжники понуро пішли геть.

[408]

«Якщо можеш, допоможи нам, змилосердься над нами».⁵ Скільки ще пригнічених гріхом душ повторюють цю молитву! А милосердний Спаситель усім відповідає: «Усе можливо віруючому».⁵ Віра єднає людей з Небесами і дає силу для боротьби із силами темряви. У Христі Бог дарує нам засоби для перемоги над усіма гріховними нахилами, а також силу чинити опір усякій, навіть найсильнішій спокусі. Але багато людей усвідом-

люють, що їм бракує віри, і тому не наважуються наблизитися до Христа. Нехай ці безпорадні недостойні душі віддадуться на милість співчутливого Спасителя. Дивіться не на себе, а на Христа. Той, Хто колись зціляв хворих, виганяв демонів, і сьогодні такий же могутній Викупитель. Віра приходить від Божого Слова. Тож тримайтеся за Його обітницю: «І того, хто до Мене приходить, Я не вижену геть». ⁷ Упадіть до Його ніг і благайте: «Вірю, допоможи моєму невірству». ⁵ Якщо ви так учините, то ніколи не загинете. Ніколи!

За короткий час троє обраних учнів були свідками найвищої слави і найглибшого падіння. Вони побачили людське ество, в одному випадку переображене на образ Божий, а в іншому — принижене до подоби сатани. Вони споглядали Ісуса на горі, де Він розмовляв з небесними посланцями і де голос із сяючої славою хмари проголосив Його Сином Божим. І ось Він зійшов, щоб стати свідком найбільш гнітючої огидної сцени — біснуватого юнака зі спотвореним обличчям, який скреготав зубами і корчився в муках. Жодна людська сила не в змозі була звільнити його від цих мук. А могутній Спаситель, Котрий лише кілька годин тому стояв прославленим перед Своїми враженими учнями, схиляється, щоб підняти жертву сатани з землі та віддати його батькові в повному духовному і фізичному здоров'ї.

Це був наочний урок викуплення — Божий Син у славі Отця схилювався, щоб спасти гинучого. Це символізувало також і місію учнів. Життя служителів Христа не повинно проходити лише на вершині гори у спілкуванні з Ісусом під час духовного просвітлення. На них чекає робота внизу, у долині. Поневолені сатаною душі чекають слів віри і молитви, які можуть зробити їх вільними.

Дев'ять учнів продовжували роздумувати над своєю гіркою поразкою. Коли ж Ісус знову залишився з ними на самоті, вони запитали: «Чому ми не змогли його вигнати?» Ісус відповів: «Через ваше маловір'я. Запевняю вас: коли будете мати віру, як гірчичне зерно, то скажете цій горі: перейди звідси туди! — і вона перейде; і нічого не буде для вас неможливого. [Цей же рід не виходить інакше — тільки молитвою і постом]» ⁸ Невір'я, яке розлучило їх із Христом, та байдужість, з якою

вони поставилися до довіреного їм святого служіння, призвели до поразки в битві із силами темряви.

Слова Христа про Його смерть викликали у них смуток і сумнів. А обрання трьох їхніх товаришів, які супроводжували Ісуса на гору, породило в інших дев'ятьох ревність. Замість того, щоб зміцнювати свою віру молитвою і роздумами над словами Христа, вони зосередилися на своїх прикрошах та особистих образах. Саме в такому стані духовної темряви вони вийшли на боротьбу із сатаною.

Щоб перемогти в подібній битві, вони повинні були здійснювати цю справу з іншим духом. їм потрібно було зміцнити свою віру ревною молитвою, постом і упокоренням серця. Треба було звільнитися від власного «я», сповнитися Духом і Божою силою. Лише наполегливе щире благання до Бога з вірою, яка веде до цілковитої залежності від Господа і повного посвячення Його праці, можуть забезпечити людям допомогу Святого Духа в боротьбі проти «світоправителів цієї темряви, проти піднебесних духів злоби». ⁹ «Коли будете мати віру, як гірчичне зерно, — сказав Ісус, — то скажете цій горі: переїди звідси туди! — і вона переїде; і нічого не буде для вас неможливого». ⁸ Хоча гірчичне зерно дуже маленьке, воно містить у собі таку ж таємничу силу життя, яка викликає ріст найвищого дерева. Коли гірчичне зерно потрапляє в землю, крихітний зародок живиться усім, що Господь передбачив для його розвитку, тому швидко й невинно зростає. Маючи таку віру, ви будете житися Словом Божим, а також усім, що Господь передбачив для допомоги людині. Таким чином ваша віра зміцниться і принесе допомогу небесних сил. Хоч перешкоди, які сатана нагромадив на вашому шляху, здаватимуться нездоланними, як вічні гори, проте на вимогу віри вони зникнуть. ⁸

[410]

[411]

¹Матв.17:9²Марк.9:16³Марк.9:17-19³Марк.9:17-19⁴Луки 4:18⁵Марк.9:21-26⁵Марк.9:21-26

- ⁵Марк.9:21-26
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁶Луки 9:43
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁷Йоан.6:37
- ⁵Марк.9:21-26
- ⁸Матв.17:19-21
- ⁹Ефес.6:12
- ⁸Матв.17:19-21
- ⁸Матв.17:19-21

Розділ 48. Хто більший?

(На підставі Євангелій від Матвія 17:22-27; 18:1-20; Марка 9:30-50; Луки 9:46-48)

Повернувшись до Капернаума, Ісус не пішов у відоме всім місце, де Він часто навчав людей, а разом з учнями непомітно вирушив до дому, який мав стати Його тимчасовим пристановищем. Перебуваючи в Галілеї, Він намагався більше повчати учнів, ніж працювати для народу.

Подорожуючи по Галілеї, Христос знову старався підготувати учнів до майбутніх Своїх випробувань. Він говорив їм, що має піти до Єрусалима, аби там бути відданим на смерть, а потім воскреснути. До цього Він додав дивне і урочисте повідомлення, що буде відданий до рук Своїх ворогів. Але і цього разу учні не зрозуміли Його слів. Хоча над ними нависла тінь великого смутку, у їхніх серцях знайшов місце дух суперництва. Вони сперечалися між собою, хто з них буде більшим у Царстві. Учні бажали приховати цю суперечку від Ісуса, тому дорогою до Капернаума не пішли, як завжди, поруч з Ним, а залишалися позаду. Отже, коли вони ввійшли до Капернаума, Христос ішов попереду. Ісус знав їхні думки і бажав дати їм пораду та повчання. Але для цього чекав слушної нагоди, коли їхні серця будуть відкриті, щоб прийняти Його слова.

[412] Незабаром після того, як вони прийшли до міста, до Петра звернувся збирач податків на храм із запитанням: «А ваш Учитель заплатить дидрахму?»¹ Ця данина була не цивільним, а релігійним податком; кожний юдей повинен був щорічно сплачувати його на утримання храму.

Відмова від сплати такого податку розцінювалась як невірність храмові і, на думку рабинів, була одним з найтяжчих гріхів. Ставлення Спасителя до законів рабинів та Його відкритий докір захисникам традицій були приводом для звинувачення

Його у спробі скасувати храмове служіння. Тепер вороги отримали нагоду звинуватити Його, а в збирачеві податків вони знайшли охочого спілняка.

У запитанні збирача податків Петро відчув сумнів щодо вірності Христа храмові. Ревно оберігаючи честь свого Вчителя, він поспішно, не порадившись з Ісусом, відповів, що Ісус заплатить данину.

Але Петро не до кінця зрозумів намір збирача податків. Існували певні класи суспільства, які були вільні від сплати такого податку. За часів Мойсея, коли левіти були відокремлені на служіння у Святині, вони не отримали спадщини серед народу. Господь сказав: «Тому й не має Левієвої частки спадку з братами. Господь — спадщина його».² За днів Христа священики і левіти надалі вважалися посвяченими на служіння у храмі і від них не вимагали річного податку на його утримання. Від податку були звільнені й пророки. Таким чином, вимагаючи сплати податку від Ісуса, рабини тим самим стверджували, що Він не пророк і не вчитель, а звичайна людина. Відмова Ісуса заплатити данину розцінювалася б як невірність храмові, тоді як виплата Ним податку підтвердила б думку рабинів, що Він не пророк.

Нещодавно Петро визнав Ісуса Божим Сином, а тепер втратив нагоду пояснити, Ким є його Вчитель. Своїм запевненням збирачеві податків, що Ісус заплатить данину він, фактично, підтвердив фальшиве уявлення про Христа, яке поширювали священики й правителі.

Коли Петро ввійшов у дім, Спаситель нічого не сказав про те, що сталося, а спитав: «Як тобі здається, Симоне, з кого земні царі беруть данину чи податок: зі своїх синів чи з чужих?» Петро відповів: «„Із чужих“, — тоді Ісус сказав йому: „Отож, сини вільні“».³

[413]

У той час як громадяни країни обкладаються податками для утримання свого царя, діти монарха вільні від цього. Так і Ізраїль — вибраний Божий народ — зобов'язаний був підтримувати Його служіння; але Ісус, Син Божий, не підлягав цьому обов'язку. Якщо священики й левіти були звільнені від сплати податку у зв'язку з їхнім служінням у храмі, то тим більше звільнявся від нього Той, для Кого храм був домом Його Отця!

Якби Ісус заплатив данину без заперечень, Він, фактично, визнав би справедливість звинувачень і цим зрікся Своєї божественності. І хоча Господь вважав за потрібне виконати вимогу, однак спростував підставу цієї вимоги. Сплатою данини Він засвідчив Свою божественну природу. Стало очевидним, що Він — Одне з Богом — і тому не мав обкладатися податком, як звичайний підданий царства.

«Піди до моря, — сказав Він Петрові, — закинь вудку, візьми рибу, яка першою попадеться, і, відкривши їй рота, знайдеш статир; візьми його і дай їм за Мене та за себе».⁴

Хоч Його божественність була зодягнута в людське єство, у цьому чуді Він явив Свою славу. Стало очевидним, що Він — Той, Хто колись проголосив через Давида: «Адже всі лісові тварини Мої та худоба на тисячах гір, Я знаю все птаство гірське, і звір польовий переді Мною! І коли б Я зголоднів, то не сказав би тобі, бо весь Всесвіт Мій і все, що є в ньому!»⁵

Хоч Ісус і довів, що не зобов'язаний платити податок, проте вирішив не починати суперечки з юдеями, бо вони могли перекрутити Його слова й обернути їх проти Нього. Щоб не дати приводу для спокуси через відмову сплатити данину, Він учинив те, що мав право не робити. Цей урок у майбутньому матиме велике значення для Його учнів. Незабаром відбудуться важливі зміни в їхньому ставленні до храмового служіння, і Христос навчав учнів не протиставитися без потреби встановленим порядкам. Наскільки можливо, вони повинні були уникати будь-якого приводу для фальшивого тлумачення своєї віри. Хоча християни не повинні жертвувати жодним принципом істини, все ж краще по можливості уникати зайвих суперечок.

[414]

Петро пішов до моря, а Христос із учнями залишалися в домі. Ісус покликав їх до Себе і запитав: «Що це дорогою ви обговорювали?»⁶ Присутність Ісуса та Його запитання допомогли учням у новому світлі побачити проблему, про яку вони сперечалися дорогою. Сором і самозасудження змусили їх мовчати. Ісус сказав їм, що повинен померти задля них, і їхня егоїстична честолюбність різюче контрастувала з Його безкорисливою любов'ю.

Коли Ісус говорив їм про Свою смерть і воскресіння, Він намагався залучити їх до розмови про велике випробування

їхньої віри. Якби вони були здатні прийняти Його настанови, то уникнули б гірких розчарувань і відчаю. Слова Вчителя принесли б учням розраду в годину тяжкої втрати і зневіри. Але незважаючи на те, що Він досить ясно говорив про Свої майбутні страждання, нагадування про наступне відвідання Єрусалима знову воскресило в них надію на земне царство. А це викликало суперечку, хто посяде в ньому найвище становище. Коли повернувся Петро, учні розповіли йому про запитання Спасителя; нарешті один із них насмілився запитати в Ісуса: «Хто найбільший у Царстві Небесному?»⁷

Спаситель, зібравши навколо Себе учнів, сказав: «Якщо хто хоче бути першим, нехай буде між усіма найменшим і всім слугою».⁸ Ці слова були настільки серйозними і вражаючими, що учні не зрозуміли їх. Вони не могли бачити того, що так ясно бачив Христос, не розуміли природи Христового Царства, і це було очевидною причиною їхніх суперечок. Але справжня причина приховувалася ще глибше. Якби Христос пояснив природу Свого Царства, то міг би на деякий час погасити суперечку, однак це не усунуло б її причин. Навіть після отримання повного знання питання про першість знову привело б їх до суперечок. Таким чином, після вознесіння Христа Церкву спіткало б лихо. Боротьба за найвище становище була проявом того самого духу, який став причиною великої боротьби на Небесах. Саме це змусило Христа зійти з Небес, щоб померти. Перед очима Христа постав образ Люцифера — «сина зірничі досвітньої»,⁹ котрий перевершував славою всіх ангелів, які оточували престол і були поєднані найтіснішими зв'язками з Божим Сином. Люцифер сказав: «Уподібнюсь Всевишньому».⁹ Бажання самозвеличення викликало розбрат у небесних оселях і призвело до падіння значної частини Божого воїнства. Якби Люцифер насправді бажав бути схожим на Всевишнього, то ніколи не залишив би свого місця на Небесах, бо дух Всевишнього виявляється в негоїстичному служінні. Люцифер бажав Божої влади, а не Його характеру. Він прагнув зайняти найвище місце, тому кожна істота, яка керується його духом, чинитиме те саме. З огляду на це, відчуження, незгоди і розбрат неминучі. Панування стає нагородою найсильнішого. Царство сатани — це царство насильства, де кожен вважає іншого пере-

шкодою для свого просування вперед або сходинкою, ступаючи на яку, можна досягти вищого місця.

У той час, як Люцифер вважав можливим стати рівним Богові, Христос, Велич Небес, «понизив Самого Себе, прийнявши образ раба, постав у подобі людини, і з вигляду був як людина; Він упокорив Себе, був слухняним аж до смерті, і смерті хресної». ¹⁰ Тепер, коли хрест уже стояв перед Ним, Його учні були настільки сповнені своєкорисливості — принципу царства сатани, що не тільки не могли розділити почуття свого Господа, а й навіть зрозуміти Його, коли Він говорив про Своє приниження заради них.

Дуже лагідно, але серйозно Ісус намагався виправити це зло. Він показав, який закон панує в Царстві Небесному і в чому, згідно з небесним мірилом, полягає справжня велич. Люди, спонукані пихою і бажанням відзначитися, думають лише про себе та здобуття нагороди, а не про те, як повернути Богові отримані від Нього дари. їм не буде місця в Царстві Небеснім, бо вони солідарні з прибічниками сатани.

Славі передує покора. На найпочесніше місце перед людьми Небо обирає працівника, який, подібно до Йоана Хрестителя, упокорює себе перед Богом. Учень, який найбільше уподібнився до дитини, — найефективніший у праці для Бога. Небесні істоти можуть співпрацювати лише з тим, хто не прагне самозвеличення, а працює для спасіння душ. Хто відчуває велику потребу в Божій допомозі, той благатиме про неї, і Дух Святий допоможе йому бачити Ісуса, Котрий зміцнить і піднесе душу.

[416] Після спілкування з Христом він буде працювати для тих, котрі гинуть у гріхах. Він отримує помазання для звершення своєї місії і матиме успіх там, де багато вчених і мудрих зазнають поразки.

Але якщо люди звеличують себе, гадаючи, що без них великий Божий план не матиме успіху, тоді Господь робить так, що вони залишаються осторонь. У такому разі всім стає зрозуміло, що Господь не залежить від них. Робота не припиняється без їхньої участі, натомість просувається вперед ще з більшою силою.

Для учнів Ісуса було не достатньо лише знати природу Його Царства. Вони мали потребу в такому перетворенні серця,

яке привело б їх до гармонії з принципами Його Царства. Покликавши до Себе малу дитину, Ісус поставив її посеред них і, ніжно обійнявши, сказав: «Якщо не навернетесь і не станете, як діти, не ввійдете в Царство Небесне». ¹¹ Простота, самовідданість, довірлива любов дитини — це якраз ті властивості, які цінує Небо. Це ознаки справжньої величі.

Ісус знову пояснив учням, що Його Царство не має нічого спільного із земними величчю і блиском. Біля ніг Ісуса всі ці відзнаки зникають. Багатий і бідний, учений і неосвічений зустрічаються, не думаючи про своє походження чи світські переваги. Усі вони куплені кров'ю й однаково залежні від Того, Хто викупив їх для Бога.

У Божих очах найціннішою вважається щира покайна душа. Він відзначає Своєю печаткою людей не за їхнім становищем, багатством чи силою інтелекту, а через те, що вони — одне з Христом. Господь слави тішиться лагідними і покірними серцем. «Ти дав мені, — говорить Давид, — спасіння Твоє, як щит... а милість Твоя [як елемент людського характеру] звеличує мене». ¹²

«Хто прийме цю дитину в Моє ім'я, той і Мене приймає, а як хто Мене прийме, той приймає Того, Хто Мене послав». ¹³ «Так говорить Господь: Небеса — Мій престол, а земля — то підніжок для ніг Моїх... І при тому дивлюсь Я на вбогого та на розбитого духом, і на тремтячого перед Моїм словом». ¹⁴

Слова Спасителя викликали в учнях недовіру до самих себе. І хоча Христос у Своїй відповіді не звертався ні до кого конкретно, Йоан вирішив запитати, чи правильно він одного разу повівся. З дитячою простотою він виклав свої сумніви перед Ісусом: «Наставнику, бачили ми одного, що Твоїм ім'ям виганяв бісів, а ми заборонили йому, бо він не ходить з нами». ¹⁵

Яків та Йоан гадали, що, заборонивши тому чоловікові, вони захищають честь свого Господа, але тепер почали розуміти, що думали передусім про себе. Вони визнали свою помилку і прийняли докір Ісуса: «Не забороняйте йому, бо немає такого, що ім'ям Моїм чудо зробив би, і зміг би незабаром лихословити Мене» ¹⁵ Отож не можна відкидати жодної людини, яка виявляє у будь-який спосіб при Христа. Своїм характером і діяльністю на Землі Христос глибоко зворушив багатьох людей; їхні серця

відкривались у вірі перед Ним, але учні не могли знати про це, а тому повинні бути обачними, щоб не розчарувати такі душі. Коли Ісуса вже не було з ними і вся праця лягла на їхні плечі, вони не повинні були потурати духові винятковості та вузького мислення, а виявляти милосердя і співчуття, яке бачили у свого Вчителя.

Той факт, що хтось не цілком поділяє наші особисті погляди чи ідеї, не може бути для нас підставою забороняти такій людині працювати для Бога. Христос — великий Учитель; ми не повинні судити чи наказувати, але кожен повинен покірно сидіти біля ніг Ісуса й учитися від Нього. Кожна спонукана Богом душа — це канал, через який Христос являє Свою вибачну любов. Якими ж обережними ми повинні бути, щоб не розчарувати жодного з носіїв Божого світла і тим самим не стати на перешкоді променям, котрі Він посилає у світ!

Суворість і холодність у поводженні з тим, кого Христос притягає до Себе, нагадують почуття Йоана, котрий заборонив тому чоловікові творити чудеса в ім'я Христа. Внаслідок цього людина знову може повернутися на шлях ворога, і душа загине. Про винного в цьому питанні Ісус сказав: «Тому краще повісити млинове жорно на шию і втопити у морській глибині». І додав: «Коли твоя рука або нога тебе спокушає, відрубай її і кинь від себе; краще тобі ввійти в життя кульгавим або кволим, ніж, маючи дві руки та дві ноги, бути вкинутим у вогонь вічний...»¹⁶

[418]

Чому так серйозно і сильно висловлена ця думка? «Адже Син Людський прийшов знайти і спасти те, що загинуло».¹⁷ Хіба учні Ісуса повинні виявляти менше уваги до душ своїх ближніх, ніж виявив Господь — Велич Небес? Ціна кожної душі безмірно велика, і тому відвернути хоча б одну душу від Христа — страшний гріх. У такому разі любов, упокорення і страждання Спасителя виявляються для цієї душі даремними.

«Горе світові від спокус, бо мусять прийти спокуси; однак горе тій людині, через яку спокуси приходять».¹⁸ Світ, підбурований сатаною, неодмінно протистоятиме послідовникам Христа і намагатиметься знищити їхню віру, але горе тому, хто, прийнявши ім'я Христа, робить те саме. Господа знеславляють ті, хто, називаючи себе Його слугами, фальшиво представляють

Його характер. Через це багато людей зведені й опинилися на шляху неправди.

Кожна звичка, будь-які дії, які ведуть до гріха і безчестя Христа, повинні бути залишені за всяку ціну. Усе, що ганьбить Бога, не може бути корисним для душі. Благословення Небес не може пробувати на людині, яка порушує вічні принципи праведності. Достатньо одного виплеканого гріха, щоб стати на шлях деградації власного характеру і ввести в оману інших. Якщо доводиться відрубувати ногу чи руку або навіть позбутися ока, щоб тільки спасти тіло від смерті, то наскільки серйозніше ми повинні усувати гріх, який приносить смерть душі!

У ритуальному служінні до кожної жертви додавали сіль. Як і куріння пахоців, сіль означала, що лише праведність Христа робить служіння приємним для Бога. Посилаючись на цю постанову, Ісус сказав: «Всяка жертва посолиться сіллю».¹⁹ «Майте сіль у собі та зберігайте мир між собою, майте мир між собою».¹⁹ Усі, хто принесе себе як «живу, святу, приємну Божові жертву»,²⁰ повинні прийняти також спасительну «сіль» — праведність нашого Господа. Тоді вони самі стануть «сіллю землі»,²¹ яка забезпечує суспільство від зла, як і сіль зберігає продукти від зіпсуття. Але якщо сіль втратить свою силу, якщо побожність виявляється тільки на словах, а любові Христа немає, то немає й сили для добра. Таке життя не може справити спасенного впливу на світ. Ваша енергія й успіх у справі встановлення Мого Царства, — говорить Ісус, — залежать від прийняття вами Мого Духа. Ви повинні стати причетними до Моєї благодаті, аби бути життєдайним запахом на життя. Тоді зникнуть суперництво, своєкорисливість, гонитва за вищою посадою. Вами керуватиме любов, яка не шукає свого, а дбає про добро інших.

Нехай покаяний грішник спрямує погляд на Агнця Божого, «що на Себе гріх світу бере»²², — споглядаючи Його, він зміниться. Його страх обернеться на радість, а сумнів — на надію. Виявиться вдячність; запекле серце стане скрушеним, і потоки любові наповнять душу. Христос стане в ньому Джерелом води, яка тече в життя вічне. Коли ми споглядаємо Ісуса, «Мужа скорботи»²³ Котрий зазнав страждань, працював для спасіння

[419]

гинучих, був зганьблений, зневажений, осміяний і гнаний від міста до міста впродовж усього Свого служіння; коли бачимо Його в Гефсиманії з кривавими краплями поту на чолі, а також у передсмертних муках на хресті — коли ми все це бачимо, тоді наше «я» не прагне визнання. Дивлячись на Ісуса, ми будемо соромитися власної холодної байдужості та своєкорисливості. У нас з'явиться бажання стати будь-чим або нічим, аби лише щирим серцем служити Небесному Вчителеві. Ми з радістю понесемо свій хрест за Ісусом, зносячи випробування, ганьбу і переслідування за Його дороге Ім'я.

«Ми, сильні, повинні носити немочі слабких і не догоджати собі».²⁴ Усі послідовники Христа, якою б слабкою не була їхня віра і якими б невпевненими не були їхні кроки, гідні поваги. Усе, що дає нам перевагу над іншими, — освіта, виховання, шляхетність характеру, християнська підготовка, релігійний досвід, — робить нас боржниками перед тими, хто не має таких переваг. По можливості ми повинні служити їм. Якщо ви сильні, то повинні підтримувати слабких. Ангели слави, які постійно бачать лице Небесного Отця, знаходять радість у служінні Його найменшим.

[420] Немічні душі, котрі мають чимало недобрих рис характеру, є особливим об'єктом їхньої опіки. Ангели завжди перебувають там, де їхня присутність найнеобхідніша. Вони поряд з тими, хто провадить найважчу боротьбу зі своїм «я», а також з тими, хто перебуває у найнесприятливіших обставинах життя. У цьому служінні беруть участь і справжні послідовники Христа.

Якщо один із цих найменших буде переможений спокусою і поведеться з вами недобре, то ваш обов'язок — допомогти йому виправитися. Не чекайте, поки він зробить перший крок до примирення. «Як ви вважаєте? Коли в якогось чоловіка буде сто овець і одна з них заблукає, чи не покине він дев'яносто дев'ять у горах і не піде шукати заблуклої? І коли станеться, що знайде її, запевняю вас, що радіє нею більше, ніж дев'яносто дев'ятьма, що не заблукали. Так само немає бажання в Отця вашого Небесного, щоб загинув один із цих малих».²⁵

У дусі лагідності, «пильнуючи за собою, щоб і собі не потрапити в спокусу»,²⁶ іди до того, хто помиляється, і «докори йому сам на сам».²⁷ Не завдавай йому сорому, виставляючи

його помилки перед іншими, і не ганьби Ісуса, привселюдно оголошуючи гріх або помилку того, хто носить ім'я Христа. Буває, що людині, схильній помилятися, потрібно відверто сказати правду, щоб вона зрозуміла власні хиби і могла виправитися. Але ви не повинні судити або виносити вирок: Не намагайтеся виправдати себе. Нехай усі ваші зусилля будуть спрямовані на те, щоб виправити людину. Душевні рани лікують найделікатнішим дотиком і найвитонченішою чуйністю. Лише любов, яка походить від Голгофського Страждальця, може допомогти. Нехай брат викриває брата з милосердям і лагідністю, пам'ятаючи про те, що в разі успіху він «спасе свою душу від смерті й покриє безліч гріхів».²⁸ Але навіть така спроба може виявитися даремною. Тоді, — сказав Ісус, — «візьми з собою ще одного або двох».²⁹ Можливо, спільні зусилля принесуть перемогу там, де перша спроба була невдалою. Як непричетні до цієї справи, ці двоє можуть виявити більшу неупередженість, що надасть більшої ваги їхній пораді винному. Якщо ж він не послухає і їх, тоді справа повинна бути винесена на розгляд громади. Нехай члени Церкви як представники Христа об'єднуються з любов'ю у молитві, прохаючи, щоб винуватець виправився. Дух Святий промовлятиме через Своїх слуг, спонукаючи заблудлого навернутися до Бога. Апостол Павло під натхненням Святого Духа говорить: «Отже, ми — послі від імені Христа, і тому наче Сам Бог просить через нас. Від Імені Христа благаємо: примиріться з Богом!».³⁰ Хто ж відкидає такі спільні зусилля, той розриває зв'язок із Христом і таким чином сам відлучає себе від Церкви. «І тоді, — сказав Ісус, — хай буде тобі, як язичник і митник».²⁹ Але не слід дивитися на цю людину як на таку, що позбавлена Божої милості. Нехай колишні брати не ставляться до неї з презирством і не нехтують нею. Поводьтеся з нею лагідно і співчутливо як з однією із загублених овечок, котру Христос намагається повернути до Своєї отари.

Повчання Христа щодо нашого ставлення до заблудлого більш конкретно повторює настанову, дану Ізраїлеві через Мойсея: «Не будеш ненавидіти брата свого в серці своєму; докориш щиро ближньому твоєму, — щоб не взяти на себе його гріха»³¹ Отже, якщо хтось знехтує обов'язком, який на нього поклав

[421]

Христос, — робити все для виправлення тих, хто помилився і впав у гріх, тоді він стає спільником цього гріха. Ми такою ж мірою відповідальні за зло, якому не перешкодили, як ніби вчинили його самі.

Але вказати на гріх потрібно тому, хто його вчинив. Ми не повинні робити гріх ближнього предметом дискусій і критики. Навіть після того, як про це буде оголошено в громаді, ми не маємо права розповідати про нього іншим. Помилки християн стають лише каменем спотикання для невірних. Та й ми самі, зосереджуючись на гріхах інших людей, тільки шкодимо собі, оскільки змінюємося за подобою того, на кого дивимося. Коли намагаємося виправити помилки брата, то Дух Христа спонукатиме нас по можливості оберігати його від критики, навіть з боку братів по вірі, а тим більше від осуду невірних світу. Ми також помиляємося і маємо потребу в милості та прощенні Христа. Тому, як хочемо, щоб Він ставився до нас, так Він спонукає нас ставитися один до одного.

«Що зв'яжете на землі, те буде зв'язане на небі; і все те, що розв'яжете на землі, буде розв'язане на небі».³² Ви — посланці Небес, і наслідки вашої праці виявляться у вічності.

[422] Але ми не повинні самі нести цю велику відповідальність. Христос перебуває всюди, де виявляють щирий послух Його Слову. Він присутній не тільки на церковних зібраннях, але всюди, де б не збиралися учні в Його ім'я і як би мало їх не було. Він говорить: «Коли двоє з вас на землі погодяться просити про будь-яку річ, то чого б не попросили, буде їм дано від Мого Отця Небесного?»³³

[423] Ісус підкреслює: «Мого Отця Небесного», нагадуючи Сво- їм учням, що в той час, як Своєю людською природою Він пов'язаний з ними, поділяючи їхні страждання та співчуваючи їм, Своєю божественною природою Він з'єднаний із престолом Безмежного. Яке чудове запевнення! Небесні істоти об'єднуються з людьми у співчутті й праці для спасіння гинучих. Усі небесні сили об'єднуються із людськими здібностями, притягаючи душі до Христа.

-
- ¹Матв.17:24
 - ²Втор10:9
 - ³Матв.17:25-26
 - ⁴Матв. 17:27
 - ⁵Псал.50:10-12
 - ⁶Марк.9:33
 - ⁷Матв.18:1
 - ⁸Марк.9:35
 - ⁹Ісаї 14:12,14
 - ⁹Ісаї 14:12,14
 - ¹⁰Филп.2:7-8
 - ¹¹Матв.18:3
 - ¹²Псал.18:35
 - ¹³Луки 9:48
 - ¹⁴Ісаї 66:1-2
 - ¹⁵Марк.9:38-39
 - ¹⁵Марк.9:38-39
 - ¹⁶Матв.18:6,8
 - ¹⁷Матв.18:11
 - ¹⁸Матв.18:7
 - ¹⁹Марк.9:49-50
 - ¹⁹Марк.9:49-50
 - ²⁰Римл.12:1
 - ²¹Матв.5:13
 - ²²Йоан.1:29
 - ²³Ісаї 53:3
 - ²⁴Римл.15:1
 - ²⁵Матв.18:12-14
 - ²⁶Гал.6:1
 - ²⁷Матв.18:15
 - ²⁸Якова 5:20
 - ²⁹Матв.18:16-17
 - ³⁰2Кор.5:20
 - ²⁹Матв.18:16-17
 - ³¹Левіт 19:17
 - ³²Матв.18:18
 - ³³Матв.18:19

Розділ 49. На святі кущів

(На підставі Євангелія від Йоана 7:1-15, 37-39)

Тричі на рік юдеї повинні були збиратися в Єрусалимі на релігійні свята. Таким було повеління невидимого Провідника Ізраїлю, Котрий перебував у хмарному стовпі. Коли юдеї були в полоні, ці постанови не виконувалися, але після повернення народу до свого краю їх знову почали відзначати. Усі річні свята мали нагадувати людям про Бога. Але священники та старійшини народу, за невеликим винятком, забули про це. Той, Хто Сам установив такі народні зібрання і розумів їхнє значення, став Свідком, наскільки вони були спотворені.

Свято кущів було останнім святом року. Бог хотів, щоб у цей час люди роздумували про Його доброту і милосердя. Увесь край перебував під опікою Господа, отримуючи Його благословення. Удень і вночі Бог пильнував над ними. Сонце й дощ посилалися на землю, щоб зрошувати її плоди. У долинах і на рівнинах Палестини був зібраний урожай. Закінчився збір маслин, і дорогоцінна олива зберігалась у посудинах. Пальми також принесли свої плоди. З пурпурових грон винограду вичавлювали духмянний сік.

[424] Свято тривало сім днів, і для участі в ньому збиралися всі мешканці Палестини. Чимало юдеїв з інших країн, залишивши свої домівки, також ішли до Єрусалима. Здалеку й зблизька приходили люди, з радістю несучи свої дари. Старі й малі, багаті й убогі — усі приносили дари на знак подяки Тому, Хто увінчав рік Своєю доброту, скрізь залишаючи благі сліди. З лісів приносили все, що тішило око і викликало загальну радість. Місто видавалося прекрасним гаєм.

Це свято було не лише проявом подяки за врожай, а й нагадуванням про Божу турботу й опіку Ізраїлем у пустелі. На згадку про своє життя в шатрах ізраїльтяни під час цього свята жили в наметах або куренях, споруджених із зелених гілок.

Їх ставили на вулицях, у дворі храму і навіть на дахах будинків. Пагорби й долини навколо Єрусалима були всіяні цими зеленими оселями і здавалися живими. Люди, котрі приходили на поклоніння Богові, відзначали свято духовними піснями й подякою.

За кілька днів до цього свята був День Примирення, коли люди визнавали свої гріхи і примирялися з Небом. Це була своєрідна підготовка до цього радісного свята. «Дякуйте Господу, добрий бо Він, бо навіки Його милосердя»,¹ — усюди лунали ці урочисті слова в супроводі музики, вигуків «Осанна!» й загального співу.

Храм був центром у спільної радості. Тут відбувались пишні церемонії жертвоприношень. По обидва боки білих мармурових сходів священної будови розташовувався хор левітів, який супроводжував служіння співом. Величезна кількість віруючих, вимахуючи пальмовими і миртовими гілками, підхоплювали спів хору; до них приєднувалися все нові й нові голоси, так що усі навколишні пагорби наповнювалися тріумфальним співом.

Уночі храм та його двір були осяяні штучним освітленням. Музика, розмахування пальмовим віттям, радісний спів «Осанна!», численне зібрання людей, освітлене сяйвом світильників, одяг священників і велич церемоній — усе це справляло глибоке враження на присутніх. Але найбільш вражаючою церемонією свята, яка викликала надзвичайну радість, було нагадування про особливу подію під час мандрівки в пустелі.

На світанку першого дня священники довго й пронизливо сурмили у свої срібні сурми. їм відповідали інші сурми і радісні вигуки людей з наметів. Ці звуки відлунювалися в горах і долинах, вітаючи святковий день. Потім священник наповнював посудину водою з потоку Кедрон і, піднісши її угору, під звуки сурм повільно й велично в такт із музикою підіймався широкими сходами храму, співаючи: «Ноги наші стояли в брамах твоїх, Єрусалиме».²

Він приносив посудину з водою до жертovníка, який займав центральне місце у дворі священників. Тут були дві срібні посудини і біля кожної стояв священник. До однієї з них виливали принесену воду, а до іншої — вино. Усе це текло через

трубу до потоку Кедрон і далі — у Мертве море. Церемонія з посвяченою водою представляла джерело, яке потекло зі скелі на Боже повеління, щоб угамувати спрагу дітей Ізраїлю. Після цього лунав тріумфальний спів: «Господь сила моя та мій спів... І ви в радості будете черпати воду зі спасених джерел».³

У той час, коли сини Йосифа збиралися піти на свято кущів, вони помітили, що Христос нічим не виявляв Свого наміру бути там. Вони спостерігали за Ним із тривогою. Від часу зцілення у Віфезді паралізованого Ісус не відвідав жодного з народних свят. Щоб уникнути зайвих суперечок з начальниками в Єрусалимі, Він обмежив Свою діяльність служінням у Галілеї. Його удаване нехтування великими релігійними святами та ворожість з боку рабинів і священників викликали занепокоєння оточуючих і навіть учнів та рідних. У Своїх повчаннях Ісус постійно говорив про благословення, пов'язані з послухом Божому Законові, а Сам, здавалося, залишався байдужим до встановленого Богом служіння. Його спілкування з митниками та іншими людьми сумнівної репутації, Його неповага до традицій рабинів, свобода, з якою Він відкидав традиційні вимоги щодо суботи, — усе це налаштовувало проти Нього релігійних вождів і викликало багато сумнівів і запитань. Його брати вважали, що Він припускається помилки, нехтуючи великими вченими мужами нації. Ці люди напевно мають рацію, а Ісус даремно ворогує з ними, думали вони. Але вони бачили Його непорочне життя і хоч не вважали себе Його учнями, однак перебували під сильним враженням від Його вчинків. Популярність Ісуса в Галілеї лестила їхньому честолюбству; вони все ще сподівалися, що Він представить доказ Своєї сили і це змусить фарисеїв визнати в Ньому Того, за Кого Він Себе видає. А що, як Він справді Месія, Князь Ізраїлю?! Вони з гордістю і самовдоволенням думали про це.

[426]

Усе це настільки турбувало їх, що вони почали умовляти Христа піти до Єрусалима. «Вийди звідси й піди до Юдеї, щоб і Твої учні побачили діла, які Ти робиш. Бо ніхто такого не робить таємно, але сам шукає, як стати відомим. Якщо робиш таке, то вияви Себе світові!»⁴ Це «якщо» виявляло їхні сумніви і невір'я. Вони приписували Христові боязкість і слабкість. Якщо Ісус знає, що Він — Месія, то навіщо така нерозумна

стриманість і бездіяльність? Якщо Він справді володіє такою силою, то чому не йде сміливо до Єрусалима і не заявить про це? Чому б Йому не вчинити в Єрусалимі чудес, про котрі говорила вся Галілея? «Не ховайся у віддалених провінціях, — говорили вони, — не чини Своїх могутніх справ для темних селян і рибалок. З'явися у столиці, заручися підтримкою священників і старійшин та об'єднай народ для заснування нового царства».

Так міркували брати Ісуса, керуючись егоїзмом, який часто гніздиться у серцях честолюбних людей. Це той дух, яким керується світ. Братів Ісуса дратувало, що Христос не намагався посісти земний престол, натомість оголосив Себе «Хлібом життя».⁵ Вони були надто розчаровані, коли так багато учнів залишили Його. Вони самі відвернулися від Нього, не бажаючи визнати того, про що свідчили Його діла, а саме: Він Посланий від Бога.

«На це каже їм Ісус: Мій час ще не настав, але ваш час завжди готовий. Світ не може вас ненавидіти. Мене ж він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що його діла лихі. Ідіть на свято; Я не піду на це свято, бо Мій час ще не сповнився! Сказавши це, Він залишився в Галилеї».⁶ Його брати говорили з Ним владно, указуючи Йому, що Він має чинити. Ісус же звернув їхній докір на них самих, не віднісши їх до числа Своїх самовідданих учнів, а до світу. «Світ не може вас ненавидіти, — сказав Він, — Мене ж він ненавидить, бо Я свідчу про нього, що його діла лихі».⁶ Світ не має ненависті до тих, хто одного духу з ним; він любить їх як своїх.

[427]

Для Христа світ не був місцем спокою і самозвеличення. Господь не шукав нагоди здобути земну владу або славу. Він не вважав це нагородою. Земля була місцем, куди послав Його Отець. Він був відданий за життя світу, аби здійснився великий План спасіння. Він виконував Свою місію задля грішного людства. Але Він не повинен бути самовпевненим і наражатися на небезпеку, прискорюючи настання кризи. Кожна подія в Його діяльності мала свій визначений час. Ісус повинен був терпляче чекати. Він знав, що зустрине ненависть світу; знав, що Його діяльність закінчиться смертю, але це не було волею Отця — передчасно наражати Себе на небезпеку.

З Єрусалима чутки про чудеса Христа поширилися в усі місця, де були розсіяні юдеї. І хоча протягом багатьох місяців Він не відвідував свят, цікавість народу до Ісуса не зменшилася. Багато юдеїв з усіх кінців світу прибували на свято кущів, сподіваючись побачити Його. На початку свята чимало людей розпитували про Нього. Фарисеї та правителі очікували Його появи, сподіваючись знайти нагоду осудити Його. Вони нетерпляче запитували; «Де Він?»⁷ Але ніхто цього не знав. Думки всіх були зайняті Ісусом. Через страх перед священниками і правителями ніхто не наслідився визнати Його Месією, але про Нього точилися тихі серйозні розмови. Багато людей захищали Його як Божого Посланця, а інші звинувачували як ошуканця народу.

Тим часом Ісус непомітно прибув до Єрусалима. Він ішов маловідомою дорогою, щоб не зустрітися з подорожніми, котрі з усіх сторін прямували до міста. Якби Він приєднався до якогось із караванів паломників, то народ біля міських воріт помітив би Його і виявлення народних симпатій підбурило б проти Нього представників влади. Щоб уникнути цього, Він вирішив піти Сам.

У середині свята, коли збудження в народі досягло свого апогею, Ісус увійшов у двір храму, де юрмився народ. Його відсутність на святі спонукувала багатьох говорити, що Він не наслідюється стати перед владою священників і старійшин. Тому люди були здивовані Його появою. Усі голоси стихли. Присутні дивувалися Його сповненій гідності й мужності поведінці серед могутніх ворогів, які прагнули Його смерті.

[428]

Перебуваючи в центрі уваги величезного натовпу, Ісус заговорив так, як не говорила жодна людина. Його слова свідчили про знання законів і постанов Ізраїлю, про служіння жертвоприношень та вчення пророків; і воно набагато перевершувало знання рабинів і священників. Він зруйнував бар'єри формалізму і традицій. Перед Ним, здавалося, були розгорнуті сцени майбутнього життя. Немов споглядаючи Невидимого, Він говорив про земне й небесне, про людське й Божественне як можновладний. Його слова були надзвичайно зрозумілими й переконливими; і знову, як у Капернаумі, люди дивувалися Його науці, «бо слова Його мали владу».⁸ З допомогою різно-

манітних ілюстрацій Він попереджав Своїх слухачів про лихо, яке спіткає усіх, хто відкине благословення, котрі Він прийшов їм дарувати. Ісус представив слухачам усі найпереконливіші докази того, що Він прийшов від Бога, і зробив усе можливе, аби спонукати їх до покаяння. Якби Йому вдалося переконати в цьому людей, Він не був би відкинутий і вбитий Своїм народом.

Усі дивувалися Його знанню Закону й пророцтв, запитуючи одне в одного: «Як Він знає Писання, хоч не вчився?»⁹ Жодна людина не мала права називатися учителем релігії, якщо не навчалася у школі рабинів. Ісуса та Йоана Хрестителя виставляли неуками, оскільки вони не здобули такої освіти. Однак завжди слухачі були вражені їхнім знанням Писання, яке вони мали «не вчившись». Дійсно, вони не вчилися від людей, але їхнім Учителем був Небесний Бог; саме від Нього вони прийняли найвищу мудрість.

Коли Ісус говорив у дворі храму, народ слухав як зачарований. Навіть найлютіші Його противники відчували, що безсилі заподіяти Йому зло. На деякий час були забуті всі інші інтереси.

З дня на день Він навчав народ — аж до «останнього дня великого свята».¹⁰ Ранок того дня застав людей втомленими від довгих днів перебування на святі. Несподівано з усією силою пролунав голос Ісуса, так що його було чути в усіх куточках храмового двору: «Якщо хто спраглий, хай приходить до Мене і п'є. Хто вірить у Мене, як каже Писання, ріки живої води з нутра його потечуть».¹⁰ Стан народу надавав сили цьому закликові. Усі ці дні вони брали участь у пишному святкуванні, їх засліплювало різнобарв'я урочистостей, їхній слух тішила найпрекрасніша музика. Але в безлічі церемоній не було того, що задовольнило б духовну потребу і вгамувало спрагу душі за нетлінним скарбом. Отже, Ісус запросив їх прийти і пити із Джерела життя, яке перетвориться в них на потік, що тече в життя вічне.

Того ранку священик звершив обряд на спомин про видобуття води зі скелі в пустині. Ця скеля уособлювала Того,

Хто Своєю смертю мав відкрити потоки живої води для спасіння всіх спраглих. Слова Христа — вода життя. Там, у

присутності зібраного звідусіль народу, Він показав, що готовий прийняти на Себе удар, аби тільки вода життя могла потекти у світ. Завдаючи такого удару Христові, сатана думав знищити Князя життя, але від удару по Скелі потекла жива вода. Коли Ісус промовляв до людей, їхні серця тремтіли від дивовижної шанобливості, і багато з них були готові вигукнути разом із жінкою-самарянкою: «Пане, дай мені цієї води, щоб я не мала спраги».¹¹

Ісус знав потреби душі. Пишність, багатство і слава не можуть задовольнити серця. «Якщо хто спраглий, хай приходить до Мене і п'є».¹⁰ Багатих і бідних, знатних і простих — всіх запрошує Ісус. Він обіцяє зняти тягар з душі, потішити засмучених, дати надію зневіреним. Серед слухачів Ісуса було чимало тих, хто оплакував розбиті надії і знемагав від таємного горя. Деякі намагалися задовольнити своє невгамовне бажання здобуттям світських переваг і почесей. Але, досягнувши бажаного, люди переконувалися, що так важко працювали лише задля того, щоб опинитися біля зруйнованого водоймища, з якого не можна було вгамувати спрагу. Серед блиску цього радісного свята вони залишалися невдоволеними і сумними. Несподіваний заклик «Якщо хто спраглий...»¹⁰ вивів їх із сумних роздумів. Коли ці люди слухали слова Спасителя, їхні серця запалювалися новою надією. Дух Святий являв перед ними цей символ доти, доки вони не побачили в ньому дорогоцінний дар спасіння.

[430] Заклик Христа до спраглої душі звучить і нині. Він звернений до нас навіть з більшою силою, ніж до тих, хто почув його у храмі останнього дня свята. Джерело відкрите для всіх. Стомленим і виснаженим пропонується цілющий напій вічного життя. Ісус закликає: «Якщо хто спраглий, хай приходить до Мене і п'є».¹⁰ «...І спраглий нехай прийде, і хто хоче, хай візьме воду життя даром». «А хто питиме воду, яку Я йому дам, не матиме спраги повік, бо вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне».¹²

[431]

-
- ¹ Псал.106:1
 - ² Псал.122:2
 - ³ Ісаї 12:2-3
 - ⁴ Йоан.7:3
 - ⁵ Йоан.6:35
 - ⁶ Йоан.7:6-9
 - ⁶ Йоан.7:6-9
 - ⁷ Йоан.7:11
 - ⁸ Луки 4.32
 - ⁹ Йоан.7:15
 - ¹⁰ Йоан.7:37-38
 - ¹⁰ Йоан.7:37-38
 - ¹¹ Йоан.4:15
 - ¹⁰ Йоан.7:37-38
 - ¹⁰ Йоан.7:37-38
 - ¹⁰ Йоан.7:37-38
 - ¹² Об'явл.22:17; Йоан.4:14

Розділ 50. Між пастками

(На підставі Євангелія від Йоана 7:16-36, 40:53; 8:1-11)

На святі в Єрусалимі за Ісусом постійно стежили шпигуни. День у день вишукувалися все нові способи, щоб змусити Його замовкнути. Священики і правителі стежили за Ним, щоб упіймати Його у свою пастку. Вони хотіли силою зупинити Ісуса. Але й цього їм було замало. Рабини прагнули принизити галілейського Вчителя перед усім народом.

Першого ж дня свята до Христа підійшли старійшини, вимагаючи пояснень: якою владою Він навчає. Вони хотіли відвернути увагу людей від Нього, спрямувавши її на питання про Його право навчати, і таким чином підкреслити свої владу й авторитет.

«Моя наука — не Моя, але Того, Хто Мене послав. Якщо хто хоче чинити Його волю, той пізнає вчення, чи воно від Бога, чи Я говорю від Себе».¹ На прискіпливі запитання Ісус не відповідав тим самим, а відкривав життєво важливу для спасіння душі істину. Розуміння і сприйняття істини, навчав Він, залежить не стільки від розуму, скільки від серця. Істина повинна бути сприйнята душею, і на це потрібна згода волі. Якби істину можна було сприймати тільки розумом, тоді гордощі не стали б перешкодою для її прийняття. Але вона сприймається завдяки дії благодаті в серці, і прийняття істини залежить від того, чи відмовиться людина від будь-якого гріха, виявленого Божим Духом. Якими б великими можливостями пізнання істини не володіла людина, вони не принесуть їй користі, якщо серце не буде відкритим для сприйняття істини і якщо людина свідомо не залишить кожен звичку та дію, які суперечать її принципам. Для тих, хто саме так підкоряється Богові і має щире бажання пізнати й виконувати Його волю, істина відкриється як Божа сила для спасіння. Такі люди зможуть відрізнити тих, хто говорить від імені Бога, від тих, хто

[432]

говорить сам від себе. Фарисеї не підкорили своєї волі Божій. Вони не прагнули пізнати істину, а лише шукали виправдання, щоб ухилитися від неї. Христос показав, що саме через це вони не розуміли Його науки.

Потім Він указав на ознаку, за якою можна відрізнити правдивого вчителя від ошуканця: «Хто говорить від себе самого, той шукає власної слави, а Хто шукає слави для Того, Хто послав Його, Той правдивий і немає в Ньому неправди».² Хто шукає слави собі, той говорить тільки від себе. Своєкорисливий дух виявляє своє походження. Але Христос шукав Божої слави. Він говорив Божі слова. Це було доказом Його влади як Учителя істини.

Ісус дав рабинам доказ Своєї божественності, виявивши, що читає їхні серця. Ще від часу зцілення у Віфезді вони задумали вбити Його, порушуючи таким чином Закон, оборонцями якого себе виставляли. «Чи не Мойсей дав вам Закон ? А ніхто з вас не виконує Закону. Чому ж ви Мене хочете вбити ?»³

Ці слова, як спалах світла, відкрили рабинам Ту згубну прірву, до котрої готові були впасти. На якусь мить вони злякалися, зрозумівши, що борються з Безмежною Силою, але не захотіли прийняти перестороги. Щоб зберегти свій вплив на народ, вони змушені були тримати в таємниці свої злочинні плани. Ухилившись од відповіді на запитання Ісуса, вони вигукнули: «Чи не біса Ти маєш? Хто Тебе хоче вбити»³ Вони натякали на те, що Свої чудеса Ісус звершував силою злого духа.

Христос залишив без уваги ці натяки. Він пояснив їм, що зцілення, яке Він учинив у Віфезді, не суперечило Заповіді про суботу і могло бути виправдане їхнім же тлумаченням Закону.

Ісус сказав: «...Мойсей заповідав вам обрізуватися... і ви в суботу обрізуєте людину».⁴ За законом, кожного юдейського хлопчика обрізували на восьмий день. І якщо цей день припадав на суботу, обряд усе одно виконувався. Наскільки ж більше відповідало духові Закону те, щоб «людину в суботу оздоровити»⁴? У зв'язку з цим Господь застерігав: «Не судіть за зовнішнім виглядом, але судіть справедливим судом!»⁴

Старійшини змовкли, а люди між собою гомоніли: «Чи це не Той, Якого хочуть убити? І ось, Він говорить відкрито і

нічого Йому не кажуть. Чи справді впевнилися старші, що Він Христос?»⁵

Багато слухачів Христа проживали в Єрусалимі, і їм було відомо про змову правителів проти Ісуса. Вони відчували нездоланий потяг до Нього і все більше переконувалися, що Він — Син Божий. Але сатана завжди готовий навіяти сумніви, а їхнє помилкове уявлення про Месію та Його Прихід торувало для цього дорогу. Існувало повір'я, що Христос має народитися у Віфлеємі, через деякий час зникнути і знову з'явитися невідомо звідки. Чимало юдеїв гадали, що Месія не матиме родичів серед людей. А оскільки загальне розуміння про славу Месії не узгоджувалося з тим, що вони бачили в Ісусі з Назарета, то схильні були думати: «Але ж ми знаємо, звідки Він; коли ж прийде Христос, ніхто не знатиме, звідки Він».⁶

Доки таким чином вони вагалися між сумнівами і вірою,

Ісус зрозумів їхні думки і відповів: «І Мене знаєте, і звідки Я, ви знаєте; Я не прийшов від Себе, але правдивим є Той, Хто послав Мене, Якого ви не знаєте. Я ж Його знаю, бо Я від Нього, і Він Мене послав!»⁶ Юдеї претендували на те, що знають, яким має бути походження Христа, хоча насправді нічого не знали про це. Якби вони жили в повній гармонії з волею Бога, то впізнали б Його Сина, коли Він був явлений їм.

Слухачі не могли не зрозуміти слів Христа. Він знову оголосив Себе Сином Божим, як і кілька місяців тому перед синедріоном. Як тоді правителі намагалися умертвити Його, так і тепер вирішили схопити Його, але їм перешкодила невидима Сила, котра поклала межу їхньому гніву, сказавши: «Досі дійдеш, а далі не перейдеш».⁷

[434]

Багато хто з народу повірили в Нього і говорили: «Коли прийде Христос, то хіба ж Він буде робити більші чудеса від тих, які Цей зробив?»⁸ З нетерпінням стежачи за подіями, фарисейські начальники зауважили вираз симпатії серед народу до Ісуса. Не гаючи часу, вони поспішили до первосвящеників, аби викласти їм плани арешту Ісуса. Однак вони вирішили взяти Його тоді, коли Він буде один, оскільки не наважувалися зробити це публічно. І знову Ісус показав, що читає їхні думки: «Ще короткий час буду з вами, та й піду до Того, Хто послав Мене. Будете шукати Мене — і не знайдете; і де Я буду, ви туди

не зможете прийти!...»⁹ Незабаром Він буде там, де Його вже не зможуть досягти презирство і ненависть цих злих людей. Він буде піднесений до Отця, щоб приймати поклоніння ангелів, а туди Його вбивці ніколи не зможуть потрапити.

Глузуючи, рабини запитали: «Куди це Він хоче йти, що ми не знайдемо Його? Чи до розсіяних між греками хоче йти та й греків навчати?»¹⁰ Ці глумителі і гадки не мали, що своїми глузливими словами вони дійсно описують характер місії Христа. Увесь день Він простягав Свої руки до неслухняного гордого народу, але Його знайдуть ті, що не шукали, і відкриється Він тим, хто не питав про Нього (див. Римл.10:20-21).

Чимало з тих, котрі переконалися, що Ісус — Син Божий, були введені в оману фальшивими доказами священників і рабинів. Ці вчителі охоче повторювали пророцтва про Месію, стверджуючи, що Він зацарює «на сіонській горі та в Єрусалимі, а перед старшими засяє Його слава», що Він «запанує від моря до моря і від Ріки аж до кінців землі».¹¹ Після цього вони з презирством порівнювали змальовану в Писанні славу зі скромним виглядом Ісуса. Слова пророцтва перекручувалися так, щоб підтвердити оману. Якби народ сам щиро досліджував Слово, його неможливо було б звести. Шістдесят перший розділ книги Ісаї свідчить про те, що Христос повинен був виконати саме ту роботу, котру Він виконав. П'ятдесят третій розділ цієї ж книги розповідає про Його відкинення і страждання у світі, а в п'ятдесят дев'ятому розділі йдеться про характер священників і рабинів.

[435]

Бог не примушує людей вірити. Їм пропонуються світло і темрява, істина і заблудження; вони ж повинні вирішити, що обрати. Розум людини має здатність розрізняти істину і фальш. Бог бажає, щоб люди приймали рішення не під впливом миттєвих спонукань, а зважуючи докази, старанно порівнюючи один текст Божого Слова з іншим. Якби юдеї перемогли свої упередження та порівняли записане пророцтво із фактами з життя Ісуса, то побачили б, як чудово ці пророцтва виконалися в житті та служінні покійного Галілеянина.

Сьогодні багато людей так само обмануті, як і тодішні юдеї. Релігійні вчителі тлумачать Біблію, виходячи із власного розуміння та існуючих традицій; люди ж самостійно не дослі-

джують Святе Письмо і не намагаються в'яснити, що є істина. Вони, фактично, відмовилися від власної думки і довірили свої душі керівникам. Проповідь та вчення Слова Божого — це один із визначених Богом засобів для поширення світла. Однак ми повинні перевірити будь-яке людське вчення, порівнюючи його з Писанням. Кожен, хто досліджуватиме Біблію з молитвою, бажаючи пізнати істину і дотримуватися її, здобуде Божественну просвіту. Він зрозуміє Писання. «Якщо хто хоче чинити Його волю, той пізнає вчення, чи воно від Бога».¹²

Слуги, послані священиками і старійшинами в останній день свята арештувати Ісуса, повернулися без Нього. На сердите запитання «Чому ви не привели Його?» вони з поважним виглядом відповіли: «Ніколи ще жодна людина не говорила так [як Цей Чоловік]...»¹³ Отож їхні закам'янілі серця були зворушені словами Ісуса. Коли Спаситель промовляв на подвір'ї храму, вони підійшли, сподіваючись знайти в Його словах щось таке, що можна було б використати проти Нього. Але, слухаючи Його, вони забули про мету свого приходу і стояли, як зачаровані. Христос відкрився їхнім душам. Вони побачили те, чого не хотіли бачити священики і правителі, — людську природу, огорнуту Божественною славою. Посланці повернулися настільки захоплені цією думкою і під таким враженням від Його слів, що на запитання: «Чому ви не привели його?»¹³ змогли дати лише одну відповідь: «Ніколи ще жодна людина не говорила так [як Цей Чоловік]».¹³

[436]

Священики і старійшини при першій зустрічі з Христом відчували те ж саме. Їхні серця були глибоко зворушені, і їм не давала спокою така ж думка: «Ніколи ще жодна людина не говорила так [як Цей Чоловік]».¹³ Але вони заглушили в собі переконання, навіяне Святим Духом. Тепер, розгнівавшись, що навіть служителі Закону відчували на собі вплив цього ненависного Галілеянина, вони вигукнули: «Чи й ви не обмануті? Хіба хтось із старших чи з фарисеїв повірив у Нього? Але цей народ, що не знає Закону, — проклятий він!»¹⁴

Люди, яким звіщається істина, рідко коли запитують: «Чи це правда?», натомість: «Хто її відстоює?» Чимало людей оцінюють істину за кількістю її прихильників, і це запитання повторюється й досі: «Хіба хтось із старших чи вчених мужів

або релігійних вождів повірив?»¹⁴ Нині люди ставляться до справжнього благочестя не з більшою прихильністю, як за днів Христа. Вони так само наполегливо шукають земних благ, нехтуючи небесними скарбами. Тому чисельність прихильників істини або їхня належність до можновладців чи навіть релігійних керівників не можуть бути аргументом проти істини.

І знову священники і правителі почали складати плани арешту Ісуса. Вони стверджували: залишаючись на волі, Він відверне народ від визнаних вождів, тому єдиний шлях уникнути цього — примусити Його негайно замовкнути. У самому розпалі дискусії їх несподівано зупинив своїм запитанням Никодим: «Чи судить наш Закон заздальгідь людину, не вислухавши спочатку її і не дізнавшись, що вона робить?»¹⁵ У зібранні запанувала тиша. Зміст слів Никодима дійшов до їхньої свідомості. Вони не мали права осудити людину, не вислухавши її. Але не тільки з цієї причини замовкли ці зарозумілі правителі, пильно придивляючись до того, хто насмілився стати на захист справедливості. Вони були прикро вражені, що і в їхньому середовищі знайшовся один, настільки зачарований характером Ісуса, що наважився заступитися за Нього. Отямившись від подиву, вони запитали у Никодима з різким сарказмом: «А ти часом не з Галілеї? Досліди і побачиш, що пророк не приходить з Галілеї!»¹⁵

Однак протест Никодима призупинив засідання ради. Старійшини не могли виконати свого наміру й осудити Ісуса, не вислухавши Його. Зазнавши тимчасової поразки, «розійшлися всі по своїх домах... Ісус же пішов на Оливну гору».¹⁶

Залишивши гамір і сум'яття міста, натовпи нетерплячого народу та віроломних рабинів, Ісус пішов у тишу оливкових гаїв, де міг залишитися на самоті з Богом. Але на світанку Він повернувся до храму, і коли люди зібралися навколо Нього, знову почав навчати їх.

Але незабаром Його перервали. До Нього наблизилася група фарисеїв і книжників, котрі тягли із собою перелякану жінку. Різкими брутальними виразами вони звинувачували її в порушенні сьомої Заповіді. Підштовхнувши її до Ісуса, вони з лицемірною повагою сказали: «У законі Мойсей наказав нам таких побивати камінням. А Ти що на це скажеш?»¹⁷

[437]

За удаваною повагою фарисеїв приховувався задум погубити Його. Вони вхопилися за цю нагоду, щоб осудити Його, міркуючи: яким би не було Його рішення, вони зможуть засудити Його. Якщо Він звільнить жінку, то Його можна буде звинуватити у зневажанні Мойсеевого закону. А якщо оголосить її гідною смерті, то римляни висунуть Йому обвинувачення в привласненні влади Риму.

Якусь мить Ісус спостерігав цю сцену: жінка, котра тремтіла від сорому, та похмурі сановники — без краплі людського співчуття. Його чистий і непорочний дух обурився від побаченого. Він добре знав, з якою метою цю справу представили саме Йому. Він читав серця, знав характер та історію життя кожного з тих, хто стояв перед Ним. Ці так звані охоронці справедливості самі підштовхнули свою жертву до гріха, щоб поставити пастку для Ісуса. Не подаючи вигляду, що почув їхнє запитання, Він нахилився і почав щось писати на піску.

Занепокоєні Його зволіканням та відвертою байдужістю, обвинувачі наблизилися, намагаючись привернути Його увагу до цієї справи. Але коли їхні очі, пильно стежачи за Ісусом, побачили те, що Він писав на землі, вони враз змінилися на обличчях. Перед ними були написані їхні таємні гріхи. Люди, які спостерігали за всім цим, помітили раптову зміну на їхніх обличчях і підійшли ближче, аби подивитися, що ж викликало такий сором і страх у фарисеїв та книжників.

[438]

Всупереч своїм твердженням про повагу до Закону, ці рабини, звинувачуючи жінку, самі порушували його. Це був обов'язок чоловіка — порушити справу проти жінки, і обидва винуватці мали бути покарані однаково. Дії обвинувачів були повністю неправомірними. Однак Ісус використав проти них їхню ж зброю. Закон передбачав: у разі застосування кари каменування свідки цієї справи повинні були кинути камінь першими. Підвівшись і спрямувавши Свій погляд на обвинувачів, Ісус сказав: «Хто з вас без гріха, нехай перший кине на неї камінь!»¹⁸ І знову, схилившись, писав на землі.

Таким чином Він не скасував Мойсеевого Закону і не зневажив римської влади. Обвинувачі зазнали поразки. Тепер, коли з них були зірвані шати удаваної святості, вони стояли винуватими й осудженими перед Безмежною Непорочністю.

Вони тремтіли від страху, щоб їхні таємні гріхи не відкрилися перед натовпом, тому один за одним з похиленими головами і потупленими очима почали крадькома відходити, залишивши свою жертву з милосердним Спасителем.

Ісус підвівся і, дивлячись на жінку, запитав: «Жінко, де вони [ті, що звинуватили тебе]? Ніхто тебе не осудив? Вона відповіла: Ніхто, Господи... Сказав їй Ісус: Я тебе також не засуджую. Іди й відтепер більше не гріши».¹⁹

Жінка стояла перед Ісусом, зіщулюючись від страху. Його слова: «Хто з вас без гріха, нехай перший кине на неї камінь»¹⁸ пролунали для неї смертним вироком. Вона не насмілювалася подивитися на Спасителя, а тільки мовчки чекала вирішення своєї долі. З подивом нещасна зауважила, як її обвинувачі, засоромлені та мовчазні, ідуть геть. І тоді вона почула слова: «Я тебе також не засуджую. Іди й відтепер більше не гріши».¹⁹ Її серце зворушилося і, впавши до ніг Ісуса, захлинаючись від ридань, із вдячністю та гіркими сльозами вона покаялась у своїх гріхах.

Це стало для неї початком нового життя — життя чистоти і миру, присвяченого служінню Богові. Урятувавши цю грішну душу, Ісус учинив більше чудо, ніж зцілення найтяжчої тілесної недуги. Він зцілив духовну хворобу, яка призводить до вічної смерті. Ця розкаяна жінка стала однією з найвірніших Його послідовниць. Любов'ю і повним самопожертви посвяченням вона відповіла на Його вибачну милість.

[439]

Прощаючи жінку та заохочуючи й до кращого життя, Ісус відкрив красу Своєї досконалої праведності. Не виправдовуючи гріха та не применшуючи її вини, Він прагнув не осудити, а спасти. Світ ставився до цієї пропащої жінки з презирством і глузуванням, але Ісус сказав їй слова втіхи і надії. Безгрішний співчуває слабкості грішниці й простягає їй руку допомоги. У той час, коли лицемірні фарисеї звинувачують, Ісус каже «Іди й відтепер більше не гріши».¹⁹

Хто відвертає очі від грішника, дозволяючи йому безперешкодно прямувати дорогою загибелі, той не може бути послідовником Христа. Часто ті, хто готовий звинуватити й осудити інших, насправді виявляються більш винними у своєму житті. Люди ненавидять грішника, проте люблять гріх. Христос же

навпаки ненавидить гріх, але любить грішника. Таким повинен бути дух усіх Його послідовників. Християнська любов повільна на докори, але швидко помічає покаяння, завжди готова прощати, підбадьорювати, наставляти заблудного на шлях святості й утверджувати його на цьому шляху.

[440]

¹Йоан.7:16-17²Йоан.7:18³Йоан.7:19-20³Йоан.7:19-20⁴Йоан.7:22-24⁴Йоан.7:22-24⁴Йоан.7:22-24⁵Йоан.7:25-26⁶Йоан.7:27-28⁶Йоан.7:27-28⁷Йов 38:11⁸Йоан.7:31⁹Йоан.7:33-34¹⁰Йоан.7:35¹¹Ісаї 24:23, Псал.72:8¹²Йоан.7:17¹³Йоан.7:45-46¹³Йоан.7:45-46¹³Йоан.7:45-46¹³Йоан.7:45-46¹⁴Йоан.7:47-49¹⁴Йоан.7:47-49¹⁵Йоан.7:51-52¹⁵Йоан.7:51-52¹⁶Йоан.7:53, 8:1¹⁷Йоан.8:5¹⁸Йоан.8:7¹⁹Йоан.8:10-11¹⁸Йоан.8:7¹⁹Йоан.8:10-11¹⁹Йоан.8:10-11

Розділ 51. Світло життя

(На підставі Євангелія від Йоана 8:12-59; 9)

«Знову промовляв до них Ісус, кажучи: Я — Світло для світу. Хто піде за Мною, той не ходитиме в темряві, але матиме Світло життя».¹

Христос проголосив ці слова у дворі храму, спеціально призначеному для служіння під час свята кушів. Посеред цього двору стояли дві високі опори, що підтримували величезні світильники. Після вечірньої жертви запалювали всі лампи, які освітлювали Єрусалим. Церемонія здійснювалася на згадку про стовп світла, що провадив Ізраїля в пустелі, а також вказувала на прихід Месії. Коли ввечері засвічувалися всі світильники, двір храму ставав місцем великої радості. Сивочолі мужі, священники храму та правителі — усі разом виконували святкові танці під музику і спів левітів.

Освітленням Єрусалима народ висловлював свою надію на прихід Месії, Котрий виляє Своє світло на Ізраїль. Але для Ісуса ця подія мала глибше значення. Як яскраве світло ламп освітлювало все навколо храму, так і Христос — Джерело духовного світла — світить у темряві світу. Однак цей символ не був досконалим. Велике світило, яке Він власною рукою помістив у небесах, більш точно символізувало славу Його місії.

Настав ранок. Сонце щойно зійшло над Оливною горою. Його сліпучі промені падали на мармурові палаци й виблискували на золотих стінах храму, коли Ісус, указуючи на цю красу, сказав: «Я — Світло для світу».¹

[441]

Пізніше ці слова знайшли своє втілення у такому натхненному вислові: «У Ньому було життя, — і життя було Світлом людей. І Світло світить у темряві, і темрява Його не огорнула... То було справжнє Світло, яке освічує кожну людину, що приходить у світ».² Значно пізніше, уже після вознесіння

Ісуса на Небеса, просвічений Святим Духом апостол Петро пригадав використаний Христом символ: «І ми маємо ще непорушне пророче слово. Ви добре робите, зважаючи на нього як на світильник, що світить у темному місці, — доки почне розвиднятися і ранкова зоря засяє у ваших серцях».³

Світло завжди було символом присутності Бога, коли Він відкривався людям. На початку за словом Творця світло засяяло з темряви. Світло, приховане у стовпі хмарному вдень і вогняному — вночі, провадило численні воїнства Ізраїлю. Із надзвичайною величчю світло сяяло навколо Господа на горі Сінай. Світло спочивало над престолом благодаті у Святині. Світло наповнило Соломонів храм під час його посвячення. Світло сяяло над Віфлеємськими пагорбами, коли ангели принесли вістку спасіння пастухам, які пильнували отари.

Бог є Світло, і словами «Я — Світло для світу»¹ Христос заявив про Свою єдність з Богом та близькість з людською сім'єю. Це Він на початку сказав: «Нехай із темряви засяє світло!».⁴ Він є світлом сонця, місяця й зірок. Він був духовним Світлом, яке в символах, прообразах і пророцтвах сяяло над Ізраїлем. Але світло було дане не тільки єврейському народові. Як сонячні промені проникають у найвіддаленіші куточки землі, так і світло Сонця Праведності освічує кожну душу.

«То було справжнє Світло, яке освічує кожну людину, що приходить у світ».⁵ У цьому світі були великі вчителі, мужі високого інтелекту, прекрасні дослідники, люди, вислови котрих пробуджували думку й відкривали безмежні широти пізнання. Цих людей шанують як вождів і добродійників людства. Але є Той, Хто стоїть вище за них. «А тим, які прийняли Його, дав владу стати Божими дітьми...», «Бога ніхто ніколи не бачив; але Єдинородний Син, Який у лоні Отця, — Він явив Його».⁶ Ми можемо простежити родовід найвидатніших учителів світу, наскільки це дозволяє зробити літопис. Але Світло було раніше за них. Як місяць і зірки Сонячної системи віддзеркалюють сонячне світло, так і вчення великих мислителів світу, якщо воно істинне, сяє променями Сонця Праведності. Кожна дорогоцінна думка, кожний проблеск інтелекту посилаються Світлом світу. У наші дні ми багато чуємо про вищу освіту. Але справжню вищу освіту дає Той, «в Якому заховані всі скарби премудрості

й пізнання». ⁷ «У Ньому було життя, — і життя було Світлом людей». ⁸ «Хто йде вслід за Мною, — сказав Ісус, — той не буде ходити у темряві, але матиме світло життя». ¹

Словами: «Я — Світло для світу» ¹ — Ісус проголосив Себе Месією. Колись старець Симеон у храмі, де тепер навчав Христос, говорив про Нього як про «Світло відкриття для язичників і славу Твого народу Ізраїлю». ⁹ Так він застосував до Ісуса пророцтво, про котре знав увесь Ізраїль. Через пророка Ісаю Дух Святий проголосив: «Того мало, що ти слуга Мій, щоб відновити потомство Якова, щоб вернути врятованих Ізраїлю, але Я зроблю Тебе світлом народів, щоб Моє спасіння дійшло до краю землі». ¹⁰ Усі розуміли, що в цьому пророцтві йдеться про Месію, і коли Ісус сказав: «Я — Світло для світу» ¹, народ не міг не усвідомити, що саме Він — обітований Месія.

Фарисеям та юдейським керівникам ці слова видалися зарозумілими і самовпевненими. Щоб подібна до них людина висувала такі претензії — цього вони не могли знести, тому вимагали відповіді на запитання: «Хто Ти?» ¹¹ Їм хотілося, щоб Він назвав Себе Христом. Його зовнішність і діяльність настільки суперечили сподіванням народу, що якби Він оголосив Себе Месією, то, на думку Його підступних ворогів, був би відкинутий народом як самозванець.

Але на їхнє запитання: «Хто Ти?» — Ісус відповів: «Я від початку Суций, що й кажу вам». ¹¹ Його слова підтверджувалися і Його характером. Він був утіленням тих істин, яких навчав. «Від Себе нічого не роблю, — продовжував Ісус, — а тільки як навчив Мене [Мій] Отець, — те й говорю. Той, Хто послав Мене, є зі Мною; [Отець] не залишив Мене Самого, бо Я завжди роблю те, що Йому до вподоби!» ¹² Ісус не намагався довести, що Він — Месія, а вказував на Свою єдність із Богом. Якби їхні душі були відкриті для Божої любові, то вони прийняли б Ісуса.

Серед слухачів Спасителя було багато таких, кого привела до Нього віра, і до них Він сказав: «Якщо ви будете перебувати в Моєму слові, тоді справді будете Моїми учнями. І пізнаєте істину, а істина вас вільними зробить!» ¹³

Ці слова образили фарисеїв. Забувши, що народ довгий час перебуває під чужоземним ярмом, вони сердито закричали:

«Ми є потомством Авраама і не були ні в кого й ніколи невільниками. То як же Ти кажеш, що станемо вільними?»¹⁴ Ісус подивився на цих рабів злоби, думки яких були зайняті помстою, і зі смутком у голосі відповів: «Знову й знову запевняю вас, що кожний, хто чинить гріх, є невільником гріха».¹⁴ Вони перебували в найстрашнішому рабстві — у полоні злого духа.

Кожна душа, котра не бажає віддати себе Богові, перебуває під владою іншої сили і собі не належить. Вона може говорити про волю, залишаючись насправді найжалюгіднішим рабом; їй не дозволено бачити красу істини, тому що її розум поневолений сатаною. У той час, як така людина тішить себе думкою, нібито керується власним переконанням, насправді ж кориться волі князя темряви. Христос прийшов, щоб зняти рабські кайдани гріха з душі.

«Отож, якщо Син визволить вас, то справді будете вільні». «Бо Закон Духа, тобто життя в Христі Ісусі, визволив тебе від закону гріха і смерті».¹⁵

У роботі викуплення немає примусу. Не застосовується тут і зовнішня сила. Під впливом Божого Духа людина вільна вибирати, кому служити. Зміна, яка відбувається внаслідок підкорення душі Христові, є проявом свободи в найвищому розумінні слова. Відмова від гріха — це справа самої душі. Звичайно, ми не можемо самі звільнитися з-під влади сатани, але якщо бажаємо бути вільними від гріха, розуміючи свою велику потребу і благаючи про силу згори, тоді зусилля нашої душі зливаються з божественною силою Святого Духа і ми, виконуючи власну волю, фактично виконуємо волю Божу.

[444]

Однак свобода людини можлива лише за однієї умови: людина має стати єдиною з Христом. «Істина вас вільними зробить», і тією Істиною є Христос. Гріх може перемогти лише через ослаблення розуму і знищення свободи душі. Підкорення Богові — це відновлення істинної слави і гідності людини. Божественний Закон, якому ми підкоряємося, — це «Закон свободи».¹⁶

Фарисеї називали себе дітьми Авраама, але Ісус наголосив, що такі претензії можуть стати дійсними лише тоді, коли вони чинитимуть діла Авраама. Справжні діти Авраама житимуть

так, як він, — життям послуху Богові. У такому разі юдеї не шукали б убити Того, Хто говорив їм істину, отриману від Бога. Змовляючись проти Христа, рабини аж ніяк не чинили діл Авраама. Тілесне походження від Авраама не мало жодного значення. Без духовного зв'язку з ним, не володіючи таким же духом і не здійснюючи таких самих вчинків, вони не могли бути його дітьми.

Цей принцип справедливий і щодо питань, які довгий час хвилювали християнський світ, а саме питань апостольської спадкоємності. Спадкоємність від Авраама засвідчувалася не ім'ям і родинними зв'язками, а подібністю характеру. Так само й апостольське наступництво ґрунтується не на простій передачі церковної влади, а на духовній спорідненості. Життя, натхнене духом апостолів, віра і слово істини, котре вони несли, — ось справжній доказ апостольської спадкоємності. Саме це робить людей спадкоємцями перших учителів Євангелія.

Ісус не заперечував, що юдеї були дітьми Авраама. Він сказав: «Ви робите діла вашого батька!» Глузуючи, вони відповіли: «Ми народилися не від перелюбу; маємо одного Отця — Бога!»¹⁷ Ці слова, як натяк на обставини Його народження, були випадом проти Христа в присутності тих, хто щойно повірив у Нього. Ісус не звернув уваги на ці низькі натяки, а промовив: «Якби Бог був вашим Отцем, ви полюбили б Мене, бо Я від Бога вийшов».¹⁸ Діла цих людей свідчили про їхню спорідненість з тим, хто був неправдомовцем і душогубом. «Ви від вашого батька — диявола, — сказав Ісус, — і хочете виконувати бажання вашого батька. Він був душогубом від самого початку і в істині не встояв, бо нема в ньому істини... А коли Я істину кажу, — ви не вірите Мені».¹⁹

[445]

Юдейські керівники не прийняли Ісуса, бо Він говорив істину і говорив упевнено. Істина дратувала цих самоправедних людей. Істина викривала їхні помилки, осуджувала їхні вчення і звичаї, а тому була небажаною. Вони воліли краще знехтувати істиною, ніж упокоритися і визнати власні помилки. Вони не любили істини і не бажали знати її, незважаючи на те, що вона була істиною.

«Хто з вас оскаржить Мене за гріх? А якщо Я істину кажу, то чому ви Мені не вірите?»²⁰ День у день протягом трьох ро-

ків Христові вороги переслідували Його, намагаючись знайти хоча б одну «пляму» в характері Спасителя. Сатана і всі його сили зла намагалися перемогти Ісуса, але не знайшли в Ньому нічого, що давало б їм перевагу. Навіть демони були змушені визнати, що Він — «Святий Божий».²¹ Ісус жив за Законом перед лицем Неба, безгрішних світів та грішних людей. Перед ангелами, людьми й бісами Він міг сказати незаперечні слова, котрі в інших устах були б блюзнірством: «Я завжди роблю те, що Йому до вподоби!»²²

Хоч юдеї не знайшли в Христі жодного гріха, однак не прийняли Його. Цей факт доводив, що вони самі не мали зв'язку з Богом. Вони не впізнали Його голосу й у вістці Його Сина. Керівники нації думали, що осуджують Ісуса, але, відкидаючи Його, виголошували вирок собі. «Хто від Бога, — сказав Ісус, — той слухає Божі слова; ви ж тому й не слухаєте, що ви не від Бога!»²³

Цей урок актуальний для всіх часів. Людина, яка полюбляє глузувати, критикувати і вишукувати суперечності в Божому Слові, думає, що цим виявляє незалежність своєї думки і гостроту розуму. Така особистість вважає себе суддею Біблії, хоч насправді судить саму себе. Вона показує, що не спроможна оцінити небесні істини, котрі відкривають вічність. Перед величчю Божої праведності її дух не відчуває благоговіння. Людина зайнята другорядними питаннями, виявляючи цим свою обмежену плотську природу і серце, яке швидко втрачає здатність розуміти Бога. Той, чиє серце відгукнулося на Божественний дотик, буде прагнути поглибити своє пізнання Бога, очистити і піднести свій характер. Як квітка повертається за сонцем, аби його промені забарвили її красою, так і душа звертатиметься до Сонця Праведності, щоб небесне світло прикрасило її характер чеснотами Христа.

Ісус продовжував указувати на різку відмінність між юдеями та Авраамом: «Авраам, ваш батько, радий був побачити Мій день, — і побачив, і зрадів!»²⁴

Авраам палко прагнув побачити обітованого Спасителя. Він заносив щирі молитви, благаючи про те, аби перед смертю побачити Месію. І він побачив Христа. Йому було дане світло згори, і він визнав божественну природу Христа. Він бачив

Його день і радів. Йому було дано зрозуміти суть Божественної Жертви за гріх на власному досвіді, коли отримав повеління: «Візьми свого сина, свого одинака, якого любиш, Ісаака... і принеси... його в цілопалення».²⁵ Авраам поклав на жертовник обітованого сина, в якому зосереджувалася вся його надія. І коли він, виконуючи Божу волю, стояв біля жертовника з піднесеним догори ножем, то почув із неба голос: «Не простягай своєї руки на хлопця, і нічого йому не чини, бо тепер Я довідався, що ти боїшся Бога, і не пожалів для Мене сина свого, одинака свого».²⁶ Авраам повинен був пройти через це суворе випробування, щоб побачити Христа й усвідомити велику любов Бога до світу — настільки велику, що заради спасіння людства від виродження Він віддав Свого Єдинородного Сина на найганебнішу смерть.

Авраам засвоїв від Бога найбільший урок, будь-коли викладений смертній людині. Його молитва про те, щоб перед смертю побачити Христа, була почута. Він побачив Христа, побачив усе, що може споглядати смертна людина і при цьому залишитися живою. Повністю віддавшись Богові, він зміг зрозуміти дане йому видіння про Христа. Віддавши Свого Єдинородного Сина задля спасіння грішників од вічної загибелі, Бог приніс більшу і дивовижнішу жертву, ніж це могла зробити людина.

Досвід Авраама дає відповідь на запитання: «З чим мені перед Господом з'явитись, уклонитись перед Богом Всевишнім? Чи піду перед Ним з цілопаленням, з однорічними телятами? Чи будуть Господеві до вподоби тисячі баранів, десятки тисяч потоків оливи? Чи дам за свій гріх свого первенця, — плід утроби моєї за гріх моєї душі?».²⁷ Слова Авраама: «Бог подбає про ягня Собі на цілопалення, сину мій»,²⁸ а також те, що Бог передбачив іншу жертву замість Ісаака, свідчать: жодна людина не може викупити себе. Бог не визнає язичницької системи жертвоприношення. Жоден батько ніколи не повинен принести сина чи дочку в жертву за гріх. Тільки Син Божий міг понести на Собі гріх світу.

Завдяки особистому неймовірно важкому досвіду Авраам мав змогу побачити жертвне служіння Спасителя. Але Ізраїль не бажав зрозуміти того, що не відповідало його гордому сер-

[447]

цю. Слова Христа про Авраама не справили на Його слухачів глибокого враження. Фарисеї знайшли в них лише черговий привід для прискіпування. Вони спитали Ісуса з насмішкою, ніби божевільного: «Ти не маєш ще й п'ятдесяти років, а вже бачив Авраама?» З урочистою гідністю Христос підкреслив: «Знову й знову запевняю вас: перш ніж був Авраам — Я є!»²⁹

Тиша запанувала над усім зібранням. Цей галілейський Учитель претендував на Боже Ім'я, проголошене Мойсееві, котре виражало суть вічного буття. Він проголосив Себе Сущим — Тим Обітованим Ізраїлеві, що «Його походження із давніх-давен, з днів віковичних».³⁰

І знову священники закричали, звинувачуючи Ісуса в блюзнірстві. Його твердження, що Він — одне з Богом, породило в них бажання убити Його; а через декілька місяців вони недвозначно заявили: «Не за добрі діла каменуємо Тебе, але за богозневагу; і що Ти, будучи людиною, робиш Себе Богом!»³¹ Через те, що Він був Сином Божим і відверто заявляв про це, вони задумали знищити Його. Тепер уже багато прибічників священників і рабинів схопили каміння, щоб кинути в Нього. «Ісус же скрився і вийшов з храму, пройшовши між ними, пішов далі».³²

Світло сяяло в темряві, і «темрява не обгорнула Його»?³³

[448] «А коли Він ішов, то побачив чоловіка, сліпого від народження. Його учні запитали Його, кажучи: Учителю, хто згрішив: він чи батьки його, що сліпим народився? Ісус відповів: ні він не згрішив, ні його батьки, але щоб виявилися на ньому Божі діла... Сказавши це, Він плюнув на землю, зробив грязиво зі слини й помазав ним очі сліпому, і сказав йому: піди вмийся в купальні Силоам! — Силоам у перекладі означає „посланий“. Отже, він пішов, умився і прийшов зрячим».³⁴

Юдеї вірили, що гріх карається вже в цьому житті. Усяка хвороба вважалася карою за якийсь гріх чи самого страждальця, чи його батьків. І справді, страждання є результатом порушення Божого Закону, але ця істина зазнала спотворення. Сатана, автор гріха та всіх його наслідків, переконав людину, що хвороба і смерть походять від Бога як його свавільна кара за гріх. Тому людина, на долю якої випадало страждання або якийсь велике нещастя, несла подвійний тягар, оскільки її вва-

жали великим грішником. Таким чином торувався шлях для відкинення Ісуса юдеями. Того, Хто «немочі наші узяв і наші болі поніс», юдеї вважали, «ніби Бог Його покарав, і вони від Нього своє обличчя відвернули».³⁵

Бог застерігав від такої хибної думки. Історія з Йовом показала: страждання походять від сатани, а Бог по Своїй милості усуває їх. Але Ізраїль не зрозумів цього. Юдеї, відкидаючи Христа, повторювали ту ж саму помилку, за яку Бог докоряв приятелям Йова.

Погляди юдеїв щодо зв'язку між гріхом та стражданнями поділяли й учні Христа. виправляючи їхню помилку, Ісус не дав пояснення причини хвороби незрячого чоловіка, а вказав на результат. Через цю хворобу мали бути виявлені діла Божі. «Поки Я є у світі, — зазначив Він, — Я— Світло для світу!»³⁶ Тоді, помазавши очі незрячого, Він послав його вмитися у Силоамській купальні, і до нього повернувся зір. У такий спосіб Ісус на практиці дав відповідь учням, як Він і завжди відповідав на запитання, поставлені Йому із цікавості. Від учнів не вимагалось дискутувати над питанням, хто згрішив або не згрішив; вони повинні були зрозуміти Божі силу і милість, які повернули зір сліпому. Було очевидним, що цілюща сила містилася не в глині і не в купальні, до якої юнака послали вмитися. Ця сила була в Христі.

Фарисеїв не могло не вразити таке зцілення. Однак вони ще більше зненавиділи Христа, бо чудо було здійснене в суботу. [449]

Сусіди молодого чоловіка і ті, хто знав про його сліпоту, запитували: «Чи це не той, що сидів і жебрав?»³⁷ Вони дивилися на нього скептично, адже після прозріння його обличчя змінилося і просвітліло; він виглядав цілком іншою людиною. Отож це запитання було у всіх на устах. Одні говорили: «Це він», а інші — «Подібний до нього». Але той, котрий отримав таке велике благословення, поклав край суперечкам словами: «Це я». Потім він розповів їм про Ісуса і яким чином був зцілений. Люди питали: «Де Він?», а зцілений відповів: «Я не знаю...»

Тоді привели юнака на раду фарисеїв і знову спитали, як він прозрів. Той пояснював: «Грязиво поклав мені на очі, я вмився і бачу». Деякі фарисеї тоді казали: «Ця Людина не є від Бога, бо не дотримується суботи?»³⁷ Вони сподівалися пред-

ставити Ісуса як грішника, а не як Месію. Вони не розуміли, що незрячого зцілив Той, Хто встановив суботу, а тому знав усі вимоги щодо неї. Фарисеї, виставляючи себе дуже ревнивими в дотриманні суботи, у той же час задумали здійснити вбивство. Але чимало людей, почувши про здійснене чудо, були зворушені і переконані: Той, Хто відкрив очі незрячому, був більшим за звичайну людину. У відповідь на звинувачення, що Ісус є грішником, оскільки не дотримується суботи, вони зауважили: «Як може грішна людина робити такі чудеса?»

Рабини знову звернулися до зціленого: «Що ти скажеш про Нього, оскільки Він відкрив твої очі? Він же сказав: це Пророк!» Тоді фарисеї почали наполягати, що цей чоловік не був сліпим, а значить і не прозрів. Вони покликали його батьків і спитали їх: «Чи це ваш син, про якого ви кажете, що народився сліпим?»³⁸

Перед ними стояв чоловік, котрий стверджував, що був незрячим від народження і нині прозрів, але фарисеї воліли швидше зректися того, що самі бачили й чули, аніж визнати свою помилку. Таким сильним було упередження, такою спотвореною була праведність фарисеїв.

[450] У фарисеїв залишалася єдина надія — залякати батьків цього чоловіка. Вони з удаваною щирістю спитали їх: «Як же він тепер бачить?» Батьки боялися за себе, тому що було оголошено: кожний, хто визнаватиме Ісуса Христом, буде «відлучений від синагоги»,³⁹ тобто позбавлений права відвідувати синагогу протягом тридцяти днів. У цей період не можна було ані обрізувати дитину, ані оплакувати померлого в домі винуватого. Таке покарання вважалося великим лихом, і якщо воно не призводило до каяття, то наступне покарання було ще тяжчим. Велике чудо, милосердно учинене для їхнього сина, переконало батьків у істині, однак вони відповіли: «Знаємо, що він наш син і що народився сліпим, а чому тепер бачить, — не знаємо, або хто відкрив йому очі, — ми не знаємо. Він дорослий, його й запитайте; хай говорить сам за себе!»⁴⁰ Таким чином батьки переклали всю відповідальність на свого сина, бо не наважилися визнати Христа.

Дилема, перед якою опинилися фарисеї, їхні сумніви й упередження, їхнє невір'я в чудо — усе це відкрило очі багатьом,

особливо простим людям. Ісус не раз творив чудеса безпосередньо на вулиці, приносячи полегшення страждаючим. У багатьох виникало запитання: чи може Бог творити такі великі діла через ошуканця, як називали Ісуса фарисеї? Суперечки загострювалися.

Фарисеї зрозуміли, що вони самі розголосили про діла Ісуса. Вони аж ніяк не могли заперечити чуда. Колишній незрячий був сповнений радості і вдячності; він споглядав прекрасні картини природи, насолоджувався красою землі й неба. Він охоче розповідав про свій досвід, а вони, намагаючись все-таки змусити його замовчати, сказали: «Віддай славу Богові! Ми знаємо, що Той Чоловік грішний!»⁴¹ Тобто не говори більше нікому, що «цей Чоловік» дав тобі прозріння. Це учинив Бог.

Зцілений відповів: «Чи Він грішний, — я не знаю; одне знаю, що я був сліпий, а тепер бачу!»

Тоді вони знову спитали його: «Що Він тобі зробив? Як відкрив твої очі?»⁴¹ Своїм багатослів'ям вони намагалися заплутати його, щоб він повірив, що обманувся. Сатана і його ангели були на боці фарисеїв, об'єднавши свої зусилля і хитрість з людськими міркуваннями, аби лише протидіяти впливові Христа. Вони намагалися притупити переконання, яке з'явилося в багатьох людей. Але ангели Божі також були тут, щоб зміцнити зціленого чоловіка.

[451]

Фарисеї і гадки не мали, що змагаються не з цією простою неосвіченою людиною. Вони не знали Того, з Ким провадили боротьбу. Божественне світло осяяло душу зціленого. І коли ці лицеміри намагалися розчарувати його, Господь укріпив його. Той, хто ще недавно був незрячим, гостротою та влучністю своїх відповідей показав, що його неможливо впіймати в пастку. Він відповів: «Я вам уже сказав, та ви не вислухали. Що ще хочете почути? Чи й ви хочете стати Його учнями?» Вони ж докорили йому й сказали: «Це ти Його учень, а ми — учні Мойсея. Ми знаємо, що з Мойсеєм говорив Бог, а Цього ми не знаємо, звідки Він!»⁴²

Господь Ісус знав, через яке випробування проходив цей молодий чоловік, а тому наділив його благодаттю і красномовністю, щоб він став свідком Христа. Він відповідав фарисеям словами, котрі були гострим докором для них. Вони вважали

себе тлумачами Писання, релігійними вождями нації, але тут був Той, Хто творив чудеса, і вони перед усіма визнали, що не знають ані джерела Його сили, ані Його характеру, ані того, на що Він претендує. «Дивно, — відповів їм чоловік, — що ви не знаєте, звідки Він, а Він відкрив мені очі. Адже відомо, що грішників Бог не слухає, але коли хто Бога шанує і чинить Його волю, того Він слухає. Споконвіку нечувано, щоб хтось відкрив очі тому, хто народився сліпим. Якби Він не був від Бога, то не міг би робити нічого!»⁴³ Юнак використав проти своїх мучителів їхню ж зброю. Його логіці не можна було заперечити. Фарисеї, вражені його влучними рішучими словами, замовкли. На якусь мить запанувала тиша. Тоді насуплені священики і рабини, підібравши свій одяг, аби не опоганитися від дотику до зціленого, обтрусили порошок зі своїх ніг та накинулися на нього із звинуваченням: «Ти весь у гріхах народився, і ти ще нас учиш?» І вигнали його геть.

Ісус почув, що сталося. Він знайшов його і запитав: «Чи віриш ти в Сина Людського?»⁴⁴

[452]

Уперше колишній незрячий споглядав обличчя свого Зцілителя. Перед синедріоном він бачив лише своїх стривожених і розгублених батьків. Він дивився на похмурі обличчя рабинів, але тепер його погляд спочивав на сповненому любові й миру обличчі Ісуса. Він уже визнав Його Представником божественної влади, і це обійшлося йому досить дорого; і от тепер йому було дане ще більше відкриття.

На запитання Спасителя: «Чи віриш ти в Сина Людського?» — прозрілий відповів запитанням: «А хто Він, Господи, щоб я повірив у Нього?» А Ісус сказав: «І ти Його бачиш, оце Він говорить із тобою».⁴⁵ Чоловік упав до ніг Спасителя і поклонився Йому. Ісус подарував Йому не тільки здатність бачити фізично, а й дав духовне прозріння. Христос відкрився його душі, і він прийняв Його як Божого Посланця.

Неподалік зібралася група фарисеїв. Дивлячись на них, Ісус подумав про те, як по-різному люди сприймають Його слова й діла. Він сказав: «На суд Я прийшов у цей світ, щоб сліпі бачили, а зрячі щоб стали сліпими!»⁴⁶ Христос прийшов, щоб відкрити очі сліпим і дати світло тим, що перебували в темряві. Він проголосив Себе Світлом для світу, і вчинене чудо

також свідчило про Його місію. Люди, котрі бачили Спасителя під час Першого приходу, удостоїлися бути свідками більш повного виявлення Божественної присутності, ніж будь-хто раніше. Пізнання Бога було відкрите ще більш досконало. Але саме це відкриття збільшувало й відповідальність людей перед судом; їхній характер випробовувався, вирішувалася їхня доля.

Прояв Божественної сили, яка дала незрячому як природний, так і духовний зір, занурив фарисеїв у ще більшу темряву. Декотрі зі слухачів Христа, відчуваючи, що Його слова стосувались і їх, запитали: «Чи й ми сліпі?» Ісус відповів: «Якби ви були сліпі, то не мали б гріха, але ви кажете, що бачите, тож гріх ваш залишається на вас».⁴⁷ Якби Бог не дав вам змоги бачити істину, ваше незнання не викликало б жодного осуду. «А тепер ви говорите: „Бачимо“». Ви вважаєте себе зрячими і таким чином відкидаєте єдиний засіб для отримання зору. Усім, хто усвідомлює свою потребу, Христос пропонує безмежну допомогу. Але фарисеї не усвідомлювали жодної потреби, відмовилися прийти до Христа і тому залишилися сліпими. І в цьому вони були винні самі. Ісус промовив: «Тож гріх ваш залишається на вас».

[453]

¹Йоан.8:12¹Йоан.8:12²Йоан.1:4-5,9³2Петр.1:19¹Йоан.8:12⁴2Кор.4:6⁵Йоан.1:9⁶Йоан.1:12,18⁷Колос.2:3⁸Йоан.1:4¹Йоан.8:12¹Йоан.8:12⁹Луки 2:32¹⁰Ісаї 49:6¹Йоан.8:12¹¹Йоан.8:25¹¹Йоан.8:25¹²Йоан.8:28-29¹³Йоан.8:31-32¹⁴Йоан.8:33-34

[454]

- ¹⁴Йоан.8:33-34
- ¹⁵Римл.8:2
- ¹⁶Якова 2:12
- ¹⁷Йоан.8:41
- ¹⁸Йоан.8:42
- ¹⁹Йоан.8:44-45
- ²⁰Йоан.8:46
- ²¹Марк.1:24
- ²²Йоан.8:29
- ²³Йоан.8:47
- ²⁴Йоан.8:56
- ²⁵Бут.22:2
- ²⁶Бут.22:12
- ²⁷Мих.6:6-7
- ²⁸Бут.22:8
- ²⁹Йоан.8:57-58
- ³⁰Мих.5:2
- ³¹Йоан. 10:33
- ³²Йоан.8:59
- ³³Йоан. 1:5
- ³⁴Йоан.9:1-7
- ³⁵Ісаї 53:4,3
- ³⁶Йоан.9:5
- ³⁷Йоан.9:8-9,12,15-17
- ³⁷Йоан.9:8-9,12,15-17
- ³⁸Йоан.9:19
- ³⁹Йоан.9:22
- ⁴⁰Йоан.9:20-21
- ⁴¹Йоан.9:24-26
- ⁴¹Йоан.9:24-26
- ⁴²Йоан.9:27-29
- ⁴³Йоан.9:30-33
- ⁴⁴Йоан.9:34-35
- ⁴⁵Йоан.9:36-37
- ⁴⁶Йоан.9:39
- ⁴⁷Йоан.9:40-41

Розділ 52. Божественний Пастир

(На підставі Євангелія від Йоана 10:1-30)

«Я — Пастир добрий! Пастир добрий кладе Свою душу за овець». «Я — Пастир добрий. І Я знаю Своїх, і Мої знають Мене; як знає Мене Отець, так і Я знаю Отця, і кладу Свою душу за овець».¹

Знову Ісус намагається знайти доступ до розуму Своїх слухачів, використовуючи знайомі для них приклади. Він порівняв вплив Святого Духа з холодною відсвіжливою водою, а Себе представив як Світло, Джерело життя й радості для природи і людей. Тепер же за допомогою чудової картини пастушого життя Він зображає Свій зв'язок із віруючими. Для Його слухачів не існувало більш знайомої ілюстрації, тому слова Христа назавжди пов'язали образ пастиря з Його Ім'ям. Щоразу, коли учні бачили пастухів зі своїми отарами, вони не могли не згадати повчання Спасителя. У кожному вірному пастиреві вони бачили Христа, а в кожній слабкій і безпорадній овечці — себе.

Цей же образ використав пророк Ісаїя, описуючи місію Спасителя такими словами: «На гору високу зійди, благовіснику Сіону! Підними сильно голос, благовіснику Єрусалима! Підними голос, не лякайся! Скажи містам Юдеї: ось Бог ваш!.. Він отару Свою буде пасти, як Пастир, рукою власною збере їх, ягнят носитиме на грудях, дійних лагідно водитиме!».² Давид співав: «Господь — мій Пастир: нічого мені не бракуватиме».³ А через Єзекіїля Дух Святий проголосив:

«Я поставлю над ними єдиного пастиря, що пастиме їх», «заблудлу вівцю відшукаю, а відлучену поверну; поранену перев'яжу, а хвору зміцню». «Я зроблю з ними союз миру», «не будуть вони більше здобиччю народів... вони житимуть безпечно, і ніхто не буде їх лякати».⁴

Христос застосував ці пророцтва до Себе і показав різницю між характером Своїм та керівників Ізраїлю. Фарисеї щойно

[455]

прогнали одного з кошари, бо він наважився свідчити про силу Христа. Вони відкинули душу, котру справжній Пастир привертав до Себе. Цим керівники Ізраїлю продемонстрували, що не розуміють дорученої їм праці та не гідні виявленого довір'я — бути пастирями отари. Тепер Ісус показав контраст між ними і добрим Пастирем, указав на Себе як на справжнього охоронця Господньої отари. Але спершу Він представляє Себе, використовуючи інший образ: «Хто не входить до овечої кошари дверима, але перелазить в іншому місці, той злодій і розбійник; а хто входить дверима, той пастир овець».⁵ Фарисеї не зрозуміли, що ці слова спрямовані проти них. Поки вони роздумували над значенням цих слів, Ісус сказав їм відверто: «Я — двері! Якщо хто Мною увійде, то буде спасений; він увійде і вийде, і знайде пасовисько. Злодій приходить тільки для того, щоб украсти, вбити і погубити. Я ж прийшов, щоб ви мали життя і щоб над міру мали».⁶

Христос — Двері до Божої кошари. Цими дверима з найдавніших часів входили всі Його діти. В Ісусі, на Котрого вказували прообрази, Котрий був завуальований у символах, відкритий через пророків та об'явився у всій повноті в даних Його учням повчаннях і вчинених для людських синів чудесах, вони бачать Агнця Божого, «що на Себе бере гріх світу».⁷ І через Нього вони входять до кошари Божої благодаті. Багато хто з людей пропонував світові інші об'єкти для поклоніння; винаходилися церемонії та релігійні системи, завдяки яким люди сподівалися отримати виправдання та мир з Богом і таким чином увійти до Божої кошари. Але єдині Двері — Христос. Тому всі, хто ставить на місце Христа щось інше або намагається увійти до кошари якимось іншим шляхом, — це злодії і розбійники.

[456]

Фарисеї не входили Дверима. Вони закрадалися до кошари іншим шляхом — не через Христа — і не виконували праці вірного пастиря. Священники і старійшини, книжники і фарисеї знищували квітучі пасовища і забруднювали джерела живої води. Натхненне Слово так змальовує цих фальшивих пастирів: «Слабих не зміцнюєте, а хворої не лікуєте, і пораненої не перев'яжете, відлученої не вертаєте, і заблудлої не шукаєте, але пануєте над ними силою та жорстокістю».⁸

У всі часи філософи і вчителі пропонували світові теорії, які мали задовольняти потреби людської душі. Кожний язичеський народ має своїх великих учителів та релігійні системи, пропонує свої, відмінні від Христа, засоби спасіння. Вони відвертають погляди людей від Отця та сповнюють їхні серця страхом перед Тим, Хто давав їм лише благословення. Мета їхньої праці — позбавити Бога того, що належить Йому як Творцеві й Викупителеві. Ці лжевчителі обкрадають і людину. Мільйони людей заплуталися в тенетах фальшивої релігії, поневолені страхом і цілковитою байдужістю. Позбавлені надії, радості й мети у цьому світі, вони працюють подібно до в'ючних тварин, не знаючи нічого, крім страху за своє майбутнє. Тільки Євангеліє Божественної благодаті може піднести душу. Роздуми про любов Бога, явлену в Його Сині, як ніщо інше, здатні зворушити серце і розбудити сили душі. Христос прийшов, щоб відновити в людині Божий образ, тому, хто б не відвертав людей від Христа, той віддаляє їх від Джерела справжнього удосконалення, позбавляє мети життя, надії і слави. Він — злодій і розбійник.

«А хто входить дверима, той пастир овець».5 Христос — і Пастир, і Двері. Він уходить Самим Собою — принісши Себе в Жертву, Він став Пастирем для овець. «Воротар відчиняє, і вівці слухаються його голосу; і він кличе своїх овець по імені й виводить їх. Коли він усіх своїх овець веде, то йде перед ними, а вівці йдуть за ним, бо знають його голос».9

З усіх тварин вівця — найбільш полохлива й безпорадна. У країнах Сходу пастир невтомно і безперервно опікується своєю отарою. Як у давнину, так і тепер, небезпечно перебувати за межами міського муру. Розбійники з кочових племен та хижі звірі, які ховались у скелястих міжгір'ях, чатували на отару. Пастир пильнував своїх овець, знаючи, що небезпека загрожує і його життю. Яків, котрий пас отари Лавана на пасовищах Харану, так описував свою невтомну працю: «Бувало, що вдень з'їдала мене спека, а вночі холод, і сон тікав з очей моїх».10 А коли юний Давид пас отари свого батька, йому самому доводилося відбивати здобич у лева чи ведмедя.

Коли пастир водить свою отару стрімкими стежками, через ліси і дикі ущелини до пасовищ на берегах рік; коли на самоті

[457]

ночами пильнує її в горах, охороняючи від грабіжників та ніжно піклуючись про хворих і немічних, тоді його життя зливається з життям отари. Сильна ніжна прихильність єднає його з отарою. І якою б численною вона не була, пастир знає кожну вівцю. Кожна з них має своє ім'я і відгукується на поклик пастиря.

Як земний пастир знає своїх овець, так і божественний Пастир знає Свою отару, розсіяну по всьому світу. «А ви — Мої вівці, вівці Мого пасовиська, а Я — Бог ваш, — говорить Господь Бог». Ісус сказав: «Я покликав тебе твоїм ім'ям. Мій ти!», «Я записав тебе на долонях Своїх». ¹¹

Ісус знає кожного з нас особисто і співчуває нашим немочам. Він пам'ятає усі імена. Знає навіть наш дід та ім'я кожного його мешканця. Часом Він наказує Своїм слугам піти до певного міста, на таку-то вулицю, до такого-то дому, щоб знайти там одну з Його овець.

Ісус настільки добре знає кожну душу, ніби тільки за неї єдину Він помер. Страждання кожної душі зворушує Його серце. Благання про допомогу досягає Його вух. Він прийшов, щоб усіх людей пригорнути до Себе, і запрошує кожного: «Іди за Мною!», ¹² а Його Дух впливає на людські серця, спонукаючи навернутися до Нього. Однак багато людей відмовляються прийти. Ісус пам'ятає і про таких. Але Він знає і тих, котрі з радістю приймають Його поклик і готові довіритися Його пастирській опіці. Христос говорить: «Мого голосу слухають вівці Мої, і знаю Я їх, і за Мною слідом вони йдуть». ¹³ Він піклується про кожну вівцю зокрема, ніби, крім неї, немає більше нікого на землі. «...І вівці слухаються його голосу; і він кличе своїх овець по імені й виводить їх». ⁹ У країнах

[458] Сходу пастир не жене своїх овець. Він не застосовує сили або залякування, але, йдучи попереду, кличе їх за собою. А вівці знають його голос і слухаються його. Так само поводить ся зі Своїми вівцями і Пастир — Спаситель. У Писанні говориться: «Ти провадив народ Свій, немов ту отару, рукою Мойсея та Аарона». ¹⁴ Через пророка Ісус проголосив: «Я вічною любов'ю тебе полюбив, тому милість тобі виявляю!» ¹⁵ Він нікого не примушує йти за Собою. Ось Його принцип: «Я притягав їх... мотузками любові». ¹⁶

Не страх перед покаранням і не сподівання вічної нагороди спонукують учнів Христа іти за Ним. Вони споглядають неперевершену любов Христа, явлену під час Його земної мандрівки, починаючи від Віфлеємських ясел до Голгофського хреста. Його погляд притягує, заспокоює і підкоряє душі. У серцях тих, котрі дивляться на Христа, пробуджується любов. Вони чують Його голос і йдуть за Ним.

Як пастух іде попереду овець і першим зустрічає небезпеку на шляху, так Ісус іде зі Своїм народом. «Коли він усіх своїх овець веде, то йде перед ними».⁹ Шлях до Небес освячений слідами Спасителя. Цей шлях може бути стрімким і небезпечним, але Ісус уже подолав його; Його ноги витоптали гострі колючки, аби полегшити нам дорогу. Усі тягарі, які змушені нести ми, спершу поніс Він.

Хоча Христос вознісся на Небеса, став перед Богом і розділив з Ним престол Всесвіту, Він залишився таким же співчутливим до нас. Його ніжне, любляче серце і сьогодні відкрите для будь-якого людського горя. І нині пробита на Голгофі рука простягнута, щоб ще рясніше благословляти Свій народ У світі. «І вони не загинуть повік, і ніхто їх не вихопить із Моєї руки».¹⁷ Душа, котра віддає себе Христові, дорожча в Його очах за увесь світ. Спаситель переніс би муки Голгофи і задля однієї людини, щоб урятувати її для Свого Царства. Він ніколи не покине душі, за яку помер. Христос охоронятиме їх доти, доки вони самі не залишать Його.

У всіх наших випробовуваннях маємо вірного Помічника. Він не залишить нас самотньо боротися зі спокусою, змагаючись зі злом, інакше нас розчавив би тягар смутку і горя. Хоча сьогодні Він невидимий для смертних, однак справжня віра може почути Його голос: «Не бійся! Я з тобою», «...Живий. І був Я мертвий, і ось Я живий на віки віків»¹⁸ Я переніс ваші печалі; перейшов через вашу боротьбу, зустрічався з вашими спокусами. Я бачу ваші сльози, Я також плакав. Мені відомий настільки глибокий смуток, який людині неможливо зрозуміти. Отож не думайте, що ви самотні й покинуті. Хоч ваші страждання іноді не зворушують жодного серця на Землі, дивіться на Мене і живіть! «Бо зрушаться гори й горби захитаються,

та милість Моя не відійде від тебе і Заповіт Мого миру не похитнеться, каже твій милостивий Господь».¹⁹

Але як би пастух не турбувався про овець, однак своїх синів і дочок він любить сильніше. Ісус — не лише наш Пастир, а й наш «вічний Отець». Він сказав; «Я знаю Своїх, і Мої знають Мене; як знає Мене Отець, так і Я знаю Отця».²⁰ Яке свідчення! Єдинородний Син суцїй у лоні Отця — це Той, Кого Бог назвав «Своїм товаришем».²¹ Єдність між Ісусом та вічним Богом — це зразок єдності між Христом та Його дітьми на Землі.

Оскільки ми — дар Отця і нагорода за Його працю, Ісус любить нас. Він любить нас як Своїх дітей. Дорогий читачу, Він любить і тебе! Саме Небо не може подарувати нам чогось більшого і кращого. Тому — вір!

Ісус пам'ятає про всі ті душі на Землі, котрі заблукали через фальшивих пастирів. Щодо тих, кого Він бажав зібрати як овець Свого пасовиська і хто був розсіяний між вовками, Ісус сказав; «Я маю і інших овець, які не з цієї кошари, тож Мені треба і їх привести; вони почують Мій голос, і буде одна отара й один Пастир».²²

«Саме тому любить Мене Отець, що Я кладу Свою душу, щоб знову прийняти її».²³ Це означає: Мій Отець так полюбив вас, що любить Мене ще сильніше за те, що Я віддав життя задля вашого викуплення. Віддаючи за вас Своє життя та приймаючи на Себе ваші немочі і гріхи, Я зробився вашим Заступником і Поручителем, а тому стаю ще дорожчим для Отця.

[460] «...Я кладу Свою душу, щоб знову прийняти її. Ніхто не бере її від Мене, але Я Сам віддаю її. Владу маю її віддати, і владу маю знову її прийняти; цю Заповідь Я одержав від Мого Отця».²⁴ Як член людської родини Ісус був смертним, але як Бог Він був Джерелом життя для світу. Спаситель міг протистати смерті та відмовитися підкоритися їй, але Він добровільно віддав Своє життя, щоб явити життя і безсмертя. Він поніс гріх світу, прийняв його прокляття, віддав Своє життя у жертву, щоб люди не загинули назавжди. «Та Він наші недуги взяв на Себе, Він ніс на Собі наші болі... Він був поранений за наші гріхи, за наші провини Він мучений був. Кара на Ньому була, і Його ранами ми вилікувані! Усі ми блудили, немов ті

вівці, кожен ходив своєю дорогою; і на Нього Господь поклав гріхи усіх нас».²⁵

[461]

¹Йоан.10:11; 14-15

²Ісаї 40:9-11

³Псал.23:1

⁴Єзек.34:23,16,25,28

⁵Йоан.10:1-2

⁶Йоан.10:9-10

⁷Йоан.1:29

⁸Єзек.34:4 ,

⁹Йоан. 10:3-4

¹⁰Бут.31:40

¹¹Єзек.34:31; Ісаї 43:1; 49:16

¹²Матв.9:9

¹³Йоан.10:27

⁹Йоан.10:3-4

¹⁴Псал.77:21

¹⁵Єрем.31:3

¹⁶Осії 11:4

⁹Йоан.10:3-4

¹⁷Йоан.10:28

¹⁸Об'явл.1:18

¹⁹Ісаї 54:10

²⁰Йоан.10:14-15

²¹Зах.13:7

²²Йоан.10:16

²³Йоан.10:17

²⁴Йоан.10:17-18

²⁵Ісаї 53:4-6

Розділ 53. Остання подорож із Галілеї

(На підставі Євангелія від Луки 9:51-56; 10:1-24)

У міру того, як земне служіння Христа наближалось до завершення, Він змінив спосіб Своєї діяльності. Досі Ісус намагався уникати розголосу та народного збудження. Він відмовлявся від людських почестей, швидко переходив з місця на місце, особливо коли захоплення народу було надмірним. Знову і знову Ісус наказував, щоб ніхто не проголошував Його Христом.

Зокрема, під час свята кущів подорож Ісуса до Єрусалима була поспішною і таємною. Коли брати спонукували Його публічно проголосити Себе Месією, Ісус відповів: «Мій час ще не настав».¹ Дорогою до Єрусалима Його ніхто не зауважив. До міста Він увійшов непомітно і без почестей народу.

Але зовсім іншою була ця остання подорож. Через ворожість священників і рабинів Спаситель на деякий час залишив Єрусалим. Але тепер Він вирішив повернутися, уже не ховаючись від людей, довгою дорогою, сповіщаючи про Своє прибуття, чого раніше ніколи не робив. Він ішов туди, де належало принести велику Жертву, і до цієї події треба було привернути увагу народу.

[462] «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський».² Як у давнину погляди всіх ізраїльтян були спрямовані на піднятого змія — символ їхнього зцілення, так очі всіх людей повинні бути звернені на Христа, Жертва Котрого принесла спасіння грішному світові.

Брати Ісуса мали фальшиве уявлення про діяльність Месії й не вірили в Божественне призначення Ісуса, тому спонукували Його прилюдно виступити на святі кущів. Тепер же, керовані таким самим духом, учні Ісуса намагалися відмовити Його від подорожі до Єрусалима. Вони пригадали Його слова про те, що Його там чекає. Знаючи запеклу ненависть релігійних

керівників, вони хотіли перешкодити своєму Господеві йти туди.

Христові доводилося здійснювати земний шлях усупереч страхові, розчаруванню й невір'ю Своїх улюблених учнів, що дуже Його засмучувало. Йому було важко провадити їх назустріч стражданню і відчаю, які чекали на них у Єрусалимі. Та й сатана був поруч, щоб пригнічувати Сина Людського своїми спокусами. Чому Він мусить тепер іти до Єрусалима на вірну смерть? Всюди Його оточували душі, бажаючі хліба життя. Звідусіль прибували страждальці, котрі чекали Його цілющого слова. Робота, яку мало здійснити Євангеліє Його благодаті, щойно розпочалася. Ісус був у розквіті сил та змужніння. Чому б Йому не піти на широкі поля світу зі словами благодаті й дотиком цілющої сили? Чому б Йому не відчутти радість, несучи світло й щастя тим мільйонам засліплених, зажурених людей? Для чого доручати жнива Його таким немічним у вірі, таким нетямущим і нерішучим учням? Навіщо Йому помирати тепер, залишаючи справу в її зародку? Ворог, який протистояв Христові в пустелі, тепер атакував Його своїми лютими хитрими спокусами. Якби Ісус хоч на мить поступився, хоч трішечки відхилився від поставленої мети, щоб урятувати Себе, тоді воїнство сатани тріумфувало б, а людство загинуло б назавжди.

Але Ісус «вирішив іти до Єрусалима».³ Єдиним законом Його життя була воля Отця. Під час відвідання храму в дитинстві Він сказав Марії: «Хіба ви не знали, що Мені треба бути при справах Мого Отця?»⁴ У Кані, коли Марія спонукувала Його виявити чудодійну силу, Він відповів їй: «Ще не настав Мій час».⁵ Такими ж словами Ісус відповів і Своїм братам, коли вони наполягали, щоб Він ішов на свято. Однак у великому Божому Плані був визначений час Його жертви за людські гріхи, і ця година мала незабаром пробити. Він не ослабне і не завагається. Отже, Його кроки були спрямовані до Єрусалима, де вороги вже давно чатували на Його життя; тепер Він був готовий віддати його. Він твердо вирішив пройти через переслідування, зречення, відкинення, осудження і смерть.

«І Він послав вісників перед Собою. І вийшовши, вони прибули до самарянського села»⁶ Але люди відмовилися прийняти Його, бо Він прямував до Єрусалима. Вони вважали, що Хри-

[463]

стос віддає перевагу юдеям, яких вони люто ненавиділи. Якби Він прийшов відновити храм і поклоніння на горі Геразим, самаряни з радістю прийняли б Його, але оскільки Він ішов до Єрусалима, то вони не виявили Йому гостинності. Самаряни не усвідомлювали, що зачиняють свої двері перед найкращим небесним Даром. Ісус звертався до людей, щоб вони прийняли Його. Фактично Він просив у них милості, щоб вони дозволили наблизитися до них і дарувати їм щедрі благословення. Кожну виявлену до Нього милість Він винагороджував ще більшим дорогоцінним даром. Але через свої упередження і фанатизм самаряни втратили призначені для них благословення.

Яків та Йоан, послані Христом, були дуже розгнівані тим, що їхній Господь зазнав такої образи. Їх обурило грубе поводження з Ісусом з боку самарян, котрих Він ушанував Своєю присутністю. Нещодавно учні були з Ним на горі Переображення і бачили, як Його прославив Бог і вшанували Мойсей та Ілля. Тому виявлену самарянами зневагу, на думку посланців, не можна залишити без суворого покарання.

Яків та Йоан повернулися до Христа і переказали Йому слова людей, наголосивши, що вони навіть відмовили Йому в ночівлі. Учні вважали, що Ісуса дуже скривдили, і, зауваживши вдалині гору Кармел, на якій Ілля знищив фальшивих пророків, вони сказали: «Хочеш, ми скажемо, щоб вогонь зійшов з неба і знищив їх [так, як зробив Ілля]?»⁷ Але яким же було здивування учнів, коли побачили, що своїми словами засмутили Ісуса. Однак ще більше їх здивував почутий докір: «Не знаєте, якого ви духа; бо Людський Син прийшов не губити людські душі, а спасати їх»⁸ І Він вирушив до іншого селища.

[464]

Христос ніколи не примушував людей приймати Його. Тільки сатана та керовані його духом люди намагаються силувати сумління. Прикидаючись ревнителами праведності, люди, котрі стали спільниками злих ангелів, завдають страждань своїм ближнім, щоб повернути до своєї релігії. Але Христос завжди виявляє милосердя, завжди намагається перемагати любов'ю. Він не бажає, щоб людина служила двом панам, і не приймає часткового служіння. Він прагне добровільного служіння серця, спонукуваного любов'ю. Якщо ми намагаємося поранити і винищити тих, хто не цінує нашої праці або не поділяє наших

поглядів, то це найпереконливішим чином свідчить, що нами опанував дух сатани.

Кожна людська істота, її тіло, душа і дух є власністю Бога. Христос помер, щоб викупити всіх. Ніхто не може більше образити Бога, ніж люди, котрі через релігійний фанатизм завдають страждань викупленим кров'ю Спасителя.

«Вийшовши звідти, Він приходить на територію Юдеї, що на другому боці Йордану. Збирається знову до Нього натовп, і Він, за звичаєм, знову їх навчає».⁹

Останні місяці Свого служіння Христос провів переважно у Переї — юдейській провінції, розташованій «на другому боці Йордану». Тут навколо Нього збиралися натовпи людей, як і на початку Його діяльності в Галілеї. Тут Господь повторив більшу частину Свого виголошеного раніше вчення.

Як колись Ісус посилав на місіонерську роботу дванадцятьох учнів, так тепер «призначив Господь інших сімдесят і послав їх по два поперед Себе до кожного міста й місцевості, куди Сам мав іти».¹⁰ Протягом деякого часу ці учні перебували з Ним, готуючись до своєї діяльності. Коли дванадцять учнів були послані на перше самостійне служіння, решта супроводжували Ісуса в Його подорожі по Галілеї. Таким чином, вони мали перевагу близько спілкуватися з Ним та отримувати особисті повчання. Тепер ця, значно більша, група учнів повинна була розпочати свою самостійну працю.

Настанови, дані сімдесятьом учням, співпадали з тими, які раніше отримали дванадцять, за винятком заборони дванадцятьом відвідувати язичеські або самарянські міста. Хоча самаряни відкинули Христа, проте Його любов до них не змінилася. Коли сімдесят учнів пішли проповідувати в Його ім'я, вони передусім відвідали міста Самарії.

Особисте відвідання Спасителем Самарії, похвала для милосердного самарянина, радість прокаженого самарянина, котрий один із десятих зцілених повернувся подякувати Христові, — усе це мало велике значення для Його учнів. Ця наука глибоко запала в їхні серця. У даних перед Своїм вознесенням дорученнях Ісус згадав Самарію разом з Єрусалимом та Юдеєю як місця, де насамперед учні повинні були проповідувати Євангеліє. Учення Христа підготувало їх для виконання цього

доручення. Коли в ім'я свого Вчителя вони пішли до Самарії, то знайшли там людей, готових прийняти їх. Самаряни чули про похвалу та милосердя Христа щодо їхнього народу. Вони усвідомили: незважаючи на їхнє грубе поводження з Ним, Господь ставився до них лише з любов'ю, і це полонило їхні серця. Після вознесіння Христа самаряни з радістю прийняли посланців Спасителя, і учні зібрали дорогоцінний урожай серед тих, котрі були колись їхніми найлютішими ворогами. «Він очеретини надломленої не доламає і льону тліючого не погасить; оповістить ретельно правду», «І на Його ім'я будуть надіятися народи!».¹¹

Посилаючи сімдесятьох, Ісус заповідав їм, як і раніше дванадцятьом, не нав'язувати себе тим, хто не багатиме прийняти їх: «А коли в якесь місто прийдете і вас не приймуть, — сказав Він, — вийдіть на вулицю його та й скажіть: навіть порох, що припав нам до ніг із вашого міста, струшуємо. Але знайте: наблизилося [до вас] Боже Царство!»¹² Вони повинні були чинити так не із почуття обурення або ураженої гідності, але щоб показати, як небезпечно відкидати Господню вістку, виголошену через Його посланців. Відкинути слуг Господа — значить відкинути Самого Христа.

[466] «Кажу вам, — додав Ісус, — що жителям Содома того дня буде легше, ніж місту тому».¹³ Потім Його думки звернулися до галілейських міст, де пройшла більша частина Його служіння. З почуттям глибокого смутку Він вигукнув: «Горе тобі, Хоразине, горе тобі, Витсаїдо: бо якби в Тирі й Сидоні відбулися чудеса, що сталися у вас, вони вже давно покаялися б, сидючи у волосяниці та в попелі. Однак Тиру й Сидону на суді буде легше, ніж вам... А ти, Капернауме, хіба до неба піднесешся? До пекла зійдеш!»¹⁴

Цим торговим містам навколо Галілейського моря Небеса подарували найдорогоцінніші благословення. День у день Князь життя переходив ними. Божа слава, яку бажали бачити пророки й царі, осявала натовпи людей, котрі ходили за Спасителем. Однак вони відкинули небесний дар.

З показною передбачливістю рабини застерігали народ не приймати вчення цього нового Вчителя, бо Його ідеї й діла суперечили настановам отців. Замість того, щоб самим нама-

гатися зрозуміти Боже Слово, люди довірилися книжникам і фарисеям. Народ не віддавав слави Богові, натомість ушановував священників і старійшин; відкинувши істину, дотримувалася власних традицій. Чимало людей були вражені і майже переконані вченням Христа, однак вони не чинили згідно зі своїми переконаннями і не стали Його послідовниками. Сатана спокушував людей доти, доки світло не почало видаватися їм темрявою. Таким чином багато людей відкинули істину, яка могла врятувати душу.

Вірний Свідок говорить: «Ось Я стою під дверима і стукаю». ¹⁵ Кожна пересторога, докір і нагадування в Божому Слові чи з уст Його посланців — це стук до дверей серця. Це голос Ісуса, Який просить дозволу ввійти. З кожним знехтуваним стуком бажання відчинити двері серця слабшає. Якщо ми сьогодні ігноруємо вплив Святого Духа, то завтра він буде слабшим. Серце стає менш чутливим, і, на своє лихо, людина перестає усвідомлювати короточасність життя і безмежність вічності. На останньому суді ми будемо засуджені не за наші помилки, а за нехтування посланою Небом можливістю пізнати істину.

Подібно до апостолів, сімдесят учнів отримали надприродні здібності як печатку своєї місії. Закінчивши доручену працю, вони повернулися з радістю, говорячи: «Господи, навіть біси коряться нам через Твоє ім'я! А Він сказав їм: бачив Я сатану, що, наче блискавка, з неба впав» ¹⁶

[467]

Перед Ісусом постали картини минулого і майбутнього. Він бачив, як на початку Люцифер був скинутий з Небес. Він споглядав майбутні сцени Своєї агонії, коли перед усіма світами виявиться справжній характер давнього ошуканця. Ось Він уже чує Свій вигук: «Звершилося», ¹⁷ який проголосить, що грішне людство навіки викуплене і Небеса назавжди захищені від звинувачень, омани й претензій сатани.

По той бік Голгофського хреста з його стражданнями і ганьбою Ісус бачив останній великий день, коли князь піднебесних духів буде знищений на землі, спотвореній внаслідок гріха. Він бачив, що зло буде назавжди викорінене і Божий мир запанує на Небі й на Землі.

Відтепер послідовники Христа повинні дивитися на сатану як на переможеного ворога. На хресті Ісус мав здобути пере-

могу для них, і Він бажав, щоб цю перемогу вони прийняли як власну. «Ось дав Я вам владу наступати на зміїв і скорпіонів, на всю ворожу силу — і ніщо вам не пошкодить».¹⁸

Безмежна сила Святого Духа — це захист для кожної розкаяної душі. Христос не дозволить жодному з тих, хто з покаєнням і вірою просить Його захисту, опинитися під владою ворога. Спаситель завжди поруч із тими, хто переживає спокуси і випробовування. З Ним неможливі поразки, втрати, невдачі; ми все можемо в Ісусі, Котрий зміцнює нас. Коли приходять спокуси і випробування, не намагаймося вирішити всі проблеми, а споглядаймо Ісуса — нашого Помічника.

Деякі християни надто багато думають і говорять про силу сатани. Вони розмірковують про свого ворога, згадують його в молитвах, говорять про нього — і в їхній уяві він стає усе більшим і більшим. Сатана і справді сильна істота, але — слава Богові! — ми маємо могутнього Спасителя, Котрий скинув лукавого з Небес. Сатана задоволений, коли ми перебільшуємо його силу. Але чому б нам не говорити про Ісуса? Чому б не звеличувати Його силу і любов?

[468] Райдуга обітниці, яка оточує небесний престол, — це вічне свідчення того, що «так Бог полюбив світ, що дав [Свого] Єдинородного Сина, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав життя вічне».¹⁹ Ця веселка свідчить Всесвітові, що Бог ніколи не залишить Свого народу в боротьбі зі злом. Вона запевняє: сила і захист забезпечені нам доти, доки стоятиме Небесний престол.

Ісус додав: «Одначе не радійте з того, що вам підкоряються духи, але радійте, що імена ваші записані на небесах!»²⁰

Не тіштеся, що володієте силою, аби не втратити залежності від Бога. Стережіться самовпевненості, щоб ви не почали діяти власними силами, замість покладатися на дух і силу вашого Господа. Наше «я» завжди готове привласнити собі честь, якщо ми досягаємо бодай найменшого успіху в нашій роботі. Тоді воно улещене й звеличене, і оточуючі не відчувають, що Бог — усе і в усьому. Апостол Павло підкреслює: «Коли я немічний, — тоді сильний».²¹ Коли ми усвідомлюємо власну слабкість, тоді навчаємося покладатися на силу згори. Ніщо не може так сильно опанувати серце, як постійне відчуття вла-

сної відповідальності перед Богом. Ніщо не в змозі так повно впливати на наші найпотаємніші спонукання, як усвідомлення вибачної любові Христа. Ми повинні прийти до спілкування з Богом — і тоді сповнимся Його Святим Духом, Котрий зробить нас здатними спілкуватися з ближніми. Тоді тіштеся, що через Христа ви з'єднані з Богом та членами небесної сім'ї. Якщо ви будете дивитися вгору, то постійно відчуватимете людські слабкості. Чим менше ви плекатимете власне «я», тим ясніше і повніше будете розуміти велич свого Спасителя. Чим тісніше ви з'єднаєтесь із Джерелом світла і сили, тим більше світло зіллється на вас, тим більше отримаєте сили для Божої справи. Радійте, що ви — одне з Богом, одне з Христом та всією небесною родиною.

Коли сімдесят учнів слухали Христа, Святий Дух закарбовував у їхній свідомості справжній зміст Його слів, записуючи істину на скрижалях серця. Хоч учнів оточував натовп людей, вони були ніби сам на сам із Богом.

Зауваживши, що учні усвідомлюють урочистість моменту, «[Ісус] звеселився Святим Духом і сказав: прославляю Тебе, Отче, Господи Неба й Землі, бо приховав Ти це від премудрих та розумних і відкрив це немовлятам. Так, Отче, бо так було Тобі до вподоби! [Звернувшись до учнів, Він сказав]: Усе передав Мені Мій Отець; і ніхто не знає, Хто Син, один тільки Отець; і Хто Отець, — один тільки Син, — і кому Син захоче відкрити».²²

[469]

Видатні люди світу цього, так звані великі і мудрі, з усією їхньою хваленою мудрістю, не могли зрозуміти характеру Христа. Вони оцінювали Його за зовнішнім виглядом, за приниженістю становища серед людей. Але рибалкам і митникам було дано побачити Невидимого. Навіть учні не могли зрозуміти всього, що бажав відкрити їм Ісус. Але час від часу, коли вони підкорялися силі Святого Духа, їхній розум просвітлювався. Вони усвідомлювали, що могутній Бог у людській подобі перебуває серед них. Хоча великі й мудрі не мали цього пізнання, воно було відкрите простим людям, і це тішило Ісуса. Часто, коли Він пояснював Старозавітні Писання, наводячи тексти про Себе і Свою викупну діяльність, учні, пробуджені Святим Духом, підносилися до небесної атмосфери. Тоді

виголошені пророками духовні істини вони розуміли ясніше за самих пророків. Після цього учні читали Писання Старого Завіту не як доктрини книжників і фарисеїв, не як вислови давніх мудреців, а як нове відкриття від Бога. Вони споглядали Того, «Якого світ прийняти не може, бо не бачить Його та не знає Його; а ви ж знаєте Його, бо Він перебуває з вами і буде в вас».²³

Більш досконале розуміння істини можливе лише тоді, коли зберігатимемо серце чутливим і покірним Духові Христа. Душа має бути очищена від марнославства й пихи, звільнена від усього, що володіло нею. Там має панувати Христос. Людська наука надто обмежена, аби пізнати викуплення. План спасіння такий всеосяжний, що філософія не здатна пояснити його. Він завжди залишатиметься таємницею навіть для найпроникливішого людського розуму. Науку спасіння неможливо пояснити, але її можна пізнати на досвіді. Тільки той, хто усвідомлює власну гріховність, зможе розпізнати безмежну красу Спасителя.

Повільно подорожуючи з Галілеї до Єрусалима, Христос у всій повноті виголошував істину. Люди жадібно слухали Його слова. У Переї, як і в Галілеї, люди були менш фанатичні, ніж у Юдеї, тому Його повчання знайшли відгук у їхніх серцях.

[470]

У ці останні місяці Свого служіння Христос розповів багато притч. Священики і рабини переслідували Його з дедалі більшою ненавистю, тому Свої застереження для них Він подавав у формі символів. Вони не могли не розуміти Його, і все ж не знаходили в Його словах нічого, що дало б підставу для звинувачення проти Нього. У притчі про фарисея і митника самовпевнена молитва фарисея: «Боже, дякую Тобі, що я не такий, як інші люди», різко контрастувала з покайною молитвою митника: «Боже, будь милосердний до мене, грішного».²⁴ Таким чином Христос докоряв юдеям за лицемірство. У символах безплідної смоківниці та великої званої вечері Він провіщав сумну долю, яка невдовзі мала спіткати непокаяний народ. Хто зухвало відкидав запрошення на Євангельську гостину, ті почули Його пересторогу: «Кажу вам, що жодний з тих, раніше запрошених мужів, не скуштує Моєї вечері»²⁵

Учні отримали вельми цінне повчання. Притчі про наполегливу вдовицю та приятеля, котрий опівночі просив хліба, надавали нової сили Його закликові: «Просіть — і дасться вам; шукайте — і знайдете; стукайте — і відчинять вам»²⁶ Часто хитку віру учнів підтримували слова Христа: «Хіба Бог не захистить вибраних Своїх, що кличуть до Нього день і ніч? Чи буде Він зволікати щодо них? Кажу вам: Він оборонить їх негайно!».²⁷

Христос повторив прекрасну притчу про загублену вівцю. Він поглибив повчання цієї притчі, розповівши про загублену срібну драхму та блудного сина. Тоді учні ще не могли зрозуміти всієї сили цих повчань. Але після злиття на них Святого Духа, коли вони побачили жниво серед язичників і стали свідками задрощів та гніву юдеїв, тоді краще зрозуміли зміст притчі про блудного сина і радісних слів Христа: «Треба таки веселитися і радіти, бо цей брат твій був мертвий — і ожив, пропадав — і знайшовся!».²⁸ А коли учні в ім'я свого Господа вийшли на проповідь і обличчям до обличчя зустрілися з лихослів'ям, бідністю та переслідуваннями, тоді часто знаходили для себе підбадьорення, повторюючи сказані Ним в отій останній подорожі слова: «Не бійся, мале стадо, бо уподобав ваш Отець дати вам Царство. Продайте ваші маєтки, [471] роздайте милостиню, зробіть собі гаманці, що не старіються, — невичерпний скарб на небесах, де злодій не підкрадається, де міль не точить, бо де є скарб ваш, там буде й ваше серце».²⁹ [472]

¹Йоан.7:6

²Йоан.3:14

³Луки 9:51

⁴Луки 2:49

⁵Йоан.2:4

⁶Луки 9:52

⁷Луки 9:54

⁸Луки 9:55

⁹Марк.10:1

¹⁰Луки 10:1

¹¹Ісаї 42:3, Матв.12:21

¹²Луки 10:10-11

¹³Луки 10:12

¹⁴Луки 10:13-15

- ¹⁵Об'явл.3:20
- ¹⁶Луки 10:17-18
- ¹⁷Йоан.19:30
- ¹⁸Луки 10:19
- ¹⁹Йоан.3:16
- ²⁰Луки 10:20
- ²¹2Кор.12:10
- ²²Луки 10:21-22
- ²³Йоан.14:17
- ²⁴Луки 18:11,13
- ²⁵Луки 14:24
- ²⁶Луки 11:9
- ²⁷Луки 18:7-8
- ²⁸Луки 15:24,32
- ²⁹Луки 12:32-34

Розділ 54. Милосердний самарянин

(На підставі Євангелія від Луки 10:25-37)

У притчі про милосердного самарянина Христос розкриває зміст істинної релігії. Він показує, що її суть полягає не в системі доктрин чи обрядів, а в здійсненні вчинків любові, у щирій турботі про інших, у справжній доброті.

Одного разу, коли Христос навчав людей, «один законник підвівся і сказав, випробовуючи Його: Учителю, що маю зробити, аби досягнути вічне життя?»¹ Великий натовп людей, затамувавши подих, чекав на відповідь. Священики і рабини сподівалися, що запитанням цього законника піймають Христа на слові. Але Спаситель не став сперечатися. Він звернувся за відповіддю до самого законника. «Він же сказав йому: що в Законі написано? Як читаєш?» Юдеї звинувачували Ісуса в нехтуванні даним на Сінаї Законом, але Господь зробив справу спасіння залежною від дотримання Божих Заповідей.

Учитель Закону сказав: «Люби Господа Бога свого всім серцем своїм, і всією душею своєю, і всією силою своєю, і всією думкою своєю, і ближнього свого, як самого себе». Ісус підтримав його: «Правильно ти відповів. Роби це, і будеш жити».²

Цей законник не був задоволений ані становищем фарисеїв, ані їхнім ученням. Він досліджував Писання з бажанням зрозуміти їхнє значення. Його справді цікавило це питання, а тому він щиро запитував: «Що мені робити?»¹ У своїй відповіді про вимоги Закону він поминув численні церемоніальні й обрядові постанови. Законник вважав їх без- вартісними, а тому виклав лише ті два великих принципи, які є основою Закону і пророків. Схвалена Христом відповідь надавала перевагу Спасителеві перед рабинами. Вони не могли засудити Його за те, що Він підтвердив сказане законовчителем.

[473]

«Роби це — і житимеш»,² — сказав Ісус. Він вважав Закон єдиним Божественним цілим і Своєю відповіддю показав: неможливо виконувати одну Заповідь і водночас порушувати іншу, бо в основі Заповідей лежить один загальний принцип. Доля людини залежить від виконання усього Закону. Найвища любов до Бога та неупереджена любов до ближнього — ось принципи, якими необхідно керуватися в житті.

Отже, законник визнав себе порушником Закону. Він переконався в цьому під впливом випробувальних слів Христа. Претендуючи на розуміння праведності Закону, він не жив нею, не виявляв любові до ближнього. Йому необхідно було покаятися, натомість він почав виправдовуватися. Замість визнати істину законник намагався показати, як важко дотримуватися Заповідей. Він сподівався таким чином відвести звинувачення від себе і виправдатися перед людьми. Слова Спасителя свідчили: запитання законника зайве, оскільки він сам міг відповісти на нього. Тоді законник поставив ще одне запитання: «А хто є моїм ближнім?»³

Серед юдеїв це запитання викликало нескінченні суперечки. Вони не мали жодного сумніву щодо язичників і самарян, які вважалися чужинцями та ворогами. Але де проходить межа між одноплемінниками, між представниками різних соціальних верств? Кого священики і старійшини мали вважати своїми ближніми? Усе їхнє життя було суцільним обрядом очищення. Контакт із неосвіченим натовпом, на їхню думку, міг осквернити їх, а очищення від цього вимагало б виснажливих зусиль. Хіба вони могли вважати цих «нечистих» своїми ближніми?

[474] І знову Ісус уникнув полеміки. Він не став викривати фанатизму тих, хто бажав осудити Його, але простими словами змалював перед Своїми слухачами картину безмежної небесної любові, яка зворушила кожне серце і змусила законника визнати істину.

Єдиний спосіб розігнати темряву — це прийняти світло. Найкращий засіб боротьби з оманю — запропонувати істину. Лише відкриття Божої любові виявляє потворність і гріховність егоїстичного серця.

«Один чоловік, — сказав Ісус, — ішов з Єрусалима в Єрихон і попав у руки розбійників, котрі його пограбували, завдали

йому ран і відійшли, залишивши його ледь живим. Проходив випадково один священик тією дорогою і, побачивши його, обминув; так само і левіт, прийшовши на те місце, поглянув — і обминув».⁴ Це була не вигадана історія, а відома Його сучасникам бувальщина. Священик і левіт, які пройшли повз страждальця, перебували серед слухачів Христа.

Ідучи з Єрусалима до Єрихона, подорожній мусив переходити Юдейською пустелею. Дорога пролягала через дикі скелясті міжгір'я, у яких ховалися розбійники і де нерідко траплялися випадки насильства. Саме тут на подорожнього напали розбійники. У нього забрали все цінне, а його самого — побитого, пораненого, напівживого — кинули на узбіччя. У цей час дорогою ішов священик, але він лише глянув на пораненого — і проминув його. Потім з'явився левіт. Зацікавившись пригодою, він зупинився і подивився на страждальця, добре усвідомлюючи, що треба робити. Але це був неприємний обов'язок; він навіть пошкодував, що пішов цією дорогою і побачив нещасного. Левіт переконав себе, що ця справа його не стосується.

Обидва мужі були священнослужителями і вважали себе тлумачами Писань. Вони належали до особливого класу вибраних — Божих представників серед людей — і повинні були «співчувати необізнаним і тим, що заблудилися»,⁵ відображати Божу любов до людського роду і приводити інших до цієї великої любові. Вони були покликані до такої ж праці, яку виконував Христос: «Дух Господній на Мені, бо Він помазав Мене благовістити убогим, послав Мене [зціляти розбитих серцем], проповідувати полоненим визволення, сліпим — прозріння, і пригноблених відпустити на волю».⁶

[475]

Небесні ангели, бачачи скорботи Божої сім'ї на Землі, готові допомагати людям, полегшуючи долю пригноблених.

За Божим Провидінням священик і левіт опинилися саме на тій дорозі, де страждав поранений чоловік, щоб звернути увагу на його потребу, змилюватися і допомогти. Небеса спостерігали, чи серця цих людей відгукнуться співчуттям на людське горе.

Це ж Спаситель був Тим, Хто навчав євреїв у пустелі. Із хмарного й вогненного стовпа Він навчав їх зовсім інших істин, аніж тепер проповідували людям священники та книжники. Ми-

лосердні приписи Закону поширювалися навіть на найслабших тварин, які не можуть висловити власних потреб і страждань. Мойсей колись повчав синів ізраїльських: «Коли натрапиш на вола свого ворога або осла його, що заблудив, то мусиш завести його до нього. Коли побачиш осла свого ненависника, що лежить під тягарем, гляди не покидай його, а поможи йому піднести його». ⁷ Але розповідаючи про пораненого розбійниками чоловіка, Ісус фактично говорив про брата, який потрапив у біду. Йому треба було б співчувати набагато більше, ніж в'ючній тварині! Бо через Мойсея сказано, що їхній Господь Бог — «Бог великий, могутній і страшний... Він чинить суд сироті та вдові і любить прихоська». Тому «...і ти будеш любити його, як самого себе...» ⁸

Йов свідчив про себе: «Чужинець на вулиці не ночував, — я двері свої відчиняв подорожньому». ⁹ Коли два ангели в людській подобі прийшли до Содома, Лот уклонився їм до землі і сказав: «Ось, панове мої, зайдіть до дому вашого раба і переночуйте». ¹⁰ Хоча священики і левіти добре знали всі ці повчання, однак вони не застосовували їх у практичному житті. Виховані в дусі національного фанатизму, вони стали егоїстичними, обмеженими, недоступними. Дивлячись на пораненого чоловіка, вони не могли визначити: з їхнього він народу чи ні. Вирішивши, що це, напевно, самарянин, вони так і не надали йому допомоги.

Однак у змальованому Христом учинку священика та левіта законовчитель не побачив нічого, що суперечило б його тлумаченню Закону. Тоді йому було запропоноване продовження сюжету.

[476]

Один самарянин, подорожуючи, дійшов до того місця, де лежав потерпілий. Побачивши його, він змилосердився і не став запитувати себе, хто цей незнайомець: юдей чи язичник. Самарянин добре знав: якщо б на місці нещасного опинився він, то юдей з презирством плюнув би йому в лице і пішов геть. Але самарянин не вагався. Він не думав, що, затримуючись тут, наражається на небезпеку від розбійників. Для нього було достатньо, що перед ним лежав потерпілий, котрий потребував допомоги. Він зняв із себе верхній одяг, щоб накрити пораненого. Оливу й вино, припасені в дорогу, самарянин використав

для лікування і підкріплення потерпілого. Після цього він посадив нещасного на свого осла і повільним розміреним кроком, так, щоб не завдати пораненому зайвого болю, — рушив у дорогу. Самарянин привіз його до готелю і цілу ніч з великим співчуттям піклувався про нього. Уранці, коли незнайомцеві стало краще, самарянин вирішив продовжити свою подорож. Але спершу він доручив пораненого опіці власника готелю. Заплативши господареві за послуги, він залишив ще деяку суму для хворого, але не задовольнився цим і на випадок непередбачених витрат пообіцяв: «Подбай про нього, а якщо більше витратиш, то віддам тобі, коли повертатимуся».¹¹

Закінчивши розповідь, Ісус уважно подивився на законника і, ніби читаючи його думки, запитав: «Кого з цих трьох — на твою думку — ти вважаєш ближнім того, який попався розбійникам?».¹²

Навіть і тепер законник не бажав вимовити слово «самарянин», тому відповів: «Того, що змилосердився над ним!». Ісус же сказав йому: «Іди і ти чини так само».¹³

Так запитання: «Хто є моїм ближнім?» отримало вічну відповідь. Ісус показав, що наш ближній — це не тільки той, хто належить до нашої Церкви чи віросповідання. Тут не беруться до уваги ані раса, ані колір шкіри чи класова належність. Наш ближній — це будь-яка людина, котра потребує нашої допомоги. Нашим ближнім є кожна поранена і знівечена ворогом душа. Усі люди — наші ближні, оскільки вони є власністю Бога.

У притчі про милосердного самарянина Ісус зобразив Себе та Свою місію. Сатана обманув, поранив, обікрав і зруйнував людину, залишивши її на загибель, але Спаситель змилосердився над беспорядним людством: Він залишив Свою славу, щоб прийти нам на допомогу. Він знайшов нас, коли ми були при смерті, та опікувався нами. Господь зцілив наші рани. Він покрив нас одягом Своєї праведності. Він подарував нам безпечний притулок, Сам подбав про всі наші потреби. Ісус помер задля нашого викуплення. Вказуючи на власний приклад, Він говорить усім своїм послідовникам: «Заповідаю вам, щоб ви любили один одного», «Як Я полюбив вас, щоб і ви любили так один одного».¹⁴

[477]

Законник запитав Ісуса: «Що маю зробити?». І Він, визнаючи любов до Бога і людини змістом праведності, відповів: «Роби це — і житимеш». Самарянин, підкоряючись спонуканню доброго, люблячого серця, став виконавцем Закону. Христос запропонував законникові: «Іди і ти чини так само!»¹³ Учинків, а не слів чекає Бог від Своїх дітей. «Хто каже, що в Ньому перебуває, той має жити так само, як жив Він».¹⁵

І сьогодні це повчання не менш важливе для світу, ніж коли його виголосив Ісус. Егоїзм і холодний формалізм майже загасили вогонь любові, розвіяли привабливість християнських рис характеру. Чимало з тих, хто визнає ім'я Христа, забувають, що християни повинні гідно представляти свого Спасителя. Як би ми себе не називали, але доки не будемо дійсно жертвувати собою задля добра інших у сім'ї, серед сусідів, у Церкві, одним словом, усюди, доти ми не є християнами.

Христос пов'язав Своє життя з інтересами людства і закликає нас об'єднатися з Ним в ім'я спасіння людства. «Даром отримали — даром давайте».¹⁶ Гріх — це найбільше зло, і наш обов'язок — виявляти милість до грішника й допомагати йому. Чимало людей помиляються в житті й відчують сором за свою необачність. Вони потребують слів підбадьорення. Усвідомлюючи власні помилки, деякі впадають у відчай. Ми не повинні залишатися байдужими до таких. Якщо ви християни, не минайте людей, тримаючись подалі від тих, кому найбільше потрібна ваша допомога. Коли бачите людське горе, викликане хворобою чи гріхом, ніколи не кажіть: «Це не моя справа».

[478]

«Ви, духовні, виправляйте такого духом лагідності».¹⁷ Вірою і молитвою протистаньте силі ворога. Говоріть слова віри і підбадьорення, які будуть цілющим бальзамом для засмученої пораненої душі. Багато, вельми багато людей ослабли і втратили мужність у великій життєвій битві. Одне доброзичливе, схвальне слово зміцнило б їх для перемоги. Ніколи не проходите повз страждаючу душу, не потішивши її тією відрадою, якою Бог утішив нас.

Лише таке життя є виконанням принципу Закону, принципу, викладеного в притчі про милосердного самарянина і виявленого в житті Ісуса. Його характер відкриває справжнє значення Закону і показує, що значить любити ближнього, як

самого себе. І коли Божі діти виявляють милосердя, доброту й любов до всіх людей, цим вони свідчать про характер небесних постанов, про те, що «Господній закон досконалий, — він зміцнює душу»¹⁸ І навпаки, кожний, хто не виявляє цієї любові, порушує Закон, навіть якщо своїми устами звеличує його. Бо дух наших стосунків з ближніми виявляє дух нашого ставлення до Бога. Любов до Бога в серці — це єдине джерело любові до людей.

«Якщо хто скаже: я люблю Бога! — але ненавидить свого брата, той неправдомовець. Бо хто не любить свого брата, якого бачить, то як може він любити Бога, Якого не бачить?» «Улюблені... Коли любимо одне одного, то в нас перебуває Бог і Його любов у нас — досконала».¹⁹

[479]

[480]

¹Луки 10:25

²Луки 10:27-28

¹Луки 10:25

²Луки 10:27-28

³Луки 10:29

⁴Луки 10:30-32

⁵Євр.5:2

⁶Луки 4:18

⁷Вих.23:4-5

⁸Втор. 10:17-19; Левіт 19:34

⁹Йов 31:32

¹⁰Бут.19:2

¹¹Луки 10:35

¹²Луки 10:36

¹³Луки 10:37

¹⁴Йоан.15:17, 13:34

¹³Луки 10:37

¹⁵1Йоан.2:6

¹⁶Матв.10:8

¹⁷Гал.6:1

¹⁸Псал.19:8

¹⁹1Йоан.4:20,12

Розділ 55. «Боже Царство не прийде помітно...»

(На підставі Євангелія від Луки 17:20-22)

До Ісуса підійшли декотрі фарисеї із запитанням: «Коли прийде Царство Боже»¹ Минуло понад три роки, відколи Йоан Хреститель проголосив вістку, яка, подібно до трубного звуку, пронеслася по країні: «Наблизилося Царство Небесне».² Однак досі фарисеї не бачили жодного доказу заснування Царства. Ті, хто покинув Йоана і на кожному кроці протидіяв Ісусові, поступово поширювали думку, що Його місія також даремна.

Ісус відповів: «Боже Царство не прийде помітно, і не скажуть: ось тут воно, або там! Бо Царство Боже всередині вас!»³ Царство Боже починається у серці. Не треба шукати якогось особливого прояву земної сили, котра б відзначила його настання.

«Настануть дні, коли забажаєте побачити один із днів Людського Сина, — та не побачите...»⁴ Христос цим хотів сказати: оскільки Моє служіння не супроводжується світською пишністю, вам загрожує небезпека не побачити слави Моєї місії. Ви навіть не уявляєте собі, наскільки велика перевага мати у своєму середовищі Того, Хто. хоч і зодягнутий у людське єство, але є Життям і Світлом для світу. Настануть дні, коли ви, оглядаючись у минуле, будете жалкувати за невикористаними можливостями, якими нехтуєте тепер, коли ходите і розмовляєте з Божим Сином.

[481]

Через егоїзм і прихильність до земного навіть учні Ісуса не могли правильно зрозуміти духовної слави, яку Він хотів їм відкрити. Тільки після вознесіння Христа до Отця і злиття Святого Духа на віруючих учні збагнули характер і місію Спасителя. Отримавши хрещення Духом, вони почали усвідомлювати, що перебували в присутності Господа слави. Пригадуючи слова Христа, вони відкривали свій розум для осягання пророцтв і розуміння чудес, які Він творив. Перед ними пройшли чудеса

Його життя, і вони сприймали все так, ніби прокинулися зі сну. Учні переконалися, що «Слово стало тілом, і перебувало між нами, і ми побачили славу Його, — славу як Єдинородного від Отця, повного благодаті й істини». ⁵ Апостоли зрозуміли, що Христос справді прийшов від Бога в грішний світ, аби спасти пропавших синів і дочок Адама. Після цього вони, як ніколи раніше, усвідомили власну нікчемність. Коли Ісус вознісся на Небо, вони не втомлювалися розповідати людям про Його слова і вчинки. Істини, які учні спочатку так слабо розуміли, тепер постали перед ними в новому світлі. Вони знову відкрили для себе Писання.

Досліджуючи пророцтва, котрі свідчили про Христа, і спілкуючись з Божеством, вони навчалися від Того, Хто вознісся на Небеса, щоб закінчити почату на землі роботу. Вони усвідомлювали, що в Ньому перебувають усі знання, і без Божественної допомоги їх не може збагнути жодна земна істота. Тепер вони особливо потребували допомоги Того, про Кого провіщали царі, пророки і праведні мужі давнини. Вражені, вони читали й перечитували пророчі оповіді про Його характер та діяльність. Як же неясно вони колись розуміли пророчі Писання, як тяжко сприймали вічні істини, котрі свідчили про Христа! Спостерігаючи смирення Ісуса під час Його перебування серед людей, вони не розуміли таємниці втілення і подвійного характеру Його природи. Їхнім очам не дано було побачити і людському розумові пізнати Божество в людському тілі. Але просвічені Святим Духом, як же вони бажали знову побачити Його і посидіти біля Його ніг! Як би вони хотіли прийти до Ісуса, щоб Він пояснив їм тексти Писань! Як уважно вони слухали б Його слова! Що мав на думці Ісус, коли говорив: «Ще багато чого Я маю сказати вам, але тепер ви не можете знести». ⁶ Як же тепер вони бажали все знати! Учні жалкували, що їхня віра була такою слабкою, а думки — такими далекими від мети, через що вони так часто помилялися в розумінні дійсності.

Бог послав вісника, котрий мав звістити про Прихід Христа. Цей вісник мав звернути увагу юдейського народу й усього світу на Його місію, щоб люди приготувалися прийняти Його. Дивовижна Особистість, про Яку провіщав Йоан, понад тридцять років перебувала серед них, а вони по-справжньому так і

не пізнали Його — Божого Посланця. Докори сумління мучили учнів, що вони дозволили недовірі впливати на їхні думки і затьмарювати розум. Серед мороку грішного світу засяло Світло, а вони так і не могли збагнути, звідки виходять ці промені. Тепер вони запитували себе, чому поводитися так, що Христос змушений був докоряти їм. Вони пригадували свої розмови з Ним і вигукували: «Як ми могли допустити, щоб земні ідеї й опір священиків та рабинів бентежили наш розум? Через це ми не зрозуміли, що серед нас був більший за Мойсея, і навчав нас мудріший за Соломона! Якими глухими були наші вуха! Яким слабким було наше розуміння!»

Хома, наприклад, не хотів вірити, доки не доторкнувся до рани, завданої Ісусові римським воїном. Петро зрікся Ісуса, коли Той був відкинутий і принижений. Усі ці гнітючі спогади яскраво спливали в їхній уяві. Учні перебували з Ісусом, але не знали Господа і не цінували Його присутності. Як же були зворушені їхні серця всіма цими спогадами, коли вони усвідомили своє невір'я!

Коли священики та юдейська знать об'єдналися проти апостолів, коли їх ставили перед судьями і вкидали до в'язниці, ці послідовники Христа раділи, «що за Ім'я Господа [Ісуса] удостоїлися прийняти зневагу».⁷ Вони тішились, бо мали змогу засвідчити перед людьми й ангелами, що визнають славу Христа і готові прямувати за Ним, навіть якщо доведеться втратити все.

[483] Сьогодні, як і за днів апостолів, без просвітлення Святим Духом людська природа не здатна зрозуміти славу Христа. Закохані у світ і схильні до компромісів християни не можуть гідно оцінити істину і діяльність Бога. Послідовники Христа не обирають легких доріг чи шляхів світської слави, вони не пристосовуються до світу. Християни в перших лавах тих, хто йде дорогою тяжкої праці, приниження і зневаги, борючись «з початками, з владами, зі світовими правителями темряви цього [віку], з піднебесними духами злоби».⁸ Тепер, як і за часів Христа, Його послідовників не розуміють, зневажають і переслідують священики й фарисеї нашого часу.

Боже Царство не приходить помітно. Євангеліє Божої благодаті і дух самозречення не узгоджуються з духом світу.

Ці два принципи непримиренні. «Адже душевна людина не приймає того, що від Божого Духа, бо для неї це безумство й вона не може цього зрозуміти, тому що це досліджується духовно».⁹

Але і в сучасному релігійному світі є чимало людей, які вважають, що їхня діяльність спрямована на заснування Христового Царства, яке вони собі уявляють як звичайну державу. Вони бажали б бачити свого Господа володарем земних царств, правителем у їхніх палацах і дворах, законодавчих зборах, судових палатах і на площах. Вони сподіваються, що Він правитиме відповідно до законів, установлених людською владою. Оскільки ж Христос фізично на Землі відсутній, то вони готові прийняти на себе Його обов'язки та запроваджувати закони Його Царства.

Заснування саме такого царства прагнули юдеї за днів Христа. Вони прийняли б Ісуса, якби Він намагався встановити світське правління і втілював у життя те, що вони вважали Божими законами, а їх самих зробив тлумачами Його волі та представниками Його влади. Але Він сказав: «Царство Моє не від цього світу».¹⁰ Він не прагнув земного престолу.

Юдейські правителі за часів Христа були користолюбними і деспотичними. На кожному кроці зустрічалися кричущі зловживання, здиство, нетерпимість і жорстокість. Однак Спаситель не закликав до громадянських реформ. Ісус не критикував суспільних зловживань і не осуджував гнобителів народу. Він не втручався у справи влади, у правління можновладців цього світу. Подаючи нам приклад, Він тримався осторонь земної влади. І не тому, що був байдужий до страждань народу, а тому, що духовне зцілення людей не залежало від людських засобів. Щоб мати успіх, потрібно лікувати кожну людину зокрема, необхідно відродити серце.

Царство Христа встановлюється не рішеннями судів, соборів, законодавчих зібрань і не завдяки заступництву можновладців: воно приходить через дію Святого Духа, через засвоєння природи Христа людським еством. «А тим, які прийняли Його, дав владу стати Божими дітьми, — тим, які вірять у Його ім'я. Вони не народилися ні від крові, ні через тілесне бажання, ні через бажання чоловіка, але народилися від Бога».¹¹ Це єдина

сила, котра може піднести людство. А завдання людей полягає у виконанні цієї справи — проповідувати і жити згідно з Божим Словом.

Коли апостол Павло почав свою працю в Коринті — густонаселеному, багатому, розбещеному місті, заплямованому незліченними язичницькими пороками, він наголосив: «...Бо я вважав за правильне не знати серед вас нічого, крім Ісуса Христа, і то розп'ятого».¹² Коли він пізніше писав до коринтян, котрі колись були зіпсуті найогиднішими гріхами, то міг сказати: «...Але ви обмилися, ви освятилися, ви виправдалися ім'ям Господа Ісуса Христа і Духом нашого Бога», «Завжди дякую моему Богові за вас і за благодать Божу, дану вам у Христі Ісусі».¹³

Сьогодні, як і за днів Христа, справа Божого Царства залежить не від тих людей, котрі шукають визнання і підтримки земних правителів або людських законів, а від тих, хто в ім'я Христа звіщає людям духовні істини. Сприймаючи їх, ви можете пережити досвід апостола Павла: «Я розп'ятий разом з Христом. І живу вже не я, а Христос живе в мені».¹⁴ Тоді ви, як і Павло, працюватимете для добра людей. Він зазначав: «Отже, ми — послі від імені Христа, і тому наче Сам Бог просить через нас. Від Імені Христа благаємо: примиріться з Богом!».¹⁵

[485]

[486]

¹Луки 17:20²Матв.3:2³Луки 17:20-21⁴Луки 17:22⁵Йоан.1:14⁶Йоан.16:12⁷Дії 5:41⁸Ефес.6:12⁹1Кор.2:14¹⁰Йоан.18:36¹¹Йоан.1:12-13¹²1Кор.2:2¹³1Кор.6:11; 1:4¹⁴Гал.2:19-20¹⁵2Кор.5:20

Розділ 56. Благословення дітей

(На підставі Євангелія від Матвія 19:13-15; Марка 10:13-16;
Луки 18:15-17)

Ісус завжди любив дітей. Він приймав їхню дитячу прихильність і щирю неудавану любов. Вдячність і хвала з чистих дитячих уст звучала, як приємна музика, підбадьорюючи Його, утомленого спілкуванням з лукавими, лицемірними людьми. Всюди, де проходив Спаситель, Його доброта, делікатність і доброзичливість здобували любов і довір'я дітей.

Юдеї мали звичай приносити дітей до рабина, щоб той поклав на них руки для благословення; але учні Спасителя вважали Його діяльність надто важливою, аби переривати її задля цього. Коли матері прийшли зі своїми дітьми, учні зустріли їх незадоволено. Вони вважали, що ці діти надто малі, щоб мати якусь користь від зустрічі з Ісусом, та й Господу буде неприємна їхня присутність. Але вийшло навпаки — Ісус був незадоволений учнями. Спаситель розумів турботу і тягар матерів, які намагалися виховати дітей за Божим Словом. Він чув їхні молитви. Він привертав їх до Себе.

Матір зі своєю дитиною вийшла з дому, щоб знайти Ісуса. Дорогою вона поділилася планами із сусідкою, і та також вирішила шукати в Ісуса благословення для своїх дітей. Так до Господа прийшло кілька матерів з дітьми. Серед них були і немовлята, і підлітки, і юнаки. Коли матері зі сльозами на очах боязко просили Ісуса благословити їхніх дітей, Він із розумінням вислухав їх. Але Христос не поспішав із відповіддю, бо хотів подивитися, як поведуться з матерями. Коли Він побачив, що вони відсилають матерів, бажаючи догодити Йому, Він вказав на їхню помилку: «Пустіть дітей, хай приходять до Мене, не забороняйте їм, бо таких є Царство Боже!»¹ Він узяв дітей на руки, пригорнув їх, поклав на них руки і благословив їх.

[487]

Матері були задоволені. Вони поверталися до своїх домівок, підбадьорені словами Христа та з Його благословенням. Ці жінки були заохочені з радістю нести свій життєвий тягар і з надією виховувати дітей. Сучасні матері повинні прийняти Його слова з такою ж вірою. Сьогодні, як і під час Свого земного життя, Христос є Спасителем кожного з нас. Він і нині — такий же Помічник матерів, яким був тоді в Юдеї, коли брав їхніх немовлят на руки. Діти, яких ми збираємо біля сімейного вогнища, викушені Його кров'ю, як і діти того далекого минулого.

Ісус знає сердечний тягар кожної матері. Той, Чия мати теж боролася з бідністю і нестатками, співчуває кожній матері в її повсякденних турботах. Спасителя, Який пройшов довгу дорогу, аби заспокоїти стривожене серце жінки-хананеянки, робить не менше і для сучасних матерів. Той, Хто повернув удовиці з Наїна її єдиного сина і Хто в агонії хресних мук пам'ятав про Свою матір, і нині зворушений переживаннями кожної матері. У будь-якому горі і в кожній потребі Він потішить і допоможе.

Нехай матері приходять зі своїми клопотами до Ісуса. Вони знайдуть достатньо благодаті, котра допоможе їм у вихованні дітей. Двері відчинені для кожної матері, яка хоче скласти свій тягар біля ніг Спасителя. Той, Хто сказав: «Пустіть дітей, хай приходять до Мене, не забороняйте їм», — постійно запрошує матерів приносити своїх дітей до Нього для благословення. Навіть немовля, котре лежить на материнських руках, може перебувати в тіні Всемогутнього через віру матері, яка молиться. Йоан Хреститель був сповнений Святого Духа від народження. Коли ми перебуваємо в тісному спілкуванні з Богом, то можемо розраховувати, що Дух Божий виховуватиме наших немовлят від перших хвилин їхнього життя.

[488]

У дітях, котрі прийшли до Нього, Ісус бачив чоловіків і жінок — спадкоємців Його благодаті, підданих Його Царства, з яких декотрі мали стати мучениками за Його ім'я. Він знав: ці діти слухатимуть Його і приймуть як свого Спасителя набагато швидше, ніж дорослі зі своєю світською мудрістю і закам'янілими серцями. Навчаючи дітей, Ісус зійшов до їхнього рівня. Він, Господь Небес, не вважав для Себе принизливим відповідати на їхні запитання; Він спрощував Свої важливі

повчання, щоб вони були доступні для дітей. Спаситель сіяв у їхніх серцях зерно істини, яке через багато років мало зійти і принести плід для вічного життя.

Безперечно, найбільш сприйнятливими до євангельського вчення є саме діти. Їхні серця відкриті для Божественного впливу і здатні пам'ятати засвоєну науку. Малі діти також можуть бути християнами і навіть мати власні досвіди відповідно до свого віку. Вони потребують духовного виховання, і батьки зобов'язані використовувати кожен можливість, аби сформувати в них хриstopодібний характер.

Батьки і матері повинні вважати своїх дітей наймолодшими членами Божої сім'ї, дорученими їм на виховання для Неба. Істини, які ми самі приймаємо від Христа, мусимо передати нашим дітям, наскільки їх здатний сприйняти дитячий розум, поступово розкриваючи красу небесних принципів. Таким чином християнська домівка стане школою, де батьки виконують обов'язки вихователів, а головним Учителем і Наставником є Христос.

Працюючи для навернення власних дітей, ми не повинні чекати якихось особливих проявів емоцій як доказу усвідомлення ними своєї гріховності. Ми можемо навіть не знати точного часу їхнього навернення. Наше завдання — навчити дітей приносити свої гріхи до Ісуса, просити в Нього прощення і вірити, що Він прощає і приймає їх, як приймав дітей у період Свого земного життя.

Коли матір навчає своїх дітей послухові з любові до неї, вона викладає їм перший урок християнського життя. Материнська любов для дитини символізує любов Христа, і діти, довіряючи своїй матері, слухаючи її, навчаються слухати Спасителя і довіряти Йому.

Ісус — Зразок для дітей і водночас Приклад для батьків. Він говорив як можновладний, і Його слово мало силу. Однак, спілкуючись із грубими, запальними людьми, Він не сказав жодного недоброго або різкого слова. Благодать Христа наповнить серце людини небесною гідністю, виховає почуття поваги до інших. Вона витіснить усе brutальне і приборкає все зарозуміле. Божа благодать спонукає батьків і матерів пова-

жати своїх дітей як розумних істот такою ж мірою, якою вони бажають поваги до себе.

Батьки, у вихованні ваших дітей використовуйте уроки, які Бог виклав у природі. Якщо ви хочете виростити гвоздику, троянду чи лілію, що ви будете робити? Запитайте садівника, яким чином він досягає того, що кожен кущ, кожна гілка так пишно цвітуть і чудово виглядають? Він вам відповість, що це досягається не силою чи грубими дотиками, бо так можна пошкодити тендітне стебельце. Потрібна непомітна, але повсякчасна ніжна увага. Садівник зволожує ґрунт, захищає рослину в процесі зростання від холодних поривів вітру, сонячної спеки, а Бог дає їй зріст і надзвичайну красу. Поводьтеся з дітьми таким самим чином, як і садівник із рослиною. Ніжним дотиком, служінням любові намагайтеся формувати їхній характер за образом Христа.

Заохочуйте дітей виявляти любов до Бога та одне до одного. У світі так багато чоловіків і жінок із закам'янілими серцями саме через те, що прояв істинної любові вважається слабкістю і засуджується. Найкращі природні почуття тамуються ще в дитинстві, і якщо світло Божественної любові не розтопить холодного егоїзму, то щастя людини буде зруйноване назавжди. Якщо ми бажаємо, щоб наші діти мали дух Ісуса і ніжне співчуття ангелів, то повинні плекати в них шляхетність та щире дитячу любов.

Навчайте своїх дітей бачити в природі Христа. Беріть їх із собою в поля, сад, ліс, під величні дерева, і в усіх чудових явищах природи покажіть їм втілення Божої любові. Поясніть їм, що Ісус дав закони, які керують життям усіх живих істот; закони і для нас, для нашого щастя і радості. Не втомлюйте їх довгими молитвами і нудними повчаннями; натомість прикладами з природи заохочуйте дотримуватися Божого Закону.

Якщо діти довірятимуть вам як Христовим послідовникам, тоді ви легко зможете навчити їх великої любові, якою Він полюбив вас. Коли ви будете пояснювати дітям істини спасіння і спрямовувати їх до Христа — їхнього особистого Спасителя, ангели завжди будуть біля вас. Господь посилатиме благодать батькам і матерям, щоб вони зацікавили дітей величною повістю про Дитятко з Віфлеєма — найбільшу Надію світу.

Звелівши учням не перешкоджати дітям приходити до Нього, Ісус звертався до всіх Своїх послідовників усіх часів: до церковних керівників, служителів, вихователів і всіх християн. Ісус закликає дітей до Себе і просить батьків: «Приведіть своїх дітей до Мене». Він ніби говорить: вони прийшли б, якби ви їм не перешкоджали.

Не дозволяйте, щоб ваша нехристиянська поведінка створювала в дітей фальшиве уявлення про Христа. Не відштовхуйте ваших дітей від Нього власною холодністю і суворістю. Ніколи не давайте дітям приводу вважати Небеса неприємним місцем, якщо там будете ви. Не говоріть про релігію як про щось таке, чого діти не здатні зрозуміти. Поводьтеся і живіть так, щоб вони вже в дитинстві прийняли Христа. Нехай ніколи в них не виникне хибного уявлення, ніби християнство — це релігія смутку і похмурості і що, прийшовши до Спасителя, вони повинні відмовитися від усього, що приносить радість у житті.

Коли Святий Дух зворушує серця дітей, сприййте Богові в Його праці. Пояснюйте дітям, що Спаситель запрошує їх і ніщо не може принести більшої радості Господу, ніж присвячені Йому юні роки в розквіті сил.

Спаситель з глибокою ніжністю ставиться до викуплених Його кров'ю душ. Вони — предмет Його любові, і Він дивиться на них з невимовним сумом. Його серце належить не тільки слухняним дітям, а й тим, котрі успадкували негативні риси характеру. Чимало батьків не розуміють, наскільки вони відповідальні за такий характер своїх дітей; їм бракує ніжності і мудрості для виховання «важких» дітей, котрих вони самі й зробили такими. Але Ісус ставиться до цих дітей зі співчуттям. Він завжди йде від причини до наслідку.

[491]

Навернення таких дітей до Спасителя може сприяти і служителю Христа. Діючи мудро й тактовно, він прилучає їх до Ісуса, дає їм надію і робить їх сміливими, він побачить, як завдяки благодаті Христа вони зміняться настільки, що про них можна буде сказати «Таких є Царство Небесне».

[492]

¹Матв.20:14

Розділ 57. «Одного бракує тобі»

(На підставі Євангелій від Матвія 19:1 6-22; Марка 10:17-22; Луки 18:18-23)

«А як Він вирушав у дорогу, один підбіг, впав на коліна й запитав Його: Учителю добрий, що маю робити, аби успадкувати вічне життя?»¹

Юнак, котрий поставив це запитання, був одним з місцевих начальників. Він мав великий маєток і займав відповідальне становище. Юнак побачив любов Христа до дітей, яких приводили до Нього. Він бачив, як ніжно Ісус приймав їх, брав на руки, і в його серці запалала любов до Спасителя. Він щиро бажав стати Його учнем. І коли Ісус вирушив у дорогу, глибоко зворушений юнак підбіг до Нього, упав навколішки та щиро й серйозно поставив таке важливе для нього і для кожної людської душі запитання: «Учителю добрий, що маю робити, аби успадкувати вічне життя?»¹

«Чому називаєш Мене добрим ? — сказав до нього Ісус. — Ніхто не є добрим, один лише Бог».² Ісус бажав випробувати щирість молодого керівника і дізнатися, чому він вважає Його благим. Чи усвідомлює юнак, що Той, із Ким він розмовляє, — Божий Син? Якими насправді були почуття його серця?

Цей начальник був високої думки про власну праведність. Він і не припускав, що йому чогось бракує, однак не почувався цілком задоволеним. Юнак відчував якусь життєво важливу потребу. Чи не міг би Ісус благословити і його, як Він благословив дітей, та вгамувати спрагу його душі?

[493]

Ісус відповів юнакові: якщо він бажав отримати вічне життя, то повинен виконувати Божі Заповіді. При цьому Господь нагадав кілька Заповідей, котрі вказували на обов'язок людини перед своїми ближніми. Відповідь юдейського керівника була рішучою: «...Все це я зберіг з малих літ!... Чого ще мені бракує?»³

Христос подивився в очі цьому молодому чоловікові, ніби читаючи його життя і досліджуючи характер. Він полюбив його і бажав дати йому спокій, благодать і радість, які повністю змінили б його характер. «Одного бракує тобі: піди і все, що маєш, продай та роздай бідним, — і будеш мати скарб на небі. А тоді приходь, бери свій хрест і йди за Мною!»⁴

Христос відчував прихильність до цього юнака, бачив щирість його слів: «...Усе це я зберіг змолоду». Спаситель бажав, щоб цей юдейський начальник відчув потребу в розкаянні, повному посвяченні свого серця Богові, у справжній християнській доброті. Він прагнув побачити в ньому покірне щире серце та розуміння того, що найбільша любов має бути виявлена до Бога, а її вади усуне досконалість Христа.

Ісус бачив у цьому юнакові саме такого помічника, який був Йому потрібний у справі спасіння. Якби він вирішив віддати себе під керівництво Христа, то міг би зробити багато добра для людства. Певною мірою цей начальник міг би представляти Христа, оскільки володів такими чеснотами, які у сполучі зі Спасителем міг використати на благо людям. Христос бачив характер юнака і полюбив його. У серці цього юдейського керівника також прокинулася любов до Христа, бо любов породжує любов. Ісус хотів бачити його Своїм співпрацівником, зробити його подібним до Себе, дзеркалом, у якому відображався б образ Божий. Він бажав розвинути добрі риси його характеру та посвятити на служіння Господу. Якби молодий керівник віддав себе Христові, він зростав би в атмосфері Його присутності. О, яким славним було б його майбутнє, якби він зробив цей вибір!

«Одного бракує тобі, — сказав Ісус, — якщо хочеш бути досконалим, піди та продай своє майно, роздай бідним, і матимеш скарб на небесах; а тоді приходь і йди за Мною...»⁴ Христос читав серце молодого чоловіка. Тільки одного бракувало йому, але це «одне» було життєво важливим принципом. Юнак потребував Божої любові для душі. Якщо ця порожнеча не буде заповнена, це матиме фатальні наслідки, все його єство зіпсується. Потурання собі лише зміцнить у ньому егоїзм. Аби прийняти Божу любов, треба зректися любові до самого себе.

Христос піддав цього юнака випробуванню, запропонувавши йому зробити вибір між небесним скарбом і світською величчю. Небесний скарб буде йому забезпечений, якщо він піде за Христом. Але власне «я» повинно бути переможене, людська воля має підкоритися керівництву Христа. Отже, йому була запропонована Божа святість. Він мав змогу стати Божим сином і разом із Христом — спадкоємцем небесного скарбу. Але він повинен був узяти хрест і йти за Спасителем шляхом самозречення.

Христос фактично запропонував юнакові: «Виберіть собі сьогодні, кому будете служити».⁵ Вибір залишався за юнаком. Ісус палко бажав його навернення. Він указав на слабку рису його характеру і з глибоким зацікавленням чекав результату, доки юнак обмірковував цю пропозицію. Якщо він вирішить іти за Христом, то мусить підкоритися Його словам у всьому та залишити свої честолюбні плани. Як зацікавлено, як нетерпляче, з якою палкою надією Спаситель спостерігав за юнаком, сподіваючись, що він відгукнеться на заклик Божого Духа!

Христос звернув увагу на умову вдосконалення християнського характеру. Його слова були словами мудрості, хоч на перший погляд видавалися суворими і вимогливими. Єдина надія юнака на спасіння залежала від прийняття і виконання ним цих умов. Його високе становище і багатство непомітно, але згубно впливали на його характер. Якщо цей вплив посилиться, він витіснить із серця Бога. Приховати щось від Бога — мале чи велике — означає послабити свою моральну стійкість і силу, бо якщо ми любимо блага цього світу, навіть найнезначніші, вони з часом поглинуть душу.

[495] Юнак відразу ж зрозумів слова Христа і засмутився. Якби він усвідомив цінність запропонованого йому дару, то негайно приєднався б до послідовників Христа. Однак він був членом шанованої юдейської ради, і сатана спокушував його привабливими перспективами. Він бажав небесного скарбу, але водночас прагнув і тимчасових переваг, які могло дати йому багатство. Його засмутили поставлені умови. Він прагнув вічного життя, але не був готовий до жертви. Ціна вічного життя видавалася йому надто високою, і він відійшов зажурений, «бо мав велике багатство».⁶

Претензії молодого юдейського начальника на досконале виконання Божого Закону були оманною. Він довів, що багатство стало його ідолом. Він не міг виконувати Божі Заповіді, оскільки любов до світу посідала в його серці перше місце. Цей юнак більше любив Божі дари, аніж їхнього Подателя. Христос пропонував йому спілкування із Собою. «...Йди за Мною», — кликав Ісус, але для юнака Спаситель не значив стільки, скільки власне становище в суспільстві і багатство. Відмовитися од видимих земних скарбів і шукати невидимого, на його думку, було надто ризиковано. Юнак відкинув дар вічного життя і відійшов, щоб служити світові.

І нині тисячі людей проходять через таке Ж випробовування, обираючи між Христом і світом. І багато людей обирають світ. Як і цей молодий начальник, вони відходять від Спасителя зі словами: не хочу підкорятися цьому Чоловікові та йти за Ним.

Ставлення Христа до юдейського юнака — це наочний урок для нас. Бог дав нам зразок поведінки, який повинен наслідувати кожний Його послідовник. У цьому полягає послух Законові — не формальний, а втілений у житті й характері. Бог дав Свій зразок усім, хто бажає стати підданим Небесного Царства. Лише ті, котрі стануть співпрацівниками Христа і скажуть: «Господи, все, що маю, і все моє єство — усе Твоє», — будуть визнані синами і дочками Бога. Усі повинні поміркувати над тим, що значить бажати Небес і все-таки відійти від Христа через запропоновані Ним умови. Подумайте, що значить сказати Христові «ні». Юнак відповів: я не можу всього віддати! Чи не кажемо і ми так само? Але ж Спаситель бажає розділити з нами покладені на нас Богом обов'язки. Він пропонує нам використати дані Богом засоби для здійснення Його справи в усьому світі. Тільки так Він може спасти нас.

[496]

Юнакові був довірений маєток, щоб він виявив себе вірним управителем. Він повинен був використовувати ці блага для благословення нужденних. І сьогодні Бог довіряє людям матеріальні засоби, таланти і можливості, аби вони могли стати Його знаряддям у допомозі бідним і страждальцям. Кожний, хто використовує довірені йому дари згідно з Божим наміром,

стає співробітником Спасителя. Він здобуває душі для Христа, тому що гідно представляє Його характер світові.

Але тим, хто, подібно до молодого юдейського начальника, займає високу посаду, користується довір'ям людей і має великі маєтки, може видаватися надто великою жертвою залишити все і піти за Христом. Однак це правило поведінки для всіх, хто бажає стати Його учнем. Ніщо, менше за послух, не буде прийняте. Самопожертва — ось суть науки Христа. Часто заклик до самозречення може видаватися категоричним, але не існує іншого шляху для спасіння людини, як тільки відтяти все те, що деморалізує людську істоту.

Коли послідовники Христа повертають Господу те, що належить Йому, вони збирають скарби, котрі будуть вручені їм зі словами: «Гаразд, рабе добрий і вірний... Увійди в радість твого пана!»,⁷ «Який, незважаючи на сором, замість належної Йому радості, перетерпів хрест і сів праворуч Божого престолу».⁸ Радість бачити спасенні для вічності душі — це нагорода для всіх послідовників Того, Хто сказав: «Йди за Мною».⁴

[497]

¹ Матв.19:16¹ Матв.19:16² Матв.19:17³ Луки 18:21⁴ Луки 18:22⁴ Луки 18:22⁵ І.Нав.24:15⁶ Луки 18:23⁷ Матв.25:23⁸ Євр.12:2⁴ Луки 18:22

Розділ 58. «Лазарю, вийди сюди!»

(На підставі Євангелій від Луки 10:38-42; Йоана 11:1-44)

Лазар з Віфанії був одним з найбільш відданих учнів Христа. Від першої зустрічі з Господом він глибоко повірив у Христа і сильно полюбив Його. І Спаситель також дуже любив Лазаря. Задля Лазаря Христос здійснив найбільше Своє чудо. Спаситель благословляв усіх, хто шукав Його допомоги. Він любить увесь людський рід, однак з деякими людьми Його зв'язували особливо ніжні узи. Так, Його серце було сповнене великої любові до родини з Віфанії. І для одного з її членів Він здійснив надзвичайне чудо.

Ісус часто знаходив відпочинок у домі Лазаря. Спаситель не мав власного дому і був залежний від гостинності Своїх друзів та учнів. Не раз, стомлений і спрагнений щирої людської прихильності, Він тішився спокоєм цього мирного дому, де був далекий від підозрінь і заздрощів фарисеїв. Тут Ісус знаходив щирю гостинність і чисту, святу дружбу. Тут Він міг говорити просто й вільно, знаючи, що Його слова зрозуміють і збережуть як скарб.

Спаситель цінував спокій домашнього вогнища і зацікавлених слухачів. Він прагнув людського співчуття, ввічливості й любові. Усі, хто приймав небесну науку, якою Він завжди був готовий поділитися, отримували великі благословення. Коли натовп народу супроводжував Христа безкраїми полями, Він звертав увагу людей на красу природи, намагався розкрити їм очі на те, як Божа рука підтримує світ. Звертаючи увагу Своїх слухачів на ніжні краплини роси, на тихий дощ і яскраве сонячне світло, Він наголошував на доброті й опіці Бога. Усе це Бог посилає як добрим, так і злим. Господь хотів, щоб люди краще зрозуміли Божу опіку щодо створених Ним живих істот. Однак більшість людей важко сприймали цю науку. І лише в родині з Віфанії Христос знаходив відпочинок від утомливих

[498]

суперечок. Тут, перед вдячними слухачами, Він розкривав велич Провидіння. Під час таких зустрічей Він розповідав те, чого не наважувався говорити до натовпу. Тут також не було потреби говорити притчами.

Коли Христос викладав Свої чудові повчання, Марія, як найбільш шаноблива віддана слухачка, сиділа біля Його ніг. Одного разу Марта, турбуючись про приготування їжі, сказала Ісусові: «Господи, чи Тобі байдуже, що моя сестра залишила мене саму служити? Скажи їй, щоб мені допомогла!»¹ Це було під час першого відвідання Христом Віфанії. Спаситель та Його учні щойно завершили втомливу подорож з Єрихона. Марта хотіла пригостити їх, та за своєю метушнею забула про ввічливість до Гостя. Ісус м'яко і терпеливо відповів їй: «Марто, Марто, ти журишся і клопочешся багато чим, а потрібне — одне. Марія ж вибрала крашу частку, яка не відбереться від неї!»² Марія збагачувала свій розум дорогоцінними істинами з уст Спасителя — словами, які були для неї ціннішими за найдорожчі земні скарби.

Одне, чого бракувало Марті, — це спокійного побожного духу, більшої турботи про майбутнє безсмертне життя і благословення для духовного зростання. їй потрібно було менше дбати про тимчасове, а більше про вічне. Ісус бажав навчити Своїх дітей не втрачати жодної нагоди для здобуття знання, котре умудрить їх на спасіння. Божа справа потребує уважних енергійних працівників. Для таких, як Марта, — запопадливих до активної духовної праці — розгортається широке поле діяльності. Але нехай вони спершу посидять, як Марія, біля ніг Ісуса. Хай старанність, моторність, енергійність будуть освячені благодаттю Христа, тоді життя стане нездоланною силою для добра.

[499]

І от до мирної домівки, де Христос знаходив відпочинок, завітало горе. Лазаря вразила несподівана хвороба, і його сестри послали сказати Спасителеві: «Господи, той, кого Ти любиш, хворіє».³ Вони усвідомлювали небезпеку хвороби свого брата, але разом з тим знали, що Христос може зцілити будь-яку недугу. Сестри вірили, що Ісус співчуватиме їхньому горю, тому не наполягали, щоб Він негайно прибув, а тільки послали звістку: «Господи, той, кого Ти любиш, хворіє».³ Марія і Марта

сподівалися, що Господь відгукнеться на їхнє повідомлення і негайно прибуде до Віфанії.

З нетерпінням вони чекали вістки від Ісуса. Увесь час, поки Лазар був живий, вони молилися і виглядали Ісуса. Але посланець повернувся без Нього. Він передав їм слова Ісуса: «Ця хвороба не на смерть»,⁴ і сестри захопилися за надію, що Лазар житиме. Ніжними словами вони потішали і підбадьорювали майже непритомного страждальця. Коли ж Лазар помер, сестри були гірко розчаровані, але відчували підтримку Христової благодаті, і це уберегло їх від звинувачень на адресу Спасителя.

Коли Ісус почув повідомлення про хворобу Лазаря, учням здалося, що Він сприйняв його холодно. Вони сподівалися, що Він почне сумувати, але Ісус тільки подивився на них і сказав: «Ця хвороба не на смерть, але для Божої слави, щоб Божий Син прославився через неї!»⁴ Два дні Він залишався на тому ж місці. Таке зволікання було таємницею для учнів. Вони знали, що Його присутність була б великою втіхою для засмученої родини. Учні знали про велику любов Ісуса до родини з Віфанії і тому були вельми здивовані, що Ісус не відповів на сумну звістку: «Господи, той, кого Ти любиш, хворіє».

Протягом двох днів Христос, здавалося, і не думав про це, оскільки взагалі не говорив про Лазаря. Учні пригадали Йоана Хрестителя, предтечу Ісуса. Вони дивувалися, чому Ісус, володіючи такою великою силою творити чудеса, допустив, щоб Йоан мучився у в'язниці і помер насильницькою смертю. Якщо Христос має божественну силу, то чому не врятував життя Йоанові? Фарисеї також часто ставили таке запитання, вбачаючи в цьому незаперечний доказ неправдивості претензій Христа на право називатися Божим Сином. Спаситель попереджав учнів про випробування, втрати й гоніння. Чи не забуде Він і про них, коли їх спіткає щось подібне? Дехто з учнів навіть запитував, чи вони часом не помилилися щодо Його місії? Усі були дуже стурбовані.

Коли минуло два дні, Ісус сказав учням: «Підемо знову в Юдею».⁵ Учні здивувалися: якщо Він хоче йти до Юдеї, то чому чекав два дні? Але найбільше їх хвилювала безпека як Ісуса, так і власна. У прийнятому Ним рішенні відвідати Юдею

вони бачили лише небезпеку. «Учителю, — казали вони, — таж ось юдеї намагалися Тебе камінням побити, а Ти знову туди йдеш? Відповів Ісус: чи не з дванадцяти годин складається день?»⁶ Іншими словами: Я перебуваю під керівництвом Мого Отця, і доки виконую Його волю — Моє життя у безпеці. Дванадцять годин Мого життя ще не закінчилися. Я увійшов в останню частину Мого дня, і поки вона триває, — Я безпечний.

«Якщо хто ходить удень, — додав Господь, — не спотикається, бо бачить світло цього світу». Хто виконує Божу волю, хто ходить Божими дорогами, той не може спіткнутися і впасти. Світло Божого Духа дає йому чітке розуміння обов'язку і веде його до завершення праці. «Якщо ж хто ходить уночі, то спотикається, бо нема світла в ньому!»⁷ Отож хто ходить власними, а не Божими стежками, той спотикається. Для нього день перетворюється на ніч, і де б він не перебував, він ніколи не буде безпечним. «Сказавши це, вів далі: наш друг Лазар заснув, — піду розбудити його».⁸

«Наш друг Лазар заснув...» — які зворушливі слова! Скільки в них співчуття! Думаючи про небезпеку, на яку наражався їхній Учитель, вирушаючи до Єрусалима, учні майже забули про засмучену родину з Віфанії. Але Христос не забув. Учні відчували докір сумління. Розчаровані тим, що Христос не відповів негайно на сумну звістку, вони були спокушувані думати, ніби Він не настільки вже й ніжно любив Лазаря та його сестер, як їм видавалося. Інакше Він поспішив би до них разом з посланцем. Але Його слова: «Наш друг Лазар заснув...» розбудили в учнях добрі почуття. Вони переконалися: Христос не залишає Своїх друзів у стражданнях.

[501]

«„А Його учні сказали: Господи, якщо заснув, — то одужає!“ Ісус говорив про смерть його, а вони думали, що він говорить про звичайний сон»⁹. Ісус зображає смерть як сон. Життя Його вірних дітей сховане з Христом у Бозі, і доки не пролунає остання сурма, померлі спочивають у Ньому.

«Тоді сказав їм Ісус: „Умер Лазар. І Я радію за вас, що Я не був там, щоб ви увірували. Та ходімо до нього“».¹⁰ Хома не сумнівався, що в Юдеї Учителя очікує вірна смерть, однак підбадьорився і сказав іншим учням: «Ходімо й ми, і помремо з Ним».¹¹ Він знав, як юдеї ненавиділи Христа. Вони задумали

вбити Його, але це їм ніяк не вдавалося, бо ще не вичерпався відведений Йому час. Упродовж цього часу Ісуса охороняли небесні ангели, і навіть у Юдеї, де рабини змовилися схопити і вбити Його, з Ним не могло статися нічого лихого.

Учнів здивували слова Христа: «Умер Лазар. І Я радію за вас, що Я не був там...»¹⁰ Невже Спаситель свідомо не відвідав оселі Своїх згорьованих друзів? Здавалося, що Марія, Марта і вмираючий Лазар були залишені напризволяще. Але ні, Христос спостерігав за всіма подіями, і в час смерті Лазаря засмучені сестри були підтримані Його милістю. Ісус бачив жаль, що краяв їхні серця, коли Лазар боровся із жорстоким ворогом — смертю. Христос відчував гострий біль, коли сказав Своїм учням: «Умер Лазар». Проте Христос повинен був думати не тільки про улюблених друзів з Віфанії. Він піклувався і про виховання Своїх учнів. Вони були покликані стати Його представниками у світі, аби благословення Отця могло поширитися на всіх людей. Для їхнього ж добра Ісус дозволив, щоб Лазар помер. Якби Він зцілив його від хвороби, то не здійснилося б чудо воскресіння — це надзвичайне свідчення про Його божественний характер.

Якби Христос перебував у кімнаті хворого, то Лазар не помер би, бо сатана не мав би сили над ним. Смерть не змогла б устроїти в Лазаря своє жало в присутності Життєдавця. Тому Христос залишався далеко від Віфанії. Він дозволив ворогові виявити свою силу, щоб потім прогнати його — уже переможеного. Він допустив, щоб Лазар опинився в полоні смерті. Убиті горем сестри бачили, як брата поклали в гробницю. Христос знав: коли вони дивитимуться на мертве обличчя свого брата, їхня віра в Спасителя буде суворо випробувана. Але Він також знав, що завдяки боротьбі, котру вони тепер ведуть, їхня віра засяє ще яскравіше. Разом з ними Ісус переносив страждання і смуток Ного зволікання не означало, що Він любив сестер менше. Але Спаситель знав, що заради них, заради Лазаря, заради Самого Себе й учнів Йому необхідно здобути перемогу.

«Щоб повірили ви» Усі, хто з благанням простягає руки до Бога, повинні пам'ятати у час найбільшого розчарування Божественна допомога перебуває найближче. Оглядаючись на найпохмуріший відтинок свого шляху, вони відчуватимуть вдя-

[502]

чність. «Бо вміє Господь рятувати побожних від спокуси». ¹² З усякої спокуси і з будь-якого випробування вони будуть виведені з більшою вірою і багатшим досвідом.

Зволікаючи з відвідинами Лазаря, Христос мав милостивий план і для тих, хто ще не прийняв Його. Він затримався, аби через воскресіння Лазаря з мертвих дати Своєму впертому невіруючому народові нове свідчення, що Він — справді «воскресіння і життя». ¹³ Ісус не міг позбавити надії цих бідних людей — заблудлих овець дому Ізраїлевого. Його серце розривалося через їхню запеклість. У Своїй милості Ісус прагнув дати їм ще один доказ того, що Він — Той єдиний Відновник, Котрий може явити світло життя і безсмертя. Це чудо мало стати доказом, якого священники не зможуть заперечити. Ось чому Ісус гаявся іти до Віфанії. Найбільше чудо — воскресіння Лазаря — повинно було покласти Божу печатку на Його працю і засвідчити Його божественність.

Дорогою до Віфанії Ісус зазвичай допомагав хворим і нужденним. Наблизившись до міста, Він послав вісника повідомити сестер про Його прибуття. Ісус не відразу ввійшов до дому, а зупинився у відлюдному місці біля дороги. Пишні показні похорони, які юдеї влаштовували своїм покійним друзям і рідним, перечили духові Христа Він чув голосіння найнятих плакальниць і не бажав зустріти сестер у такому гаморі. Серед родичів і приятелів, котрі оплакували Лазаря, були й такі, котрі займали відповідальні посади в Єрусалимі. Деякі з них були запеклими ворогами Христа. Він знав їхні плани і тому не відразу виявив Себе.

[503]

Звістка про Нього була передана Марті настільки таємно, що більше ніхто не почув про це, навіть засмучена Марія. Марта негайно підвелася і пішла зустріти Господа, а Марія, гадаючи, що сестра рушила до місця поховання Лазаря, залишилася убита горем удома.

Із переповненим суперечливих почуттів серцем Марта поспішила назустріч Ісусові. У виразі Його обличчя вона прочитала незмінні ніжність і любов. Її довір'я до Нього залишалося непохитним, але вона думала про свого дорогого брата, якого так любив Ісус. З великим болем у серці, що Христос не прийшов раніше, а водночас із надією, що і тепер Він зможе щось

зробити для їхньої розради, Марта сказала: «Господи, коли б Ти був тут, — то не вмер би мій брат...»¹⁴ Ці слова сестри безперестанку повторювали під голосіння плакальниць.

З людським і божественним співчуттям Ісус дивився на її згорьоване, змарніле обличчя. Марта не хотіла згадувати те, що сталося. Усе було виражене у зворушливих словах: «Господи, коли б Ти був тут, — то не вмер би мій брат...»¹⁴ І, подивившись на сповнене любові обличчя Ісуса, Марта додала: «Та й тепер, знаю я, що чого тільки в Бога попросиш, то дасть тобі Бог!»¹⁵

Підтримуючи її віру, Ісус сказав: «Воскресне твій брат».¹⁶ Своєю відповіддю Він не намагався вселити в неї надію на негайне воскресіння. Ісус хотів спрямувати думки Марти не на теперішнє воскресіння її брата, а на воскресіння праведних. Він бажав, щоб у воскресінні Лазаря вона побачила запоруку воскресіння усіх померлих праведних, а також підтвердження, що це буде здійснено силою Спасителя.

Марта відповіла: «Знаю, що воскресне у воскресіння останнього дня».¹⁷

Підтримуючи правильний напрямок її віри, Ісус проголосив: «Я Воскресіння і Життя».¹⁸ Христос володіє життям, не запозиченим і не успадкованим, а первинним. «Хто має Сина, той має життя».¹⁹ Божественність Христа — це гарантія вічного життя віруючого. «Хто вірує в Мене, — сказав Ісус, — хоч і вмере, оживе. І кожен, хто живе та вірує в Мене, повіки не вмере. Чи ти віруєш цьому?»²⁰ Тепер Христос дивився вперед — на Свій Другий прихід, коли померлі святі воскреснуть у нетлінному тілі, а живі праведні, не побачивши смерті, будуть підхоплені на Небеса. Чудо, яке Христос мав намір здійснити, воскресивши Лазаря з мертвих, мало символізувати воскресіння усіх праведних. Своїми словами й діями Він проголосив Себе Творцем воскресіння. Той, Хто незабаром Сам мав померти на хресті, тепер тримав ключі смерті як її Переможець, стверджуючи Своє право і владу наділяти вічним життям.

На запитання Спасителя: «Чи ти віруєш цьому?» Марта відповіла: «Так, Господи! Я вірую, що Ти Христос, Син Божий, що має прийти в цей світ».²¹ Вона не розуміла значення слів Христа, але висловила свою віру в Його божественність та впевненість, що Він може вчинити все, що захоче.

«Промовивши це, вона пішла та й покликала нишком Марію, сестру свою, кажучи: „Учитель тут, і Він кличе тебе“». ²² Вона намагалася повідомити це якомога непомітніше, бо священники і старійшини були готові схопити Ісуса при найменшій нагоді. Голосіння плакальниць заглушили її слова.

Почувши цю звістку, Марія хутко підвелася і з нетерпінням, яке відобразилося на її обличчі, вийшла з кімнати. Гадаючи, що вона пішла плакати до гроба, плакальниці пішли слідом за нею. Коли Марія прийшла на місце, де її чекав Ісус, то впала навколішки перед Ним і тремтячими устами промовила: «Господи, коли б Ти був тут, то не вмер би мій брат». ²³ Голосіння плакальниць було нестерпним для неї; вона бажала наодинці поговорити з Ісусом. Проте Марія знала про заздрощі й ненависть деякого з присутніх до Христа, і це заважало їй вилити свій біль.

«Коли ж Ісус побачив її, що вона плаче, і юдеї, котрі з нею прийшли, також плачуть, то в душі розжалобився й зворушився Сам». ²⁴ Він читав серця зібраних, бачив, що чимало з них виявляли свій смуток удавано. Спаситель знав, що декотрі присутні, які тепер лицемірно плакали, незабаром плануватимуть убивство не тільки Всемогутнього Чудотворця, а й того, хто зараз мав воскреснути з мертвих. Христос міг зірвати з них покривало позірного жалю, але Він угамував Своє праведне обурення. Слова, які Господь мав право їм сказати, Він не вимовив заради тієї, котра з любов'ю й журбою схилилася біля Його ніг і справді вірила в Нього.

[505]

«Де ви поклали його?» — запитав Ісус. «Іди, Господи, — відповіли Йому, — та подивися!» ²⁵ Усі рушили до гробу. Це була сумна картина. Лазаря дуже любили, і розбиті горем Марта й Марія ридали, а разом з осиротілими сестрами плакали і їхні друзі. Дивлячись на людське горе, і те, як засмучені близькі оплакують померлого, у той час як Спаситель світу стоїть поряд, — «Ісус заплакав». ²⁶ Хоч Він був Божим Сином, але прийняв на Себе людську природу і відгукнувся на людське горе. Його ніжне, милосердне серце завжди палає любов'ю до страждаючих. Ісус плаче з тими, хто плаче, і радіє з тими, хто радіє.

Але Ісус плакав не тільки через людське співчуття до Марії і Марти. Він відчував настільки глибокий жаль порівняно з людським, наскільки небеса вищі від землі. Ісус не оплакував Лазаря, бо був готовий викликати його з могили. Він плакав тому, що багато присутніх, котрі оплакували Лазаря, незабаром складатимуть плани вбивства Того, Хто є Воскресіння і Життя. Але невіруючі юдеї були нездатні правильно пояснити Його сльози. Деякі, не розуміючи справжньої причини Його жалю, пошепки повторювали: «Дивись, як Він любив його!»²⁷ Інші, намагаючись посяти в серцях присутніх сумнів, глузливо говорили: «Чи не міг Цей, що відкрив очі сліпому, вчинити так, щоб і цей не помер?»²⁸ Якщо Христос мав силу врятувати Лазаря, то чому дозволив йому померти?

Пророчим зором Христос бачив ворожість фарисеїв і саддукеїв. Він знав, що вони задумали вбити Його. Знав також, що деякі з тих, хто тепер виказує особливе співчуття, незабаром зачинять перед собою двері надії і ворота Божого міста. Скоро розіграється драма. Наближалися Його приниження і розп'яття, які викличуть зруйнування Єрусалима, коли ніхто вже не голоситиме над померлими. Він ясно бачив картину відплати, що спіткає Єрусалим. Ісус бачив Єрусалим, оточений римськими легіонами, і знав, як багато з тих, котрі тепер плакали над Лазарем, загинуть під час облоги міста назавжди, без надії на воскресіння.

[506]

Христос плакав не лише від побаченої Ним картини. Його пригнічував тягар смутку всіх віків. Він розумів страшні наслідки порушення Божого Закону, бачив, що в історії світу, починаючи від Авеля, невпинно точилася боротьба між добром і злом. Вдивляючись у майбутнє, Він бачив страждання і смуток, сльози і смерть — нещасну долю людства. Серце Ісуса пронизував біль людського роду всіх віків і всіх країн. Горе грішного людства гнітило Його душу, сльози лилися з Його очей, бо Він прагнув полегшити долю всіх страждальців.

«Ісус знову проїнявся жалем і прийшов до гробу».²⁹ Лазар лежав у печері, висіченій у скелі, і великий камінь закривав вхід до гробу. «Відваліть цього каменя!»³⁰ — звелів Ісус. Гадаючи, що він хоче лише подивитися на померлого, Марта заперечила, сказавши, що тіло поховане чотири дні тому і воно

почало розкладатися. Це свідчення Марти, зроблене ще до воскресіння Лазаря, не дозволило ворогам Христа звинуватити Його в обмані. Досі фарисеї поширювали фальшиві чутки щодо чудового прояву Божественної сили Христа. Коли Ісус повернув до життя дочку Яїра, Він сказав: «Не вмерло дівча, а спить!»³¹ Оскільки ця дівчинка хворіла недовго і відразу після смерті була воскрешена, фарисеї заявили, що дівчинка не була мертвою, адже Сам Христос сказав, що вона лише спить. Вони намагалися переконати людей, що Христос не здатний зціляти хвороби, а Його чудеса — ні що інше, як омана. Але в даному разі ніхто не міг заперечити, що Лазар дійсно був мертвий.

Коли Господь готовий здійснити якесь чудо, сатана знаходить когось, хто опирається цьому. «Відваліть цього каменя!» — сказав Христос; це означало: наскільки можливо, приготуйте шлях для Моєї роботи. Але тут виявився самовпевнений, амбіційний характер Марти. Вона не хотіла, щоб тіло, яке почало розкладатися, було виставлене для оглядин. Людському серцю важко зрозуміти слова Христа, і віра Марти не змогла збагнути справжнього значення Його обітниць.

[507] Христос докорив Марті, але зробив це особливо м'яко. «Чи Я не казав тобі, що коли будеш вірувати, то побачиш славу Божу?»³² Отже, чому ти сумніваєшся в Моїй силі? Чому суперечиш Моєму повелінню? Ти маєш Моє слово! Якщо будеш вірувати, то побачиш Божу славу Природні перешкоди не можуть зупинити праці Всемогутнього Бога. Скептицизм і невір'я — це не є покора. Непохитна віра в слово Христа — ось справжнє смирення, істинне самозречення

«Відваліть цього каменя!» Христос міг наказати каменеві відкотитися самому, і камінь підкорився б Його голосу Він міг би наказати зробити це ангелам, які були поряд з Ним. За Його повелінням невидимі руки відкотили б каменя. Але це мали зробити людські руки Таким чином Христос хотів показати, що люди повинні співпрацювати з Божественною силою Що може зробити людська сила, того не повинна робити Божественна. Бог використовує людську допомогу. Він зміцнює людину, співпрацює з нею в міру того, як людина використовує дані їй сили та здібності.

Повеління виконане. Камінь відвалений Усе було зроблено явно, без поспіху. Усі мали змогу побачити, що тут немає жодного обману. Ось у кам'яній домовині лежить холодне бездиханне тіло Лазаря. Голосіння плакальниць стихло. Приголомшені, в очікуванні чогось надзвичайного, усі стоять навколо гробу, щоб побачити, що буде далі.

Христос спокійно стоїть перед печерою. Священний трепет охопив усіх присутніх. Наблизившись до гробу та звівши очі до Небес, Христос промовив: «Отче, дякую тобі, що Ти Мене почув». Нещодавно вороги звинувачували Ісуса у богозневазі та поривалися каменувати Його за те, що Він називав Себе Божим Сином. Вони запевняли, що Ісус чинить чудеса силою сатани. Цього разу Христос знову назвав Бога Своїм Отцем і впевнено проголосив Себе Сином Божим.

У будь-якій справі Христос співпрацював з Небесним Отцем. Він завжди наголошував, що не працює самотійно чи незалежно. Спаситель творив чудеса з допомогою віри і молитви. Він бажав, щоб усі розуміли Його зв'язок з Отцем. «Отче, — сказав Він, — дякую Тобі, що Ти почув Мене. Та Я знаю, що Ти завжди почувеш Мене, але ради народу, що довкола стоїть, Я сказав, щоб увірували, що послав Ти Мене»³³ Таким чином учням і народові було дане найпереконливіше свідчення про зв'язок між Ісусом та Богом. Вони повинні були переконатися, що твердження Христа не були оманю.

[508]

«Сказавши це, Він голосно заволав: „Лазарю, вийди сюди!“»³⁴ Його чіткий, проникливий голос досягає слуху мертвого. Коли Він говорив ці слова, Божество засяяло крізь Його людську природу. На обличчі Спасителя, освітленому Божою славою, люди побачили доказ Його сили. Погляди всіх прикуті до отвору печери. Кожне вухо прислухається, щоб уловити хоча б найслабший звук. З нестерпно-напруженою увагою усі очікують завершення цього випробування божественності Христа — доказу, який або підтвердить Його право називатися Сином Божим, або ж назавжди знищить будь-яку надію на Нього.

І ось тишу печери порушив звук кроків, і той, хто був мертвий, з'явився біля виходу. Його рухи сковає саван, у якому небіжчика поховали. Звернувшись до приголомшених очевидців воскресіння, Ісус каже: «Розв'яжіть його, нехай іде».³⁵ І

знову Христос підтвердив, що люди повинні співпрацювати з Богом. Людина має служити людині. Лазаря розв'язали, і ось він стоїть перед ними, не виснажений хворобою, не в слабкому тремтячому тілі, а в розквіті життя, сил і здоров'я. Його очі сяють розумом і любов'ю до Свого Спасителя. Звеличуючи Ісуса, Лазар припадає до Його ніг.

Вражені очевидці спершу зацікавилися від подиву. А потім — невимовна картина радості і вдячності! Сестри прийняли свого воскреслого брата як дар від Бога і зі сльозами радості дякують Спасителеві. Але поки брат, сестри і друзі тішаться зустріччю, Ісус непомітно залишає їх. Коли ж вони почали шукати Життєдавця, то не знайшли Його.

[509]

[510]

¹Луки 10:40²Луки 10:41-4³Йоан.11:3³Йоан.11:3⁴Йоан.11:4⁴Йоан.11:4⁵Йоан.11:7⁶Йоан.11:8-9⁷Йоан.11:10⁸Йоан.11:11⁹Йоан.11:12¹⁰Йоан.11:15¹¹Йоан.11:16¹⁰Йоан.11:15¹²2Петр 2:9¹³Йоан.11:25¹⁴Йоан.11:21¹⁴Йоан.11:21¹⁵Йоан.11:22¹⁶Йоан 11:23¹⁷Йоан 11:24¹⁸Йоан 11:25¹⁹1Йоан.5:12²⁰Йоан.11:25-26²¹Йоан.11:27²²Йоан.11:28²³Йоан.11:32²⁴Йоан.11:33²⁵Йоан.11:34²⁶Йоан.11:35

²⁷Йоан.11:36

²⁸Йоан.11:37

²⁹Йоан.11:38

³⁰Йоан.11:39

³¹Марк.5:39

³²Йоан.11:40

³³Йоан.11:41-42

³⁴Йоан.11:43

³⁵Йоан.11:44

Розділ 59. Змова священників

(На підставі Євангелія від Йоана 11:47-54)

Віфанія була так близько розташована від Єрусалима, що звістка про воскресіння Лазаря швидко дійшла до міста. Через своїх вивідувачів, котрі були свідками чуда, незабаром дізналися про надзвичайну подію і юдейські керівники. негайно зібрався синедріон, щоб вирішити, що робити. Христос виявив Свою божественну владу над смертю. Це велике чудо було найпереконливішим Божим доказом для людей, що Він послав Свого Сина у світ для їхнього спасіння. Це чудо було надзвичайним проявом Божественної сили, достатнім, аби переконати кожную розумну неупереджену людину. Чимало очевидців воскресіння Лазаря повірили в Ісуса. Але водночас зросла і ненависть священників. Вони відкинули всі менш вагомні докази Його божественності, і це нове чудо тільки розлютило їх. Мертвий воскрес серед білого дня у присутності численних свідків. Жодними вивертками не можна було заперечити такий доказ. Саме через це ворожість священників ще більше зросла. Як ніколи раніше, вони прагнули покласти край діяльності Христа.

[511] Саддукеї, хоч і не були прихильниками Христа, проте не настільки лютували на Ісуса, як фарисеї. їхня ненависть не була такою запеклою. Однак тепер і саддукеї сильно стривожилися. Вони не вірили у воскресіння мертвих. Спираючись на власні міркування, саддукеї дійшли висновку, що мертве тіло неможливо повернути до життя. Але слова і вчинки Христа спростували їхню теорію; їм було продемонстровано, що вони не знають ані Писання, ані Божої сили. Тепер саддукеї шукали можливості стерти враження, яке справило це чудо на народ. Як відвернути людей від Того, Хто зумів перемогти смерть? І саддукеї почали розпускати фальшиві чутки, однак заперечити чуда не вдалося, і вони не знали, як знешкодити

Його вплив. Досі саддукеї не схвалювали вбивства Христа. Але після воскресіння Лазаря вирішили, що тільки смерть Ісуса може покласти край Його безстрашним звинуваченням проти них.

Фарисеї вірили у воскресіння і не могли не бачити в цьому чуді доказу того, що серед них був Месія. Але вони завжди чинили опір діяльності Христа. Фарисеї зненавиділи Його від самого початку, оскільки Він викривав їхні лицемірні претензії. Він зірвав покривало суворої обрядовості, під яким приховувалась їхня моральна порочність. Чиста релігія, котру проповідував Ісус, засуджувала порожнечу зовнішньої побожності. Вони загорілися бажанням помститися Йому за справедливі, завжди обґрунтовані докори. Книжники намагалися спровокувати Ісуса, аби Він сказав чи зробив щось так, що стало б підставою для Його засудження. Кілька разів фарисеї намагалися побити Його камінням, але Він спокійно відходив, і вони втрачали Його з очей.

Усі чудеса, здійснені Христом у суботу, мали на меті зцілення страждальців, але фарисеї намагались осудити Його за порушення суботи. Вони намовляли проти Нього іродіан. Подаючи справу так, ніби Він хотів заснувати нове царство, вони радилися з ними, як знищити Ісуса. Підбурюючи римлян проти Ісуса, фарисеї приписували Йому бажання знищити римську владу. Книжники і фарисеї використовували будь-який привід, аби перешкодити впливові Христа на народ. Але досі всі їхні зусилля залишалися марними. Натовпи людей, котрі були свідками Його діл милосердя і слухали Його чисті, святі повчання, знали, що це не могли бути вчинки і слова порушника суботи або блюзніра. Навіть послані фарисеями урядники були настільки вражені Його словами, що не наважилися схопити Його. У розпачі юдеї нарешті постановили: кожний, хто визнаватиме віру в Ісуса, буде відлучений від синагоги. [512]

Таким чином, коли священники, начальники і старійшини зібралися на раду, вони були сповнені рішучості примусити замовкнути Того, Чий чудові діла дивували всіх людей. Фарисеї і саддукеї були єдині, як ніколи раніше. Досі вони були ворогами, але тепер об'єдналися, аби протистати Ісусові. На попередніх засіданнях синедріону Никодим і Йосиф перешко-

джали осудженню Ісуса, тому тепер їх не запросили на раду. Хоч і на цьому засіданні були впливові люди, котрі вірили в Ісуса, але їхній вплив був безсилий проти злоби фарисеїв.

Однак члени ради не були одностайні. На той час синедріон не був правомочним зібранням. Він існував лише завдяки толерантності римлян. Деякі члени синедріону сумнівалися, наскільки мудрим буде рішення вбити Христа. Вони побоювалися, що це викличе заворушення в народі, і тоді римляни позбавлять священників решти переваг і влади, якими вони досі користувалися. Хоча в ненависті до Христа саддукеї об'єдналися з фарисеями, однак схилилися до обережності в діях, побоюючись, щоб римляни не позбавили їх високого становища.

На цій нараді, яка зібралася для обговорення плану вбивства Ісуса, був присутній невидимий Свідок. Цей Свідок чув колись горді слова Навуходносора, спостерігав язичницький бенкет Валтасара, був у Назареті, коли Христос проголосив Себе Помазаником. Тепер цей Свідок впливав на керівників нації, аби вони усвідомили злочинність своїх планів. Події з життя Христа постали перед їхнім зором настільки яскраво, що викликали в них страх. Вони пригадали сцену в храмі, коли Ісус ще дванадцятирічним хлопчиком стояв перед ученими вчителями Закону і ставив запитання, котрі їх дивували. Щойно вчинене чудо доводило, що Ісус — не хто інший, як Син Божий. У їхній свідомості спалахувало справжнє значення Писань Старого Завіту про Христа. Стурбовані, занепокоєні, вони запитували: «Що маємо робити?»¹ Рада розділилася. Під впливом Святого Духа священники і начальники не могли позбутися переконання, що вони змагаються з Богом.

[513]

Коли хвилювання на раді досягло кульмінації, підвівся первосвященик Каяфа. Це була горда, нетерпима, жорстока і владна людина. Серед членів його родини були зарозумілі, самовпевнені і жорстокі саддукеї, які приховували свої пороки під удаваною праведністю. Каяфа досліджував пророцтва, і хоч не розумів їхнього справжнього значення, однак заговорив владно і впевнено: «Ви нічого не знаєте! Хіба не розумієте, що краще для вас, щоб Одна Людина померла за народ, а не щоб увесь народ загинув?»² Навіть якщо Ісус і не винний,

твердив первосвященик, Його необхідно усунути з дороги. Він завдавав багато клопоту тим, що приваблював до Себе народ, а отже, послаблював вплив керівників Ізраїлю. Адже йдеться лише про одну Людину; тож краще буде, щоб помер Він один, аніж щоб через Нього і надалі зменшувався вплив старійшин. Якщо народ втратить довір'я до своїх керівників, тоді національній владі прийде кінець. Каяфа твердив, що після чуда воскресіння Лазаря послідовники Ісуса піднімуть повстання. А тоді прийдуть римляни, говорив він, закриють храм, скасують наші закони і знищать народ. Яку цінність має життя одного Галілейця порівняно з життям цілого народу? Якщо Ісус стоїть на заваді щастя Ізраїлю, то хіба Його усунення не буде Божою справою? Краще, щоб загинула одна людина, ніж буде знищений увесь народ. Таким чином, стверджуючи, що краще одній людині померти за народ, Каяфа продемонстрував деякі знання пророцтва, хоч і дуже обмежені. Але розповідаючи про ці події, апостол Йоан згадує це пророцтво, щоб показати ширину і глибину його значення. Він підкреслив: «І не лише за народ, але й щоб зібрати в одне розпорошених Божих дітей».³ Отже, сам того не усвідомлюючи, зарозумілий Каяфа визнав місію Спасителя.

В устах Каяфи дорогоцінна істина перетворилася на оману. Запропонований ним план спирався на запозичений від язичників звичай. Язичники, маючи неясне уявлення того, що одна людина повинна померти за весь людський рід, доходили до того, що приносили людські жертви. Так само і Каяфа пропонував принести в жертву невинного Ісуса і таким чином спасти винний народ, але не від гріха, а в гріхах, щоб люди продовжували грішити.

Своїми міркуваннями Каяфа намагався спростувати заперечення тих, хто насмілювався твердити, нібито Ісус не зробив нічого, вартого смерті.

На цій нараді вороги Христа глибоко усвідомили свою вину. Дух Святий впливав на їхній розум, але й сатана боровся, щоб опанувати ними. Він пригадував їм прикрощі, яких вони зазнали через Христа. Як мало Ісус цінував їхню праведність, вимагаючи праведності набагато вищої, — такої, яку повинні мати всі Божі діти. Він не зважав на їхні обряди й церемонії,

[514]

а заохочував грішників звертатися безпосередньо до Бога як до милосердного Отця, викладаючи перед Ним усі свої бажання. На думку фарисеїв і саддукеїв, Ісус відкидав священство. Він відмовився визнати теологію рабинських шкіл, викривав гріховні вчинки священників, послаблюючи їхній вплив. Він применшував значення їхніх постанов і традицій та заявляв, що рабини, суворо дотримуючись церемоніальних законів, зневажали Божий Закон. Усе це тепер пригадав їм сатана.

Сатана нашіптував їм, що для збереження власного авторитету вони повинні знищити Ісуса. І священники прийняли цю намову. Вони боялися втратити свою владу, що й стало для них вагомою причиною для ухвалення такого рішення. За винятком кількох членів ради, котрі не наважилися висловити свою думку, синедріон прийняв слова Каяфи як Божі. Усі присутні відчували полегшення. Суперечності зникли. Члени ради вирішили видати Христа на смерть за найменшої нагоди. Відкидаючи докази божественності Ісуса, священники і керівники самі обрали безпросвітну темряву. Вони цілком піддалися впливові сатани, який провадив їх до вічної загибелі. Їхня помилка полягала в тому, що вони були задоволені собою; більше того — вважали себе патріотами, які прагнуть урятувати націю.

Синедріон, однак, побоювся вжити негайних заходів проти Ісуса, щоб не викликати гніву народу і щоб насильство щодо Ісуса не обернулося проти них. З цієї причини рада на якийсь час відклала виконання винесеного вироку.

[515] Спаситель знав про змову священників, знав, що вони хочуть Його знищити і їхній план незабаром здійсниться. Але Він не повинен був прискорювати події і тому відійшов від того місця, узявши із Собою учнів. Цим прикладом Він знову підтвердив Своє повчання: «А коли будуть вас переслідувати в одному місті, утікайте до іншого».⁴ Поле для праці по спасінню душ було просторим, і якщо цього не вимагає вірність Ісусові, Його слуги не повинні наражати своє життя на небезпеку.

Три роки Ісус присвятив праці для світу. Він явив приклад самовідданості і безкорисливої доброти. Його чисте життя, страждання і посвячення були відомі всім. І все-таки цей короткий час — три роки — виявився нестерпно довгим для світу, який уже не міг зносити присутності Спасителя. Життя Ісуса

було сповнене переслідувань і образ. Вигнаний з Віфлеєма заздрісним царем, відкинутий співвітчизниками в Назареті, безвинно засуджений на смерть в Єрусалимі, Ісус разом з небагатьма вірними послідовниками знайшов тимчасовий притулок у чужому місті. Той, хто завжди був чуйним до людського горя, зціляв хворих, повертав зір сліпим, слух — глухим і мову — німим. Хто годував голодних і втішав засмучених, був відкинутий народом, для спасіння якого працював. Той, Хто ступав по розбурханих хвилях і одним словом утихомирював їхнє люте ревіння, Хто проганяв демонів, котрі, залишаючи жертву, визнавали Його Сином Божим, Хто пробуджував людей зі смертного сну, Хто словами Своєї мудрості підкоряв тисячі людей, не зміг достукатися до сердець тих, що були засліплені у своєму упередженні й ненависті і вперто відмовлялися від світла.

[516]

¹ Йоан.11:47

² Йоан.11:49-50

³ Йоан.11-52

⁴ Матв.10:23

Розділ 60. Закон нового царства

(На підставі Євангелія від Матвія 20:20-28; Марка 10:32-45;
Луки 18:31-34)

Наближалось свято Пасхи, і знову Ісус вирушив до Єрусалима. У Його серці панував спокій, який дає досконала єдність з волею Отця, і Він рішуче прямував до місця жертвоприношення. Але Його учнів охопили сумнів і страх. Спаситель «ішов попереду них, а вони дуже дивувалися і, йдучи за Ним, боялись».¹

Ісус знову зібрав навколо Себе дванадцятьох і з більшою, ніж будь-коли визначеністю відкрив перед ними зраду і страждання, котрі чекали на Нього. «„Ось, — сказав Він, — ми йдемо в Єрусалим, і Син людський буде виданий первосвященникам і книжникам і засудять Його на смерть, і видадуть Його язичникам; і насміхатимуться над Ним, і плюватимуть на Нього, і битимуть Його, і вб'ють Його, але третього дня Він воскресне!“ Та вони не зрозуміли нічого з того, і були слова ці закриті для них, і вони не розуміли сказаного».²

[517] Хіба вони нещодавно не звіщали всюди, що «наблизилось Царство Боже?»³ Чи Христос не обіцяв, що багато спасених сидітимуть з Авраамом, Ісаком та Яковом у Царстві Божому? Хіба Він не обіцяв усім, хто залишив будь-що задля Його імені, віддати сторицею в цьому житті і дарувати частку в Його Царстві? Хіба не говорив Він дванадцятьом Своїм учням, що вони посядуть почесне місце в Його Царстві, сидітимуть на престолах та судитимуть дванадцять поколінь Ізраїлю? Навіть і тепер Він наголосив, що написане про Нього в пророків виповниться. Хіба пророки не провіщали славу Царства Месії? У світлі цих думок слова Ісуса про зраду, переслідування і смерть видавались учням незрозумілими і непевними. Вони вірили: незважаючи на можливі труднощі, це Царство невдовзі буде засноване.

Йоан, син Заведеїв, був одним з перших учнів, які пішли за Ісусом. Він та його брат Яків належали до тих, хто першими покинули все, щоб служити Йому. Не вагаючись, вони залишили свої домівки і друзів, аби бути з Господом, допомагати Йому і спілкуватися з Ним. Вони бачили Його на самоті і на численних публічних зібраннях. Він заспокоював їх у страху, визволяв з небезпек, полегшував їхні страждання, потішав у горі та, сповнений терпеливості й доброти, навчав їх, поки серця учнів не з'єдналися з Його серцем. У запалі своєї любові вони бажали бути якомога ближче до Нього і в Його Царстві. При найменшій нагоді Йоан завжди займав місце поруч зі Спасителем, а Яків також прагнув честі бути близько до Нього.

Їхня мати була послідовницею Христа і часто добровільно слугувала Йому своїм майном. Материнські любов і честолюбство породжували в ній бажання бачити своїх синів на найпочесніших місцях у новому царстві. І вона порадила їм просити про це Ісуса.

Разом з ними вона прийшла благати Ісуса, щоб Він виконав бажання їхнього серця.

«Що хочете, щоб Я зробив вам?» — спитав Спаситель. Мати відповіла: «Скажи, щоб ці два сини мої сіли в Царстві Твоєму — один праворуч, а другий ліворуч Тебе».⁴

Ісус поставився до них ласкаво, не докоряв за егоїстичне бажання піднятися над своїми братами. Він читав їхні серця і знав глибину прихильності до Нього. Їхня любов не була проявом лише людського почуття, хоч і була заплямована людським егоїзмом, — вона випливала із джерела Його спасаючої любові. Христос не бажав докорити їм, а тільки поглибити й очистити їхні почуття. Він сказав: «Чи можете ви пити чашу, яку Я п'ю, і хреститися хрещенням, яким Я хрещусь?»⁵ Вони пригадали таємничі слова про випробування і страждання, однак упевнено відповіли: «Можемо!» Вони вважали найвищою честю засвідчити свою вірність, розділивши з Господом усе, що випаде на Його долю.

«Чашу Мою Ви будете пити, і хрещенням, яким я хрещусь, будете хреститись»,⁶ — сказав Ісус. Замість престолу Його очікували хрест і два розбійники — праворуч і ліворуч від Нього. Яків та Йоан мали розділити страждання зі своїм

Господом: один із братів першим буде вбитий мечем, а другому доведеться більше за всіх важко працювати, терпіти зневагу та гоніння.

«А дати сісти в Мене праворуч або ліворуч — не залежить від Мене, а кому уготовано Отцем Моїм». ⁷ У Божому Царстві становище здобувається не прихильністю або особистими симпатіями. Його неможливо заслужити або випадково отримати як довільний дарунок. Усе вирішує характер. Корона і престол — відзнаки дотримання певних умов, відзнаки перемоги над собою через Господа нашого Ісуса Христа.

Значно пізніше, коли Йоан досягнув повної єдності з Христом, розділивши Його страждання, Господь відкрив йому умови здобуття Його Царства. «Переможцеві, — сказав Христос, — дозволю сісти зі Мною на престолі Моїм, як і Я переміг, і сів з Отцем Своїм на престолі Його». «Переможця зроблю стовпом у храмі Бога Мого, і він вже не вийде звідти; напишу на ньому ім'я Бога Мого... і ім'я Моє нове». ⁸ Про це також писав і апостол Павло: «Бо я вже стаю жертвою, і час відходу мого настав. Подвигом добрим боровся, свій біг закінчив, віру зберіг, тепер же приготовлений мені вінок праведності, якого дасть мені Господь, Суддя праведніш в день той...» ⁹

Найближче до Христа стоятиме той, хто на Землі найглибше черпав з духа Його самовідданої любові, — любові, яка «не величається, не надимається... не шукає тільки свого, не гнівлива, не думає лихого», ¹⁰ любові, яка спонукує учня, як спонукувала нашого Господа, віддавати все, жити, працювати і жертвувати аж до смерті для спасіння людства. Цей дух виявився і в житті Павла. Він підкреслював: «Бо для мене життя — Христос». ¹¹ Життя Павла відкривало людям Христа, «а смерть — то надбання». ¹¹ Надбання для Христа, тому що Його смерть має виявиш Христову благодать, повертаючи душі до Нього. «Христос буде звеличений у тілі моїм чи то життям, чи то смертю». ¹¹

[519]

Коли десять інших учнів почули прохання Якова і Йоана, їм це дуже не сподобалося. Високе становище в Царстві було предметом і їхніх бажань, і вони розгнівалися, бо ці два учні, як їм видавалося, отримали перевагу над ними.

Коли знову назрівала суперечка про те, хто буде найбільшим у Христовім Царстві, Ісус покликав обурених учнів до Себе і промовив «Ви знаєте, що князі народів панують над ними і вельможі володіють ними Але не так має бути між вами».¹²

У царствах цього світу високе становище означає самозвеличення. Вважалося, що народ існує тільки для користі панівних класів. Вплив, багатство, виховання — усе це засоби підкорення мас в інтересах вождів. Вищі класи повинні думати, вирішувати, насолоджуватися і панувати, а нижчі — слухатись і служити. Релігію, як і всі інші інститути суспільного життя, почали використовувати в інтересах можновладців. Від народу вимагалось тільки вірити й покійно виконувати волю вищестоящих. Право людини думати і діяти згідно зі своєю волею категорично відкидалось.

Христос засновував царство на зовсім інших засадах. Він закликав людей не панувати над іншими, а служити їм, щоб сильніший ніс немочі слабшого. Влада, становище, талант, виховання покладають на їхнього власника більшу відповідальність у служінні ближнім. Навіть тим, хто займає найнижче становище серед учнів Христа, сказано «Усе бо для вас».¹³

«Так і Син Людський не прийшов, щоб Йому служили, але щоб послужити і віддати душу Свою для викуплення за багатьох». Христос постійно піклувався про Своїх учнів і ніс їхні тягарі. Він розділяв їхнє убозтво, задля них забував про Себе, ішов попереду, торуючи їм важку дорогу, і незабаром мав завершити діяльність на Землі, віддавши Своє життя. Основний принцип, яким керувався Христос, повинен стати головним і для членів Церкви — Його тіла. В основу Плану спасіння Ісус поклав любов. У Царстві Христа найбільший той, хто наслідує Його приклад і працює як пастир Божої отари.

[520]

Слова апостола Павла розкривають справжню гідність і зміст християнського життя: «Та будучи вільним від усіх, я всім підкорив себе, щоб більше придбати», «не шукаючи для себе користі, а для багатьох, щоб вони спаслися».¹⁴

У питаннях сумління душа має залишатися вільною. Ніхто не повинен панувати над розумом іншого, думати за іншого або вказувати комусь, що він має робити. Бог дає кожній душі свободу мислити і чинити за власним переконанням. «Кожен із

нас сам за себе дасть відповідь Богові».¹⁵ Ніхто не має права позбавляти іншу людину її особистості. У всіх справах, де йдеться про принцип, «нехай кожен за власною думкою тримається власного переконання».¹⁶ У Царстві Христа немає ані гноблення, ані примусу. Небесні ангели відвідують Землю не для того, щоб правити або вимагати поклоніння, а як посланці Божої милості, щоб співпрацювати з людьми для піднесення людства.

Принципи і навіть окремі висловлювання Спасителя залишилися в пам'яті улюбленого учня у їхній Божественній красі. До останніх днів свого життя Йоан свідчив церквам: «Таке є благовісткування, яке ви чули від початку: щоб ми любили один одного... Любов пізнали ми в тому, що Христос поклав душу Свою за нас. І ми повинні класти душі свої за братів!»¹⁷

Саме таким духом була сповнена рання Церква. Після злиття Святого Духа «більшість віруючих мали одне серце й одну душу, і ніхто нічого з майна не називав своїм, а все у них було спільне... Не було між ними жодного, хто б терпів недостаток...», «І апостоли з великою стою свідчили про воскресіння Ісуса Господа; і велика благодать була на них усіх».¹⁸

[521]

[522]

¹Марк.10:32²Луки 18:31-34³Матв.10:7⁴Марк.10:36-37⁵Марк.10:38⁶Марк.10:39⁷Марк.10:40⁸Об'явл.3:21,12⁹2Тим.4:6-8¹⁰1Кор.13:4-5¹¹Филп.1:21,20¹¹Филп.1:21,20¹¹Филп.1:21,20¹²Марк.10:42-43¹³2Кор.4:15¹⁴1Кор.9:19; 10 33¹⁵Римл.14:12¹⁶Римл.14:5¹⁷1Йоан.3:11¹⁸Дії 4:32-34

Розділ 61. Закхей

(На підставі Євангелія від Луки 19:1-10)

Дорогою до Єрусалима «Ісус переходив через Єрихон».¹ Місто було розташоване за кілька миль від Йордану, на західному боці квітучої долини, котра переходила у плоскогір'я. Серед зрошуваних джерелами пальм і родючих садів місто виблискувало, як смарагд, в оправі вапнякових пагорбів і пустельних ущелин, що простягалися між Єрусалимом та Єрихоном.

Через Єрихон переходили численні каравани, які прямували на свято. Їхнє прибуття завжди викликало пошвавлення, але тепер людей хвилювало щось більш важливе. Стало відомо, що разом з натовпом іде галілейський Учитель, Котрий недавно воскресив Лазаря. І хоча ходили чутки, ніби священики змовляються проти Нього, народ прагнув привітати Його.

Єрихон був одним із міст, яке здавна призначалося для священиків, тому тут проживало багато священнослужителів. Але місто населяла і строката маса людей найрізноманітніших професій та занять. Єрихон був великим торговельним центром; тут мешкали римські урядники і солдати, а також чужинці з різних країн світу; необхідність збирати податки перетворила місто на пристановище численних митників.

[523]

«Старший над митниками»,² Закхей, був юдеєм, але співвітчизники ненавиділи його. Становище і майно Закхея були придбані огидною для людей службою, яка була синонімом несправедливості та здирства. Однак багатий митник не був гордим-1 настільки закам'янілим, як здавалося. Під удаваною гордістю і любов'ю до світу ховалося чутливе до божественного впливу серце. Закхей чув про Ісуса. Звістка про Того, Хто люб'язно і ввічливо ставився до знехтуваних усіма людей, поширилася далеко навкруги. І в «старшого над митниками» виникло прагнення до кращого життя. Лише за кілька миль від Єрихона, біля Йордану, проповідував Йоан Хреститель, і

Закхей чув заклик до покаяння. Здавалося, що Йоанове напущення митникам «Не вимагайте більше, ніж призначено вам»³ залишалося поза увагою, однак на Закхея ці слова справили велике враження. Він знав Писання і був переконаний, що його вчинки несправедливі. Тепер же, почувши слова Великого Вчителя, Закхей усвідомив себе грішником перед Богом. Але те, що розповідали про Ісуса, запалило в його серці надію. Виявляється, що покаяння і переміна життя є можливими і для нього. Хіба один з найближчих учнів Ісуса не митник? Під впливом такого переконання Закхей відразу ж став відшкодувати збитки тим, кого скривдив.

Він уже почав виправляти свої помилки, коли Єрихоном пронеслася звістка про те, що до міста йде Ісус. Закхей вирішив побачити Його. Він почав усвідомлювати, які гіркі плоди гріха і як важко навернутися з порочного шляху. Тяжко було зносити нерозуміння, підозру і недовір'я, з якими люди ставилися до його зусиль виправитися. Начальник митників прагнув побачити обличчя Того, Чиї слова сповнили його серце надією.

Вулиці були переповнені народом, і Закхей, невисокий на зріст, не міг нічого побачити в натовпі. Ніхто не хотів пропустити його, і тоді він забіг наперед до смоківниці, віття якої звисало над вулицею. І от багатий збирач податків залізає на дерево і вмощується серед гілок, звідки можна було б спостерігати за процесією, що рухалася вниз. Натовп наблизився, і Закхей жадібним поглядом намагався угледіти обличчя Того, Кого так прагнув побачити.

[524]

Гучніше за нарікання священиків і рабинів та вітальні вигуки натовпу кликало до Ісуса серце «начальника митників». Раптом саме під тою смоківницею натовп завмирає, люди, які оточували Ісуса, зупиняються, і Господь дивиться вгору, ніби читаючи душу Закхея. Не вірячи власним вухам, чоловік на дереві чує слова: «Закхею, негайно злізай, бо сьогодні потрібно Мені бути в твоєму домі».⁴

Натовп розступився, і Закхей, ніби у сні, веде Ісуса до свого дому. А рабини похмуро, з погордою і зневагою буркочуть: «Навіщо зайшов Він, щоб зупинитися в грішної людини!»⁵

Закхей був настільки вражений і здивований виявленими до нього любов'ю й увагою Христа, до нього — такого негідного і

грішного, що не міг вимовити й слова. Але любов і відданість до нового Вчителя відкрили його уста. Він бажав привселюдно засвідчити своє покаяння.

У присутності багатьох людей «встав Закхей і сказав Господеві: Ось, Господи, даю бідним половину свого майна, і якщо кого чим скривдив, повертаю вчетверо! А Ісус промовив до нього: Сьогодні спасіння завітало до цього дому, бо й він син Авраама».⁶

Коли багатий юнак відійшов від Ісуса, учні дивувалися словам Учителя: «Як важко тим, що надіються на багатство, увійти в Царство Боже. Вони ще більше дивувалися, говорячи між собою: Хто ж тоді може спастися?»⁷ А тепер вони отримали доказ істинності Христових слів: «Неможливе для людей є можливе для Бога!»⁸ Вони побачили, як Божою благодаттю навіть багатий може увійти до Царства.

Не встиг Закхей побачити Христа, як він уже почав чинити те, що свідчило про його щире покаяння. Перш ніж його осудили люди, він сам визнав свій гріх. Він підкорився впливові Святого Духа і почав виконувати повеління, дані як стародавньому Ізраїлеві, так і нам. Задовго до зустрічі із Закхеєм Господь сказав: «Якщо твій брат зубожіє, а його рука неспроможною стане, то допоможи йому, пришелець він чи осілий, — і житиме він з тобою. Не братимеш від нього відсотків, ані прибутку і будеш боятися Бога свого, — і житиме брат твій з тобою. Грошей не позичатимеш йому на відсотку і на прибуток не даси їжі своєї», «Нехай ніхто не кривдить ближнього свого і будеш боятися Бога свого».⁹ Ці слова були сказані Христом із хмарного стовпа. І першим відгуком Закхея на любов Христа став вияв милосердя до бідних і немічних.

Митники перебували у змові, аби пригнічувати народ; вони підтримували один одного в шахрайстві. Займаючись здирством, вони чинили те, що стало майже загальноприйнятою нормою поведінки. Навіть священики і рабини, зневажаючи митників, самі були винні у збагаченні нечесним способом під маскою святого покликання. Але як тільки Закхей піддався впливові Святого Духа, він відкинув усе, що суперечило чесності.

Покаяння не може бути справжнім, якщо воно не змінює людини. Праведність Христа — це не плащ, який прикриває невизнаний і незалишений гріх. Вона є принципом життя, який повністю змінює людину. І керує її поведінкою. Святість — цілковите посвячення себе Богові, цілковите підкорення серця і життя небесним принципам.

Християнин, котрий займається підприємництвом, повинен поводитися так, як на його місці чинив би Господь. У кожній угоді він повинен показати, що його Вчителем є Бог. «Святиня Господня»¹⁰ — має бути записано в усіх реєстрах, прибуткових книгах, актах, квитанціях і векселях. Ті, хто називають себе послідовниками Христа і при цьому поводяться нечесно, дають фальшиве свідчення світові про характер святого, справедливого і милосердного Бога. Кожна навернена душа, подібно до Закхея, засвідчить, що Христос перебуває в її серці, тим, що залишить усі недобрі вчинки, які раніше характеризували її життя. Як і начальник митників, вона доведе свою щирість тим, що відшкодує збитки потерпілим. Господь сказав: «Заставу поверне несправедливий, грабунок відшкодує, ходитиме уставами життя, щоб не чинити кривди усі гріхи його, які він учинив, не будуть йому згадані він буде жити».¹¹

[526] Якщо ви завдали комусь шкоди нечесною угодою, якщо в торгівлі ошукати когось, навіть якщо це формально і не порушує закону, ви повинні визнати свій гріх і по можливості відшкодувати збиток. Буде справедливо повернути не лише те, що ви взяли, а й той прибуток, який ця людина могла б отримати, якщо б правильно й мудро використовувала свої гроші за той час, поки вони були у ваших руках.

Спаситель сказав Закхею: «Сьогодні спасіння завітало до цього дому...» Отже, не тільки Закхей отримав благословення, а й увесь його дім. Христос відвідав його оселю, щоб викласти йому уроки істини та розповісти його домашнім про Царство Небесне. Вони були відлучені від синагоги через зневагу рабинів і мирян, але тепер цій родині була виявлена найбільша честь у всьому Єрихоні — зібратися навколо божественного Вчителя і слухати слова життя.

Душа отримує спасіння саме тоді, коли приймає Христа як особистого Спасителя. Закхей прийняв Ісуса не тільки як

тимчасового Гостя у своєму домі, але як Володаря храму душі Книжники і фарисеї осуджували Закхея як грішника, вони нарікали на Христа за відвідини митника, але Господь назвав Закхея сином Авраама. Бо «...ті, хто від віри, — сини Авраама».¹²

[527]

¹Луки 19:1

²Луки 19:2

³Луки 3:13

⁴Луки 19:5

⁵Луки 19:7

⁶Луки 19:8-9

⁷Марк.10:24,26

⁸Луки 18:27

⁹Левіт 25:35-37, 17

¹⁰Вих.39:30

¹¹Єзек.33:15-16

¹²Гал.3:7

Розділ 62. Учта в домі Симона

(На підставі Євангелій від Матвія 26:6-13; Марка 14:3-11; Луки 7:36-50; Йоана 11:55-57; 12:1-11)

Симон із Віфанії вважався учнем Ісуса. Він був одним з небагатьох фарисеїв, які відкрито приєдналися до Христа. Симон визнавав Ісуса Вчителем і допускав, що Він, можливо, Месія, але не приймав Його як Спасителя. Характер Симона не зазнав змін, і він не відмовився від своїх принципів.

Ісус зцілив Симона від прокази, і саме це привернуло його до Ісуса. Він хотів виявити свою вдячність, і коли Ісус востаннє відвідав Віфанію, влаштував гостину для Спасителя та Його учнів. На цю учту зібралось чимало юдеїв. На той час у Єрусалимі панувало велике піднесення. Тепер Христос та Його місія привертала до себе більшу увагу, ніж раніше. Присутні на учті стежили за кожним рухом Ісуса, і дехто був налаштований вороже.

Спаситель прийшов до Віфанії лише за шість днів до Пасхи і за Своїм звичаєм шукав відпочинку в домі Лазаря. Численні подорожні, прямуючи до Єрусалима, розголосили, що Ісус також іде на свято, але суботу проведе у Віфанії. Серед людей відчувалося велике піднесення. Чимало паломників рушили до Віфанії, одні із симпатії до Ісуса, інші — з цікавості побачити воскреслого з мертвих Лазаря.

[528]

Люди сподівалися почути від Лазаря чудову розповідь про те, що він бачив після смерті. Однак були здивовані, що Лазар нічого не розповідав. Та він і не мав чого розповідати, адже Біблія свідчить: «Померлі нічого не знають і їхнє кохання, і їхня ненависть та заздрощі їхні — усе вже пропало».¹ Однак Лазар мав чудове свідчення про діяльність Ісуса, і саме з цією метою він і був воскресений із мертвих. Упевнено і переконливо Лазар проголошував, що Христос — Син Божий.

Розповіді, принесені до Єрусалима відвідувачами Віфанії, ще більше схвилювали місто. Народ прагнув бачити і чути Ісуса. Усі запитували, чи Лазар супроводжуватиме Ісуса до Єрусалима та чи Пророк буде коронований на царя під час свята Пасхи? Священики і старійшини розуміли, що їхня влада над народом дедалі слабне, тому їхня ненависть до Ісуса ставала все лютішою. Вони, здавалося, не могли дочекатися нагоди назавжди усунути Його зі свого шляху. Але час минав, і вони почали побоюватися, що Він так і не з'явиться в Єрусалимі. Керівники народу пригадали, скільки разів Він руйнував їхні злочинні плани на Його знищення, а вони непокоїлися, що Він і тепер розгадав їхні наміри, а тому не прийде на свято. Ледве приховуючи неспокій, вони запитували одні в одних: «Як ви вважаєте, чи прийде Він на свято?»²

Була скликана рада священиків і фарисеїв. Оскільки після воскресіння Лазаря симпатії народу повністю були на боці Христа і ставало небезпечним схопити Ісуса привселюдно, юдейські вожді вирішили затримати Його таємно і засудити без зайвого галасу. Вони сподівалися коли стане відомо про Його засудження, мінлива думка народу схилиться на їхній бік.

Таким чином, священики і рабини вирішили знищити Ісуса. Однак знали доки житиме Лазар, доти не зможуть почуватися безпечно. Існування чоловіка, котрий чотири дні пролежав у гробі і був воскресений словом Ісуса, рано чи пізно виявить свій вплив на народ. І тоді народ помститься своїм вождям за вбивство Того Хто міг творити такі чудеса. Тому синедріон засудив до смерті й Лазаря. Ось як далеко можуть запровадити своїх рабів задрість та упередженість! Ненависть і невір'я юдейських начальників зросли настільки, що вони вирішили позбавити життя і того, кого Божа сила підняла з гробу.

Доки в Єрусалимі укладали таємні плани, Ісус та Його друзі були запрошені на гостину до Симона. За столом поруч зі Спасителем з одного боку сидів Симон, якого Він зцілив від огидної хвороби, а з іншого — Лазар, котрого Господь воскресив із мертвих. Марта прислуговувала біля столу, Марія ж пильно прислухалася до кожного Ісусового слова. По Своїй милості Ісус простив її гріхи, повернув до життя її улюбленого брата, і серце Мари буо переповнене вдячністю. Вона чула, як

[529]

Ісус говорив про Свою близьку смерть, і з великою любов'ю та смутком прагнула вшанувати Його. Ціною великої особистої жертви вона купила алебастрову пляшечку з дорогоцінним миром, щоб намастити ним тіло Ісуса. Але тепер люди говорили, що Він має бути коронований на царя її смуток змінився радістю, і вона палко бажала першою вшанувати свого Господа. Розбивши пляшечку з миром, Марія вилила його на голову й ноги Ісуса. Плачучи, вона схилилася на коліна, зросила Його ноги слізьми, а потім витерла їх своїм довгим розпущеним волоссям.

Вона намагалася не привертати до себе уваги, і її поведінка залишилася б непоміченою, якби не пахощі мира, які наповнили всю кімнату і виявили її вчинок перед усіма. Юда дивився на це з великим невдоволенням. Замість почекати, що скаже Христос, він почав висловлювати своє обурення перед іншими, докоряючи Христа за те, що Він дозволяє таке марнотратство. Своїми натяками Юда майстерно почав збуджувати загальне невдоволення.

Юда був скарбником серед учнів і потайки брав гроші з їхньої скромної каси на власні потреби, зменшуючи і без того мізерні кошти. Він був готовий покласти до своєї скриньки все, що потрапляло йому до рук. Зі скарбниці часто брали гроші на допомогу бідним, і коли купувалося щось, на думку Юди, зайве, він завжди говорив: «Нащо таке марнотратство? Чому б ці гроші не покласти до скриньки, яку я ношу для бідних?»³ Учинок Марії настільки явно виявив самолюбство Юди, що йому навіть стало соромно. Але, як завжди, він почав шукати вагому причину, аби виправдати своє несхвалення її дару. За підтримкою Юда звернувся до учнів: «Чому б не продати це миро за триста динаріїв і не роздати бідним? Він сказав це не тому, що журився за бідних, але що був злодієм і, маючи скриньку на гроші, носив те, що вкидали».⁴ Юда зовсім не жалів убогих. Якби миро Марії було продане і гроші потрапили до його рук, бідні не отримали б із них нічого.

Юда був високої думки про власні адміністративні здібності. Як скарбник, він вважав, що значно перевершує інших учнів, і хотів, щоб вони думали так само. Він завоював їхнє довір'я і справляв значний вплив на них. Його позірне співчуття

до бідних вводило учнів в оману, а підступні натяки спонукали дивитися з підозрою на відданість Марії. За столом почулися нарікання: «Навіщо така трата мира? Це миро можна продати більш ніж за триста динаріїв і роздати бідним».⁵

Марія почула ці несхвальні слова, і її серце затремтіло. Вона боялася, що сестра також докорятиме їй за марнотратство. Та й Учитель міг осудити її непередбачливість. Не захищаючись і не виправдовуючись, вона вже готова була піти, коли раптом почула голос свого Господа: «Залиште її. Навіщо завдаєте їй болю?»⁶ Він бачив її збентеженість і розгубленість. Ісус знав, що цим учинком Марія виявила вдячність за прощення гріхів, і тому заспокоїв її. Піднісши Свій голос над критичними наріканнями, Він сказав: «Вона добре діло зробила Мені! Ви завжди маєте бідних біля себе і будь-коли можете робити їм добро; Мене ж не завжди ви маєте. Що вона могла — те й зробила: задалегідь намастила Мое тіло перед похороном».⁷

Пахуче миро, яким Марія могла намастити мертве тіло Спасителя, вона вилила на Нього — живого. Під час поховання приємні пахощі наповнили б тільки гробницю, але тепер тішили Його серце як доказ її віри й любові. Йосиф з Аримафеї та Никодим не запропонували своїх дарів любові живому Ісусові. З гіркими сльозами вони принесли дорогоцінне миро для Його бездиханного холодного тіла. Жінки, які принесли пахощі до гробу, старалися даремно, оскільки Він воскрес. Але Марія виявила свою любов до Спасителя, коли Він міг оцінити й відданість, вона намастила Його на похорон. І коли для Нього настала ніч великого випробування, Він поніс із Собою спомин про цей учинок як запоруку тієї любові, яку виявлятимуть до Господа викуплені Ним протягом вічності. Чимало людей і сьогодні приносять свої дорогоцінні дари мертвим. Коли вони стоять біля холодного бездиханного тіла, то говорять багато добрих, подячних слів. Ніжність, визнання, відданість — усе щедро виявляють тому, хто вже не бачить і не чує. Якби ці слова були сказані в той час, коли їх потребував утомлений людський дух, коли вухо могло чути, а серце — відчувати, то якими дорогоцінними були б їхні пахощі!

Сама Марія не цілком розуміла значення свого вчинку любові. Вона нічого не могла відповісти обвинувачам, не могла

[531]

пояснити, чому саме тепер вирішила намастити Ісуса. Дух Святий визначив її вчинки, а вона лише підкорилася Його спонуканням. Натхнення не підлягає поясненню. Невидиме Провидіння впливає на розум і душу, спонукує серце до дії. Воно говорить само за себе.

Христос пояснив Марі значення її вчинку і цим дав їй більше, ніж прийняв Сам. «Зливши миро на Моє тіло, вона вчинила це на Мій похорон»,⁸ — сказав Він. Як була розбита пляшечка мира, наповнюючи ароматом увесь дім, так мав померти і Христос. Його тіло буде розбите, але Він воскресне й ароматом Свого життя наповнить увесь світ. «Христос полюбив нас і видав Себе за нас як дар і жертву Богові, як приємні пахощі».⁹

«Запевняю вас, — проголосив Христос, — де тільки буде проповідуватися це Євангеліє в усьому світі, буде розповідатися і про те, що вона зробила, на згадку про неї!»¹⁰ Дивлячись у майбутнє, Спаситель з упевненістю говорив про Своє Євангеліє. Воно буде проповідуватися по цілому світу. І куди досягне Євангельська вістка, там духмянітиме дар Марії. Серця людей отримуватимуть благословення через щире спонукання її душі. Царства будуть з'являтися і зникати, імена монархів і завойовників підуть у забуття, але вчинок цієї жінки буде увічнений на сторінках священної історії. До кінця часу розбита алебастрова пляшечка мира свідчатиме про безмежну Божу любов до грішного людства.

[532]

Учинок Марії разюче контрастував з намірами Юди. Який суворий урок дав Христос тому, хто сіяв насіння критики і зла у свідомості учнів! Як справедливо можна було б обвинуватити самого обвинувача! Христос читав спонукання кожного серця і знав кожну справу, тому міг розкрити перед усіма присутніми темні сторінки життя Юди. Безпідставні претензії Юди можна було легко викрити, бо замість допомагати бідним, він зі скарбниці крав гроші, призначені для полегшення їхньої долі. Господь міг би спрямувати обурення проти Юди, тому що він пригноблював удову, сироту і найманця. Але якби Христос викрив Юду, то це могло б стати причиною для зради. Більше того, осуджений за крадіжку, Юда знайшов би співчуття навіть серед учнів. Спаситель не докоряв Юді і тому не дав йому жодного шансу на виправдання зради.

Але коли Ісус подивився на Юду, той зрозумів, що Спаситель знав про його лицемірство і віроломність. Схваливши вчинок Марії, так гостро засуджений присутніми, Христос цим самим докорив Юді. Досі Спаситель ніколи прилюдно не викривав його. Тепер же цей докір краяв серце Юди, і він вирішив помститися. Просто з учти він пішов до палацу первосвященика, де якраз засідала рада, і запропонував видати їм Ісуса.

Священики дуже зраділи. Юдейським духовним керівникам була дана перевага прийняти Христа як свого Спасителя; від них не вимагалось жодної плати, однак вони відкинули цінний дар, запропонований їм із ніжністю і щирою любов'ю. Вони відмовилися прийняти спасіння, незмірно цінніше за золото, а купили Господа за тридцять срібняків.

Юда потурав своїй жадібності, доки вона не загасила все добре в його душі. Він позаздрив подарункові, який принесли Ісусові. Його серце палало від заздросців через те, що Спаситель був ушанований почеснями, гідними земних монархів. І він зрадив свого Господа за багато меншу ціну, ніж вартість пляшечки пахошів.

Учні були не такими, як Юда. Вони любили свого Спасителя, але не могли належно оцінити Його величі. Якби вони по-справжньому усвідомили, що Ісус зробив для них, то зрозуміли б, що будь-яка жертва для Нього не може вважатися марнотратством. Мудреці зі Сходу, котрі так мало знали про Ісуса, гідно вшанували Його, вони принесли Спасителеві дорогоцінні дари і вклонилися Йому, коли Він ще немовлям лежав у яслах. [533]

Христос високо оцінює вчинки, які йдуть від серця. І коли хтось робить Йому послугу, Він благословляє того з небесною щедрістю. Ісус не нехтував найпростішою квіткою, зірваною дитячою рукою і з любов'ю подарованою Йому. Він приймав дари від дітей і благословляв їх, записуючи їхні імена до Книги життя. У Писаннях помазання Ісуса згадується як учинок, котрий вирізняє Марію з-поміж усіх інших Марій. Діла любові й поваги до Ісуса — це свідчення віри в Нього як Божого Сина. А Дух Святий говорить про справжню вірність жінки Христу.

«Якщо вмивала ноги святим, якщо втішала пригнічених, якщо виконувала всяке добре діло».¹¹

Христос радів щирому бажанню Марі виконати Його волю. Він прийняв вияв чистої любові, який Його учні не розуміли і не бажали розуміти. Прагнення Марі послужити своєму Господеві саме таким чином було для Христа ціннішим за всі дорогоцінні бальзами світу, оскільки воно підтверджувало вона прийняла Його як Спасителя світу. На цей учинок її спонукала любов Христа. Її душу полонила неперевершена досконалість Його характеру. Це миро стало символом вдячності, зовнішнім виявом любові, яка живилася небесними джерелами і до краю переповнювала серце Марі.

Учинок Марі став уроком, якого потребували учні Виявлення ними любові також було б приємним Господеві. Ісус був для них усім, але вони не усвідомлювали, що незабаром будуть позбавлені присутності Спасителя і вже нічим не зможуть віддячити Йому за велику любов. Самотність Христа, Котрий залишив небесні оселі, Його життя на Землі так і залишилися для учнів незрозумілими й неоціненими. Його не раз засмучувала відсутність уваги, яку учням потрібно було б виявляти Господеві. Ісус знав: якби вони перебували під впливом небесних ангелів, котрі супроводжували Його, то зрозуміли б, що жодна жертва з їхнього боку не є достатньо цінною для виявлення належної вдячності віруючого серця.

[534]

Тільки згодом до них прийшло запізніле усвідомлення того, як багато вони могли зробити для Ісуса на знак любові та вдячності їхніх сердець, доки ще були з Ним. Коли ж Ісус пішов від них і вони відчували себе овечками без Пастиря, то пожалкували, що не виявляли до Нього належної уваги, яка могла порадувати Його серце. Тоді вони осуджували вже не Марію, а самих себе. О, якби можна було забрати назад свої осудливі слова, свою думку, що бідні більш гідні дорогоцінного дару, ніж Христос! Особливі докори сумління вони відчували тоді, коли знімали з хреста покалічене тіло свого Господа.

Така ж віра зауважується і в сучасному світі. Лише декотрі розуміють, Ким є для них Христос. Якби люди усвідомили це, тоді велика любов Марії виявлялася б частіше, а помазання було б щирішим. Найдорогоцінніше миро не вважалося б надто

дорогим, щоб віддати його Ісусові. Жодне самозречення, жодна жертва в Його Ім'я не були б надто великими.

Обурливі слова «Навіщо така даремна трата?» нагадали Христові про те, що Йому належить принести найбільшу з усіх жертв — Самого Себе — як дар примирення за гріховний світ. Господь бажав бути настільки щедрим для людського роду, щоб ніхто ніколи не сказав, ніби Він міг зробити щось більше. Даруючи Ісуса, Бог віддав усе Небо. З людської точки зору, така жертва була безглуздим марнотратством. За людським розумінням, увесь План спасіння — марнотратство божественних милостей. Однак вияви самозречення і безкорисливої жертви зустрічаються на кожному кроці. Небесне воїнство могло б справедливо дивуватися, спостерігаючи за людством, яке відмовляється піднятися вище і збагатитися безмежною любов'ю, виявленою у Христі. Саме небесні істоти мали б право вигукнути: «Нащо таке марнотратство?!»³

Але спокута за грішний світ мала бути повною, досконалою й остаточною. Жертва Христа була такою всеосяжною, що досягла кожної створеної Богом душі. Той великий Дар не призначався лише якійсь окремій частині людства. Не всі люди спасуться, однак План спасіння не можна вважати марнотратством через те, що він не приносить тих великих результатів, які ним передбачені. Його з надлишком вистачає для спасіння кожної людини.

[535]

Симон, господар бенкету, також поділяв незадоволення Юди стосовно дару Марії. Він був здивований поведінкою Ісуса, вона вразила його фарисейську гордість. Він знав, що чимало його гостей дивилися на Христа з недовір'ям і незадоволенням Симон подумав: «Коли б Він був пророком, то знав би, хто і яка ця жінка, що торкається до Нього, — що вона грішниця!»¹²

Зціливши Симона від прокази, Христос урятував його од вірної смерті. Тепер же Симон сумнівався, чи був Спаситель пророком. Через те, що Христос дозволив цій жінці наблизитися до Нього, не відштовхнув її з обуренням ногою як таку, гріхи котрої бути надто великими, щоб їх можна було простити, та нічим не виявив, що знає її падіння, Симон був спокушуваний думати, що Ісус — не пророк Христос нічого не знає про цю

жінку, котра так вільно поводитьсь з Ним, думав Симон, бо інакше Він не дозволив би їй торкатися до Себе.

Але якраз нерозуміння Симоном Бога і Христа змусило його так думати. Він не знав, що Божий Син повинен ставитися до грішника так, як ставиться Бог, — співчутливо, ніжно й милосердно. Симон не сприймав ані служіння, ані розкаяння Марії. Те, що вона цілувала ноги Христа і намастила їх пахощами, драгувало його закам'яніле серце. Він думав: якби Христос був пророком, то розпізнав би грішників і докорив би їм.

На цю невисловлену думку Спаситель відповів «Симоне, маю тобі щось сказати. Були в одного лихваря два боржники: один був винен п'ятсот динаріїв, а другий — п'ятдесят. Оскільки вони не могли віддати, то він обом подарував. Отож котрий з них більше любитиме його? У відповідь Симон сказав: Думаю, що той, якому більше подарував. І Він сказав йому Правильно ти розсудив».¹³

[536] Подібно до того, як Натан учинив з Давидом, так і Христос гірку правду зодягнув у слова притчі. Він дав можливість господареві учти винести вирок самому собі. Симон сам підштовхнув цю жінку до гріха, а тепер зневажав її. Він дуже скривдив її. Ті два боржники із притчі уособлювали Симона та грішну жінку. Ісус не мав на увазі, що ці дві особи повинні відчувати різну міру відповідальності, адже вони обоє мали невідплатний борг перед Богом. Але Симон вважав себе більш праведним за Марію, а Ісус бажав відкрити йому, наскільки великою була його вина. Христос хотів показати: гріх Симона був настільки більшим за гріх цієї жінки, наскільки борг у п'ятсот динаріїв перевищує борг у п'ятдесят.

Тепер Симон побачив себе в іншому світлі. Він зрозумів, як ставиться до Марії Той, Хто більший за пророка. Він збагнув, що проникливі очі Христа читають її сповнене любові й відданості серце. Симона охопив сором, і він зрозумів, що перебував у присутності Того, Хто перевершував його.

«Увійшов Я до твого дому, — продовжував Христос, — а ти води на Мої ноги не дав, а Марія сльозами покаєння та щирої любові обмила Мої ноги й обтерла їх своїм волоссям», «Поцілунку Мені ти не дав, а вона», котру ти зневажаєш, «відколи

ввійшов Я, не перестає цілувати Мої ноги». ¹⁴ Отже, Христос перелічив можливості, які мав Симон, аби виявити любов до свого Господа й оцінити вчинене для нього. Зрозуміло, але з делікатною ввічливістю Спаситель показав Своїм учням, що Його серце засмучується, коли Божі діти забувають виявляти Йому свою вдячність у словах і вчинках любові.

Той, перед Ким відкриті всі серця, знав, що спонукало Марію на цей учинок, а також бачив, який дух викликав думки Симона. «Чи ти бачиш цю жінку?» ¹⁴ — запитав у Симона Ісус. — Вона грішниця, але «кажу тобі: Прощаються її численні гріхи, бо дуже вона полюбила; а кому мало прощається, той мало любить». ¹⁵

Холодність і зневага Симона показали, як мало цінує він милість Спасителя. Він вважав, що запросивши Ісуса до свого дому, виявляє Йому честь. Тепер же він побачив себе таким, яким був насправді. Симон гадав, що читає думки свого Гостя, натомість Гість сам читав його серце. Тепер він зрозумів, наскільки справедливою була думка Христа про нього. Його віра була лише фарисейським покривалом, а співчуття Ісуса він зневажив. Симон, фактично, не визнавав Його Божим Посланцем. Якщо Марія була прощеною грішницею, то він — непрощеним грішником. Суворий закон праведності, за яким Симон судив Марію, засудив його самого.

[537]

Симона зворушила доброта Ісуса, Котрий не осудив його відкрито перед усіма гостями. З ним не вчинили так, як він хотів, аби повелися з Марією. Симон бачив, що Ісус не бажає виставляти перед іншими його провини, але, викриваючи дійсний стан речей, переконує його та співчутливим, чуйним ставленням підкоряє його серце. Суворе викриття зробило б Симона запеклим, і він не покався б, тоді як терпеливі зауваження Ісуса переконали його у власній помилці. Симон зрозумів свій великий борг перед Господом. Його гордість упокорилася, і він покався. Гордий фарисей став покірним самовідданим учнем.

На Марію дивилися як на велику грішницю, але Христос знав обставини, котрі спонукали її до такого життя. Ісус міг загасити будь-яку іскру надії в її душі, але не зробив цього. Спаситель підняв її з розпачу та руїни. Сім разів вона чула, як

Він забороняв демонам, які опановували її серце і розум. Вона чула, як Ісус благав Небесного Отця про її захист. Зрозумівши, наскільки Йому, у Його незаплямованій чистоті, огидний гріх, вона перемогла свою гріховну натуру Його силою.

Якщо з людської точки зору становище Марії видавалося безнадійним, то Христос бачив у ній схильність до добра. Він помічав найкращі риси її характеру. План спасіння відкрив для людства великі можливості, і в Марі ці можливості мали здійснитися. Завдяки Його благодаті вона стала причетною до божественної природи. Ця пропаша жінка, зняряддя демонів, наблизилася до Спасителя через спілкування з Ним і служіння Йому. Це Марія сиділа біля ніг Ісуса і навчалася від Нього. Це Марія вилила на Його голову миро і обмила своїми сльозами Його ноги. Марія стояла біля хреста і супроводжувала тіло Господа до могили. Марія першою була біля гробу після Його воскресіння і першою понесла вістку про воскресіння Спасителя.

[538] Ісус знає обставини життя кожної людини. Ви можете сказати: «Я грішний, дуже грішний» Цілком можливо, але чим ви гірші, тим більше потребуєте Ісуса. Він не відкине жодної душі, яка плаче і кається. Звичайно, Він не кожному відкриває все, що може відкрити, але кожному тремтячу душу закликає не втрачати надії. Він охоче прощає усіх, хто приходить до Нього за прощенням та відновленням.

Христос міг би наказати небесним ангелам вилити чаші Його гніву на наш світ і знищити всіх, хто ненавидить Бога. Він міг би стерти цю чорну пляму зі Свого Всесвіту. Але Ісус не робить цього. Сьогодні Він стоїть біля жертовника кадіння і представляє перед Богом молитви тих, хто прагне Його допомоги.

[539] Душі, котрі шукають порятунку в Ісуса, будуть захищені Ним від звинувачень та обмов. Ані люди, ані ангели не зможуть осудити цих людей. Христос робить їх причасниками Свого боголюдського єства. Вони стоять поруч з великим Викупителем гріха у світлі, що сяє від Божого престолу. «Хто буде звинувачувати Божих обранців? Бог — Той, Хто виправдовує! А хто судитиме? Ісус Христос, Який помер і воскрес, Який по правиці Бога, — Він і заступається за нас!».¹⁶

-
- ¹ Екл.9:5-6
 - ² Йоан.11:56
 - ³ Марк.14:4
 - ⁴ Йоан.12:5-6
 - ⁵ Матв.26:8-9
 - ⁶ Марк.14:6
 - ⁷ Марк.14:6-8
 - ⁸ Матв.26:12
 - ⁹ Ефес.5:2
 - ¹⁰ Матв.26:13
 - ¹¹ 1Тим.5:10
 - ³ Марк.14:4
 - ¹² Луки 7:39
 - ¹³ Луки 7:41-43
 - ¹⁴ Луки 7:44-45
 - ¹⁴ Луки 7:44-45
 - ¹⁵ Луки 7:47
 - ¹⁶ Римл.8:33-34

Розділ 63. «Ось Цар твій гряде»

(На підставі Євангелій від Матвія 21:1-11; Марка 11:1-10;
Луки 19:29-44; Йоана 12:12-19)

«Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалима! Ось Цар Твій до тебе гряде, справедливий і спасаючий, лагідний, і їде на ослі, і на молодім віслюкові — сині ослиці».¹

Так за п'ятсот років до народження Христа пророк Захарія провіщав прихід Царя Ізраїлю. Тепер це пророцтво мало здійснитися. Той, Хто так довго відмовлявся від царських почестей, тепер прибуває до Єрусалима як спадкоємець престолу Давидового.

Був перший день тижня, коли Христос урочисто ввійшов до Єрусалима. Люди, які зібралися у Віфанії, аби побачити Ісуса, тепер супроводжували Його, бажаючи бути свідками Його прийому. У цей час багато людей ішли до міста на свято Пасхи; вони також вирішили супроводжувати Ісуса. Здавалося, радіє вся природа. Деревя були вдягнуті в зелень та квіти, які сповнювали повітря ніжним ароматом. Нове життя й радість надихали людей. Знову з'явилася надія на нове царство.

[540] Ісус мав намір в'їхати до Єрусалима верхи, тому послав двох Своїх учнів привести ослицю з її осям. Від самого народження Спаситель залежав від гостинності людей. Ясла, у яких Він лежав, були позичені. Хоч уся худоба на тисячах пагорбів — Його власність, однак Він залежав від доброти незнайомого чоловіка, аби на його тварині в'їхати до Єрусалима як Цар. Але навіть у Його докладних вказівках учням відкривалася Його божественність. Як Ісус і передбачив, прохання «Господь потребує його»² було негайно задоволене. Ісус обрав дія Себе молодого віслюка, на якому ще ніхто не їздив. Учні з радісним піднесенням постелили свій одяг на ося і посадили на нього Вчителя. Досі Христос завжди ходив пішки, і спочатку учні навіть здивувалися Його рішенню їхати верхи. Але в їхніх серцях

знову спалахнула надія, що Христос, увійшовши в столицю, проголосить Себе Царем та виявить Свою царську владу. Виконуючи доручення Господа, учні розповідали друзям Ісуса про свої блискучі сподівання; і незабаром усіх охопило збудження, яке підносило надії народу до найвищої міри.

В'їжджаючи до Єрусалима, Христос дотримувався звичаїв юдейських царів. Тварина, на якій Він їхав, була такою ж, на яких в'їжджали царі Ізраїлю. Пророцтво провіщало, що саме так стане на Своє Царство Месія. Як тільки Ісус сів на віслюка, радісні, урочисті вигуки наповнили повітря. Натовп вітав Ісуса як Месію — свого Царя. Цього разу Ісус приймав почесні, яких ніколи раніше не дозволяв. Учні сприйняли це як доказ здійснення своєї щасливої надії — коронування Ісуса на царство. Люди були переконані, що наблизився час визволення. Вони вже уявляли собі, як римські війська будуть вигнані з Єрусалима, а Ізраїль отримає незалежність. Усі були щасливі й схвильовані. Люди випереджували одне одного у виявленні пошани Ісусові. Вони не мали можливості зустріти Його з належними пишністю і блиском, зате віддавали Йому щиросердне поклоніння. Вони не могли принести Спасителеві дорогоцінних дарів, але стелили Йому під ноги свій одяг, оливкові і пальмові гілки. Вони не могли нести попереду царських знамен, але зрізали пальмові гілки — символ перемоги — і махали ними, вигукуючи: «Осанна!»³

Процесія повільно просувалася вперед, натовп постійно зростав, оскільки люди почули про прибуття Ісуса і поспішали приєднатися до процесії. Кожний, хто зустрічав натовп, запитував: «Хто це такий? Що трапилось?»⁴ Вони чули про Ісуса і чекали Його прибуття до Єрусалима, але знали, що досі Він чинив опір будь-яким спробам посадити Його на престол. Тому були вкрай здивовані, дізнавшись, що це був Ісус. Вони запитували, що могло викликати таку зміну в Тому, Хто заявляв, що Його царство не від світу цього?

Але такі запитання заглушали тріумфальні вигуки, які знову і знову з ентузіазмом повторював натовп. Ці вигуки підхоплювали в далині інші люди, й урочистий поклик відлунювався в навколишніх пагорбах і долинах. Згодом до процесії приєдналися і юрби з Єрусалима. Незліченна кількість народу

зібралася на святкування Пасхи, і тисячі з них вийшли вітати Ісуса. Вони зустрічали Його співом священних гімнів і вимахували пальмовими гілками.

У храмі священики просурмили початок вечірнього богослужіння, але мало хто відгукнувся на їхній заклик. Занепокоєні старійшини говорили одні до одних: «...увесь світ пішов за Ним».⁵

Ніколи раніше під час Свого земного життя Ісус не дозволяв таких урочистостей, бо ясно передбачав наслідки цього.

Це припровадило б Його на хрест. Однак Ісус мав намір привселюдно представити Себе Спасителем. Він хотів повернути увагу до жертви, котра увінчає Його служіння для грішного світу. У той час, коли люди зібралися до Єрусалима на свято Пасхи, Ісус — істинний Агнець — добровільно віддавав Себе на жертву. Божа Церква наступних віків мала зробити смерть Ісуса за гріхи світу предметом глибокого вивчення і роздумів.

Усі факти, пов'язані з Його смертю, повинні бути достовірними і незаперечними. Ось чому було потрібно, щоб очі усіх людей звернулися на Христа. Події, котрі передували Його великій жертві, мали привернути увагу до самої Жертви. Після маніфестації, яка супроводжувала Його в'їзд до Єрусалима, усі стежили за швидким наближенням розв'язки.

[542] Події, пов'язані з тріумфальним в'їздом, мали стати предметом загальних розмов та закарбувати образ Христа у свідомості кожного. Після Його розп'яття чимало людей пригадають ці події у зв'язку з Його осудженням і смертю. Вони почнуть досліджувати пророцтва, переконуючись, що Ісус — справді Месія; і в усіх країнах зросте число навернених до віри.

У цій єдиній у Його земному житті тріумфальній сцені Спаситель міг би з'явитися в супроводі небесних ангелів, під звуки Божої сурми, проте подібна пишність суперечила б Його місії та закону, яким Він керувався. Ісус залишився вірним обраній Ним скромній долі. Йому належало нести тягарі людства доти, доки не віддасть Свого життя за життя світу.

Цей день, що видавався учням найвидатнішим днем їхнього життя, був би затьмарений тінню печалі, якби вони знали, що сцена радості — лише прелюдія до страждань і смерті їхнього

Вчителя. Хоч Ісус не раз говорив їм про неминучість Своєї жертви, однак у радості тріумфу вони забули Його сумні слова і бачили попереду лише Його успішне царювання на престолі Давида.

До процесії щоразу приєднувалися нові групи людей, і незабаром майже всіх охопило велике піднесення. Народ підхоплював гучне «Осанна!», яке луною перекочувалося від гори до гори, від долини до долини. Усюди чулося: «Осанна Синові Давидовому! Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господнє! Осанна на висотах!»

Ніколи раніше світ не бачив такого тріумфального походу. Він не був схожий на переможний похід великих полководців світу. У цій процесії не було сумних полонених — царських трофеїв. Спасителя оточували славні трофеї Його діяльності, сповненої любові до грішної людини. Тут були полонені, яких Він звільнив з-під влади сатани і які прославляли Бога за своє визволення. Сліпі, котрим Він подарував зір, ішли попереду процесії. Німі, яким Він повернув дар мови, найголосніше виголосили «Осанна!» Каліки, яких Він зцілив, сповнені радості, ламали пальмові гілки і розмахували ними перед Спасителем. Вдови й сироти прославляли Ісуса за Його милостиві діла для них. Прокажені, котрих Він очистив, стелили Йому під ноги свій бездоганний одяг і прославляли Його як Царя Слави. Серед натовпу були й ті, кого голос Ісуса пробудив зі смертного сну. Лазар, тіло котрого встигло зазнати тління, тепер у розквіті сил і мужності провадив осля, на якому їхав Спаситель.

[543]

Багато фарисеїв стали свідками цього видовища. Згораючи від заздрощів і злості, вони хотіли спрямувати потік людської радості в інший бік. Усією силою свого авторитету вони намагалися примусити народ замовкнути, але їхні заклики й погрози лише збільшували збудження. Фарисеї боялися, що численний натовп проголосить Христа царем. Удаючись до крайнього засобу, вони проштовхалися крізь натовп, котрий оточував Спасителя, і звернулися до Нього зі словами докору й погрози: «Учителю, заборони це Своім учням!»⁶ Вони заявляли, що такі галасливі процесії незаконні, бо заборонені владою. Але відповідь Ісуса примусила їх замовкнути: «Кажу вам, коли вони замовкнуть, кричатиме каміння».⁷ Ця тріумфальна сцена

була передбачена Самим Богом. Вона була передвіщена пророком, і людина безсила перешкодити виконанню Божого наміру. Якби люди не змогли виконати Його плану, Він наділив би голосом бездушне каміння і воно вітало б Його Сина вигуками хвали. Отож зацімлі фарисеї відійшли, а сотні голосів повторювали слова Захарії: «Радій вельми, о дочко Сіону, веселись, дочко Єрусалима! Ось Цар твій до тебе гряде, справедливий і спасаючий, лагідний, їде на ослі, і на молодім віслюкові, синові ослиці».⁸

Коли процесія досягла вершини гори і мала спускатися до міста, Ісус зупинився, а з Ним і весь натовп. Перед ними в усій своїй славі, осяяний променями призахідного сонця, лежав Єрусалим. Храм привертав до себе погляди всіх. Сповнений величності гідності, він височів над усіма будовами, ніби вказуючи на Небеса і спрямовуючи людей до єдиного істинного живого Бога.

Довгий час храм був гордістю і славою юдейського народу. Римляни також пишалися його величчю. Римський намісник разом з юдеями брав участь у відновленні та прикрашанні храму, і навіть імператор Риму збагатив його своїми дарами. Потужність, багатство і велич храму зробили його одним із чудес світу.

[544] Призахідне сонце золотило небеса; його яскраві промені освітлювали білі мармурові стіни храму і виблискували на взолочених колонах. З вершини гори, де зупинилися Ісус та Його супутники, храм видавався масивною сніжною глибою, прикрашеною золотими шпильястими вежами. Вхід до храму прикрашала виконана найкращими майстрами срібно-золота виноградна лоза із зеленим листям та масивними гронами. Цей витвір символізував Ізраїль — плодовиту виноградну лозу. Золото, срібло і жива зелень лози задовольняли найвитонченіші смаки; обвиваючись навколо білих блискучих колон, чіпляючись пагінцями за їхні золоті оздоби, лоза відбивала сяйво призахідного сонця і виблискувала славою небес.

Ісус спостерігає цю картину; вражений прекрасним видовищем, зацімів і натовп. Усі присутні звертають погляди на Спасителя, сподіваючись побачити на Його обличчі захоплення, яке відчували вони. Натомість люди зауважили тінь смутку

на Його обличчі. Вони були вражені й розчаровані, бо Його очі наповнилися слізьми, а тіло здригалося, ніби дерево під час бурі. З тремтячих уст Ісуса, ніби з глибини розбитого серця, виривалося болісне ридання. Яке ж це видовище для ангелів! Їхній улюблений Повелитель у сльозах душевної муки! Яка ж це картина для радісного натовпу, котрий з тріумфальними вигуками і пальмовим віттям супроводжував Ісуса до славетного міста, де, як вони палко сподівалися, Він буде коронований на царство. Ісус нещодавно плакав біля гробу Лазаря через Божественне співчуття до людського страждання. Але цей раптовий жаль — ніби сумна мелодія у великому тріумфальному хорі. Серед радісної урочистості і загальної шани Цар Ізраїлю стояв у сльозах. То були не сльози мовчазної радості, а душевного болю і невимовного смутку. Натовп нараз охопила тривога. Хвалебні вигуки змовкли. Чимало людей також почали плакати зі співчуття до Ісуса, хоч і не могли збагнути причини Його смутку.

Сльози Ісуса були викликані не стражданнями, які чекали на Нього. Перед Ним була Гефсиманія, де незабаром Його огорне жах великої темряви. Звідси було видно також Овечі ворота, якими протягом віків провадили тварин для жертвоприношення. Незабаром ці ворота відчиняться перед Ним — Істинною Жертвою за гріхи світу, — Жертвою, на Котру вказували всі жертвоприношення. Поряд була Голгофа — місце Його зовсім близької агонії. І все ж Спаситель плакав і стогнав у душевних муках не тому, що все це нагадувало Йому про жорстоку смерть. Смуток Ісуса не був егоїстичним. Думка про власні страждання не лякала Його благородну і готову на самопожертву душу. Серце Ісуса болем пронизував вигляд Єрусалима — міста, яке відкинуло Божого Сина, зневажило Його любов, не піддавалося переконанню Його великих чудес і тепер чатувало на Його життя. Він бачив, яку провину стягав на себе Єрусалим, відкидаючи Свого Спасителя, а також чим він міг би стати, якби прийняв Того Єдиного, Хто міг зцілити його рани. Ісус прийшов спасти Єрусалим. Як же Він міг покинути його?!

[545]

Ізраїль був улюбленим народом. Бог зробив його храм місцем Свого перебування; це була «прекрасна країна, розрада

всієї землі».⁹ Єрусалим міг би оповісти, як понад тисячоліття Христос ніжно опікувався ним та любив, як батько любить свою єдину дитину. У цьому храмі пророки проголошували свої урочисті перестороги. Тут запалювалися кадильниці, і їхній фіміам разом із молитвами віруючих підносився до Бога. Тут лилася кров жертвних тварин, символізуючи кров Христа. Тут над престолом благодаті Єгова являв Свою славу і священники правили богослужіння; тут протягом століть зберігалася помпезність символів і церемоній. Але всьому цьому наближався кінець.

Ісус підніс Свою руку, яка стільки разів благословляла хворих і страждаючих, і, простягнувши її в напрямку приреченого міста, словами, сповненими болем, вигукнув: «Якби ти зрозуміло хоч у цей день, що потрібно для твого миру!»¹⁰ Тут Спаситель зупинився і не сказав, яким був би Єрусалим, якби прийняв Божу допомогу в Особі Його улюбленого Сина. Якби Єрусалим зрозумів це й оцінив послане йому з Небес світло, він став би квітучим містом, престолом народів, вільним і сильним могутністю Бога. Біля його воріт ніколи не стояли б озброєні воїни, і римські знамена не майоріли б над його стінами. Перед поглядом Божого Сина постала картина славної долі, яка могла б стати благословенням для Єрусалима, якби він прийняв Спасителя. Завдяки Ісусові місто могло б зцілитися від своєї страшної хвороби, звільнитися з рабства і стати наймогутнішою столицею світу. З його мурів голуб миру відлітав би до всіх народів, і Єрусалим перетворився б на вінець слави усього світу.

[546]

Але ця світла картина згасає перед очима Спасителя. Він усвідомлює, що місто перебуває під римським ярмом; на нього спрямований Божий гнів, і йому загрожують Божественний суд і кара. Ісус продовжує Свої скорботні роздуми: «Тепер же це сховано від очей твоїх. Бо прийдуть на тебе дні — і твої вороги оточать тебе валом, візьмуть тебе в облогу, тіснитимуть тебе звідусіль, поб'ють тебе й твоїх дітей у тобі, не залишать каменя на камені в тобі, бо не зрозуміло ти часу своїх відвідин!»¹¹

Ісус прийшов, щоб спасти Єрусалим та його дітей, але зарозумілість, лицемірство, заздрість і злоба фарисеїв перешкодили Йому. Ісус знав про страшну відплату, яка спіткає приречене

місто. Він бачив Єрусалим в оточенні військ, а мешканців міста доведених до голоду і смерті; Він бачив матерів, що їдять тіла своїх дітей, а також батьків і дітей, котрі виривають одні в одних останню крихту їжі, — природна любов буде поглинута страшними муками голоду. Він бачив упертість юдеїв, яка привела їх до відкинення запропонованого Ним спасіння і ще раз виявиться у відмові підкоритися загарбницькій армії. Він бачив Голгофу — місце Свого розп'яття — укриту хрестами, ніби густим лісом. Бачив безбожних мешканців міста, котрі зносять торттури колесування і розп'яття; бачив знищені прекрасні палаци і зруйнований храм, від стін якого не залишиться й каменя на камені, а саме місто буде схоже на зоране поле. Не дивно, що така картина викликала сльози на очах у Спасителя...

Єрусалим був дитиною Господа, якою Він опікувався, і як люблячий батько плаче над заблудлим сином, так само й Ісус плакав над улюбленим містом. Як Я можу покинути тебе? Як можу віддати тебе на торттури? Чи можу Я дозволити тобі переповнити чашу твого беззаконня? Кожна людська душа настільки дорога для Мене, що порівняно з нею цілі світи — ніщо, а тут має загинути цілий народ! Одночасно із заходом сонця закінчувався і день Божої благодаті для Єрусалима. Навіть коли процесія зупинилася на вершині Оливної гори, Єрусалимові ще не запізно було покаятися. Ангел благодаті вже згортав свої крила, щоб зійти із золотого престолу і поступитися місцем справедливому прийдешньому судові. Але великодушне любляче серце Христа ще благало за Єрусалим, який глузував з Його милості, зневажав Його застереження і готовий був заплямувати свої руки Його кров'ю. Якби Єрусалим виявив бажання покаятися, то ще не було б надто пізно. У той час, як останні промені призахідного сонця повільно сковзали по храмові, башті та шпильястих дахах, чи не було там доброго ангела, котрий би привів мешканців міста до любові Спасителя і відвернув лиху долю Єрусалима? Прекрасне, але нечестиве місто, яке каменувало пророків і відкинуло Сина Божого, своєю нерозкаяністю закувало себе в ланцюги рабства, — день благодаті для тебе майже закінчився!

Однак Божий Дух знову звертається до Єрусалима. Доки не минув день, місто отримує ще одне свідчення про Христа.

[547]

Це свідчення прозвучало як відповідь на заклик стародавнього пророцтва. Якби Єрусалим почув цей заклик і прийняв Спасителя, Котрий входив його ворітьми, то міг би ще спастися.

До керівників Єрусалима дійшли чутки, що Ісус наближається до міста з великим натовпом людей. Але вони не бажали вітати Божого Сина. Охоплені жахом, вони вийшли назустріч Йому, сподіваючись розігнати натовп. Коли величезна процесія уже була готова зійти з Оливної гори, її перестріли ерусалимські старійшини і почали розпитувати про причину такої бурхливої радості. Коли вони запитали: «Хто Цей?», натхненні Духом учні відповіли, повторюючи слова пророцтва про Христа:

Адам вам скаже: «Це насіння жінки, яке має розчавити голову змієві».

Спитайте Авраама, і він відповість вам: «Це Мелхиседек, Цар Саліма, Цар миру».¹²

Яків вам скаже: «Це Примиритель з Юдиного коліна».

Ісає скаже: «Еммануїл», «Дивний Порадник, Бог сильний, Отець вічності, Князь миру».¹³

[548] Єремія скаже: «Пагін Давидів», «Господь — праведність наша».¹⁴

Даниїл скаже: «Він Месія».

Осія скаже: «Бог Саваоф, Його Ім'я — Господь».¹⁵

Йоан Хреститель скаже: «Агнець Божий, що на Себе бере гріх світу!».¹⁶

Великий Єгова проголосив зі Свого престолу: «Це Син Мій Улюблений».¹⁷

Ми, Його учні, повідомляємо вам: «Це Ісус, Месія, Князь життя, Спаситель світу».

[549] І князь сил темряви також визнав Його, говорячи: «Знаю, хто Ти є — Святий Божий».¹⁸

¹ Зах.9:9

² Луки 19:31

³ Матв.21:9

⁴ Матв.21:10

⁵ Йоан.12:19

⁶ Луки 19:40

⁷ Луки 19:40

⁸Зах.9:9

⁹Псал.48:3

¹⁰Луки 19:42

¹¹Луки 19:43-44

¹²Бут.14:18

¹³Ісаї 7:14; 9:5

¹⁴Єрем.23:6

¹⁵Осії 12:6

¹⁶Йоан.1:29

¹⁷Матв.3:17

¹⁸Марк.1:24

Розділ 64. Приречений народ

(На підставі Євангелій від Марка 11:11-14,20,21; Матвія 21:17-19)

Тріумфальний в'їзд Ісуса до Єрусалима був слабким відображенням Його Другого приходу на хмарах небесних із силою і славою, в оточенні ангелів і святих. Тоді сповняться сказані священикам і фарисеям слова Ісуса: «Не побачите Мене відтепер, доки не скажете: Благословенний, Хто йде в Ім'я Господнє!»¹ У пророчому видінні Захарії був показаний день остаточної перемоги; він бачив також долю тих, котрі відкинули Христа під час Його Першого приходу. «І будуть дивитись на Того, Кого прокололи, і голоситимуть по Ньому, як голосять за сином-одинаком, плакатимуть по Ньому, як плачуть за первістком»². Цю сцену бачив і Христос, коли дивився на місто і плакав над ним. У дочасному зруйнуванні Єрусалима Він бачив остаточне знищення народу, винного в крові Божого Сина.

Учні знали про ненависть юдеїв до Христа, але не усвідомлювали, до чого вона призведе. Вони ще не розуміли справжнього становища Ізраїлю і кари, яка спіткає Єрусалим. Саме це Христос відкрив їм у важливому наочному уроці.

[550] Останній заклик до Єрусалима був даремний. священики і старійшини чули пророчий голос минулого, повторений натовпом у відповідь на запитання: «Хто Цей?»³, але вони не прийняли його як голос Провидіння. Розгнівані й приголомшені, вони змушували народ замовкнути. Серед натовпу були також римські урядники, і вороги Ісуса звинуватили Його перед ними як ватажка повстання. Вони оскаржували Його в тому, що Він нібито хоче захопити храм і воцаритися в Єрусалимі.

Але спокійний голос Ісуса на мить утихомирив галасливий натовп; Він знову проголосив, що не прийшов заснувати земне

царство, а невдовзі піде до Свого Отця і Його обвинувачі більше не побачать Його, аж доки Він не повернеться у славі. Коли вже буде запізно для їхнього спасіння, вони визнають Його. Ісус промовив ці сумні слова із особливою силою. Римські урядники замовкли і заспокоїлися. Їхні серця, хоча й нечутливі до божественного впливу, зворушилися, як ніколи раніше. На спокійному серйозному обличчі Ісуса вони прочитали любов, доброзичливість і гідність та відчули до Нього незрозумілу симпатію. Замість того, щоб арештувати Ісуса, вони були готові вшанувати Його. Таким чином римляни звинуватили священників і старійшин Ізраїлю в порушенні порядку. Розгнівані й приголомшені, вожді народу звернулися зі своїми скаргами до народу, гнівно сперечаючись між собою.

Тим часом ніким не помічений Ісус увійшов до храму. Тут панував спокій, бо події на Оливній горі привернули всіх людей туди. У храмі Ісус був лише короткий час. Його очі були сповнені смутку. Залишивши храм, Він повернувся з учнями до Віфанії. Коли люди почали шукати Його, аби посадити на царський престол, Його ніде не могли знайти.

Цілу ніч Ісус провів у молитві, а вранці знову пішов до храму. Його шлях пролягав повз фіговий сад. Христос був голодний «і, побачивши здалека смоківницю, вкриту листям, Він підійшов, сподіваючись щось знайти на ній. Але, наблизившись до смоківниці, Він нічого не знайшов, окрім листя, бо не була ще пора на смокви».⁴

Ще не настала пора досягання смокв, за винятком окремих місцевостей; про деякі узгір'я навколо Єрусалима можна було сказати: «Не була ще пора на смокви».⁴ Але в саду, повз який проходив Ісус, одне дерево, здавалося, випереджало всі інші. Воно було вкрите листям. Особливість фігового дерева в тому, що до появи листя на ньому з'являються плоди. Тому вкрите листям, воно обіцяло спілі плоди. Та вигляд дерева був оманливий. Оглянувши його гілки від найнижчих до найвищих, Ісус «нічого не знайшов, окрім листя». Крона мала розкішне, показне листя — і не більше. Христос прокляв смоківницю: «Нехай ніхто плоду твого не з'їсть віднині й навіки».⁵ Наступного ранку, коли Спаситель та учні знову йшли до міста, засохлі галузки і зів'яле листя привернули їхню увагу. «Учите-

лю, подивись, — сказав Петро, — смоківниця, яку Ти прокляв, усохла!»⁶

Те, що Христос прокляв фігове дерево, здивувало учнів.

Цей учинок був не схожий на Його дотеперішню поведінку. Вони часто чули, як Він говорив, що прийшов не судити світ, а врятувати. Вони також пригадали Його слова: «Бо Людський Син прийшов не губити людські душі, а спасати їх»⁷; Його чудеса відновлювали, а не руйнували. Учні знали Його як Цілителя. Але цей учинок був особливий. «Яка мета цього вчинку?» — дивувалися учні. Адже Господь «любить милувати».⁸ «...Як живий Я, — говорить Господь Бог, — не прагну смерті грішника».⁹ Для Нього справа суду і знищення — «діло незвичайне».¹⁰ Але в даному разі у Своїй милості й любові Ісус підіймає завісу майбутнього і відкриває людям наслідки грішного життя.

Прокляття смоківниці — це своєрідна притча. Безплідне дерево, яке гордо красувалося своїм розкішним листям перед Христом, стало символом юдейської нації. Спаситель бажав пояснити Своїм учням причину і неминучість приречення Ізраїлю. А образ дерева Він використав для тлумачення Божественної істини. Юдеї відокремилися від усіх народів, вихваляючись своєю відданістю Богові. Отримавши від Нього особливі благословення, вони вважали себе більш праведними, ніж інші народи. Їх зіпсували любов до світу і жадоба наживи. Вони вихвалялися власними пізнаннями, хоч насправді виявили лицемірство і повне незнання Божих вимог. Подібно до безплідного дерева, вони далеко простягали своє розкішне, гарне показне гілля. Але на ньому не було «нічого, крім листя»? Юдейська релігія з її величним храмом, священними жертівниками, священниками в митрах, вражаючими церемоніями таки справляла надзвичайне враження, однак їй бракувало смирення, любові й милосердя.

[552]

У цьому фіговому саду всі дерева були без плодів, але безлисті смокви не збуджували жодної надії і не спричиняли розчарування. Вони символізували язичників. Подібно до юдеїв, були позбавлені благочестя, однак і не претендували на служіння Богові. Язичники не вихвалялися своєю позірною добродієністю і залишалися сліпими до Божих справ та шляхів.

Для них ще не надійшла пора досягання смокв. Вони поки-що чекали дня, який принесе світло й надію. Юдеї ж отримали найбільші Божі благословення і були відповідальні за зловживання цими дарами. Привілеї, якими вони вихвалялися, лише збільшували їхню провину.

Зголоднілий Ісус підійшов до фігового дерева, сподіваючись на поживу. Так само Він прийшов до Ізраїлю, прагнучи знайти в нього плоди праведності. Він щедро осипав їх Своїми дарами, щоб вони могли приносити плоди для благословення світу. Юдеям були дані усі можливості і переваги; від них же Бог очікував співчуття та співпраці в Його благодатній справі. Ісус бажав бачити в них самопожертву і співчуття, старанність для Бога і глибоку зацікавленість спасінням ближніх. Якби вони дотримувалися Божого Закону, то здійснювали б таку ж безкорисливу роботу, що й Христос. Але егоїзм і зарозумілість витіснили їхню любов як до Бога, так і людини. Юдеї стягнули на себе погибель, бо відмовилися служити ближнім. Бог до-ручив їм скарби істини для поширення серед людей, але вони не дали їх світові. У безплідному дереві вони могли побачити як свій гріх, так і покарання за нього. Засохле аж до кореня, фігове дерево вказувало на долю юдейського народу, коли від нього буде забрана Божа благодать. Відмовляючись ділитися Божими благословеннями, вони більше не могли отримувати їх. «Погубив ти себе, Ізраїлю»,¹¹ — говорить Господь.

У притчі про фігове дерево міститься застереження, актуальне для всіх часів. Той факт, що Христос прокляв дерево, яке зростила Його власна сила, є пересторогою для всіх церков та християн. Ніхто не може вважати себе виконавцем Божого Закону, якщо не служить іншим.

[553]

Чимало людей не живуть добродійним безкорисливим життям Христа. Деякі, вважаючи себе зразковими християнами, не розуміють, що означає служити Богові. Їхні плани і турботи спрямовані лише на задоволення власних потреб. Вони живуть тільки для себе. Час має для них якусь цінність лише тоді, коли вони здобувають щось для себе. У цьому полягає мета усього їхнього життя. Вони служать не іншим, а тільки собі. Бог подарував їм життя у цьому світі, де потрібно здійснювати неогоїстичне служіння. Він заповів їм усіма можливими

шляхами допомагати ближнім. Але власне «я» настільки опанувало цими людьми, що вони не здатні щось бачити, крім себе. їх не турбують людські біди. Хто живе таким життям, ті подібні до багатообіцяльної, але безплідної смоківниці. Вони дотримуються обрядів, однак без покаяння і віри. На словах шанують Божий Закон, але насправді не підкоряються йому. Говорять, та не роблять. Вироком, висловленим над фіговим деревом, Христос продемонстрував, наскільки огидні Йому такі оманливі претензії. Він засвідчив, що відвертий грішник менш винний, аніж той, хто запевняє, нібито служить Богові, а насправді не приносить плодів для Його слави.

Притча про смоківницю, яку Христос розповів перед відвіданням Єрусалима, була безпосередньо пов'язана з Його уроком, викладеним у проклятті безплідного дерева. У тій притчі садівник заступається за безплідне дерево: «Залиш ще на цей рік, щоб я обкопав його і підживив, і якщо принесе плід, то добре, а коли ні, тоді зрубасш».¹² Неродючому дереву необхідно приділити більше уваги, надати всі переваги. Але якщо воно залишається безплідним, то ніщо не зможе врятувати його від знищення. У притчі нічого не говориться про наслідки старань садівника. Результат залежав від людей, до яких були звернені ці слова Христа. Вони були представлені безплідним деревом і повинні були самі визначити свою долю. Їм були дані усі переваги, які тільки могло дарувати Небо, але вони не скористалися щедрими благословеннями. Результат був показаний у проклятті Христом безплідного дерева. Ці люди самі накликали на себе загибель.

[554] Понад тисячу років юдейський народ зловживав Божою милістю і тим самим визначив Його присуд. Юдеї відкидали Божі перестороги і вбивали Його пророків. Сучасники Христа також були винні в цих гріхах, бо продовжували йти тим самим шляхом. Вина того покоління полягала у відкиненні посланих їм благодаті й пересторог. Сучасники Христа наклали на себе кайдани, котрі віками кували їхні предки.

Кожному поколінню людей дається свій день світла і переваг, день випробування, коли вони можуть примиритися з Богом. Однак ця благодать має межу. Вона може тривати роками, але якщо її зневажають і відкидають, настає час, коли

Божа благодать робить свій останній заклик. Серце людини настільки кам'яніє, що перестає відповідати на заклик Божого Духа. Тоді ніжний, доброзичливий голос перестає благувати грішника; докори і перестороги закінчуються.

Такий день настав і для Єрусалима. Ісус із невимовним смутком плакав над приреченим містом, але врятувати його вже не міг. Були вичерпані усі засоби. Зневажаючи перестороги Духа Божого, Ізраїль відкинув єдиний засіб допомоги. Не залишилося жодної іншої сили, яка могла б його врятувати.

Юдейський народ — символ усіх народів усіх віків, які зневажають заклики Безмежної Любові. Христос оплакував не тільки Єрусалим, а й гріхи людей усіх часів. Хто відкидає докори і застереження Святого Духа, той може читати у висловлених над Єрусалимом присудах власне засудження.

У нашому поколінні є чимало людей, які чинять так само, як і невірні юдеї. Вони — свідки проявів Божої сили; Дух Святий промовляє до їхніх сердець, але вони вперто залишаються у своєму невір'ї. Бог посилає їм перестороги й нагадування, однак вони не бажають визнавати своїх помилок, відкидаючи Його вістку та вісника. Саме ті засоби, які Він використовує для їхнього відродження, стають для них каменем спотикання.

Ізраїль зненавидів Божих пророків, бо вони викривали його приховані гріхи. Ахав вважав Іллію ворогом, тому що вірний пророк викривав таємні беззаконня царя. Так само і сьогодні: коли служителі Христа докоряють людям за їхні гріхи, то зустрічають зневагу й опір. Біблійна істина, релігія Христа змагаються із сильною течією моральної нечистоти. Нині упередження людських сердець сильніші, ніж за днів Христа. Спаситель не виправдав людських сподівань; Його життя стало докором їхнім гріхам, і люди відкинули Його. Істина Божого Слова також не узгоджується з поведінкою і звичками людей, з їхніми тілесними нахилами, а тому тисячі людей відкидають Його світло. Спонукані сатаною, люди піддають сумніву Боже Слово, натомість керуються власними міркуваннями. Вони скоріше обирають темряву, ніж світло, наражаючи тим самим свої душі на небезпеку. Ті, що прискіпувалися до слів Христа, знаходили все більше причин для глузувань, поки зовсім не відійшли від Істини й Життя.

[555]

Те саме відбувається й тепер. Бог не збирається знищувати будь-яке заперечення, яке гріховне людське серце висуває проти Його істини. Для тих, котрі відкидають промені світла, здатні освітити темряву, таємниці Божого Слова так назавжди і залишаться таємницями. Для них істина закрита. Вони йдуть навпомацки і нічого не знають про загибель, котра чигає на них.

З вершини Оливної гори Христос бачив світ і прийдешні покоління; Його слова стосуються кожної душі, котра відкидає заклик Божої благодаті. Ти, котрий зневажаєш Божу любов! Сьогодні Христос звертається і до тебе: «Якби ти зрозуміло хоч цього дня, що потрібне для твого миру!»¹³ Христос гірко плаче над тобою, хоч ти сам не зронив жодної сльози над власною долею. Запеклість серця, що погубила фарисеїв, виявляється і в тобі. Кожне свідчення Божої благодаті, кожний промінь Божественного світла або пом'якшує і підкоряє душу, або робить її запеклою у безнадійному нерозкаянні.

Христос передбачив, що Єрусалим закосніє у своїй упертості й нерозкаяності, але вся вина, усі наслідки відкинення благодаті лежатимуть на ньому самому. Так буде і з кожною душею, котра прямує цим же шляхом. Господь сказав: «Погубив ти себе, Ізраїлю!».¹⁴ «Послухай, о земле! Ось Я наведу на народ цей лихо, плід їхніх думок, бо до слів Моїх вони не прислухались, і закон Мій відштовхнули».¹⁵

[556]

[557]

¹ Матв.23:39² Зах.12:10³ Матв.21:10⁴ Марк.11:13⁴ Марк.11:13⁵ Марк.11:14⁶ Марк.11:21⁷ Луки 9:56⁸ Мих.7:18⁹ Єзек.33:11¹⁰ Ісаї 28:21¹¹ Осії 13:9¹² Луки 13:8¹³ Луки 19:42¹⁴ Осії 13:9

¹⁵Срем.6:19

Розділ 65. Повторне очищення храму

(На підставі Євангелій від Матвія 21:12-16,23-46; Марка 11:15-19, 27-33; 12:1-12; Луки 19:45-48; 20:1-19)

На початку Своєї діяльності Христос вигнав із храму тих, хто оскверняв його своєю нечестивою торгівлею. Тоді Його рішучі божественні дії викликали страх у нечесних гендлярів. При завершенні Своєї місії Він знову ввійшов до храму і знайшов його ще більш опоганим, ніж раніше. Зовнішній двір храму більше нагадував величезний двір для худоби. Ревіння тварин і дзвін монет змішувалися з гнівною лайкою торговців; серед цього галасу ледве було чути голоси людей на богослужінні. Служителі храму також були зайняті купівлею-продажем та обміном грошей. Жадоба наживи настільки поглинула їх, що в очах Божих вони були не кращими за злодіїв.

Священики і старійшини майже не усвідомлювали важливості роботи, яку були покликані виконувати. На свята Пасхи і кущів у жертву приносилися тисячі тварин, і священики виливали їхню кров на жертовник. Юдеї звикли до кривавих жертв і майже не усвідомлювали, що це гріх спричинив пролиття крові тварин. Вони не розуміли і того, що жертвоприношення тварин символізувало жертву Єдинорідного Сина Божого, кров Якого мала пролитися за гріхи світу. Жертвоприношення повинні були спрямовувати погляди людей на розп'ятого Спасителя.

[558]

Христос дивився на безвинних жертвних тварин і бачив, що юдеї перетворили урочисті зібрання на сцени кровопролиття і жорстокості. Замість покірного покаяння у гріхах вони намножували кількість жертвоприношень, неначе Бог міг бути прославлений таким жорстоким кривавим служінням. Самолюбство і зажерливість зробили серця священиків і старійшин запеклими. Навіть ті символи, які вказували на Божого Агнця, вони зробили засобами наживи. Таким чином, в очах людей

святість жертовного служіння була вкрай принижена. Це обурило Ісуса. Він знав, що Його кров, яка незабаром проллється за людські гріхи, буде так само знецінена священиками і юдейськими старійшинами, як і кров тварин, яку вони безперервно проливали.

Ще через пророків Христос засудив таке ставлення до жертвоприношень. Самуїл говорив: «Хіба ж Господеві так до вподоби всепалення та жертви, як послух Господньому голосу? Таж послух ліпший від жертви, покірливість краща від баранячого жиру».¹ Ісая також бачив у пророчому видінні відступництво юдеїв і звернувся до них як до князів Содому й Гомори: «Слухайте слово Господнє, князі содомські! Почуйте закон Бога нашого, народе гоморський! Навіщо Мені безліч ваших жертв? — говорить Господь. — Я пересичений всепаленнями баранів і жиром ситих телят, а крові биків та овець і козлів не хочу. Як приходите, щоб з'явитись перед Моїм обличчям, то хто від вас вимагає, щоб ви топтали Мої двори?», «Умийтесь, очистьте себе! Відкиньте зло ваших учинків із-перед очей Моїх, перестаньте чинити лихе. Навчіться чинити добро, шукайте правди, захищайте пригнобленого, обороняйте сироту, за вдову заступайтесь!».²

Тепер Автор цих пророцтв востаннє повторив Своє застереження. Виконуючи пророцтво, народ проголосив Ісуса Царем Ізраїлю. Ісус прийняв шану народу і царські повноваження, згідно з якими і діяв. Ісус знав, що Його зусилля виправити зіпсутих священиків будуть даремними, і все ж Він повинен був виконати Свою роботу, даючи невірному народові свідчення Своєї божественної місії.

Ісус ще раз окинув проникливим поглядом занечищений двір храму. Очі всіх були прикуті до Нього. Священик і старійшина, фарисей і язичник з подивом і страхом дивилися на Того, Хто стояв перед ними у величі Небесного Царя. Божественність просіяла крізь людську природу, надаючи Христові небачених досі гідності й слави. Люди, які стояли біля Нього, відсахнулися, наскільки дозволяв натовп. Спаситель залишився в оточенні лише кількох учнів. Усі замовкли. Запанувала гнітюча тиша. Христос заговорив з такою силою, що всі здригнулися, ніби від пориву вітру: «Написано: „Мій дім буде названий домом моли-

тви, ви ж робите його печерою розбійників“».³ Його голос, як сурма, лунав по цілому храму. Невдоволення на Його обличчі здавалося вогнем пожираючим. Він владно звелів: «Заберіть оце звідси».⁴

Три роки тому керівники храму були засоромлені тим, що тікали з наказу Ісуса. Відтоді вони не переставали дивуватися, як могли злякатися і так беззастережно підкоритися цій простій Людині. Їм здавалося неможливим, щоб така ганебна покірність ще будь-коли повторилася. Однак цього разу вони злякалися ще дужче і квапливо підкорилися наказові Ісуса. Ніхто не насмівся поцікавитися, чи мав Він право на такий наказ. Священики й торговці тікали від Його очей, женучи перед собою худобу.

Дорогою вони зустріли натовп людей, які вели своїх хворих, розпитуючи про Великого Цілителя. Розповідь утікачів примусила декого повернутися назад. Вони боялися зустрітися з Тим, Хто володів такою повнотою влади, що один Його погляд змусив тікати священиків і старійшин. Але чимало людей проштовхалися крізь натовп, бажаючи стати перед Тим, Хто був для них єдиною надією. Коли більшість людей покинули храм, частина, однак, залишилася на місці. До них приєдналися новоприбулі. І знову двір храму наповнився хворими та вмираючими, а Ісус почав служити їм.

[560] Через деякий час священики і старійшини наважилися повернутися. Як тільки вони трохи заспокоїлись, їх охопила цікавість: а що ж Ісус робитиме далі. Вони гадали, що Він сяде на престолі Давида. Непомітно повернувшись до храму, вони почули голоси чоловіків, жінок і дітей, котрі славили Бога. Увійшовши до храму, ці духовні керівники зупинилися, вражені прекрасним видовищем. Вони побачили uzдоровлених хворих, прозрілих сліпих, зцілених глухих та калік, що стрибали від радості. Але найбільше тішилися діти. Ісус вилікував їх від хвороб; Він брав їх на руки, приймаючи вдячні поцілунки, а деякі так і засинали в Нього на грудях, коли Він навчав народ. Діти радісно прославляли Його, повторюючи вчорашнє «Осанна!», і переможно махали пальмовими гілками, вітаючи Спасителя. У храмі відлунювалися радісні дитячі вигуки: «Благословен, Хто гряде у Господнє ім'я!», «Ось Цар твій до

тебе гряде, справедливий і повний спасіння», «Осанна Сину Давидовому!»⁵

Керівники храму сприйняли ці щасливі невимушені голоси як особисту образу. Вони вирішили покласти край цій радості і почали докоряти людям, що Божий храм осквернився ногами дітей та їхніми вигуками. Побачивши, що їхні слова не справляють жодного враження на народ, старійшини храму звернулися до Христа: «Чи чуєш, що вони кажуть? А Ісус відповів їм: Так! Хіба ви не читали ніколи, що з уст немовлят і тих, що ссуть, Ти приготував хвалу?»⁶ Пророцтво провіщало, що Христос буде проголошений Царем, і воно мусило здійснитися. Ізраїльські священики й старійшини відмовилися славити Його, тому Бог зробив дітей Своїми свідками. Якби замовкли голоси дітей, тоді хвалу Спасителеві проголосили б храмові колони.

Фарисеї були збентежені і прикро вражені. Тепер повелівав Той, Кого вони не могли залякати. Ісус узяв на Себе керівництво храмом. Ніколи раніше Він не виявляв такого царського авторитету. Ніколи Його слова і вчинки не мали такої великої сили. Він творив чудеса в усьому Єрусалимі, але ніколи раніше не робив цього так урочисто і владно. У присутності людей — свідків Його дивовижних справ — священики і старійшини храму не наслідилися виявити до Нього ворожості. Розлючені й обурені Його відповіддю, того дня вони нічого не могли вдіяти проти Нього.

Наступного ранку синедріон знову вирішував, що зробити з Ісусом. Три роки тому вони вимагали ознаки, що Він Месія. З того часу Христос учинив багато чудес по всій країні. Він зціляв хворих, чудовим чином годував тисячі людей, ходив по хвилях і втихомирював розбурхане море. Він читав людські серця як відкриту книгу, виганяв демонів, воскрешав мертвих. Старійшини мали перед собою докази того, що Він — Месія. Тепер вони вирішили не вимагати жодної ознаки Його влади, але примусити зробити таку заяву або визнання, які б дали їм підставу засудити Його.

Увійшовши до храму, де Ісус навчав людей, вони запитали Його: «Якою владою Ти це робиш? І хто Тобі дав цю владу?»⁷ Вони сподівалися почути твердження, що Його влада від Бога. Таку заяву вони були готові спростувати. Відповідь Ісуса,

здавалося, не мала жодного відношення до їхнього запитання. Він пообіцяв відповісти їм, якщо вони, у свою чергу, дадуть відповідь на Його запитання: «Хрещення Іванове звідки було? З неба чи від людей?»⁸

Священики зрозуміли, що опинилися у двозначному становищі, з якого їм не допоможе вийти жодна людська мудрість. Якщо сказати, що Йоанове хрещення — з Неба, то їхня непослідовність виявиться ще більше. Адже тоді Христос скаже: «Чого ж ви йому не повірили?»⁹ Бо Йоан свідчив про Христа: «Ось Агнець Божий, Котрий на Себе бере гріх світу».¹⁰ Якщо священики вірять свідченню Йоана, то як можуть заперечувати, що Христос — Месія? А якщо вони скажуть так, як насправді вважали, тобто що служіння Йоана було від людей, тоді накличуть на себе бурю людського гніву, бо народ вважав Йоана пророком.

З великою цікавістю присутні очікували відповіді. Раніше священики завжди заявляли, що визнають діяльність Йоана. Отже, люди сподівалися від них беззастережного визнання, що Йоан посланий від Бога. Однак, таємно порадившись, священики вирішили не компрометувати себе. Лицемірно, прикинувшись необізнаними в цьому питанні, вони відповіли: «Не знаємо! Тоді й Він промовив до них: І Я не скажу вам, якою владою Я це чиню».¹¹

Книжники, священики і старійшини замовкли. Розчаровані, спантеличені, похмурі, вони стояли, не насмілюючись більше ні про що питати Христа. Через свою малодушність і нерішучість вони великою мірою втратили повагу людей, які тепер стояли поруч, потішаючись над тим, як ці самовпевнені пихаті мужі зазнали поразки.

[562]

Усе, що говорив і робив Ісус, мало дуже велике значення. Вплив Його діяльності повинен був посилюватися після Його розп'яття і вознесіння. Чимало з тих, хто з нетерпінням чекав відповіді на запитання Ісуса, згодом стали Його учнями. Але особливо привернули їх до Христа слова, які Він сказав цього знаменного дня. Те, що вони спостерігали у дворі храму, ніколи не стерлося з їхньої пам'яті. Контраст між поведінкою Ісуса та первосвященика під час їхньої розмови був разючий. Гордий служитель храму був одягнутий у багатий, коштовний

одяг. Його голову прикрашала блискуча тіара; його рухи були величаві, волосся й довга пишна борода — посріблені роками; увесь його вигляд викликав шанобливість у присутніх. А перед цією величною особою, без прикрас і показного блиску, стояла сама Величність Небес. Його одяг був зношений від тривалих мандрівок, бліде обличчя відображало терпіння та смуток і водночас випромінювало гідність і доброзичливість, на противагу пихатості, злості й самовпевненості первосвященника. Багато з тих, хто став свідком слів та вчинків Ісуса в храмі, відтоді прийняли Його всім серцем як Божого Пророка. Але коли симпатії народу схилилися на бік Ісуса, священники зненавиділи Його ще сильніше. Мудрість, з якою Він уникав розставлених перед Ним пасток, також свідчила про Його божественність і ще більше посилила їхню ненависть.

У Своєму змаганні з рабинами Христос ніколи не мав на меті принизити супротивників. Він не отримував насолоди від того, що вони опинялися в глухому куті. Ісус бажав викласти людям важливу науку. Він приборкував Своїх ворогів, дозволяючи їм самим потрапити в розставлені для Нього пастки. Визнана ними необізнаність щодо Йоанового хрещення дала Йому нагоду показати їм їхнє справжнє становище та додати ще одну пересторогу до багатьох попередніх.

«Як вам здається? Один чоловік мав двох синів, і прийшовши до першого, сказав: Сину, іди попрацюй сьогодні у винограднику! Він у відповідь сказав: Не хочу! А пізніше, розкавшись, пішов. Підійшовши до другого, сказав так само. Той у відповідь сказав: Я іду, пане, — але не пішов. Котрий із двох виконав волю батька?»¹²

[563]

Таке несподіване запитання насторожило слухачів. Вони уважно вислухали притчу і відразу ж відповіли: «Перший».¹² Звівши на них Свій рішучий погляд, Ісус суворо й урочисто проголосив: «Запевняю вас, що митники й розпусниці випереджають вас до Царства Божого. Бо прийшов до вас Йоан дорогою праведності, та ви не повірили йому, а митники й розпусниці повірили йому; ви ж, побачивши це, не покалися, щоб хоч потім повірити йому».¹³

Священники і старійшини храму не могли не дати правильної відповіді на запитання Христа і, таким чином, висловилися

на користь першого сина. Цей син уособлював митників, яких фарисеї ненавиділи і зневажали. Митники були вкрай зіпсованими людьми. Вони й справді були порушниками Божого Закону, виявляючи у своєму житті повну зневагу до його вимог. Вони були невдячними та безбожними, і коли їм було запропоновано йти і працювати у винограднику Господньому, вони відповіли зневажливою відмовою. Але коли прийшов Йоан, проповідуючи покаєння і прощення, митники прийняли його вістку й охрестилися.

Другий син уособлював керівників юдейської нації. Деякі фарисеї покалися й охрестилися від Йоана, але старійшини не бажали визнавати його Божим посланцем. Його докори і застереження не змінили їх. Вони «відкинули задум Божий щодо них — не були хрещені ним».¹⁴ Вони зневажили його вістку. Подібно до другого сина, котрий на запрошення батька відповів: «Я іду, пане»,¹² але не пішов, священники і старійшини лише прикидалися слухняними, але насправді були непокірними. Вони намагалися показати себе благочестивими, твердили про свій послух Божому Запові, але це був фальшивий послух. Митники, яких фарисеї осуджували і проклинали як невірних, своїми вірою й ділами показували, що йдуть у Боже Царство попереду цих самоправедних людей, котрі отримали велике світло, але діла котрих не відповідали зовнішній побожності.

[564] Священники і старійшини не бажали зносити ці проникливі істини, однак мовчали, сподіваючись, що Ісус скаже щось таке, що можна буде використати проти Нього. Проте їм довелося почути щось ще більш нестерпне.

«Слухайте іншу притчу, — сказав Христос. — Був чоловік-господар, що насадив виноградник, обгородив його огорожею, викопав у ньому чавильню, збудував башту, найняв робітників і відійшов. Коли ж дозріли плоди, послав він своїх рабів до робітників, щоб узяти свою частку врожаю. Робітники, схопивши його рабів, кого побили, кого вбили, кого закидали камінням. Тоді він послав інших рабів, більше, ніж перед тим; але й з ними вчинили так само. Нарешті послав до них свого сина, кажучи: Посоромляться мого сина. Робітники ж, побачивши сина, заговорили між собою: Це спадкоємець; ходімо вб'ємо його і одержимо його спадщину. І схопивши його, викину-

ли геть із виноградника і вбили. Тож коли прийде господар виноградника, що зробить тим робітникам?»¹⁵

Ісус звернувся із цим запитанням до всіх присутніх, але священники та старійшини відповіли: «Злих люто вигубить, а виноградник передасть іншим робітникам, які будуть віддавати його частку своєчасно».¹⁶ Відповідаючи, вони не усвідомлювали, кого стосується ця притча, і тільки пізніше збагнули, що самі себе осудили. У притчі господар символізує Бога, виноградник — юдейську націю, а огорожа — Божественний Закон, який охороняв їх. Башта була символом храму. Господар виноградника зробив усе необхідне для його процвітання. «Що ще можна вчинити було для Мого виноградника, — запитує Він, — що Я не зробив в ньому?».¹⁷ Так була зображена невпинна Божа опіка над Ізраїлем. І як винарі повинні були віддати господареві певну частину плодів виноградника, так і Божий народ повинен був прославити свого Господа власним життям згідно з дарованими йому святими перевагами. Але як винарі вбили посланих господарем слуг, які вимагали плодів, так і юдеї повбивали посланих Богом пророків, які закликали їх до покаяння. Посланець за посланцем були вбиті. До цього місця зміст притчі був зрозумілим. Не менш очевидними були і наступні слова. В улюбленому сині, якого господар виноградника нарешті послав до неслухняних слуг і якого вони схопили й убили, священники і старійшини ясно побачили Ісуса та Його неминучу загибель. Саме тоді вони склали план убивства Того, Кого Отець послав на Землю з останнім закликом. У покаранні невдячних винарів була показана доля тих, хто вб'є Христа.

[565]

Дивлячись на них із жалем, Спаситель продовжував: «Хіба ви не читали ніколи в Писаннях: Камінь, який будівничі відкинули як непридатний, саме він став наріжним. Від Господа це сталося, і це дивовижне в очах наших? Тому й кажу це вам, що буде забране від вас Царство Боже і дане народові, який буде приносити його плоди. І хто впаде на цей камінь, розіб'ється, а на кого він упаде, того розчавить».¹⁸

Це пророцтво юдеї часто повторювали в синагогах і пов'язували його з приходом Месії. Христос був наріжним Каменем юдейської церемоніальної системи і всього Плану спасіння.

Тепер же юдейські «будівничі» — первосвященики та ізраїльські старійшини — відкинули цей Камінь. Спаситель звернув їхню увагу на пророцтва, котрі вказували на їхнє небезпечне становище. Усіма доступними засобами Христос намагався пояснити їм жахливість того вчинку, до якого вони готувалися.

Слова Христа мали ще й іншу мету. Запитуючи: «Тож коли прийде господар виноградника, що зробить тим робітникам?»¹⁵, Ісус передбачив, що фарисеї дадуть саме таку відповідь. Він хотів, щоб вони осудили самі себе. Якщо Його застереження не спонукає їх до покаяння, то цим вони вирішать свою долю. Він прагнув, аби вони зрозуміли, що самі накликали на себе погибель. Ісус бажав показати Божу справедливість, яка виявилася в тому, що Він уже почав позбавляти їх національних переваг. Це повинно було закінчитися не тільки зруйнуванням храму і міста, а й розпорошенням народу.

Слухачі зрозуміли пересторогу, але не звернули уваги на винесеній ними самими вирок. Юдейські керівники були готові здійснити і те, про що йшлося в притчі далі: «Це спадкоємець; ходімо вб'ємо його...»¹⁵ «І намагалися Його схопити, та побоялися людей»,¹⁹ бо народ був прихильний до Христа.

Цитуючи пророцтво про відкинутий камінь, Христос послався на факт з історії Ізраїлю. Це трапилося під час будівництва першого храму. Хоча цей випадок особливо стосувався Першого приходу Христа і з особливою силою мав зворушити юдеїв, однак він повчальний і для нас.

[566]

Отож, коли будували Соломонів храм, то величезні камені для стін і фундаменту готувалися в каменоломні, а коли доставлялися на місце будови, то їх уже не повинно було торкатися жодне знаряддя. Будівничі мусили тільки встановлювати їх у відповідному місці. Для фундаменту був привезений один незвичайної форми і розмірів камінь. Але будівничі не могли знайти для нього відповідного місця і відмовилися прийняти його. Камінь лежав без потреби, лише заважаючи їм і викликаючи в них роздратування. Тривалий час він залишався відкинутим. Але коли робітники почали закладати ріг будівлі, то довго шукали каменя, який був би досить великим, міцним і мав би відповідну форму, щоб зайняти тут місце і витримати величезну вагу, яка буде лежати на ньому. Помилка у виборі

каменя для такого важливого місця могла загрожувати всій будівлі. Треба було знайти такий камінь, який би витримав руйнівну силу сонця, морозів та вітрів. Будівничі випробували чимало різних каменів, але одні були надто крижкими і під великою вагою розсипалися, інші ж не витримували різких змін погоди.

Нарешті звернули увагу на камінь, який був так довго відкинутий. Він тривалий час залишався просто неба; піддавався дії сонячних променів, морозів і вітрів, але не зазнав жодних пошкоджень. Будівничі оглянули камінь. Він витримав усі випробовування, крім одного: необхідно було провести перевірку на великий тиск. Якщо цей камінь витримає велике навантаження, тоді будівничі візьмуть його за наріжний камінь. Після остаточного випробування камінь визнали придатним. Його узяли і встановили на потрібне місце; при цьому виявилось, що камінь точно відповідає йому.

У пророчому видінні Ісаї було показано, що цей камінь — символ Христа. «Господа Саваофа — Його свято шануйте, Його ви маєте боятися, перед Ним маєте тремтіти! Він — камінь спотикання, і Скеля падіння для домів Ізраїля; Він сітка й пастка для мешканців Єрусалима. Багато з них спотикнеться, впаде й розіб'ється, заплутаються в сіті, і будуть схоплені».²⁰ Пророкові, перенесеному у видінні в час Першого приходу Христа, було показано, що Месія має зазнати випробувань і труднощів, які символічно були представлені випробуванням наріжного каменя в Соломоновому храмі. «Тому Господь Бог сказав: Оце поклав Я каменя на Сіоні, каменя випробуваного, наріжного, дорогого, міцно закладеного. Хто вірує в Нього, не буде засоромлений!»²¹

[567]

Бог у Своїй безмежній мудрості Сам обрав наріжного Каме-ня та уклав Його. Він назвав Його «міцно закладеним». Увесь світ може покладати на Нього свої тягарі й скорботи, і Він витримає їх. На Ньому можна будувати з цілковитою упевненістю, тому що Христос є «випробуваним Каменем». Усі, що довіряються Йому, ніколи не розчаруються. Він витримає усі випробовування. Христос витримав увесь тягар вини Адама та його нащадків і вийшов з випробовувань більш ніж Переможцем над силами зла. Він несе тягар, покладений на Нього всіма

розкаяними грішниками. У Христі винувате серце знаходить спокій. Він — надійна Основа. Усі, хто покладається на Нього, перебувають у повній безпеці.

У пророцтві Ісаї Христос представлений міцною Основою та Каменем спотикання. Апостол Петро, натхнений Святим Духом, ясно показав, для кого Христос є наріжним Каменем, а для кого — Каменем спотикання: «Бо ви скуштували, що Господь добрий. Приходьте до Нього — живого коштовного Каме́ня, знехтуваного людьми, але вибраного Богом. І ви самі, мов живе каміння, збудуйтеся в духовний дім, щоб бути святим священством, приносити духовні жертви, приємні Богові, через Ісуса Христа. Адже в Писанні зазначено: *Ось, Я кладу на Сіоні камінь наріжний, вибраний, коштовний, і хто вірить у Нього, не буде засоромлений!* Отже, для вас, що вірите, — дорогоцінність; а для тих, хто не вірить, — камінь, що ним знехтуваній будівниці. Він став наріжним каменем, і каменем спотикання, і скелею спокуси! Вони спотикаються, не вірячи в Слово; на це вони й поставлені».²²

Таким чином, для віруючих Христос — міцна Основа. Вони падають на Склею і розбиваються. Цими символами зображені покірність Христу і віра в Нього. Упасти на Склею і розбитися — означає відкинути власну праведність, прийти до Христа з дитячою покорою, покаятися у своїх провинах і довіритися Його всеосяжній любові. Так вірою і послухом ми будуюмо на Христі як Основі.

[568]

На цьому живому Камені можуть будувати як юдеї, так і язичники. Це єдина Основа, на якій ми всі можемо впевнено будувати. Вона настільки широка, що вистачить місця для всіх, і настільки міцна, що витримає тягарі усього світу. Через зв'язок із Христом — живим Каменем — усі, хто будує на цій Основі, стають живими каменями. Багато людей власними зусиллями обтесують, шліфують і прикрашають самих себе, але вони не можуть стати «живим камінням», бо не мають зв'язку з Христом. Без цього зв'язку не може спастися жодна людина. Якщо Христос не живе в нас, то ми не зможемо протистояти бурі спокус. Наша вічна безпека залежить від спорудження нашої будівлі на цій міцній Основі.

І нині чимало людей будують на основі, яка не була випробувана. Коли підуть дощі, зірветься буря і розіллються бурхливі води, їхня будівля упаде, бо не споруджена на вічній Скелі, на наріжному Каміні — Ісусі Христі.

Для тих, що «...спотикаються, не вірячи Слову»,²³ Христос є Каменем спотикання. Але «камінь, що його занедбали будівничі, став каменем наріжним».²⁴ Як і відкинутий камінь із притчі, Христос у Своїй земній місії зазнав багато зневаг та образ. «Він зневажений був, Його люди покинули. Людина страждань, знайомий з хворобами... зневажений, і ми не цінували Його».²⁵ Але наближався час, коли Він мав прославитися. Через воскресіння з мертвих Він «настановлений Сином Божим у силі».²⁶ У час Свого Другого пришествя Ісус відкриється як Господь Неба й Землі. А ті, що тепер були готові розп'ята Його, змушені будуть визнати Його велич. Перед цілим Всесвітом відкинутий Камінь стане наріжним.

«А на кого він упаде, того розчавить».¹⁸ Люди, котрі відкинули Христа, незабаром мали побачити своє місто і народ знищеними. їхня слава буде розпорошена, як пил за вітром. Що ж погубило юдеїв? Той самий Камінь, що мав стати їхнім надійним фундаментом, якби вони на ньому будували. Вони зневажили й відкинули доброту, праведність і милість Бога. Люди повстали проти Нього, і все, що мало служити для їхнього спасіння, обернулося знищенням. Усе, що Бог призначив для життя, спричинилося до їхньої смерті. Розп'яття Ісуса юдеями призвело до зруйнування Єрусалима. Кров, пролита на Голгофі, погубила їх як для теперішнього, так і майбутнього життя. Так буде і в останній великий день, коли суди спіткають тих, хто відкинув Божу благодать. Христос, Камінь їхнього спотикання, постане тоді горою помсти. Слава Його обличчя, яка для праведних є життям, для безбожних буде палаючим вогнем. Оскільки грішники відкинули любов і знехтували благодаттю, вони будуть знищені.

Багатьма прикладами і застереженнями Ісус показав наслідки відкинення юдеями Божого Сина. З такими ж словами Він звертається до людей усіх віків, які відмовляються прийняти Його як свого Спасителя. Усі перестороги Христа стосуються і їх. Занечищений храм, неслухняний син, підступні винарі,

гордовиті, нерозумні будівничі — усе це має місце в житті кожного грішника. І доля, яка була приготована для них, спіткає усіх, котрі не покаються.

¹ 1Сам.15:22

² Ісаї 1:10-12, 16-17

³ Луки 19:46

⁴ Йоан.2:16

⁵ Псал.118:26; Зах.9:9; Матв.21:9

⁶ Матв.21:16

⁷ Марк.11:28

⁸ Марк.11:30

⁹ Матк.11:31

¹⁰ Йоан.1:29

¹¹ Марк.11:33

¹² Матв.21:28-31

¹² Матв.21:28-31

¹³ Матв.31-32

¹⁴ Луки 7:30

¹² Матв.21:28-31

¹⁵ Матв.21:33-40

¹⁶ Матв.21:41

¹⁷ Ісаї 5:4

¹⁸ Матв.21:42-44

¹⁵ Матв.21:33-40

¹⁵ Матв.21:33-40

¹⁹ Матв.21:46

²⁰ Ісаї 8:13-15

²¹ Ісаї 28:16

²² 1Петр.2:3-8

²³ 1Петр.2:8

²⁴ Матв.21:42

²⁵ Ісаї 53:3

²⁶ Римл.1:4

¹⁸ Матв.21:42-44

Розділ 66. Суперечка

(На підставі Євангелій від Матвія 22:15-46; Марка 12:13-40;
Луки 20:20-47)

Священики і старійшини мовчки вислухали справедливі докори Христа. Вони не могли спростувати Його звинувачень, а тому пройнялися ще більшою рішучістю піймати Його на слові. З цією метою послали до Нього шпигунів, «які видавши себе за праведних, аби спіймати Його на слові та видати урядові і владі намісника». ¹ Отож вони послали не старших фарисеїв, котрих Ісус часто зустрічав, а молодих, гарячих і ревних, сподіваючись, що Христос їх не знає. Шпигуни прийшли до Ісуса в супроводі деяких іродіан, які мали слухати слова Христа, щоб потім свідчити проти Нього на суді. Фарисеї та іродіани були непримиренними ворогами, але тепер об'єдналися проти Христа.

Фарисеїв завжди дратувало те, що римляни вимагали від них податків. Вони вважали сплату данини порушенням Божого Закону. Тепер же побачили можливість упіймати Ісуса у свої ситі. Шпигуни прийшли до Нього з удаваною щирістю, ніби бажаючи знати, як їм слід повестися. Вони сказали: «Учителю, знаємо, що правильно ти говориш і навчаєш, бо не дивишся на обличчя, але по правді наставляєш на Божу дорогу. Чи належить нам давати данину кесареві, чи ні?» ²

Якби слова «знаємо, що правильно говориш і навчаєш» були щирими, то це стало б чудовим визнанням. Але вони були сказані нещиро; та незважаючи на це, свідчення фарисеїв було істиною. Саме висловлювання було справедливим. Фарисеї знали, що Христос говорив та навчав людей правильно, і за своїм визнанням вони й будуть суджені.

Ті, хто запитував Ісуса, гадали, що добре приховали свої наміри, однак Ісус читав серця, як відкриту книгу, і викрив їхнє лицемірство. «Чому Мене спокушуєте?» — запитав Він, даючи

[571]

цим зрозуміти, що знає їхній прихований задум. Шпигуни ще більше збентежилися, коли Він додав: «Покажіть Мені динарій». Вони принесли динарій, і Він спитав: «Чий там образ і напис?» «Кесаря», — відповіли вони. Указуючи на напис на монеті, Ісус сказав: «Тож кесареве віддайте кесареві, а Боже — Богові».³

Шпигуни сподівалися, що Ісус дасть пряму відповідь: «так» або «ні». Якби Він сказав: не слід платити податок кесареві, то вони донесли б на Нього римській владі і Христа арештували б за підбурювання до повстання. А якби Він сказав, що належить платити податок, то вони звинуватили б Його перед юдейським народом за порушення Божого Закону. Але тепер шпигуни почувалися осоромленими, збитими з пантелику, їхні плани зруйнувалися. Питання було вирішене настільки швидко і просто, що вони не мали що сказати.

Слова Христа були не спритним вивертом, а щирою відповіддю на запитання. Тримаючи в руці римську монету, на якій були зображення й ім'я кесаря, Він заявив: оскільки юдеї живуть під захистом римської влади, то повинні підтримувати цю владу, доки це не суперечить вищому обов'язку по відношенню до Бога. Залишаючись лояльними до державних законів, вони передусім мають бути слухняні Богові.

Слова Христа «Тож віддайте ... Богові — Боже» стали гострим докором для підступних юдеїв. Якби вони належно виконували свої обов'язки перед Богом, то не стали б відкинутою, поневоленою чужоземцями нацією. Жоден римський прапор не майорів би над Єрусалимом, жоден римський воїн не стояв би коло його воріт і жоден римський можновладець не правив би в його стінах. Юдейський народ пожинав плоди свого відступництва від Бога.

[572] Коли фарисеї почули відповідь Христа, «здивувавшись... замовкли».⁴ Він засудив їхні лицемірство і самовпевненість. Таким чином Божий Син встановив великий принцип розмежування обов'язків щодо цивільної влади та Бога. Відповідь Христа допомогла багатьом розв'язати це суперечливе питання. Відтепер вони завжди дотримувалися цього справедливого принципу. І хоч декотрі були невдоволені, але й вони визнали,

що принцип, покладений в основу цього питання, справедливий, а тому дивувалися далекоглядності Ісуса.

Тільки-но змовкли фарисеї, як відразу ж прийшли зі своїми лукавими запитаннями саддукеї. Як уже згадувалося, ці дві юдейські партії були запеклими ворогами. Фарисеї суворо дотримувалися традицій. Вони старанно виконували всі церемонії, здійснювали обмивання, дотримувалися постів і довго молились; а також любили привселюдно подавати милостиню. Але Христос заявив, що вони нехтують Божим Законом, навчаючи людей дотримуватися людських заповідей. Саддукеї були фанатиками і лицемірами, хоча й серед них зустрічалися справді побожні люди, котрі прийняли вчення Христа і стали Його учнями.

Саддукеї відкидали традиції фарисеїв. Вони твердили, що вірять більшій частині Святого Письма і керуються ним у своїх учинках, але насправді залишались скептиками і матеріалістами. Саддукеї заперечували існування ангелів, воскресіння з мертвих і вчення про майбутнє життя з його нагородою чи покаранням. У всіх цих питаннях вони відрізнялися від фарисеїв.

Найголовнішою темою суперечок між цими двома партіями було воскресіння з мертвих. Фарисеї твердо вірили у

воскресіння, але в суперечці із саддукеями виявилось, що їхні погляди на майбутнє життя були дуже заплутаними. Смерть для них залишалася незрозумілою таємницею; їхня неспроможність відповісти на докази саддукеїв постійно драгувала їх. Дискусії між ними часто закінчувалися сварками, які робили їх ще запеклішими ворогами.

Чисельністю саддукеї значно поступалися перед своїми противниками і тому не мали такого сильного впливу на народ. Але серед саддукеїв було чимало заможних людей та священників, і це сприяло їхньому впливові. Із середовища саддукеїв зазвичай обирали первосвященника. Робилося це, однак, із певною умовою: не виявляти привселюдно своїх скептичних поглядів. Поступаючись кількістю і популярністю фарисеям, саддукеї були змушені хоча б зовні погоджуватися з їхнім ученням, особливо коли обіймали посаду священника. Але в такому разі посилювався згубний вплив їхнього вчення на народ.

[573]

Саддукеї відкидали вчення Ісуса, тому що Його вчинки не відповідали їхнім поглядам. Його вчення про Бога і майбутнє життя суперечило догмам саддукеїв. Вони вірили в Бога як вищу за людину єдину Особу, але твердили, що панівне правління і Провидіння Бога позбавили людину моральної свободи та принизили її до становища раба. Вони вірили, що, створивши людину, Бог залишив її напризволяще, незалежною від божественного впливу. Тому, на їхню думку, людина може жити на свій розсуд і навіть керувати подіями у світі, а її доля перебуває у власних руках. Саддукеї заперечували, що Дух Божий діє через людські зусилля або природні засоби. Вони твердили, що правильно використовуючи свої природні сили, людина може стати піднесеною і просвіченою, а через дотримання суворих, аскетичних вимог її життя може очиститися.

Уявлення саддукеїв про Бога вплинуло на формування їхнього характеру. На думку саддукеїв, Бог абсолютно не цікавиться людиною, а тому й вони особливо не цікавились одні одними; між ними не було сталої єдності. Відмовляючись визнати вплив Святого Духа на людину, вони позбавили себе Його сили. Як і всі інші юдеї, вони пишалися спадкоємним правом бути дітьми Авраама, а також своїм суворим виконанням вимог Закону. Але вони були позбавлені справжнього духа Закону, віри і милосердя Авраама. Їхнє співчуття поширювалося на досить обмежене коло людей. Вони вірили, що кожний може здобути добробут і благословення життя, а тому їхні серця не реагували на нестатки, болі й страждання інших людей. Саддукеї жили для себе.

Своїми словами і вчинками Христос свідчив про божественну силу, яка творить надприродні діла, а також про майбутнє життя та Бога — Отця людських дітей, Який завжди піклується про їхні потреби. Дія божественної сили виявила себе в Його доброзичливості та співчутті, які викривали егоїстичну замкнутість саддукеїв. Він навчав, що через Святого Духа Бог впливає на серце людини для її добра як у теперішньому, так і вічному житті. Він звернув увагу на помилку, якої припускаються люди, бажаючи змінити характер власними силами. Перетворення характеру можливе лише з допомогою Духа Божого.

[574]

Саддукеї твердо вирішили проти стати цьому вченню. Намагаючись втягнути Ісуса в дискусію, вони були впевнені, що зможуть якщо не домогтися Його осуду, то хоча б знеславити Його ім'я. Темою для дискусії стало воскресіння мертвих. Якщо Ісус погодиться з ними, тоді викличе ще більшу ворожість фарисеїв. Якщо ж ні — то вони висміють Його вчення.

Саддукеї твердили: якщо безсмертне тіло складатиметься з тих же матеріальних часточок, що й у земному житті, то воскреслі з мертвих повинні мати тіло і кров та продовжити у вічності перерване на Землі життя. Отже, вони робили висновок, що там земні зв'язки будуть відновлені: чоловік і дружина знову об'єднаються, подружні стосунки триватимуть, і все відбуватиметься так само, як і до смерті. Тобто, всі слабкості й пристрасті земного життя будуть увічнені в майбутньому житті.

У відповідь на їхні запитання Ісус відхилив завісу, яка приховувала майбутнє. «По воскресінні, — підкреслив Він, — не одружуються і не виходять заміж, а є мов ангели на небі».⁵ Ісус показав, що саддукеї помилялися у своїх віруваннях, а їхні уявлення теж були хибними. «Помиляєтесь, — додав Він, — не знаючи ані Писання, ані сили Божої».⁶ Він звинуватив їх не в лицемірстві, як раніше звинуватив фарисеїв, а лише в помилковості вірування.

Саддукеї хвалилися, що більше за інших людей дотримуються Писання. Але Ісус показав, що вони взагалі не розуміли справжнього значення Писання. Пізнання і розуміння приходять у серце через Святого Духа. Христос наголошував: незнання Писань і Божої сили — причина хибної віри та зіпсованого розуму саддукеїв. Вони намагалися збагнути Божі таємниці обмеженим людським розумом. Ісус закликав їх відкрити свій розум для святих істин, які можуть розширити й утвердити їхнє розуміння. Тисячі людей залишаються невіруючими тому, що своїм обмеженим людським розумом не можуть досягнути Божих таємниць. Вони не можуть пояснити чудового прояву Божественної сили в Його ділах, тому відкидають докази цієї сили, приписуючи її природі, яку розуміють ще менше. Єдиним ключем до пізнання оточуючих нас таємниць є визнання в усьому сили й присутності Бога. Люди повинні визнати Бога

[575]

Творцем Всесвіту, Котрий усім повеліває і керує. Вони повинні глибше зрозуміти Його характер і таємницю Його дій.

Христос заявив Своїм слухачам: якби не було воскресіння з мертвих, тоді Писання, якому саддукеї начебто вірили, не мало б жодної вартості. Ісус сказав: «Щодо воскресіння з мертвих, то хіба ви не читали Слова Божого, яке говорить: Я є Богом Авраама, і Богом Ісаака, і Богом Якова, — Богом не мертвих, а живих». ⁷ Бог дивиться на неіснуюче як на існуюче.

Він бачить кінець від початку і результати Своєї ще не здійсненої праці. Мертві праведники, починаючи від Адама і аж до останнього святого, почують голос Сина Божого і вийдуть із могил для безсмертного життя. Бог буде їхнім Богом, а вони — його народом. Між Богом і воскреслими святими існуватиме тісний ніжний зв'язок. Для Бога такий стан, який є Його метою, уже ніби існує. Для Нього мертві — живі.

Слова Христа примусили саддукеїв замовкнути. Вони більше не мали що відповісти. Ісус не сказав жодного слова, за яке вони могли б зачепитися і звинуватити Його. Противники Христа не здобули нічого, окрім людської зневаги.

Проте фарисеї не припиняли спроб примусити Ісуса сказати щось таке, що можна буде використати проти Нього. Вони намовили одного вченого книжника запитати Ісуса, яка з десятих Заповідей найважливіша.

Фарисеї підносили перші чотири Заповіді, які вказували на ставлення людини до Творця. Вони вважали ці Заповіді важливішими за інші шість, які визначають обов'язки людини перед ближніми. Через це їм бракувало практичного благочестя. Ісус указав людям на їхню найбільшу потребу та підкреслив необхідність добрих учинків, заявляючи, що дерево пізнають по плодах. За це Його звинуватили в тому, нібито Він підніс шість останніх Заповідей над першими чотирма.

[576]

Учитель Закону підійшов до Христа з прямим запитанням: «...Яка заповідь найбільша в Законі?» Відповідь Христа була також прямою і сильною: «Перша є: Слухай, Ізраїлю: наш Господь Бог — єдиний Господь. І ще: Любитимеш Господа, Бога свого, всім серцем своїм, і всією своєю душею, і всім своїм розумом, і всією своєю силою. Це перша заповідь. І друга, подібна до неї: Любитимеш свого ближнього, як самого

себе! Іншої, більшої заповіді від цих немає». «На цих двох заповідях тримається увесь Закон і Пророки».⁸

Перші чотири із десятих Заповідей підсумовані однією великою Заповідаю: «Любитимеш Господа Бога твого всім своїм серцем, і всією своєю душею, і всією своєю думкою». Наступні шість охоплені другою: «Любитимеш свого ближнього, як самого себе». Ці дві Заповіді є втіленням принципу любові. Неможливо дотримуватися першої, порушуючи другу, і навпаки, неможливо виконувати другу і нехтувати першою. Коли Бог справді займає належне місце в нашому серці, тоді відповідне місце буде надане і нашому ближньому. Ми будемо любити його, як самого себе, лише тоді, коли понад усе любимо Бога.

Оскільки всі Заповіді ґрунтуються на любові до Бога й людини, то порушення кожної Заповіді приводить до порушення усього Закону. Цього Христос навчав Своїх слухачів. Божий Закон — це не збірка окремих Заповідей, з яких одні мають велике значення, інші ж — менше, і тому ними можна безкарно нехтувати. Наш Господь представив перших чотири і наступних шість Заповідей як єдине божественне ціле і наголосив, що любов до Бога буде виявлена при дотриманні всіх Його Заповідей.

Книжник, який поставив це запитання Ісусові, добре знав Закон і був здивований Його словами. Він не сподівався, що Ісус виявить таке глибоке і досконале знання Писань. Він отримав ширше розуміння принципів, на яких ґрунтуються святі Заповіді. Цей книжник щиро визнав перед присутніми священниками і юдейськими керівниками, що Христос дав правильне тлумачення Закону: «Добре, Учителю, по правді відповів Ти, що Бог є один і немає іншого, крім Нього, і що любити Його всім серцем, усім розумом, усією душею, усією силою, і що любити ближнього, як себе самого, — це більше за всякі всепалення та жертви».⁹

[577]

Мудра відповідь Христа переконала книжника. Він знав, що релігія юдеїв полягала у зовнішніх церемоніях, а не внутрішній побожності. Певною мірою він усвідомлював, що церемоніальне жертвоприношення і пролиття крові жертвних тварин для спокутування гріхів нічого не варте, якщо відсутня віра. Любов, покора Богові та щира повага до людини видавалися

йому набагато ціннішими за всі ці обряди. Готовність цього чоловіка визнати правильність Христового судження, його рішуча швидка відповідь у присутності народу виявили в ньому зовсім протилежний дух, ніж у священників. Серце Ісуса сповнилося співчуттям до цього чесного книжника, котрий наважився протиставити себе невдоволенню священників і погрозам старійшин, висловивши переконання свого серця. Вислухавши його розумну відповідь, Ісус промовив: «Ти недалеко від Божого Царства».¹⁰

Книжник був близький до Божого Царства, визнаючи, що вчинки праведності приємніші для Бога, ніж цілопалення й жертви. Але йому необхідно було ще визнати божественний характер Христа та через віру в Нього прийняти силу для здійснення праведних учинків. Обрядове служіння не мало жодної цінності без зв'язку зо Христом через живу віру. Навіть моральний Закон не досягає мети, якщо не сприймається у зв'язку зі Спасителем. Христос неодноразово підкреслював, що Закон Його Отця містить у собі щось більше, ніж тільки авторитетні повеління. У Законі втілений той самий принцип, який відкритий у Євангелії. Закон указує людині на її обов'язок і виявляє її провину. У Христі людина шукає як прощення, так і сили для виконання вимог Закону.

[578] Коли Ісус відповідав на запитання книжника, Його оточили фарисеї. Звернувшись тепер до них, Ісус запитав: «Що ви думаєте про Христа? Чий Він Син?».¹¹ Це запитання мало випробувати їхню віру у Месію. Вони могли відповісти, що вважають Його звичайною людиною або ж Сином Божим. Фарисеї хором відповіли: «Давидів».¹¹ Так Месія був названий у пророцтві. Звершуючи чудеса, Ісус відкрив Свою божественність; коли Він зціляв хворих і воскрешав померлих, люди запитували одні в одних: «Чи ж не Син це Давидів?» Жінка сирофінікіянка, сліпий Вартимей та багато інших зверталися до Нього за допомогою з такими словами: «Господи, Сину Давидів, змилосердься наді мною».¹² Коли Він в'їжджав до Єрусалима, Його вітали радісними вигуками: «Осанна Синові Давидовому! Благословенний Той, Хто йде в ім'я Господнє!».¹³ Того дня ці радісні вигуки повторювали й діти в храмі. Але чимало з тих, хто називав Ісуса Сином Давида, не визнавали

Його божественності. Вони не розуміли, що Син Давидів є одночасно і Сином Божим.

У відповідь на твердження фарисеїв, що Христос — Син Давидів, Ісус запитав: «То як же Давид у Дусі називає Його Господом, кажучи: Промовив Господь Господеві моєму: Сядь праворуч Мене, доки не покладу Твоїх ворогів під Твої ноги? Отже, якщо Давид називає Його Господом, як Він може бути йому сином? І ніхто не міг відповісти Йому ні слова, тож від того дня ніхто більше не наважувався Його запитувати».¹⁴

[579]

¹Луки 20:20

²Матв.22:16-17

³Матв.22:18-21

⁴Матв.22:22

⁵Матв.22:30

⁶Матв.22:29

⁷Матв.22:31-32

⁸Матв.22:36-40

⁹Марк.12:32-33

¹⁰Марк.12:34

¹¹Матв.22:42

¹¹Матв.22:42

¹²Матв.15:22

¹³Матв.21:9

¹⁴Матв.22:43-46

Розділ 67. «Горе вам, фарисеї»

(На підставі Євангелій від Матвія 23; Марка 12:41-44; Луки 20:45-47; 21:1-4)

Це був останній день, коли Христос навчав у храмі, Увага численного натовпу, який зібрався в Єрусалимі, була прикута до Нього. Люди заповнили двори храму, спостерігаючи за дискусією, і жадібно ловили кожне слово з уст Ісуса. Ніколи нічого подібного вони не бачили. Серед натовпу стояв молодий Галілеєць без жодних світських почестей чи царських відзнак. Його оточували священники в коштовному вбранні, керівники ізраїльського народу в мантиях і при відзнаках, що вказували на їхнє високе становище, книжники із сувоями, на які вони часто посилалися. Ісус стояв перед ними спокійно, з царською гідністю. Наділений небесним авторитетом, Він безстрашно протистояв Своїм противникам, які відкинули і зневажили Його вчення, а тепер чигали на Його життя. Більшість із них нападали на Спасителя, але їхні зусилля упіймати Його в пастку й засудити були даремні. Він відбивав усі їхні напади, представляючи чисту, ясну істину всупереч омані священників і фарисеїв. Він показав цим керівникам їхнє справжнє становище та неминуче покарання, до якого призведуть закам'янілість сердець і злі вчинки. Вони отримали серйозне застереження. Однак Христос повинен був виконати ще одну справу, ще один намір.

[580]

Цікавість людей до Христа і Його праці безупинно зростала. Люди були зачаровані Його вченням, але вони опинилися перед складним вибором. Вони вважали священників і старійшин розумними й побожними, тому в духовних справах беззаперечно підкорялися їхньому авторитетові. Але тепер люди зауважили, що рабини намагаються знеславити Ісуса — Учителя, чеснота Котрого сяяла все яскравіше після кожного нападу на Нього. Люди спостерігали за похмурими обличчями священників і

старійшин, за їхнім занепокоєнням і збентеженням. Вони дивувалися, чому керівники не вірили в Ісуса, адже Його повчання були такими ясними і доступними. Вони не знали, який обрати шлях, і напружено стежили за кожним рухом тих, чиїх порад завжди дотримувалися.

Своїми притчами Христос бажав застерегти старійшин та навчити людей, котрі прагнули Його науки. Але тепер треба було говорити ще ясніше. Через повагу до традицій і сліпу довіру до священників люди стали, наче раби. Христос бажав розірвати ці пута, викрити справжній характер священників, правителів і фарисеїв.

«На сидіння Мойсееве посідали книжники та фарисеї, — сказав Ісус. — Усе, що вони скажуть вам, робіть і виконуйте; але так, як вони, не чиніть, бо вони кажуть і не роблять».¹ Книжники і фарисеї приписували собі божественний авторитет, посилаючись при цьому на Мойсея. Вони стверджували, що посідають його місце як тлумачі Закону і судді юдейського народу, а від людей вимагали поваги і цілковитого послуху. Ісус звелів Своїм слухачам виконувати те, чого навчали рабини згідно з Законом, але не наслідувати їхнього прикладу, бо самі вони не чинили за своєю наукою.

Більша частина їхнього вчення суперечила Писанням, тому Ісус сказав: «Вони в'яжуть важкі, непосильні тягарі й кладуть на плечі людей, а самі й пальцем своїм не хочуть їх поворухнути».² Фарисеї запровадили велику кількість заснованих на переказах обрядів і цим нерозсудливо обмежували свободу людини. Деякі постанови Закону вони пов'язували з обов'язковим виконанням обрядів, якими самі потай нехтували і від виконання котрих, коли це їм було вигідно, ухилялися.

[581]

Продемонструвати своє благочестя — ось якою була їхня головна мета. Заради цього вони не гребували нічим. Бог сказав Мойсею про Заповіді: «І прив'яжеш їх на ознаку на руку свою, і будуть вони пов'язкою між очима твоїми».³ Ці слова мають глибокий зміст. Якщо людина серйозно розмірковує над Божим Словом і впроваджує у власне життя його святі вимоги, це ушляхетнює її. Принципи Божого Закону будуть явлені у праведних, милосердних учинках. Людина буде чистою від підкупу і всього зіпсованого й оманливого. Діла її будуть сповнені

любові й милосердя. Очі, спрямовані до благородної мети, залишаться чистими і правдивими. Вираз обличчя і погляд очей свідчатимуть про шляхетний характер того, хто любить і шанує Боже Слово. Але юдеї днів Христа не володіли прозорливістю. Дане Мойсееві повеління витлумачувалося таким чином, ніби Божі Заповіді люди повинні буквально носити на своєму тілі. Їх записували на смужках пергаменту і пов'язували навколо голови і зап'ястя рук так, щоб усі бачили. Але від цього Божий Закон не ставав ближчим серцю і розумові. Пергаментні пов'язки люди носили лише для того, щоб привертати до себе увагу. Вважалося, що такі дії свідчать про побожність та викликають людську повагу. Ісус засудив цю фальшиву практику.

«Усі свої діла вони роблять, щоб їх бачили люди. Роблять ширшими свої філактерії та побільшують китиці, люблять почесні місця на бенкетах і перші місця в синагогах, а також вітання на майданах, щоб їх люди кликали: Учителю! Ви ж не називайте себе вчителями, один-бо є у вас Учитель, а всі ви — брати. І не називайте нікого на землі отцем, бо є один у вас Отець — Небесний. Не називайтеся і наставниками, бо є один у вас Наставник — Христос».⁴ Такими зрозумілими словами Христос розкрив егоїстичні прагнення тих, котрі невтомно шукали першого місця і влади, демонструючи удавану покору, у той час як серце було сповнене користолюбства і заздрощів. Коли людей запрошували на гостину, то визначали їм місця відповідно до їхнього становища; і кому відводили перші місця, до тих виявляли особливу увагу й пошану. Фарисеї завжди прагнули займати саме такі місця. Христос докоряв їм за це.

[582]

Ісус засудив також марнославство, котре виявлялося у прагненні називатися вчителями і наставниками. Такий титул, говорив Спаситель, належить не людям, а Христові. Священики, книжники, старійшини, тлумачі й охоронці Закону — усі були братами та дітьми Єдиного Отця. Ісус пояснював людям, що вони не повинні нікому присуджувати почесних титулів, які б указували на право панувати над сумлінням і вірою інших людей.

Якби сьогодні Христос був на Землі серед тих, котрі носять титули «святий» або «пресвятий», то чи не повторив би Він слова: «Не називайтеся наставниками, бо є один у вас

Наставник — Христос»⁴? Писання свідчать про Бога: «...Святе та грізне Його ім'я!». ⁵ Якій людській особі личать такі титули? Як мало в людини мудрості й праведності порівняно із значенням цих титулів! І як же багато тих, хто, привласнивши цей титул, фальшиво представляють ім'я й характер Бога! Як часто світське честолубство, деспотизм і найпотворніші гріхи приховуються під пишними шатами високого і святого служіння!

Спаситель продовжував: «Найбільший з вас хай буде вам слугою. Бо хто себе підносить, буде принижений, а той, хто принижуватиме себе, — буде піднесений». ⁶ Христос знову і знову навчав, що справжня велич визначається моральними чеснотами. За небесною оцінкою, велич характеру полягає в тому, щоб жити для блага своїх ближніх, чинити діла любові й милосердя. Христос, Цар Слави, служив грішним людям.

«Горе ж вам, книжники та фарисеї, лицеміри, — сказав Ісус, — що ви зачинаєте Царство Небесне перед людьми: і ви не входите, і тим, що йдуть, не дозволяєте ввійти». ⁷ Перекручуючи Писання, священники і книжники засліплювали розум тих, хто міг би одержати пізнання про Царство Христове і те внутрішнє божественне життя, котре є головною умовою для досягнення справжньої праведності.

«Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви поїдаєте хати вдовиць і напоказ довго молитесь, — за це отримаєте дуже тяжкий осуд!» ⁷ Фарисеї мали великий вплив на народ і використовували його у власних інтересах. Вони входили в довір'я до побожних жінок-удовиць і потім намовляли їх віддати все своє майно для храму. А здобувши їхні гроші, хитрі інтригани використовували їх для власних цілей. Приховуючи власну нечесність, вони довго молилися перед людьми, виставляючи напоказ свою побожність. Христос підкреслив, що таке лицемірство принесе їм ще більший осуд. Нині також цей докір стосується багатьох, котрі претендують на велику побожність. Їхнє життя заплямоване егоїзмом, пожадливістю, але вони приховують це під маскою позірної чистоти і певний час ошукують своїх ближніх. Проте вони не зможуть обманути Бога: Він читає всі наміри їхнього серця і судить кожну людину за її вчинками.

Христос нещадно засуджував зловживання, але разом з тим намагався зміцнити в людині почуття обов'язку. Він докоряв фарисеям за егоїзм, який призводив до здирства та зловживання дарами вдовиць. Але водночас знайшов похвальні слова для вдовиці, яка принесла свій дар до Божої скарбниці. Якщо навіть хтось зловживає цими дарами, однак податель не втрачає Божого благословення.

Ісус був у дворі храму, де стояли скриньки скарбниці, і спостерігав за тими, хто приносив свої дари. Чимало багатих людей приносили великі суми і клали їх до скарбниці так, щоб усі бачили. Ісус дивився на них зі смутком, але нічого не говорив про ці щедрі дари. Раптом Його обличчя просяяло: Він побачив бідну вдовицю, котра наближалася нерішуче, ніби боячись бути поміченою. Коли повз неї проходили багаті й горді зі своїми дарами, вона зі страхом відступала назад, не насмілюючись наблизитися. Однак бажала зробити бодай найменше для справи, яку любила. Вона глянула на дар у своїй руці — такий мізерний порівняно з пожертвуваннями оточуючих. Але це було все, що вдова мала. Улучивши сприятливу мить, вона квапливо поклала свої дві лепти до скриньки і поспішила геть. Але тут вона зауважила на собі уважний погляд Ісуса.

[584] Спаситель покликав Своїх учнів і звернув їхню увагу на убогу вдовицю. Вона почула слова похвали: «Запевняю вас, що ця бідна вдова вкинула більше за всіх тих, що кидали тут до скарбниці».⁸ Очі жінки наповнилися сльозами радості, коли вона усвідомила, що її вчинок справедливо оцінений. Багато хто порадив би їй залишити цю мізерну суму собі, бо, потрапивши до рук ситих священників, вона загубиться серед інших багатих пожертвувань. Але Ісус зрозумів її спонукання. Жінка вірила, що храмове служіння встановлене Богом, і прагнула зробити все можливе для підтримки цього служіння. Вона зробила, що могла. Про її вчинок пам'ятатимуть у всі часи, і він стане для неї радістю у вічності. У свій дар убога вдовиця вклала серце, а тому його цінність вимірюється не кількістю і вартістю вкинутих монет, а любов'ю до Бога і піклуванням про Його справу.

Ісус звернув увагу учнів на те, що ця бідна вдова «вкинула більше за всіх». Багаті давали зі свого достатку, причому часом

лише для того, щоб інші побачили і похвалили їх. Дари багатих не позбавляли їх добробуту і навіть розкошів. Фактично, вони не жертвували нічим, і тому їхні дари аж ніяк не могли зрівнятися з удовиною лептою.

Мотиви, якими ми керуємося у своїх вчинках, розкривають їхнє справжнє значення, тавруючи їх ганьбою або ж відзначаючи високу мораль. Для Бога найціннішими є не ті вчинки, які всі бачать і вихваляють. Незначні обов'язки, які ми виконуємо з радістю, наші непомітні скромні дари, які, з людської точки зору, не мають жодної цінності, часто отримують найвищу оцінку в Божих очах. Сповнене любові й віри серце дорожче для Бога, ніж усі найкоштовніші дари. Бідна вдовиця віддала все, що мала, аби зробити хоча б найменше. Вона відмовила собі в їжі, щоб віддати ці дві лепти на улюблену справу. Вона зробила це з вірою й надією, що Небесний Отець не залишить її у злиднях і біді. Саме такий дух щедрості і дитяча віра були високо оцінені Спасителем.

Чимало бідних людей прагнуть виявити Богові вдячність за Його милість та істину. Поруч зі своїми багатшими, заможнішими братами вони бажають підтримувати Божу справу. Цих людей не можна відкидати. Дайте їм можливість внести свою лепту до небесної скарбниці. Якщо ці скромні дари принесені від серця, переповненого любов'ю до Бога, вони стають священним, найціннішим пожертвуванням, яким Бог особливо задоволений, і Він благословляє таких людей.

[585]

Коли Ісус сказав, що вдова «вкинула більше за всіх», Він мав на думці не тільки її спонукання, а й плоди, які принесе її дар. Ці «дві лепти, цебто гріш»,⁹ збагатили Божу скарбницю набагато більше, ніж пожертви багатих юдеїв. Вплив цього малого дару подібний до ріки, котра у своєму витoku була маленьким струмочком, але протягом століть розширювалася і поглиблювалася. Тисячами шляхів ці невеликі кошти приносили полегшення бідним та сприяли поширенню євангельської вістки. Приклад удовиної самопожертви вплинув на тисячі сердець в усіх країнах і в усі часи. Він промовляв як до багатих, так і бідних, і їхні пожертвування ще більше підносили вартість удовиною дару. Боже благословення, виголошене над лептою вдови, зробило її джерелом великих справ. Так буде

з кожним даром і кожним учинком, які здійснені зі щирим бажанням прославити Бога. Такі дари і вчинки є частиною плану Всевишнього. Жодна людина не в змозі виміряти їхніх добрих наслідків.

Спаситель продовжував викривати книжників і фарисеїв: «Горе вам, проводирі сліпі, що кажете: Хто клянеться храмом, то це нічого, а хто клянеться золотом храму, той винний. Безумні й сліпі! Що бо є більшим, золото чи храм, що освячує золото? І ще: Хто клянеться жертовником, то це нічого, а хто клянеться даром, що на ньому, той винний. Нерозумні й сліпі! Що більше: дар чи жертовник, що освячує той дар?»¹⁰ Юдейські священики витлумачували Божі вимоги, виходячи зі своїх вузьких хибних міркувань. Вони намагалися провести чітку межу між різними гріхами, вважаючи одні маловажливими, а інші, котрі, здавалося б, призводили до менш тяжких наслідків, — непростимими. За гроші вони звільняли людей від їхніх клятв, а за великі суми готові були замовчувати навіть страшні злочини. Водночас священики та правителі суворо засуджували незначні людські помилки.

[586] «Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо даєте десятину з м'яти, кропу й кмину, а занедбали найважливіше в Законі: суд, милосердя і віру; і це належить робити, і того не залишати».¹¹ Ісус знову звинувачує священиків у зловживанні святими обов'язками, не скасовуючи самих обов'язків. Система десятини — це Божа постанова, що бере свій початок з давніх-давен. Авраам, батько усіх віруючих, давав десятину з усього свого майна. Юдейські керівники визнавали обов'язок віддавати десятину, і це було справедливо; але вони позбавляли людей можливості виконувати свої обов'язки з власних переконань. На кожний випадок були встановлені свавільні правила. Вимоги стали настільки складними, що їх неможливо було дотримуватися. Ніхто не знав, виконав він свою повинність чи ні. Бог дав справедливі розумні постанови, але священики й рабини зробили їх важким тягарем.

Усі Божі повеління — важливі. Христос визнавав сплату десятини обов'язковою, але Він наголошував, що це не може виправдати нехтування іншими обов'язками. Фарисеї були скрупульозними у сплаті десятини з овочів та всієї городини,

як, наприклад, м'яти, кропу й кмину. Це коштувало їм недорого, проте створювало репутацію святих людей. Водночас їхні непотрібні обмеження пригнічували людей і руйнували повагу до встановленої Богом святої системи. Фарисеї займали людський розум другорядними справами і відвертали увагу від головних істин, нехтуючи найголовнішим у Законі: справедливістю, милосердям та істиною. «Це належить робити, — сказав Христос, — але і того не залишати».¹¹

Рабини перекручували й інші закони. У постановах, даних через Мойсея, заборонялося їсти нечисте. Вживання м'яса свиней та інших нечистих тварин було заборонене, тому що така їжа могла занечистити кров і навіть призвести до смерті, Але фарисеї не залишили цих обмежень такими, якими їх дав Бог. Вони впадали у невинувдані крайнощі. Зокрема, від людей вимагалось проціджувати всю питну воду, аби часом туди не потрапила якась комаха, яку зараховували до нечистих. Зіставляючи ці дріб'язкові вимоги і тяжкі гріхи фарисеїв, Ісус сказав: «Проводирі ви сліпі, що відціджуєте комара, а верблюда ковтаєте!»¹²

«Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо ви подібні до гробів побілених, які зовні видаються гарними, а всередині повні мертвих кісток і всякої нечистоти».¹³ Як побілені прикрашені гробниці містять у собі зотлілі останки, так і зовнішня святість священиків та юдейських керівників приховувала беззаконня.

[587]

Ісус продовжував: «Горе вам, книжники та фарисеї, лицеміри, бо будете гробниці пророкам і прикрашаєте пам'ятники праведникам, і кажете: Коли б ми жили в дні наших батьків, то не були б їхніми спільниками в пролитті крові пророків! Отак свідчите самі собі, що ви є синами тих, що вбивали пророків».¹⁴ Щоб ушанувати померлих пророків, юдеї з великою ревністю прикрашали їхні могили, але при цьому не втілювали в життя повчань цих пророків і не зважали на їхні докори.

За днів Христа із забобонною пошаною ставилися до місць поховання померлих, і через те великі суми грошей витрачалися на прикрашання гробниць. Але в Божих очах це було ідолопоклонством. Надмірна пошана до мертвих виявляла, що люди не люблять Бога понад усе та своїх ближніх, як самих

себе. Таке ж ідолопоклонство, але ще більшою мірою відбувається і в наші дні. Нехтуючи потребами вдів та сиріт, хворих і бідних, чимало християн споруджують коштовні пам'ятники померлим. Для цього люди не шкодують ані часу, ані грошей, ані сил, а тим часом обов'язки щодо живих, на які чітко вказував Христос, залишаються занедбанними.

Фарисеї будували гробниці для пророків, прикрашали їх і говорили: «Коли б ми жили в дні наших батьків, то не були б їхніми спільниками в пролитті крові пророків»¹⁴ Але водночас ці люди складалі плани вбивства Божого Сина. Це повинно стати повчанням для нас, відкрити очі на здатність сатани опановувати людським розумом, який віддаляється від світла істини. Багато людей ідуть шляхом фарисеїв. Вони вшановують мучеників за віру, дивуються сліпоті юдеїв, котрі відкинули Христа. Якби ми жили за днів Ісуса, думають вони, то з великою радістю прийняли б Його вчення і не розділили б вини тих, котрі відкинули Спасителя. Але коли послух Богові вимагає самопожертви і смирення, тоді ці люди зрікаються власних переконань і не підкоряються їм. Отже, вони виявляють дух фарисеїв, яких засудив Ісус.

[588] Юдеї не розуміли тієї великої відповідальності, яка лягала на них за відкинення Христа. Відколи була пролита перша невинна кров, відколи праведний Авель загинув від руки Каїна, ця історія повторювалася знов і знов. Таким чином, дедалі більша вина лягала на людей. У кожному столітті пророки підносили свій голос проти беззаконня царів, провідників народу і самого народу, звіщаючи Божі слова та підкоряючись Його волі, нерідко навіть ціною власного життя. Із покоління в покоління накопичувалася страшна відплата для тих, котрі відкидали світло істини. І нині Христові вороги накликають подібну кару на свої голови. Гріх священників і старійшин був більший, аніж гріх попередніх поколінь. Через відкинення Спасителя вони стали відповідальними за кров усіх убитих праведників, починаючи від Авеля і аж до Христа. Чаша їхнього беззаконня була майже переповнена, і незабаром вона мала вилитися на їхні голови справедливим покаранням. З цього приводу Ісус сказав: «Щоб упала на вас уся кров праведників, пролита на землі, від крові праведного Авеля до крові Захарії, сина Варахії, якого

вбили ви між храмом і жертовником. Запевняю вас: це все прийде на цей рід». ¹⁵

Книжники і фарисеї, слухаючи Ісуса, розуміли істинність цих слів. Вони знали, як був убитий пророк Захарія. У той час, як у його устах ще звучали слова Божої перестороги, демонська лють охопила царя-відступника, і за його наказом пророк був убитий. На каменях храмового двору запеклася його кров, яку неможливо було змити, і це залишалося свідченням проти бунтівного Ізраїлю. Доки стоятиме храм, доти залишатиметься пляма від тієї праведної крові, волаючи до Бога про помсту. Коли Ісус пригадав ці страшні гріхи, усіх присутніх охопив жах.

Дивлячись у прийдешнє, Ісус проголосив, що нерозкаяність юдеїв та їхня нетерпимість щодо Божих слуг у майбутньому будуть такими ж, як і в минулому. «Тому Я посилаю до вас пророків, мудреців та книжників; з них деяких уб'єте і розіпнете, а деяких будете бичувати у ваших синагогах і гнати з міста до міста». ¹⁶ Пророки і мудреці, сповнені віри і Святого Духа, такі, як Стефан, Яків і багато інших, будуть засуджені та вбиті. З піднесеною до неба рукою, осяяний божественним світлом, Христос промовляв до присутніх як Суддя. Його голос, який завжди благав і нагадував, тепер докоряв і засуджував. Слухачі тремтіли. Враження від Його слів і вигляду ніколи не зітреться з пам'яті слухачів.

[589]

Обурення Ісуса було спрямоване проти лицемірства і тяжких гріхів, за допомогою яких люди руйнували власні душі, обманювали народ і ганьбили Бога. В оманливих лицемірних міркуваннях священиків і старійшин Господь бачив дію сатанинських сил. Ісус гостро і переконливо викривав гріх, але не закликав до помсти. Христос палав святим гнівом проти князя темряви, однак не виявляв роздратування. Християнин, який живе в гармонії з Богом і володіє такими чеснотами, як любов і милосердя, так само відчуватиме справедливе обурення проти гріха, але не відповідатиме образою на образу. Навіть при зустрічі з тими, котрі, перебуваючи в полоні сатани, відстоюють неправду, християнин зберігатиме спокій та витримку, черпаючи сили від Христа.

Коли погляд Божого Сина зупинився на храмі, а потім на слухачах, на Його обличчі з'явилося божественне співчуття. Голосом, сповненим болем і гірких сліз, Він вигукнув: «Єрусалиме, Єрусалиме, що вбиваєш пророків і побиваєш камінням посланих до тебе! Скільки разів хотів Я зібрати твоїх дітей, як квочка збирає своїх курчат під крила, та ви не захотіли!». ¹⁷ Ці слова були викликані розпукою через скору розлуку. У плачі Ісуса виливалося серце самого Бога. Це було таємниче прощання довготерпеливої любові Божества.

Фарисеї і саддукеї замовкли. Ісус покликав учнів і був готовий залишити храм не як переможений утікач від Своїх противників, а як Той, Хто завершив Свою роботу і вийшов з битви Переможцем.

Перлини істини, які цього знаменного дня падали з уст Христа, були зібрані, як дорогоцінний скарб, багатьма серцями. У них зародилися нові думки, збудилися нові прагнення, для них почалася нова історія. Після розп'яття і воскресіння Христа ці люди виступили вперед і виконали божественне доручення з мудрістю і ревністю, гідними величі цієї роботи. Вони понесли вістку, яка зворушувала людські серця та руйнувала давні забобони, які так довго обтяжували життя тисяч людей. Перед їхнім свідченням людська філософія і теорія виглядали порожніми байками. Слова Спасителя, які Він промовив до здивованого й охопленого шанобливим страхом натовпу в Єрусалимському храмі, мали могутній вплив.

[590]

Але Ізраїль як народ відокремився від Бога. Природні гілки маслини відломилися. Востаннє дивлячись на інтер'єр храму, Ісус сумно промовив: «Ось, залишається вам ваш дім порожнім. Кажу вам: не побачите Мене відтепер, доки не скажете: Благословенний, Хто йде в ім'я Господнє». ¹⁸ Досі Він називав храм домом Свого Отця, але тепер, коли Син Божий покине його стіни, Бог назавжди залишить храм, споруджений для Його слави. Відтепер храмові церемонії не матимуть жодного значення, а служіння в ньому перетвориться на насмішку.

[591]

-
- ¹Матв.23:2-3
 - ²Матв.22:4
 - ³Втор.6:8
 - ⁴Матв.23:5-10
 - ⁴Матв.23:5-10
 - ⁵Псал.111:9
 - ⁶Матв.23:11-12
 - ⁷Матв.23:13-14
 - ⁷Матв.23:13-14
 - ⁸Марк.12:43
 - ⁹Марк.12:42
 - ¹⁰Матв.23:16-19
 - ¹¹Матв.23:23
 - ¹¹Матв.23:23
 - ¹²Матв.23:24
 - ¹³Матв.23:27
 - ¹⁴Матв.24:29-31
 - ¹⁴Матв.24:29-31
 - ¹⁵Матв.23:35
 - ¹⁶Матв.23:34
 - ¹⁷Матв.23:37
 - ¹⁸Матв.23:38-39

Розділ 68. У зовнішньому дворі храму

(На підставі Євангелія від Йоана 12:20-43)

«Деякі з тих, що прийшли поклонитися у свято, були греки. Вони підійшли до Филипа, що був з Вит саїди Галилейської, і просили його, кажучи: Пане, ми хочемо бачити Ісуса! Филип іде і каже це Андрієві, а далі Андрій з Филипом ідуть та й повідомляють Ісусові».¹

Здавалося, що справа Ісуса зазнала жорстокої поразки.

Він переміг у дискусії зі священниками і фарисеями, але було видно, що вони ніколи не приймуть Його як Месію. Настав час остаточного розмежування. Учні вважали становище безнадійним. Але Христос приступав до завершення Своєї праці. Наближалася велика подія, яка мала значення не лише для юдеїв, а й усього світу. Коли Христос почув наполегливе прохання «...Хочемо ...бачити Ісуса» як відлуння благання голодного світу, Його обличчя просіяло і Він сказав: «Надійшла година, щоб Син Людський прославився».² У проханні еллінів Він бачив перші плоди Своєї великої Жертви.

[592] Ці люди прийшли із Заходу, щоб шукати Спасителя наприкінці Його земного життя так само, як на початку приходили мудреці зі Сходу. Під час народження Христа юдейський народ настільки був захоплений своїми честолюбними планами, що не пізнав Його приходу. Мудреці ж із дарами прийшли з язичеського краю, аби поклонитися Спасителеві. Так і греки, уособлюючи племена, народи і нації світу, прийшли, щоб побачити Ісуса. Точно так народи всіх країн і всіх часів будуть прагнути до хреста Спасителя. «Багато хто прийде зі сходу й заходу і сядуть з Авраамом, Ісаком та Яковом у Царстві Небесному».³

Греки чули про урочистий вхід Ісуса до Єрусалима. До деяких дійшли чутки, що Він вигнав священників та старійшин із храму і готовий зайняти престол Давида. Греки хотіли знати

правду щодо Його місії. «...Хочемо... бачити Ісуса»,² — сказали вони. Їхнє бажання було задоволене. Коли про це повідомили Ісуса, Він перебував у тій частині храму, куди мали доступ лише юдеї. Але Він вийшов до греків у зовнішній двір і особисто розмовляв з ними.

Настав час прославитися Христові. Він стояв у тіні хреста, і прохання греків свідчило: жертва, яку Він готовий принести, приведе до Бога багатьох синів і дочок. Він знав, що незабаром греки побачать Його в такому становищі, якого і не уявляли собі. Вони побачать Його поряд із грабіжником і вбивцею Варавою, котрому юдеї віддадуть перевагу перед Сином Божим. Вони почують, як підбурювані священиками і старійшинами люди зроблять вибір. І на запитання «А що я маю зробити з Ісусом, що зветься Христос» надійде відповідь: «Хай буде розп'ятий!».⁴

Здійснюючи викуплення людських гріхів, Христос знав, що Його Царство буде зростати й охопить усю Землю. Він буде діяти як Відбудовник, і Його Дух здобуде перемогу. На мить Він поглянув у майбутнє і почув голоси тих, що звіщатимуть по всій Землі: «Ось Агнець Божий, Котрий на Себе бере гріх світу».⁵ У цих чужоземцях Він бачив запоруку багатих жнив, коли стіна між юдеями та язичниками буде зруйнована і «всі народи, племена і язики»⁶ почують вістку спасіння. Передчуваючи Свою перемогу, Христос сказав: «Прийшов час прославитися Синові Людському». Але Господь постійно усвідомлював, яким шляхом мав досягнути цю мету. Його близька смерть сприятиме входженню язичників до християнської сім'ї. Світ може бути врятований тільки смертю Ісуса. Подібно до пшеничного зерняти, Син Людський повинен бути вкинутий у землю, померти і бути похованим, але потім знову ожити.

[593]

Змальовуючи Своє майбутнє, Христос використав приклад із життя природи, щоб учні могли зрозуміти Його. Справжні результати місії Спасителя будуть досягнуті лише через Його смерть. «Знову й знову запевняю вас: якщо зерно пшениці, впавши на землю, не вмере, воно залишиться одне. Якщо ж умре, принесе великий врожай».⁷ Пшеничне зерно, яке впало в землю, помираючи, сходить і приносить плід. Так само і

смерть Христа принесе плоди для Божого Царства. Згідно із законом природи, життя є результатом Його смерті.

Хлібороб завжди спостерігає цю картину. З року в рік він поповнює запаси зерна, висіваючи найкраще насіння. Певний час зерно сховане в борозні, і лише Господь піклується про нього. Згодом із землі з'являється зелений паросток, далі колос, а потім — зерно в колосі. Але цього не станеться, якщо зерно не буде вкинуте в землю, поховане в ній і не помре.

Поховане в землі, зерно приносить плід, який, у свою чергу, також висівається. Таким чином примножується урожай. Смерть Ісуса на Голгофському хресті також мала принести плоди для вічного життя. Роздуми над цією жертвою будуть привілеєм тих, хто, прославляючи її, житимуть вічно.

Пшеничне зерно, яке зберігає своє життя, не може принести плоду. Воно залишається одне. Якби Христос хотів, Він міг би зберегти Своє життя і не померти. Але в такому разі Спаситель залишився б один. Він не міг би привести синів і дочок до Бога. Тільки віддавши Своє життя, Ісус міг дати життя людству. Тільки будучи похованим, Христос міг стати насінням для рясного врожаю — величезного зібрання людей, котрі прийдуть до Бога «з усякого племені, і язика, і народу, і люду».⁸

Христос поєднав цю істину з уроком самопожертви, який усі повинні засвоїти. «Хто любить душу свою, той погубить її; хто ж ненавидить душу свою в цьому світі, той збереже її для вічного життя»⁹ Кожний, хто бажає як сподвижник Христа принести плоди, повинен передусім пожертвувати собою. Життя має бути віддане на служіння людям. Самолюбство і корисливість мусять померти. Закон самопожертви — це закон самозбереження. Хлібороб зберігає своє зерно, розсіваючи його по полю. Так само і в людському житті: давати — означає жити. Буде збережене життя лише тих людей, які добровільно віддають його на служіння Богові й людям. Хто в ім'я Христа жертвує своїм життям у цьому світі, той збереже його для вічності.

Життя, прожите лише для себе, подібне до спожитого врожаю. Воно зникає, але не намножується. Людина може зібрати для себе все можливе; вона може жити, думати, планувати для

своїх потреб. Але її життя минає, і вона залишається ні з чим. Закон самодогодження — це закон самознищення.

«Хто Мені служить, — сказав Ісус, — хай іде за Мною, і де Я, там буде і Мій слуга. Якщо хто Мені служить, того пошанує Мій Отець».¹⁰ Усі, хто разом з Ісусом несли хрест самопожертви, стануть спільниками Його слави. Переносячи приниження і страждання, Христос радів, що Його учні будуть прославлені разом з Ним, бо вони були плодами Його самопожертви. Відтворення в них Його характеру і духу — це нагорода, яка буде Його вічною радістю. І цю радість вони розділять з Ним, тому що будуть бачити в житті й серцях інших людей плоди своєї праці та жертви. Вони є співробітниками Христа, і Отець прославить їх, як прославив Свого Сина.

Висловлене греками прохання провіщало навернення язичників до Христа і відповідало головній меті Його місії. В Його уяві постали всі Його звершені для спасіння людства діла від часу накреслення на Небесах Плану спасіння і до самої, уже такої близької, смерті. Здавалося, таємнича хмара оповила Сина Божого. Його сум передався і тим, хто був поряд. Він сидів, заглиблений у роздуми. Нарешті серед загальної тиші пролунали Його журливі слова: «Нині душа Моя стривожена. І що Я скажу? Отче, спаси Мене від цієї години».¹¹ У передчутті майбутнього Христос уже пив гірку чашу. Його людська природа тремтіла, охоплена страхом самотності, коли здаватиметься, що Він покинутий навіть Богом, і всі вважатимуть, що це Бог Його покарав, побив і принизив. Він здригався від думки, що стане видовищем для світу; що з Ним поводитимуться гірше, ніж зі злочинцем, і Він помре ганебною смертю. Передчуття двобою із силами темряви, важкий тягар людських гріхів та гніву Отця, спричиненого цими гріхами, ослабляли дух Христа, і смертельна блідість укрила Його обличчя.

[595]

Однак Ісус цілковито підкорився волі Свого Отця. «Але ж задля цього Я і прийшов... — сказав Ісус. — Отче, прослав Своє Ім'я!»¹¹ Тільки смертю Христа могло бути зруйноване царство сатани. Лише таким чином могла бути врятована людина і прославлений Бог. Христос погодився страждати і добровільно приніс Себе в жертву. Велич Небес погодився взяти на Себе гріх світу. «Отче, прослав Своє ім'я!» — сказав Він. Коли Хри-

стос промовив ці слова, із хмари над Ним надійшла відповідь: «І прославив Я, і знову прославлю!»¹¹ Протягом усього Свого життя, від ясел і досі, Він прославляв Бога, а у випробуванні, яке наближалось, у Його божественно-людських стражданнях ще раз мало прославитися ім'я Його Отця.

Разом з почутим голосом із хмари заструменіло світло і ніби вогненною стіною огорнуло Христа; Він перебував в обіймах вічного Бога. Люди спостерігали це видовище з жахом і зачудуванням. Ніхто не наважився промовити й слова. Затамувавши подих, усі присутні мовчки дивилися на Ісуса. Так ще раз було дане свідчення Отця; після цього хмара піднялася і зникла в небі. Це недовге видиме спілкування між Отцем і Сином припинилося.

«А люди, що стояли й чули його, говорили: Це був грім.

Інші казали: То ангел до Нього заговорив».¹² Але греки, які шукали Христа, бачили хмару, чули голос і зрозуміли значення сказаного. Вони справді зрозуміли Христа; для них Він відкрився як Божий Посланець.

Люди чули Божий голос при хрещенні Ісуса на початку Його служіння, потім під час Його переображення на горі. Тепер же, при завершенні Його служіння, Голос пролунав утретє в присутності великої кількості людей та за особливих обставин. Ісус щойно урочисто виголосив істину про становище юдейського народу. Він востаннє звернувся до людей із закликом до покаяння і пояснив, що їх чекає. Цією ознакою Бог знову засвідчив істинність Його служіння. Він визнав Того, Кого Ізраїль відкинув. «Не для Мене був цей голос, — сказав Ісус, — а для вас».¹² Це було найвище свідчення того, що Він — Месія; знамення від Отця означало, що Ісус говорив істину і був Сином Божим.

[596]

«Нині настав суд цьому світові, — продовжував Христос. — Нині князь цього світу буде вигнаний геть. Якщо Я буду піднятий від землі, то притягну всіх до Себе! Він говорив це, зазначаючи, якою смертю мав умерти».¹² Це був час кризи для світу. Якщо Ісус стане жертвою за людські гріхи, то світ побачить світло. Влада сатани над людськими душами буде зламана, а спотворений Божий образ у людях — відновлений;

свята сім'я праведників нарешті успадкує небесну домівку. Такими будуть наслідки Христової смерті.

Спаситель споглядав переможну сцену, яка відкрилася перед Його очима. Він бачить хрест, жорстокість, муки розп'яття, і жахається, але знає, що скоро все буде осяяне славою.

Адже на хресті здійсниться не лише спасіння людства. Цілому Всесвітові відкриється Божа любов. Князь цього світу буде вигнаний, а звинувачення, які він висував проти Бога, будуть спростовані. Ганьба, яку він кинув на Бога, буде змита назавжди. Як ангели, так і люди, будуть привернені до Спасителя. «Коли Я буду піднятий від землі, — сказав Ісус, — то притягну всіх до Себе».¹²

Христос промовив ці слова в присутності великої кількості людей, і хтось із них сказав: «Ми чули із Закону, що Христос перебуває вічно, а Ти кажеш, що Син Людський має бути піднятий. Хто Цей Син Людський? Тоді сказав їм Ісус: Ще деякий час Світло є між вами. Ходіть, доки маєте Світло, щоб вас не огорнула темрява; а хто ходить у темряві, не знає, куди йде. Доки маєте Світло, вірте у Світло, щоб ви стали синами Світла!».

«Хоча Він зробив перед ними стільки чудес, вони не повірили в Нього».¹³ Якось вони спитали Спасителя: «Яку ознаку Ти зробиш, щоб ми побачили і повірили Тобі?».¹⁴ Людям були дані численні ознаки, але вони закривали свої очі та робили запеклими свої серця. І ось тепер, коли промовляв Сам Отець і неможливо було вимагати більших ознак, вони, як і раніше, відмовлялися вірити.

«Все ж таки багато із старших повірили в Нього, але через фарисеїв не признавалися, щоб їх не вигнали із синагоги».¹⁵ Для них людська слава була дорожча за Боже схвалення. Щоб уникнути нарікання і ганьби, вони зреклися Христа і відкинули дар вічного життя. Скільки ж людей протягом наступних століть чинили так само! Таких Спаситель застерігає: «Хто любить душу свою, той погубить її»,⁹ «Хто відрікається від Мене і не приймає Моїх слів, той має свого суддю: слово, яке Я сказав, — воно судитиме його останнього дня».¹⁶

Горе тим, що не пізнали часу своїх відвідин! Повільно і з великим жалем Христос назавжди покинув храм.

[597]

[598]

-
- ¹Йоан.12:20-22
 - ²Йоан.12:21,23
 - ³Матв.8:11
 - ²Йоан.12:21,23
 - ⁴Матв.27:22
 - ⁵Йоан. 1:29
 - ⁶Дан.5:19
 - ⁷Йоан.12:24
 - ⁸Об'явл.5:9
 - ⁹Йоан.12:25
 - ¹⁰Йоан.12:26
 - ¹¹Йоан.12:27-28
 - ¹¹Йоан.12:27-28
 - ¹¹Йоан.12:27-28
 - ¹²Йоан.12:29-33
 - ¹²Йоан.12:29-33
 - ¹²Йоан.12:29-33
 - ¹²Йоан.12:29-33
 - ¹³Йоан.12:34-37
 - ¹⁴Йоан.6:30
 - ¹⁵Йоан.12:42
 - ⁹Йоан.12:25
 - ¹⁶Йоан.12:48

Розділ 69. На Оливній горі

(На підставі Євангелія від Матвія 24-й розділ; Марка 13-й розділ; Луки 21:5-38)

Слова, з якими Христос звернувся до священників та юдейських керівників «Ось, залишається вам ваш дім порожнім»,¹ сповнили їхні серця жахом. Хоча й вони вдавали байдужість, однак відчували неспокій. Здавалося, їм загрожує невидима небезпека. Хіба можливо, щоб величний храм, гордість народу, незабаром перетворився на руїни? Передчуття нещастя поділяли й учні, і вони з нетерпінням чекали від Ісуса більш повного пояснення. Вийшовши з храму, учні звернули увагу Спасителя на міць і красу храму. Його стіни були збудовані з найчистішого білого мармуру, а деякі камені були неймовірної величини. Частина муру витримала облогу військ Навуходоносора. Храм вирізнявся досконалою конструкцією і нагадував висічений у каменоломні суцільний камінь. Учні не могли уявити собі, як можуть бути зруйновані такі могутні стіни.

Про що ж думав «Відкинутий будівничими» в той момент, коли милувався величчю храму? Перед Ісусом справді було прекрасне видовище, але Він із жалем промовив: Бачу це все. Будівля справді чудова. Ви показуєте на стіни, які здаються неприступними, але послухайте, що Я скажу: Наступає день, коли «не залишиться тут каменя на камені, який не був би зруйнований».²

[599]

Христос виголосив ці слова у присутності великого натовпу людей. Але коли Він залишився на самоті, Петро, Яків, Йоан та Андрій підійшли до Нього на Оливній горі і запитали: «Скажи нам, коли це буде і яка ознака Твого приходу та кінця віку?»³ Відповідаючи на запитання учнів, Ісус не став розділяти дві події — зруйнування Єрусалима і великий день Свого приходу — а об'єднав їх в одне. Якби Спаситель відкрив учням майбутні події так, як їх бачив Він, то вони не змогли б знести цього

видовища. У Своєму милосерді до них Він поєднав зображення двох великих подій, даючи учням можливість самим зрозуміти їхнє значення. Коли Христос говорив про зруйнування Єрусалима, Його пророчі слова стосувалися не лише цієї події, а й останньої великої пожежі того дня, коли Господь повстане, щоб покарати світ за його беззаконня; коли «земля відкриє прийняту нею кров і більше не буде ховати убитих».⁴ Ці слова були сказані не тільки для учнів, а й для тих, хто житиме в час останніх подій історії Землі.

Звертаючись до учнів, Христос попереджав: «Стережіться, щоб хтось вас не ввів у оману, бо багато хто прийде під Моїм ім'ям, кажучи: Я Христос! — і багатьох зведуть».⁵ З'явиться чимало фальшивих месій, які будуть заявляти, що творять чудеса і що настав час визволення юдейського народу. Вони зведуть багатьох. Ці слова Христа сповнилися. У період від Його смерті до облоги Єрусалима з'являлося чимало лжехристів. Але ця пересторога дана і для наших сучасників. Той самий обман, до якого вдавалися перед зруйнуванням Єрусалима, повторювався протягом усіх віків і поширюватиметься надалі.

«Ви почуєте про війни і про чутки воєнні. Глядіть, не жайхайтеся, бо має так статися; але це ще не кінець».⁵ Перед зруйнуванням Єрусалима люди змагалися за владу, убивали імператорів і спадкоємців престолу. Вибухали війни, і поширювалися чутки про війни. «Бо має так статися», — говорив Христос. Але це ще не був кінець юдейського народу. «Бо повстане народ проти народу, і царство піде на царство, і буде голод [і пошесті], і землетруси в різних місцях, та це все — лише початок страждань»⁶ Коли рабини побачать ці ознаки, говорив Христос, вони скажуть, що це Божі суди зливаються на всі народи за поневолення Його вибраного народу. Вони проголосять, що це ознаки приходу Месії. Але не дайте звести себе, бо це лише початок Його судів. Люди дбають лише про себе. Вони не покаюлись і не навернулися, щоб Господь зцілив їх. Ознаки, котрі вони вважають доказами звільнення з рабства, насправді є ознаками їхнього знищення. «Тоді видаватимуть вас на муки, і вбиватимуть вас, і зненавидять вас усі народи через Моє ім'я. І тоді багато хто спокуситься, і одне одного будуть видавати, і зненавидять одне одного».⁷ Усіх цих пере-

[600]

слідувань зазнавали християни. Батьки й матері видавали своїх дітей, а діти — своїх батьків. Друзі видавали одні одних до рук синедріону. Гонителі досягли своєї мети — убили Стефана, Якова та інших християн.

Через Своїх слуг Бог дав юдеям останню нагоду покаятися. Він відкривав Себе через Своїх свідків, яких приводили на суд і кидали до в'язниць. І все-таки судді виголошували над ними смертні вироки. Увесь світ був негідний цих людей, і, убиваючи їх, юдеї знову розпинали Божого Сина. Це повториться ще раз, коли законодавці приймуть закони про обмеження релігійної свободи. Люди привласнять право, яке належить тільки Богові. Вони вважатимуть, нібито отримали право розпоряджатися сумлінням людини, над яким має владу тільки Бог. Уже робляться перші спроби тиску на людське сумління, і вони триватимуть, доки не досягнуть межі, за яку не зможуть перейти, оскільки Бог заступиться за Свій вірний народ, котрий дотримується Його Заповідей.

Щоразу, коли переслідують християн, свідки цих гонінь повинні зробити вибір: за Христа чи проти Нього. Хто співчуває несправедливо засудженим, той засвідчує свою прихильність до Христа. Інші бувають роздратовані, оскільки принципи істини цілком суперечать їхнім звичаям. Багато хто спотикається, падає і залишає віру, яку колись захищав. Хто, захищаючи власне життя, відходить од віри під час випробування, ті будуть неправдиво свідчити і зраджувати своїх братів по вірі. Христос попереджає нас про все це, щоб не стала для нас несподіванкою неприродна жорстока поведінка тих, хто відкидає світло.

[601]

Христос назвав Своїм учням ознаку зруйнування Єрусалима і сказав, як їм урятуватися: «Коли ж побачите, що Єрусалим оточений військами, тоді знайте, що наблизилося його спустошення. Тоді ті, що в Юдеї, хай втікають у гори, а хто всередині міста, нехай виходять; ті, що в околицях, хай не входять до нього, бо то будуть дні помсти, щоб сповнилося все написане».⁸ Цю пересторогу треба було пам'ятати протягом 40 років до спустошення Єрусалима. І християни пам'ятали це застереження; ніхто з них не загинув при зруйнуванні міста.

«Тож моліться, щоб ваша втеча не сталася взимку або в суботу»,⁹ — сказав Ісус. Творець суботи не скасував її, не «прибав» до хреста. Смерть Христа не применшила значення суботи. Через сорок років після Його розп'яття субота повинна була залишатися, як і раніше, святою. Протягом сорока років учні повинні були молитися про те, щоб їхня втеча не сталася в суботу.

Від зруйнування Єрусалима Ісус відразу ж перейшов до найбільшої події — останньої ланки в ланцюгу історії цього світу — до Другого приходу Сина Божого у величі й славі. Між цими двома подіями Христос бачив довгі темні століття для Його Церкви, позначені кров'ю, сльозами і муками. Тоді Його учні не витримали б такого видовища, тому Ісус лише коротко згадав про ці події. «Бо тими днями буде таке горе, — сказав Він, — якого не було від початку світу, що його сотворив Бог, і аж донині, і більше не буде! І коли б Господь не вкоротив тих днів, то не спаслася б жодна людина. Але заради вибраних, яких Він вибрав, Він укоротив ті дні».¹⁰ Понад тисячу років послідовники Христа мали терпіти переслідування, яких світ ще ніколи не бачив. Мільйони й мільйони Його вибраних свідків були вбиті. Якби Бог не простягнув Своєї руки, щоб урятувати Свій народ, то всі загинули б. «Але заради вибраних, — сказав Він, — ті дні будуть вкорочені».¹⁰

[602] Далі простими, доступними словами наш Господь змалював Свій Другий прихід. Він попереджає про небезпеку, яка існуватиме перед Його Приходом: «Тоді як хто вам скаже: Ось тут Христос! або: Там! — не вірте. Бо постануть лжехристи та лжепророки і будуть чинити великі ознаки й чудеса, щоб звести, якщо вдасться, навіть і вибраних. Ось Я попередив вас! Отже, коли вам скажуть: Ось Він у пустині! — не виходьте; Ось Він у потайних кімнатах! — не вірте; адже як блискавка виходить зі сходу і з'являється аж на заході, таким буде й прихід Сина Людського».¹¹ Христос назвав ще одну ознаку зруйнування Єрусалима: «І повстануть численні лжепророки, і зведуть багатьох».¹² Ці фальшиві пророки дійсно з'явилися і звели багатьох людей, запровадивши їх до пустелі. Чарівники та чаклуни заявляли, нібито володіють чудодійною силою, і повели за собою людей у відлюдні гори. Але це пророцтво

дане також і для останніх днів як ознака Другого пришестя. І сьогодні лжехристи та лжепророки чинять знамення й чудеса, намагаючись звести Його учнів. Хіба ми не чуємо їхнього голосу: «Ось Він у пустелі»? Хіба тисячі не вирушали до пустелі в надії знайти там Христа? А що можна сказати про тисячі зібрань, на яких люди нібито спілкуються з духами тих, хто давно залишив цей світ; хіба не чути нині закликів: «Ось Він у потаємних кімнатах»? Саме в цьому переконують людей прихильники спіритизму. Але що говорить Христос? «Не вірте; адже як блискавка виходить зі сходу і з'являється аж на заході, таким буде й прихід Сина Людського».¹³

Спаситель змалював ознаки Свого приходу і навіть указав час, коли з'явиться перша з них: «І тоді з'явиться ознака Сина Людського на небі, і заголосять усі племена землі й побачать Сина Людського, що йде на хмарах небесних з великою силою і славою; і з гучною сурмою пошле Своїх ангелів, і зберуть Його вибраних з чотирьох вітрів, з одного кінця неба до другого».¹⁴

Христос зазначив, що після закінчення папського переслідування сонце затьмариться, а місяць не дасть свого світла. Після цього відбудеться зорепад. Христос сказав: «Від смоківниці навчіться притчі: коли вже її бруньки стають м'якими і випускають листя, знаєте, що близько літо; так і ви, коли все це побачите, знайте, що близько, вже при дверях».¹⁵

Христос назвав ознаки Свого Приходу. Отже, ми можемо знати, коли Його Прихід наблизиться і буде «при дверях». Він сказав і про тих, хто побачить ці ознаки: «Не мине цей рід, як усе це збудеться». Ці ознаки вже здійснилися! Тепер ми точно знаємо, що Другий прихід близько. «Небо і земля проминуть, а Мої слова не проминуть»,¹⁶ — наголосив Ісус.

Христос прийде на хмарах, з великою славою. Безліч сяючих ангелів супроводжуватимуть Його. Він прийде, щоб збудити мертвих та перемінити живих праведників із слави в славу. Він прийде прославити й узяти до Себе тих, хто любив Його і дотримувався Його Заповідей. Він не забуде їх, не забуде і Своїх обітниць. Тоді поновляться наші родинні зв'язки. Коли ми думаємо про наших померлих рідних, то повинні пам'ятати про той ранок, коли прозвучить Божа сурма і «мертві воскреснуть нетлінними, а ми перемінимся».¹⁷ Незабаром ми

побачимо Царя в Його красі. Ще трохи — і Він зітре сльози з наших очей. Тоді Христос поставить нас «перед Своєю славою непорочними в радості».¹⁸ Ось чому, подаючи ознаки Свого приходу, Христос сказав: «Коли ж почне це збуватися, випростайтеся і підійміть свої голови, бо наближається ваше визволення!»¹⁹

Однак день і годину Свого Приходу Христос не відкрив. Він ясно сказав учням, що не може сповістити ані дня, ані години Свого Другого пришествя. Якби Він бажав відкрити це, то для чого треба було закликати завжди пильнувати і чекати Його? Дехто заявляє, нібито знає точний день і годину Приходу Господа. Такі люди старанно визначають, що має статися в майбутньому. Але Христос застерігає їх від цього. День Другого пришествя Сина Людського — Божа таємниця.

Продовжуючи, Христос указує на стан світу перед Його Другим приходом: «Бо так, як було за днів Ноя, таким буде прихід Сина Людського. Бо так, як у ті дні перед потопом ти й пили, одружувалися і виходили заміж — аж до того дня, як Ной увійшов у ковчег, і ніхто не знав; аж ось прийшов потоп і забрав усіх, — таким буде і прихід Сина Людського».²⁰ Христос не говорить тут про тисячолітнє царство на Землі — період, протягом якого всі повинні приготуватися до вічності. Він зазначає: як було за днів Ноя, так буде й тоді, коли знову прийде Син Людський.

[604] Як же було за днів Ноя? «І бачив Бог, що велике розбещення людини на землі, що всі думки і помисли серця її — тільки зло повсякденно».²¹ Мешканці допотопного світу відвернулися від Єгови, нехтуючи Його святою волею. Вони керувалися власними нечестивими міркуваннями та хибними ідеями. І через свою розбещеність вони були знищені. Сучасний світ іде тим самим шляхом. Не помітно утішливих ознак настання тисячоліття слави. Порушники Божого Закону наповнили землю беззаконням. Вони роблять ставки на скачках, грають в азартні ігри, живуть розпусним життям, потурають своїм невгамовним пристрастям — усе це наповнює світ насильством.

У пророцтві про зруйнування Єрусалима Христос сказав: «І через поширення беззаконня охолоне любов багатьох. А той, хто встоїть до кінця, буде спасений. І ця Євангелія Царства

буде проповідувана по всьому світі на свідчення усім народам, — і тоді прийде кінець».²² Це пророцтво ще має виконатися. Невпинний ріст беззаконня тих днів повторюється в нашому поколінні. Те саме можна сказати і щодо проповіді Євангелія. Перед падінням Єрусалима апостол Павел під натхненням Святого Духа писав, що Євангеліє «про повідане всьому створінню під небом».²³ І тепер, перед Другим пришествям Сина Людського, вічне Євангеліє повинно бути проповідуване «усякому народові, поколінню, племені і народності».²⁴ Бог «визначив день, коли має справедливо судити цілий світ».²⁵ Христос повідомляє, що буде відбуватися напередодні того дня. Він не сказав, що весь світ навернеться, але що «Євангелія Царства буде проповідувана по всьому світі на свідчення усім народам, — і тоді прийде кінець».²² Отже, поширюючи Благу вістку у світі, ми зможемо прискорити Прихід Господа. Ми повинні не тільки чекати, а й наближати настання Божого дня (див. 2Петр.3:12). Якби Церква Христова виконала доручену їй Господом роботу, то увесь світ отримав би застереження, і Господь Ісус уже прийшов би на нашу Землю в силі й великій славі.

Після того, як Христос описав ознаки Свого пришествия, Він сказав: «...Коли побачите, що це збувається, — знайте, що близько Боже Царство». «Стережіться, пильнуйте і моліться».²⁶ Перш ніж послати Свої суди на Землю, Бог завжди застерігає людей. Хто вірив Його попередженню і діяв згідно з цією вірою, підкоряючись Божим Заповідям, ті уникали судів, які уражали неслухняних і невірних. Ноеві було сказано: «Увійди ти й увесь дім твій до ковчегу, бо Я побачив тебе праведним перед лицем Своїм у цім роді». Ной послухався і був урятований. Лотові також була дана вістка: «Уставайте, вийдіть з цього місця, бо Господь знищить місто».²⁷ Лот довірився опіці ангелів і врятувався. Так само було дане застереження Господнім учням про зруйнування Єрусалима. Хто пильнував, ті втекли з міста і врятувалися від загибелі. Нам також дане застереження про Другий прихід Христа і загибель світу. Хто прийме застереження, ті спасуться.

Оскільки ми не знаємо точного часу Другого приходу, необхідно постійно пильнувати. «Блаженні ті раби, пан яких,

прийшовши, застане їх на сторожі». ²⁸ Хто очікує Приходу Господнього, ті не залишаться бездіяльними. Очікувати Прихід Христа — означає закликати людей боятися Бога та Його суду за беззаконня, відкрити їм очі на великий гріх — відкинення дару Його благодаті. Ті, котрі очікують Приходу Господнього, очищають свої душі послухом істині, поєднуючи невсипуще пильнування з активною діяльністю. Усвідомлюючи, що Господь біля дверей, вони старанно співпрацюють з небесними силами у справі спасіння душ. Це — вірні й мудрі домоправителі, котрі дають у Божому домі «своєчасно мірку пшениці». ²⁹ Вони проголошують вістку, призначену для теперішнього часу. Як Енох, Ной, Авраам і Мойсей звіщали істину своїм сучасникам, так і служителі Христа в наш час проголошують особливе застереження для свого покоління.

Але Христос згадав ще й інших слуг: «А коли той злий раб скаже у своєму серці: Мій пан запізнюється! — і почне бити своїх товаришів, їсти й пити з п'яницями, то прийде пан того раба в день, у який не сподівається, і в годину, якої не знає». ³⁰

[606] Злий раб каже у своєму серці: «Мій пан запізнюється!» Цей раб не говорить, що Христос не прийде взагалі, він не кепкує з Його Другого пришествя. Але у своєму серці, поведінкою і вчинками він говорить, що Прихід Господа відкладається. Таким чином цей раб позбавляє інших надії на швидкий Прихід Христа. Його вплив робить людей самовпевненими, безтурботними і байдужими. Він утверджує в людях любов до світу і запеклість. Земні пристрасті й нечисті думки опановують розумом. Злий раб їсть і п'є з п'яницями, еднається зі світом у пошуках задоволень. Він б'є інших рабів, звинувачуючи й осуджуючи вірних своєму Господеві. Така людина живе інтересами світу, уподібнюючись до інших беззаконників. Таке єднання — жахливе. Разом зі світом цей злий раб потрапляє в тенета сатани. «Прийде пан того раба в день, у який не сподівається, і в годину, якої не знає; розітне його навпіл і визначить його долю з лицемірами; там буде плач і скрегіт зубів». ³⁰

«...А коли не будеш пильнувати, то Я прийду до тебе, наче злодій, і не помітиш, у яку годину найду на тебе». ³¹ Прихід Христа буде несподіваним для лжевчителів. Вони проповідують: «Мир і безпека!». Як священники і вчителі народу напере-

додні падіння Єрусалима, вони чекають, коли Церква досягне земної слави та процвітання. Ознаки часу вони витлумачують як передвістя такого блаженства. Але що говорить богонатхненне Слово? «...Тоді раптово прийде на них погибель».³² Для всіх мешканців Землі, для кого цей світ став рідною домівкою, день Божого приходу буде пасткою. Він прийде зненацька, як злодій.

Сповнений гріховних насолод, світ заснув у байдужій безпечності. Люди віддаляють Прихід Господа. Вони кепкують з пересторог, хвалькувато й зухвало промовляючи: «...Все залишається так, як від початку творення!», «Так буде й завтра, як сьогодні, та й ще багато більше!».³³ Зазнаємо ж ще більших розкошів і втіх! Але Христос каже: «Ось, приходжу, мов злодій!».³⁴ Саме в той час, коли світ глумливо запитує: «Де обітниця Його приходу?», ці ознаки виконуються. А коли вигукуватимуть: «Мир і безпека!», тоді несподівано надійде погибель. Для глузіїв, які відкинули істину і стали самовпевненими; для людей, які намагаються наживатися за рахунок інших, нехтуючи принципами порядності; для тих, котрі прагнуть знань і шукають їх усюди, тільки не в Біблії, — для таких Христос прийде, як злодій.

Увесь світ охоплений тривоною. Ознаки часу зловісні. Майбутні події кидають на нас свою тінь. Святий Дух уже залишає Землю, і лихо за лихом відбуваються на морі й суші. На землі стаються страшні бурі, землетруси, пожежі, повені, жорстокі вбивства. Хто може передбачити майбутнє? Де безпека? Немає впевненості в людському чи земному. Люди поспішають стати під знамена, які обрали. Вони занепокоєно спостерігають за діями своїх лідерів. Але серед людей є й такі, які чекають, пильнують і готуються до Пришестя нашого Господа. Ватажком інших стає перший великий відступник. Лише декотрі усім серцем вірять, що потрібно остерігатися пекла і прагнути до Неба.

Ми непомітно наближаємося до кризи. Сонце ще світить у небі, щоденно долаючи свій звичний шлях, і небо все ще проголошує Божу славу. Як і раніше, люди їдять і п'ють, насаджують і будують, одружуються і виходять заміж, купують і продають. Люди змагаються за перші місця, витісняючи одне одного. Любителі розваг ще відвідують театри, різні змага-

[607]

ння та гральні будинки. Усюди панує велике збудження, але година випробування швидко наближається до завершення, і незабаром буде вирішена вічна доля кожного. Сатана розуміє, що в нього обмаль часу. Він мобілізує усі свої сили, щоб зводити й ошукувати, відволікати й присипляти людей, аж доки закінчиться година випробування і двері благодаті зачиняться назавжди.

Із глибини віків до нас долинають урочисті слова перестороги, виголошені нашим Господом на Оливній горі: «Стережіться, щоб ваші серця не обтяжувалися ненаситністю та пияцтвом і життєвими клопотами, і щоб не надійшов на вас той день несподівано», «Тож пильнуйте, постійно моліться, щоб змогли ви уникнути всього того, що має відбутися, — і стати перед Сином Людським!». ³⁵

[608]

[609]

¹Матв.23:38²Луки 21:6³Марк.13:4⁴Ісаї 26:21⁵Матв.24:4-6⁵Матв.24:4-6⁶Матв.24:7⁷Матв.24:9-10⁸Луки 21:20-22⁹Матв.24:20¹⁰Марк.13:19-20¹⁰Марк.13:19-20¹¹Матв.24:23-27¹²Матв.24:11¹³Матв.24:27¹⁴Матв.24:30-31¹⁵Матв.24:32-33¹⁶Матв.24:34-35¹⁷1Кор.15:52¹⁸Юди 24¹⁹Луки 21:28²⁰Матв.24:37-39²¹Бут.6:5²²Матв.24:12-14²³Колос.1:23²⁴Об'явл.14:6,14²⁵Дії 17:31²²Матв.24:12-14

²⁶Марк.13:29,33

²⁷Бут.7:1; 19:14

²⁸Луки 12:37

²⁹Луки 12:42

³⁰Матв.24:48-51

³⁰Матв.24:48-51

³¹Об'явл.3:3

³²1Сол.5:3

³³2Петр.3:4; Ісаї 56:12

³⁴Об'явл.16:15

³⁵Луки 21:35-36

Розділ 70. «...Одному з найменших братів Моїх...»

(На підставі Євангелія від Матвія 25:31-46)

«Коли прийде Син Людський у Своїй славі й усі ангели з Ним, тоді сяде на престолі Своєї слави; і зберуться перед Ним усі народи, і відділить їх один від одного». ¹ Таку картину великого судного дня змалював Ісус перед Своїми учнями на горі Оливній. Він показав, що того дня рішення прийматиметься на підставі єдиного критерію. Коли перед Спасителем зберуться народи, там будуть тільки два класи людей, і їхня вічна доля залежатиме від того, що вони зробили або не захотіли зробити задля Нього для бідних і страждаючих.

Того дня Христос не нагадуватиме людям про велике служіння, яке Він здійснив, віддавши Своє життя за їхнє спасіння. Господь виявить те, що вчинили для Нього вони. До тих, кого поставить праворуч, Він скаже: «Прийдіть, благословенні Мого Отця, успадкуйте Царство, приготоване вам від сотворення світу! Бо голодував Я, і ви дали Мені їсти; спраглим був, і ви Мене напоїли; чужинцем був Я, і ви Мене прийняли; не мав одягу, і ви Мене зодягли; хворів, і ви Мене відвідали; у в'язниці був Я, і ви прийшли до Мене!». ² Але ті, кого хвалить Христос, навіть не здогадуються, що вони usługували Йому.

[610] На їхні здивовані запитання Ісус відповість: «...те, що зробили одному з Моїх найменших братів, ви зробили Мені». ²

Ісус попереджав Своїх учнів, що їх будуть ненавидіти, переслідувати, мучити. Багато з них будуть вигнані зі своїх осель і терпітимуть нестатки. Інші страждатимуть від хвороб і злиднів або будуть ув'язнені. Але Христос уже в цьому житті обіцяв щедро нагородити усіх тих, хто залишив своїх друзів і рідний дім. І тепер Він запевнив у Своему особливому благословенні тих, хто служить своїм братам. У тих, хто страждає задля Мого Імені, — сказав Ісус, — ви повинні бачити Мене. Служіть їм

так, як би ви послужили Мені. Це буде свідченням того, що ви — Мої учні.

Усі народжені в небесній сім'ї у певному розумінні є братами нашого Господа. Любов Христа об'єднує членів Його сім'ї; і всюди, де виявляється ця любов, відкривається гармонія божественних взаємозв'язків. «...Кожний, хто любить, народився від Бога і знає Бога».³

Люди, яких Христос виправдає на суді, можливо, мало були обізнані з богослов'ям, але вони дотримувалися Божих постанов. Під впливом Святого Духа вони були благословенням для ближніх. Навіть серед язичників є люди, яким властива душевна доброта. Ще перед тим, як почути слова життя, вони доброзичливо ставилися до місіонерів і допомагали їм — часом навіть ціною власного життя. Деякі з язичників, не усвідомлюючи того, поклоняються Богові. Хоч до них ніколи не доходило Боже світло, вони не загинуть. Незважаючи на те, що ці люди не знають писаного Закону Божого, вони, разом з тим, чули Божий голос, який промовляв до них через природу, і чинили згідно з вимогами Закону. Вчинки цих людей свідчать, що Святий Дух торкнувся їхніх сердець, і вони будуть визнані Божими дітьми.

Як же здивуються і зрадіють багато смиренних людей, що походять з язичеських народів, коли почують із уст Спасителя: «...те, що зробили одному з Моїх найменших братів, ви зробили Мені».² Яким щасливим буде серце Безмежної Любові від здивування і радості, викликаної Його словами схвалення!

Любов Христа не обмежується лише однією певною групою людей. Він ототожнює Себе з кожною людиною. Щоб ми могли стати членами небесної сім'ї, Він став членом земної родини. Він — Син Людський, а тому — брат кожного Адамового нащадка. Його послідовники не повинні вважати себе відокремленими від навколишнього гинучого світу. Їхня доля тісно переплітається з долею усього людства, і Небо вважає їх усіх братами — як грішників, так і святих. Любов Христа обіймає всіх — пропащих, заблудних, грішних, і кожне добре діло, вчинене задля підняття грішника, кожний учинок милосердя сприймається Богом як служіння Йому.

Небесні ангели посилаються служити тим, хто успадкує спасіння. Поки що ми не знаємо, хто саме буде спасеним; досі ще не відкрилося, хто стане переможцем і матиме частку «в спадщині святих у світлі».⁴ Але небесні ангели перетинають землю з одного краю до іншого, потішаючи засмучених, захищаючи тих, хто перебуває у небезпеці, і навертаючи людські серця до Христа. Вони нікого не обминають і не залишають без уваги. Бог не зважає на особу, але однаково дбає про всі створені Ним істоти.

Якщо ви відчиняєте свої двері для нужденних і страждуючих братів Христа, то приймаєте невидимих ангелів, а отже, спілкуєтеся з небесними істотами. Вони приносять із собою святу атмосферу радості й миру. Ангели приходять із хвалою на устах, і у відповідь на Небесах лунає чудовий спів. Кожен учинок милосердя відгукнеться там музикою. Небесний Отець зі Свого престолу дивиться на безкорисливих працівників як на Свій найцінніший скарб.

Але ті, хто стоїть ліворуч від Христа, хто, відкидаючи бідних і страждуючих, нехтував Самим Господом, не усвідомлюють своєї вини. Сатана засліпив їх, і вони не розуміють, у якому боргу є перед братами. Вони були зайняті самими собою і не турбувалися про потреби інших.

Багатим Бог дав багатство, щоб вони допомагали і потішали Його дітей у стражданнях. Проте як часто багатії байдужі до потреб інших! Вони вихваляються і підносяться над своїми бідними братами, не ставлять себе на їхнє місце. Таким чином, вони не розуміють спокусу та боротьби, котрі випадають на долю нужденних, а тому милосердя зникає з їхніх сердець. Багаті відгородили себе від бідних стінами своїх маєтків і розкішних молитовних будинків. Засоби, які Бог дав для благословення бідних, витрачаються, аби догоджати гордині й егоїзмові. А в бідних, натомість, виникає неправильне уявлення про милість Бога, хоч Він усе передбачив для задоволення їхніх потреб. Вони приречені жити в злиднях, які вкорочують життя; ці люди часто спокушені бути заздрісними, ревливими, сповненими злих підозр. Хто сам не відчував гніту нестатків, ті дуже часто ставляться до бідних як до жебраків, при цьому не приховуючи свого презирства.

Але Христос бачить усе і говорить: це Я був голодним і спраглим; це Я був чужинцем; це Я був хворим; це Я був у в'язниці. Коли ви бенкетували за багатими столами, Я голодував у бідній хатині чи просто неба. Коли ви насолоджувалися комфортом у своїх розкішних оселях, Я не мав де голови прихилити. Коли ви напихали свої шафи багатим одягом, Я був нагий. Коли ви насолоджувалися життям, Я мучився у в'язниці.

Коли ж ви виділяли крихітні шматки хліба помираючим від голоду біднякам і давали свій зношений одяг, щоб вони могли захиститися від лютого холоду, то чи пам'ятали ви, що даєте їх Господеві слави? Протягом усіх днів вашого життя Я був поруч з вами в особі страждальців, але ви не шукали Мене. Ви не бажали знати Мене — тому Я не знаю вас!

Чимало людей вважають привілеєм відвідати місця, пов'язані із земним життям Христа: ходити там, де ходив Він; побачити озеро, на берегах якого Він любив навчати людей; пагорби й долини, на яких часто спинявся Його погляд. Але нам не треба вирушати до Назарета, Капернаума чи Віфанії, аби йти слідами Христа. Ми можемо бачити Його сліди біля ліжка хворого, в убогих хатинах, на людних вулицях великих міст — усюди, де людське серце прагне розради. Якщо ми чинимо те, що чинив Ісус під час Свого земного життя, ми проходимо Його слідами.

Робота знайдеться для кожного. «Бідних ви завжди з собою маєте»,⁵ — сказав Ісус. Нехай ніхто не гадає, що для нього не знайдеться місця, де б він міг працювати для Ісуса. Мільйони людських душ стоять на краю загибелі, закуті ланцюгами незнання й гріха; вони ніколи не чули про любов Христа до них. Якщо б ми опинилися на їхньому місці, то чого чекали б від оточуючих? На нас лежить серйозний обов'язок зробити усе можливе для страждаючих. Золоте правило Христа, на підставі якого кожна людина в день суду буде виправдана чи засуджена, полягає саме в цьому: «Отже, все, що тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, так чиніть їм і ви».⁶

[613]

Спаситель віддав Своє дорогоцінне життя, аби заснувати Церкву, яка опікувалась би засмученими й спокушуваними душами. Віруючі можуть бути бідними, малоосвіченими, простими людьми, але вони працюватимуть для Христа в сім'ях,

серед сусідів, у церкві і навіть у далеких місцевостях. Наслідки такої роботи відкриваються у вічності.

Нехтуючи цим служінням, чимало молодих членів Церкви не йдуть далі перших досвідів християнського життя. А проте світло, котре засяяло в їхніх душах, коли Ісус сказав їм:

«Прощаються тобі гріхи твої»,⁷ вони можуть зберегти, лише допомагаючи нужденним. Невтомна енергія, яка частенько стає джерелом небезпеки для молоді, може бути спрямована в русло, яким потечуть потоки благословення. У такому разі особисте «я» буде забуте в ревному служінні для добра інших.

Тим, хто служить іншим, служитиме Сам Архіпастир. Вони питимуть із джерела живої води і вгамують свою спрагу. Такі люди не шукатимуть чуттєвих насолод чи нових сумнівних пригод у своєму житті. Найголовнішою турботою для них буде спасати тих, хто гине. Спілкування з людьми принесе велику користь, а любов Спасителя об'єднуватиме серця.

Коли усвідомимо, що ми є співпрацівниками Бога, то ніколи не залишимося байдужими до Його обітниць. Вони палатимуть у наших серцях, і ми будемо горливо звіщати їх. Коли Бог покликав Мойсея служити неосвіченому, непокірному і бунтівному народові, Він дав йому обітницю: «Сам Я піду, — і введу тебе до відпочинку». Господь запевнив: «Та Я буду з тобою».⁸ Ця обітниця стосується усіх, хто в Ім'я Христа працює для страждаючих і засмучених.

[614] Любов до людини — це прояв Божої любові до всієї Землі. Щоб прищепити нам Свою любов, зробити нас дітьми єдиної сім'ї, Цар Слави об'єднався з нами. І коли втілюються прощальні слова Христа: «Ось Моя заповідь: щоб ви любили одне одного так, як Я вас полюбив»;⁹ коли ми любимо світ, як Він його любив, тоді звершуємо Христову місію. Ми приготовані для Небес, оскільки Небеса — у наших серцях.

«Рятуй узятих на смерть, також тих, хто на страчен ня приречений, — хіба не підтримаєм їх? Якщо скажеш: „Цього ми не знали!“ — чи ж Той, Хто серця випробовує, не довідається? Він — сторож твоєї душі, і Він знає про це, і поверне людині за чином її».¹⁰ Великого судного дня ті, хто не працював для Христа, але протягом життя думав і піклувався лише про себе,

буде поставлений Суддею усієї Землі на одному рівні з тими, хто чинив зло. Вони отримають однаковий вирок.

Кожна душа має своє доручення. Архіпастир запитає у кожного: «...Де стадо, що було тобі віддане, ті пишні твої вівці?» Що ти скажеш тоді?

[615]

¹Матв.25:31-32

²Матв.25:34-36, 40

²Матв.25:34-36, 40

³1Йоан.4:7

²Матв.25:34-36, 40

⁴Колос.1:12

⁵Йоан.12:8

⁶Матв.7:12

⁷Матв.9:2

⁸Вих.33:14; 3:12

⁹Йоан.15:12

¹⁰Прип.24:11-12

Розділ 71. Слуга слуг

(На підставі Євангелій від Луки 22:7-18,24; Йоана 13:1-17)

У верхній світлиці однієї з єрусалимських осель за столом разом зі Своїми учнями сидів Христос. Вони зібралися святкувати Пасху. Цього разу Спаситель бажав провести це свято тільки з дванадцятьма учнями. Він знав, що Його час уже настав. Ісус був пасхальним Агнцем, і того дня, коли юдеї споживали Пасху, Він мав бути принесений у жертву. Син Божий був готовий випити чашу гніву та прийняти хрещення стражданням. Але до того ще залишалося кілька спокійних годин, які Він бажав використати для добра Своїх улюблених учнів.

Усе життя Христа було присвячене самовідданому служінню. «Син Людський прийшов не для того, щоб служили Йому, а щоб послужити».¹ Про це свідчив кожний Його вчинок. Але учні ще не засвоїли цієї науки. На останній пасхальній Вечері Ісус підтвердив Своє вчення наочним прикладом, який назавжди закарбувався в їхніх серцях і розумі.

Спілкування Ісуса з учнями переважно проходило в атмосфері спокою й радості, а тому всі дуже цінували його. Пасхальні Вечері були особливо цікавими, але цього разу Ісус був занепокоєний. Його серце було обтяжене журбою, на обличчя лягла тінь тривоги. Як тільки Він зустрівся з учнями у верхній світлиці, вони зрозуміли: Ісуса щось пригнічує, і, не знаючи [616] достеменно причини, співчували Йому.

Коли, нарешті, усі зібралися за столом, Ісус сумно промовив: «Я дуже бажав спожити з вами цю пасху, перш ніж страждатиму; кажу вам, що вже не буду споживати її, аж поки вона не сповниться в Божому Царстві. Взявши чашу та віддавши подяку, Він сказав: Візьміть її і поділіть між собою. Кажу вам, що не питиму відтепер з плоду виноградного, аж доки не прийде Царство Боже».²

Христос знав, що настав час Його відходу з цього світу до Отця, але, полюбивши Своїх учнів, які залишались у світі, Він полюбив їх до кінця. Ісус перебував тепер у тіні хреста; Його серце пронизував біль. Він знав, що буде покинутий у годину зради, відданий на найганебнішу смерть, якою страчували найгірших злочинців. Знав про невдячність і жорстокість тих, кого прийшов спасти. Знав, якою великою буде жертва, котру Він повинен принести, хоча для багатьох вона залишиться даремною. Він знав усе, що чекало Його, і, зрозуміло, думки про власне приниження і страждання не могли не пригнічувати Його. Але перед Ним були дванадцять учнів, які після Його мученицької смерті, ганьби і страждань залишаться у цьому світі, аби продовжувати боротьбу. Думки про те, що Йому доведеться витерпіти, завжди були пов'язані з Його учнями. Ісус не думав про Себе, а понад усе турбувався про них.

Цього останнього вечора Ісус мав багато чого сказати учням. Якби вони були готові прийняти Його повчання, то могли б уникнути болісних мук розчарування і зневіри. Але Ісус розумів: вони не в змозі вмістити того, що Він мав їм сказати. Коли Спаситель вдивлявся в їхні обличчя, слова перестороги і розради завмерли на Його устах. У тиші минали хвилини. Здавалося, Ісус чогось очікував. Учні почували себе ніяково. Співчуття і ніжність, викликані на початку смутком Христа, ніби зникли. Його сумні слова про майбутні страждання не справили на учнів належного враження. Погляди, якими вони обмінювалися, свідчили про те, що між ними немає єдності: вони заздрили один одному.

«Була й суперечка між ними, хто з них більший».³ Це змагання навіть у присутності Христа засмучувало й ранило Його серце. Учні не полишали думки про те, що Христос відстоїть Свою владу і посяде престол Давида. Кожний з них плекав надію обійняти найвищу посаду в новому царстві. Вони порівнювали себе з іншими, і замість того, щоб визнати своїх братів вищими за себе, ставили себе на перше місце. Прохання Якова та Йоана про те, аби посісти місця праворуч і ліворуч Христового престолу, викликало обурення серед учнів.

Сам факт, що ці два брати наважилися просити для себе найвищого становища, так обурив решту учнів, що це загро-

жувало перерости у відчуження між ними. Кожному з них здавалося, що його недооцінюють, не дорожать його вірністю і талантами. Найсуворіше осуджував Якова та Йоана Юда.

Коли учні увійшли до світлиці, де мала відбутися Вечеря, їхні серця були сповнені образи й обурення. Юда протиснувся ближче до Христа і сів ліворуч від Нього, а Йоан — праворуч. Якби було якесь ще вище місце, то Юда вважав би, що воно належить саме йому. Найвищим вважалося місце поруч зі Христом. Разом з тим Юда уже був зрадником.

Несподівано з'явилася ще одна причина для незгоди. На подібних учтах слуга за звичаєм обмивав ноги гостям. І цього разу також все було приготовлене для такого обряду: тут стояли глек з водою, умивальниця і лежав рушник. Не було тільки слуги, і цю справу повинен був зробити хтось з-поміж учнів. Однак кожен із них, оберігаючи свій вразливий гонор, твердо вирішив не виконувати обов'язку слуги. Виявляючи стоїчну байдужість, вони, здавалося, не розуміли, що їм слід було робити; своїм мовчанням дванадцятьоро свідчили про небажання принизити себе.

Що міг зробити Христос для цих бідолашних душ, аби сатана не здобув над ними остаточної перемоги? Як показати їм, що називатись учнями — ще не означає бути ними?

До того ж, ім'я учня Христа не гарантує місця в Його Царстві. Як переконати їх у тому, що лише служіння любові та справжня покора є істинною величчю? Як запалити в їхніх серцях любов і зробити їх здатними зрозуміти те, що виривалося з Його душі?

[618] Жоден з учнів не рушив з місця, аби послужити іншим. Деякий час Ісус вичікував, бажаючи пересвідчитися, що вони робитимуть далі. Потім Він, Божественний Учитель, підвівся з-за столу і, скинувши верхній одяг, який утруднював рухи, узяв рушника і підперезався ним. Учні здивовано і з цікавістю спостерігали за Його діями. «Потім налив води до умивальниці й почав мити ноги учням, і обтирати рушником, котрим був підперезаний».⁴ Тільки тепер учні прозріли! Гіркий сором і приниження наповнили їхні серця, оскільки всі зрозуміли невисловлений докір Христа і побачили себе в зовсім іншому світлі.

Так Христос виявив Свою любов до учнів. їхній егоїстичний дух засмутив Його, але Йому не хотілося сперечатися з ними. Натомість Учитель подав їм незабутній приклад. Його любов до них неможливо було похитнути або загасити. Ісус знав, що Отець усе віддав в Його руки, що Він від Бога прийшов і до Бога відходить. Спаситель був цілковито впевнений у Своїй Божественності, але Він зняв із Себе царський вінець і одяг Повелителя Всесвітом, прийнявши образ раба. Одним з останніх Його вчинків на Землі було те, що Він підперезався як слуга і виконав роботу слуги.

Перед Пасхою Юда вдруге зустрівся зі священниками і книжниками та домовився, що видасть їм Ісуса. А після цього знову приєднався до учнів, ніби нічого й не було, і почав разом з усіма готуватися до свята. Учні нічого не знали про плани Юди. Лише Ісус знав його таємницю і все ж не викрив Юди, тому що палко бажав спасти його. Він уболівав за Юдою так само, як і за Єрусалимом, коли оплакував приречене місто. Серце Ісуса ридало: «Як Я покину тебе?» Юда відчував стримуючу силу цієї любові. Коли руки Спасителя обмили і обтерли рушником його брудні ноги, серце Юди затремтіло і він кілька разів поривався визнати свій гріх, але так і не спромігся упокорити себе. Серце Юди закам'яніло в нерозкаянні, і на мить відкинуті гріховні спонукання знову опанували ним. Тепер Юду навіть ображало те, що Христос обмивав ноги Своїм учням. Якщо Христос міг так принизитися, міркував Юда, то Він ніяк не може бути царем Ізраїлю. Усі його надії на почесні в земному царстві були розбиті. Юда переконався, що, ідучи за Христом, нічого не здобуде. Вважаючи, що Ісус принизив Себе, Юда остаточно утвердився у своєму намірі зректися Його та визнав себе обманутим. Юдою оволодів демон, і він вирішив [619] довести до кінця задумане — зрадити свого Господа.

Юда, обираючи місце за столом, посів чільне місце, і Христос, як слуга, йому першому обмив ноги. Що ж стосується Йоана, до якого Юда відчував найбільше неприязні, той був останнім. Але Йоан не сприйняв це за докір або неповагу.

Учні схвильовано спостерігали за діями Христа. І коли черга дійшла до Петра, той здивовано вигукнув: «Господи, чи то ж Тобі мити мої ноги?»⁵ Смирення Христа краяло його

серце. Петрові стало соромно, що ніхто з учнів не зробив цієї послуги. «Що Я роблю, — сказав Ісус, — того ти нині не знаєш, але згодом зрозумієш».⁵ Однак Петро не міг спокійно дивитися на те, що Господь, Котрого він вважав Божим Сином, виконував роботу слуги. Усе його єство протестувало проти такого приниження. Петро не усвідомлював, що саме задля цього Христос і прийшов у світ. Рішучим голосом він заперечив: «Ти не помиєш моїх ніг повіки!» Христос урочисто відповів: «Якщо не вмию тебе, не матимеш частки зі Мною».⁶ Служіння, від якого відмовився Петро, символізувало вище очищення. Христос прийшов обмити людські серця від плям гріха. Не дозволяючи Христові обмити ноги, Петро відмовлявся від більш високого очищення, котре символізував цей смиренний учинок. Отже, Петро відкидав Господа. Дозволити Христові працювати для нашого очищення — не означає принизити Його. Справжня покора полягає в тому, щоб прийняти із вдячним серцем будь-який засіб, передбачений Богом для нашого спасіння, і самовіддано служити Христові.

Почувши слова: «Якщо не вмию тебе, не матимеш частки зі Мною»,⁶ Петро відмовився від своєї гордині й упертості. Думка про розлуку з Христом була для нього нестерпною. Це означало б для нього смерть. «Не тільки мої ноги, — сказав Петро, — а й руки та голову!»⁶ Ісус відповів: «Хто вмитий, тому потрібно тільки ноги обмити, бо весь чистий».⁶

Ці слова означали більше, ніж тілесне очищення. Христос говорить про вище очищення, символом якого було обмивання ніг. Людина, яка вмилася, була чистою, але ноги в сандаліях швидко запорошувалися і їх треба було обмивати знову.

[620] Так Петро і його брати були обмиті у великому джерелі, що змиває гріх і нечистоти. Христос визнав їх Своїми, хоча спокуси ще приводили їх до гріха, і знову була потрібна очищувальна благодать. Коли Христос підперезався рушником, аби змити пил з ніг учнів, Він хотів змити з їхніх сердець відчуження, заздрість і пиху. Це було набагато важливіше, аніж обмивання забруднених ніг. У тому стані духу, в якому вони тоді перебували, ніхто з них не був готовий спілкуватися зі Христом. Доки учні не були приведені до смирення й любові, доти не могли брати участі у пасхальній Вечері, або Служінні

Спомину, яке Христос був готовий встановити. Їхні серця мали бути очищені. Гордість і користолобство породжують розбрат і ненависть, але все це Ісус усунув служінням обмивання ніг. Після того почуття у всіх змінилися. Дивлячись на учнів, Ісус міг сказати: «Тепер ви чисті». Знову запанували одностайність і взаємна любов. Учні стали покірними і готовими вчитися. Усі, окрім Юди, були готові поступитися найвищим місцем. Тепер з покірним і вдячним серцем вони могли сприймати слова Христа.

Подібно до Петра і його братів, ми також були обмиті кров'ю Христа, але не раз при зіткненні зі злом наші серця забруднюються. Ми мусимо приходити до Христа, щоб отримати Його очищувальну благодать. Петро здригався від самої думки, що руки Господа і Вчителя торкатимуться його брудних ніг. Однак як часто своїми грішними, занечисченими серцями ми торкаємося серця Христа! Як же засмучують Його наш гріховний характер, суєтність і гордість! Однак ми повинні прийти до Нього з усіма нашими немочами і проблемами. Лише Він може нам допомогти. Ми не готові спілкуватися з Ним, доки не очистимося Його життєдайною благодаттю.

Продовжуючи, Ісус сказав: «І ви чисті, але не всі»⁶ Він обмив ноги також Юді, однак серце учня не покорилося Христові. Воно залишилося занечисченим.

Обмивши ноги учням, Христос одягнув Свою верхню одягу, знову сів до столу і промовив: «Чи ви знаєте, що Я зробив вам? Ви називаєте Мене Вчителем і Господом, і добре кажете, бо Я Ним є. Отже, якщо Я, Господь і Учитель, помив ваші ноги, то й ви повинні мити ноги один одному. Бо Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам. Знову й знову запевняю вас, що раб не більший від свого пана, як і посланець не більший від того, хто послав його».⁷

[621]

Христос хотів, щоб учні зрозуміли обмиванням ніг. Він аж ніяк не применшив Своєї гідності. «Ви називаєте Мене Вчителем і Господом, і добре кажете, бо Я Ним є».⁷ Оскільки Він безмежно вищий від них, то це служіння набувало особливої благодаті й ваги. Вище за Христа немає нікого, але Він узявся виконати цю принизливу роботу. Аби врятувати Свій народ від егоїзму, який перебуває в людському серці і зміцнюється

через самодогодження, Христос подав приклад упокорення, не довіряючи такої серйозної справи людині. Ісус вважав її настільки важливою, що, рівний Богові, Він виконав роль слуги щодо Своїх учнів. Коли вони змагалися за вище місце, Той, перед Ким свого часу вклониться кожне коліно, Кому ангели слави вважають за честь служити, схилився, обмиваючи ноги тим, хто називав Його Господом. Він обмив ноги і Своему зрадникові.

Своїм життям і вченням Христос залишив досконалий приклад безкорисливого служіння, котре походить від Бога. Бог не живе для Себе. Створивши світ і підтримуючи все створене, Він постійно служить іншим. Господь «велить сонцю сходити над злими і над добрими та посилає дощ на праведних і на неправедних».⁸ І це ідеальне служіння Бог доручив Своему Синові. Ісус був поставлений на чолі людства, аби Своїм прикладом навчати інших, що значить служити. Усе Його життя було підпорядковане заповіді служіння. Він служив усім і дбав про всіх. Так, Ісус жив Божим Законом і Своїм прикладом показав, як нам дотримуватися його.

Знову й знову Ісус намагався закоренити цей принцип серед учнів. Коли Яків та Йоан домагалися переваги над іншими, Христос сказав «Хто хоче між вами стати великим, той хай буде вашим слугою».⁹ Іншими словами у Моєму Царстві всі рівні. Єдина велич цього Царства — це велич покори, єдиний шлях відзначитися — служити ближнім.

Обмивши учням ноги, Христос сказав: «Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам».¹⁰ Тут не йдеться про звичайну гостинність. Він мав на думці щось більше, ніж обмивання ніг гостей від дорожнього пилу. Христос у такий спосіб установив церковний обряд. Своїм учинком Господь утвердив цей обряд покори як святу Постанову. Учні повинні виконувати його і завжди пам'ятати про Господній урок смирення та служіння ближнім.

Цей установлений Христом обряд є приготуванням до святого служіння. Якщо ми викохуємо у своєму серці гордості, зарозумілість, ворожнечу, прагнення до першості, то не можемо мати спільності із Христом. Ми не готові прийняти причастя

Його тіла й крові. Тому Христос звелів спочатку виконувати цей обряд, згадуючи про Його смирення.

Приступаючи до цього служіння, Божі діти повинні пригадати слова Господа життя й слави: «Чи ви знаєте, що Я зробив вам? Ви називаєте Мене Вчителем і Господом, і добре кажете, бо Я Ним є. Отже, якщо Я, Господь і Учитель, помив ваші ноги, то й ви повинні мити ноги один одному. Бо Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам. Знову й знову запевняю вас, що раб не більший від свого пана, як і посланець не більший від того, хто послав його. Якщо це знаєте, то ви блаженні, коли будете виконувати».¹¹ Людина має схильність підноситися над своїм братом, працювати лише для себе і в усьому шукати першості. У більшості випадків це породжує в ній злі підозри і гіркоту. Обряд, який передує Господній Вечері, має на меті усунути ці непорозуміння, звільнити людину від егоїзму і самозвеличення. Це приведе її до впокорення серця і зробить здатною служити ближнім.

Небесний Сторож присутній на такому служінні, аби спонукати кожного до дослідження серця, переконати в гріхах і дати блаженне запевнення в їх прощенні. Христос присутній там у повноті Своєї благодаті, щоб змінити егоїстичну спрямованість думок. Святий Дух оживляє почуття тих, хто наслідує приклад Господа. Коли ми згадуємо про приниження Спасителя заради нас, то наші думки, ланка за ланкою, пов'язуються в один ланцюг спогадів про велику Божу доброту, а також прихильність і ніжність наших земних друзів. Ми почнемо пригадувати забуті нами благословення й милості, якими зловживали, доброту, на яку не звертали уваги. Ми побачимо, що гіркий корінь витіснив з нашого серця дорогоцінний паросток любові. Пригадаються вади нашого характеру, занедбання обов'язків, невдячність до Бога і холодність до братів. Ми побачимо гріх у такому світлі, в якому його бачить Бог. Наші думки перестануть бути думками самовдоволення, але самоосуду й покори. Ми відчуватимемо бажання знищити будь-яку перешкоду, яка викликала відчуження між братами. Ми залишимо злі думки і слова. Гріхи будуть визнані й прощені. Упокорювальна благодать Христа наповнить душу, а Його любов об'єднає серця в благословенній гармонії.

Коли урок приготування до служіння буде належним чином засвоєний, тоді з'явиться бажання до вищого духовного життя. На це бажання відповідь божественний Свідок. Душа буде піднесена. Ми зможемо брати участь у причасті, усвідомлюючи, що наші гріхи прощені. Світло Христової праведності сповнить наш розум і храм душі. Ми побачимо Агнця Божого, «що на Себе бере гріх світу».¹²

Для тих, хто сприймає дух цього служіння, воно ніколи не стане звичайним обрядом, а постійно навчатиме нас: «Любов'ю служіть одне одному».¹³ Обмивши ноги учням, Христос засвідчив, що Він готовий виконати будь-яке служіння, яким би принизливим воно не видавалося, аби тільки зробити Своїх учнів спадкоємцями вічних багатств небесної скарбниці. Виконуючи цей обряд, Його учні зв'язують себе обітницею в такому ж дусі служити своїм братам. Коли ця постанова правильно виконується, тоді Божі діти вступають у святі взаємовідносини, допомагаючи і приносячи благословення одне одному. Вони поновлюють Заповіт, обіцяючи присвятити своє життя безкорисливому служінню. І не тільки ближнім. Поле їхньої діяльності таке ж просторе, як і в Господа. У світі надзвичайно багато людей очікують нашого служіння. Убогі, безпомічні, неосвічені є всюди. Хто спілкувався з Христом на Вечері у верхній світлиці, ті служитимуть людям, як і Він.

Ісус, Котрому служать усі, прийшов, щоб стати слугою усім. А оскільки Він служив усім, Йому теж служитимуть і поклонятимуться всі. А ті, хто стануть причасниками Його Божественного єства та поділятимуть з Ним радість споглядання спасених душ, повинні наслідувати приклад цього самовідданого служіння.

Усе це міститься в словах Ісуса: «Я дав вам приклад, щоб і ви робили так, як Я зробив вам».¹¹ Такою була мета встановленого Ним служіння. Ісус говорить: «Якщо це знаєте» [тобто якщо розумієте мету Його науки], «то ви блаженні, коли це виконуєте».¹¹

[624]

[625]

-
- ¹Матв.20:28
²Луки 22:15-18
³Луки 22:24
⁴Йоан.13:5
⁵Йоан.13:6-7
⁵Йоан.13:6-7
⁶Йоан.13:8-10
⁶Йоан.13:8-10
⁶Йоан.13:8-10
⁶Йоан.13:8-10
⁶Йоан.13:8-10
⁷Йоан.13:12-16
⁷Йоан.13:12-16
⁸Матв.5:45
⁹Матв.20:26
¹⁰Йоан.13:15
¹¹Йоан.13:12-17
¹²Йоан.1:29
¹³Гал.5:13
¹¹Йоан.13:12-17
¹¹Йоан.13:12-17

Розділ 72. «...На спомин про Мене»

(На підставі Євангелій від Матвія 26:20-29; Марка 14:17-25; Луки 22:14-23; Йоана 13:18-30)

«Господь Ісус тієї ночі, коли був виданий, узяв хліб, і благословивши, переломив і сказав: Прийміть, споживайте, це — тіло Моє, що за вас ламається. Робіть це на спомин про Мене! Так само й чашу взяв Він по вечері, і сказав: Ця чаша — Новий Завіт у Моїй крові. Робіть це кожного разу, коли будете пити, — на спомин про Мене! Бо кожного разу, як тільки будете їсти цей хліб і чашу цю пити, ви звіщаєте смерть Господа, аж поки Він прийде!».¹

Христос стояв на межі двох Заповітів і двох великих свят. Як непорочний Агнець Божий, Він був готовий принести Себе в жертву за гріх і таким чином покласти край системі символів і церемоній, яка протягом чотирьох тисяч років указувала на Його смерть. Коли Він останнього разу споживав Пасху з учнями, то встановив замість неї спеціальне служіння на спомин про Свою велику жертву. Національне юдейське свято повинно було відійти назавжди. З того часу всі послідовники Христа в усіх країнах і в усі віки мали виконувати встановлене Ним служіння.

[626] Пасху святкували на спомин (згадку) про визволення Ізраїлю з єгипетської неволі. Тоді Бог визначив, щоб з року в рік, коли діти будуть запитувати про значення цього обряду, батьки знов і знов розповідали їм його історію. Таким чином те чудове визволення мало зберігатися в пам'яті усіх ізраїльтян. Господня Вечеря встановлена на спомин про велике звільнення, здобуте смертю Христа. До Його Другого пришествя в славі й силі ми повинні дотримуватися цієї постанови. Виконуючи цей обряд, потрібно постійно згадувати про Його великий подвиг задля нас.

Під час звільнення з єгипетської неволі сини Ізраїлю їли пасху, стоячи на ногах, підперезані, з палицями в руках, готові рушати в дорогу. Така форма звершення обряду відповідала реальності, оскільки вони були готові вийти з єгипетського краю і розпочати нелегку мандрівку через пустелю.

Але за днів Христа становище змінилося. Тепер юдеям не загрожувало вигнання з чужої землі: вони жили у своїй країні. Їм був дарований спокій, тому люди споживали пасху напівлежачи. Навколо столу були розташовані лежанки (щось на зразок кушетки), на котрі возлягали гості; спираючись на ліву руку, правою брали їжу. У такому положенні гість міг покласти голову на груди того, хто сидів поруч нього. А ноги на краю кушетки міг обмивати слуга, котрий по черзі обходив зібраних.

Христос знаходився за столом з пасхальною вечерею. Перед Ним лежав пасхальний прісний хліб. На столі стояло неферментоване пасхальне вино. Христос використав ці символи, щоб представити Свою непорочну жертву. Усе, що зазнавало бродіння, було символом гріха і смерті, тому не могло символізувати «непорочного й чистого Агнця».²

«Коли вони їли, Ісус узяв хліб, поблагословив, переломив, подав їм і сказав: Прийміть, споживайте, це тіло Моє! І взявши чашу, Він віддав подяку, подав їм — і всі пили з неї. І Він промовив до них: Це кров Моя Нового Завіту, що проливається за багатьох. Запевняю вас, що більше не буду пити з плоду виноградного аж до того дня, коли його буду пити новим у Божому Царстві!»³

Юда — зрадник, теж був присутнім на святому служінні. Він прийняв від Ісуса символи Його ламаного тіла і пролітої крові. Він, звичайно, чув слова: «Робіть це на спомин про Мене».⁴ Але, сидячи в присутності Агнця Божого, зрадник обдумував свої темні плани, плекаючи зловісні, мстиві думки. [627]

Під час обмивання ніг Христос дав переконливий доказ того, що знає характер Юди. «Ви чисті, але не всі»,⁵ — сказав Він. Ці слова переконали невірного учня, що Христос читає таємниці його серця. Тепер Христос говорив ясніше. Дивлячись на учнів, Він промовив: «Не про всіх вас кажу. Я знаю, кого

вибрав, але щоб збулося Писання: Хто хліб споживає зі Мною, підняв проти Мене свою п'яту».⁶

І цього разу учні не підозрювали Юди. Разом з тим вони бачили, що Христос дуже засмучений. Усіх охопило передчуття якогось страшного, незрозумілого для них лиха. Коли ж учні мовчки їли, Ісус сказав: «Знову й знову запевняю вас, що один із вас зрадить Мене!»⁷ Учні були вражені цими словами настільки, що їх охопив жах. Вони не могли повірити, що хтось із них міг так підступно повестися з божественним Учителем. За що Його зраджувати? І кому видавати? У чиєму серці міг зародитися такий задум? Звичайно, це не міг бути хтось із улюблених дванадцятьох, які мали особливу перевагу слухати Його повчання, відчувати Його дивовижну любов, котрим, нарешті, Він виявив таку велику честь, наблизивши їх до Себе.

Коли учні усвідомили значення сказаного і пригадали, наскільки вірними завжди були Його слова, їх охопили страх і недовір'я до себе. Кожний зазирнув у власне серце, чи немає там, часом, якогось незадоволення Господом. Один за одним учні боязко запитували: «Чи не я, Господи?»⁸ Але Юда сидів мовчки. Врешті-решт Йоан з глибоким хвилюванням запитав: «Господи, хто це?»⁹ Тоді Ісус відповів: «Той, хто вмочить зі Мною рукою в мисці, — Мене видасть. Син Людський іде, як написано про Нього, але горе тій людині, що зрадить Сина Людського. Краще було б їй не народитися!»⁸ У той час, коли учні запитували: «Чи не я, Господи?», вони уважно вдивлялись один одному в обличчя. Оскільки Юда мовчав, то погляди всіх звернулися на нього. Серед розгублених запитань і вигуків Юда не почув відповіді Христа на запитання Йоана. Але тепер, щоб уникнути допитливих поглядів учнів, він подібно до інших запитав: «Чи не я це, Учителю?» Ісус спокійно відповів: «Ти сказав».¹⁰

[628] Збентежений, вражений тим, що його задуми викриті, Юда поспішно встав і покинув світлицю. Але перш ніж він вийшов, Ісус сказав йому: «Що робиш, — роби швидше!.. Отже, взявши той шматок хліба, він відразу вийшов. Була ніч».¹¹ Для зрадника ніч настала тоді, коли він пішов від Христа у нічну темряву.

Доки Юда не зробив останнього кроку, він ще мав змогу покаятися. Але відійшовши від Господа і своїх товаришів, він прийняв остаточне рішення. Юда переступив межу.

Дивним було довготерпіння Ісуса до цієї спокушуваної душі. Господь зробив усе можливе, аби спасти Юду. Хоча цей учень вже двічі погодився видати свого Господа, Ісус щоразу давав йому можливість покаятися. Читаючи таємні задуми в серці зрадника, Христос звернувся до Юди з останнім переконливим доказом Своєї божественності. Для невірного учня це був останній заклик до покаяння. Боголюдиною були використані усі засоби, щоб урятувати Юду. Хвилі милосердя, які вперто відкидала гордість Юди, поверталися до нього ще могутнішим потоком ніжної любові. Хоча викриття його гріховних планів здивувало і стривожило Юду, він не відмовився від них. Зі Святої Вечері цей лжеучень пішов, щоб здійснити свій злочинний намір.

Проголошуючи горе для Юди, Христос водночас бажав виявити милість до Своїх учнів. Він дав їм остаточний доказ Свого месіянства. «Тепер кажу вам, ще перед тим, як це станеться, — сказав Він, — щоб коли воно станеться, ви повірили, що то Я».¹² Якби Ісус промовчав і зробив вигляд, що Йому невідома майбутня Його доля, то учні могли б подумати, що Вчитель не володів Божественною передбачливістю і був незнацька захоплений кровожерливою юрбою. Ще рік тому Ісус говорив учням, що Він вибрав дванадцятьох і один із них — диявол. Тепер Його слова, звернені до Юди, свідчили: майбутня зрада була добре відома Вчителеві, і це мало утвердити віру щирих послідовників Христа під час Його приниження. А коли Юда прийде до свого жахливого кінця, учні пригадають горе, виголошене Ісусом зрадникові.

Але Спаситель мав ще одну мету. Знаючи, що Юда зрадник, Він усе ж не позбавив його Свого служіння. Учні не зрозуміли слів Учителя, які Він говорив під час умивання ніг: «І ви чисті, але не всі».¹³ Не зрозуміли вони Його і тоді, коли за столом Ісус оголосив: «Хто хліб споживає зі Мною, підняв проти Мене свою п'яту».¹³ Але пізніше, коли зміст цих слів став їм зрозумілим, вони збагнули Божі терпелівість і милосердя до людини, котра вчинила найтяжчий гріх.

Хоч Ісус знав Юду від початку, Він обмив йому ноги. Зрадникові була дана можливість разом із Христом брати участь у святій Вечері. Довготерпеливий Спаситель зробив усе можливе, аби спонукати грішника розкаятися й очиститися від скверни гріха. Це приклад для нас. Коли ми вважаємо, що хтось помиляється і грішить, то не повинні віддалятися від нього. Не можна бути байдужим до нього, залишаючи його в полоні спокуси, щоб він самотужки боровся із сатаною. Це не метод Христа. Хоч учні помилялись і були недосконалі, Він обмив їм ноги, і таким чином усі, за винятком одного, були приведені до покаяння.

Приклад Христа не дозволяє нам забороняти комусь брати участь у Вечері Господній. Звичайно, відвертий гріх виключає участь в цьому обряді винного. Цього нас навчає Святий Дух (див. 1 Кор. 5:11). Але в усіх інших випадках ніхто не має права виносити рішення про чиюсь неготовність до Господньої Вечері. Бог не дав права людям вирішувати, хто може брати участь у Вечері, а хто — ні. Бо хто здатний читати серця? Хто спроможний відрізнити пшеницю від куколю? «Тож нехай людина випробовує себе і так хай їсть хліб та п'є з чаші». А «хто їстиме цей хліб і питиме Господню чашу недостойно, буде винний супроти тіла й крові Господньої!». «Бо хто недостойно їсть і п'є, не розрізняючи Господнє тіло, той на осуд їсть і п'є».¹⁴

Коли віруючі збираються, щоб звершити ці священнодійства, серед них присутні невидимі посланці. Серед віруючих можуть бути Юда і посланці князя темряви, бо вони супроводжують тих, хто не бажає піддатися керівництву Святого Духа. Але тут також присутні небесні ангели. Жодне таке зібрання не обходиться без їхньої невидимої присутності. На зібрання, присвячене Господній Вечері, можуть прийти люди, які у своєму серці не є слугами істини і святості, але висловили бажання взяти участь у служінні Вечері. Не треба їм забороняти. Адже там перебувають свідки, котрі були присутні у верхній світлиці, коли Ісус обмивав ноги учням та Юді. За всім ходом цього служіння спостерігають очі, досконаліші за людські.

На таких зібраннях також присутній Христос через Святого Духа, щоб покласти печатку схвалення на Свою Постанову. Він

переконує людину в гріхах і пом'якшує її серце. Він зауважує найменше бажання покаятися і чекає усіх, хто приходить із розбитим серцем і в розкаянні. Усе приготовлено для прийняття такої душі. Той, Хто обмив ноги Юді, бажає обмити кожне серце від плям гріха.

Ніхто не повинен відмовлятися від участі у Вечері через те, що на зібранні можуть бути недостойні, на його думку, особи. Кожен учень Христа покликаний відкрито узяти участь у Господній Вечері і тим самим засвідчити, що приймає Ісуса як особистого Спасителя. Саме під час установленого Ним служіння Христос зустрічається зі Своїм народом і додає йому сили Своєю присутністю. Хоча це служіння можуть іноді здійснювати люди з нечистим серцем і руками, однак Христос особисто присутній тут і служить Своїм дітям. Усі, хто приходить з вірою в Нього, отримують великі благословення. Але якщо хтось нехтує цією благословенною перевагою, він зазнає втрати. До таких людей можна слушно застосувати слова: «І ви чисті, але не всі».¹³

Поділяючи з учнями хліб і вино, Христос урочисто пообіцяв стати їхнім Спасителем. Він уклав з ними Новий Заповіт, згідно з яким усі, хто приймає Його, стають Божими дітьми і співспадкоємцями із Христом. Через цей Заповіт вони одержали всі благословення, котрі Небо могло злити на них у житті земному і майбутньому. Новий Заповіт затверджений кров'ю Христа, а тому служіння Причастя повинно нагадувати учням Христа про безмежну жертву, яку Він приніс за кожного з них особисто як за члена гріховного людства.

Але служіння Вечері не повинно бути часом смутку. Воно було встановлене не з цією метою. Коли учні Господа збираються навколо Його столу, вони не повинні сумувати та журитися з приводу власних переступів або зосереджуватися на своєму минулому духовному досвіді, яким би натхненним чи, навпаки, гнітючим він не був. Недоцільно також пригадувати свої непорозуміння з братами. Усі ці питання необхідно вирішувати в період підготовки до Вечері Господньої. Самоаналіз, визнання своїх гріхів і з'ясування непорозумінь — усе це слід зробити раніше. Тепер же ми прийшли на зустріч із Христом. Нам потрібно стояти не в тіні хреста, а в його спа

сительному світлі, відкриваючи свої душі для яскравих променів Сонця Праведності. Із серцями, очищеними дорогоцінною кров'ю Христа, усвідомлюючи Його невидиму присутність, ми зможемо почути Його слова: «Мир залишаю вам, Мій мир Я даю вам. Не так, як світ дає, Я даю вам».¹⁵

Наш Господь говорить: якщо ти усвідомлюєш свій гріх, пам'ятай, що Я помер за тебе. Коли тебе гноблять і переслідують, гонять і засмучують за Моє ім'я та Євангеліє, пам'ятай про Мою любов, настільки велику, що заради тебе Я віддав Своє життя. Якщо твої обов'язки видаються надто суворими і складними, а тягар — надто важким, пам'ятай, що заради тебе Я перетерпів хрест, не зважаючи на сором і біль. Коли тебе лякають тяжкі випробування, пам'ятай, що твій Спаситель живий, щоб заступатися за тебе.

Служіння Вечері Господньої вказує на Другий прихід Христа. Воно завжди підтримувало надію в серцях учнів. Щоразу, коли учні Ісуса збиралися, щоб згадати про Його смерть, вони згадували, як Господь «узав нашу і, віддавши подяку, подав їм і сказав: Пийте з неї всі, бо це кров Моя [Нового] Завіту, що за багатьох проливається на відпущення гріхів. Та кажу вам, що віднині не питиму з цього плоду виноградного аж до того дня, коли питиму його новим з вами в Царстві Мого Отця».¹⁶ У своїх скорботах вони втішались надією на повернення Господа. Для них невимовно дорогоцінною була думка: «Бо кожного разу, як тільки будете їсти цей хліб і нашу цю пити, ви звіщаєте смерть Господа, аж поки Він прийде!»¹⁷

Ми ніколи не повинні забувати про це, натомість завжди пам'ятати про любов Ісуса та силу її впливу. Ісус установив це служіння, аби воно свідчило про виявлену до нас Божу любов. Людські душі не можуть поєднатися з Богом інакше, як тільки через Христа. Любов і єдність між братами зцементовані й увічнені любов'ю Ісуса. Лише смерть Христа змогла зробити Його любов дійовою для нас. Тільки завдяки смерті Спасителя ми можемо з радістю чекати Його Другого приходу Жертва Ісуса — основа нашої надії. На цьому зосереджується наша віра.

Обряди, які вказують на приниження і страждання нашого Господа, часто сприймаються формально. Але вони були вста-

новлені з певною метою. Наші почуття повинні відродитися, очиститися, щоб осягнути таємницю благочестя. Усі віруючі мають змогу глибше зрозуміти страждання Христа заради нашого спасіння. «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський, щоб кожний, хто вірить у Нього, не загинув, але мав вічне життя».¹⁸ Ми повинні споглядати Голгофський хрест, на якому був розп'ятий Спаситель. Інтереси вічності вимагають, щоб ми виявили віру в Христа.

Наш Господь сказав: «...Якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя... Бо Моє тіло — справжня пожива, а Моя кров — справжній напій».¹⁹ Це справедливо і щодо нашої фізичної природи. Навіть земним життям ми зобов'язані смерті Христа. Хліб, який ми споживаємо, викуплений Його ламаним тілом. Вода, котру ми п'ємо, викуплена Його пролітою кров'ю. Кожна людина, праведна і грішна, споживаючи щоденний хліб, живиться тілом і кров'ю Христа. Голгофський хрест закарбований на кожній хлібині, він віддзеркалюється у кожному джерелі води. Саме таким змістом Христос наповнив символи Своєї великої Жертви. Світло, яке сяє з тієї пам'ятної Вечері у верхній світлиці, освячує нашу щоденну їжу. Сімейний стіл стає ніби Господнім столом, а кожна страва — таїнством.

Наскільки ж важливішими є слова Христа щодо нашого духовного життя. Ісус сказав: «Хто їсть Моє тіло і п'є Мою кров, той має вічне життя». Лише приймаючи життя, віддане за нас на Голгофському хресті, ми можемо жити святим життям. І приймаємо ми це життя через прийняття Його слова і виконання того, що Він повелів. Тоді ми стаємо одним цілим з Ним. «Хто споживає Моє тіло і п'є Мою кров, той перебуває в Мені і Я в ньому. Як ото послав Мене живий Отець, — і Я живу через Отця, — так і той, хто буде споживати Мене, житиме через Мене».²⁰ Ці тексти особливо стосуються Господньої Вечері. Коли ми з вірою роздумуємо про велику жертву Господа, наша душа наповнюється духовним життям Христа. Людина отримуватиме духовну силу від кожної Вечері. За допомогою цього служіння поновлюється живий зв'язок віруючого з Христом, а через Нього — з Отцем. Особливим чином Вечеря об'єднує з Богом тих людей, котрі відчувають свою залежність від Нього.

Коли приймаємо хліб і вино, які символізують ламане тіло і пролиту кров Христа, то подумки беремо участь у тій Вечері, котра відбулася колись у верхній світлиці в Єрусалимі. Ми ніби проходимо через сад, освячений муками Христа, Котрий поніс гріхи світу. Ми стаємо також свідками боротьби, за допомогою якої здобує наше примирення з Богом. Ми бачимо Христа, розп'ятого за нас.

Споглядаючи розп'ятого Спасителя, ми краще розуміємо ціну і значення жертви, принесеної Величністю Небес. Перед нами постає План спасіння у всій своїй славі, і роздуми про Голгофу пробуджують у наших серцях живі святі почуття. Ми будемо прославляти Бога й Агнця серцем і устами, тому що гордість та самозакоханість не можуть жити в душі, котра пам'ятає про Голгофські страждання.

Хто споглядає незрівнянну любов Спасителя, той матиме високі помисли, його серце очиститься і характер зазнає перетворення. Така людина буде світлом для світу; певною мірою вона відобразить таємничу Божу любов. Чим більше будемо роздумувати про хрест Ісуса, тим краще зрозуміємо слова апостола: «А я не став би хвалитися нічим іншим, як тільки хрестом Господа нашого Ісуса Христа, яким для мене розп'ятий світ, а я для світу».²¹

[634]

[635]

¹ 1Кор.11:23-26² 1Петр.1:19³ Марк.14:22-25⁴ Луки 22:19⁵ Йоан.13:11⁶ Йоан.13:18⁷ Матв.26:21⁸ Матв.26:22-24⁹ Йоан.13:25⁸ Матв.26:22-24¹⁰ Матв.26:25¹¹ Йоан.13:27¹² Йоан.13:19¹³ Йоан.13:11,18¹³ Йоан.13:11,18¹⁴ 1Кор.11:27-29¹³ Йоан.13:11,18¹⁵ Йоан.14:27

¹⁶Матв.26:27-29

¹⁷1Кор.11:26

¹⁸Йоан.3:14-15

¹⁹Йоан.6:53-55

²⁰Йоан.6:54,56,57

²¹Гал.6:14

Розділ 73. «Нехай серце ваше не тривожиться...»

(На підставі Євангелія від Йоана 13:31-38; 14-17 розділи)

Дивлячись на Своїх учнів з божественною любов'ю і співчуттям, Христос сказав: «Нині прославився Син Людський, і Бог прославився в Ньому». ¹ Юда вийшов зі світлиці, і Христос залишився з одинадцятьма учнями. Він бажав поговорити про близьку розлуку з ними, але спершу показав їм велику мету Своєї праці. Ісус завжди пам'ятав про неї і радів, оскільки всі Його приниження і страждання мали прославити Ім'я Отця. На це передусім Ісус і спрямував думки учнів.

Потім, ласкаво назвавши їх дітьми, Він сказав: «Я з вами буду недовго. Будете Мене шукати, і як Я казав юдеям, — куди Я іду, ви не можете прийти, — те й вам нині кажу». ²

Учні не зрозуміли цих слів; їх охопив страх. Вони ще тісніше згуртувалися навколо Спасителя. Їхній Наставник і Господь, улюблений Учитель і Друг, був для них дорожчий за життя. Вони шукали в Нього допомоги в усіх своїх труднощах та розради у смутку і розчаруваннях. Тепер Він мав залишити їх — таких слабких і безпорадних. Похмурі передчуття наповнили їхні серця.

[636] Але слова Спасителя були сповнені надії. Він знав, що ворог нападатиме на них, причому лукавство сатани найбільш успішне тоді, коли людина пригнічена труднощами. Тому Ісус перевів їхню увагу з «видимого» на «невидиме». ³ Він спрямував їхні думки від земних поневірянь до небесної домівки.

«Хай не тривожиться ваше серце, — сказав Він. — Вірте в Бога і в Мене вірте. В домі Мого Отця багато осель. А якби не так, то Я сказав би вам: йду приготувати вам місце. І коли піду та приготую вам місце, то Я знову прийду і візьму вас до Себе, щоб де Я, там і ви були. А куди Я йду, ви дорогу знаєте». ⁴ Заради вас Я прийшов у цей світ. Я працюю для вас. І якщо відійду звідси, то так само працюватиму для вашого добра. Я

прийшов у світ, щоб відкрити Себе вам і щоб ви увірували. Я їду до Отця — співпрацювати з Ним заради вас.

Учні даремно тривожилися: відхід Христа не означав вічної розлуки. Він ішов, щоб приготувати місце для них, прийти знову і забрати їх до Себе. Коли ж Він готуватиме для них оселі, вони удосконалюватимуть свої характери, уподібнюючись до свого Вчителя.

Проте учні були збентежені. Хома, якого завжди мучили сумніви, сказав: «Господи, ми не знаємо, куди Ти йдеш. Тож як можемо знати дорогу?» Ісус відповів: «Я є дорога, і правда, і життя! Ніхто не приходить до Отця, якщо не через Мене. Якби ви Мене знали, то знали б і Мого Отця. Відтепер знаєте Його і бачили Його!»⁴

До Небес веде лише одна дорога. Неможливо, щоб кожен ішов власною дорогою. Христос наголосив: «Я є Дорога... Ніхто не приходить до Отця, якщо не через Мене».⁴ Відколи в Едемі була виголошена перша євангельська проповідь і було проголошено, що насіння жінки зітре голову змія, Христос був піднесений як Дорога, Правда і Життя. Він був Дорогою, коли жив Адам; коли Авель приніс перед Богом кров заколеного ягняти — символ крові Викупителя. Христос був Дорогою, якою спасалися патріархи і пророки. Він — єдина Дорога, якою можемо прийти до Бога.

«Якби ви Мене знали, то знали б і Мого Отця. Відтепер знаєте Його і бачили Його!»⁴ Але й тепер учні не зрозуміли. «Господи, покажи нам Отця, — вигукнув Филип, — і цього нам вистачить».⁵

Вражений цим нерозумінням, Христос запитав здивовано: «Стільки часу Я з вами, і ти не знаєш Мене, Филипе? Як же ти говориш: Покажи нам Отця? Хіба ж ти не бачиш Отця в ділах, котрі Він робить через Мене? Хіба Ти не віриш, що Я прийшов свідчити про Отця? Як же ти говориш: Покажи нам Отця? Хто бачив Мене, той бачив і Отця». Ставши Людиною, Христос залишався Богом.

Хоча Він принизив Себе, прийнявши людське єство, однак не втратив Своєї Божественної природи. Лише Христос міг представити Отця людям, а учні мали перевагу бути свідками Божого об'явлення протягом трьох років.

«Вірте Мені, що Яв Отці, а Отець у Мені. Якщо ж ні, то через Мої діла повірте Мені». ⁶ Їхня віра могла базуватися на доказах, виявлених у Його вчинках. Таких справ жодна людина сама ніколи не робила і зробити не може. Учинки Христа свідчать про Його Божественність. У Ньому відкривався Отець.

Якби учні повірили в живий зв'язок між Отцем і Сином, то їхня віра не похитнулася би під час страждань і смерті Христа заради спасіння гинучого світу. Христос намагався привести їх від маловір'я до високого духовного життя, яке вони могли мати, якби зрозуміли, що Він — Бог у тілі. Ісус бажав, щоб учні усвідомили: віра повинна провадити їх до Бога і зміцнюватись у Ньому. Як ревно і наполегливо наш милосердний Спаситель намагався приготувати Своїх учнів до бурі спокус, яка незабаром мала захопити їх! Він бажав, щоб вони повністю поклалися на Бога.

Коли Христос говорив ці слова, на Його обличчі сяяла Божа слава, і всі присутні, із захопленням вслухаючись у них, відчували шанобливий страх. Серця учнів все більше горнулися до Нього. І чим сильнішою була їхня любов до Христа, тим більше вони наближались один до одного. Учні відчували надзвичайну близькість Неба, і почуті слова були для них Посланням Небесного Отця.

[638] «Знову й знову запевняю вас, — продовжував Христос, — хто вірить у Мене, той робитиме діла, які Я роблю». ⁷ Спаситель прагнув, щоб Його учні зрозуміли, з якою метою Його божественна природа з'єдналася з людською. Він прийшов у світ явити Божу славу, аби людина була піднесена її відновлювальною силою. Бог відкривався в Ісусі, щоб Він міг відкритися в учнях. У Своєму житті Ісус виявив такі риси і здібності, які люди можуть отримати лише через віру в Нього. Усі Його послідовники здатні досягти тієї ж досконалості в людській природі, якою володів Він, але за умови: якщо вони підкоряться Богові так, як це зробив Він...

«Навіть більші від них [діл] зробить, бо Я іду до Отця». ⁷ Ці слова Христа не означають, що Його учні творитимуть величніші за Його діла, але їхнє служіння набуде більшого розмаху. Він мав на увазі не тільки чудеса, а й все, що звершуватиметься під впливом Святого Духа.

Після вознесіння Господа учні усвідомили, що Його обітниця виконалася. Розп'яття, воскресіння і вознесіння Христа стали для них дійсністю. Вони пересвідчилися в дослівному виконанні пророцтва. Оскільки учні раніше досліджували Писання, то тепер сприймали все, записане в них, з небувалою вірою та переконливістю. Вони знали: Божественний Учитель був саме Тим, Ким Він і проголосив Себе. Коли ж вони розповідали про свій досвід і звеличували Божу любов, людські серця лагіднішали й упокорювалися, і багато увірувало в Ісуса.

Обітниця, яку Ісус дав Своїм учням, стосується і Його Церкви аж до кінця часу. Бог бажав, щоб Його величний План спасіння людей приніс щедрі плоди. Усі, котрі не покладаються на власні сили і здібності, але працюють з вірою в те, що Бог може здійснити через них, неодмінно побачать виконання Його обітниці: «Навіть більші від цих [діл] зробить, бо Я іду до Отця».

Досі учні ще не уявляли собі безмежної сили і можливостей Свого Спасителя. Ісус сказав їм: «Дотепер ви не просили нічого в Моє ім'я». ⁸ Він пояснив, що секрет успіху залежатиме від їхнього прохання про силу й благодать у Його ім'я. Спаситель стоятиме перед Отцем, аби приносити благання за них. Молитву покірного прохача Він подає як Своє особисте прохання. Кожна щира молитва буде почута на Небі. Вона може бути висловлена не так красномовно, але якщо в неї вкладене серце, вона здійснюється до Святині, де служить Христос, і Він представляє її перед Отцем очищеною від незграбних та неясних слів, прекрасною мовою Божої досконалості.

[639]

По дорозі щирості і чесності зустрічається чимало перешкод, але в кожному такому випадку ми повинні вбачати заклик до молитви. Жодна людина не може подолати перешкоду власними силами, без Божої підтримки. Це джерело відкрите і для найслабших. «І що тільки попросите в Моє ім'я, — сказав Ісус, — те й зроблю, щоб прославився Отець у Сині. Коли про щось попросите в Моє ім'я, — Я те зроблю». ⁹

«В Моє ім'я», — спонукував Христос молитись учнів. Усі Його послідовники повинні звертатися до Бога в Ім'я Христа. За них була принесена велика жертва, і вони цінні в очах Господа. Оскільки їм зарахована праведність Христа, вони

стали дорогими для Нього. Заради Христа Господь прощає усіх, котрі бояться Його. Він уже не дивиться на них як на грішників, але бачить в них подібність до Його Сина, у Котрого вони вірять.

Господь засмучується, коли Його народ недооцінює себе. Він бажає, щоб вибране насіння оцінювало себе відповідно до заплаченої за них ціни. Вони потрібні Богові, інакше Він не послав би Свого Сина викупити їх ціною таких страждань. Він має справу для них, і Йому приємно, коли вони просять у Нього багато для прославлення Його Імені. Вони можуть сподіватися великих звершень, якщо вірять у Його обітниці.

Але молитися в Ім'я Христа означає набагато більше. Це значить прийняти Божий характер, виявляти Його дух і чинити Його діла. Кожна обітниця Спасителя містить певну умову: «Якщо любите Мене, — говорить Ісус, — ви будете зберігати Мої Заповіді».¹⁰ Він спасає людей не в гріхах, але від гріхів; і хто любить Його, ті виявлять свою любов у послусі.

Справжній послух іде від серця. Він виникає в серці під впливом Христа. І якщо ми не опираємося цьому впливові, то Він настільки зіллється з нашими думками і цілями, так узгодить наші серця і думки зі Своєю волею, що, підкоряючись Йому, ми будемо виконувати не що інше, як свої бажання. Очищена й освячена воля людини знайде найбільше задоволення в служінні Йому. Якщо ми пізнаємо Бога так, як нам це дано згори, тоді наше життя стане прикладом безперервного послуху. Завдяки правильному розумінню Христа і спілкуванню з Богом, ми починаємо ненавидіти гріх.

[640]

І як Христос у Своєму людському єстві жив згідно із Законом, так зможемо жити й ми, якщо отримаємо силу від Господа. Але ми не повинні перекладати нашу відповідальність на інших та очікувати від них вказівок. Не можна залежати від людської поради. Господь так охоче навчить нас виконувати наші обов'язки, як Він учить цього інших. Якщо ми приходимо до Нього з вірою, Він відкриє нам Свої таємниці. Серця наші палатимуть, коли Господь наблизатиметься, щоб спілкуватися з нами, як Він спілкувався з Енохом. Люди, які вирішили не робити нічого неугодного Богові, після спілкування з Ним знатимуть, яким шляхом іти далі. Вони отримають не лише

мудрість, а й силу для послуху і служіння. Так обіцяв Христос, тому що Йому, як Главі й Представникові людства, було дано «усе» для задоволення потреб грішних людей. «І чого тільки попросимо, одержимо від Нього, бо зберігаємо Його Заповіді і робимо те, що Йому до вподоби». ¹¹

Перш ніж принести Себе в жертву, Христос прагнув дати Своїм послідовникам найважливіший і найдосконаліший дар, завдяки якому вони матимуть доступ до невичерпних джерел благодаті. «І Я попрошу Отця, і дасть вам іншого Утішителя, щоб навіки перебував з вами, — Духа Істини, Якого світ не може прийняти, бо не бачить Його і не знає [Його]. А ви знаєте Його, бо Він при вас перебуває, і у вас буде Він. Я не залишу вас сиротами, прийду до вас». ¹²

Дух і до того часу був у світі; Він працював над людськими серцями від самого початку здійснення Плану спасіння. Але доки Христос був на Землі, учні не мали потреби в іншому Помічникові. Лише після того, як вони були позбавлені Його присутності, то відчували потребу в Святому Дусі, і Він був даний їм.

Дух Святий — це Представник Христа, позбавлений людської подобі і тому незалежний. Христос, обмежений людським тілом, не міг бути присутнім на кожному місці. Тому Він повинен був піти до Отця, а для блага учнів послати Духа, Який продовжував би Його справу на Землі. Після того ніхто вже не матиме переваги через те, що живе там же, де Христос, або близько спілкується з Ним у тілі. Через Святого Духа Спаситель став доступний усім. У такому розумінні Він став ближче до них, ніж у час Свого перебування на Землі.

«А хто Мене любить, того полюбить і Мій Отець, і Я любитиму його, і з'явлюся йому Сам». ¹³ Ісус читав майбутнє Своїх учнів. Він знав, що одного з них поведуть на ешафот, другого розіпнуть на хресті, третього вишлють на безлюдний морський острів, а інших будуть переслідувати і вбивати. Він підбадьорював їх, обіцяючи, що в усякому випробуванні буде поряд з ними. Ця обітниця не втратила своєї сили. Господь знає все про Своїх вірних слуг, котрі заради Нього страждають у в'язницях або заслані на безлюдні острови. Він потішає їх Своєю присутністю. Коли, відстоюючи істину, віруючий опи-

[641]

няється перед несправедливим судом, Христос стоїть поруч із ним. Усі звинувачення, скеровані проти християнина, падають на Христа. Ісуса знову і знову осуджують в особі Його учнів. Якщо послідовник Христа кинутий у в'язницю, Спаситель з любов'ю потішає його. Коли людина приймає заради Нього мученицьку смерть, Христос говорить: «...І Живий. І був Я мертвий, і ось Я живий на віки віків. І Я маю ключі від смерті й від аду».¹⁴ Життя, принесене в жертву задля Ісуса, буде збережене для вічної слави.

Усякого часу і на кожному місці, у всякому горі й скорботі, коли майбутнє здається похмурим і непевним, коли відчуваємо себе безпорадними і самотніми, нам посилається Утішитель як відповідь на молитву віри. Обставини можуть розлучити нас із нашими земними друзями, але жодні події, жодна відстань не зможуть розлучити нас із небесним Утішителем. Де б ми не були, куди б не йшли, Він завжди по правиці в нас, аби підтримувати, допомагати, підіймати і підбадьорювати.

Учні і цього разу не зрозуміли духовного змісту слів Христа, і Господь знову пояснив їхнє значення. Ісус сказав, що відкриватиметься їм через Духа. «Утішитель — Дух Святий, Якого Отець пошле в Моє Ім'я, Той вас навчить усього».¹⁵ Отже, ви не будете більше говорити: не можу цього зрозуміти. Не будете більше дивитися, ніби крізь тьмяне скло. Тоді зможете «разом з усіма святими ... зрозуміти, що то за ширина й довжина, висота й глибина, і пізнати Христову любов, яка сягає за межі пізнання».¹⁶

[642]

Учні мали нести свідчення про життя і вчинки Христа. Через них Він, Господь, промовлятиме до всіх людей на Землі. Але приниження і смерть Христа на Голгофі обернулись для них великими випробуваннями і розчаруванням. Щоб після цих подій учні все ж могли викладати істину ясно і правильно, Ісус обіцяв їм Утішителя, Котрий «пригадає вам усе, що Я вам говорив».¹⁵ «Ще багато чого Я маю сказати вам, —

продовжував Ісус, — але тепер ви не можете знести. Коли ж прийде Він, Дух Істини, то поведе вас до повної істини, бо не від Себе буде говорити, але що почує, те й говоритиме, і сповістить вам, що має настати. Він Мене прославить, бо від Мого одержить і сповістить вам».¹⁷ Христос відкрив учням

глибокі істини. Але для них виявилось найважчим зберігати Його науку відмінною від традицій і приписів книжників та фарисеїв. Вони були навчені приймати слова рабинів за голос Божий, і це правило ще мало вплив на їхній розум, керувало почуттями. Земні ідеї, дочасні речі продовжували посідати чільне місце в їхній свідомості. Вони не розуміли духовної природи Христового Царства, хоч Він їм не раз це пояснював. Апостоли перебували в розгубленості і не могли збагнути значення Писань, які представляв їм Христос. Багато з його повчань, здавалося, були майже забуті ними. Ісус бачив, що вони не розуміють справжнього значення Його слів. Сповнений співчуття до них, Він обіцяв, що Дух Святий пригадає їм усе, що Він говорив. Ще залишалось багато неказаного, бо учні на той час не могли збагнути усього. Пізніше це і було відкрито Духом, Котрий збудив їхній розум для усвідомлення небесного. «Коли ж прийде Він, Дух Істини, — сказав Ісус, — то поведе вас до повної істини».¹⁷

Утішитель названий «Духом істини». Його завдання — визначати істину і відстоювати її. Спочатку Він оселяється в серці як Дух істини і тому стає Утішителем. Істина приносить розраду і мир, чого не може дати омана. Сатана опановує людським розумом через оманливі теорії й традиції. Спрямовуючи людей до фальшивих ідеалів, він спотворює їхній характер. Святий Дух промовляє до них через Писання і закарбовує істину в серці. Таким чином викривається гріх і омана усувається з душі. Отже, завдяки Духові правди, Який діє через Слово [643] Боже, Христос повертає до Себе Свій вибраний народ.

Говорячи учням про служіння Святого Духа, Ісус намагався надихнути їх радістю і надією, якими було сповнене Його серце. Він радів, оскільки мав змогу забезпечити Своїй Церкві потрібну допомогу. Дух Святий — це найбільший з усіх дарів, які Він міг просити в Отця для духовного піднесення Свого народу. Дух мав діяти як відновлювальна Сила, і без Нього жертва Христа була б даремною. Сила зла утверджувалася протягом століть, а покірність людей сатанинській неволі гідна подиву. Опиратися гріхові і перемагати його можна було лише завдяки могутньому впливові Третьої Особи Божества — Духа Святого, Котрий виявляє Себе не у видозміненій енергії, а

у всій повноті Божественної сили. Дух робить ефективною діяльність Спасителя світу. Дух очищає серце. Через Нього віруючий стає причетним до Божественної природи. Христос дав Свого Духа як Божественну силу для перемоги над усіма успадкованими й набутими нахилами до зла.

Тим самим Він закарбував у Церкві Свій характер.

Ісус сказав про Святого Духа: «Він Мене прославить».¹⁷ Спаситель прийшов, щоб прославити Отця, відкривши Його любов. Так і Дух повинен прославити Христа, відкриваючи світові Його благодать. Божий образ має бути відновлений у людині, тому що бездоганний характер Божих дітей прославляє Бога і Христа.

«Прийшовши, Він (Дух істини) обвинуватить світ за гріх, за праведність і за суд».¹⁸ Проповідь Слова була б даремною без постійної присутності й допомоги Святого Духа. Лише Він є справжнім Учителем Божественної істини. Істина пробудить сумління і змінить життя лише тоді, коли Святий Дух відкриє цю істину серцю. Людина може докладно пояснювати кожен букву Слова Божого, знати всі Божі Заповіді й обітниці, але якщо Дух Святий не закарбує істини в серці, жодна душа не впаде на Сkelю і не розіб'ється. Без участі Святого Духа ані освіта, ані найбільші переваги не можуть зробити людину носієм світла. Насіння Євангелія не зійде, якщо воно не буде пробуджене до життя Небесною росою. Перед тим, як була написана перша книга Нового Завіту і виголошена перша євангельська проповідь після вознесіння Христа, Святий Дух зійшов на об'єднаних у молитві апостолів. Після цього їхні вороги говорили: «...Ви наповниш Єрусалим вашою наукою».¹⁹ Христос обіцяв Своїй Церкві дар Святого Духа; ця обітниця належить нам так само, як і першим учням, але, як і будь-яка інша обітниця, вона дана на певних умовах. Чимало людей вірять в обітниці Господні і на повний голос заявляють, що вони належать їм. Вони говорять про Христа і Святого Духа, проте не мають жодної користі від цього. Вони не підкоряють свою душу керівництву Божественної сили. Ми не можемо використовувати Святого Духа, але Дух повинен використовувати нас. Бог діє серед Свого народу через Духа, викликаючи «за Своєю доброю волею... і бажання, і дію».²⁰ Але чимало

[644]

людей не бажають підкоритися такому керівництву. Вони продовжують керуватися власним розумом. Саме тому вони не приймають небесного дару. Дух дається лише тим, хто покійно покладається на Бога, чекає Його керівництва і милості. Люди повинні бути готовими просити й отримувати Божу силу — лише тоді вони керуватимуться нею. Це обіцяне благословення, яке людина може отримати через віру, приносить із собою інші благословення. Воно дається за багатством благодаті Христа, Котрий готовий дати кожній душі стільки, скільки вона може прийняти.

У Своїй розмові з учнями Ісус не торкався теми Своїх страждань і смерті. Його останнім Заповітом був Заповіт миру. Спаситель сказав: «Мир залишаю вам, Мій мир Я даю вам. Не так, як світ дає, Я даю вам. Хай не тривожиться ваше серце і не лякається».²¹

Перш ніж покинути верхню світлицю, Спаситель запропонував Своїм учням заспівати величальну пісню. Його спів не був скорботним плачем. Це був радісний пасхальний гімн:

«Хваліте Господа, всі племена,
Прославляйте Його всі народи,
Бо зміцнилось Його милосердя над нами,
А правда Господня навіки!
Алілуя!»²²

Відспівавши, вони вийшли з дому, пройшли залюдненими вулицями, минули міські ворота і рушили до Оливної гори. [645] Ішли повільно; кожний думав про своє. Коли вони почали сходити на гору, Ісус промовив з глибоким сумом: «Ви всі спокуситесь Мною цієї ночі, бо написано: Уражу пастиря — і розсіються вівці отари».²³ Учні слухали ці слова зі смутком і здивуванням. Вони пригадали, як у синагозі в Капернаумі Христос говорив, що Він є Хлібом життя, і через те багато хто спокусився і відійшли від Нього. Але ці дванадцятьоро не залишили свого Господа. Петро від імені своїх братів заявив про вірність Христові. Тоді Спаситель сказав: «Чи не дванадцятьох вас Я вибрав? Але один з вас є дияволом».²⁴ У верхній горниці

Ісус провістив, що один із дванадцятьох зрадить Його, а Петро зречеться Спасителя. Але тепер слова Ісуса стосувалися їх усіх.

Петро рішуче заперечив: «Хоч і всі спокусяться, — але не я!» У верхній світлиці він заявив: «За Тебе я душу свою покладу!»²⁵ Ісус попередив його, що саме цієї ночі він зречеться свого Спасителя. І знову Христос повторює застереження: «Запевняю тебе, що ти нині, цієї ж ночі, перш ніж двічі заспіває півень, тричі відречешся від Мене!» Але Петро ще сильніше запевнював: «Хоч мав би я вмерти з Тобою, — все одно не відречуся від Тебе! Так само і всі казали».²⁵ У своїй самовпевненості вони заперечували те, на чому двічі наголосив Господь, Котрий знав усе. Вони не були готові зустріти випробування; тільки коли їх здолає спокуса, вони усвідомлять свою немічність.

Коли Петро запевняв, що піде за своїм Господом і в темницю, і на смерть, він, безперечно, був упевнений в цьому, упевнений у кожному своєму слові, проте не знав самого себе. У його серці були приховані зерна зла, які за відповідних умов могли прорости. Якби він не усвідомив цієї небезпеки, вони могли б призвести його до вічної загибелі. Спаситель бачив у ньому самолюбство і самовпевненість, які іноді перемагали в ньому навіть любов до Христа. Життя виявило в ньому нерішучість, деякі непереможені гріхи, легковажність, неосвячений характер і нездатність протистояти спокусам. Урочиста пересторога Христа — це заклик до дослідження наших сердець. Петро повинен був перестати довіряти собі, а більш глибоко повірити Христові. Якби він покійно прийняв застереження, то благав би Пастиря отари зберегти своїх овець. Коли Петро почав тонути на Галілейському морі, він вигукнув: «Господи, спаси мене!».²⁶ Тоді Христос простягнув Свою руку і підтримав його. Так само й тепер, якби він звернувся до Ісуса з благанням: «Спаси мене від мене самого», то отримав би допомогу. Але Петро відчув, що йому не довіряють, і це видалося йому жорстоким. Він образився і через це став ще більш самовпевненим.

Ісус із співчуттям дивиться на Своїх учнів. Він не може звільнити їх від випробувань, однак потішає і запевняє їх, що розірве кайдани смерті і Його любов до них ніколи не згасне.

[646]

«А після Мого воскресіння Я випереджу вас у Галилеї»,²⁷ — сказав Ісус. Ще перед своїм зреченням Ісуса учні отримали запевнення в Його прощенні. Тому після Його смерті і воскресіння вони знали, що прощені і дорогі серцю Христа.

Ісус та учні прямували до Гефсиманського саду, розташованого біля підніжжя Оливної гори. Це було відлюдне місце, де Він часто роздумував і молився. Спаситель пояснював Своїм учням, з якою місією прийшов у світ та який духовний зв'язок вони повинні підтримувати з Ним. Тепер же Христос проілюстрував цей урок наочним прикладом. Зауваживши в яскравому місячному сяйві розквітлу виноградну лозу, Він звернув увагу учнів на неї, використовуючи як символ.

«Я є справжня Виноградна Лоза»,²⁸ — сказав Господь. Замість того, щоб вибрати Своїм символом граціозну пальму, гордовитий кедр чи міцний дуб, Ісус обирає виноградну лозу з її чіпкими вусиками. Пальма, кедр чи дуб виростають без усякої допомоги. Вони не мають потреби в опорі. А виноградній лозі потрібні підпорки, навколо яких вона обвивається і таким чином здіймається вгору. Так само й Христос у Своїй людській подобі залежав від Божественної сили. «Не можу Я Сам від Себе робити нічого»,²⁹ — говорив Він.

«Я є справжня Виноградна Лоза». Юдеї завжди вважали виноград найблагороднішою рослиною, символом витривалості, бездоганності і родючості. Ізраїль був представлений виноградною лозою, яку насадив Бог в Обітованому краї. Юдеї надіялися на спасіння через приналежність до Ізраїлю. Але Ісус сказав: «Я є справжня Виноградна Лоза». Отже, не думайте, що через родинні зв'язки з Ізраїлем ви станете причетними до Божого життя, спадкоємцями Його обітниць. Духовне життя ви можете знайти лише в Мені.

«Я є справжня Виноградна Лоза, а Мій Отець — Виноградар». Небесний Отець насадив цю прекрасну Лозу на пагорбах Палестини, Він Сам був її Виноградарем. Багатьох приваблювала краса Виноградни, і вони визнавали її Божественне походження. Але для ізраїльських керівників вона була, мов корінь із сухої землі. Вони поламали її, потоптали грішними ногами. Вони навіть планували знищити її. Однак Небесний Виноградар завжди пам'ятав про Свою виноградну Лозу. Люди навіть

[647]

гадали, що Лоза вже знищена, а Він узяв і посадив її з іншого боку стіни. Тепер її стовбур був схований від жорстоких людських нападів. Але галузки звисали через стіну. Вони свідчили, що виноградна Лоза продовжує жити. Через них до Виноградини могли прищепитися інші галузки. Вони також могли приносити багаті плоди, які збирали перехожі.

«Я є Виноградна Лоза, ви — галузки»,³⁰ — сказав Христос до учнів. Хоча Він збирався залишити їх, проте духовна спільність із Ним мала залишатися незмінною. Зв'язок між галузками і лозою, сказав Він, символізує ваш зв'язок зі Мною. Пагінець, прищеплений до живої лози, волокно за волокном, жилка за жилкою вростає у стовбур виноградини. Таким чином життя лози стає життям галузки. Так само й мертва в беззаконні і гріхах душа приймає життя через зв'язок із Христом. Через віру в Нього як особистого Спасителя людина з'єднується з Богом. Грішник поєднує своє безсилля з міццю Христа, свою порожнечу — з Його повнотою, свою кволість — з Його могутністю. У нього народжуються Христові думки. Божественна природа Христа торкається нашої людської природи, а наша людська — небесної. Отже, за посередництвом Святого Духа людина стає причетною до Божественної природи. Вона прийнята через Улюбленого Сина.

[648] Цю одного разу встановлену єдність із Христом необхідно зберігати. Христос заповідав: «Перебувайте в Мені, а Я — у вас. Як галузка не може приносити плоду сама по собі, якщо не буде на виноградній лозі, так і ви, якщо не будете перебувати в Мені».³¹ Це не випадковий дотик, не тимчасовий зв'язок. Гілка стає частиною живої виноградної лози. Від кореня до галузок безперервно й безперешкодно передаються життя, сила та родючість. Галузка, відокремлена від виноградини, не може жити. Так і ви, сказав Ісус, не зможете жити без Мене. Життя, яке ви прийняли від Мене, може підтримуватися тільки через безперервний зв'язок зі Мною. Без Мене ви не можете перемогти жодного гріха, протистояти жодній спокусі.

«Перебувайте в Мені, а Я — у вас». Перебувати в Христі — значить безперервно приймати Його Дух і жити життям беззастережного служіння Йому. Зв'язок між людиною і Богом повинен бути постійним. Як галузка безперервно тягне соки

з живої виноградини, так і ми повинні з'єднатися з Ісусом та через віру отримувати від Нього силу і досконалість Його характеру.

Корінь посилає свої життєдайні соки галузкам — аж до найвіддаленіших пагінців. Так само і Христос посилає кожному віруючому потік духовних сил. Доки душа з'єднана з Христом, їй не загрожує небезпека засохнути або померти.

Запашні плоди на гілках лози свідчать про її життя. «Хто перебуває в Мені, — сказав Ісус, — а Я в ньому, той приносить рясний урожай, бо без Мене не можете робити нічого». Якщо живемо вірою в Божого Сина, то всі без винятку плоди Духа будуть видимі в нашому житті, і жоден з них не пропаде.

«Мій Отець — Виноградар. Усяку галузку в Мені, що не приносить плоду, Він відтинає».³² Ззовні живець може видаватися сполученим з виноградиною, хоч насправді не мати з нею живого зв'язку. У такому разі не відбудеться жодного зростання, а отже, не буде й родючості. Саме таким зовнішнім, формальним може бути і наш зв'язок із Христом без справжнього єднання з Ним через віру. Називаючи себе віруючими, люди приєднуються до Церкви, і лише їхній характер і поведінка свідчать, чи перебувають вони у зв'язку з Христом. Якщо вони не приносять плодів, то це оманливі галузки. Не маючи живого зв'язку з Христом, вони такі ж мертві, як суха гілка. «Хто в Мені не перебуває, — сказав Христос, — буде відкинений геть, мов та гілка, і всохне; їх збирають і кидають у вогонь, і вони згорають».³³

[649]

«А всяку (гілку), що родить плід, очищає, щоб рясніше родила».³² Один із дванадцятьох обраних Христом учнів незабаром мав бути відрізаний, як суха галузка, а інші зазнають важкого випробування, як гілки під лезом ножа садівника. Ісус послідовно й терпляче пояснював учням мету Виноградаря. Обрізування завдає гілкам болю, але ніж тримає Небесний Отець. Він чинить це не безжалісною рукою і не з байдужим серцем. Деякі галузки стеляться по землі. їх необхідно звільнити від предметів, за які вони вчепилися своїми вусиками, щоб дати їм можливість підійматися до Неба і знаходити підтримку лише в Бога. Надмірне листя теж забирає життєві соки від плодів, а тому мусить бути відсічене. Непотрібні пагінці

мають бути відтії, щоб дати доступ цілющим променям Сонця Праведності. Виноградар відрізає усе зайве, і тоді плоди виявляються ряснішими.

«У цьому прославлений Мій Отець, — сказав Ісус, — щоб ви приносили багатий урожай».³⁴ Бог бажає виявити через вас святість, людяність і співчутливість, властиві Йому. Однак Спаситель не наказує учням працювати заради рясного врожаю. Він просто закликає їх перебувати в Ньому. «Якщо ж будете перебувати в Мені, — продовжує Він, — а Мої слова перебуватимуть у вас, то чого б тільки захотіли, просіть — і станеться вам».³⁵ Христос перебуває у Своїх послідовниках через Слово. Це той самий життєдайний зв'язок, який порівнюється із споживанням Його тіла й питтям Його крові. Слова Христа — це дух і життя. Приймаючи їх, ви приймаєте життя Виноградни. Ви живете «кожним словом, що виходить з Божих уст».³⁶ Життя Христа у вас приносить ті ж плоди, що й у Ньому. Перебуваючи в Христі, зберігаючи Йому вірність, отримуючи підтримку і живлення від Нього, ви принесете плоди, подібні до плодів Спасителя.

[650] На цій останній зустрічі з учнями Ісус висловив Своє заповітне бажання: щоб вони любили один одного так, як Він полюбив їх. Він часто говорив їм про це. «Ось Моя заповідь, — неодноразово повторював Він, — щоб ви любили одне одного».³⁷ Ось перші слова, які Він сказав, залишаючись віч-на-віч з учнями у верхній світлиці. «Нову Заповідь даю вам: Любіть один одного! Як Я полюбив вас, щоб і ви любили так один одного».³⁸ Ця Заповідь була для учнів новою, оскільки вони не любили один одного так, як любив їх Христос. Він розумів, що їхні думки та спонування мають відновитися. Вони повинні жити за новими принципами і через життя та смерть Христа отримати нове розуміння любові. Заповідь «любіть одне одного» набула нового значення у світлі Його самопо жертви. Уся праця благодаті — це постійне служіння, яке здійснюється з любов'ю і самовідданістю. Коли Христос жив на Землі, від Нього виходили могутні потоки Божої любові. Сповнені Його Духом християни любитимуть так, як любив Він. Те, що надихало Христа, надихатиме і їх у взаємовідносинах один з одним.

Така любов свідчить, що вони — учні Христа. «З того дізнаються всі, що ви Мої учні, коли любов матимете між собою». ³⁸ Коли люди об'єднані не примусово чи з егоїстичних інтересів, а любов'ю, їхній вплив стає сильнішим за будь-який інший. Де б не виявлялася ця єдність, вона засвідчить: у людині відтворений Божий образ і вона живе за новим принципом. Це свідчить також і про те, що Божественна природа має силу протистояти надприродним силам зла, а Божа благодать звільняє людину від вродженого егоїзму.

Любов Христа, виявлена в Церкві, безперечно, викличе гнів сатани. Христос не обіцяв Своїм учням легкого шляху. «Якщо світ вас ненавидить, — сказав Він, — знайте, що Мене він раніше від вас зненавидів. Коли б ви були від світу, то світ своє любив би; ви ж не від світу, а Я вибрав вас із світу, тому світ і ненавидить вас. Згадуйте слова, які Я сказав вам: Раб не більший за свого пана. Якщо Мене переслідували, то й вас переслідуватимуть; якщо Моє слово зберегли, то й ваше зберігатимуть. Але це все будуть робити вам задля Мого Імені, бо ж не знають Того, Хто Мене послав». ³⁹ Серед ворожнечі, небезпек, втрат і страждань Євангеліє, однак, повинно звіщатися наполегливо і безстрашно. Ті, що виконують цю роботу, ідуть слідами свого Вчителя.

На перший погляд, Христос, Спаситель світу, постійно мусив терпіти «невдачі». Він, Провісник милості для грішного світу, здається, зробив менше, ніж бажав зробити для духовного піднесення і спасіння людства. Сатанинські сили постійно протидіяли Йому. Але Він не розчаровувався. Через пророка Ісаю Він передбачав: «Надаремно трудивсь Я, на ніщо витрачав Свою силу. Та моє право у Господа, і заплата в Бога Мого...». І хоч Ізраїль не зібрався до Нього, Христос говорить: «І був Я шанований в очах Господніх, а Мій Бог став силою Моєю». Христові була дана обітниця: «Так говорить Господь, Відкупитель Ізраїлів, Святий його, до зневаженого людьми, до погордженого в народі... Так говорить Господь... стерегтиму Тебе, і поставлю Тебе у Заповіт народу, щоб оновити землю, щоб розділити спустошену спадщину, щоб в'язням сказати: „Виходьте“, а тим, хто в темряві: „З'явіться!“... Не будуть голодні вони, ані спрагнені, і не вдарить їх спека, ні сонце, — бо

[651]

Той, Хто їх милує, їх попровадить і до водних джерел поведе їх».⁴⁰

Ісус довірився цим словам і не дав сатані жодної переваги. Коли Христос робив на Землі Свої останні кроки приниження, коли глибокий смуток охопив Його душу, Він сказав учням: «Надходить князь світу, та в Мені Він не має нічого». «Князь цього світу засуджений». «Нині князь цього світу буде вигнаний геть».⁴¹ Пророчим поглядом Христос бачив останні події великої боротьби. Він знав, що після Його оклику «Звершилося!» Небеса будуть тріумфувати. До Його слуху ніби вже долинали далека музика і переможні вигуки в небесних дворах. Він також знав, що цей оклик одночасно стане похоронним дзвоном по сатанинській імперії, а ім'я Христа буде прославлене в усіх куточках Всесвіту.

Христос радів, що міг зробити для Своїх послідовників більше, ніж вони могли просити чи думати. Він говорив упевнено, знаючи, що ще до створення світу існувала велична постанова. Він був переконаний: істина, озброєна всемогутністю Святого Духа, переможе в боротьбі зі злом, і забарвлений Його кров'ю прапор переможно майорітиме над Його послідовниками. Господь знав, що життя Його вірних учнів буде таким же, як і Його, — низкою безперервних перемог, хоча й не завжди видимих тут, але відчутних у великому майбутньому.

[652]

«Це Я сказав вам, — продовжив Ісус, — щоб у Мені ви мали мир. У світі зазнаєте страждання, але будьте відважні: Я переміг світ!»⁴² Отже, Христос не втрачав надії й мужності, і Його послідовники повинні виявляти таку ж непохитну віру. Вони повинні жити так, як жив Він; працювати так, як трудився Він, у всьому наслідуючи приклад Великого Учителя. Його послідовники мають бути відважними, енергійними і стійкими. Хоч вони зустрінуть на своєму шляху чимало перешкод, які здаватимуться їм нездоланими, але за підтримки Його благодаті вони повинні йти вперед. Християни не повинні нарікати на труднощі, натомість долати їх. Їм не слід впадати у відчай, але жити надією. Христос з'єднав їх із Божим престолом золотим ланцюгом Своєї незрівнянної любові. Згідно з Його наміром, вони володітимуть наймогутнішою силою у Всесвіті, яка походить із Джерела всякого добра. Вони матимуть си-

лу протистояти злу. Тієї сили не зможуть подолати ні життя, ні смерть, ні пекло; вона зробить їх здатними перемагати, як переміг Ісус.

Христос бажає, щоб небесний порядок і небесна Боже-ственна гармонія були відображені в Його Церкві на Землі. Таким чином Він прославиться у Своему народі. Через Його дітей Сонце Праведності буде сяяти й освічувати своїм ясним промінням увесь світ. Христос дав Своїй Церкві все необхідне, щоб викуплені Ним люди прославили Його. Ісус наділив Свій народ здібностями і благословеннями, аби вони могли виявляти на Землі повноту Його любові. Церква, наділена праведністю Христа, є Його скарбницею, де зберігаються багатства Його милості й любові. Христос дивиться на Свій народ у його чистоті й досконалості як на нагороду за Своє приниження і бачить в ньому примноження Своєї слави. Адже Христос — це велике Джерело, з Якого випромінюється уся слава.

Спаситель закінчив Своє повчання сильними і сповненими надії словами. Після цього Він вилив Свій душевний тягар у молитві за учнів. Звівши до неба очі, Він промовив: «Отче, прийшов час. Прослав Свого Сина, щоб Твій Син прославив Тебе. Оскільки Ти дав Йому владу над усяким тілом, щоб усім тим, кого Ти дав Йому, Він дав вічне життя. Вічне життя у тому, щоб знали Тебе, єдиного істинного Бога, і Того, Кого Ти послав, — Ісуса Христа».⁴³

[653]

Христос завершив доручену Йому роботу — прославив Бога на Землі, відкрив Ім'я Отця. Він обрав тих, котрі мали продовжувати Його роботу серед людей. Спаситель сказав: «Я прославився в них Я більше не є у світі, а вони у світі, Я ж іду до Тебе! Отче Святий, збережи їх у Твоє ім'я — тих, яких Ти Мені дав, — щоб були одне... Та благаю не лише за них, а й за тих, що повірять у Мене через їхнє слово, щоб усі були одне... Я в них, а Ти — в Мені, хай будуть досконалі в єдності, аби світ пізнав, що Ти Мене послав і полюбив їх, так як і Мене полюбив».⁴⁴

Говорячи, як Можновладець, Христос віддає Свою вибрану Церкву до рук Отця. Як великий Первосвященик, Він заступається за Свій народ. Як вірний Пастир, Він збирає Свою отару під тінь Всемогутнього — до міцного, надійного схови-

[654] ща. Попереду — остання битва із сатаною, і Христос вийшов їй назустріч.

- [655]
-
- ¹Йоан.13:31
 - ²Йоан.13:33
 - ³2Кор.4:18
 - ⁴Йоан.14:1-7
 - ⁴Йоан.14:1-7
 - ⁴Йоан.14:1-7
 - ⁴Йоан.14:1-7
 - ⁵Йоан.14:8-10
 - ⁶Йоан.14:11
 - ⁷Йоан.14:12
 - ⁷Йоан.14:12
 - ⁸Йоан.16:24
 - ⁹Йоан.14:13-14
 - ¹⁰Йоан.14:15
 - ¹¹1Йоан.3:22
 - ¹²Йоан.14:16-18
 - ¹³Йоан.14:21
 - ¹⁴Об'явл.1:18
 - ¹⁵Йоан.14:26
 - ¹⁶Ефес.3:18-19
 - ¹⁵Йоан.14:26
 - ¹⁷Йоан.16:12-14
 - ¹⁷Йоан.16:12-14
 - ¹⁷Йоан.16:12-14
 - ¹⁸Йоан.16:8
 - ¹⁹Дії 5:28
 - ²⁰Филп.2:13
 - ²¹Йоан.14:27
 - ²²Псал.117
 - ²³Матв.26:31
 - ²⁴Йоан.6:70
 - ²⁵Марк.14:29-31
 - ²⁵Марк.14:29-31
 - ²⁶Матв.14:30
 - ²⁷Матв.26:32
 - ²⁸Йоан.15:1
 - ²⁹Йоан.5:30
 - ³⁰Йоан.15:5
 - ³¹Йоан.15:4
 - ³²Йоан.15:1-2
 - ³³Йоан.15:6
 - ³²Йоан.15:1-2

³⁴Йоан.15:8

³⁵Йоан.15:7

³⁶Матв.4:4

³⁷Йоан.15:12

³⁸Йоан.13:34-35

³⁸Йоан.13:34-35

³⁹Йоан.15:18-21

⁴⁰Исаї 49:4,5,7-10

⁴¹Йоан.14:30; 16:11; 12:31

⁴²Йоан.16:33

⁴³Йоан.17:1-3

⁴⁴Йоан.17:10-11,20,23

Розділ 74. Гефсиманія

(На підставі Євангелія від Матвія 26:36-56; Марка 14:32-50;
Луки 22:39-53; Йоана 18:1-12)

У супроводі учнів Спаситель повільно наближався до Гефсиманського саду. Повний пасхальний місяць ясно світив на безхмарному небі. Тиша оповила намети паломників.

Ісус, як завжди, охоче розмовляв з учнями, наставляючи їх, але, наблизившись до Гефсиманії, раптом замовк. Він не раз навідувався сюди для роздумів і молитви, проте ніколи Його серце не було настільки сповнене смутку, як цієї ночі останніх тяжких страждань. Протягом усього Свого земного життя Він ходив у світлі Божої присутності. Зустрічаючи протидію людей, спонукуваних духом сатани, Він міг сказати: «Той, Хто послав Мене, є зі Мною; [Отець] не залишив Мене Самого, бо Я завжди роблю те, що Йому до вподоби!». ¹ Але тепер Йому здавалося, що Він був позбавлений світла підбадьорливої Божественної присутності. Зарахований до злочинців, Він повинен був нести провину всього людського роду. На Того, Хто не знав гріха, мали бути покладені всі наші беззаконня. Для Нього гріх був настільки жахливим, а тягар вини, який Він мав нести, настільки важким, що Він почав побоюватися, щоб гріх не відлучив Його назавжди від любові Отця. Знаючи, яким страшним є гнів Божий щодо гріха, Ісус вигукнув: [656] «Смертельним смутком охоплена душа Моя». ²

Наблизившись до саду, учні помітили зміну, що сталася з Учителем. Досі вони ніколи не бачили Його таким сумним і мовчазним. У міру того, як Він наближався до саду, цей незвичайний смуток ставав усе глибшим, але учні не наважувалися запитати Його про причину. Він похитувався, і, здавалося, що ось-ось упаде. Увійшовши до саду, учні почали квапливо шукати Його звичне затишне місце, де б Господь міг відпочити. Кожний крок коштував Йому великих зусиль. Він голосно сто-

гнав, немов під вагою жахливого тягаря. Двічі учні змушені були підтримувати Його, щоб Він не впав на землю.

Недалеко від входу до саду Ісус залишив учнів, за винятком трьох, і попросив, щоб вони молилися за себе і за Нього. З Петром, Яковом і Йоаном Він попрямував до усамітненого, затишного місця в саду. Ці три учні були найближчими друзями Христа. Вони оглядали Його славу на горі Переоб раження, бачили Мойсея та Іллю, котрі розмовляли з Ним, чули голос із неба. І тепер Христос бажав, щоб у тій великій боротьбі, яка чекала на Нього, вони знову були поруч. Ці учні не раз пробували з Ним цілі ночі в цьому затишному куточку саду. Раніше, провівши деякий час у пильнуванні й молитві, вони засинали неподалік від свого Учителя, а на світанку Він будив їх для нової праці. Але тепер Ісус бажав, щоб вони провели з Ним ніч у молитві. Разом з тим Господь не хотів, щоб навіть ці троє учнів стали свідками мук, через які Він мав перейти.

«Залишайтеся тут, — сказав Він, — і пильуйте!»² Він відійшов від них на невелику відстань, так щоб вони могли Його бачити й чути, і знесилений упав на землю. Христос відчував, що гріх розділив Його з Отцем. Ця прірва була такою широкою, темною і глибокою, що Його дух здригався. Він не мав права використовувати Свою божественну силу, щоб звільнитися від мук. Як людина, Він мусив терпіти наслідки гріха людей і відчути Божий гнів проти беззаконня.

Тепер перед Христом було випробування, відмінне від усіх попередніх. Його страждання найкраще можуть бути описані словами пророка: «Ой мечу, встань проти Мого пастиря, та проти мужа, Мого спільника, каже Господь Саваот!»³ Христос страждав від Божественного правосуддя замість і заради [657] грішного людства. Він розумів, що значить це правосуддя. До тепер Він був Заступником за інших, тепер же Сам прагнув мати заступника.

Коли Христос відчув, що Його зв'язок з Отцем розірваний, Він почав побоюватися, що Його людське ество не витримає наступної боротьби із силами темряви. У пустелі спокушення теж вирішувалася доля людського роду. Тоді Христос вийшов Переможцем. Тепер же спокусник прийшов для свого останнього страшного бою, до якого готувався протягом трьох років

Христового служіння. Для нього ця мить означала усе. Якщо він тепер програє, то його надія на володіння світом розвіється, царства світу врешті-решт належатимуть Христові, а він — сатана — буде скинутий і вигнаний геть. Але якби йому вдалося перемогти Христа, тоді Земля перетворилась би на царство сатани, а людський рід назавжди опинився у його владі. Передбачаючи можливі наслідки цієї боротьби, Ісус був сповнений страху, Його лякала думка про розлуку з Богом. Сатана нашіптував коли Він стане Поручителем за грішний світ, це розділення буде вічним, Він буде зарахований до царства сатани і вже ніколи не зможе з'єднатися з Богом.

І чого Він досягне цією жертвою? Адже люди безнадійно грішні та невдячні, — нашіптував Ісусові сатана. Гордий, зарозумілий народ відкинув Тебе. Вони намагаються знищити Тебе — Підставу, Джерело і Печатку обітниць, даних їм як вибраному народові. Один із Твоїх учнів, який чув Твої настанови і науку і був найактивнішим у діяльності Церкви, зрадить Тебе. Інший — найвірніший Твій послідовник — зречеться Тебе. Усі Тебе залишать Христос здригався від таких нашіптувань. Думка про те, що ті, кого Він вирішив спасти, кого так сильно любив, з'єднуються у змові з сатаною, пронизувала болем Його серце. Боротьба була запеклою, її напруженість підсилювалася виною Його народу, Його обвинувачів і зрадника, виною усього світу, котрий знемагав у беззаконні. Людські гріхи лежали на Ньому важким тягарем, а усвідомлення Божого гніву гнітило Його.

[658] Погляньте на Христа, Котрий роздумує над ціною, яку потрібно заплатити за людську душу. В муках Він припадає до холодної землі, ніби бажаючи зменшити прірву, що розділила Його з Отцем. Холодна нічна роса вкрила Його розпростерте тіло, але Він не відчуває цього. З Його блідих уст виривається гіркий зойк: «Отче Мій, якщо можливо, хай Мене обмине ця чаша». Але навіть у цьому становищі Він додає: «Проте, не як Я хочу, а як Ти».⁴

Людське серце вельми потребує співчуття під час страждань. Цю потребу до глибини душі відчував і Христос. У час найважчої душевної муки Він прийшов до Своїх учнів з палким бажанням почути кілька слів утіхи від тих, кого Сам так часто благословляв, потішав і захищав у горі й нещасті.

Той, Хто завжди знаходив для них слова співчуття, тепер Сам переживав надлюдські страждання і дуже хотів бачити, що вони моляться за Нього і за себе. Яким же лиховісним здавався гріх! Якою жахливою була спокуса залишити людський рід пожинати наслідки своєї вини, тоді як Він міг би стояти невинним перед Богом. Усвідомлення того, що Його учні розуміють і цінують це, підкріпило б Його сили.

Піднявшись, Ісус із останніх сил пішов до того місця, де залишив Своїх супутників. Але «знайшов їх сплячими». ⁵ Якби Він знайшов їх у молитві, то це принесло б Йому полегшення. Якби учні шукали порятунку в Бога, щоб сили сатани не перемогли їх, то Він був би потішений їхньою непохитною вірою. Але вони не звернули уваги на неодноразові застереження: «Пильнуйте та моліться». Спочатку учні стривожились, побачивши, що їхній Учитель, завжди такий спокійний і повний гідності, тепер змагається з незрозумілим для них смутком. Слухаючи важкий стогін Страждальця, учні молилися. Вони зовсім не мали наміру залишити свого Господа, але впали в якесь заціпеніння, котрого могли б позбутися, продовжуючи молитися до Бога. Вони не усвідомлювали потреби пильнувати й молитися, щоб таким чином протистати спокусі.

Перш ніж рушити до Гефсиманського саду, Ісус сказав учням: «Усі ви через Мене спокуситесь ночі цієї». ⁶ Але вони настійно запевняли Його, що підуть з Ним до в'язниці і навіть на смерть. А нещасний, самовпевнений Петро додав: «Хоч і всі спокусяться, — але не я!». ⁶ Учні були впевнені в собі. Вони не покладалися на всемогутнього Помічника, як радив їм Христос. І саме тоді, коли Спаситель мав найбільшу потребу в їхньому співчутті та молитвах, усі вони, у тому чисті й Петро, послули.

[659]

Заснув і Йоан, улюблений учень, голова якого нещодавно спочивала на грудях Ісуса. Здавалося б, любов Йоана до свого Вчителя мала б спонукати його пильнувати. Щирі молитви Йоана могли б з'єднатися з молитвами улюбленого Вчителя під час Його найбільшого горя. Часто Спаситель цілими ночами молився за Своїх учнів, щоб не похитнулася їхня віра. Якби тепер Ісус повторив питання, з яким Він колись звернувся до Якова та Йоана: «Чи можете пити чашу, яку Я маю пити? [Або

хреститися хрещенням, яким Я хрещуся?]}»⁷, вони навряд чи наважилися б відповісти: «Можемо».

І ось, почувши голос Ісуса, учні прокинулися, та ледве впізнали Його — настільки страждання спотворили обличчя Спасителя. Звертаючись до Петра, Ісус промовив: «Симоне, ти спиш? Чи не міг ти попильнувати однієї години? Пильнуйте й моліться, щоб не потрапити в спокусу, бо дух бадьорий, а тіло немічне!»⁸ Слабкість учнів збудила співчуття Ісуса. Він переживав, що вони не зможуть витримати таке випробування, як зрада Юди та Його смерть. Він не докоряв їм, але сказав: «Пильнуйте й моліться, щоб не потрапити в спокусу». Навіть у Своїх великих муках Він намагався знайти виправдання для їхньої немочі. «Дух бадьорий, а тіло немічне», — сказав Христос.

Ослаблений і виснажений жорстокими муками, Син Божий повільно пішов на те місце, де проходила Його боротьба. Тепер Його страждання стали набагато сильнішими. «Піт Його став як краплини крові, що капали на землю».⁹ Кипариси і пальми були німими свідками Його смертельних мук. З їхніх гілок і листя на змучене тіло Спасителя важкими краплями спадала роса; природа немовби оплакувала свого Творця, Який на самоті боровся із силами темряви.

[660]

Ще зовсім недавно Ісус, ніби могутній кедр, протистояв натисковій опозиції, яка спрямувала проти Нього всю свою лють. Уперті жорстокі люди, сповнені злоби і лукавства, даремно намагалися збентежити і перемогти Його. У Своїй божественній величі Він стояв як Божий Син. Але тепер Ісус був подібний до очерету, що зігнувся під натиском несамовитої бурі. Його служіння, кожна мить якого була позначена перемогою над силами темряви, наближалось до свого завершення. Уже прославлений Богом, Він заявляв про Свою єдність з Ним. Його голос впевнено звучав у піснях хвали. Він з ніжністю підбадьорював Своїх учнів. Але тепер настав час сил темряви. У Його голосі, що порушував нічну тишу, не було жодної урочистості; він був сповнений страждань і болю. Крізь сон учні почули слова Спасителя: «Отче Мій, якщо ця чаша не може обминути, щоб Я не пив її, нехай буде Твоя воля».¹⁰

Першим бажанням учнів було підійти до Нього, але Він просив їх залишатися на місці, пильнувати і молитися. Коли Ісус вдруге прийшов до них, вони знову спали. Він прагнув дружнього спілкування, бажав почути від них хоч кілька слів, які принесли б полегшення і розвіяли темряву, яка майже здолала Його. Але їхні очі зважніли від сну, «та й не мали що відповісти».¹¹ Вони відчули Його присутність і прокинулися, але, побачивши на Його обличчі сліди кривавого поту, злякалися. Учні не могли зрозуміти Його душевних страждань: «Так був змінений образ Його, ніби не був людиною, а вигляд Його, ніби не був Сином Людським!».¹²

Ісус знову попрямував до самотнього місця й упав на землю, охоплений жахом і темрявою. Людська природа Божого Сина тремтіла в цю годину випробування. Тепер Він молився не за Своїх учнів, щоб вони не втратили віри, а за Свою спокушувану і багатостраждальну душу. Цієї жахливої миті вирішувалась доля світу. Доля усього людства перебувала на хитких терезах. Христос ще міг відмовитися пити чашу, призначену грішній людині. Ще не було надто пізно. Ісус міг би витерти кривавий піт зі Свого чола і залишити людей гинути в гріхах. Він міг сказати: хай грішник буде покараний за свій гріх, а Я піду до Свого Отця. Тож чи вип'є Син Божий гірку чашу приниження і мук? Чи терпітиме Невинний наслідки прокляття гріха, щоб спасти винуватих? Знову з тремтячих блідих уст Ісуса зірвалися слова: «Отче Мій, якщо ця чаша не може обминути, щоб Я не пив її, нехай буде Твоя воля».¹⁰

[661]

Тричі Ісус виголошував цю молитву. Тричі Його людська природа здригалася від думки про останню Жертву. Тієї миті перед Спасителем світу постала історія людського роду. Він бачить якщо порушники Закону будуть залишені напризволяще, вони загинуть. Він відчуває всю безпорадність людини і силу гріха. Горе і сльози приреченого світу постали перед Ним. Ісус бачить долю, яка загрожує світові, і приймає рішення врятувати людину, чого б це Йому не коштувало. Він згідний прийняти хрещення кров'ю, аби мільйони приречених на загибель людей могли отримати вічне життя. Він залишив небесні оселі, де панують чистота, радість, слава, задля спасіння однієї загуленої вівці — світу, який упав через порушення Закону. І Він

не відступиться від Своєї мети. Він стане викупною Жертвою за людський рід, котрий добровільно обрав гріх. Тепер Його молитва — це молитва послуху: «Отче Мій, якщо ця чаша не може обминути, щоб Я не пив її, нехай буде Твоя воля».¹⁰

Прийнявши таке рішення, Ісус упав на землю, неначе мертвий. Де ж були в цю мить Його учні, які повинні були ніжно підкласти свої руки під голову знесилоного Вчителя та витерти Його чоло, спотворене більше, ніж будь-якого сина людського? Спаситель Сам «топтав чавило», і нікого з людей не було з Ним.

Але Бог страждав разом зі Своїм Сином. Ангели спостерігали за смертельними муками Спасителя. Вони бачили свого Господа, оточеного легіонами демонів — тремтячого, пригніченого таємничим страхом. На небі запанувала тиша. Не звучала жодна арфа. Якби смертні люди могли побачити приголомшених ангелів, котрі в німій скорботі спостерігали за тим, як Отець забирає Свої промені світла, любові й слави від улюбленого Сина, тоді й вони могли б нарешті зрозуміти, яким огидним у Його очах є гріх.

[662] Безгрішні світи і небесне воїнство напружено спостерігали, як боротьба наближалася до завершення. Сатана і його прибічники, легіони ангелів-відступників дуже уважно стежили за цією вирішальною хвилиною в справі викуплення Сили добра і зла чекали, яку відповідь отримає Христос на Свою триразову молитву Ангели прагнули полегшити муки божественного Страждальця, але це було неможливо. Божому Синові не можна було відступати. Але в ту жахливу мить, коли вирішувалося все і таємнича чаша тремтіла в руці Страждальця, відкрилися небеса і серед густої темряви засяяло світло. Могутній ангел, який перебуває в присутності Бога і займає положення, яке втратив сатана, став поруч із Христом. Ангел не прийшов узяти чашу з рук Христа, але зміцнити Його в рішенні випити її, а також запевнити Його в любові Отця. Ангел прийшов, щоб надихнути силою Сина Божого й Людського. Він спрямував погляд Ісуса у відкрите небо, нагадуючи Йому про душі, які будуть спасенні завдяки Його стражданням. Ангел запевнив, що Його Отець набагато могутніший за сатану, що смерть Спасителя спричинить поразку сатани, а царство цього світу

буде дане святим Всевишнього. Він говорив, що Христос із задоволенням дивитиметься на подвиг Своєї душі, тому що безліч людей будуть навіки спасенні.

Муки Христа продовжувалися, але пригнічення і збентеженість минули. І хоч буря не вщухла, Той, над Ким вона лютувала, зміцнився, щоб протистояти їй натискові. Спаситель вийшов з неї спокійний і врівноважений. Небесний мир відображався на Його закривавленому обличчі. Він витерпів те, чого не змогла б витримати жодна людина, бо зазнав смертельних страждань за кожну людину.

Сплячі учні враз прокинулися від світла, котре огорнуло Спасителя. Вони побачили ангела, що нахилився над розпростертим на землі Господом. Він поклав голову Спасителя на свої груди, указуючи рукою на Небеса. Учні почули голос, подібний до найсолодшої музики, що промовляв слова розради й надії. Вони пригадали події на горі Переображення, а також славу, що огортала Ісуса в храмі, та Божий голос, котрий промовляв із хмари. Тепер ця слава виявилася знову, і вони вже не боялися за свого Вчителя. Він перебував під Божою опікою, і могутній ангел оберігав Його. І знову стомлених учнів охопило якесь дивне заціпеніння. Ісус знову застав їх сплячими.

Дивлячись на них зі смутком, Спаситель сказав: «Ви все ще спите й відпочиваєте? Ось наблизилася година, і Син Людський видається в руки грішників».¹³

[663]

Не встиг Він промовити ці слова, як почувся гомін юрби, що шукала Його. Ісус сказав: «Встаньте, ходімо, бо наблизився Мій зрадник!»¹³

Коли Ісус вийшов назустріч Своему зрадникові, на Його обличчі не залишилося й сліду нещодавніх страждань. Ставши попереду Своїх учнів, Він запитав: «Кого шукаєте?» «Ісуса Назарянина», — відповів натовп. Ісус сказав: «Це Я».¹⁴ Коли Він промовляв ці слова, ангел, котрий нещодавно служив Ісусові, став між Ним і юрбою. Небесне світло у вигляді сяючого голуба зійшло на Спасителя. У сяйві цієї Божественної слави розбійницька юрба не могла встояти й миті. Усі відсахнулися. Священики, старійшини, воїни і навіть Юда, наче мертві, упали на землю.

Але ангел відійшов, і світло зникло. Ісус мав змогу врятуватися, але залишався спокійним і врівноваженим. Прославлений, Він стояв серед жорстокої юрби, безпорадно розпростертої біля Його ніг. Учні спостерігали цю сцену, зацікавившись від страху й подиву.

Але за мить усе змінилося. Натовп підвівся. Римські воїни, священники та Юда оточили Ісуса. Здавалося, їм було соромно за свою недавню слабкість; вони побоювалися, щоб Ісус не вислизнув з їхніх рук. І знову Спаситель запитав: «Кого ви шукаєте?» Вони отримали свідчення того, що перед ними — Син Божий, але не хотіли прийняти цей доказ. На запитання: «Кого ви шукаєте?» знову відповіли: «Ісуса Назарянина». Тоді Спаситель промовив: «Я ж сказав вам, що це Я. Тож якщо Мене шукаєте, то відпустіть цих, нехай ідуть»,¹⁵ — і Він показав на учнів. Ісус знав, якою слабкою була їхня віра, а тому намагався захистити їх від спокуси і випробування. Заради них Він був готовий пожертвувати Собою.

Юда, зрадник, не забув тієї ролі, яку мав виконати. Коли натовп увійшов до саду, він ішов попереду, а за ним — первосвященик. Переслідувачам Ісуса Юда дав знак: «Кого я поцілую, то Він. Схопіть Його!». Зрадник удавав, буцімто не має нічого спільного з ними. Наблизившись до Ісуса, він узяв Його за руку як близький приятель. І зі словами «Радій, Учителю!» Юда поцілував Його кілька разів, роблячи вигляд, що співчуває Йому в цій небезпеці.

[664]

Ісус запитав Юду: «Друже, для чого ти прийшов?»¹⁶ Голос Спасителя тремтів від хвилювання, коли Він додав: «Юдо, то ти поцілунком видаєш Сина Людського?»¹⁷ Це звернення мало б пробудити сумління зрадника і зворушити його закам'яніле серце, але честь, вірність і людська гідність залишили його. Він тримався впевнено і зухвало, не виявляючи жодного бажання розкаятися. Зрадник віддав себе сатані і вже не мав сили опиратися йому. Ісус не ухилився від поцілунку зрадника.

Коли Юрба побачила, що Юда доторкнувся до Того, Хто щойно був прославлений перед ними, то посміливішали. Тоді Ісуса схопили і зв'язали Йому руки — ці дорогі руки, які завжди чинили лише добро.

Учні думали, що Господь не дозволить, аби Його схопили. Адже та сила, котра примусила натовп упасти на землю, здатна була не дозволити їй піднятися, а в той час Ісус зі Своїми учнями могли б урятуватися. Вони були розчаровані й обурені, коли побачили, що руки Того, Кого вони любили, зв'язані мотузкою. Розгніваний Петро вихопив меч і спробував обороняти свого Господа. Але встиг лише відтяти вухо слугі первосвященника. Коли Ісус побачив це, Він звільнив Свої руки, хоча римські воїни міцно тримали Його, і сказав: «Облиште, уже досить».¹⁸ Він доторкнувся до пораненого вуха — і воно відразу стало здоровим. Потім сказав Петрові: «Поверни свого меч на його місце, бо всі, що беруть меч, від меча загинуть. Чи ти думаєш, що Я не можу вблагати Мого Отця, аби Він дав Мені понад дванадцять легіонів ангелів?»¹⁹ (по легіону замість кожного з Його учнів). Але ж чому, думали учні, Він не врятує Себе і нас? Відповідаючи на їхні невисловлені думки, Спаситель додав: «Як же тоді збудуться Писання, що так має статися?»¹⁹ «Невже Мені не пити чаші, яку дав Мені Отець?»²⁰

Бундючна зарозумілість юдейських начальників не завадила їм взяти участь у переслідуванні Ісуса. Його арешт був надто важливою справою, аби її можна було доручити підлеглим, тому підступні священики і старійшини разом зі сторожею храму й іншою голотою рушили слідом за Юдою до Гефсиманського саду. І в якому ж товаристві опинилися ці високопоставлені сановники: серед збудженого натовпу, озброєного ніби для полювання на дикого звіра!

[665]

Обернувшись до священиків і старійшин, Христос звернув на них Свій проникливий погляд. Вони ніколи не забудуть Його слів, гострих, як стріли Всевишнього. Ісус з гідністю сказав: «Наче проти розбійника вийшли ви з мечами і киями. Кожного дня, коли Я був з вами в храмі, ви не підняли рук на Мене. Але це ваш час і влада темряви».²¹

Коли учні побачили, що Ісус дозволив схопити Себе і зв'язати, їх охопив жах. Вони були обурені, що разом з Ним мусять терпіти таке приниження. Ці найближчі друзі не могли зрозуміти Його поведінки і докоряли Йому за покірність юрбі. Обурений переляканий Петро запропонував учням рятуватися. «І залишивши Його, всі учні втекли».²² Але Христос перед-

бачив цю втечу: «Ось, надходить година, і [вже] настала, що розбіжиться кожний у свій бік, а Мене Самого залишите. Та Я не Сам, бо зі Мною Отець».²³

¹Йоан.8:29

²Матв.26:38

²Матв.26:38

³Зах.13:7

⁴Матв.26:39

⁵Матв.26:40-41

⁶Марк.14:27,29

⁶Марк.14:27,29

⁷Матв.20:22

⁸Марк.14:37-38

⁹Луки 22:44

¹⁰Матв.26:42

¹¹Марк.14:40

¹²Ісаї 52:14

¹⁰Матв.26:42

¹⁰Матв.26:42

¹³Марк.14:41-42

¹³Марк.14:41-42

¹⁴Йоан.18:4-5

¹⁵Йоан.18:7-8

¹⁶Матв.26:48-50

¹⁷Луки 22:48

¹⁸Луки 22:51

¹⁹Матв.26:52-54

¹⁹Матв.26:52-54

²⁰Йоан.18:11

²¹Луки 22:52-53

²²Матв.26:56

²³Йоан.16:32

Розділ 75. Перед Анною і судом Каяфи

(На підставі Євангелій від Матвія 26:57-75; 27:1; Марка 14:53-72; 15:1; Луки 22:54-71; Йоана 18:13-27)

З великим поспіхом Ісуса повели через потік Кедрон, повз сади й оливкові гаї, тихими вулицями міста, яке спало. Було за північ, і вигуки галасливої юрби, яка йшла за Ісусом, порушували нічну тишу. Спаситель був зв'язаний. Він ішов в оточенні охорони; кожний крок був вельми болісним для Нього. Переслідувачі Ісуса з нетерпінням і поспіхом повели Його до палацу Анни, колишнього первосвященика.

Анна був головою священицького роду. Шануючи його вік, народ ставився до нього як до первосвященика. До нього приходили за порадою, приймаючи її за голос Божий. Анна першим повинен був побачити Ісуса — в'язня священиків. При допиті арештованого він повинен був стежити, щоб менш досвідчений Каяфа не зазнав поразки в тому, чого бажали досягти переслідувачі. Необхідно було використати всю хитрість, лукавство і підступність Анни, щоб за будь-яку ціну домогтися осудження Христа.

Формально Христа мав судити синедріон, але попереднє слідство було проведене Анною. За часів римського правління синедріон не мав права виконувати смертні вироки. Вони могли лише вчинити допит в'язня і винести вирок, який затверджувався римською владою. Ось чому проти Христа треба було сфабрикувати таке звинувачення, яке могло б бути по трактоване римським законом як злочин. Більше того, необхідно було знайти таке звинувачення, котре виглядало б достатньо серйозним і в очах юдеїв. Адже серед священиків та керівників Ізраїлю було чимало переконаних ученням Христа, і лише страх перед відлученням від Церкви перешкоджав їм визнати Його. Священики добре пам'ятали запитання Никодима: «Чи судить наш Закон заздальгідь людину, не вислухавши спочатку

[667]

її і не дізнавшись, що вона робить?»¹ Це запитання примусило їх тоді закрити нараду синедріону і на деякий час відкласти виконання їхніх планів. Цього разу Йосифа з Аримафеї і Никодима не запросили, але були й інші, хто міг наважитися захищати справедливість. Суд необхідно було вести так, щоб об'єднати всіх членів синедріону проти Христа. Священики заздалегідь приготували два звинувачення. Якщо Ісуса звинуватити в богозневазі, тоді Він буде засуджений юдеями. А якщо Христос буде визнаний винним у підбурюванні до заколоту, то Його засудять і римляни. Анна передусім силкувався довести вину Христа перед римською владою. Він розпитував Ісуса про Його учнів та вчення, сподіваючись, що Христос скаже щось таке, що дасть змогу підготувати проти Нього оскарження. Він намагався витягти в Ісуса такі твердження, на основі яких можна було б звинуватити Його в намаганнях створити таємну спілку, заснувати нове царство. Тоді священики зможуть видати Його до рук римлян як заколотника і ватажка повстання.

Христос читав наміри священиків як відкрити книгу. Ніби вгадуючи думки допитувача, Ісус спростував звинувачення в тому, що між Ним та Його послідовниками була таємна змова і що вони потай збиралися і під покровом ночі складали свої плани. Він ніколи не приховував Своїх намірів і Свого вчення. «Я говорив світові відкрито — відповів Ісус, — Я завжди навчав у синагогах і в храмі, де сходяться всі юдеї, і таємно не говорив нічого».²

[668]

Спаситель протиставив Свій спосіб дій поведінці Своїх обвинувачів. Вони місяцями полювали за Ісусом, намагаючись упіймати Його в пастку і привести на таємний суд, щоб отримати через фальшиве свідчення те, чого не могли досягти чесним шляхом. Тепер вони здійснили свій намір. Опівночі підбурена ними юрба кинулася на пошуки Ісуса, а схопивши, почала ображати і глумитися над Ним, — і все це до суду і звинувачення. Так діяли вони, але не Він. Своїми діями вони порушували закон. Навіть за їхніми законами будь-яка людина вважалася невинною, доки не була доведена її вина. Отже, священики були осуджені власним законом.

Обернувшись до допитувача, Ісус сказав: «Чому ти Мене питаєш?»² Хіба священики і старійшини не посилали шпигунів

стежити за кожним Його рухом і доповідати про кожне Його слово? Хіба їхні шпигуни не були присутні на кожному зібранні і не доносили священикам усе, що Він говорив і робив? «Запитай тих, які слухали, що Я говорив їм. Вони знають, що Я говорив».²

Така рішуча відповідь змусила Анну замовкнути. Побоюючись, що Христос може сказати щось про його особисті справи, котрі він уважав за краще тримати в таємниці, Анна цього разу не став більше нічого говорити. Коли один із його прислужників побачив, що Анна змушений був замовкнути, він розгнівався і «ударив Ісуса в обличчя, промовивши: Оце так Ти відповідаєш первосвященникові?»²

Христос спокійно відповів: «Якщо Я зле сказав, то доведи, що зле; якщо ж добре, то чому Мене б'єш?»² Він не спалахнув і не став погрожувати Своїм кривдникам. Така спокійна відповідь впливала з глибини безгрішного, терплячого, ніжнього серця, котре ніколи не відповість грубістю на грубість.

Христос особливо страждав від образ і знущання. Ті, котрих Він створив і заради кого приносив безмежну жертву, відплачували Йому такою зневагою. Його страждання були настільки великими, наскільки великою була Його особиста святість і ненависть до гріха. Те, що над Ісусом знущалися люди, які втратили всяку людську подобу, було Його безперервною жертвою. Перебувати в оточенні керованих сатаною людських істот було для Спасителя огидним. Він знав, що Своєю божественною силою може в одну мить перетворити на порошок жорстоких мучителів, і це робило Його страждання ще нестерпнішими.

[669]

Юдеї чекали на Месію, Котрий з'явився б у всьому блиску земної величі і слави. Вони сподівалися, що єдиним своїм наказом Він змінить хід людських думок і примусить усіх визнати Його владу. Вони гадали, що саме таким чином Він утвердить Своє становище і задовольнить їхні честолюбні сподівання. Тому, коли з Христом почали поводитися настільки зневажливо, у Нього з'явилася сильна спокуса виявити Свою божественну силу. Власне, одним поглядом Він міг примусити Своїх переслідувачів визнати Його Господом над царями і правителями, священиками і храмом. У таких обставинах Йому

було вельми важко зберігати Свою єдність з людством, як Він Сам це обрав.

Небесні ангели були свідками кожного вчинку, спрямованого проти їхнього улюбленого Володаря. Вони палко бажали звільнити Христа. Підлегли Богові ангели всесильні. Одного разу за наказом Христа вони знищили за одну ніч сто вісімдесят п'ять тисяч воїнів асирійської армії. Тепер же, спостерігаючи за ганебним судилищем над Христом, обурені ангели могли б знищити без особливих зусиль усіх Божих ворогів. Але вони не мали такого наказу. Той, Хто міг знищити Своїх ворогів, терпів їхню жорстокість. Його любов до Отця, дана при заснуванні світу обітниця понести гріхи світу допомогли Йому без жодних нарікань зносити брутальність тих, кого Він прийшов спасти. У людському тілі Він повинен був терпіти всі глузування й образи людей. Єдина надія людства полягала в покірності Христа усьому, на що тільки були здатні людські руки і серця.

Христос не сказав нічого, що могло б дати Його обвинувачам привід до Його осудження. Однак, на знак того, що Він засуджений, Його зв'язали. Все ж задля годиться треба було дотримуватися хоча б форми правосуддя. Правителі намагалися прискорити суд. Вони знали, якою повагою користувався Ісус у народі, і тому потерпали, що коли розійдеться чутка про Його арешт, народ захоче звільнити Його. Крім того, якщо вирок не буде виконаний у день суду, тоді у зв'язку зі святом Пасхи його доведеться відкласти на тиждень. А це перекреслило б усі плани священиків. Щоб домогтися осудження Ісуса, їм була [670] необхідна підтримка розлюченого натовпу, більшість якого становила голота з Єрусалима. Якщо суд доведеться відкласти ще на тиждень, то збудження юрби вщухне і ситуація може повністю змінитися. Тоді більша частина народу стане на бік Христа і багато хто прийде свідчити на Його користь, розповідаючи про Його великі діла. Це викликало б народне обурення проти синедріону, їхнє судочинство було б оскаржене, а Ісус був би звільнений, щоб і надалі приймати пошану від народу. Тому священики і правителі Ізраїлю вирішили: перш ніж їхні плани стануть відомими, видати Ісуса до рук римлян.

Але насамперед треба було знайти обвинувачення. Дотепер їм це не вдавалося. Анна звелів відвести Христа до Каяфи,

котрий належав до партії саддукеїв. Деякі з них стали тепер найзапеклішими ворогами Ісуса. Та й сам Каяфа, хоча йому бракувало сили і твердості, був таким же безсердечним і безпринципним, як і Анна. Він вирішив зробити все, щоб знищити Ісуса.

Це було на світанку, але ще не розвиднілося. При світлі смолоскипів і ліхтарів озброєна юрба зі своїм В'язнем вирушила до палацу первосвященика. Поки збиралися члени синедріону, Анна і Каяфа ще раз допитали Ісуса, але успіху не досягли.

Коли рада синедріону зібралася в залі суду, Каяфа зайняв своє місце голови. Поруч сиділи судці, а також зацікавлені в цьому процесі. Римські воїни розташувалися на помості, нижче трону первосвященика. Біля його підніжжя стояв Ісус. Погляди усіх були спрямовані на Нього. Панувало загальне напруження. Серед усіх присутніх лише Ісус був спокійним і врівноваженим. Здавалося, Він перебуває в атмосфері святості.

Каяфа дивився на Ісуса як на свого суперника. Народ прагнув слухати Спасителя і був готовий прийняти Його вчення, що й збудило гірку заздрість у первосвященика. Однак, дивлячись тепер на В'язня, він захоплювався Його благородною, сповненою гідності поведінкою. Каяфа подумав, що цей Чоловік, дійсно, споріднений з Богом. Та наступної миті він з огидою відігнав таку думку. І відразу ж його голос зазвучав глузливо і зарозуміло, вимагаючи, щоб Ісус учинив перед ними одне зі Своїх чудес. Але Спаситель ніби й не чув цих слів. Народ мав можливість порівняти збуджену злостиву поведінку Анни та Каяфи зі спокійною, сповненою величі поведінкою Ісуса. Навіть у думках жорстокого натовпу постало питання: невже цей Богоподібний Чоловік буде засуджений як злочинець?

Відчуваючи зміну настрою присутніх, Каяфа квапив суд. Вороги Ісуса були дуже занепокоєні. Вони прагнули Його осудження, але не знали, як цього домогтися. Членами синедріону були як фарисеї, так і саддукеї. Вони люто ненавиділи одні одних і ворогували між собою. Щоб уникнути суперечок, вони намагалися не торкатися деяких спірних питань. Христос кількома Своїми словами міг підбурити одних проти інших і таким чином відвернути від Себе їхній гнів. Каяфа це знав і

[671]

намагався уникнути чвар. Було досить свідків, які могли довести, що Христос викривав священників і книжників, називаючи їх лицемірами і вбивцями, але таке свідчення було нічого не варте. Адже саддукеї у своїх гострих суперечках із фарисеями вживали такі ж самі висловлювання. До того ж, подібні свідчення не мали б жодної ваги в очах римлян, котрі відчували не меншу огиду до пихатих фарисеїв. Було чимало свідчень, що Ісус не поважав традицій юдеїв і зневажливо відгукувався про їхні постанови. Щодо традицій, то між фарисеями і саддукеями було досить різке розходження в поглядах, але для римлян таке звинувачення знову ж таки не мало жодного значення. Вороги Христа також не наслідувалися звинувачувати Його в порушенні суботи, оскільки розгляд цього питання виявив би суть Його діяльності. Якщо висвітлювати чудеса зцілення Ісуса, тоді намір священників тим більше зазнав би поразки.

Підкуплені фальшиві свідки звинувачували Ісуса в підбурюванні до повстання та спробі встановити Своє царство, але їхні свідчення були непереконливими і суперечливими. При ретельнішому розгляді справи вони змінювали свої свідчення.

На початку Свого служіння Христос сказав: «Зруйнують цей храм, — і за три дні Я підніму його». Так образною пророкою мовою Він провіщав Свою смерть і воскресіння. «...Він же говорив про храм Свого тіла».³ Ці слова юдеї сприймали в буквальному значенні, ніби йшлося про зруйнування Єрусалимського храму. З усього сказаного Христом, за винятком цих слів, священники не змогли нічого знайти, аби використати проти Нього. Всіляко перекручуючи саме ці слова, вони сподівалися на успіх. Римляни також брали участь у відбудові й оздобленні храму, вельми пишалися ним, і будь-яка зневага до цієї будови могла б викликати їхнє обурення. У цьому питанні римляни, юдеї, фарисеї і саддукеї були єдині, тому що всі вони шанували храм. Тоді прикликали двох свідків, свідчення яких не були такими суперечливими, як попередніх. Один із них, підкуплений для оскарження Ісуса, заявив: «Він говорив: Я можу зруйнувати Божий храм і за три дні відбудувати».⁴ Отже, він перекрутив слова Христа. Якби свідок передав ці слова точно так, як їх сказав Ісус, то вони не викликали б осудження синедріону. Коли б Ісус був звичайною людиною, як твердили

[672]

юдеї, то подібна заява вважалася б нерозумною і хвалькуватою, але аж ніяк не розцінювалась би як богозневага. Навіть у такому перекрученому вигляді, як це було зроблено фальшивими свідками, вона не містила нічого, що могло б розцінюватися римлянами як вартий смерті злочин.

Ісус терпляче слухав суперечливих свідків. Він не промовив жодного слова на Свій захист. Нарешті Його обвинувачі заплуталися, збентежилися і розлютились. Суд не міг продовжуватися, і, здавалося, їхня змова була даремною. Каяфа був у відчаї. Залишився єдиний засіб — змусити Христа осудити Самого Себе. Первосвященик підвівся зі свого суддівського місця з перекривленим від люті обличчям. Його голос і поведінка свідчили: якби це було в його владі, він кинувся б із кулаками на цього В'язня. «Нічого не відповідаєш, — закричав він, — на те, що вони проти Тебе свідчать?»⁵

Ісус залишався спокійним. «Він гноблений був та понижуваний, але уст Своїх не відкривав. Як ягня був проваджений Він на заколєння й як овечка перед стрижіями своїми мовчить, так і Він не відкривав Своїх уст».⁶

Нарешті Каяфа, піднісши праву руку до неба, урочисто звернувся до Ісуса: «Заклинаю Тебе Богом Живим, щоб Ти сказав нам: Чи Ти Христос — Син Божий?»⁵

На цей заклик Христос не міг мовчати. Є час мовчати, і є час говорити. Він мовчав, доки не почув прямого запитання. Він знав: відповівши на Нього, Він прирече Себе на неминучу смерть. Але питання було поставлене загально-визнаним верховним авторитетом нації та в Ім'я Всевишнього. Христос не міг не виявити належної поваги до закону. Більше того, це запитання ставило під сумнів Його зв'язок з Отцем. Він повинен ясно розкрити Свій характер і суть Своєї місії. Ісус запевняв Своїх учнів: «Кожного, хто визнає Мене перед людьми, визнаю і Я його перед Моїм Отцем, що на небесах».⁷ Тепер Власним прикладом Він підтвердив цей урок.

Усі присутні, спрямувавши свої погляди на Ісуса, уважно слухали. І Він відповів: «Ти сказав». Здавалося, небесне світло осяяло Його бліде обличчя, коли Спаситель додав: «Однак Я кажу вам: відтепер ви побачите Сина Людського, що буде сидіти праворуч Сили та прийде на хмарах небесних!».⁵

[673]

На мить Божественність Христа просіяла крізь Його людське єство. Первосвященик здригнувся від погляду Господа, що, здавалося, проникав у душу. Цей погляд ніби читав його потаємні думки і спопеляв серце. Цього пильного погляду гонитель Божого Сина не забув аж до кінця свого життя.

«...Відтепер, — сказав Ісус, — ви побачите Сина Людського, що сидітиме праворуч Сили та прийде на хмарах не бесних!»⁵ Цими словами Христос змалював картину, яка була прямою протилежністю до Його теперішнього становища. Він, Господь життя і слави, сидітиме праворуч Бога. Він буде Суддею усієї Землі, і Його рішення ніхто не зможе скасувати. Тоді будь-яка таємна справа буде відкрита у світлі Божого лиця і кожна людина буде суджена згідно зі своїми вчинками.

Христові слова вразили первосвященика. Думка про воскресіння мертвих, коли всі повинні будуть стати на Божий суд, щоб отримати відповідно до своїх учинків, налякала його. Каяфі не хотілося вірити, що в майбутньому отримає вирок за свої дії. І все ж перед його очима пройшли, як у панорамі, сцени Божого суду. На мить він побачив страхітливе видовище: відкриті могили, з яких підводяться померлі. Тоді напевно виявляться таємниці, які, на його думку, були приховані назавжди! Первосвященику навіть здалося, ніби він стоїть перед Вічним Суддею, всевидячі очі Котрого проникають у його душу, виявляючи назавжди поховані там таємниці.

[674]

Але ця картина нарешті зникла. Слова Христа зачепили його, саддукея, за живе. Каяфа заперечував учення про воскресіння, суд і майбутнє життя. Тепер він оскаженів від сатанинської люті, що переповнювала його серце. Як посмів цей Чоловік, В'язень, що стоїть перед ним, посягнути на найдорожчі для нього ідеї? Роздерши в удаваному обуренні свій одяг, він зажадав, щоб В'язень негайно був засуджений за богозневагу. «Яких ще потребуємо свідків? — закричав він. — Ось, ви щойно чули богохульство!»⁸ І всі погодились із засудженням Ісуса.

Докори сумління, змішані з люттю, змусили Каяфу вчинити те, що він учинив. Він з досадою корив самого себе за те, що повірив словам Христа. Але замість того, щоб упокорити своє серце перед глибиною істини і визнати, що Ісус — Месія, він роздер свої священицькі шати на знак протесту. Цей акт мав

також глибоке значення. Однак Каяфа навряд чи усвідомлював це. Намагаючись вплинути на суддів і домогтися осудження Христа, первосвященик засудив самого себе. За Божим Законом, він втрачав право на священство, сам собі виголосив смертний вирок.

Первосвященик не мав права роздирати свого одягу. Закон левітів забороняв це навіть під загрозою смерті. У жодному випадку, за жодних обставин священик не повинен був роздирати свого одягу. Серед юдеїв був звичай роздирати свій одяг у випадку смерті друзів, але на священиків цей звичай не поширювався. Христос дав Мойсееві чітку настанову про це (див. Левіт 10:6).

Одяг священика виготовлявся із суцільного полотна і мав бути бездоганним. Дорогоцінні священницькі шати були призначені для служіння в храмі і символізували Велику Реальність — Ісуса Христа. Бог приймає лише досконале — в одязі, поведінці, словах і думках. Він — Святий, а Його слава і досконалість мають бути відображені в земному служінні. Тільки досконалість може належним чином виявити святість небесного служіння. Обмежена людина повинна упокорювати власне серце, виявляючи розкаяння і покірність духа. Це Бог визнає і приймає. Але священницький одяг не можна було роздирати, тому що це спотворило б уяву про небесні речі. Вважалося, що первосвященик, який насмілився б з'явитися у храм для святої служби в роздертому одязі, виказав би цим свою зневагу до Бога; він уже не міг відображати досконалість Всевишнього. Бог більше не визнавав його священнослужителем. Поведінка Каяфи була проявом людського гніву і недосконалості.

[675]

Роздираючи свій одяг, Каяфа знецінив Божий Закон на догоду людським традиціям. Згідно із встановленим людьми законом, священик, який ставав свідком богозневаги, міг роздерти свій одяг на знак протесту проти гріха і залишитися при цьому невинним. Таким чином, Божий Закон був скасований людськими постановами.

Народ з цікавістю спостерігав за кожним рухом первосвященика, і Каяфа, щоб справити враження на присутніх, вирішив продемонструвати свою побожність. Але, намагаючись осудити Того, про Кого Бог сказав: «Ім'я Моє в Ньому»,⁹ Каяфа сам став

богозневажником. Виносячи Христові вирок за богозневагу, він уже був осуджений Богом.

Роздираючи свій одяг, Каяфа показав, яке становище відтепер займатиме юдейський народ перед Всевишнім. Колись вибраний Богом, цей народ сам відокремився від Нього і швидко втрачав благословення Єгови. Коли Христос на хресті вигукнув: «Звершилося!»,¹⁰ завіса в храмі роздерлася надвоє на знак того, що юдеями відкинутий Той, Хто був реальністю усіх прообразів, виконанням і суттю усіх символів. Ізраїль відокремився від Бога. Ось тоді Каяфа справді міг роздerti свій священицький одяг, засвідчивши, що він є представником великого Первосвященника, бо цей одяг уже не мав жодного значення ні для нього, ні для юдейського народу. У той момент первосвященик міг би роздerti свій одяг від жаху за власну долю і долю юдейської нації.

Синедріон засудив Ісуса на смерть, хоч за юдейським законом засідання суду уночі було заборонене. Воно мало відбуватися лише вдень, та й то при повному складі суддів. Усупереч усьому зі Спасителем ще до суду поводитися як із злочинцем, віддали Його на знущання найбільш нікчемним і негідним людям.

[676] Навколо палацу первосвященника був відкритий двір; там зібралися воїни і великий натовп черні. Через цей двір Ісуса провели до вартівні. З усіх боків Його зустрічали насмішками, — адже Він назвав Себе Сином Божим. Глузуючи, вони повторювали Його слова: «...буде сидіти праворуч Сили та прийде на хмарах небесних!»⁵ Коли Ісус знаходився у вартівні, очікуючи подальшого суду, Він був зовсім беззахисний. Злочинний натовп був свідком, як жорстоко поводитися з Ним у синедріоні, і, вбачаючи у цьому вседозволеність, теж почав із сатанинською брутальністю і жорстокістю лихословити Христа. Вони шаленіли від божественного, благородного вигляду Христа. Його покора і невинність, Його благочестя і терпеливість сповнювали їх сатанинською люттю. Милість і справедливість були потоптані. Із жодним злочинцем не поводитися так безсердечно, як з Божим Сином.

Але серце Ісуса розривалося від ще боліснішого страждання; удар, який спричинив Йому нестерпний біль, був завданий

не ворожою рукою. У той час, як над Ісусом знущалися на допиті в Каяфи, один з Його учнів зрікся Христа.

Після того, як учні залишили свого Вчителя в саду, двоє з них наважилися прямувати за Ним на певній відстані від юрби. Це були Петро та Йоан. Священики, добре знаючи Йоана як учня Ісуса, дозволили йому увійти до залу суду. Вони сподівалися, що він, ставши свідком приниження свого Наставника, перестане вважати Його Сином Божим. Йоан попросив за Петра, і їм обом дозволили увійти.

Як завжди, перед світанком було холодно, і на подвір'ї розпалили вогнище. Група людей зібралася навколо вогню, і Петро самовпевнено присів біля них. Він не хотів, щоб у ньому впізнали учня Ісуса. Удаючи байдужого, він змішався з натовпом, сподіваючись, що його приймуть за одного з тих, хто привів Ісуса в дім Каяфи.

Але коли полум'я освітило обличчя Петра, жінка-вортарка глянула на нього допитливим поглядом. Вона зауважила, що він прийшов з Йоаном, звернула увагу на його пригнічений погляд і подумала, що це, можливо, один з учнів Ісуса, їй, одній зі служниць у домі Каяфи, цікаво було знати, чи це так. Вона запитала у Петра: «А ти, часом, не з учнів Цього Чоловіка?»¹¹ Петро злякався і збентежився. Погляди усіх відразу ж звернулися до нього. Петро удавав, ніби не розуміє, про що говорить ця жінка, але вона наполягала на своєму і говорила присутнім, що цей чоловік був з Ісусом. Змушений відповісти, Петро сердито відказав: «Жінко, я не знаю Його!» Це було перше відречення, і зараз же заспівав півень. О, Петре, як швидко ти посоромився свого Вчителя! Як швидко ти відрікся від свого Господа!

Йоан, увійшовши до судового залу, не приховував, що є послідовником Христа. Він не змішався з грубою юрбою, яка знущалася над його Вчителем. Та його і не розпитували ні про що. Він не став видавати себе за іншу людину, тому залишився поза підозрою. Цей учень знайшов собі відлюдний куточок, подалі від натовпу, але якнайближче до Ісуса. Звідси він міг бачити і чути все, що відбувалося під час суду над Господом.

Петро ж не хотів, щоб його впізнали. Удаючи байдужого, він опинився на території ворога і став легкою здобиччю спокусника. Якби від нього вимагалось боротися за свого Вчи-

[677]

теля, він був би відважним воїном. Але коли на нього почали презирливо показувати пальцем, він злякався. Чимало людей і нині готові до рішучої боротьби в ім'я Господа, але відрікаються від своєї віри, злякавшись глузувань. Спілкуючись із тими, кого слід уникати, вони наражаються на спокусу. Вони дають можливість ворогові спокутувати їх, а тому говорять і роблять те, чого за інших обставин ніколи б не допустили. Учень Христа, який у наші дні приховує свою віру через страх перед стражданнями або осудженням, зрікається свого Господа так само, як Його зрікся Петро під час суду.

Петро робив вигляд, що його не цікавить суд над Учителем, але його серце краєв біль, коли він чув, як жорстоко глузували і знущалися над Господом. Більше того, Петра дивувало й обурювало те, що Ісус дозволив принижувати Себе і Своїх послідовників, змирившись з таким ставленням до Себе. Щоб приховати свої справжні почуття, Петро намагався підтримувати недотепні жарти гонителів Ісуса. Але його поведінка була неприродною. Петро обманював, і хоч намагався удавати байдужого, не міг приховати свого обурення, бачачи, як ображають його Вчителя.

[678] На Петра звернули увагу вдруге і знову викрили його як послідовника Ісуса. Тепер Петро заприсягнувся: «Я не знаю Цієї Людини!»¹² Йому була дана ще одна нагода. А через годину один зі слуг первосвященика, близький родич того чоловіка, котрому Петро відтяв вухо, запитав його: «Чи не тебе я бачив з Ним у саду?»¹³ «Справді, ти з них, бо ти галілеєць [і мова твоя та сама]».¹⁴ Цього разу Петро розлютився. Учні Ісуса вирізнялися чистотою мови, але щоб обманути тих, хто допитував його і виправдати свою нещирість, Петро з клятвою і божбою зрікся свого Господа. Знову заспівав півень, і тоді Петро пригадав слова Ісуса: «...Перш ніж двічі заспіває півень, тричі відречешся від Мене!».¹⁵

У той час, як ганебні клятви були ще на устах Петра, а голосний спів півня бринів у його вухах, Спаситель відвернувся від Своїх жорстоких суддів і пильно подивився на Свого бідолашного учня. У цю мить погляд Петра зустрівся з поглядом Учителя. У Його лагідних очах Петро прочитав глибокий жаль і смуток, але в них не було навіть тіні гніву.

Коли Петро побачив бліде, змучене від страждань обличчя, ці тремтячі уста, цей погляд, сповнений розуміння і прощення, його серце пронизало немов стрілою. Його совість прокинулася, минуле постало у пам'яті. Петро згадав, як лише кілька годин тому він обіцяв, що піде зі своїм Господом у в'язницю і на смерть. Він пригадав свій сум, коли Спаситель сказав йому у верхній світлиці, що цієї ночі він тричі зречеться свого Господа. Петро щойно заявив, що не знає Ісуса, і тепер він з гіркотою усвідомлював, наскільки добре знав його Господь, як глибоко Він бачив його серце, про віроломність якого, як виявилось, не здогадувався навіть сам Петро.

Хвиля спогадів нахлинула на Петра. Він пригадав усе: чутливе милосердя Спасителя, Його доброту і довготерпіння, лагідність і поблажливість до помилок Своїх учнів. Петро пригадав і слова перестороги: «Симоне, Симоне, ось сатана випросив вас, щоб пересіяти, як пшеницю; Я ж благав за тебе, щоб не забракло тобі віри».¹⁶ Тепер він із жахом думав про свою невдячність, обман і віроломство. Петро знову глянув на свого Вчителя і тут побачив, як рука якогось богозневажника піднялася, щоб ударити Його в обличчя. Не в змозі терпіти довше цю сцену, він з розбитим серцем кинувся геть.

[679]

Пригнічений самотністю і темрявою, учень не думав, куди і чому йде. Нарешті Петро опинився в Гефсиманії. У його пам'яті ожили події, які відбулися тут лише кілька годин тому. Йому пригадалося спотворене мукою і стражданням обличчя Господа з краплями кривавого поту. Він гірко докоряв собі за те, що коли Ісус на самоті плакав і страждав у молитві, ті, хто мав бути з Ним у годину Його випробувань, спали. Петро пригадав Його урочисте повеління: «Пильнуйте та молитесь, щоб не потрапити у спокусу».¹⁷ І знову подумки Петро повернувся до судового залу. Його серце краяла думка, що він додав мук і болю Спасителеві в Його стражданнях. На тому самому місці, де в смертельних муках Ісус виливав Свою душу перед Отцем, Петро впав долілиць на землю і прагнув тільки одного — померти.

Ісус просив Петра пильнувати й молитися, але він заснув, приготувавши цим дорогу для свого великого гріха. Усі учні, котрі спали в цю критичну годину, зазнали великої втрати.

Христос знав про вогняне випробування, яке їх чекало. Він знав, що сатана всіма силами намагатиметься приспати їхню пильність, аби вони не були готові до випробування. Тому Христос застерігав їх. Якби протягом годин, проведених у Гефсиманському саду, вони пильнували та молилися, Петро ніколи не покладався б на власні сили. Він не зрікся б свого Господа. Якби учні пильнували зі Христом у Його душевній борні, то були б готові побачити Його страждання на Голгофському хресті. Повною мірою вони зрозуміли б природу Його нестерпних страждань. Тоді учні пригадали б Його слова, котрі провіщали страждання, смерть і воскресіння Божого Сина.

І в найбільш похмуру, важку годину випробувань промінь надії розвіяв би темряву та зміцнив їхню віру.

Як тільки настав день, синедріон зібрався ще раз; Ісус знову був приведений до судового залу. Він оголосив Себе Сином Божим, і судді використали ці слова як обвинувачення проти Нього. Але вороги не могли засудити Його лише на підставі цієї заяви, бо чимало членів синедріону були відсутні на нічному засіданні і не чули Його слів. Крім того, юдейські керівники знали, що римський трибунал не вбачатиме в цих словах вартого смерті злочину. Але якби вони знову почули ці слова з Його уст, то досягли б своєї мети. Якщо Христос проголосить Себе Месією, вони зможуть звинуватити Його в політичному підбурюванні.

[680]

«Якщо Ти Христос, — говорили вони, — то скажи нам». Але Христос мовчав. Судді продовжували засипати Його питаннями. Нарешті з глибоким смутком Спаситель відповів: «Якщо Я вам скажу, не повірите; якщо ж запитаю, не відповісте [Мені й не відпустите]». Але для того, щоб не залишити їм жодного виправдання, Ісус урочисто застеріг: «Віднині ж буде, що Син Людський сидітиме по правиці Божої сили». «Чи Ти Божий Син?» — в один голос запитали вони, а Він їм відповів: «Ви самі говорите, що Я є». Тоді судді вигукнули: «Навіщо нам потрібне ще якесь свідчення? Адже ми самі почули з Його вуст!»¹⁸

Отже, утретє засуджений юдейськими правителями, Ісус повинен був померти. Тепер, міркували вони, треба, щоб римляни затвердили цей вирок і віддали Ісуса до їхніх рук.

Тоді втретє вони почали насміхатися і знущатися над Ісусом. Ці знущання були ще жахливіші, ніж ті, котрих Він зазнав від темної юрби. Тепер це відбувалося в присутності священників і керівників Ізраїлю та з їхнього схвалення. Усяке співчуття і людяність залишили їхні серця. Якщо їхні докази були слабкими і не могли примусити Ісуса замовкнути, то вони мали іншу зброю, за допомогою якої примушували замовкнути еретиків у всі часи: тортури, насильство і смерть.

Коли судді оголосили смертний вирок Ісусові, сатанинська лють опанувала людьми. Вигуки натовпу нагадували ревіння звірів. Натовп накинувся на Ісуса, викрикуючи: «Він винуватий! На смерть Його!»¹⁹ Якби не римські воїни, то Ісус не дожив би до розп'яття на Голгофі. Якби не втручання римської влади, яка силою зброї втихомирила натовп, то люди роздерли б Ісуса на шматки перед Його суддями.

Навіть язичники були обурені грубим ставленням до людини, вину якої нічим не було доведено. Римські урядовці заявили: оголосивши вирок Ісусові, юдеї підривають авторитет римської влади, бо навіть за юдейським законом заборонялося засуджувати людину на смерть тільки на підставі її власних свідчень. Після втручання римських воїнів настало тимчасове затишшя, але в юдейських керівників це не викликало ні почуття жалю, ні сорому.

[681]

Священики і правителі забули про правила пристойності, які личили їхньому становищу, і накинулися на Ісуса з брутальною лайкою. Вони насміхалися над Його походженням, заявили, що, зухвало проголосивши Себе Месією, Він заслуговує найганебнішої смерті. Найбільш розбещені злочинні люди знущалися над Спасителем. Мучителі Христа накинули Йому на голову якийсь старий одяг, били Ісуса по обличчю, промовляючи: «Пророкуй нам, Христос, хто то вдарив Тебе?»²⁰ Потім, зірвавши з Нього це лахміття, якийсь негідник плюнув Йому в лице.

Ангели Божі ретельно фіксували кожний образливий погляд, слово і вчинок проти їхнього улюбленого Повелителя. Настане день, коли ці підлі люди, які знущалися з Нього і плювали в Його спокійне бліде обличчя, побачать Христа у славі, яскравішій за сонячне світло.

[682]

- ¹Йоан.7:51
- ²Йоан.18:20-23
- ²Йоан.18:20-23
- ²Йоан.18:20-23
- ²Йоан.18:20-23
- ²Йоан.18:20-23
- ³Йоан.2:19,21
- ⁴Матв.26:61
- ⁵Матв.26:62-64
- ⁶Ісаї 53:7
- ⁵Матв.26:62-64
- ⁷Матв.10:32
- ⁵Матв.26:62-64
- ⁵Матв.26:62-64
- ⁸Матв.26:65
- ⁹Вих.23:21
- ¹⁰Йоан.19:30
- ⁵Матв.26:62-64
- ¹¹Йоан.18:17
- ¹²Марк.14:71
- ¹³Йоан.18:26
- ¹⁴Марк.14:70
- ¹⁵Марк.14:30
- ¹⁶Луки 22:31-32
- ¹⁷Матв.26:41
- ¹⁸Луки 22:67-91
- ¹⁹Матв.26:66
- ²⁰Луки 22:64

Розділ 76. Юда

Історія Юди — це історія про сумний кінець людини, котру Бог міг увінчати славою. Якби Юда помер наперед додні своєї останньої подорожі до Єрусалима, він був би зарахований до дванадцятьох апостолів, і решта учнів жалкували б за ним. Огида, яку викликає він у людей протягом усіх віків, пояснюється його вчинками наприкінці життєвого шляху. Але характер Юди був відкритий світові з певною метою. Історія Юди — це застереження для тих, хто, подібно до нього, може зрадити священне довір'я.

Незадовго до Пасхи Юда поновив свою угоду зі священниками про те, щоб видати їм Ісуса. Було вирішено схопити Спасителя в одному з Його улюблених місць, де Він часто перебував на самоті в молитвах і роздумах. Після гостини в домі Симона Юда мав доволі часу, щоб обміркувати свій задум, однак не змінив своїх намірів. За тридцять срібняків — ціну раба — Юда продав на ганьбу і смерть Господа слави.

З дитинства Юда полюбляв гроші, але не завжди був настільки зіпсутим, аби вчинити щось подібне. Він плекав злого духа пожадливості, доки той не став рушійною силою в його житті. Жадоба до грошей взяла гору над його любов'ю до Христа. Ставши рабом одного пороку, Юда віддав себе сатані, дедалі глибше й глибше занурюючись у гріх.

Юда приєднався до учнів тоді, коли за Ісусом уже ходив натовп людей. Учення Спасителя зворушувало їхні серця; немов зачаровані, вони слухали Його проповіді в синагозі, на березі моря, на схилі гори. Юда бачив, як хворі, кульгаві й сліпі приходили до Ісуса з міст і сіл, як помираючих клали біля Його ніг, і вони піднімалися здоровими. Юда був свідком всемогутності Спасителя у зціленні хворих і біснуватих, воскресінні мертвих. Він відчував на собі прояв Христової сили і визнав, що вчення Ісуса перевершує всі інші, будь-коли почуті ним. Юда любив великого Вчителя і бажав бути з Ним.

[683]

Він прагнув змінити свій характер і життя, сподівався, що це здійсниться внаслідок його зв'язку з Ісусом. Спаситель не відштовхнув Юди. Ісус прийняв його в число дванадцятьох. Він доручив йому роботу євангеліста та наділив здатністю зціляти хворих і виганяти демонів. Проте Юда так і не зміг цілковито підкоритися Христові. Він не відмовився від світського честолюбства та любові до грошей. Ставши служителем Христа, Юда не підкорився Божественній перетворювальній силі. Він вважав, що може мати власну думку, та плекав схильність до критики і звинувачення.

Юду високо цінували учні, і він мав великий вплив на них. Він був високої думки про власні здібності і вважав, що решта учнів значною мірою поступаються йому в розсудливості та здібностях. Вони не бачать, думав Юда, слухних нагод і не використовують обставин. Церква не буде процвітати з такими недалекоглядними керівниками. На думку Юди, Петро був занадто запальним і діяв необдуманно. Йоана, який дбайливо зберігав скарби істини, що виходили з уст Христа, Юда вважав непрактичною людиною. Матвій, котрий завдяки своєму попередньому фахові став у всіх справах пунктуальним і точним, був занадто вимогливим, коли йшлося про чесність. Він завжди розмірковував над словами Христа і настільки захоплювався ними, що, на думку Юди, не здатний був бачити перспективи. Так Юда оцінював усіх учнів і лестив собі, вважаючи, що Церква не раз потрапляла б у скрутне становище, якби не його кмітливості у керівництві. Юда вважав себе більш здібним, неперевершеним серед учнів. У власних очах він був прикрасою всієї справи Христової і завжди виставляв себе в такому світлі.

[684] Але Юда не усвідомлював своїх слабкостей, тому Христос поставив його в такі обставини, які могли допомогти йому помітити і позбутися власних вад. Як скарбник, Юда був покликаний піклуватися про потреби учнів і надавати необхідну допомогу бідним. Перед Пасхою, у горниці, коли Ісус сказав до нього: «Що робиш — роби швидше»,¹ учні подумали, що Ісус прохав Юду купити щось потрібне для свята або дати милостиню бідним. Служачи іншим, Юда мав змогу розвивати в собі безкорисливість. Але хоч Юда щоденно слухав науку Христа і був свідком Його праведного життя, він і надалі по-

турав своїй жадібності. Мізерні суми, що потрапляли до його рук, ставали для нього повсякчасною спокусою. Неодноразово, коли він робив невелику послугу Христові або працював для добродійних цілей, він брав плату за це із цього незначного фонду. Юда завжди знаходив виправдання для своїх учинків, але в Божих очах Юда був злодієм.

Часто повторювані Христом слова, що Його Царство не від світу цього, обурювали Юду. Він накреслив в уяві план, якого мав би дотримуватися Христос у Своему служінні. Він сподівався, що Йоан Хреститель буде звільнений із в'язниці. Але, на жаль, Йоанові стяли голову. Ісус же, замість того, щоб відстоювати Своє царське право і помститися за смерть Йоана, подався зі Своїми учнями в одне із сіл. Юда вимагав рішучіших дій. Він думав: якби Ісус не перешкоджав учням здійснювати їхні плани, то праця була б набагато успішнішою. Юда помічав зростаючу ненависть юдейських керівників до Ісуса і бачив, що Христос знехтував їхніми вимогами показати ознаку з неба. Серце Юди було відкрите для невір'я, а ворог додавав сумнівів та бунтівливих думок. Навіщо Христос так часто бентежив Своїми словами людські серця? Чому Він провіщає випробування і гоніння для Себе та Своїх учнів? Надія обійняти високе становище в новому царстві спонукала Юду підтримувати справу Христа. Хіба його надіям не судилося збутися? Юда не заперечував, що Ісус є Син Божий, але перебував у сумнівах і шукав власних пояснень Його чудовим ділам.

Всупереч ученню Спасителя, Юда постійно прагнув поширювати думки про царювання Христа в Єрусалимі. Він намагався здійснити цей план під час нагодування п'яти тисяч душ. Того разу Юда також допомагав розподіляти їжу серед зголоднілого натовпу. Йому була дана можливість побачити, скільки користі він може принести іншим. Юда отримав задоволення, яке людина щоразу відчуває, коли служить Богові. Він допомагав приносити хворих і страждаючих до Христа, бачив, які полегшення, радість і щастя приносить людським серцям цілюща сила великого Лікаря. Юда мав змогу зрозуміти методи діяльності Христа, але власні егоїстичні бажання засліпили його. Юда першим скористався піднесенням, яке запанувало

[685]

в народі внаслідок чуда з хлібами. Саме він запропонував силоміць проголосити Христа царем. Але його сподівання не здійснилися і розчарування було надто гірким.

Христова промова в синагозі про Хліб життя стала поворотним пунктом у житті Юди. Він чув слова: «...Якщо не будете їсти тіла Сина Людського і не будете пити Його крові, не будете мати в собі життя».² Він зрозумів, що Христос пропонує людям швидше духовні блага, ніж світські. Вважаючи себе далекоглядним, Юда дійшов висновку, що Ісус не матиме влади і не дасть Своїм послідовникам високих посад. Тому він вирішив надто не наближатися до Ісуса, аби мати можливість відійти. А поки що потрібно чекати. І він чекав.

З цього часу Юда почав висловлювати сумніви, які бентежили учнів. Він звертав їхню увагу на уявні суперечності у вченні Христа, на Його хибні тлумачення, повторював докази книжників і фарисеїв, спрямовані проти Христа. Усі великі й малі неприємності, усі труднощі й перешкоди на шляху просування Євангелія Юда розцінював як аргумент проти Доброї вістки. Він знаходив місця у Святому Письмі, котрі не мали жодного зв'язку з істинами, які проповідував Христос. Ці вихоплені з контексту слова бентежили учнів та посилювали їхнє розчарування, яке пригнічувало їх. Юда діяв настільки хитро, що здавалося, ніби він робить це від чистого серця. А коли учні шукали доказів для підтвердження слів великого Вчителя, Юда непомітно спрямовував їхні думки в інше русло. Отже, видаючи себе за релігійного мудрого чоловіка, він по своєму тлумачив учинки Христа, надаючи Його словам цілком іншого змісту. Намовляння Юди постійно збуджували в учнях честолюбні прагнення до тимчасових переваг, відвертаючи їх від важливих, дійсно вартих уваги справ. Зазвичай, Юда був ініціатором суперечок про те, хто з учнів мав би бути більшим.

[686]

Коли Христос пояснив багатому юнакові, за яких умов він може стати учнем, Юда був невдоволений. Він вважав, що в цьому випадку сталася помилка. Якби такі люди, як цей молодий юдейський начальник, приєдналися до послідовників Христа, то стали б доброю підмогою у Його справі. Ніхто не радився зі мною, міркував Юда, а я міг би запропонувати чимало вигідних для цієї малої церкви планів. Щоправда,

його принципи й методи дещо відрізнялися від Христових, але він вважав себе в цих справах мудрішим за Христа. Чого б Христос не говорив учням, Юда завжди подумки з чимось не погоджувався. Під його впливом закваска незадоволення швидко звершувала свою справу. Учні не розуміли цього, але Ісус бачив, як сатана наділяє Юду своїми властивостями, впливаючи через нього і на інших учнів. За рік до зради Христос сказав: «Чи не дванадцятьох вас Я вибрав? Але один з вас є дияволом».³

Однак Юда не виступав відверто проти вчення Спасителя і не подавав вигляду, що сумнівається в Ньому. Він не дозволяв собі нарікати до певного часу. Коли в домі Симона Марія намастила ноги Спасителя дорогоцінним мирром, Юда виявив свою жадібність. Докір Ісуса розлютив його. Уражена гордість і жадоба помсти зламали всі перешкоди; пожадливість, яку він так довго плекав, опанувала ним. Така ж доля спіткає усіх тих, хто вперто чинить гріх. Якщо ми не боремося зі своїми пороками і не перемагаємо їх, тоді сатана подолає нас своїми спокусами і наша душа підкориться його волі.

Проте Юда ще не зовсім зачерствів. Навіть після того, як він двічі обіцяв зрадити Спасителя, він ще мав нагоду покаятися. На пасхальній Вечері Христос засвідчив Свою Божественність, виявивши наміри зрадника. Він послужив Юді з такою ж ніжністю, як і іншим учням. Однак Юда знехтував і цим останнім закликком любові. І тоді доля Юди була вирішена: щойно обмиті Ісусом ноги попрямували шляхом зради.

Юда міркував так: якщо Христові судилося бути розп'ятим, то це неминуче станеться і від його зради нічого, по суті, не зміниться. А якщо Ісус не повинен померти, то Він звільнить Себе. У будь-якому разі Юда буде у виграші. Йому здавалося, що зраджуючи свого Господа, він робить вигідну справу.

Але при всьому тому Юда не вірив, що Христос дозволить заарештувати Себе. Видаючи Ісуса, Юда мав намір провчити Його. Він думав дати Спасителеві урок, аби надалі Той ставився до нього з належною повагою. Але Юда не знав, що видає Христа на смерть. Як часто, коли Спаситель навчав притчами, книжники й фарисеї були вражені Його чудовими порівняннями. І скільки разів вони осуджували самих себе! Бувало,

[687]

коли істина проникала в їхні серця, вони обурювалися і хапали каміння, щоб побити Ісуса, але Він щоразу рятувався. Якщо Він уникнув стількох пасток, думав Юда, то, звичайно ж, не дозволить схопити Себе й тепер. Зрадник вирішив перевірити це. Якщо Ісус — справжній Месія, то народ, для якого Він так багато зробив, згуртується навколо Нього і проголосить Його царем. Це раз і назавжди розвіє сумніви нерішучих. Юді ж випаде честь посадовити царя на престол Давида. Це й забезпечить йому найпочесніше після Христа місце у новому царстві.

Псевдоапостол відіграв свою роль у зраді Ісуса. Коли в саду він сказав провідникові натовпу: «Кого поцілую, то Він. Схопіть Його».⁴ Юда був цілком упевнений, що Христос виволить Себе з їхніх рук. Якби хтось із юдеїв потім звинуватив його, він скаже: «Хіба я не казав вам: тримайте Його добре?»

Юда спостерігав, як, за його порадою, Христос був міцно зв'язаний. Він був здивований, що Спаситель дозволив це зробити. З тривогою він прямував за Ним від саду аж до місця Його суду перед юдейськими керівниками. Юда весь час чекав, коли ж Ісус нарешті здивує Своїх ворогів — постане перед ними як Син Божий, обернувши на ніщо їхні задуми й силу. Але година минала за годиною, а Ісус терпляче зносив усі образи. Неймовірний жах охопив Юду — він зрадив свого Вчителя, видав Його на смерть.

Коли суд наближався до завершення, Юда не міг більше витримати докорів сумління. Раптом на весь зал пролунав його хрипкий голос, який змусив здригнутися від жаху кожне серце:

[688] «Він не винен! Пощади Його, Каяфо!»

Усі побачили високу постать Юди, коли той пробирався крізь заанімілий натовп. Його обличчя було змучене й бліде, а на чолі виступили великі краплі поту. Поспішаючи до крісла судді, він кинув перед первосвящеником срібняки — ціну зради свого Господа, і, ухопивши Каяфу за одяг, благав звільнити Ісуса, заявляючи, що Ісус не вчинив нічого, гідного смерті. Розгніваний Каяфа відштовхнув зрадника, але збентежився, не знаючи, що сказати. Підступність священиків стала очевидною. Усі зрозуміли, що вони підкупили учня, аби той продав свого Вчителя.

«Я згрішив, — кричав Юда, — видавши невинну кров». Але первосвященик, опанувавши собою, глузливо відповів: «А що нам до того? Сам дивися».⁵ Священики зробили Юду своїм знаряддям, але ставилися до нього з презирством. Коли Юда прийшов до них із визнанням своєї вини, вони відштовхнули його.

Тепер Юда впав у ноги Ісуса, визнаючи Його Сином Божим, і благав Його звільнитися. Спаситель не докоряв зрадникові. Він знав: Юда не розкається. Його сповідь була вимушеною. Він жахався осудження і майбутнього суду, але не відчував глибокого жалю й печалі через те, що продав невинного Сина Божого, зрікся Святого Ізраїлевого. Та все ж Ісус не висловив жодного осуду. Він співчутливо подивився на Юду і сказав: «На цю годину Я прийшов у світ».

Люди почали здивовано перешіптуватися. Вони були вражені, побачивши, з яким милосердям ставиться Христос до Свого зрадника. І знову всі переконалися, що цей Чоловік не був звичайною смертною людиною. Але якщо Він Син Божий, міркували вони, то чому не звільниться від пут і не візьме гору над Своїми обвинувачами?

Юда, усвідомивши, що всі його благання марні, вибіг із судового залу зі словами: «Надто пізно! Надто пізно!» Стати свідком розп'яття Ісуса було понад його сили; у своєму відчаї він пішов і повісився.

Згодом, того ж дня, коли дорогою від палацу Пилата до гори Голгофи Ісуса вели на місце розп'яття, раптом глумливі вигуки і глузування темного натовпу змовкли. Проходячи повз відлюдне місце, вони побачили під сухим деревом тіло Юди. Це було одне з найогидніших видовищ. Під вагою Юдиного тіла мотузка, на якій він повісився, обірвалася. При падінні тіло покалічилося, і тепер собаки шматували його. Останки Юди відразу ж прибрали, але натовп більше не сміявся. Обличчя у багатьох зблідли. Люди замовкли і задумалися. Здавалося, відплата вже спостигала тих, хто був винний у крові Ісуса.

[689]

[690]

¹Йоан.13:27

²Йоан.6:53

³Йоан.6:70

⁴Матв.26:48

⁵Матв.27:4

Розділ 77. На суді Пилата

(На підставі Євангелій від Матвія 27:2, 11-31; Марка 15:1-20; Луки 23:1-25; Йоана 18:28-40; 19:1-16)

У судовому залі римського намісника Пилата Христос стояв зв'язаний, як в'язень. Його оточували воїни, а судовий зал був переповнений спостерігачами. Біля входу до зали стояли судді синедріону, священники, правителі, старійшини і натовп.

Після того, як синедріон засудив Ісуса, керівники цієї вищої ради прийшли до Пилата, щоб він затвердив і виконав вирок. Але юдейські начальники не бажали увійти до судового залу римлян. За їхнім законом, це опоганило б їх і вони не змогли б узяти участі у святкуванні Пасхи. У своїй сліпоті ці люди не розуміли, що їхні серця вже давно опоганені ненавистю й жадобою вбивства. Вони не зрозуміли і того, що Христос був справжнім Пасхальним Агнцем. А оскільки відкинули Його, то це велике свято втратило своє значення.

Коли Спасителя завели до судового залу, Пилат вороже поглянув на Нього. Римського губернатора буквально підняли з ліжка, тому він мав намір розглянути справу якомога швидше. Він був готовий поставитися до арештованого з усією суворістю. Приймавши поважний вигляд, Пилат обернувся, щоб побачити Того, Кого мав допитувати. Через Кого ж його підняли в таку ранню годину? Він знав, що це Той, Кого юдейські правителі прагнули засудити і негайно стратити.

[691]

Пилат подивився на людей, які привели Христа, а потім його допитливий погляд зупинився на Ісусові. Йому доводилося розглядати справи різних злочинців, але ніколи ще перед ним не стояла така благочестива, шляхетна людина. На обличчі Ісуса він не бачив жодної ознаки вини, страху, самовпевненості чи зухвалості. Перед ним була Людина, Яка трималася спокійно і з гідністю. Обличчя Ісуса не було схожим на обличчя злочинця, навпаки, воно було осяяне небесним світлом.

Зовнішність Христа справила на Пилата приємне враження, і в душі римського урядовця прокинулося усе добре. Він і раніше чув про Ісуса та Його вчинки. Дружина Пилата також розповідала йому дещо про чудеса, вчинені галілейським Пророком, Який зціляв хворих і воскрешав мертвих. Тепер усе це, як забутий сон, ожило в пам'яті Пилата. Він пригадав й інші чутки, котрі доходили до нього з різних джерел. Отож, Пилат вирішив вимагати від юдеїв відповіді: у чому вони звинувачують цього в'язня?

— Хто цей Чоловік і чому ви привели Його? — запитав він.
— У чому ви оскаржуєте Його?

Юдеї були збиті з пантелику. Вони добре розуміли, що нічим не можуть обґрунтувати своїх звинувачень проти Христа, і намагались уникнути прилюдного перегляду справи. Юдеї відповіли, що це обманщик, на ім'я Ісус, із Назарета.

Пилат знову запитав їх: «Яке обвинувачення висуваєте проти Цього Чоловіка?» Священики не відповіли на його запитання, але роздратовано сказали: «Якби Він не був злочинцем, ми не видали б Його тобі».¹ Коли члени синедріону, цвіт нації, приводять до тебе чоловіка, якого вважають гідним смерті, то чи є ще потреба цікавитися його виною? Вони сподівалися справити на Пилата враження своєю поважною зовнішністю та примусити його виконати їхнє прохання без зайвих розпитувань. Вони нетерпляче чекали схвалення винесеного ними вироку, оскільки усвідомлювали, що є чимало свідків чудес Христа, які зможуть розповісти про Нього дещо протилежне тій брехні, яку вони зараз повторювали.

[692] Знаючи безвольність і нерішучість Пилата, священики сподівалися, що без особливих зусиль здійснять свої задуми. Раніше він легко підписував смертні вироки, поспішно засуджуючи на смерть людей, котрі, як це було добре відомо свяще никам, не заслуговували цього. Для Пилата життя в'язня було безвартісним, і його не цікавило, винна людина чи ні. Священики сподівалися, що Пилат підпише смертний вирок Ісу сові без попереднього допиту. Вони просили зробити їм таку ласку з нагоди великого народного свята.

Але в цьому В'язневі було щось таке, що стримувало Пилата від подібного кроку. Він не наважувався зробити це. Наміри

священиків були очевидними. Пилат пригадав, як нещодавно Ісус воскресив Лазаря, який уже чотири дні перебував у гробі. Тому перш ніж підписати вирок, він вирішив дізнатися, у чому звинувачують Христа і чи обгрунтовані ці оскарження.

— Якщо вашого суду достатньо, — сказав він, — то для чого ви привели цього В'язня до мене? «Візьміть Його і судіть Його за вашим законом».² Священики були змушені визнати, що вони вже осудили Ісуса, але хочуть заручитися згодою Пилата, щоб їхній вирок набув сили.

— Який ваш вирок? — запитав Пилат.

— Смертний, — відповіли вони, — але ми не маємо повноваження виконати його.

Вони просили Пилата повірити їм на слово, що вина Христа доведена, та затвердити вирок. Відповідальність за наслідки вони брали на себе.

Пилата не можна було назвати справедливим і сумлінним суддею, та й у моральному відношенні він не був бездоганним, однак задовольнити їхнє прохання він відмовився. Пилат не засудить Ісуса, доки не довідається, у чому Його звинувачують.

Священики опинилися перед вибором. Вони усвідомлювали, що повинні якомога старанніше приховати свої справжні спонукання. Пилат не повинен знати, що Христос заарештований з релігійних мотивів. Якби це стало йому відомо, усі їхні звинувачення втратили б силу. Необхідно було представити справу так, ніби Ісус був порушником цивільного закону. Лише в такому разі Його можна було б покарати за правопорушення. Заворушення та повстання проти римської влади були частим явищем серед юдеїв. Римляни жорстоко придушували їх і постійно були готові запобігти кожному спалахові народного повстання.

Лише кілька днів тому фарисеї намагалися піймати Христа у свої тенета запитанням: «Чи належить нам давати данину кесареві, чи ні?»³ Але Христос тоді викрив їхнє лицемірство. Присутні там римляни були свідками повної поразки змовників та їхнього збентеження, коли Він відповів: «Тож кесареве віддайте кесареві, а Боже — Богові!».³

Тепер священики намагалися викласти вчення Христа у спотвореному вигляді. Їм не залишалося нічого іншого, як уда-

тися до фальшивого свідчення. «Почали Його звинувачувати, кажучи: Ми знайшли Цього, Який бунтує наш народ, забороняє давати кесареві данину і каже, що Він Сам Христос, Цар».⁴ Три оскарження — і всі три безпідставні. Священики добре знали це, але свідомо готові були сказати неправду, аби досягти бажаної мети.

Пилат зрозумів їхні наміри. Він не вірив, що арештований задумав скинути уряд. Лагідний і смиренний вигляд Ісуса не відповідав тим оскарженням, які висували проти Нього. Пилат був переконаний, що має справу з якоюсь таємною змовою з метою знищити невинну людину, котра заважала юдейським сановникам. Повернувшись до Ісуса, він запитав: «Чи Ти є Цар юдеїв?» Спаситель відповів: «Ти кажеш».⁴ Коли Ісус промовив ці слова, Його обличчя освітілося, ніби сонячним промінням.

Почувши Його відповідь, Каяфа і його прибічники наполягали, щоб Пилат засвідчив, що Ісус визнав Свою вину за той злочин, у якому Його звинувачували. Галасливими вигуками священики, книжники і юдейські начальники вимагали смерті для Ісуса. Їхні крики підхопив натовп, і зчинився неймовірний галас. Пилат був збентежений. Він сказав Ісусо ві: «„Ти нічого не відповідаєш? Дивись, як багато Тебе звинувачують!“ Та Ісус більше нічого не відповідав...»⁵

[694] Стоячи за спиною Пилата перед усім народом, Христос чув зневажливі вигуки, але не відповідав на жодне з тих неправдивих звинувачень. Уся Його поведінка свідчила про невинність. Син Божий непорушно стояв серед бурі, яка шаленіла довкола. Здавалося, що важкі хвилі гніву, які здіймались усе вище й вище, мов бурхливі океанські буруни, розбивалися об Нього, не завдаючи Йому жодної шкоди. Він стояв мовчки, але Його мовчання було надто красномовним. Здавалося, що з глибини Його ества сяяло світло.

Пилат був вражений Його поведінкою. «Чому цей Чоловік, — думав він, — такий байдужий до суду? Невже Він не хоче врятувати Своє життя?» Дивлячись на Ісуса, який мовчки зносив образи та глузування, він відчував, що Ісус не може бути таким же неправедним і несправедливим, як галасливі священики. Сподіваючись довідатися від Нього про істину і втихомирити

натовп, Пилат відкликав Ісуса вбік і знову запитав Його: «Чи Ти юдейський Цар?»

Ісус не дав прямої відповіді на це запитання. Він знав: Дух Святий впливає на Пилата, і тому дав римському правителєві нагоду відгукнутися на Його заклик. «Чи ти це від себе говориш, — спитав Ісус, — чи інші тобі сказали про Мене?»⁶ Іншими словами, чим було викликане запитання Пилата: оскарженням священиків чи бажанням отримати світло від Христа? Пилат зрозумів, що мав на думці Христос, але його серце сповнило гордість. Він відкинув переконання, яке поступово опановувало ним. «Хіба я юдей? — сказав він. — Твій народ і первосвященики видали Тебе мені. Що Ти зробив?»

Пилат втратив рідкісну нагоду, та все ж Ісус не залишив його без світла. Хоча Спаситель і не відповів прямо на запитання Пилата, проте ясно засвідчив Свою місію. Він дав правителю зрозуміти, що не прагне земного престолу.

«Царство Моє не від цього світу, — сказав Він, — якби Моє царство було від цього світу, Мої прибічники подбали б, щоб Мене не видали юдеям. Нині ж Моє царство не звідси. То Ти Цар? — спитав Пилат. — Ісус відповів: Ти сам кажеш, що [Я] Цар. Я для того народився і для того прийшов у світ, щоб свідчити про істину. Кожний, хто від істини, слухає Мого голосу».⁷

Христос підтвердив, що Його слово є ключем до розуміння таємниць тими, хто готовий прийняти це слово. Воно містить у собі силу, яка свідчить сама за себе. У цьому й криється таємниця успішного поширення Його Царства правди. Ісус бажав, щоб Пилат зрозумів: лише прийнявши і засвоївши істину, він зможе виправити свій зіпсований характер.

Пилат прагнув пізнати істину, хоч явно був розгублений. Його серце радісно відгукнулося на слова Спасителя, і він бажав дізнатися, що є істина та як її можна знайти. «А що таке істина?» — запитав він. Але не дочекався відповіді. Шум іззовні нагадав йому про те, чим він повинен займатися. Священики кричали, вимагаючи негайно прийняти рішення. Вийшовши до юдеїв, Пилат рішуче і голосно заявив: «Жодної вини я в Ньому не знаходжу».⁷

Ці слова, сказані суддею-язичником, були різким докором фальшивим та підступним керівникам Ізраїлю, які звинувачували Спасителя. Коли священники і старійшини почули це від Пилата, їхнім розчаруванню і гніву не було меж. Вони давно запланували цей суд і чекали на нього. Зрозумівши, що Ісус може бути звільнений, вони, здавалося, готові були розірвати Його на шматки. Юдеї голосно звинувачували Пилата і погрожували йому вищим римським судом. Вони докоряли йому, що він відмовляється засудити Ісуса, Котрий, як вони стверджували, постав проти кесаря.

Почулися озлоблені голоси, що бунтарський вплив Ісуса добре відомий по всій країні. Священники говорили: «Він підбурює народ, навчає по всій Юдеї, починаючи з Галілеї і аж сюди».⁴

Цієї хвилини Пилат не думав засуджувати Ісуса. Він знав: юдеї оскаржували Його через ненависть та упередження. Римський губернатор знав свої обов'язки. Справедливість вимагала, щоб Христос був негайно звільнений. Але Пилат боявся обурення народу. Якщо він відмовиться віддати Ісуса до їхніх рук, почнеться заворушення, а цього він боявся найбільше. Коли Пилат почув, що Христос походить із Галілеї, то вирішив послати Його до Ірода, правителя цієї провінції, який тоді перебував у Єрусалимі. Таким чином Пилат вирішив перекласти всю відповідальність із себе на Ірода. Він також вбачав у цьому чудову нагоду поновити стосунки після однієї давньої суперечки між ним та Іродом. Так і сталося: після суду над Спасителем вони знову заприятелювали.

[696]

Пилат віддав Ісуса вартовим, які під образливі вигуки і насмішки натовпу повели Його на суд до Ірода.

«Ірод, побачивши Ісуса, дуже зрадів».⁸ Він ще ніколи не зустрічався зі Спасителем, але «давно бажав Його бачити, бо чув [багато] про Нього і сподівався побачити від Нього якусь ознаку».⁷ Це той Ірод, руки якого були заплямовані кров'ю Йоана Хрестителя. Коли Ірод уперше почув про Ісуса, то, охоплений жахом, сказав: «То Йоан, якому я відтяв голову, це він воскреснув!», «...І тому чудеса діють у Ньому».⁹ І все ж Ірод бажав побачити Ісуса. Тепер з'явилася нагода врятувати життя цього Пророка, і цар сподівався, що таким чином назавжди

зітре зі своєї пам'яті спогади про закривавлену голову, принесену йому на блюді. Він також прагнув задовольнити свою цікавість і сподівався: якщо Христові пообіцяти звільнення, то Він зробить усе, що від Нього вимагатимуть.

Велика група священників і старійшин супроводжувала Христа до Ірода. І коли Спасителя ввели до залу, ці сановники почали збуджено висувати свої звинувачення проти Нього. Але Ірод звертав мало уваги на їхні оскарження. Він наказав їм замовкнути, бажаючи поставити кілька запитань Христові. Ірод звелів розв'язати Христа і докорив Його ворогам за грубе ставлення до невільника. Співчутливо дивлячись на спокійне обличчя Спасителя світу, він читав на Ньому тільки мудрість і чистоту. Ірод, як і Пилат, був переконаний, що Христос оскаржений через злобу і заздрість.

Ірод поставив Христові чимало запитань, але Спаситель мовчав. За наказом царя були приведені старці й каліки; Христові була надана можливість зробити чудо і тим самим засвідчити, що Він є Той, за Кого Себе видає. «Кажуть, Ти можеш зціляти хворих, — сказав Ірод. — Я хочу переконатися, що Ти заслуговуєш цієї слави». Але Ісус не відповів, а Ірод продовжував наполягати: «Якщо Ти можеш робити чудеса для інших, то зроби тепер для Свого власного добра». І знову він звелів: «Покажи нам ознаку, яка свідчила б, що Ти маєш силу, котру приписують Тобі». Але Христос, здавалося, нічого не чув і не бачив. Син Божий прийняв на Себе людську природу. Він повинен діяти так, як діяла б звичайна людина в подібному становищі. Тому Він не зробить чуда, щоб урятувати Себе від болю і принижень, яких зазнала б кожна людина в подібних обставинах.

Отже, Ірод обіцяв звільнити Христа, якщо він зробить перед ним одне зі Своїх чудес. Обвинувачі Христа на власні очі бачили вчинені Ним чудеса. Вони чули, як Ісус наказував смерті звільнити своїх полонених. Вони були свідками, як за Його наказом померлий вийшов із гробу. Тепер їх охопив жах, що Він може і зараз учинити чудо. Понад усе вони боялися прояву Його божественної сили. Це зруйнувало б усі їхні плани і, мабуть, коштувало б їм життя. Знову схвилювані й перелякані священники та правителі почали звинувачувати Ісуса. Вони

[697]

голосно кричали: «Він — зрадник, Він — богозневажник. Він творив чудеса силою Вельзевула, — бісівського князя». Усіх присутніх у залі охопило сум'яття: люди кричали, не слухаючи одне одного.

Сумління Ірода було вже не таким чутливим, як тоді, коли він тремтів од жаху, почувши прохання Іродіади принести їй голову Йоана Хрестителя. Деякий час він ще відчував докори сумління за свій жахливий учинок, але життя у розпусті притупило його моральну чутливість. Тепер серце Ірода зробилося настільки запеклим, що він навіть вихвалявся розправою, яку вчинив над Йоаном за те, що той насмілювався докоряти йому. Тепер же Ірод почав погрожувати Ісусові, повторюючи, що має владу звільнити або засудити Його. Але Ісус не реагував на його погрози.

Мовчання Ісуса розлютило Ірода. Він розцінював це як повну байдужість до його влади. Для марнославно, пихатого царя відвертий докір був би менш образливим, аніж подібна зневага. І знову, сповнений люті, він почав погрожувати Ісусові, Який стояв мовчки, не рухаючись.

Христос прийшов у цей світ не для того, щоб задовольняти пусту цікавість. Його мета — зціляти розбиті серця. Якби зараз Він міг Своїм словом зцілити рани душі, яка страждала від гріха, то не змовчав би. Ісус не мав чого сказати тим, хто топтав істину брудними ногами.

[698] Христос міг сказати Іродові такі слова, які приголомшили б цього жорстокого царя. Він міг би налякати його і примусити тремтіти, відкривши всі вчинені ним беззаконня та майбутню відплату. Але мовчання Христа стало для Ірода найсуворішим докором. Ірод відкинув істину, проголошену найбільшим із пророків, а тому Володар Всесвіту вже не мав що йому сказати. Завжди сповнений співчуття до людського горя, Спаситель залишався глухим до наказів Ірода. Очі, які завжди виражали жаль, прощення й любов до грішника, котрий кається, жодного разу навіть не зупинилися на обличчі Ірода. Уста, які проголошували найвеличніші істини і найніжнішими словами звертались до найбільш пропавших, не промовили жодного слова зарозумілому цареві, який не відчував потреби в Спасителі.

Обличчя Ірода потемніло від люті. Повернувшись до натовпу, він гнівно звинуватив Ісуса в обмані. Потім, звертаючись до Нього, сказав: «Якщо Ти не даси доказів, що Ти є Той, за Кого Себе видаєш, то я віддам Тебе до рук воїнів і народу. Може, вони змусять Тебе заговорити. Якщо Ти обманщик, то заслуговуєш на смерть від їхніх рук; якщо Ти — Син Божий, врятуй Себе, учинивши чудо».

Як тільки прозвучали ці слова, юрба відразу накинулася на Христа. Люди, немов люті звірі, шматували свою здобич. Ісуса тягли в різні боки, і навіть Ірод приєднався до цієї голоти, бажаючи ще більше принизити Сина Божого. Якби не втрутилися римські воїни та не змусили оскаженілий натовп відступити, Спасителя і тут розірвали б на шматки.

«Ірод зі своїми воїнами, принизивши та висміявши Його, одягнув у світлу одіж і відіслав Його до Пилата». ¹⁰ У цьому знущанні брали участь і римські солдати. Усе, на що тільки були здатні ці жорстокі воїни, заохочувані Іродом і юдейськими керівниками, довелося витерпіти Спасителеві. Проте Він не втратив Свого божественного спокою.

Гонителі Христа намагалися судити про Нього по собі; вони виставляли Його настільки ж порочним, наскільки були самі. Але за всім тим, що відбувалося, проглядала інша картина, яку вони побачать колись у всій її славі. Серед натовпу були й такі, які тремтіли в присутності Христа. Коли темний натовп глузливо кланявся Йому, деякі люди, котрі збиралися вчинити так само, раптом, перелякані й мовчазні, відступали назад. Що ж стосується Ірода, то він власноруч підписав собі вирок. Останні промені благодаті ще падали на його обтяжене гріхами серце. Він відчував, що Ісус не був звичайною людиною, бо через Його людську природу пробивалася Божественність. Саме тоді, коли Христа оточували глузії, перелюбники і злочинці, Іродові здавалося, що він бачить Бога на Своему престолі.

Хоч Ірод був жорстоким правителем, він, однак, не наважився винести вирок Христові. Бажаючи уникнути цієї страшної відповідальності, він відіслав Ісуса назад до римського суду.

Пилат був розчарований і незадоволений, коли юдеї повернулися до нього зі своїм В'язнем. Правитель роздратовано спитав їх, чого вони хочуть. Адже він уже допитував Ісуса і не

виявив у Нього жодної вини, а вони були неспроможні довести жодного оскарження, висунутого проти Нього. Він посилав Ісуса до Ірода, тетрарха Галілеї, який належав до їхнього народу, але й він не знайшов нічого, гідного смерті. «Тож, покаравши Його, — сказав Пилат, — відпущу».¹¹

Тут Пилат виявив слабкість. Він визнав Ісуса невинним, однак вирішив бичувати Його, аби заспокоїти Його обвинувачів. Він був готовий пожертвувати справедливістю і правом задля задоволення вимог юрби. Через це він опинився у скрутному становищі. Натовп, побачивши його вагання, почав ще наполегливіше вимагати смерті Ісуса.

Якби Пилат від самого початку рішуче відмовився осуджувати невинну людину, то розірвав би фатальний ланцюг учиненого злочину та докорів сумління, які мучили його до кінця життя. Якби Пилат учинив по справедливості, то юдеї не насмілилися б диктувати йому свою волю. Хоча Христос все одно був би страчений юдеями, однак у цьому не було б вини Пилата. Однак крок за кроком Пилат намагався приборкати своє сумління. Він відмовився судити справедливо і безсторонньо, а тому виявився іграшкою в руках ізраїльських священників і начальників. Вагання і нерішучість стали причиною його загибелі.

[700] Але навіть зараз Пилат ще мав нагоду прозріти. Бажаючи стримати його від фатального вчинку, Бог послав Пилатові пересторогу. У відповідь на молитву Христа небесний ангел відвідав дружину Пилата, і вві сні вона побачила Спасителя та розмовляла з Ним. Дружина Пилата не була єврейкою, але побачивши уві сні Ісуса, не засумнівалася щодо божественності Його місії. Вона визнала в Ньому Небесного Царя. Ця жінка бачила, як Його судять у судовому залі, звернула увагу на Його руки, зв'язані, як у злочинця. Бачила Ірода і його воїнів, що здійснювали свою жахливу справу. Вона чула, як заздрісні злобні священники шалено оскаржували Його. Також почувала слова: «Ми маємо Закон, і за Законом Він мусить умерти, бо видає Себе за Божого Сина!».¹² Ось і Пилат видає Ісуса на бичування після того, як визнав: «Не знаходжу я в Ньому ніякої провини».¹³ Пилат виголосив вирок і видав Христа вбивцям. Вона бачила хрест, споруджений на Голгофі, огорнену темря-

вою землю і чула таємничий вигук «Звершилось!»,¹⁴ її очам була відкрита й інша картина: Христос гряде на великій білій хмарі; земля шалено крутиться в космічному просторі, а Його вбивці втікають від Його слави. Закричавши від жаху, вона прокинулася і негайно написала Пилатові записку зі словами перестороги.

Тієї миті, коли Пилат вагався, що йому робити, посланець пробрався крізь натовп і вручив йому листа від дружини, де зазначалося: «Не май нічого до Того Праведника, бо багато я натерпілася нині у сні через Нього!».¹⁵

Обличчя Пилата пополотніло. Він був збентежений суперечливими почуттями. Але поки він зволікав із прийняттям рішення, священники і старійшини все більше розпалювали незадоволення народу. Пилат був змушений діяти. Він пригадав один звичай, яким міг скористатися для звільнення Христа. Згідно з ним, під час свята Пасхи на прохання народу звільняли одного з в'язнів. У цьому запозиченому від язичників звичаї не було й натяку на справедливість, але він подобався юдеям. Саме тоді римляни тримали під вартою засудженого на смерть Варавву. Він оголосив себе месією і стверджував, що має силу встановлювати нові порядки і таким чином виправити світ. Підбурюваний сатаною, злодій заявляв, що все награбоване ним по праву належить йому. Силою сатани він творив чудеса, здобув послідовників і підбурював народ до повстання проти римського правління. Під маскою релігійного діяча приховувався запеклий злочинець, схильний до жорстокості й бунту. Пропонуючи натовпові обрати одного з двох — розбійника чи невинного Спасителя, Пилат сподівався пробудити в народі почуття справедливості. Він гадав, що всупереч священникам і начальникам Ізраїлю прості люди сповняться співчуттям до Ісуса, а тому, звернувшись до них, схвильовано запитав: «Кого хочете, щоб я відпустив вам, Ісуса Варавву чи Ісуса, що зветься Христос?»

Мов рев диких звірів, пролунала відповідь натовпу: «Відпусти нам Варавву». Усе голосніше й голосніше лунали вигуки: «Варавву! Варавву!» Думаючи, що натовп не зрозумів його запитання, Пилат ще раз повторив: «Чи хочете, щоб я відпустив вам Царя юдеїв?» Але у відповідь знову кричали: «Візьми

[701]

Його, а відпусти Варавву!» «А що я маю зробити з Ісусом, що зветься Христос?» — спитав Пилат. І знову підбурена юрба заревіла, мов зграя демонів. Самі демони в людській подобі перебували в натовпі, і чого ж можна було чекати від них, окрім відповіді: «Хай буде розп'ятий!». ¹⁶

Пилат занепокоївся. Він не думав, що справа дійде до цього. Римський правитель боявся віддати невинну людину на найбільш ганебну жорстоку смерть, яку тільки можна було вигадати. Коли ж ревіння юрби стихло, Пилат звернувся до людей з новим запитанням: «Яке ж зло Він зробив?» ¹⁷ Але справа зайшла надто далеко, аби ставити подібні запитання. Натовп не бажав чути доказів невинності Христа, а тільки Його осудження.

І все ж Пилат намагався врятувати Ісуса. «Тож він утретє сказав їм: Яке ж зло Він зробив? Нічого вартого смерті не знайшов я в Ньому. Я покараю Його й відпущу». ¹⁸ Та тільки одна згадка про те, що він відпустить Христа, змусила людей кричати вдсятеро сильніше: «Розіпни Його! Розіпни Його!» Буря, викликана нерішучістю Пилата, посилювалася і ставала все страшнішою. ¹⁹

[702]

І тоді знесиленого і вкритого ранами Ісуса почали бичувати перед натовпом. «Воїни повели Його до середини двору, тобто в преторій, і скликали весь підрозділ. Зодягли Його в багряницю, поклали на Нього сплетеного тернового вінка і почали вітати Його: Радій, Царю юдейський! Били Його по голові тростиною, плювали на Нього і, падаючи на коліна, поклонилися Йому». ²⁰ Кілька разів чиясь зла рука виривала з Ісусової тростину і вдаряла нею по терновому вінцю на Його голові, так що колючки впиналися в шкіру і кров стікала по Його обличчю й бороді.

Дивуйтеся, небеса! Здригайся, о земле! Подивися на гнобителів і Пригнобленого. Оскаженілий натовп оточив Спасителя світу. Насмішки і глум перемішувалися з грубими прокльонами й відвертим блюзнірством. Скромне походження та смиренне життя Ісуса викликали найбільше глузувань бездушного натовпу. Його заява про те, що Він — Син Божий, висміяна; вульгарні жарти і зневажливі образи передаються із уст в уста.

Сам сатана керував цими озвірілими людьми, котрі знущалися над Спасителем. Він намагався спровокувати Ісуса на помсту або примусити Його вчинити чудо задля Свого звільнення і таким чином зруйнувати План спасіння. Єдина пляма в Його житті, єдиний зрив, коли Його людське єство не змогло б знести жахливих випробувань, — і Агнець Божий уже не був би досконалою жертвою для викуплення людства. Але Той, Хто міг покликати на допомогу все небесне воїнство, Хто сяйвом Своєї божественної величі міг сповнити жахом увесь натовп, покійно зносив найогидніші образи і знущання.

Вороги Христа жадали від Нього чуда на доказ Його божественності. Але тепер вони мали набагато переконливіші докази, ніж ті, яких прагнули. У той час, як мучителі Христа, втративши людську подобу, уподібнилися до сатани, покійливість і терплячість Ісуса підносили Його над людьми і доводили Його спорідненість з Богом. Приниження Ісуса стало запорукою Його піднесення. Краплі крові, котрі стікали по Його щоках і бороді, стали запорукою Його помазання «оливою радості»²¹ як нашого великого Первосвященника.

Страшною була лють сатани, коли він бачив, що всі завдані Спасителеві образи не змогли вирвати найменшого нарікання з Його вуст. Хоч Ісус прийняв на Себе людську природу, Його підтримувала Божественна сила, і Він ні в чому не відступив від волі Свого Отця.

[703]

Коли Пилат видав Ісуса на бичування і знущання, він сподівався цим збудити в людях співчуття, гадаючи, що натовп обмежиться таким покаранням. Навіть злобні священики тепер будуть задоволені, вважав він. Але юдеї помітили, що Пилат виявив слабкість, покаравши людину, яку оголосив невинною. Вони зрозуміли: Пилат намагається врятувати життя ув'язненому, і твердо вирішили, що цього не повинно статися. Аби догодити нам, думали юдеї, Пилат звелів бичувати Ісуса; якщо ми і далі будемо рішуче наполягати, тоді доб'ємося свого!

Тим часом Пилат наказав привести Варавву. Поставивши перед натовпом двох ув'язнених і вказуючи на Спасителя, він поважно й урочисто проголосив: «Оце — Людина». «Ось виводжу Його вам у двір, щоб ви знали, що я не бачу в Ньому жодної провини».²²

Ось стоїть Син Божий у терновому вінку, зодягнений у блазенське вбрання. Одяг на спині розірваний, і видно рани, з яких тече кров. Його закривавлене змучене обличчя ніколи ще не було таким прекрасним, як зараз. Лице Спасителя було спокійним і ясным навіть у присутності Його ворогів. Кожна риса випромінювала доброту й покірність, найніжніше співчуття до жорстоких переслідувачів. У Його поведінці не було страху і нерішучості, усе говорило про гідність і довготерпіння. Разючий контраст з Ісусом — інший в'язень.

Кожна риса обличчя Варавви свідчила про те, що він — закоренілий розбійник, яким він насправді і був. Цей контраст повинні були зауважити всі, хто дивився на них. Дехто зі свідків цієї сцени плакав. Коли ці люди дивилися на Ісуса, їхні серця сповнювалися до Нього співчуттям. Навіть юдейські священники і керівники переконалися, що Він Той, за кого Себе видавав.

Не всі римські воїни, які оточували Христа, були запеклі; деякі уважно вдивлялися в Його обличчя, намагаючись зрозуміти: злочинець Він чи ні. Час від часу вони поверталися і кидали зневажливі погляди на Варавву. Не потрібно було мати великої проникливості, аби бачити його наскрізь. Потім вони знову дивилися на підсудного, відчуваючи до Божественного Страждальця глибоке співчуття. Мовчазна покірливість Христа вразила їхню душу, і це видовище стояло в них перед очима, доки одні не визнали Його за Христа, а інші, відкидаючи Його, не вирішили своєї долі.

Пилат був здивований покірливим терпінням Спасителя. Він не сумнівався в тому, що цей Чоловік, Який навіть зовні так відрізнявся від Варавви, збудить і в юдеїв співчуття. Але він не усвідомлював фанатичної ненависті священників до Того, Хто був Світлом для світу та виявляв перед усіма їхні провини і неучтво. Вони довели натовп до нестями. Священники, старійшини і юрба знову почали шалено кричати: «Розіпни, розіпни Його!». ²³ Врешті-решт, втративши всяке терпіння від такої безглуздої жорстокості, Пилат у відчаї вигукнув: «Візьміть і розіпніть Його ви, бо я не знаходжу в Ньому провини». ²³

Хоча жорстокі сцени були звичними для римського правителя, йому стало шкода Страждальця, засудженого на смерть.

Побитий, із закривавленим чолом, зраненою спиною, Він, як і раніше, зберігав царську гідність. Але священники заявили: «Ми маємо Закон, і за Законом Він мусить умерти, бо видає Себе за Божого Сина!»²⁴

Пилат злякався. У нього не було правильного уявлення про Христа і Його місію, проте він мав невиразну віру в Бога та Його всемогутність. Думка, яка ще раніше зародилась у його свідомості, стала тепер більш виразною. Він запитував у себе: чи не стоїть перед ним Божественна істота, зодягнена для глуму в багрянлицю й увінчана терновим вінком?

Він знову повернувся до судового залу і запитав Ісуса: «Звідки Ти?»²³ Але Ісус не дав жодної відповіді. Спаситель уже говорив з Пилатом відверто, пояснюючи йому, що прийшов свідчити про істину. Але Пилат знехтував цим світлом. Він зловживав високим званням судді, підкоривши свої принципи і владу вимогам натовпу. В Ісуса не було більше світла для нього. Ображений Його мовчанням, Пилат пихато сказав: «Чому до мене не говориш? Хіба не знаєш, що маю владу Тебе відпустити і маю владу розп'яти Тебе? Відповів йому Ісус: Не мав би ти жодної влади наді Мною, якби не була вона тобі дана з висоти. Тому той, хто Мене видав тобі, має більший гріх».²⁵ [705]

Милосердний Спаситель, незважаючи на жахливі страждання і біль, намагався в міру можливості виправдати вчинки римського губернатора, який видав Його на розп'яття. О, яка вражаюча сцена для світу на всі віки! Яке світло проливає вона на характер Судді всієї Землі!

«...Той, хто Мене видав тобі, — сказав Ісус, — має більший гріх».²⁵ Христос мав на увазі Каяфу, котрий, як первосвященик, представляв увесь юдейський народ. Юдеї добре знали закони, якими керувалася римська влада. Їм було дане світло в пророцтвах про Христа, в Його вченні і чудесах. Юдейські судді володіли переконливими доказами Божественної природи Того, Кого засудили на смерть. Тому вони будуть суджені відповідно до отриманого світла.

Найбільша вина і найтяжча відповідальність була на тих, хто обіймав найвищі посади в країні, хто був охоронцем святих істин, котрі вони так підступно зрадили. Порівняно з ними Пилат, Ірод та римські воїни майже нічого не знали про Ісуса.

Ображаючи Його, вони думали догодити священикам і правителям Ізраїлю. Вони не мали того світла, яке з надлишком отримав юдейський народ. Якби це світло було дане воїнам, вони не поводитися б так жорстоко з Христом.

Пилат ще раз запропонував звільнити Спасителя, «юдеї ж закричали, гукаючи: Якщо Його відпустиш, ти не є другом кесаря!»²⁵ Ці лицеміри намагалися показати себе ревними захисниками авторитету кесаря. Саме юдеї були найбільш непримиреними ворогами римського правління. Коли їм це нічим не загрожувало, вони деспотично проводили свою національну і релігійну політику. А коли їм треба було досягти своїх жорстоких цілей, вони підносили авторитет кесаря. Щоб знищити Христа, вони готові були присягнути на вірність чужоземній владі, яку насправді ненавиділи. «Кожний, хто себе робить царем, противиться кесареві!»²⁵ — доводили вони. Ці слова зачепили Пилата за живе. Римська влада вже й так ставилася до нього з підозрою; він розумів, що такий донос погубить його. Римський губернатор знав: якщо він розладнає плани юдеїв, увесь їхній гнів звернеться проти нього. Юдеї обов'язково помстяться йому. Пилат бачив їхнє нестримне бажання вбити Ісуса, Якого безпідставно ненавиділи.

[706]

Пилат зайняв своє судове місце і, вказуючи на Ісуса, промовив: «Ось ваш Цар! Вони зчинили галас: Візьми, візьми та розіпни Його! Запитує їх Пилат: Вашого Царя розіп'яти? Відповіли первосвященики: Ми не маємо царя, крім кесаря!»²⁶

Отже, обравши язичеського правителя, юдейський народ відмовився від влади Божої теократії. Він відкинув Бога як свого Царя. З того часу в юдеїв не було більше визволителя. Вони не мали іншого царя, окрім кесаря. До цього призвели народ священики і старійшини. Вони були відповідальні за страшні прийдешні наслідки. Вина за гріх і загибель усієї нації лежала на релігійних керівниках.

«Побачивши, що нічого не вдіє, а заколот дедалі більшає, Пилат узяв воду, вмив руки перед народом і сказав: Невинний я в крові Цього Праведника! Дивіться самі!»²⁷ Охоплений страхом, пригнічений докорами сумління, Пилат подивився на Спасителя. Серед безлічі звернених до нього облич лише на Його обличчі був мир. Здавалося, навколо голови Ісуса сяяли

м'які промені світла. Пилат сказав собі: «Він — Бог». І повернувшись до натовпу, проголосив: «Я чистий від Його крові», «Беріть і розіпніть Його, але знайте, священники й правителі, я стверджую, що Він — Праведник. Нехай Той, Кого Він називає Своїм Отцем, судить вас, а не мене за те, що сьогодні скоїлося». Потім, повернувшись до Ісуса, промовив: «Прости мене, але я не можу спасти Тебе». І, наказавши бичувати Ісуса, віддав Його на розп'яття.

Пилат намагався звільнити Христа. Однак він бачив, що не зможе зробити цього, не втративши свого становища. Аби не втратити земної влади, він вирішив пожертвувати життям невинної людини. Скільки людей, подібно до Пилата, жертвують принципами, щоб уникнути втрат чи страждань... Сумління й обов'язок вказують на один шлях, а «особисті інтереси» — на інший. Потік зла дуже сильний: кожного, хто йде на компроміс зі злом, цей потік затягує в густий безпросвітний морок гріха.

Пилат поступився вимогам озвірілого натовпу. Щоб не втратити свого становища, він віддав на розп'яття Ісуса. Але незважаючи на всю свою обережність, згодом його таки спіткало все те, чого він так боявся. Він був позбавлений усіх почестей та високого становища. Не витримавши докорів сумління та мук ураженої гордості, він невдовзі після розп'яття Христа закінчив життя самогубством. Усі, хто йде на компроміс із гріхом, пожнуть лише горе і загибель. «Буває дорога, яка здається людині простою, але кінець її — дорога до смерті».²⁸

[707]

Коли Пилат оголосив себе невинним у крові Христа, Каяфа зухвало відповів: «Кров Його на нас і на наших дітях».²⁹ Ці жахливі слова підхопили священники і старійшини, а потім і натовп. Піднявся страшний крик. Усі, хто був там присутній, підтвердили: «Кров Його на нас і на наших дітях».²⁹

Ізраїльський народ зробив свій вибір. Вказуючи на Ісуса, вони сказали: «Візьми Цього, а відпусти Варавву!» Варавва, розбійник і вбивця, був представником сатани, а Христос — представником Бога. Христа відкинули, а Варавву обрали. Зробивши остаточний вибір, вони віддали перевагу тому, хто споконвіку був душоубом та ошуканцем. Сатана був їхнім керівником, і Ізраїль підкорився його владі. Вони служили сатані і повинні були нести його ярмо. Той народ, який обрав Варавву

замість Христа, повинен був відчувати на собі жорстокість Варавви до кінця часу.

Дивлячись на зраненого Агнця Божого, юдеї кричали: «Кров Його на нас і на наших дітях».²⁹ Цей жахливий крик дійшов до престолу Божого, і вирок, який вони проголосили собі, був записаний на Небесах. Це закляття було почуте. Кров Божого Сина залишилася на їхніх дітях і на дітях їхніх дітей як вічне прокляття.

Найжахливішим чином це прокляття виконалося під час зруйнування Єрусалима. Воно обумовило і становище юдейського народу протягом вісімнадцяти століть. Ця суха, мертва і безплідна гілка виноградної лози мала бути відрізаною і спаленою. З покоління в покоління, по обличчю всієї Землі, із віку до віку вона залишалася мертвою — мертвою у гріхах і переступах!

Ще жахливішим чином здійсниться їхнє закляття у великий судний день.

[708] Коли Христос знову прийде на Землю, люди побачать Його не як в'язня, оточеного оскраженілим натовпом, а як Небесного Царя. Христос прийде у всій Своїй славі, у славі Свого Отця і святих ангелів. Тисячі тисяч і десятки тисяч десятків тисяч ангелів та чудових, радісних Божих синів невимовної краси і слави супроводжуватимуть Його. Він сяде на Своїм престолі слави, і перед Ним зберуться всі народи. Тоді «побачить Його кожне око — і ті, що прокололи Його». Замість тернового вінка на Ньому буде вінець слави — вінець у вінці. Замість старої багрянлиці Він буде одягнутий у шати сліпучої білизни, «білильник на землі не зміг би так вибілити».³⁰ «На одязі й на Своїм стегні написане ім'я: Цар над царями і Господь над господарями».³¹ Там будуть ті, хто глузував з Нього і бив Його. Священики і правителі знову побачать усе, що відбувалося в судовому залі. Усі ті події постануть перед ними, ніби записані вогняними літерами. Тоді ті, хто кричав: «Кров Його на нас і на наших дітях»,²⁹ отримають відповідь на власне закляття. Це буде час, коли для всього світу стане зрозуміло, проти Кого і чого воювали вони, — слабкі, жалюгідні, обмежені істоти. Тоді в передсмертній агонії вони кричатимуть до гір і скель: «Упадуть на нас і сховайте нас від обличчя Того, Хто сидить на

престоли, та від гніву Агнця! Бо прийшов великий день Його гніву, — і хто може встояти?»³²

[709]

¹Йоан.18:29-30

[710]

²Йоан.18:31

³Луки 20:22,25

⁴Луки 23:2,3,5

⁴Луки 23:2,3,5

⁵Марк.15:4,5

⁶Йоан.18:34

⁷Йоан.18:36-38

⁷Йоан.18:36-38

⁴Луки 23:2,3,5

⁸Луки 23:8

⁷Йоан.18:36-38

⁹Марк.6:16; Матв.14:2

¹⁰Луки 23:11

¹¹Луки 23:22

¹²Йоан.19:7

¹³Йоан.18:38

¹⁴Йоан.19:30

¹⁵Матв.27:19

¹⁶Матв.27:17,21,22

¹⁷Марк.15:14

¹⁸Луки 23:22

¹⁹Марк.15:14

²⁰Матв.27:27-30

²¹Євр.1:9

²²Йоан.19:4,5

²³Йоан.19:6,9

²³Йоан.19:6,9

²⁴Йоан.19:7

²⁵Йоан.19:10-12

²⁵Йоан.19:10-12

²⁵Йоан.19:10-12

²⁵Йоан.19:10-12

²⁶Йоан.19:13-15

²⁷Матв.27:24

²⁸Прип.14:12

²⁹Матв.27:25

²⁹Матв.27:25

²⁹Матв.27:25

³⁰Марк.9:3

³¹Об'явл.19:16

²⁹Матв.27:25

³²Об'явл.6:16-17

Розділ 78. Голгофа

(На підставі Євангелій від Матвія 27:31-53; Марка 15:20-38; Луки 23:26-46; Йоана 19:16-30)

«І коли прийшли на місце, що зветься Череповище, тут розіп'яли Його».¹

«Щоб освятити народ Своєю кров'ю», Христос «постраждав поза брамою».² Через порушення Божого Закону Адам і Єва були вигнані з Едемського саду. Христос, наш Заступник, повинен був постраждати поза мурами Єрусалима. Він помер за міськими воротами, там, де страчували розбійників і вбивць. Глибокого значення сповнені слова: «Христос викупив нас від прокляття Закону, ставши за нас прокляттям».³

Великий натовп супроводжував Ісуса від судового залу до Голгофи. Чутка про Його засудження швидко поширилася по всьому Єрусалиму, і люди з усіх верств суспільства юрбами попрямували на місце розп'яття. Священики і старійшини пообіцяли не робити ніякого зла послідовникам Христа, тому учні та віруючі з Єрусалима й околиць приєдналися до юрби, котра йшла за Спасителем.

Коли Ісус виходив з двору Пилата, на Його поранені й закривавлені плечі поклали хрест, приготований для Варавви. Двох спільників Варавви мали стратити разом з Ісусом, тому на них також були покладені їхні хрести. Тягар, який поклали на Спасителя, був надто важким для Нього, оскільки Він був ослаблений і виснажений після всього пережитого. Від часу пасхальної Вечері з учнями Він нічого не їв і не пив. Ісус пережив страшні муки в Гефсиманському саду, коли боровся із сатанинськими силами. Він страждав, коли Його зрадили, коли учні залишили Його і втекли. Його попровадили до Анни, потім до Каяфи і, врешті-решт, до Пилата. Від Пилата Його повели до Ірода, потім знову до Пилата. Уся ця ніч стала неймовірним випробуванням для людської душі. Христос зносив образи,

[711]

глузування, бичування. Однак усе це не зламало Ісуса. Він не промовив жодного слова докору, а навпаки — славив Бога. Протягом усього ганебного суду Він тримався гідно і стійко. Але коли після повторного бичування на Нього покладали хрест, Його людська природа не витримала. Знесилений Ісус упав під тягарем непомірної ноші.

Натовп, який ішов за Спасителем, бачив, що Він ослаб і хитається, але ніхто не виявив співчуття. Юрба глузувала й ображала Його через те, що Він не мав сили нести хрест. Знову покладали на Нього хреста, і знову Він, знесилений, упав на землю. Його мучителі зрозуміли, що Він не зможе нести Свого тягара. Довелося шукати людину, котра понесла б цей ганебний хрест. Ніхто з юдеїв не поніс би хреста, тому що це опоганило б їх і перешкодило святкувати Пасху. Тому ніхто навіть не подумав запропонувати свої послуги.

Саме в цей час один чужинець, Симон із Кіринії, повертаючись із поля, зустрічається з процесією. Він чує лихослів'я юрби, грубі жарти, уїдливі слова: «Дайте дорогу Цареві Юдейському!» Вражений цією сценою, Симон зупиняється. Помітивши його співчутливий погляд, юдеї схопили його і покладали на плечі хрест Ісуса.

Симон чув про Христа. Його сини вірили в Спасителя, але сам він не був Його учнем. Те, що Симон ніс хрест на Голгофу, стало благословенням для нього, і пізніше він був вдячний за це Провидінню. Цей учинок допоміг йому обрати хрест Ісуса добровільно і до кінця днів з радістю нести його.

[712] Серед натовпу було чимало жінок, які йшли за Непорочним на місце Його жорстокої смерті; їхня увага була зосереджена на Ісусові. Деякі з них бачили Його раніше, інші приносили до Нього своїх хворих і страждальців; були тут також оздоровлені Ним. Серед натовпу розповідали про те, що сталося, і жінки були вражені ненавистю людей до Нього. Їхні серця готові були розірватися від болю. Не лякаючись озвірілого натовпу, не звертаючи уваги на гнівні крики священників і керівників Ізраїлю, ці жінки відверто висловлювали своє співчуття Ісусові. Коли ж Він упав під тягарем хреста, вони гірко розридалися над Ним.

Це було єдине, що привернуло увагу Христа. Незважаючи на невимовні страждання, незважаючи на те, що тієї хвилини Він ніс на Собі гріхи світу, Він не залишився байдужим до цього прояву горя. Спаситель подивився на жінок з ніжністю і співчуттям. Вони не вірили в Нього. Він знав: вони плачуть не над Посланцем Божим; їхні сльози були викликані людською жалістю. Але Ісус не знехтував їхнім співчуттям. Воно викликало в Його серці глибоку жалість.

«Дочки єрусалимські, — сказав Він, — не плачте за Мною, краще плачте за собою та за своїми дітьми».⁴ Христос дивився далі того, що відбувалося нині. Він бачив зруйнування Єрусалима, коли чимало з тих жінок, які сьогодні плачуть за Ним, загинуть разом зі своїми дітьми.

Від зруйнування Єрусалима думки Ісуса перейшли до останнього суду. У загибелі нерозкаяного міста Він бачив символ остаточної долі світу. Христос сказав: «Тоді почнуть казати горам: Упадіть на нас! — і горбам: Покрийте нас! Бо коли із зеленим деревом це роблять, то що станеться із сухим?». Зелене дерево уособлювало Ісуса — невинного Викупителя. Бог допустив, щоб Його гнів проти беззаконня прийняв на Себе Його улюблений Син. Ісус мав бути розп'ятим за людські гріхи. Яких же страждань зазнає грішник, котрий і після цього залишатиметься у своїх гріхах? Усі непокірні приймуть невимовні муки і страждання.

У натовпі, який супроводжував Спасителя на Голгофу, було чимало тих, хто нещодавно вітав Його вигуками «Осанна!», розмахуючи пальмовим віттям під час тріумфального в'їзду до Єрусалима. Тоді вони прославляли Його, бо всі так робили. Тепер вони приєдналися до тих, що кричали: «Розіпни, розіпни Його!» Коли Христос в'їжджав до Єрусалима, надії учнів досягли апогею. Вони трималися якнайближче до свого Вчителя, вважаючи за велику честь бути поруч з Ним. Але тепер, під час Його приниження, вони стояли осторонь, убиті горем і пригнічені крахом своїх надій. Як збулися слова Христа: «Ви всі спокуситесь Мною цієї ночі, бо написано: Уражу пастиря — і розсіються вівці отари».⁵

Засуджених привели на місце страти і прив'язали до знарядь тортур. Два розбійники виривалися з рук своїх катів, але

Ісус не виявив жодного опору. Матір Ісуса, яку підтримував Йоан, улюблений учень Ісуса, також йшла за Своїм сином на Голгофу. Вона бачила, як Він падав під тягарем хреста, і їй дуже хотілося підтримати Його, обмити закривавлене чоло, поранену голову, яка колись спочивала на її грудях. Але їй не надали цієї сумної переваги. Вона, як і учні, усе ще сподівалася, що Ісус виявить Свою божественну силу і звільниться з рук ворогів. І знову вона втрачала мужність, пригадуючи, що Він Сам передрікав теперішні події. Коли розбійників розп'яли, її огорнула страшна тривога. Чи дозволить Він — Той, Хто давав життя мертвим, — розп'ясти Себе? Невже Божий Син дозволить, щоб Його стратили таким жорстоким способом? Невже їй доведеться втратити віру в те, що Ісус — Месія? Чому їй судилося стати свідком Його ганьби і горя та не мати найменшої змоги допомогти Йому у стражданнях? Вона бачила, як Його руки розвели на хресті, узяли молоток і цвяхи. А коли цвяхи вп'ялися в Його ніжне тіло, учні винесли знепритомнілу матір Ісуса з натовпу...

Спаситель не висловив жодної скарги. Його обличчя залишалося спокійним і ясним, тільки великі краплі поту вкрили Його чоло. І не знайшлося жодної милосердної руки, котра витерла б цей холодний передсмертний піт. Не було чути слів співчуття та вірності, які могли б підбадьорити і підтримати Його. Коли воїни виконували свою жахливу роботу, Ісус молився за Своїх ворогів: «Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять!»⁶ Він думав не про власні страждання, а про гріх Своїх гонителів та жахливу кару, яка чекала на них. Христос не проклинав воїнів, які так жорстоко поводитися з Ним. Він не погрожував помстою священикам і керівникам Ізраїлю, які тішилися, що досягли своєї мети. Христос співчував їм за їхні невігластво і гріх. Зітхаючи, Він молився про їхнє прощення, «бо вони не знають, що роблять».⁶

[714]

Якби вони знали, що піддають тортурам Того, Хто прийшов спасти грішний людський рід од вічної загибелі, то відчули б тяжкі докори сумління. Але їхнє незнання не звільняло їх від вини, оскільки вони мали змогу знати і прийняти Ісуса як свого Спасителя. Деякі з них пізніше визнають свій гріх, покаються і навернуться до Господа. Інші не захочуть каятися,

і Христова молитва за них буде марною. Але незважаючи ні на що, Божий План повинен був незабаром здійснитися. Ісус здобув право стати Заступником людей перед лицем Отця.

Ця молитва Христа за Своїх ворогів охоплювала весь світ. Вона стосувалася кожного грішника, коли б він не жив — від створення світу і аж до кінця часу. На всіх лежить вина за розп'яття Божого Сина. Усім безкоштовно пропонується прощення. Кожний може примиритися з Богом та успадкувати вічне життя.

Як тільки руки і ноги Ісуса були прибиті до хреста, кілька дужих чоловіків підняли хрест і з розмаху опустили його в приготовлену яму. Це спричинило неймовірні муки Божому Синові. За наказом Пилата на хресті над головою Ісуса була прибита табличка, на якій єврейською, грецькою і латинською мовами було написано: «Ісус Назарянин, Цар Юдейський».⁷ Цей напис дратував юдеїв. У дворі Пилата вони вигукували: «Розіпни Його!», «Ми не маємо царя, крім кесаря!».⁸ Таким чином вони оголосили: кожен, хто визнаватиме іншого царя, є зрадником. Виражаючи їхні почуття, Пилат і написав ці слова. Вони не відображали жодної вини Ісуса, окрім тієї, що Він — Цар Юдейський. Цей напис підтверджував вірність юдеїв римській владі і застерігав: кожний, хто називатиме себе царем Ізраїлю, буде осуджений юдеями на смерть. Священики перевершили самих себе. Коли вони задумали вбити Христа, Каяфа заявив, що краще померти одному чоловікові заради спасіння всього народу. Тепер їхнє лицемірство виявилось перед усіма. Щоб знищити Ісуса, вони були готові пожертвувати навіть незалежністю своєї нації.

[715]

Священики зрозуміли власну помилку і просили Пилата змінити напис. «Не пиши: Цар юдеїв, — але що Він Сам заявляв: Я — Цар юдеїв!» Пилат, який і без того був незадоволений собою за свою слабкість і зневажав заздрісних лукавих священиків та старійшин, холодно відповів: «Що я написав, — те написав!»⁹ Цей напис над головою Ісуса був зроблений з розпорядження значно вищої влади, ніж влада Пилата чи юдеїв.

За Божественним Провидінням, ці слова повинні були збудити думки і бажання досліджувати Святе Письмо. Ісус був розп'ятий біля міста. Тисячі людей з різних країн прийшли

тоді до Єрусалима, і напис, який проголошував Ісуса з Назарета Месією, не залишився непоміченим. Це була жива правда, написана рукою, якою керував Бог.

У стражданнях Ісуса на хресті виконалося пророцтво. За століття до цієї події Спаситель пророкував, як із Ним поводитимуться. «Бо пси оточили Мене ... Обліг Мене натовп злочинців, вони прокололи руки Мої та ноги Мої... Всі Мої кості Я міг би полічити; вони дивляться і роблять з Мене видовище! Вони ділять ризи Мої між собою і кидають жеребка про одяг Мій». ¹⁰ Пророцтво про Його одяг сповнилося без жодного втручання з боку друзів чи ворогів Розп'ятого. Одяг віддали воїнам, котрі розпинали Спасителя. Ісус чув, як вони сперечалися, коли ділили його між собою. Хітон був не зшитий, а суцільнотканий. Щоб не розривати його, вони сказали: «Не роздираймо його, але киньмо жереб на нього, — кому припаде». ¹¹

В іншому пророцтві Спаситель сказав: «Мое серце зламала наруга, і Я знемігся. Чекав співчуття, та немає його, і потішителів, — та не знайшов нікого! Вони в їжу давали Мені жовч, і в спразі Моїй оцтом Мене напували». ¹² Розп'ятим на хресті дозволялося давати напій, який притуплював біль. Цей напій запропонували й Ісусові, але Він, скуштувавши, відмовився від нього. Він не бажав приймати нічого, що могло б затьмарити Його розум. Його віра повинна була міцно триматися за Бога. У цьому полягала Його сила. Втратити контроль над Своїми почуттями — означало віддати Себе в руки сатани.

[716]

Коли Ісус висів на хресті, Його вороги дали волю своїй люті. Священики, фарисеї та книжники разом з натовпом насміхалися над умираючим Спасителем. Під час хрещення, а також Його переображення було чути Божий голос, Який проголосив Христа Сином Божим. Перед тим, як Христа зрадив Юда, Отець знову засвідчив Його Божественність. Але тепер Небо мовчало. Не було чути жодного слова на захист Христа. Знущання і насмішки грішників Він зносив на самоті.

«Якщо Ти є Син Божий, — казали вони, — то зійди з хреста!» ¹³ «Тож нехай спасе і Себе Самого, якщо Він Христос, Божий Обранець!» ¹⁴ Під час спокутування Ісуса в пустелі сатана говорив: «Якщо Ти Син Божий, скажи, щоб це каміння

стало хлібом», «Якщо Ти Божий Син, то кинься вниз»¹⁵ з наріжника храму. Сатана зі своїми ангелами в людській подобі також перебували біля хреста. Ворог роду людського та його воїнство об'єдналися із священиками і керівниками Ізраїлю. Учителі народу підбурили темний натовп засудити Чоловіка, Котрого багато з тих, що свідчили проти Нього, ніколи раніше не бачили. Священики, старійшини, фарисеї й озвірілий натовп були охоплені сатанинською люттю. Релігійні керівники об'єдналися із сатаною та його ангелами. Вони виконували його волю.

У передсмертних муках і стражданнях Ісус чув усі слова священиків: «Інших спасав, а Себе не може спасти! Христос, Цар Ізраїлю, нехай зійде тепер з хреста, щоб ми побачили і повірили».¹⁶ Христос міг зійти з хреста. Але через те, що Він не врятував Себе, грішник має надію на Божі прощення і милість.

Знущаючись над Спасителем, люди, які називали себе тлумачами пророцтв, говорили слова, які, згідно з пророцтвом, вони повинні були сказати в цій ситуації. Глузливо вигукуючи: «Він покладав надію на Бога; хай тепер Його визволить, якщо хоче, бо Він сказав: Я — Божий Син!».¹⁷ Вони не усвідомлювали, що їхнє свідчення відлунням звучатиме в усіх віках. Хоча ці слова були сказані з насмішкою, проте вони спонукали людей особливо ретельно досліджувати Писання. Мудрі люди слухали, досліджували, розмірковували і молилися. Вони не заспокоїлися, доки, порівнюючи один текст з іншим, не зрозуміли мети Першого приходу Христа. Ніколи раніше про Ісуса не знало стільки людей, як тоді, коли Він висів на хресті. У серцях багатьох свідків, які бачили сцену розп'яття і чули Христові слова, засяяло світло істини.

Страждаючи на хресті, Ісус мав одну втіху. Це була молитва розкаяного розбійника. Спочатку обидва злочинці, розп'яті разом з Ісусом, насміхалися над Ним. Від мук і страждань один із них ставав ще більш запеклим. Але його товариш поведився інакше. Він не був закоренілим злочинцем. Погане товариство звело його з доброго шляху. Але його вина була меншою за злочин тих, котрі стояли біля хреста і глумили над Спасителем. Він бачив Ісуса, слухав і сприймав Його

[717]

вчення, але під впливом священників і старійшин відвернувся від Нього. Намагаючись заглушити голос сумління, він усе більше занурювався в прірву гріха, аж поки його не схопили і не присудили як злочинця до розп'яття. У судовому залі та дорогою до Голгофи він був поряд з Ісусом. Розбійник чув, як Пилат оголосив: «...я не бачу в Ньому жодної провини». ¹⁸ Він бачив, з якою гідністю Ісус поводив Себе, чув, як Він просив прощення для Своїх мучителів. З висоти хреста розбійник спостерігав, як священники, похитуючи головами, глузували і знущалися над Господом Ісусом.

Він чув, як його товариш докоряв Ісусові: «Хіба Ти не Христос? Спаси Себе й нас!» ¹⁹ Серед натовпу він бачив багатьох, що захищали Ісуса. Він чув, як вони повторювали Його слова і розповідали про Його справи. І в душі цього злочинця знову з'являється переконання в тому, що це — Христос. Звертаючись до товариша, він сказав: «Чи не боїшся ти Бога, коли й сам на таке засуджений?» Помираючи, злочинці вже не боялися людей. Але один з них повірив, що треба боятися Бога. Майбутнє змушувало його тремтіти від страху; його життя, зіпсоване гріхом, наближалось до свого кінця.

«Але ми — справедливо засуджені, — простогнав він, — бо дістаємо належне за те, що вчинили; Він же нічого поганого не зробив!» ¹⁹

[718] У нього вже не було ні запитань, ні сумнівів, ні докорів. Коли цього розбійника засудили за злочин, він утратив усяку надію і впав у розпач. Але зараз у ньому прокинулося дивне тепле почуття. Він пригадав усе, що чув про Ісуса: як Він зціляв хворих і прощав гріхи. Він чув розповіді тих, хто повірив у Господа і йшов за Ним, плачучи, на Голгофу. Він прочитав напис над головою Спасителя, чув, як перехожі повторювали ці слова: одні — тремтячими устами, з жалем, а інші — глузуючи і насміхаючись. Дух Святий осяяв свідомість цього розбійника, і поступово, ланка за ланкою, у його уяві постає ланцюг переконливих доказів. У пораненому, осміяному, розп'ятому Ісусі він бачить Агнця Божого, Котрий на Себе гріх світу бере.

Безпорадна, умираюча душа, у якій кризь відчай пробивається промінь надії, звертається до вмираючого Спасителя

з благанням: «Ісусе, згадай мене, коли прийдеш у Царство Твоє!».¹⁹

Відповідь прийшла негайно. Розбійник почув м'який, ніжний, сповнений любові, співчуття й сили голос: «Запевняю тебе, сьогодні ти будеш зі Мною в раю!»¹⁹

Протягом довгих годин знущань Христос чув лише слова зневаги та глузування. Тепер, коли Він висить на хресті, на смішки й прокляття усе ще долинають до Нього. Усім серцем Він прагне почути хоча б один вияв віри від Своїх учнів. Але до Нього долинають лише сумні слова: «А ми сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїля».²⁰ О, якими приємними були для Спасителя слова віри й любові, почуті від умираючого розбійника! У той час, коли юдейські керівники відкинули Його і навіть учні сумнівались у Його божественності, нещасний розбійник на порозі вічності назвав Ісуса своїм Господом. Чимало людей готові були назвати Його Господом тоді, коли Він творив чудеса або після Його воскресіння із мертвих, але ніхто, крім покаяного розбійника, не визнав Ісуса Господом, коли Він умирав на хресті.

Люди, що стояли біля хреста, чули, як розбійник назвав Ісуса Господом. Почуття, з яким були сказані ці слова, вразило навіть воїнів, які ділили одяг Ісуса. Вони припинили суперечку і прислухалися. Їхні злостиві голоси стихли. Затамувавши подих, вони дивилися на Христа і чекали, яку відповідь дасть помираючий.

[719]

Коли Ісус промовляв слова обітниці, з темної хмари, що здавалося, огортала хрест, засяяло яскраве світло. Як тільки покаяний розбійник визнав Бога, у його серці запанував повний мир. Христос був прославлений у Своєму приниженні. Той, Хто в очах усіх здавався переможеним, став Переможцем. Його було визнано за Того, Хто бере на Себе гріх світу. Люди можуть мати владу над Його тілом. Вони можуть увінчати Його терновим вінком, зірвати з Нього одяг і, лаючись, ділити його між собою. Але вони не можуть позбавити Його влади прощати гріхи. Помираючи, Він засвідчив Свою божественність і прославив Отця. Його вухо не закрите, щоб чути, і рука не ослабла, щоб спасати. Це було Його царське право: спасати

до останньої хвилини всіх тих, хто приходить через Нього до Бога.

«Запевняю тебе сьогодні, ти будеш зі Мною в раю!»²¹ Христос не обіцяв розбійникові, що він буде з Ним у раю того ж дня. Бо навіть Він Сам не потрапив того дня до раю.

Він спочивав у гробі, а ранком воскресіння сказав: «Я ще не зійшов до Отця». Але в день розп'яття, — день, здавалося б, очевидної поразки і темряви, була дана обітниця. «Сьогодні, — Христос, помираючий на хресті як злочинець, запевняє бідного грішника, — Ти будеш зі Мною в раю».

Розбійників розп'яли поруч із Христом — «з одного та другого боку, а Ісуса — посередині».²² Це було зроблено за вказівкою священників та старійшин й мало означати, що Він найбільший з усіх трьох злочинців. Таким чином, сповнилося Писання: «...Ідо злочинців був захищений».²³ Але священники не усвідомлювали справжнього значення свого вчинку. Хрест, на якому розп'яли Ісуса між двома розбійниками, знаходився в центрі всієї Землі, що потопала в гріхах; і слова прощення, звернені до покаяного розбійника, стали джерелом світла для найвіддаленіших куточків планети.

Ангели дивувалися безмежній любові Ісуса, Який у найжакливіших душевних і тілесних стражданнях думав про інших та вселяв віру в душу покаяного грішника. У годину приниження Він, як Пророк, звернувся до єрусалимських жінок; як Первосвященик і Заступник, Він молився до Отця про прощення Своїх убивць; як люблячий Спаситель, Він простив гріхи покаяному розбійникові...

[720]

Серед натовпу, що оточував Його, одна постать привернула увагу Ісуса. Біля підніжжя хреста стояла Його матір, яку підтримував Йоан. Вона не могла пережити розлуки зі своїм Сином, і Йоан, знаючи, що наближається кінець, знову привів її до хреста. У годину Своєї смерті Христос пам'ятав про матір. Подивившись на її згорьоване обличчя, а потім — на Йоана, Ісус звернувся до неї: «Жінко, ось твій син!», а потім до Йоана: «Ось матір твоя».²⁴ Йоан зрозумів Христові слова і прийняв на себе синівський обов'язок. Він відразу ж узяв Марію до свого дому і з того часу ніжно піклувався про неї. О, сповнений любові й милосердя Спаситель! Незважаючи на фізичні

муки та душевні страждання, Він думав про Свою матір! У Нього не було грошей, щоб залишити їй, але, знаючи добре серце Йоана, Він довірив йому Свою матір як дорогоцінний скарб. Цим самим Він дав їй те, у чому вона мала найбільшу потребу, — ніжне співчуття люблячого серця. Приймавши її як дорогоцінний скарб, Йоан отримав великі благословення; її присутність постійно нагадувала йому про улюбленого Вчителя.

Досконалий приклад синівської любові Христа сяє немеркнучим світлом через імлу віків. Майже тридцять років Своєю щоденною працею Ісус допомагав нести тягар домашніх турбот. І тепер, у передсмертних муках, Він не забув про Свою бідну матір — удовицю. Такий самий дух повинен виявляти кожний учень нашого Господа. Послідовники Христа повинні знати, що повага до батьків та піклування про них — невід'ємна частина їхньої релігії. Серце, в якому живе любов Христова, завжди буде готове дбати про батька й матір, виявляючи до них чуйність.

Господь слави помирав на хресті, щоб викупити грішний людський рід. Жертва Христа не викликала тріумфу й радості. Усе було оповите гнітючою темрявою. Однак не страх смерті, не хресні страждання і не ганебне розп'яття стали причиною невимовної муки Ісуса. Христос, дійсно, став Страждальцем над страждальцями, але Його муки були викликані усвідомленням жахливості гріха та байдужістю людей до впливу зла. Христос бачив, наскільки гріх закоренився в людському серці та як мало бажаючих звільнитися від нього. Він знав, що без Божої допомоги людство загине, і бачив загибель багатьох людей, які не скористалися підтримкою Небес.

На Христа, нашого Заступника і Викупителя, були покладені гріхи всіх нас. Він був зарахований до злочинців, щоб спасти нас від осудження Закону. Вина всіх нащадків Адама гнітила Його серце. Огида Бога до гріха, Його страшний гнів проти беззаконня наповнювали серце Його Сина скорботою. Усе Своє життя Христос проголошував грішному світові Добру вістку про милосердя і вибачну любов Отця. Він завжди підкреслював, що спасіння можливе навіть для найзапеклішого грішника. Але тепер під непомірним тягарем вини усього людства Він не

[721]

міг бачити співчутливого обличчя Небесного Отця. У годину найжорстокіших мук Спаситель був позбавлений Божественної присутності, і це викликало в Його серці таку скорботу, якої не могла б знести жодна людина. Душевні муки були настільки сильними, що Він майже не відчував фізичного болю.

Своїми страшними спокусами сатана краєв серце Христа. Спаситель не міг бачити, що чекає Його за порогом смерті. Чи вийде Він із гробу Переможцем? Ніщо не говорило про те, що Отець приймає Його жертву. Усвідомлюючи, яким огидним є гріх для Бога, Христос боявся, що буде навіки розлучений з Отцем. Він відчував муку, якої зазнає кожний грішник, коли Господь уже не буде заступатися за людський рід. Саме усвідомлення гріха, який Він узяв на Себе і який накликав на Нього гнів Отця, зробило такою гіркою чашу Його страждань і розірвало серце Божого Сина.

Із зачудуванням ангели дивилися на страшну агонію Спасителя. Небожителі затулили свої обличчя, щоб не бачити цього жахливого видовища. Навіть природа страждала разом зі своїм знеславленим помираючим Творцем. Сонце відмовилося світити. Його яскраве проміння раптом згасло. Непроглядна темрява, як жалобний серпанок, огорнула хрест. «Наступила темрява по всій землі — до дев'ятої години».²⁵ Ця кромішня темрява була викликана не затемненням сонця або якимось іншим природним явищем. То було чудодійне свідчення від

[722]

Бога для зміцнення віри прийдешніх поколінь. У цій непроглядній п'тьмі Бог приховав Свою присутність і Небесну славу від людських очей. Сам Бог та Його святі ангели перебували біля хреста. Отець був зі своїм Сином, хоча Його присутність була невидима. Якби Його слава засяяла із хмари, тоді люди, побачивши це світло, загинули б. Але в той жахливий час Христос не повинен був отримати потішення від Свого Отця. Він «топтав чавило» Сам, і нікого не було з Ним.

У густій темряві Бог приховав останні людські муки Свого Сина. Усі, хто став свідком страждань Христа, переконалися в Його божественності. Хто хоча б раз бачив лице Ісуса, не міг уже ніколи забути його. Як обличчя Каїна носило відбиток вини вбивці, так на обличчі Христа закарбувалися невинність, спокій і доброзичливість — образ Божий. Але Його оскаржувачі

не хотіли брати до уваги цю небесну ознаку. Протягом довгих годин агонії Христа на Нього видивлявся глумливий натовп, але тепер Він був милосердно схований під Божим покровом.

Здавалося, на Голгофі запанувала могильна тиша. Невимовний страх огорнув натовп, що зібрався навколо хреста. Прокляття й образи стихли на півслові. Усі попадали на землю. Час від часу спалахи блискавки пронизували темряву й освітлювали хрест та розп'ятого Спасителя. Священики, старійшини, книжники, кати і натовп — усі думали, що настав час відплати. Згодом у натовпі зашепотіли, що зараз Ісус зійде з хреста. Дехто, б'ючи себе в груди і лементуючи від страху, намагався вибратися з натовпу і втекти до міста.

О дев'ятій годині темрява розсіялася, але Спаситель усе ще був оповитий нею. Вона була символом тих страждань і того жаху, які обтяжували Його серце. Жодне око не могло зазирнути крізь темряву, яка оточувала хрест, і ніхто не міг зрозуміти тієї великої скорботи, яка затьмарювала стражденну душу Христа. Здавалося, блискавки гніву вражали Розп'ятого на хресті. Тоді «Ісус скрикнув гучним голосом, кажучи: Елі, Елі, лама савахтані? Тобто: Боже Мій, Боже Мій, чому Ти Мене покинув?»²⁶ Як тільки темрява огорнула Спасителя, дехто вигукував: «Небо помстилося Йому. Громи гніву Божого впали на Нього за те, що Він оголосив Себе Сином Божим». Чимало віруючих у Христа чули Його розпачливий оклик. Вони втратили надію. Якщо Бог залишив Ісуса, то чого могли сподіватися Його послідовники?

[723]

Коли темрява, що пригнічувала дух Христа, розсіялася,

Він відчув фізичні страждання і сказав: «Прагну!»²⁷ Один з римських воїнів, розчулившись і змилосердившись при вигляді Його спраглих вуст, узяв губку, настромив її на тростину

і, зануливши в посудину з оцтом, простягнув Ісусові. Священики ж насміхалися над Його муками. Коли темрява вкрила землю, вони злякалися, їх охопив жах від думки, що Ісус звільниться. Його слова «Елі, Елі, лама савахтані» вони витлумачили помилково. З гіркою зневагою вони говорили: «Ось Він кличе Іллю». Вони знехтували останньою можливістю полегшити страждання Ісуса. «Облиш, подивимося, — говорили вони, — чи прийде Ілля Його спасати».

Непорочний Син Божий висів на хресті. Усе Його тіло було вкрите ранами. Руки, які так часто простягалися для благословення, ноги, котрі не знали втоми в служінні любові, були прибиті до хреста; колючки тернового вінка впиналися у Його царственну голову. З тремтячих уст готовий був зірватися болісний крик. Усе, що Він витерпів: кров, яка стікала з Його чола, рук і ніг, біль, котрий роздирав Його тіло, невимовні страждання, які сповняли Його душу, коли Отець відвернув від Нього Своє обличчя, — усе це нагадує кожному людському синові і дочці: це за тебе погодився Син Божий нести тягар вини, заради тебе Він перемиг смерть і відчинив двері раю. Той, Хто втихомирював розбурхане море і ходив по гребенях шумуючих хвиль; Хто змушував демонів тремтіти та зціляв хвороби, відкривав очі сліпим і викликав мертвих до життя, — віддав Себе на хресну смерть і зробив це заради тебе, тому що любить тебе. Він, Котрий узяв на Себе гріхи світу, витерпів гнів Божественної справедливості, заради тебе став жертвою за гріх.

Люди мовчки чекали розв'язки цього жахливого видовища. Сонце вже світило, але хрест ще був огорнений темрявою. Священики й керівники Ізраїлю подивилися в бік Єрусалима. І ось чорна хмара опустилася на місто та Юдейську рівнину. [724] Сонце Праведності, Світло світу, забирало Свої промені від Єрусалима, який у минулому отримав такі великі благословення. Блискавки Божого гніву були спрямовані тепер проти приреченого міста.

Раптом темрява навколо хреста розсіялася, і залунав голос, котрий, здавалося, був подібний до звуку сурми і прокотився луною по всій Землі: «Звершилося!»,²⁸ «Отче, у Твої руки віддаю Свій дух!»²⁹ Небесне сяйво огорнуло хрест, і обличчя Спасителя, наче сонце, освітилося славою. Після цього Він схилив голову на груди і помер.

Серед страшної темряви, залишений Богом, Христос допивав останні краплі з чаші людського горя. У ці жахливі хвилини Він покладався лише на отримане раніше запевнення, що Отець приймає Його. Він добре знав Свого Отця, вірив у Його справедливість, милосердя і неосяжну любов. Він довірився Тому, Кому завжди з радістю підкорявся. Коли Ісус у

покорі віддав Себе Богові, Він уже не відчував, що залишений без Отцівської ласки. Вірою Христос став Переможцем.

Ніколи ще Земля не була свідком чогось подібного. Люди стояли, як зачаровані; затамувавши подих, вони стежили за Спасителем. Знову темрява вкрила землю, і почувся грізний гуркіт, подібний до відлуння грому. Стався сильний землетрус. Люди падали одне на одного. Почалася паніка, усіх охопив жах. Розколювалися скелі, й кам'яні брили, змітаючи все на своєму шляху, котилися в долини й розбивалися. Відкривалися могили, і мертві залишали свої гроби. Здавалося, усе твориво розіб'ється вщент. Священики, старійшини, воїни, кати і прості люди, занімівши від страху, лежали долілиць на землі.

Коли пролунав гучний оклик Христа «Звершилося!», священики звершували служіння в храмі. То була година вечірньої жертви. Привели для заколення агнця, який символізував собою Спасителя. Священик у чудовому символічному вбранні стояв із занесеним над жертвою ножем, як колись Авраам, Котрий був готовий принести в жертву свого сина. Народ уважно спостерігав за цією сценою. Аж ось земля почала здригатися і хитатися — це наблизився Сам Бог. Невидима рука розриває внутрішню завісу храму від верху аж до низу, і перед очима зібраних відкривається місце, де колись була Божа присутність. Тут, над Престолом Благодаті, Господь відкривав Свою славу. Ніхто, крім первосвященика, ніколи не піднімав завіси, яка відділяла цю частину від решти храму. Сюди він входив один раз на рік дія звершення служіння примирення за гріхи народу. Тепер завіса розірвалася навпіл. Святе святих земної Святині втрачає свою святість.

[725]

Усі присутні збентежені й охоплені жахом. Священик приготувався заколоти жертву, але ніж випадає з його знесиленої руки, — і ягня втікає. У момент смерті Божого Сина Реальність зустрілася зі своїм прообразом. Була принесена Велика Жертва. Шлях у Святе святих відкритий. Новий шлях, що веде безпосередньо до Бога, приготовлений для всіх. Людство, яке погрузло в гріхах, уже не має потреби в служінні первосвященика. Відтепер Спаситель буде Священиком і Заступником у небесній Святині. Здавалося, ніби живий голос промовляє до віруючих: настав кінець усім жертвам і дарам за гріх. Божий Син

прийшов згідно з Його Словом: «Ось іду, — на початку книги написано про Мене, — щоб виконати, Боже, Твою волю».³⁰

[726] «...Завдяки власній крові Він увійшов один раз до святині й здійснив вічне викуплення».³⁰

[727]

¹ Луки 23:33

² Євр.13:12

³ Гал.3:13

⁴ Луки 23:28,30-31

⁵ Матв.26:31

⁶ Луки 23:34

⁶ Луки 23:34

⁷ Йоан.19:19

⁸ Йоан.19:15

⁹ Йоан.19:21-22

¹⁰ Псал.22:17-19

¹¹ Йоан.19:24

¹² Псал.69:21-22

¹³ Матв.27:40

¹⁴ Луки 23:35

¹⁵ Матв.4:3,6

¹⁶ Матв.27:42

¹⁷ Матв.27:43

¹⁸ Йоан.19:4

¹⁹ Луки 23:39-43

¹⁹ Луки 23:39-43

¹⁹ Луки 23:39-43

¹⁹ Луки 23:39-43

²⁰ Луки 24:21

²¹ Луки 23:43

²² Марк.15:27

²³ Ісаї 53:12

²⁴ Йоан.19:26-27

²⁵ Луки 23:44

²⁶ Марк.15:34-36

²⁷ Йоан.19:28

²⁸ Йоан.19:30

²⁹ Луки 23:46

³⁰ Євр.10:7; 9:12

³⁰ Євр.10:7; 9:12

Розділ 79. «Звершилося!»

Христос не віддав Свого життя, поки не здійснив справи, заради якої прийшов, і з останнім подихом вигукнув: «Звершилося!». Перемога була здобута. Його прапорець, Його святе рамено принесли Йому перемогу. Як Переможець, Він закріпив Свій прапор на вічних висотах. Хіба ж могли ангели не радіти?! Усі Небеса святкували перемогу Спасителя. Сатана зазнав поразки і зрозумів, що втратив своє царство.

Як для ангелів, так і безгрішних світів вигук «Звершилося!» мав велике значення. Для них, як і для нас, це означало, що велика справа викуплення нарешті здійснена і можна прийняти плоди Христової перемоги.

До того, як Христос прийняв смерть, справжнього характеру сатани не знали ні ангели, ні безгрішні світи. Архидіабло так спритно маскувався, що навіть святі небесні істоти не могли збагнути принципів, якими він керувався. Мета його повстання залишалася для них неясною.

Проти Бога повсталася істота, яка володіла надзвичайною силою і славою. Про Люцифера Господь колись сказав: «Ти печать досконалості і корона краси».¹ Люцифер був помазаним херувимом-хоронителем. Він перебував у світлі Божої присутності. Найдосконаліший з усіх створених істот, він першим відкривав Всесвітові Божі плани. Після гріхопадіння Люцифера боротися з силою його омани або викривати його стало надзвичайно важко через те, що він займав високе становище перед Отцем.

Бог міг би знищити сатану і його прибічників так само легко, як людина може кинути камінець на землю. Але Бог не зробив цього. Повстання не можна було придушити силою. Сила примусу властива лише правлінню сатани. Божі Закони мають зовсім іншу природу. Його правління ґрунтується лише на доброті, милосерді й любові. Втілення цих принципів у

[728]

життя має стати основним знаряддям у боротьбі із сатаною. В основі Божого правління — мораль, істина й любов.

За Божим планом, усе повинно стояти на вічному міцному фундаменті. На небесній Раді було вирішено дати сатані деякий час, щоб він розвинув принципи, які поклав в основу своєї системи правління. Він стверджував, що його ідеї кращі за Божі закони. Тому сатані був даний час для втілення в життя його принципів, результати яких мав побачити цілий Всесвіт.

Як тільки сатана ввів людей у гріх, почав діяти План спасіння. Протягом чотирьох тисяч років Христос працював над тим, щоб підняти людину, а сатана — щоб привести її до подальшого занепаду й загибелі. За цим спостерігав Всесвіт.

Коли Ісус прийшов на Землю, сатана спрямував проти Нього всі свої сили. З моменту Його народження у Вифлеємі узурпатор намагався знищити Його. Він докладав усіх зусиль, аби перешкодити Ісусові бути добрим у дитинстві, залишатися непорочним у зрілому віці, виконувати святе служіння і нарешті принести Себе невинного в жертву. Але сатана зазнав поразки. Він не зміг схилити Ісуса до гріха. Йому не вдалося позбавити Його мужності або відвернути від праці, заради якої Син Божий прийшов на Землю. Від пустелі й до Голгофи буря сатанинського гніву постійно супроводжувала Ісуса. Але чим немилосерднішою вона ставала, тим міцніше Божий Син тримався за руку Свого Отця і йшов уперед тернистим шляхом. Усі спроби сатани зламати і перемогти Спасителя лише проливали ще яскравіше світло на Його безгрішний характер.

[729] Усе небо і безгрішні світи стали свідками цієї боротьби. З яким напруженням і цікавістю спостерігали вони за її останніми хвилинами! Вони бачили, як Спаситель увійшов у Гефсиманський сад; страх і темрява пригнічували Його душу. Вони чули Його гіркий зойк: «Отче Мій, якщо можливо, хай Мене обмине ця чаша».² Коли Отець відступив від Нього, вони бачили Його скорботу, сильнішу навіть за передсмертні муки. На Його чолі виступив кривавий піт, краплі якого падали на землю. Тричі з Його вуст виривалася молитва про звільнення. Небо не могло більше знести цього видовища, і до Божого Сина був посланий вісник-утішитель. Небеса бачили, як Жертва потрапила до рук кровожерливого натовпу, як люди, глузуючи

і знущаючись, водили Христа від одного судилища до іншого. Небеса чули, як гонителі Ісуса глумилися над Його скромним походженням, а один із улюблених учнів з клятвою відрікся від Нього. Небеса спостерігали за шаленими діями сатани, який поневолював людські серця.

Жахливе видовище! Спасителя схопили опівночі в Гефсиманському саду. Його водили від палацу до судового залу; двічі Він стояв перед судом первосвященника, двічі — перед синедріоном, двічі — перед Пилатом і один раз перед Іродом. Над Ісусом знущалися, Його бичували і нарешті засудили. Дорогою на розп'яття Спаситель ніс важкого хреста під ридання єрусалимських жінок і насмішки юрби.

Небо здригалось від болю, коли Ісус висів на хресті, а кров стікала з Його пораних скронь; кривавий піт виступав на чолі. Кров, крапля за краплею, стікала з Його рук і ніг на камінь біля підніжжя хреста. Коли Він, знесилений, повис на руках, рани від цвяхів страшно розширилися, а дихання ставало все частішим і глибшим. Увесь цей час Його душа страждала під тягарем гріхів світу. Усе Небо здригнулося, коли серед жахливих страждань Христос молився: «Отче, прости їм, бо вони не знають, що роблять!».³ Біля хреста стояли створені за Божою подобою люди; всі вони об'єдналися, щоб знищити Єдинородного Божого Сина. Яке ж то видовище для Всесвіту!

Сили темряви зібралися навколо хреста, огортаючи людські серця пекельною тінню невір'я. Колись Господь створив ці істоти, щоб вони перебували перед Його престолом. Вони були прекрасними і славними, їхні краса і святість відповідали їхньому високому становищу. Щедро наділені Божественною мудрістю, зодягнені в небесні шати, вони були служителями Єгови. Але хто міг тепер упізнати в цих демонах колишніх славних серафимів, котрі служили в небесних оселях?

[730]

Сатанинські сили об'єдналися з грішниками, змушуючи народ повірити, що Христос — один з найбільших грішників, аби таким чином очорнити Його в очах усіх людей. Ті, хто знущався над Христом, коли Він висів на хресті, були сповнені духом першого великого бунтаря. Це він вкладав до їхніх уст негідні й бридкі слова. Він підбурював до знущання над Божим Сином, але так нічого і не досягнув.

Якщо б у Христі був виявлений хоча б один гріх, коли б Він у чомусь поступився сатані, уникаючи жахливих мук, тоді ворог людини і Бога міг би святкувати перемогу. Христос схилив голову і помер, залишаючись непохитним у Своїй вірі й покорі Богові. «І я почув гучний голос на небі, який говорив: „Тепер настало спасіння, і сила, і Царство нашого Бога, і влада Його Христа, бо скинуто обвинувача наших братів, що обвинувачує перед нашим Богом день і ніч“». ⁴

Сатана побачив, що маска з нього зірвана. Усі його вчинки викриті перед безгрішними ангелами і Всесвітом. Він постав перед ними як убивця. Проливши кров Божого Сина, він позбавив себе прихильності небесних істот. З цього часу його діяльність була обмежена. І як би спритно диявол не маскувався, він більше не може звинувачувати послідовників Христа перед небесними ангелами в тому, що вони одягнені в «заплямований одяг» та опоганені гріхом. Остання ланка, яка з'єднувала сатану з небесним світом, була розірвана.

Однак сатана ще не був знищений. Святі ангели ще й тоді повністю не розуміли значення Великої боротьби. Принципи двох протилежних сторін мали виявитися ще повніше. Заради блага людини сатані дозволено було ще жити. Як людина, так і ангели повинні були побачити різницю між Князем світла і князем темряви. Вони мали обрати, кому служити.

[731] На початку Великої боротьби сатана заявив, що Божий Закон неможливо виконати, що справедливість несумісна з милістю і для порушника Закону немає прощення. Сатана твердив: усякий гріх має бути покараний, тому Бог, Який прощає гріхи, не може далі бути справедливим і праведним Богом. Коли люди порушили Божий Закон, нехтуючи Його волею, сатана радів. Ось доказ того, твердив він, що Закон неможливо виконати, а людину простити. Сатана, котрий після свого повстання був вигнаний з Небес, наполягав на тому, щоб і людина назавжди була позбавлена Божої милості. Бог не може бути справедливим і водночас милостивим до грішника, твердив він.

Однак людина, хоча й грішна, перебуває у зовсім іншому становищі, ніж сатана. Люцифер згрішив на Небесах, у світлі Божої слави. Йому, як нікому іншому зі створених істот,

великою мірою була відкрита Божа любов. І хоча сатана знав характер і доброту Бога, він усе ж обрав власний шлях відповідно до своєї егоїстичної незалежної волі. Його вибір був остаточним, і Бог уже не міг нічого зробити для його спасіння. Людина ж виявилася обманутою; її розум був затьмарений хитрими вигадками сатани. Вона не знала висоти й глибини любові Божої. Проте залишалася надія, що людина зможе пізнати Божу любов і, відкриваючи для себе Божественні істини, навернутися до Бога.

Через Ісуса людям була відкрита Божа милість, але милосердя не усуває справедливості. Закон відкривав найважливіші риси Божого характеру, тому жодна йота або найменший значок у ньому не можуть бути змінені, щоб виправдати грішну людину. Бог не змінив Свого Закону, а пожертвував Собою у Христі Ісусі задля викуплення людини. «Бог у Христі примирив світ із Собою».⁵

Закон вимагає праведності — праведного життя, бездоганного характеру, чого у людини немає. Вона не може задовольнити вимоги святого Божого Закону. Але Христос, прийшовши на Землю як Людина, жив святим життям і до кінця залишився досконалим та непорочним. Саме це Ісус пропонує як вільний дар усім тим, хто бажає прийняти Його. Життя Христове зараховується людям; завдяки Божій милості вони отримують прощення минулих гріхів. Більше того, Христос наділяє людей Божими рисами. Він формує людину за Божим образом, так що в ній гармонійно поєднуються духовна сила і краса. Таким чином, у віруючій людині знаходить своє втілення праведність Закону, і Бог «справедливий і виправдовує того, хто вірить в Ісуса».⁶

[732]

Божа любов виявляється в Його справедливості не менше, ніж у Його милосерді. Справедливість — основа Його престолу і плід Його любові. Сатана мав намір протиставити милість істині та справедливості. Він намагався довести, що справедливість Божого Закону суперечить спокою. Христос же показав, що в Божому Плані вони нерозривно пов'язані — одне не може існувати без іншого. «Милість та правда спіткаються, справедливість та мир поцілюються».⁷

Своїм життям і смертю Христос довів, що Божа справедливість не виключає Його милості; гріх може бути прощений, а Його Закон справедливий і його можна досконало виконувати. Усі звинувачення сатани були спростовані. Бог дав людині незаперечні докази Своєї любові.

Нині існує ще один обман. Сатана проголосив, що милість усуває справедливість, а смерть Христа скасувала Закон Отця. Але якби можна було б скасувати чи змінити Закон, то Ісусові не потрібно було б помирати. Скасувати Закон — означало б увічнити гріх і встановити над світом владу сатани. Саме через те, що Закон незмінний; саме через те, що людина спасається лише шляхом послуху Його Заповідям, Ісус був розп'ятий на хресті. Однак ті засоби, якими Христос утвердив авторитет Закону, сатана проголосив засобами руйнування Закону. На цьому ґрунті буде проходити останній двобій між Христом і сатаною.

Сьогодні сатана заявляє, що Закон, проголошений Самим Богом, недосконалий, а деякі його приписи скасовані. Це останній великий обман, який він поширює у світі. Йому не треба нападати на весь Закон. Коли пощастить спонукати людей порушити одну-єдину Заповідь, він досягне своєї мети. «Бо хто весь Закон виконує, а згрішить в одному, той став винним у всьому».⁸ Порушуючи лише одну Заповідь, люди опиняються під владою сатани. Замінюючи Божий Закон людським, сатана намагатиметься опанувати світом. Саме про це сказано у Пророцтві. Про великого відступника, який уособлює сатану, повідомляється: «І він буде говорити слова проти Всевишнього, і гнобити святих Всевишнього, і задумає змінити свята та закон, і вони будуть віддані у його руки...»⁹

[733]

Певна річ, люди будуть устанавлювати власні закони, протиставляючи їх Божим. Намагаючись добитися виконання створених ними законів, вони спробують обмежити свободу і права своїх ближніх.

Війна проти Божого Закону, яка розпочалася на Небесах, триватиме до кінця часу. Кожна людина пройде через випробування. Перед усім світом постане одне питання: підкорятися Божому Законові чи ні. Усі повинні зробити вибір між Законом Божим та законом людським. Чітка лінія розділить людей на

дві групи. Виявиться характер кожної людини в залежності від того, чи обрала вона вірність і послух Богові, чи повстала проти Нього.

І тоді настане кінець. Бог виправдає Свій Закон і визволить Свій народ. Сатана і всі, хто об'єднався з ним у заколоті, будуть знищені. Гріх і грішники загинуть; від них не залишиться ні кореня, ні галузки (див. Мал.4:1). Сатана — це корінь, а його послідовники — галузки. Тоді виконається слово, сказане князю темряви: «...За те, що ти ставив своє серце нарівні з серцем Божим ... погублю тебе, що був Херувимом, покровителем блискучим... ходив серед вогнистого каміння... Ти страховищем зробився, і зникнеш навіки!»,¹⁰ «А ще трохи — й не буде безбожного, і будеш дивитись на місце його — і не буде його»,¹¹ «...І стануть вони, немов їх не було».¹²

Таке рішення не слід вважати проявом деспотизму з боку Бога. Хто відкинув Божу милість, ті пожнуть посіяне ними. Бог — Джерело життя, і якщо хтось обирає служіння гріху, він відокремлює себе від Бога і через це втрачає зв'язок з життям. Вони «відчужені від Божого життя». Христос сказав: «...Всі, хто Мене ненавидить, ті смерть покохали!».¹³ Бог дає людям життя для того, щоб кожний міг виявити себе та обрати принципи, за якими буде жити. Коли це відбувається, люди починають плоди власного вибору. Сатана і всі, хто об'єднується з ним у повстанні проти Бога, настільки віддалилися від Нього і порушили Божественну гармонію, що Сама Його присутність стане для них палаючим вогнем. Слава Того, Хто є Любов, знищить їх.

[734]

На початку великої боротьби ангели не розуміли цього. Якби сатана і його воїнство тоді пожали плоди гріха, вони загинули б, але небесні істоти не зрозуміли б, що це є неминучим наслідком гріха. У їхній свідомості міг би залишитися сумнів у Божій доброті; і цей сумнів, подібно до насіння зла, приніс би свого часу смертоносний плід гріха й нещастя.

Але все буде інакше, коли велика боротьба закінчиться. Коли План спасіння завершиться, Божий характер буде відкритий перед усім творінням. Усі зрозуміють, що Його Закон досконалий і незмінний. Гріх виявив свою природу, а сатана — свій характер. Тепер знищення зла свідчитиме про Божу любов та

виправдає Його перед Всесвітом, у якому живуть ті, хто охоче виконує Його волю і в серцях котрих записаний Його Закон.

Ось чому ангели могли радіти, коли дивилися на хрест Спасителя. Хоча вони ще не розуміли всього до кінця, проте знали: гріх і сатана будуть знищені навіки, спасіння людини здійснюється, а Всесвіт здобув вічну безпеку. Сам Ісус чудово розумів результати Своєї Жертви на Голгофі. Усе це Він передбачив,

[735] коли вигукнув на хресті: «Звершилося!»

¹Єзек.28:12

²Матв.26:39

³Луки 23:34

⁴Об'явл.12:10

⁵2Кор.5:19

⁶Римл.3:26

⁷Псал.85:11

⁸Якова 2:10

⁹Дан.7:25

¹⁰Єзек.28:6-19

¹¹Псал.37:10

¹²Авд.16

¹³Ефес.4:18; Прип.8:36

Розділ 80. У гробниці Йосифа

Нарешті Ісус спочивав. Довгий день образ і мук закінчився. Коли останні промені призахідного сонця сповістили про початок суботи, Божий Син спокійно лежав у тиші гробниці Йосифа. Він завершив Свою працю. Його руки були мирно складені. Ісус спокійно відпочивав у святі години суботнього дня.

На самому початку Отець і Син спочивали в суботу після Своєї праці творіння Землі. Коли «були скінчені небо й земля, і есе воїнство їхнє»,¹ Творець та всі небесні істоти раділи, споглядаючи цю славу картину. Тоді «співали всі зорі поранні та радісно вигукували всі Божі сини».² Тепер, закінчивши справу спасіння, Ісус також спочивав. І хоча на землі ті, котрі любили Його, були засмучені, Небеса раділи.

Яке славне майбутнє відкривалося перед очима небесних істот! Бог і ангели побачили результати праці Христа: відроджене творіння та викуплене людство, яке перемогло гріх, вже більше ніколи не відпаде від Бога. День, коли Ісус спочивав, назавжди пов'язаний з цією радісною картиною, бо «діло Його досконале» і «все, що Бог робить, воно зостається навіки».³ Коли прийде час «відновлення всього, про що Бог говорив устами Своїх святих одвічних пророків»,⁴ тоді субота творіння, день, коли Ісус спочивав у гробниці Йосифа, буде, як і раніше, днем спочинку й радості. Небо і Земля складатимуть хвалу й подяку, коли щосуботи спасенні народи схилитимуться у щасливому поклонінні перед Богом і Агнцем (див. Ісаї 66:23).

[736]

Останні події дня розп'яття стали новим доказом виконання пророцтва і новим свідченням божественності Христа. Коли темрява над хрестом розсіялася і пролунав передсмертний вигук Спасителя, відразу ж почувся інший голос: «Справді, Він був Божий Син!».⁵

Ці слова були сказані голосно, тому погляди всіх присутніх звернулися на того, хто їх промовив. Ким же була ця людина?

Сотником, римським воїном. Божественна терплячість Спасителя і Його смерть з переможним вигуком на устах вразили цього язичника. У пораненому й розбитому тілі, що висіло на хресті, сотник розпізнав Сина Божого. Він не міг не засвідчити своєї віри. Таким чином, ще раз було дане свідчення, що Спаситель побачить плоди Своєї праці. У день Його смерті троє людей, які так відрізнялись один від одного, засвідчили про свою віру: начальник римської варти, чоловік, що ніс хрест Спасителя, та розбійник, котрий поруч з Ним помирав на хресті.

Увечері неземна тиша огорнула Голгофу. Натопт розсіявся, і багато людей повернулися до Єрусалима із зовсім іншим настроєм. Чимало їх прийшли подивитися на розп'яття з цікавості; вони не відчували ненависті до Христа. Ці люди вірили у звинувачення священників і дивилися на Христа як на злочинця. Підкорившись загальному збудженню, вони об'єдналися з глузливою юрбою. Але коли землю оповила темрява, вони відчували докір сумління і зрозуміли, що скоїли тяжкий злочин. Під час тієї жахливої темряви вже не було чути ані насмішок, ані глузувань. А коли пільма розсіялася і люди розійшлися по своїх домівках у скорботному мовчанні, їм стало ясно, що оскарження священників несправедливі, а Ісус — не ошуканець. Через кілька тижнів, коли Петро проповідував у день П'ятидесятниці, вони виявилися серед багатьох тисяч людей, котрі навернулися до Христа.

[737] Але в душах юдейських керівників події, свідками яких вони були, не викликали жодної зміни; їхня ненависть до Ісуса не ослабла. Темрява, яка оповила землю під час розп'яття, не була густішою за ту пільму, котра опанувала розум священників і начальників народу. При народженні Христа зоря сповістила про Нього і привела мудреців до ясел, у яких Він лежав. Небесне воїнство визнало Його і співало Йому пісню хвали над вифтеємськими полями. Море впізнало голос Ісуса і підкорилося Його повелінню. Хвороби і смерть визнавали Його владу й віддавали Йому свою здобич. Сонце також знало Його, і коли Ісус у муках помирав, воно перестало світити. Гори та скелі знали Його і тому розколвалися від Його вигуку. Творіння визнало Христа і свідчило про Його Божественність. Але

священики й керівники Ізраїлю не знали Сина Божого. Та все ж вони не мали спокою. Досягнувши своєї мети та віддавши Христа на смерть, вони, однак, не відчути себе переможцями. Навіть у хвилину уявного тріумфу їх мучив сумнів: а що буде далі? Вони чули оклик «Звершилося!», «Отче, у Твої руки передаю Свій дух!».⁶ Вони бачили, як розколювалися скелі, відчували, як земля здригалася під час землетрусу, — і втратили спокій.

Коли Христос жив на Землі, вони заздрили Йому, тому що бачили Його вплив на народ. Тепер же заздрили Йому навіть після смерті. Мертвого Христа вони боялися більше, значно більше, ніж живого. Верхівка побоювалася, що народ зверне увагу на події, які супроводжували Його розп'яття, і жахалися наслідків. У жодному разі вони не хотіли залишати Його тіло на хресті суботнього дня. Наближалася субота, і тіла, які висіли на хрестах, могли порушити її святість. Тому юдейські керівники просили Пилата прискорити смерть осуджених, а їхні тіла зняти з хреста ще до заходу сонця.

Пилат, як і юдеї, теж не хотів залишати тіло Ісуса на хресті. За його згодою вартові перебили гомілки двом розбійникам, щоб прискорити їхню смерть, але Ісус, як виявилось, уже помер. Жорстокі воїни розчулилися під впливом усього побаченого й почутого про Христа, тому не стали ламати Йому ноги. Таким чином, у жертвоприношенні Агнця Божого виконався закон Пасхи: «Не позоставлять із неї [жертви] до ранку, і костей не зламають у ній, за повною постановою Пасхи справлять її».⁷

Священики й начальники здивувалися, що Христос уже помер. Агонія на хресті, як правило, тривала довго, і важко було навіть встановити мить, коли життя залишило тіло. Але щоб хтось помер усього через шість годин після розп'яття — це було нечувано! Священики бажали переконатись у смерті Ісуса. За їхнім наказом один із воїнів проколов списом бік Спасителя. Із нанесеної таким чином рани витекли дві рідини — кров і вода. Це бачили всі присутні, а Йоан докладно описав цю сцену: «Але один з воїнів списом проколов Йому бік, і тут же витекли кров та вода. І той, що бачив, засвідчив, — і правдиве свідчення його. Він знає, що каже правду, щоб і ви

[738]

повірили. Бо це сталося тому, щоб збулося Писання: Кістка Його не буде поламана. І знову ж, у іншому місці Писання говориться: Будуть дивитися на Того, Кого прокололи».⁸

Після воскресіння Ісуса священники й начальники поширили чутки, нібито Христос не вмер на хресті, а тільки знепритомнів, а потім прийшов до свідомості. Інші говорили, буцімто до гробу було покладено не справжнє тіло — з плоті й кісток, а тільки подоба тіла. Однак учинок римських воїнів спростовує всі ці чутки. Вони не ламали Йому гомілок тому, що Він був уже мертвий, але щоб задовольнити священників, прокололи Йому бік. Якби навіть у Ньому ще жевріло життя, Він одразу ж помер би від цієї рани.

Проте Ісус помер не від рани, заподіяної списом, і не від хресних мук. Його крик у хвилину смерті, коли Він скрикнув «гучним голосом»,⁹ потік крові й води, який стікав з Його проколотого боку, свідчать про те, що Він помер від розриву серця. Його серце розірвалося від душевного болю. Він був заколотий за гріхи світу.

Зі смертю Христа розвіялась і надія Його учнів. З невимовним болем вони дивилися на Його зімкнені повіки, похилену голову, волосся, на якому запеклася кров, пробиті цвяхами руки і ноги... До останньої хвилини учні не допускали думки, що Ісус помре; вони і зараз не могли повірити, що Він справді мертвий. Убиті горем, учні забули Його передречення про Свою смерть. Ніщо зі сказаного Ним не втішало їх тепер, бони не бачили нічого, окрім хреста і закривавленої Жертви. Майбутнє видавалося безнадійним і похмурим. Їхня віра в Ісуса згасла.

[739] Але ніколи вони не любили свого Господа так палко, як тепер Ніколи так високо не цінували Його і не відчували такої потреби в Його присутності, як зараз.

Навіть мертвий, Христос викликав благоговіння у Своїх учнів. Вони хотіли поховати Його з почестями, але не знали, як це зробити. Ісус був засуджений як зрадник римської влади, а таких злочинців ховали в спеціально призначеному місці. Йоан та жінки з Галілеї залишалися біля хреста. Вони не хотіли, щоб грубі руки воїнів поховали тіло Господа десь у невідомому місці. Але перешкодити цьому не могли. Даремно

було чекати прихильності юдейських начальників а до Пилата вони не мали жодного доступу.

І тут на допомогу їм прийшли Йосиф з Ариматеї та Никодим. Члени синадріону, вони обидва були багаті впливові люди, особисто знайомі з Пилатом. Вони твердо вирішили гідно поховати Ісуса.

Йосиф сміливо пішов до Пилата і попросив видати йому тіло Ісуса. Від нього Пилат дізнався, що Ісус помер. До нього доходили суперечливі чутки про події, пов'язані із розп'яттям Ісуса, але звістку про смерть Христа від нього навмисне приховували. Юдейські священики і начальники попередили Пилата про те, що учні можуть підмінити тіло Христа. Вислухавши прохання Йосифа, Пилат покликав сотника, котрий відповідав за розп'яття, щоб він переконався, що Ісус справді помер. Сотник розповів йому про все, що відбулося на Голгофі, підтверджуючи свідчення Йосифа.

Пилат задовольнив прохання Йосифа. Поки Йоан думав про те, як поховати свого Вчителя, Йосиф повернувся з наказом Пилата віддати йому тіло Христа. Прийшов також Никодим і приніс дорогоцінну суміш зі смирни та алое, літрів із сто, щоб намастити тіло Ісуса. Навіть найповажнішій людині в усьому Єрусалимі не було виявлено більшої честі після смерті. Учні були здивовані, коли побачили, що ці багаті начальники опікуються похороном їхнього Господа не менше, ніж вони.

Ані Йосиф, ані Никодим відкрито не визнали Спасителя за Його життя. Вони знали, що такий крок призвів би до їхнього виключення із синадріону, тоді як вони сподівалися використати свій вплив для захисту Ісуса на засіданнях синадріону. Деякий час, здавалося, вони мали успіх, але підступні священики, зауваживши їхню прихильність до Христа, розладнали ці плани. Ісус був засуджений і виданий на розп'яття за їхньої відсутності. Тепер, коли Ісус помер, вони вже не приховували своєї любові до Нього. У той час, коли учні боялися відверто виступити як Його послідовники, Йосиф і Никодим сміливо прийшли їм на допомогу.

Допомога цих багатих й шанованих людей була дуже потрібною в той час. Вони могли зробити для мертвого Вчителя те,

[740]

що було не під силу вбогим учням, а їхнє високе становище і вплив захищати їх від злоби священників і старійшин.

Обережно, з благоговінням, вони власноруч зняли з хреста тіло Ісуса. Коли ці мужі дивилися на Його поранене, покалічене тіло, сльози жалю і співчуття лилися з їхніх очей. У Йосифа була нова, висічена в скелі, гробниця. Він тримав її для себе, але оскільки вона знаходилася недалеко від Голгофи, то він приготував її для Ісуса. І от тіло Спасителя обережно загорнули в лляне полотно, просочене принесеними Никодимом пахощами, старанно загорнули і поклали до гробу. Там ці три учні випростили зігнуті ноги і склали на бездиханних грудях пробиті руки Ісуса. Галілейські жінки прийшли наглянути за тим, щоб для їхнього улюбленого Вчителя було зроблене все необхідне. Вони бачили, як після всього до входу в гробницю був привалений важкий камінь, і Спаситель залишився по той бік. Жінки пішли останніми від хреста і останніми залишили місце поховання Ісуса. Коли опустилися нічні сутінки, Марія Магдалина та інші все ще залишалися біля місця спочинку Господа, проливаючи сльози над долею Того, Кого так любили. «Повернувшись, вони... в суботу спочивали, згідно із заповіддю».¹⁰

Це була незабутня субота для засмучених учнів, для священників, старійшин, книжників та всього юдейського народу. Надвечір, при заході сонця, було чути звуки сурми, які сповіщали про початок суботи. Пасха святкувалася, як і віки перед тим, але Той, на Кого вона вказувала, був убитий беззаконними руками і лежав у гробі Йосипа.

[741] Суботнього дня двори храму заповнили молільники. Первосвященик, котрий повернувся з Голгофи, також був присутній у своїх розкішних священницьких шатах. Священики в білих головних уборах ревно виконували свої обов'язки. Але в той час, коли кров волів та козлів проливалася як жертва за гріх, декотрі з присутніх не мали спокою. Вони не усвідомлювали того, що прообраз зустрівся з Реальністю; не розуміли, що за гріхи світу вже була принесена дорогоцінна Жертва. Вони не знали, що обрядове служіння уже втратило своє значення.

Але ще ніколи вони не дивилися на це служіння з такими суперечливими почуттями. Звуки сурми та інших музичних ін-

струментів, голоси співаків були такими ж чіткими і сильними, як завжди. Але дивне почуття огорнуло всіх. Вони розпитували одне одного про надзвичайну подію. До цього часу Святе святих оберігалось зі священним страхом, а тепер воно було відкрите очам усіх присутніх. Тяжка завіса із чистого льону, пишно оздоблена золотом, пурпуром і порфірою, була роздerta від верху аж до низу. Місце Божої присутності, де Єгова зустрічався з первосвящеником, щоб явити йому Свою славу, було відкрите перед усіма: Господь залишив його. Із лиховісним передчуттям священики служили перед вівтарем. Те, що таємниця Святого святих була привселюдно відкрита, наповнювало серця людей страхом перед майбутнім лихом.

Люди знову подумки переживали сцени Голгофи. Знайшлося чимало таких, які увесь цей час — від розп'яття і до воскресіння — не знаючи сну, старанно досліджували пророцтва. Одні — аби зрозуміти повне значення свята, яке вони тоді святкували, інші — щоб знайти докази того, що Ісус був не Тим, за Кого Себе видавав. А ще інші з невимовним сумом у серці шукали підтверджень того, що Він справді був Месією. Хоча кожен досліджував Писання з різною метою, однак усі переконалися в одному: події останніх днів — це сповнення пророцтв, і Розп'ятий був Спасителем світу. Для багатьох це пасхальне служіння стало останнім — адже чимало священиків переконалися у тому, що Ісус був Месією. Вони недаремно досліджували Писання, бо після воскресіння Ісуса визнали Його Сином Божим.

Коли Никодим побачив Ісуса, піднесеного на хрест, він пригадав Його слова, сказані тієї ночі на горі Оливній: «Як Мойсей підняв змія в пустині, так має бути піднятий Син Людський, щоб кожний, хто вірить у Нього [не загинув, але] мав вічне життя».¹¹ Тієї суботи, коли Ісус спочивав у гробі, Никодим мав нагоду обміркувати цю істину. Його розум отримав більш повне світло, а слова, сказані колись Ісусом, уже не були для нього таємничими. Тепер він усвідомив, як багато втратив через те, що позбавив себе спілкування зі Спасителем за Його життя. Никодим знову і знову пригадував події на Голгофі. Молитва Ісуса за Його вбивць і відповідь на прохання помираючого розбійника промовляли до серця вченого радника синедріону.

[742]

Він знову бачив Спасителя у Його хресних муках, чув Його останній переможний вигук: «Звершилося!» І знову в його думках постали картини: землетрус, темне небо, розірвана завіса, розколоті скелі. Його віра утвердилася назавжди. Саме те, що позбавило учнів Ісуса надії, переконало Йосифа й Никодима в божественності Христа. Їхній страх був переможений твердою, непохитною вірою, яка надала їм мужності.

Ще ніколи Христос не привертав до Себе такої уваги, як тепер, коли лежав у гробі. Як і раніше, люди приносили до храму хворих і страждальців, запитуючи: «Хто може нам сказати про Ісуса з Назарета?» Багато з них прибули здалеку, аби знайти Того, Хто зціляв хворих і воскрешав мертвих. З усіх сторін чулися благання: «Нам потрібен Христос-Зцілитель!» Священики оглядали тих, у кого були ознаки захворювання проказою. Багатьом довелося почути, як їхніх чоловіків, дружин або дітей оголошували хворими на проказу. Ці люди змушені будуть залишити рідні домівки, втратити друзів, а при зустрічі з іншими людьми жалібно вигукувати: «Нечистий, нечистий!» Милосердні руки Ісуса з Назарета, Який ніколи не відмовлявся доторкнутися до прокаженого і зцілити його, були тепер складені на грудях. Уста, які відповідали на благання нещасного: «Хочу, стань чистим»,¹² тепер мовчали. Чимало людей зверталися до первосвящеників і служителів храму за співчуттям і допомогою, але марно. Народ хотів знову бачити живого Христа. Люди наполегливо розпитували про Нього і не хотіли відходити. Тоді їх почали виганяти з двору храму, а при брамах поставили варту, аби не впускати тих, які вели із собою хворих і несли помираючих. Страждальців, котрі прийшли за зціленням до Спасителя, чекало розчарування. На вулицях можна було чути стогін хворих, які помирали, позбавлені зціляючого дотику Ісуса. Даремно нещасні зверталися до лікарів — серед людей не було Такого, як Той, Хто лежав у гробниці Йосифа.

[743]

Сумні зойки страждальців переконували тисячі людей у тому, що велике Світло залишило цей світ. Без Христа земля поринула в темряву й морок. Багато тих, хто нещодавно вигукував. «Розіпни Його! Розіпни Його!»,¹³ тепер зрозуміли, яке лихо накликали на себе Як же хотілося їм вигукнути: «Дайте нам Христа!», якби Він і далі був серед живих.

Коли люди довідалися, що священники віддали Ісуса на смерть, вони почали розпитувати про цю подію. Подробиці про суд над Христом, наскільки було можливо, намагалися зберегти в таємниці, однак після поховання Ісуса Його ім'я не сходило з уст тисяч людей. Усюди поширювалися розповіді про суд над Христом, про жорстокість священників і юдейських керівників. Освічені люди домагалися від священників і книжників пояснення пророцтв Старого Завіту про Месію, але ті, намагаючись вигадати якусь оману, поводитися, як божевільні. Вони не змогли пояснити пророцтва, що вказували на страждання і смерть Христа, це переконало багатьох у тому, що Писання виконалися.

Помста, якою сподівалися насолоджуватися священники, стала для них гіркою. Вони зіткнулися із суворим осудом народу Люди, котрих вони підбурювали проти Ісуса, тепер відчували огиду до своїх ганебних учинків. Священники намагалися змусити народ повірити, що Ісус — ошуканець, але даремно. Декотрі з них стояли біля гробу Лазаря і бачили воскреслого. Вони тремтіли від страху при думці, що Христос Сам може воскреснути з мертвих і знову стати перед ними. Вони чули, як Він говорив, що має силу віддати Своє життя і має силу знову прийняти його. Вони пригадали Ісусові слова. «Зруйнують цей храм — і за три дні Я підніму його».¹⁴ Юда також переказав священникам слова Ісуса, звернені до учнів під час останньої подорожі до Єрусалима: «Ось, ідемо до Єрусалима, і Син Людський буде виданий первосвященникам і книжникам; і засудять Його на смерть, і видадуть Його язичникам на наругу, на катування та розп'яття; а третього дня Він воскресив».¹⁵ Тоді вони насміхалися над цими словами, але тепер пригадали: усе, що досі провіщав Христос, збулося. Він пообіцяв третього дня воскреснути, і хто може сказати, що цього не станеться? Вони хотіли позбутися цих думок, але не могли. Як і їхній батько, диявол, вони вірили і тремтіли.

Тепер, коли шалене збудження попереднього дня минуло, образ Христа вперто переслідував їх. Вони знову бачили, як Він стояв, — спокійний, без жодних нарікань перед Своїми ворогами, покірливо зносячи їхні знущання й образи. Вони пригадали всі подробиці суду над Ісусом та Його розп'яття,

[744]

і ними заволоділо переконання, що Він — Божий Син. Вони відчували, що будь-якої миті Ісус може стати перед ними. Обвинувачений стане обвинувачем, Осуджений — Суддею. Заколений вимагатиме справедливого покарання Своїх убивць.

Тієї суботи юдейські начальники не мали спокою. Хоча вони й не переступили порогу язичницького дому, боячись опоганення, одначе радилися з ними щодо Христового тіла. Смерть і могила повинні були втримати Того, Кого вони розп'яли. «Наступного ранку, що після п'ятниці, зібралися первосвященики та фарисеї до Пилата і кажуть: Пане, ми пригадали, що той обманщик сказав ще за життя: Через три дні Я воскресну! Тож накажи стерегти гробницю до третього дня, щоб, часом, Його учні, прийшовши вночі, не викрали Його та не сказали народові: Він воскрес із мертвих! — бо буде цей останній обман гірший від першого. Пилат сказав їм: Маєте варту, ідіть і забезпечте, як знаєте».¹⁶

Священики наказали охороняти гріб. До входу привалили величезного каменя, обв'язали його мотузкою, кінці якої прикріпили до скелі та запечатали римською печаткою. Таким чином камінь неможливо було зрушити з місця, не зірвавши печатки. Ціла сотня воїнів розмістилася довкола гробу, охороняючи його. Священики зробили все можливе, аби втримати тіло Христа там, де воно було покладене. Його було замуровано у гробі так надійно, ніби Він повинен був залишитися там навіки.

[745]

Так планували і так радили німецькі люди. Вбивці не розуміли всієї даремності своїх зусиль. Але й через ці дії був прославлений Бог. Усі зусилля з метою перешкодити воскресінню Христа стали найпереконливішими доказами цього воскресіння. І чим більше воїнів залишалося навколо гробу, тим вагомішим мало бути свідчення того, що Він воскрес. Ще за сотні років до смерті Христа Святий Дух провістив через псалмиста: «Чого метушаться люди, а народи задумують марне? Земні царі повстають, і князі нараджуються разом на Господа та на Його Помазаника... Той, Хто на небесах пробуває, посміється, Владика їх висміє!». ¹⁷ Ані римська сторожа, ні римська зброя не змогли втримати Господа Життя в гробі. Час Його

[746]

визволення наближався.

-
- ¹ Бут.2:1
 - ² Йов.38:7
 - ³ Вгор.32:4, Екл.3:14
 - ⁴ Дії 3:21
 - ⁵ Матв.27:54
 - ⁶ Йоан.19:30; Луки 23:46
 - ⁷ Числ.9:12
 - ⁸ Йоан.19:34-37
 - ⁹ Матв.27:50, Луки 23:46
 - ¹⁰ Луки 23:56
 - ¹¹ Йоан.3:14-15
 - ¹² Матв.8:3
 - ¹³ Марк.15:14
 - ¹⁴ Йоан.2:19
 - ¹⁵ Матв.20:18-19
 - ¹⁶ Матв.27:62-65
 - ¹⁷ Псал.2:1-4

Розділ 81. Господь воскрес!

(На підставі Євангелія від Матвія 28:2-4,11-15)

Повільно минала ніч першого дня тижня. Надходила найтемніша передсвітанкова пора. Христос ще був у полоні тісного гробу. Великий камінь стояв на своєму місці, римська печатка залишалася недоторканою, варта пильнувала. Але тут перебували і невидимі вартові. Навколо цього місця зібрався сонм злих ангелів. Якби це тільки було в їхніх силах, князь темряви зі своїм відступницьким воїнством назавжди залишив би запечатаним гріб, у якому спочивав Божий Син. Азе гріб оточувало також і небесне військо. Могутні ангели охороняли Ісуса і чекали нагоди привітати Князя Життя.

«І ось стався великий землетрус, бо Господній ангел зійшов з неба...»¹ Зодягнутий у повну зброю Божу, цей ангел залишив небесні двори. Сяючі промені Божої слави освітлювали йому дорогу. «Був же його вигляд, мов блискавка, а його одяг — білий, мов сніг. Зі страху перед ним затремтіли вартові й стали наче мертві».¹

[747] Нумо, священники й начальники Ізраїлю, де ж ваша надійна охорона? Хоробрі воїни, які ніколи нічого не боялися, захоплені в полон без меча і списа. Перед ними не смертний воїн, а наймогутніший ангел небесного війська Господнього. Цей вісник заступив сатану після його падіння. Це він сповістив над вифлеємськими пагорбами про народження Христа. Земля здригається при його наближенні, воїнство темряви відступає, і коли він відсуває камінь, здається, Небеса наближаються до Землі. Вартові бачать, як ангел відкочує брилу, мов камінчик, і чують його заклик: «Сину Божий, виходь, — Твій Отець кличе Тебе!» Сторожа бачить, як Ісус виходить із гробниці, і чує, як Він проголошує біля відкритої могили: «Я — Воскресіння і Життя». Коли Він виходить у величі й славі, усе небесне

воїнство ангелів шанобливо схиляється перед Викупителем, вітаючи Його похвальними піснями.¹

Землетрусом був позначений час, коли Христос віддав Своє життя, і так само землетрусом засвідчена мить, коли Він урочисто прийняв його. Той, Хто перемиг смерть і могилу, вийшов із гробу Переможцем, у той час як земля здригалася серед блискавок і громів. Коли Ісус знову повернеться на Землю, від Його голосу здригнеться «не тільки земля, а й небо». «Захиталась земля, немов п'яний, і рухається, мов ночліжний курінь», «Небо з гуркотом пройде», «... Стихії, розпалившись, зруйнуються, земля і всі діла на ній згорять», «... Та Господь — охорона своєму народові й твердиня синам Ізраїлевим».²

Коли Ісус помирав, воїни були свідками, як землю опівдні раптом огорнула темрява; а під час воскресіння вони побачили, як ангели своїм сяйвом розсіяли темряву, і почули радісний спів небожителів: «Ти перемиг сатану і сили темряви! Поглинута смерть перемогою!»

Христос вийшов із гробу прославленим, і римська сторожа стала свідком цього; їхні погляди були звернені до Того, з Кого вони недавно знущалися. У Ньому, оточеному сяйвом слави, вони впізнали свого В'язня, Котрий стояв перед ними в судовому залі і для Кого вони сплели терновий вінок. Це був Той, Хто стійко тримався перед Пилатом та Іродом; Той, Кого вони жорстоко бичували і прибили до хреста, на Кого самовдоволені священики й керівники храму кивали головами, промовляючи: «Інших спасав, а Себе Самого не може спасти?!»³ Це був Той, Кого поклали в новий гріб Йосифа, але тепер Він був звільнений з нього за наказом Неба. Навіть якби цілі гори завалили вхід до Його гробу, то й це не перешкодило б Йому вийти. [748]

Побачивши ангелів і прославленого Спасителя, римські вартові попадали, як мертві. Коли ж небесні посланці зникли, воїни підвелися і, наскільки швидко могли бігти їхні тремтячі ноги, кинулися до воріт саду. Хитаючись, мов п'яні, вони поспішали до міста, розповідаючи всім зустрічним чудову новину. Вони прямували до Пилата, але вістка про воскресіння Ісуса вже дійшла до юдейських можновладців, тому священики і начальники розпорядилися, аби воїнів привели спочатку до них. Дивний вигляд мали ці воїни. Бліді, тремтячи зі страху,

вони засвідчили, що Христос воскрес. Воїни розповіли все, що бачили. У них навіть не було часу, аби щось вигадати і сказати неправду. Насилу добираючи потрібні слова, вони сказали: «Той, Кого розп'яли, — Син Божий! Ми чули, як ангел проголосив Його Величністю небес, Царем слави».

Обличчя священників пополотніли, як у мерців. Каяфа хотів щось сказати, та лише беззвучно ворухив губами. Воїни вже готові були покинути зал засідань, коли їх зупинив голос Каяфи. «Почекайте, почекайте, — сказав він. — Нікому не розповідайте того, що бачили».

Воїнів примусили говорити неправду: «Говоріть, що Його учні, прийшовши вночі, викрали Його, коли ми спали».⁴ Тут священники перехитрили самих себе. Як же воїни могли сказати, що учні вкрали Христове тіло, коли вони спали? Якщо вони спали, то як могли це знати? І якщо б учні були винними у викраденні тіла, то хіба священники не звинуватили б їх першими? І врешті-решт, якщо вартові заснули біля гробу, то чи не вирушили б священники до Пилата, щоб він покарав воїнів?

Воїни жахалися самої думки, що їм доведеться самим собі винести вирок, стверджуючи, нібито вони спали на своєму посту. Така провина каралася смертю. Навіщо їм фальшиво свідчити, обманювати народ і ризикувати власним життям? Адже вони виконали свій нелегкий обов'язок, пильнуючи цілу ніч! І навіть їм іти під суд, звинувачуючи себе, навіть якщо їм за це заплатять?

[749] Аби запобігти поширенню такої небажаної вістки, священники пообіцяли вартовим подбати про їхню безпеку, мовляв, навіть Пилат не захоче розголошення цієї справи так само, як і вони. Таким чином римські солдати продали свою честь юдеям. До священників вони з'явилися із вражаючим свідченням про істину, а вийшли від них підкуплені та з неправдою на устах.

Тим часом звістка про воскресіння Христа дійшла і до Пилата. Хоча саме він видав Христа на смерть, однак залишався порівняно спокійним. Адже він засудив Господа всупереч власній волі, жалкуючи про це, а тому досі не відчував докорів сумління. Тепер же наляканий Пилат зачинився у своєму домі, не бажаючи нікого бачити. Але священники все ж дісталися

до нього, розповіли вигадану ними історію і просили не карати варти за недбале ставлення до своїх обов'язків. Перш ніж погодитися на це, Пилат особисто допитав вартових. Воїни, побоюючись за власне життя, не насмілилися чогось приховати. Пилат почув від них правдиву розповідь про те, що сталося. Хоч він не став заглиблюватися в цю справу, але відтоді втратив душевний спокій.

Коли Ісуса поклали у гробницю, сатана тріумфував. Він наважився гадати, що Спаситель уже не повернеться до життя. Люцифер пред'явив права на тіло Христа і поставив свою варту біля гробу, щоб зробити Ісуса своїм в'язнем. Сатана лютував, спостерігаючи, як його ангели тікають при наближенні небесного вісника. Але побачивши, що Христос воскрес у славі, він зрозумів, що його царству прийшов кінець, а йому — неминуча загибель.

Священики, видаючи Христа на смерть, стали знаряддям сатани, а тому опинилися в його повній владі. Вони потрапили до пастки, з якої не бачили іншого виходу, крім одного: продовжувати боротися проти Христа. Почувши звістку про Його воскресіння, вони злякалися народного гніву і боялися за власне життя. Єдина їхня надія полягала в тому, щоб виставляти Христа ошуканцем, заперечуючи Його воскресіння. Підкупивши воїнів і заручившись мовчанням Пилата, священики скрізь поширювали фальшиві чутки. Але були й такі свідки, яких вони не змогли змусити мовчати. Багато людей вже почули розповідь воїнів про воскресіння Христа. А декотрі з померлих праведників, які воскресли разом із Христом, з'явилися багатьом і засвідчили Ісусове воскресіння. Священикам доповідали, що є люди, які бачили воскреслих і чули їхні свідчення. Священики й начальники Ізраїлю перебували в постійному страху, аби часом, ідучи дорогою або сидячи у своїй оселі, не зустрітися віч-на-віч із Христом. Вони розуміли: для них немає безпечного місця. Замки чи засуви не могли захистити їх від Божого Сина. День і ніч перед їхніми очима стояла жахлива сцена в судовому залі, коли вони кричали: «Кров Його на нас і на наших дітях».⁵ Ніколи вже не могли стертися з їхньої пам'яті спогади про цю сцену. З того часу вони вже не мали спокійного сну.

[750]

Коли над могилою Христа пролунав голос могутнього ангела: «Отець Твій кличе Тебе», Спаситель вийшов із гробу завдяки тому життю, яке мав у Собі. Тепер підтвердилася істинність Його слів: «Я віддаю життя Моє, щоб знову прийняти його... Владу маю його віддати, і владу маю знову його прийняти», «Зруйнують цей храм — і за три дні Я підніму Його».⁶

Над відкритим гробом Ісус урочисто проголосив: «Я Воскресіння і Життя». Такі слова може сказати лише Бог. Усі створені Ним істоти живуть винятково волею і силою Бога. Вони залежать від Бога, тому що отримують життя від Нього. Від найвищого серафима і до найнижчого створіння — усі отримують сили з Джерела Життя. Лише Той, Хто є Одне з Богом, міг сказати: «Маю владу віддати Своє життя і маю владу знову прийняти його». Володіючи божественністю, Христос мав силу розірвати кайдани смерті.

Христос воскрес із мертвих як Первісток серед тих, що сплять у земному поросі. Він став Реальністю, прообразом якої був сніп колихання; Він воскрес саме того дня, коли сніп колихання приносили перед Господом. Понад тисячу років євреї виконували дану церемонію. Люди збирали з полів перші колоски достиглого збіжжя і коли приходили до Єрусалима на свято Пасхи, вони потрясли першим снопом перед Господом на знак своєї вдячності. Лише після цього служіння можна було починати жнива і збирати пшеницю в снопи. Принесений для Господа сніп символізував жнива. Так і Христос, як перший плід, уособлював велике духовне жниво, котре буде зібране для Божого Царства. Його воскресіння — це образ і запурука того, що всі померлі праведники воскреснуть. «Бо коли віримо, що Ісус помер і воскрес, то й померлих в Ісусі Бог приведе з Ним».⁷

[751]

Під час Свого воскресіння Христос визволив із гробів багатьох в'язнів смерті. Землетрус, який стався в момент Його смерті, відкрив їхні гроби, а коли Ісус воскрес, разом із Ним воскресло чимало людей. Це були Божі співпрацівники, які віддали життя, звіщаючи істину. Тепер вони стали свідками Того, Хто воскресив їх із мертвих.

Під час Свого служіння на Землі Ісус повертав мертвих до життя. Він воскресив сина вдови з Наїна, дочку юдейського

начальника, а також Лазаря. Але вони не отримали безсмертя. Воскреснувши, вони і далі залишалися підвладними смерті. Що ж стосується тих, котрі вийшли з могил при воскресінні Христа, то вони воскресли для вічного життя. Вони вознеслися із Ним на знак свідчення Його перемоги над смертю і могилою. «Вони, — сказав Христос, — більше не раби сатани. Я викупив їх, вивів їх із могил як первістків із мертвих, аби вони свідчили про Мою силу і перебували там, де Я. Вони вже ніколи не побачать смерті й не зазнають печалі».

Ці воскреслі праведники увійшли до Єрусалима і з'явилися багатьом, підтверджуючи: «Христос воскрес із мертвих, і ми воскресли з Ним». Так була увічнена свята істина про воскресіння Ісуса. Воскреслі святі свідчили про вірність слів: «Померлі Твої оживуть, воскресне й Моє мертве тіло». З їхнім воскресінням сповнилося пророцтво: «Тому пробудіться й співайте ви, мешканці пороку, бо роса Твоя — це роса зцілення, і земля викине мертвих».⁸

Для віруючих Христос — воскресіння і життя. В нашому Спасителеві життя, яке було втрачене внаслідок гріха, знову відновлене, оскільки Він має життя у Самому Собі, щоб оживляти всіх, кого захоче. Ісус наділений правом дарувати людям безсмертя. Життя, віддане за людство, Він знову приймає і дає людству. «Я ж прийшов, — говорить Він, — щоб ви мали життя і щоб над міру мали», «А хто питиме воду, яку Я йому дам, не матиме спраги повік, бо вода, яку Я йому дам, стане в ньому джерелом води, що тече в життя вічне», «Хто їсть Моє тіло і п'є Мою кров, той має вічне життя, і Я його воскресну останнього дня».⁹

Для віруючого смерть не має особливого значення. Христос говорить про неї як про коротку миттєвість. «Хто збереже Моє слово, не побачить смерті повік!», «Не скуштує смерті ніколи».¹⁰ Для християнина смерть — лише сон, мить мовчання і темряви. Життя сховане з Христом у Богіві, і «коли з'явиться Христос — ваше життя, тоді й ви з'явитесь з Ним у славі».¹¹

Голос Того, Хто проголосив на хресті: «Звершилося!», був почутий і мертвими. Він проник через кам'яні стіни гробниць і звелів тим, котрі спали в земному поросі, підвестися. Так само станеться і тоді, коли голос Христа пролунає з небес. Цей голос

проникне в могили, відкриє їх, і мертві в Христі воскреснуть. При воскресінні Ісуса відкрилися лише деякі гробниці, але під час Його Другого приходу всі померлі праведники почують Його голос і вийдуть до славного вічного життя. Та сама сила, яка воскресила Христа із мертвих, воскресить Його Церкву і прославить її разом із Ним понад усяку владу і силу, понад

[753]

усе, що існує не тільки в цьому світі, а й у майбутньому.

¹Матв.28:2-3

¹Матв.28:2-3

¹Матв.28:2-3

²Євр.12:26; Ісаї 4:20; 34:4; 2Петр.3:10; Йоїла 4:16

³Матв.27:42

⁴Марк.28:13

⁵Матв.27:25

⁶Йоан.10:17-18; 2:19

⁷1Сол.4:14

⁸Ісаї 26:19

⁹Йоан.10:10; 4:14; 6:54

¹⁰Йоан.8:51-52

¹¹Колос.3:4

Розділ 82. «Чого ти плачеш?»

(На підставі Євангелій від Матвія 28:1,5-8; Марка 16:1-8; Луки 24:1,12; Йоана 20:1-18)

Жінки, які стояли біля Ісусового хреста, пильнували, чекаючи закінчення суботнього дня. Першого дня тижня на світанку вони вирушили до гробу, узявши із собою дорогоцінні пахощі, аби намастити тіло Спасителя. Вони навіть не допускали думки про Його воскресіння з мертвих. Сонце їхньої надії зайшло, і в серцях запанувала ніч. Ідучи дорогою, вони пригадували милосердні вчинки Христа і Його підбадьорливі слова, але забули Його провіщення: «...Та Я знову побачу вас».¹

Нічого не знаючи про те, що вже сталося, вони підійшли до саду, говорячи: «Хто відвалить нам камінь від входу в гробницю?»² Вони розуміли, що самі не зможуть відкотити його, проте йшли далі. Раптом небо освітилося сяйвом, але не від сонця на небосхилі. Земля здригнулася. Жінки побачили, що великий камінь відвалений і гробниця порожня.

Жінки поспішали до гробу з різних сторін. Марія Магдалина прийшла сюди першою і, побачивши, що камінь відвалений, побігла сповістити про це учнів. За той час прийшли й інші жінки. Над гробом сяяло світло, але Ісусового тіла там не було. Стоячи біля могильної печери, вони раптом відчували, що були не самі. Біля гробниці сидів одягнутий в сяючі шати юнак. Це був ангел, який і відкотив камінь. Він прийняв вигляд людини, щоб не налякати друзів Ісуса. Навколо нього сяяло світло Божественної слави, і це налякало жінок. Вони вже збиралися тікати, коли голос ангела зупинив їх: «Не бійтеся, — заговорив він, — бо знаю, що ви шукаєте Ісуса розп'ятого! Нема Його тут, бо Він воскрес, як Сам сказав. Ідіть подивіться на місце, де Він лежав. Швидше ідіть та скажіть Його учням, що Він устав із мертвих».³ Жінки ще раз зазирали до печери і знову почули чудову звістку. Інший ангел в особі людини промовив

[754]

до них: «Чому ви шукаєте Живого між мертвими? Нема Його тут, бо воскрес! Згадайте, як казав вам, коли ще був у Галилеї. Він говорив: Потрібно, щоб Син Людський був виданий у руки грішних людей, був розп'ятий і воскрес на третій день».⁴

Він воскрес! Він воскрес! Знову і знову жінки повторювали ці слова. Пахощі вже не потрібні. Спаситель живий! Він не мертвий! Лише тепер вони пригадати: говорячи про Свою смерть. Він запевняв їх, що воскресне. Яке ж це свято для людства! Жінки з поспіхом залишили гробницю «зі страхом та великою радістю; побігли, щоб сповістити Його учнів».⁵

Марія не чула цієї Доброї вістки. Сумною прийшла вона до Петра та Йоана: «Взяли мого Господа і не знаю, де поклали Його!» Тепер вже учні побігли до печери і переконалися: усе так, як казала Марія. Вони побачили плащаницю і покривало, але не знайшли там свого Господа. Однак навіть це свідчило, що Він воскрес. Поховальні покривала не були недбало розкидані, але охайно складені. Йоан «побачив — і увірував».⁶ Досі він ще не розумів текстів Писання щодо воскресіння Христа з мертвих. Але тепер пригадав провіщення Спасителя про Своє воскресіння.

Сам Христос дбайливо поскладав Свої поховальні покривала. Коли могутній ангел зійшов до гробу, до нього приєднався ще один небесний посланець, і вони разом стерегли тіло Господа. Один з ангелів відкотив камінь, інший увійшов до гробниці і розв'язав саван, у який було загорнуте тіло Ісуса. Але Ісус Сам зібрав і поскладав поховальні покривала. Для Того, Хто керує як небесними зорями, так і найменшими атомами, немає нічого маловажливого. Порядок і досконалість помітні в усіх Його ділах.

[755]

Марія пішла слідом за Йоаном і Петром до гробу, а коли учні повернулися до Єрусалима, вона ще залишилася там. Коли Марія зазирнула до порожньої гробниці, її серце стиснулося від болю. Вона побачила там двох ангелів одного в головах, іншого — в ногах того місця, де мав би лежати Ісус. «Жінко, чому ти плачеш?» — спитали вони Марію. «Відповідає їм: Бо взяли мого Господа і не знаю, де поклали Його!»⁷

І вона залишила ангелів, сподіваючись знайти когось, хто пояснив би їй, що сталося з тілом Ісуса. Раптом вона почула

голос «Жінко, чого ти плачеш? Кого шукаєш?» Крізь сльози Марія змогла побачити лише постать людини, і вважаючи, що це садівник, вона відповіла «Пане, якщо Ти Його взяв, то скажи мені, де Ти Його поклав, я заберу Його!»⁸ Якщо гробниця цього багатого чоловіка, можливо, була надто почесною для Ісуса, вона сама знайде місце, де поховати Його. Вона мала на думці місце, яке звільнилося за наказом Самого Христа, — гріб, де колись був похований Лазар. Чому б їй там не поховати Господа? Турбота про Його розп'яте тіло була б для неї великою втіхою.

Але тут таким знайомим голосом Ісус промовив: «Маріє!» Лише тепер Марія усвідомила, що це не чужа людина. Обернувшись, вона побачила перед собою живого Христа. Радіючи, жінка навіть забула, що Він був розп'ятий. Кинувшись до Його ніг, вона вигукнула: «Раввуні!» Але Христос, піднявши руку, зупинив її: «Не доторкайся до Мене, бо Я ще не зійшов до [Мого] Отця. Іди до Моїх братів і скажи їм, що Я йду до Мого Отця і вашого Отця, до Мого Бога і вашого Бога!»⁸ І Марія пішла до учнів з цією радісною звісткою.

Ісус відмовлявся від поклоніння Своїх послідовників, доки не отримав запевнення, що Його жертва прийнята Отцем. Він вознісся у небесні двори і від Самого Отця почув, що Його жертва за людські гріхи достатня, аби через Його кров усі могли отримати вічне життя. Отець підтвердив Свій Заповіт із Христом, що Він прийме покаюючих слухняних Йому людей і любитиме їх, як Свого Сина.

Христос мав завершити Свою працю і виконати обітницю, зробивши «людину дорожчою від щирого золота — від золота офірського».⁹ Уся влада на Небесах і на Землі була дана Князеві Життя, але Він ще на якийсь час повернувся до Своїх послідовників у грішний світ, аби наділити їх Своєю силою і славою.

У той час, коли Спаситель перебував у Божій присутності, отримуючи дари для Своєї Церкви, учні стояли перед Його порожнім гробом, сумуючи й плачучи. День, який для Небес став радістю, для учнів був днем непевності, хвилювання і неспокою. Сумнів, з яким вони зустріли свідчення жінок, говорить про те, що вони втратили віру. Звістка про воскресіння

[756]

Христа так разюче відрізнялася від їхніх сподівань, що вони не повірили їй. Усе це виглядало надто прекрасно, щоб бути правдою, — думали вони. У їхній свідомості змішалися уривки різних учень і так званих наукових теорій саддукеїв, тому їхнє уявлення про воскресіння було вельми туманним. Вони зовсім не уявляли собі, що означає воскресіння з мертвих. Учні просто не могли збагнути цього.

«Ідіть та скажіть, — сказали ангели до жінок, — Його учням і Петрові, що Він випередить вас у Галилеї. Там ви Його побачите, як сказав вам!»¹⁰ Ці ангели охороняли Христа під час Його земного життя. Вони були свідками суду над Ним та Його розп'яття. Вони чули Його слова, звернені до учнів. Це було видно з їхньої вісті, яка мала переконати учнів, що це справді так. Подібні слова могли походити лише від посланців воскреслого Господа.

«...Скажіть учням Його і Петрові...» — додали ангели. Після смерті Христа докори сумління не давали Петрові спокою. Його ганебне відречення від Господа, сповнений любові й співчуття погляд Спасителя мучили його. З усіх учнів Петро страждав найсильніше, і тому йому було дане запевнення, що його покаєння прийняте і гріх прощений. Петро був згаданий по імені.

«...Скажіть учням Його та Петрові, що Він випередить вас у Галилеї, — там Його ви побачите...»¹⁰ Усі учні покинули Ісуса, і запрошення прийти на зустріч з Ним також стосувалось усіх. Ісус не відкинув їх. Коли Марія Магдалина сказала, що бачила Господа, вона повторила заклик піти на зустріч з Ним до Галилеї. Це запрошення було дане їм уже втретє. Після того, як Христос побував у Свого Отця, Він з'явився іншим жінкам, сказавши: «Радійте!» Вони ж підійшли, обняли Його ноги і вклонилися Йому до землі. Промовляє тоді Ісус: «Не бійтеся, ідіть сповістіть Моїх братів, щоб ішли до Галилеї, — там Мене побачать».¹¹

[757]

Після Свого воскресіння Ісус передусім хотів запевнити Своїх учнів у тому, що Його любов до них не зменшилася і турбота про них не припинилася. Намагаючись довести учням, що Він залишається їхнім живим Спасителем; що Він розірвав кайдани смерті і вона більше не має влади над Ним, Ісус

з'явився, щоб підтвердити Свою незмінну любов. Він знову і знову з'являвся їм, бажаючи ще міцніше об'єднати їх у любові. «Ідіть сповістіть Моїх братів, щоб ішли до Галилеї, — там Мене побачать».¹¹

Коли учні почули таку вказівку, вони почали розмірковувати над словами Христа відносно Його воскресіння. Але навіть тепер вони не раділи, тому що не могли звільнитися від сумнівів і тривоги. Навіть коли жінки повідомили, що бачили Ісуса, учні не могли повірити їм. Вони вирішили, що це плід їхньої уяви.

Здавалося, біда йшла за бідою. Шостого дня тижня учні були свідками смерті свого Вчителя; першого дня наступного тижня вони не знайшли Його тіла та ще й були звинувачені в тому, що вкрали Його з метою обдурити людей. Вони впали у відчай і не знали, що далі мають робити, як змінити недобру думку, що склалася про них. Учні боялися ненависті священників і гніву народу, а тому палко бажали побачити Ісуса, Котрий допомагав їм у всіх труднощах.

Вони часто повторювали: «А ми сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїля». Осиротілі, скорботні, вони пригадували Ісусові слова: «Бо коли із зеленим деревом це роблять, то що станеться із сухим?».¹² Зустрічаючись у верхній горниці, вони замикали двері, побоюючись, щоб доля їхнього улюбленого Вчителя не стала і їхньою долею.

Проте увесь цей час вони могли б радіти, що Спаситель воскрес! Марія стояла в саду і плакала, хоч Ісус був поруч. Сльози настільки затьмарили їй зір, що вона не впізнала Його. А серця учнів були настільки сповнені горя, що вони не повірили повідомленню ангелів і навіть словам Самого Христа.

[758]

Скільки людей ще й досі у нашому світі поводяться так, як учні Ісуса! Як багато з них повторюють розпачливий зойк Марії: «Взяли мого Господа і не знаю, де поклали Його!» Разом з тим вони могли б і сьогодні почути слова Спасителя: «Чому ти плачеш?.. Кого шукаєш?» Він знаходиться поруч з ними, але очі, повні сліз, не бачать Його. Христос звертається до них, але вони не розуміють.

О, коли б похилені голови змогли підвестися! О, якби відкрилися очі, щоб бачити, і вуха, щоб чути Його! «Ідіть та

скажіть Його учням, що Він устав із мертвих». ¹³ Нехай вони не дивляться на нову гробницю Йосифа із величезним каменем біля входу, запечатану римською печаткою. Христа там немає. Не дивіться в порожню могилу. Не сумуйте, як ті, що не мають ані надії, ані допомоги. Ісус живий, а тому будемо жити й ми! Нехай із вдячних сердець і вуст, яких торкнувся священний вогонь, лунає радісний гімн хвали. Христос воскрес! Він живий! Він — наш добрий Заступник! Ця надія збереже вашу душу, як міцний випробуваний якір. Вірте — і побачите славу Божу!

[759]

¹Йоан. 16:22

²Марк.16:3

³Матв.28:5-7

⁴Луки 24:5-7

⁵Матв.28:8

⁶Йоан.20:8

⁷Йоан.20:13

⁸Йоан.20:15-17

⁸Йоан.20:15-17

⁹Ісаї 13:12

¹⁰Марк. 16:7

¹⁰Марк. 16:7

¹¹Матв.28:9-10

¹¹Матв.28:9-10

¹²Луки 24:21; 23:41

¹³Матв.28:7

Розділ 83. По дорозі до Еммауса

(На підставі Євангелія від Луки 24:13-33)

У другій половині того ж дня воскресіння двоє учнів Ісуса йшли до Еммауса — маленького містечка на відстані п'ятнадцяти кілометрів від Єрусалима. Ці учні не відігравали помітної ролі у справі Христа, але щиро вірили в Нього. Вони прийшли до Єрусалима на свято Пасхи, але, дізнавшись про події останніх днів, розгубилися. До них дійшла звістка про зникнення Христового тіла з гробу, а також розповідь жінок, які бачили ангелів і Самого Ісуса. Тепер вони поверталися додому, аби роздумувати над цим і молитися. Сумні й пригнічені, вони дорогою говорили про суд над Христом і розп'яття. Ніколи ще вони не відчували такого розчарування. Віра й надія залишили їх. Те, що сталося на Голгофі, було оповите суцільною темрявою.

Не встигли вони далеко відійти від міста, як до них приєднався незнайомец. Однак, пригнічені горем, вони не звернули на нього особливої уваги і продовжували свою відверту розмову. Учні розмірковували над наукою Христа, якої, здавалося, так і не змогли зрозуміти. Коли подорожні заговорили про нещодавні події, Ісус бажав потішити їх. Він бачив їхнє горе і біль. Він розумів суперечливі почуття, котрі хвилювали їхній розум, та болісне запитання: чи міг цей Чоловік, Який дозволив так Себе принизити, бути Христом? Неспроможні більше стримувати своє горе, вони розридалися. Ісус бачив, що їхні серця сповнені любов'ю до Нього, а тому бажав заспокоїти їх, подарувати їм радість і щастя. Але спочатку Господь хотів дати їм урок, якого вони ніколи не забудуть.

«Тож Він запитав їх: Що це за справа, над якою міркуєте між собою, ідучи? І чого ви сумні? У відповідь один, на ім'я Клеопа, сказав Йому: Ти хіба єдиний чужинець у Єрусалимі, Який не знає того, що сталося в ньому цими днями?»¹ І

[760]

вони розповіли Йому про Ісуса Назарянина, «Мужа-Пророка, сильного ділом і словом перед Богом і перед усім народом; як видали Його первосвященики й наші старшини на смертний присуд і розіп'яли Його». ¹ Глибоко розчаровані, вони додали тремтячими від горя вустами: «А ми сподівалися, що Він Той, Хто має визволити Ізраїля. До того ж, оце третій день, відколи те сталося». ¹

Дивно, але учні не пам'ятали слів Христа і не розуміли, що Він передрік усі ці події! Вони не усвідомлювали, що остання частина Його пророцтва про Своє воскресіння третього дня повинна була виконатися так само дослівно, як і перша його частина. Вони повинні були пам'ятати про це! Священики й начальники Ізраїлю не забули цього. «Наступного ранку, що після п'ятниці, зібралися первосвященики та фарисеї до Пилата і кажуть: Пане, ми пригадали, що той обманщик сказав ще за життя: Через три дні Я воскресну!». ² Але учні не пам'ятали цих слів.

Тоді Ісус звернувся до них: «О нерозумні й повільні серцем, аби вірити в усе, що говорили пророки! Хіба ж не треба було Христові постраждати й увійти в Свою славу?» ¹ Учні дивувалися, хто б міг бути цей Незнайомець, слова Котрого проникають в саму душу і Котрий промовляє з такими щирістю, ніжністю, співчуттям і підбадьоренням? Уперше після зради Христа в них з'явилася надія. Час від часу поглядаючи на свого супутника, вони думали: Він говорить те, що провіщав Христос. Учні були вражені; їхні серця, сповнені доброго передчуття, радісно билися.

[761] Почавши від Мойсея, від першоджерел біблійної історії, Христос пояснював їм ті місця Писання, де говорилося про Нього. Якби Він відкрився їм відразу, їхні серця сповнилися б радості, і вони, отримавши повне задоволення, не прагнули б більше нічого. Однак учні повинні були зрозуміти, про що свідчили всі прообрази та пророцтва Старого Завіту. На цьому мала ґрунтуватися їхня віра. Христос не вчинив жодного чуда задля їхнього переконання, але передовсім почав пояснювати їм Писання. Учні вважали Його смерть кінцем усіх своїх сподівань. Тепер же Спаситель довів їм із пророцтва, що Його смерть — непорушна підвалина їхньої віри.

Навчаючи учнів, Ісус нагадав про важливе значення Старого Завіту, який свідчив про Його місію. Багато так званих християн відкидають нині Старий Завіт, стверджуючи, що він більше не потрібний. Але Христос так не навчав. Він настільки високо цінував Старий Завіт, що одного разу сказав: «Якщо Мойсея і пророків не слухають, не повірять і тому, хто з мертвих воскресне».³

Христос промовляє через патріархів і пророків від днів Адама і аж до останніх днів. У Старому Завіті Спаситель відкритий так само ясно, як і в Новому. У світлі давніх пророцтв життя Христа і вчення Нового Завіту постають у всій своїй красі. Чудеса Христа свідчать про Його божественність, але ще вагоміші докази того, що Він є Спасителем світу, можна знайти, зіставляючи пророцтва Старого Завіту з історією Нового Завіту.

На підставі пророцтв Христос дав Своїм учням правильне розуміння Свого призначення. Їхнє уявлення про Месію, Який відповідно до бажання людей посяде престол і матиме царську владу, було неправильним. Воно суперечило хоча б тому, що Він залишив найвище становище і зайняв найнижче. Христос бажав, щоб уявлення Його учнів були чистими і правильними. Наскільки це вміщали їхні серця, вони повинні були розуміти, яка чаша страждань призначалася для Нього. Ісус показав їм, що жахлива боротьба, значення якої вони ще не збагнули, була виконанням Заповіту, укладеного ще до заснування світу. Христос мав померти, як мусить померти кожний порушник Закону, котрий продовжує грішити. Усе це повинно було статися і привести не до поразки, а навпаки, до славної вічної перемоги. Ісус пояснював їм, що необхідно докласти всіх зусиль, аби врятувати світ від гріха. Послідовники Ісуса мають жити так, як жив Він, і працювати з такою ж наполегливістю і невтомністю, як Він.

Так промовляв Христос до Своїх учнів, намагаючись відкрити їхній розум для розуміння Писань. Хоч учні були стомлені, але їхня розмова не припинялася. З уст Спасителя виходили слова життя, які підбадьорювали їх. Однак їхні очі залишалися закритими. Коли Ісус говорив їм про зруйнування Єрусалима, вони плакали над приреченим містом, але так і не здогадалися,

Хто був їхнім супутником. Вони й гадки не мали, що Той, про Кого вони розмовляли, ішов поряд з ними, оскільки Христос говорив про Себе як про сторонню особу. Вони вважали, що це, напевно, один із тих, хто приходив на велике свято і тепер повертається додому. Він так само обережно, як і вони, ступав по гострому камінню, час від часу зупиняючись разом з ними для короткого перепочинку. Так вони долали гірську дорогу, і Той, Хто незабаром мав посісти місце по правиці Бога і міг сказати: «Дана Мені вся влада на небі й на землі»,⁴ ішов поруч із ними.

Тим часом сонце зайшло, і, перш ніж мандрівники дісталися до місця відпочинку, хлібороби закінчили свою працю на полі. Коли учні хотіли увійти до свого дому, незнайомиць зробив вигляд, що збирається іти далі. Але учні вже встигли полюбити його. Вони прагнули ще щось почути від Нього. «Залишайся з нами»,⁵ — запропонували вони. Він не погоджувався, але учні наполягали: «Бо вечоріє, вже день закінчується!» Ісус поступився і «увійшов, щоб залишитися з ними». ⁵ Якби учні не наполягли на своєму запрошенні, то так і не довідалися б, що їхнім Супутником був воскреслий Господь. Христос нікому не нав'язує Свого товариства. Він пробуває лише з тими, хто відчуває погребу в Ньому. Спаситель радо входить до найбіднішої оселі, підбадьорюючи покірні серця. Але якщо люди залишаються байдужими, не думають про Божественного Гостя і не запрошують Ного залишитися з ними, Він іде далі. Через це люди багато що втрачають. Вони не пізнають Христа, як не пізнали Його учні дорогою до Еммауса.

[763] Незабаром приготували скромну вечерю — хліб — і поставили її перед Гостем, Котрий зайняв почесне місце за столом. Ось Він підносить руки, щоб благословити їжу. Приголомшені учні від здивування відсахнулися: їхній Супутник робить усе так, як завжди робив їхній Учитель. Вони придивляються, і — о диво! — на Його руках сліди від цвяхів. В один голос вони вигукують: «Це ж Господь Ісус! Він воскрес із мертвих!»

Вони схопилися, щоб упасти до Його ніг і вклонитися Йому, але Ісус став невидимим для них. Вони дивляться на місце, де щойно сидів Той, Чие тіло нещодавно лежало в могилі, і

говорять одне одному: «Хіба не палало наше серце, коли Він говорив нам дорогою та пояснював нам Писання?»⁶

Після такого радісного відкриття учні вже не могли спокійно вечеряти і розмовляти. Зникли голод і втома. Навіть не торкнувшись їжі, вони, сповнені радості, негайно вирушили назад до міста, щоб сповістити добру новину друзям. Іноді дорога була небезпечною: їм доводилося спускатися стрімкими стежками, переходити по слизькому камінню. Тоді вони й не здогадувалися, що перебувають під охороною Того, Хто пройшов цей шлях разом з ними. З палицями в руках вони поспішають, намагаючись іти якомога швидше. Трапляється, що збиваються з дороги, проте відразу ж знаходять її. Бігом, спотикаючись, але невпинно рухаються вперед у супроводі свого невидимого Друга.

Ніч темна, але Сонце Праведності освітлює їм шлях. Серця учнів сповнені радості. Їм здається, що вони перебувають у новому світі. Христос — живий Спаситель! Вони вже не оплакують Його, наче мертвого. «Христос воскрес!» — знову і знову повторюють учні. Цю вістку вони несуть засмученим. Вони мусять розповісти їм про чудову подорож до Еммауса, повідомити про Того, Хто приєднався до них. Вони несуть найвеличнішу вістку, будь-коли дану світові, — Добру новину, — з якою пов'язані всі надії людства, як дочасні, так і вічні.

[764]

¹Луки 24:17-21,25

¹Луки 24:17-21,25

²Матв.27:62-63

¹Луки 24:17-21,25

³Луки 16:31

⁴Матв.28:18

⁵Луки 24:29

⁵Луки 24:29

⁶Луки 24:32

Розділ 84. «Мир вам!»

(На підставі Євангелій від Луки 24:33-48; Йоана 20:19-29)

Прибувши до Єрусалима, ці двоє учнів увійшли до міста східними ворітьми, які під час свята були відкриті навіть уночі. Ніде не світилося; навколо стояла тиша. Подорожні поспішають вузькими вулицями, освітленими місячним сяйвом. Вони піднімаються у верхню світлицю, де Ісус провів останній вечір перед Своєю смертю, знаючи, що знайдуть тут Своїх братів. Вони впевнені: незважаючи на пізню годину, учні не спатимуть, доки не довідаються, що сталося з тілом їхнього Господа. Двері надійно замкнені. Вони стукають, але ніхто не відповідає. Тиша. Друзі називають свої імена. Після цього двері обережно відчиняють. Подорожні входять, а разом з ними незримо входить ще одна Особа. Двері знову старанно замикають, остерігаючись шпигунів.

Прибулі застали всіх у дивному збудженні. Присутні підносять подяку і хвалу, говорячи: «Справді Господь воскрес і з'явився Симонові».¹ Потім два прибулих мандрівника, ледве перевівши подих від швидкої ходи, розповідають чудову історію про те, як явився їм Ісус. Щойно вони закінчили свою розповідь і дехто з присутніх почав говорити, що важко повірити почутому, бо це було б занадто чудово, як у світлиці раптом з'явилася ще одна Постать. Погляди всіх звертаються до Незнайомця. Ніхто не стукав у двері, не чути було кроків. Перелякані учні запитують один в одного: «Що це означає?» І тут чують голос свого Вчителя. Він чітко і ясно вимовляє: «Мир вам!»

«Та охоплені жахом, вони думали, що бачать духа. А Він сказав їм: Чому ви стурбовані, чому такі думки входять до ваших сердець? Гляньте на Мої руки, на Мої ноги! Це ж Я Сам! Доторкніться до Мене — подивіться, дух тіла й костей не

має; а Я, як бачите, їх маю! Сказавши це, Він показав їм руки та ноги».

Учні дивилися на немилосердно покалічені цвяхами руки й ноги Господа. Вони впізнали Його неповторний голос. «А як вони ще дивувалися і не вірили з радості, Він сказав їм: Чи маєте щось із їжі тут? Вони дали Йому частину печеної риби [і бджолиного меду]. І взявши, Він їв перед ними». ² «Зраділи учні, побачивши Господа». Невір'я поступилося місцем вірі й надії, і з невимовною радістю вони визнали свого воскреслого Спасителя.

При народженні Христа ангел проголосив: «На землі — мир в людях доброї волі!» ³ І тепер, уперше з'явившись учням після Свого воскресіння, Спаситель привітав їх словами благословення: «Мир вам!» Ісус завжди готовий дати мир душі, обтяженій сумнівами і страхом. Він чекає, коли ми, нарешті, відкриємо Йому серце і скажемо: «Залишайся з нами». Він говорить: «Ось Я стою під дверима і стукаю. Якщо хто почує Мій голос і відчинить двері, то Я ввійду до нього і буду вечеряти з ним, і він зі Мною». ⁴

Воскресіння Христа було прообразом воскресіння всіх поспулих у Ньому. Зовнішній вигляд воскреслого Спасителя, Його поведінка, мова — усе було знайомим учням. Як Ісус воскрес із мертвих, так воскреснуть і ті, що впокоїлись у Ньому. Ми впізнаємо наших друзів так само, як учні впізнали Ісуса. Можливо, вони були в цьому житті покаліченими, хворими, спотвореними недугами, однак вони воскреснуть у досконалій красі та гармонії. «Тоді пізнаю так, як і сам був пізнаний». ⁵ В обличчях, освітлених від лиця Ісуса, ми впізнаємо риси тих, кого любили.

При Своїй зустрічі з учнями Ісус нагадав їм слова, які говорив перед смертю: усе написане про Нього в законі Мойсеєвім, у Пророків і Псалмах, обов'язково сповниться «Тоді розкрив їхній розум, щоб зрозуміли Писання. І Він сказав їм: Так написано, і [необхідно бую] постраждати Христові та воскреснути з мертвих на третій день, щоб, почавши з Єрусалима, проповідувалося в ім'я Його покаяння для прощення гріхів між усіма народами Ви [ж є] свідками цього». ⁶

[766]

Тепер учні почали усвідомлювати значення і зміст свого завдання. Вони мали звіщати світові чудові істини, довірені їм Христом. Його життя, смерть і воскресіння, пророцтва щодо майбутніх подій, святість Божого Закону, таємниця Плану спасіння, право Ісуса прощати гріхи — вони були свідками усього цього і саме про це повинні говорити світові. Вони були покликані звіщати Євангеліє миру і спасіння через покаєння і силу Спасителя.

«Промовивши це, Він дихнув і каже їм Прийміть Святого Духа! Кому простите гріхи, — будуть прощені їм, на кому залишите, — будуть залшені».⁷ На той час Дух Святий ще не виявлявся повною мірою, бо Христос ще не був прославлений. Повне злиття Святого Духа мало місце лише після вознесіння Христа, а до того часу учні ще не могли виконувати доручення звіщати Євангеліє світові. Тепер Дух був даний їм з особливою метою. Перш ніж учні почнуть виконувати своє служіння в Церкві, Христос надихнув їх Своїм Духом. Він вручив їм найсвятіший дар, даючи цим зрозуміти, що без Святого Духа ця робота не може виконуватися.

Святий Дух — це сила, яка підтримує в людині духовне життя. Прийняття Духа — це прийняття життя Христа. Він наділяє людину рисами і властивостями, притаманними Христові. Лише той, хто навчений Богом, у кому діє Дух і виявляється життя Христа, уособлює Бога і служить для добра Церкви «Кому простите гріхи, — сказав Христос, — будуть прощені їм, на кому залишите, — на тому будуть залишені».⁷ Христос нікого не наділив правом судити інших. У Своїй Нагірній проповіді Він заборонив це, тому що право судити належить винятково Богові. Разом з тим на Церкву, як на організацію, Він покладає відповідальність за її членів. Тих, хто впадає у гріх, Церква зобов'язана застерігати, навчати і по можливості виправляти.

[767] «Докоряй, потішай, закликай — з усякою терпеливістю і повчанням».⁸ У жодному разі не виправдовуйте гріха. Застерігайте кожну душу, яка потрапила в небезпеку. Не дозволяйте нікому обманювати себе. Називайте гріх його справжнім ім'ям. Говоріть усім про те, як Бог ставиться до обману, порушення суботи, крадіжки, ідолопоклонства та інших гріхів: «...Хто таке робить, Божого Царства не успадкує!».⁹ Якщо ж люди про-

довжують грішити, тоді суд, який ви проголошуєте щодо них на підставі Божого Слова, відбувається над ними на Небесах. Обираючи гріх, вони позбавляють себе присутності Христа, і Церква повинна показати, що не схвалює їхніх учинків, інакше вона сама ганьбитиме Господа. Церква має говорити про гріх те, що говорить про нього Бог. Вона повинна ставитися до гріха так, як повеліває Бог, тоді її дії затверджуються Небом. Хто нехтує владою Церкви, той нехтує владою Самого Христа.

Але ця картина має і світлий бік: «Кому гріхи простите, — простяться їм».⁷ Нехай ця думка буде визначальною для вас. Працюючи для заблудлих, звертайте погляди всіх на Христа. Нехай пастирі ніжно піклуються про Господню отару. Нехай вони розповідають заблудним про прощення і милосердя Спасителя. Нехай вони заохочують грішника каятись і вірити в Того, Хто може прощати. Нехай вони посилаються на авторитет Божого Слова: «Якщо ж визнаємо свої гріхи, то Він, вірний і праведний, щоб простити нам гріхи й очистити нас від усякого нечестя».¹⁰ Усім, хто кається, дане запевнення: «Знову над нами Він змилується, наші провини потопче — Ти кинеш у морську глибочінь усі наші гріхи».¹¹

Хай Церква із вдячністю приймає покаєння грішника і провадить його з темряви невір'я до світла віри і праведності. Хай його тремтяча рука буде вкладена в люблячу руку Ісуса. Таке прощення затверджується Небом.

Лише в такому розумінні Церква має владу прощати грішника. Прощення гріхів здобувається тільки через заслуги Христа. Жодній людині, ані групі людей не дана влада звільняти душу від вини. Христос доручив Своїм учням проповідувати всім народам прощення гріхів у Його ім'я, але їм не було дано права очищати від гріха. «Бо під небом нема іншого імені, даного людям, яким належить нам спастися!»¹²

[768]

Коли Ісус уперше після Свого воскресіння зустрівся з учнями у верхній світлиці, серед них не було Хоми. Він чув розповіді інших і мав чимало доказів воскресіння Ісуса. Але темрява і невір'я заволоділи його серцем. Коли він чув розповіді учнів про чудову появу воскреслого Спасителя, його охоплював ще більший відчай. Якщо Ісус справді воскрес із мертвих, то нема більше надії на земне царство. До того ж, його самолюбство

страждало від думки, що Учитель з'явився усім учням, крім нього. Він не хотів вірити в це і протягом усього тижня був у полоні похмурих думок. Порівняно з вірою та надією братів, його думки видавалися ще темнішими.

Він постійно повторював: «Поки не побачу на Його руках ран від цвяхів і не вкладу мого пальця в рани від цвяхів, не вкладу своєї руки в Його бік, — не повірю!»¹³ Хома не хотів дивитися очима своїх братів і вірити на підставі їхнього свідчення. Він палко любив свого Господа, але дозволив заздрощам та невір'ю опанувати своїм розумом і серцем.

Для деяких учнів верхня горниця стала тимчасовим притулком, і вечорами усі, крім Хоми, збиралися тут. Одного вечора Хома вирішив також піти на зустріч із братами. Усупереч його невір'ю, у нього, одначе, залишилась якась надія на те, що ці добрі звістки правдиві. Під час вечері учні розмовляли про докази, які Христос дав їм у пророцтвах. І ось «прийшов Ісус, як двері були замкнені, і став посеред них і сказав „Мир вам!“»¹³ Повернувшись до Хоми, Ісус промовив: «Поклади сюди свій палець, поглянь на Мої руки, простягни свою руку і доторкнися до Мого боку, — і не будь невіруючи, але віруючий!»¹³ Ці слова Спасителя свідчили Ісусові відомо, що думав і говорив Хома. Цей охоплений сумнівом учень знав, що ніхто з його товаришів не бачив Ісуса протягом тижня. Вони не могли розповісти Вчителеві про його невір'я. Тепер Хома визнав Того, Хто стояв перед ним, своїм Господом. Йому не потрібно було інших доказів. Серце радісно билось в грудях, і він кинувся до ніг Ісуса зі словами: «Господь мій і Бог мій!»¹³ Ісус прийняв його визнання, але ніжно докорив за невіру «Тому що ти побачив Мене, ти повірив? Блаженні ті, що не бачили й повірили!»¹³ Віра Хоми принесла б радість Христові в тому разі, якби Хома повірив свідченню своїх братів. Якби люди й нині наслідували приклад Хоми, то ніхто не зміг би повірити в спасіння, оскільки всі, хто приймає Христа, роблять це на підставі свідчення інших.

[769]

Чимало з тих, хто сумнівається, виправдовуються: якби ми отримали такі свідчення, як Хома від своїх друзів, то повірили б. Вони не хочуть розуміти, що мають не лише такі докази, а й значно більші. Хто, подібно до Хоми, чекає, поки зникнуть

усі причини для сумнівів, ті ніколи не дочекаються цього. Навпаки, вони поступово утверджуються у своєму невір'ї. Хто постійно бачить лише темний бік життя, хто звик критикувати і нарікати, ті просто не знають, що чинять. Такі люди сіють насіння сумніву, а тому й пожнуть його плоди. У той час, коли будуть украй необхідні віра і довір'я, вони виявляться нездатними надіятись і вірити.

Ставлення Ісуса до Хоми містить важливий урок для Його послідовників. Його приклад показує нам, як слід поводитися з тими, у кого слабка віра і хто сумнівається. Ісус не дорікав Хомі, не сперечався з ним. Він просто відкрився охопленому сумнівом учневі. Хома виявився вкрай необачним, коли висував умови для віри, але Ісус у Своїй великодушній любові й люб'язності зруйнував усі перешкоди. Докорами рідко можна перемогти невір'я. Навпаки, воно починає захищатися і знайде нову підтримку і виправдання. Нехай же Ісус відкриється таким людям у Своїй любові й милості як Розп'ятий Спаситель. І тоді з багатьох сповнених сумнівом уст почувється визнання Хоми: «Господь мій і Бог мій!»¹³

[770]

¹Луки 24:34²Луки 24:36-43³Луки 2:14⁴Об'явл.3:20⁵1Кор.13:12⁶Луки 24:45-48⁷Йоан.20:22-23⁷Йоан.20:22-23⁸2Тим.4:2⁹Гал.5:21⁷Йоан.20:22-23¹⁰1Йоан.1:9¹¹Мих.7:19¹²Дії 4:12¹³Йоан.20:25-29¹³Йоан.20:25-29¹³Йоан.20:25-29¹³Йоан.20:25-29¹³Йоан.20:25-29¹³Йоан.20:25-29

Розділ 85. Знову біля моря

(На підставі Євангелія від Йоана 21:1-22)

Ісус призначив зустріч з учнями в Галілеї, тому негайно після Пасхи вони вирушили туди. Їхня відсутність під час Пасхи в Єрусалимі могла бути розцінена юдеями як незадоволення і відступництво, тому вони залишалися тут до кінця свята. Але як тільки Пасха минула, вони з радістю повернулися додому, щоб зустріти Спасителя, як Він їм звелів.

Семеро учнів ішли разом. На них був скромний одяг рибалок. Вони не володіли земними благами, але були багаті пізнанням істини та служінням їй. А це особливо цінувалося Небом і давало їм право зайняти високе становище вчителів. Вони не здобули освіти в пророчих школах, але протягом трьох років навчалися в найбільшого з Учителів, Якого будь-коли знав світ. Завдяки Його науці вони здобули шляхетність, високий розумовий розвиток і стали Божим знаряддям, за допомогою якого люди могли пізнати істину.

Служіння Христа здійснювалося переважно неподалік від Галілейського моря. Коли учні зібралися в такому місці, де їх ніхто не міг потурбувати, усе навколо нагадувало їм про Ісуса та Його величні діла. Одного разу, коли лютувала буря, загрожуючи їм знищенням, а їхні серця були сповнені страху, по цьому бурхливому морю Ісус прийшов їм на допомогу. Тут Його словом була втихомирена буря. Недалеко було видно берег, на якому кількома хлібинами і рибками були нагодовані понад десять тисяч чоловік. Не так далеко знаходився і Капернаум, де було здійснено найбільше чудес. Коли учні споглядали навколишню місцевість, у їхній пам'яті спливали слова й діла Спасителя.

[771]

Був тихий вечір, і Петро, котрий досі полюбляв рибальство, запропонував відплисти в море і закинути невід. Усі радо погодилися. Маючи потребу в їжі й одязі, вони, у разі доброго лову,

могли б заробити собі на прожиття. Учні відпливли човном, закинули невід, проте нічого не зловили. Учні працювали цілу ніч, але даремно. Під час цих утомливих годин вони розмовляли про свого Господа, Якого не було з ними, пригадували чудові події, свідками яких стали під час Його служіння біля моря. Вони думали про майбутнє, і їх все більше огортала тривога.

Протягом усього цього часу за ними із берега дивився, залишаючись непоміченим, самотній Спостерігач. Почало світати. Човен був недалеко від берега, і учні побачили Незнайомця, Який стояв біля води. Він звернувся до них із запитанням: «Діти, чи є у вас щось поїсти?»¹ Вони відповіли: «„Немає“». Він же сказав їм: Закиньте невода праворуч човна — і зловите. Вони закинули, і вже не могли витягти його від великої кількості риби».¹

Йоан упізнав Незнайомця і сказав Петрові: «Це ж Господь!»¹ Петро, зворушений і щасливий, негайно кинувся у воду і незабаром стояв біля Вчителя. Решта учнів припливли човном, тягнучи за собою невід із рибою. «Як вийшли на землю, бачать, що розкладений жар і лежить на ньому риба й хліб».¹

Учні були надто вражені, щоб запитати, звідки взявся вогонь та їжа. «Каже їм Ісус: Принесіть тієї риби, що ви нині зловили!»¹ Петро кинувся до невода, якого закидав, і допоміг своїм товаришам витягти його на берег. Коли все це нарешті було зроблено, а їжа приготовлена, Ісус запросив учнів поїсти. Він поламав хліб, роздав його, і тут усі семеро визнали Його. Їм пригадалося чудо нагадування п'яти тисяч народу на схилі гори, але якийсь таємничий страх опанував ними, і вони мовчки дивилися на воскреслого Спасителя.

Їм в усіх подробицях пригадався той день, коли біля моря Ісус покликав їх іти за Ним. Учні згадали, як за Його повелінням відпливли на глибину і закинули невід, а улов був таким багатим, що невід мало не порвався. Після того Ісус закликав їх залишити свої рибальські човни, пообіцявши зробити їх ловцями людей. Тепер Він знову повторив це чудо, щоб глибше закарбувати в їхній пам'яті ту сцену. Цим Він також нагадав учням про Своє доручення, показав, що Його смерть

не применшила їхнього обов'язку стосовно виконання дорученої їм роботи. Хоч вони мали бути позбавлені спілкування з Ним та рибальського ремесла, яке годувало їх, однак воскреслий Спаситель і надалі піклуватиметься про них. Поки вони виконуватимуть Його роботу, Він подбає про їхні потреби. Наказуючи учням закинути невід праворуч човна, Ісус мав певну мету. Саме з правого боку Він стояв на березі. Це була сторона віри. Якщо вони співпрацюватимуть з Ним і Його Божественна сила об'єднається з їхніми людськими зусиллями, вони ніколи не зазнають поразки.

Христос мав намір надати їм ще один урок, а передусім Петрові, чиє ганебне відречення від Господа так не відповідало його попереднім запевненням про вірність. Він зганьбив Христа, і тепер брати ставилися до нього з недовір'ям. Вони думали, що Петрові вже не годиться займати колишнє становище; та й сам Петро усвідомлював, що втратив право на довір'я. Перш ніж покликання на апостольське служіння могло бути поновлене, Петро мав засвідчити перед усіма своє покаяння. Інакше його гріх, хоча й із жалем визнаний, міг зробити його служіння недійсним. Спаситель дав Петрові змогу повернути довір'я його братів і, наскільки можливо, зняти ганьбу, якої він завдав Євангелію.

У цьому міститься урок для всіх послідовників Христа. Євангеліє не визнає жодних компромісів зі злом. Воно не може виправдати гріх. Приховані гріхи можуть бути визнані перед Богом потаємно, але очевидний гріх повинен бути визнаний відкрито. Ганьба за гріхи учнів падає на Христа. Через це сатана тішиться, а хиткі душі спотикаються. Лише щире покаяння може зняти вину за гріх.

Отже, коли Христос та учні споживали на березі моря їжу, Спаситель запитав у Петра: «Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене більше від цих?»² — Христос мав на увазі його товаришів. Петро раніше заявляв: «Якби й усі зреклися Тебе, — я не зречуся ніколи».³ Але цього разу він оцінював себе реальніше. «Так, Господи, — відповів він, — Ти знаєш, що люблю Тебе».² Він уже не намагається переконувати в тому, що його любов більша, ніж його братів. Він просто підтверджує свою відданість. Петро дозволяє судити про свою щирість Тому, Хто

читає думки серця. «...Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе».² А Ісус промовив: «Паси ягнята Мої».²

Вдруге Ісус випробовує Петра, повторюючи те ж запитання: «Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене?»² Цього разу Ісус не питає Петра, чи він любить Його більше, ніж Його брати. Друга відповідь була така ж, як і перша, без надмірної впевненості: «Так, Господи, Ти знаєш, що люблю Тебе!» Ісус сказав йому: «Паси вівці Мої»² І втретє Спаситель, випробовуючи Петра, ставить йому те саме запитання: «Симоне [Йонин], чи ти любиш Мене?» Петро засмутився, бо подумав, що Ісус сумнівається у його любові. Він знав, що Господь мав причину не довіряти йому, і з болем у серці відповів: «Господи, Ти все знаєш! Ти знаєш, що люблю Тебе! Каже йому Ісус: Паси вівці Мої».²

Тричі Петро привселюдно зрікся свого Господа, і тричі Ісус, випробовуючи його, жадав від нього запевнення в його любові й вірності. Запитання, з яким Господь звертався до Петра, як гостра стріла, пронизувало його зболіле серце. Перед апостолами Ісус відкрив усю глибину розкаяння Петра і показав, яким смиренным став цей, колись самовпевнений, учень.

За своєю природою Петро був запальним і гарячим. Сатана скористався цими рисами, аби перемогти його. Незадовго до падіння Петра Ісус сказав йому: «...Ось сатана випросив вас, щоб пересіяти, як пшеницю; Я ж благав за тебе, щоб не забракло тобі віри; і ти, коли навернешся, зміцни своїх братів!».⁴ І ось цей час настав. Перетворення, якого зазнав Петро, було очевидним. Короткі випробувальні запитання Господа вже не викликали в нього зухвалої і самовпевненої відповіді. Завдяки покорі й розкаянню тепер Петро більш, ніж будь-коли раніше, був готовий стати пастирем Божої отари.

Поновлюючи Петра в служінні, Христос передусім довірив йому пасти ягнят. У цій справі апостол був малодосвідченим. Вона потребувала великої турботи, ніжності, надзвичайного терпіння і наполегливості. Петро був покликаний служити новонаверненим, навчати необізнаних, відкриваючи їм Писання і готуючи до служіння Христові. Досі Петро був не готовий ані виконувати цю роботу, ані зрозуміти її важливість. Нині Ісус офіційно покликав його на це служіння. Страждання і пока-

[774]

яння, через які він пройшов, приготували його до священної діяльності.

До свого падіння Петро завжди висловлювався необдумано, під впливом миттєвого пориву. Він завжди був готовий виправляти інших; висловлював свою думку, не розібравшись ані в собі, ані в тому, що слід говорити. Але після свого навернення Петро став зовсім іншим. Він був ревним, як і раніше, але тепер на його слова і вчинки впливала благодать Христа. Зникли нестриманість, самовпевненість, самозвеличення; він був спокійним, стриманим, готовим навчатися. Тепер він був готовий пасти ягнят та овець Христової отари.

Ставлення Христа до Петра було повчальним як для нього самого, так і для його братів. Воно навчило їх ставитися до грішника з терпінням, співчуттям і вибачною любов'ю. Хоча Петро й зрікся свого Господа, проте Христова любов до нього не ослабла. Саме таку любов повинен мати земний пастир до всіх овець і ягнят довіреної йому отари. Пам'ятаючи про свої слабкості і падіння, Петро повинен був так само лагідно ставитися до своєї пастви, як Христос — до нього.

Запитання, яке Христос поставив Петрові, має велике значення. Він назвав лише одну умову учнівства та служіння: «Чи ти любиш Мене?» — запитав Ісус. Це найголовніша умова. Хоч Петро міг володіти багатьма іншими хорошими рисами, але без Христової любові він не зміг би стати вірним пастирем Господньої отари. Знання, доброта, красномовність, вдячність, ревність допомагають у служінні, але якщо в серці немає любові Ісуса, всі зусилля християнського служителя будуть даремними.

[775] Ісус підійшов тільки до Петра; Він бажав звернутися лише до нього одного. Перед смертю Ісус сказав йому: «Куди [Я] іду, ти не можеш нині за Мною іти, але підеш пізніше. Каже Йому Петро: Господи, чому я не можу нині піти за Тобою? Душу свою за Тебе я покладу».⁵ Коли Петро говорив це, він не уявляв, до яких висот і глибин провадив його Христос. Петро не встояв у випробуванні, але йому знову була дана можливість засвідчити свою любов до Христа. Зміцнюючи його для останнього випробування віри, Спаситель відкрив йому його майбутнє. Петро принесе багато користі Божій справі, але

коли з віком його сили ослабнуть, він розділить долю свого Господа. Ісус сказав: «...Коли ти був молодий, то підперізувався сам і ходив, куди хотів; коли ж постарієш, простягнеш свої руки й інший тебе підпереже та поведе, куди ти не захочеш. Він сказав це, вказуючи, якою смертю той прославить Бога».⁶

Так Ісус відкрив Петрові, якою смертю той помре. Він передрік, що Петро простягне свої руки на хресті. А потім знову звелів: «Іди за Мною!»⁶ Петра не злякало це одкровення. Тепер він був готовий зазнати будь-якої смерті за свого Господа. Досі Петро знав Христа в тілі, як знають Його нині багато людей, хоча цим не слід було б обмежуватися. Петро знав Христа в Його людській природі. Він любив Його як Людину, як посланого Небом Учителя, а тепер він полюбив Його як Бога. Він засвоїв урок, що Христос для нього — все у всьому. Тепер цей учень був готовий розділити зі своїм Господом жертвне служіння. Коли Петра в кінці життя вели на хресну смерть, він просив, щоб його розіп'яли донизу головою. Апостол вважав, що було б надто великою честю постраждати так, як постраждав його Вчитель.

Слова: «Іди за Мною!» — стали для Петра важливим повчанням. Не тільки його смерть, а й кожний крок життя знайшли в них своє відображення. Досі Петро був схильним діяти незалежно. Він намагався сам складати плани Божої роботи, замість того щоб працювати за планом Божим. Але він не зміг нічого досягти, забігаючи попереду Господа. Ісус повелів йому: «Іди за Мною!», а не біжи попереду Мене. Тоді, зустрівшись із силами сатани, ти не будеш один. Дозволь Мені йти попереду тебе — і ти не будеш переможений ворогом.

Коли Петро йшов поряд з Ісусом, він побачив, що за ними прямує Йоан, і поцікавився його майбутнім. Питає Ісуса: «Господи, а цей що? Відповідає йому Ісус: Якщо Я хочу, щоб він залишився, доки прийду, — що тобі до того? Ти йди за Мною!»⁷ Петро мав зрозуміти: Господь хотів відкрити йому лише те, що могло принести йому користь. Обов'язок кожного християнина — йти за Христом, не виявляючи надмірної цікавості до роботи, дорученої іншим. Говорячи про Йоана: «Якщо хочу, щоб він залишився, доки прийду...»,⁷ Ісус не мав на увазі, що цей учень житиме до Його Другого приходу. Він лише вказав на Свою

[776]

верховну владу і наголосив: навіть якщо це станеться, воно аж ніяк не позначиться на роботі Петра. Майбутнє як Йоана, так і Петра — у руках Господа. Від кожного вимагається слухняно прямувати за Христом.

Скільки сучасних людей подібні до Петра! Вони цікавляться справами інших, намагаються довідатися про їхні обов'язки, у той час як їм загрожує небезпека занедбати власні. Наше завдання — дивитися на Христа і йти за Ним. Ми, звичайно, будемо помічати помилки інших людей, а також їхні вади, оскільки всім людям властиві немочі. Але в Христі Ісусі ми знайдемо досконалість. Дивлячись на Нього, ми змінюємося.

Йоан дожив до глибокої старості. Він був свідком зруйнування Єрусалима і величного храму, що стало прообразом остаточної загибелі світу. До останніх днів свого життя цей великий апостол вірно прямував за своїм Господом. Ось у чому полягає суть його свідчення церквам: «Улюблені, любімо одне одного...»; «...хто перебуває в любові, той перебуває в Бозі, а Бог перебуває у ньому».⁸

Петро був поновлений в апостольстві, але честь і влада, які він отримав від Христа, не давали йому переваги над братами. Христос ясно це показав у відповіді на Петрове запитання: «А цей що?» — «Що тобі до того? Ти йди за Мною!»⁷ Петра не вшановували як главу Церкви. Але благодать, яку Христос виявив Петрові, пробачивши його відступництво та довіривши йому отару, а також вірність Петра у слідуванні за Христом здобули йому довір'я братів. Він мав великий вплив у Церкві, однак урок, який Христос дав йому біля Галілейського моря, Петро пам'ятав протягом усього життя. Під натхненням Святого Духа він пізніше писав церквам: «Як співпастир і свідок Христових страждань, співучасник слави, що має відкритися, я прошу пастирів, які є між вами: пасіть те Боже стадо, що є у вас; наглядайте не з примусу, а добровільно, по-Божому; не задля ненаситної жадоби користі, а з ревності; не як ті, що панують над спадком, але як ті, що самі є прикладом для стада; і коли з'явиться Архіпастир, одержите нев'янучий вінець слави».⁹

[777]

[778]

¹Йоан.21:5-7,9-10

¹Йоан.21:5-7,9-10

¹Йоан.21:5-7,9-10

¹Йоан.21:5-7,9-10

¹Йоан.21:5-7,9-10

²Йоан.21:15-17

³Матв.26:33

²Йоан.21:15-17

²Йоан.21:15-17

²Йоан.21:15-17

²Йоан.21:15-17

²Йоан.21:15-17

²Йоан.21:15-17

⁴Луки 22:31-32

⁵Йоан.13:36-37

⁶Йоан.21:18-19

⁶Йоан.21:18-19

⁷Йоан.21:21-22

⁷Йоан.21:21-22

⁸1Йоан.4:7,16

⁷Йоан.21:21-22

⁹1Петр.5:1-4

Розділ 86. «Ідіть і навчіть усі народи»

(На підставі Євангелія від Матвія 28:16-20)

Лише крок відділяв Христа від небесного престолу, коли Він звернувся до Своїх учнів із дорученням: «Дана Мені вся влада на Небі й на Землі, — сказав Він. — Отож ідіть і навчіть усі народи...», «Ідіть по цілому світі й усьому творінню проповідуйте Євангеліє».¹ Знову й знову повторювалися ці слова, щоб учні могли зрозуміти їхнє значення. Небесне світло має сяяти яскраво і потужно для всіх мешканців Землі — знатних і простих, багатих і бідних. Учні повинні були стати співпрацівниками великого Викупителя у справі спасіння світу.

Таке доручення було дане дванадцятьом учням, коли Христос зустрівся з ними у верхній світлиці. Тепер же ще більше учнів почули його. Там, на горі в Галілеї, зібрались усі віруючі, які тільки могли прийти. Місце і час цієї зустрічі Христос визначив ще перед Своєю смертю. Ангел біля гробниці нагадав учням про Його обітницю зустрітися з ними в Галілеї. Цю обітницю нагадали і віруючим, зібраним у Єрусалимі пасхального тижня, а через них вона досягла також тих, хто на самоті оплакував смерть свого Господа. Усі вони із хвилюванням чекали цієї миті. Вони йшли на місце зустрічі кружними шляхами, з різних сторін, щоб не викликати підозри у фанатичних юдеїв. Дорогою схвильовано й гаряче обговорювали те, що сталося з Христом.

[779]

У визначений час зібралося майже п'ятсот віруючих. Невеликими групами вони розташувалися на схилі гори, бажаючи дізнатися якомога більше від тих, хто бачив Христа після воскресіння. Учні переходили від однієї групи до іншої, розповідаючи все, що бачили й чули про Ісуса, наводячи докази з Писань, як це робив Христос. Хома згадував про свої сумніви і те, як він позбувся їх. Раптом серед них з'явився Ісус. Ніхто не міг сказати, звідки і як Він прийшов. Чимало присутніх

ніколи раніше не бачили Господа, але на Його руках і ногах вони помітили сліди розп'яття. Лице Спасителя було — як лице Бога, і побачивши Його, усі вклонилися Йому.

Проте декотрі засумнівалися. Так було і так буде в усі часи. Завжди трапляються маловірні, котрі стають на бік тих, що сумніваються. Такі люди багато втрачають через своє недовір'я.

Це був єдиний випадок, коли після Свого воскресіння Ісус розмовляв з великою групою віруючих. Тоді Він сказав: «Дана Мені вся влада на небі й на землі». Учні вклонилися Йому ще до того, як Він почав говорити, але слова, що виходили з уст Того, Хто нещодавно повстав із мертвих, вразили всіх своєю надзвичайною силою. Так, це був воскреслий Спаситель. Багато з них бачили, як Він Своєю могутньою силою зціляв хворих, перемагаючи опір сатани. Вони вірили, що Він має владу встановити Своє царство в Єрусалимі та силу, щоб подолати будь-який опір і втихомирить стихію. Він заспокоював бурхливе море, ходив по пінистих хвилях, воскрешав померлих. Тепер Він проголосив, що володіє повнотою влади. Цими словами Господь відвертає увагу слухачів від усього земного і тимчасового, спрямовуючи їх до небесного і вічного. Вони досягли найдосконалішого розуміння Його величі та слави.

Слова Христа, проголошені на схилі гори, свідчили, що Його жертва за людину була повною і досконалою. Умови викуплення виконані; Він здійснив те, заради чого прийшов у цей світ. Тепер перед Ним відкривався шлях на Небо, до Божого престолу, де Він буде вшанований ангелами, начальствами і владами. Він розпочав Своє служіння Заступника. Наділений безмежною силою, Він дав Своїм учням доручення: «Отож, ідіть і навчіть усі народи, хрестячи їх в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа, навчаючи їх зберігати все, що Я заповів вам. І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!».¹

[780]

Юдейському народові були довірені священні істини, але фарисейство зробило його найбільш відокремленим і фанатичним з усіх народів. У священниках і керівниках нації усе: одяг, звичаї, церемонії, традиції — перешкоджало їм стати світлом для світу. Вони вважали, що увесь світ — це юдейська нація. А Христос доручив Своїм учням звіщати світові віру і служіння, які не мають нічого спільного з поділом на касти чи націо-

нальність; таку віру, яка доступна всім народам, усім націям і людям усіх верств.

Перш ніж залишити Своїх учнів, Христос пояснив їм природу Свого Царства. Він пригадав їм сказане раніше: Його мета — заснувати в цьому світі духовне, а не земне царство. Він не повинен був царювати на Землі, на престолі Давида. І знову Він відкрив їм Писання, аби показати: усе, що було сказане Ним про відкинення Його як Месії, збулося. Усе, що Я говорив про приниження, якого Мені доведеться зазнати, і смерть, якою Я повинен був померти, виявилось істиною. Третього дня Я воскрес. Уважніше дослідіть Писання — і ви переконаєтеся, що всі пророцтва про Мене сповнилися.

Христос зобов'язав Своїх учнів виконувати доручену їм роботу, починаючи від Єрусалима. Це місто стало тим місцем, де Він виявив Свою дивовижну милість до людського роду. Тут Він страждав, був відкинутий та осуджений. У юдейському краї Він народився. Там Він жив серед людей як Людина, і мало хто розумів, як наблизилося Небо до Землі, коли Ісус перебував між ними. Саме в Єрусалимі учні повинні були розпочати свою діяльність.

Якщо врахувати все, чого зазнав тут Христос, а також Його працю, не оцінену належним чином, то учні могли б просити більш благодатного поля діяльності. Але вони не зробили цього. Необхідно було обробляти саме ту ниву, на якій Він посіяв зерно істини. Воно проросте і дасть щедрий урожай. У своєму служінні учні зазнають гонінь від заздрісних лютих юдеїв. Але цього ж зазнав і їхній Учитель. Отже, вони не повинні уникати переслідувань. Вістку Євангелія перш за все потрібно було звіщати вбивцям Спасителя.

[781]

В Єрусалимі було чимало людей, котрі таємно вірили в Ісуса; були й ошукані священиками і старійшинами. Їх також треба було просвітити Євангелієм, закликаючи до покаяння. Необхідно було ясно проголосити чудову вістку про те, що тільки через Христа можна отримати прощення гріхів. Оскільки весь Єрусалим перебував під враженням від подій останніх кількох тижнів, тут проповідь Євангелія мала справити найглибший вплив.

Але вони не повинні були обмежуватися лише Єрусалимом. Євангельська вістка мала досягти найвіддаленіших куточків Землі. Христос сказав Своїм учням: ви були свідками Мого життя, Моєї самопожертви заради світу. Ви — очевидці Моєї праці для Ізраїлю. Хоча сини Ізраїлю не захотіли прийти до Мене, щоб отримати життя; хоча священики й керівники зробили зі Мною те, що задумали; хоча вони відкинули Мене, як про це провіщалось у пророцтвах, однак їм буде дана ще одна можливість прийняти Божого Сина. Ви бачили: усіх, хто приходить до Мене і визнає свої гріхи, Я радо приймаю. Нікого, хто приходить до Мене, Я не прожену геть. Кожен бажаючий може примиритися з Богом та отримати вічне життя. Вам, Моїм учням, Я доручаю це Послання благодаті. Воно повинно звіщатися спочатку Ізраїлеві, а потім — усім народам, племенам і язикам. Це Послання благодаті призначене як юдеям, так і язичникам. Усі, хто повірить, мають об'єднатися в одну Церкву.

Завдяки дару Святого Духа учні отримали надзвичайну силу. Їхнє свідчення повинно було підтверджуватися ознаками і чудесами. Чудеса будуть творити не лише апостоли, а й ті, хто прийняв їхню вістку. Ісус сказав: «...Моїм ім'ям виганятимуть бісів; говоритимуть новими мовами; і братимуть у руки зміїв; і хоча щось смертоносне вип'ють, їм не пошкодить; будуть покладати руки на хворих, і вони ставатимуть здоровими»²

У ті часи отруєння були частим явищем. Позбавлені усяких моральних принципів, люди не гребували цим засобом, щоб усунути тих, хто стояв їм на заваді в досягненні власних цілей. Ісус знав, що життю Його учнів також загрожуватиме небезпека. Чимало людей вважатимуть, що, убиваючи Його свідків, вони служать Богові. Тому Ісус обіцяв зберегти їх від будь-якої небезпеки.

Учні повинні були отримати ту ж силу, яку мав Ісус, щоб зціляти «всяку недугу і всяку хворобу в народі».³ Зціляючи в Його ім'я тілесні хвороби, вони свідчитимуть про Його силу зціляти душу (див. Матв.9:6). Їм були обіцяні й нові дари. Учні будуть проповідувати серед різних народів і тому отримають дар мов. Апостоли та їхні сподвижники були неосвіченими людьми, але завдяки злиттю Святого Духа в день П'ятидесятниці їхня мова (незалежно від того, говорили вони рідною

[782]

чи чужою) стала чистою, точною, правильною і виразною. Таким чином, Христос дав учням доручення. Він забезпечив їх усім необхідним для виконання роботи і взяв на Себе відповідальність за її успіх. Доки вони будуть слухняні Його Слово і співпрацюватимуть з Ним, вони не зазнають поразки. Ідіть до всіх народів, закликав Він. Ідіть аж до найвіддаленіших куточків світу і пам'ятайте, що Я повсякчас перебуватиму з вами. Працюйте з вірою і надією, тому що Я ніколи вас не залишу.

Доручення Спасителя, яке Він дав учням, поширюється на всіх віруючих у Христа аж до кінця часу. Фатальною помилкою буде думати, що спасіння душ є справою лише посвяченого в духовний сан служителя. Доручення проповідувати Євангеліє дане всім, хто отримав натхнення з Неба. Усі, хто прийняв життя у Христі, покликані до праці в ім'я спасіння своїх ближніх. Для цього заснована Церква, і, приймаючи на себе її святі обов'язки, ми обіцяємо стати співпрацівниками Христа.

«...Дух і наречена кажуть: Прийди! І хто чує, хай каже: Прийди!».⁴ Кожен, хто чує цей заклик, повинен повторювати його. Незалежно від того, яким є покликання людини в житті, вона насамперед має приводити душі до Христа. Дехто не здатний говорити перед зібранням, але може працювати з окремими людьми, пояснюючи їм настанови Господа. Євангельське служіння полягає не лише в проповідуванні. Справжнім служителем є той, хто опікується хворими і страждальцями, допомагає нужденним, потішає засмучених і маловірних. Скрізь є душі, пригнічені почуттям вини. Не труднощі, не виснажлива праця і не злидні принижують людину. Її принижують почуття вини та гріх. Саме це приносить неспокій і пригнічення. Христос бажає, щоб Його слуги допомагали душам, ураженим гріхом.

[783]

Учні повинні були почати свою працю в тому місці, де перебували. Яким би важким чи безнадійним не було поле діяльності, його не можна обминати. Кожен служитель Христа має почати служіння зі свого рідного краю. У кожній сім'ї знайдуться душі, які вмирають від духовного голоду, не маючи Хліба Життя. Це можуть бути діти, яких треба привести до Христа. Поряд з нами є люди, які не знають Істини. Тож працюймо там, де ми потрібні; нехай наші зусилля поширюються

і на ті місця, куди попровадить нас Божа рука. Інколи здається, що праця багатьох людей обмежена тими чи іншими обставинами, але якщо вони виконують її з вірою і старанністю, їхній голос почують скрізь. Коли Христос працював на Землі, здавалося, що поле Його діяльності було невеликим, проте чимало людей у всіх країнах почули Його вістку. Часто Бог використовує найпростіші засоби, щоб досягти найбільших результатів. У Божому плані кожна ділянка Його справи залежить від іншої, як «коесо у колесі», за умови, що всі вони діють узгоджено. Найскромніший працівник, керований Святим Духом, торкнеться невидимих струн душі; ця мелодія досягне всіх куточків Землі і звучатиме у вічності. Але ми не повинні забувати і про Його повеління: «Ідіть по цілому світі...»¹ Ми покликані спрямовувати свої погляди на найвіддаленіші куточки Землі. Христос руйнує стіну розділення, усі національні упередження і закликає любити весь людський рід. Він підносить людину над вузьким колом егоїстичних інтересів, скасовує будь-які територіальні кордони та штучно створені межі в суспільстві. Син Божий стирає відмінності між своїми і чужими, між друзями і ворогами. Він навчає нас бачити в кожній нужденній душі свого брата, а весь світ вважати полем своєї діяльності.

Коли Спаситель звелів: «Ідіть і навчіть усі народи...»,¹ Він до цих слів додав: «І такі ознаки будуть супроводжувати тих, що повірили: Моїм ім'ям виганятимуть бісів; говоритимуть новими мовами; і братимуть у руки зміїв; і хоча щось смертоносне вип'ють, їм не пошкодить; будуть покладати руки на хворих, і вони ставатимуть здоровими».² Ця обітниця, як і доручення Христа, має силу аж до кінця часу. Це не означає, що кожен віруючий отримає всі ці дари. Дух дає «окремо кожному, як Сам хоче».⁵ Але дари Духа обіцяні кожному віруючому у відповідності до його потреб у праці для Господа. Сьогодні, як і за днів апостолів, ця обітниця залишається в силі. «І такі ознаки будуть супроводжувати тих, що повірили».² Це перевага Божих дітей, і ми повинні цінувати усе, що може зміцнити нашу віру.

«...Будуть покладати руки на хворих, і вони ставатимуть здоровими». Наш світ — це велика лікарня, але Христос прийшов зціляти хворих і проголосити звільнення з полону сатани.

Він Сам був здоров'ям і силою. Він віддавав Своє життя хворим, страждаючим і біснуватим. Він не відмовив нікому, хто приходив до Нього за оздоровленням. Він знав: чимало з тих, котрі благали про допомогу, самі були винні у своїй хворобі, але ніколи не відмовлявся зцілити їх. І коли благодать Христа торкалася цих бідних душ, вони починали усвідомлювати свою гріховність і часто зцілялися не тільки від своїх тілесних, а й духовних хвороб. Євангеліє, як і раніше, володіє цією силою. То чому б нам сьогодні не стати свідками таких самих результатів?

Христос знає потребу кожного нещасного. Коли злі духи опановують людину, Христос відчуває її страждання. Коли гарячка спалює людське життя, Він разом з людиною переживає її муки. І нині Він так само готовий зціляти хворих, як і за днів Свого земного життя. Слуги Христа — це Його представники, Його посередники. Через них Ісус бажає виявляти Свою цілющу силу.

Христові методи зцілення містять у собі повчання для Його учнів. В одному випадку Він намастив очі сліпому чоловікові грязивом і сказав: «Піди вмийся в купальні Силоам!.. Отже, він пішов, умився і прийшов зрячим».⁶ Зцілення здійснюється лише силою Великого Цілителя, але Христос використовує і найпростіші природні засоби. Він не заохочував до вживання медикаментозних засобів лікування, а рекомендував природні ліки.

[785]

Багатьом страждальцям, котрі отримували зцілення, Христос говорив: «Не гріши більше, щоб чого гіршого не сталося тобі».⁷ Отже, Він навчав, що хвороба є наслідком порушення Божих законів, як природних, так і духовних. У нашому світі не було б так багато нещастя, якби люди жили згідно з планами Творця.

Христос був Наставником і Вчителем стародавнього Ізраїлю. Він учив, що здоров'я — це нагорода за послух Божим законам. Великий Лікар, Який зціляв хворих у Палестині, промовляв до Свого народу із хмарного стовпа, пояснюючи, що повинен робити він і що зробить для нього Бог. «Коли дійсно будеш ти слухати голосу Господа, Бога твого, — говорив Він, — і робитимеш слушне в очах Його, і будеш додержувати

Заповідей Його, і виконуватимеш всі постанови Його, то ані одної з хвороб, що Я навів був на Єгипет, не покладу на тебе, бо Я — Господь, Лікар твій!». ⁸ Христос дав ізраїльтянам ясні вказівки щодо правильного способу життя, а тоді запевнив: «І Господь відхилить від тебе всяку хворобу». ⁹ Коли Ізраїльтяни дотримувалися Божих умов, то бачили, як виконувалася Божа обітниця, «...і не було хворого в поколінні їхньому...» ¹⁰

Це наука і для нас. Божих настанов повинні дотримуватися всі, хто хоче зберегти своє здоров'я. Усі повинні знати Його правила. Господь бажає, щоб люди знали Його закони: і природні, і духовні. Ми маємо стати Божими співпрацівниками у справі зцілення тіла і душі. Необхідно навчати інших, як зберегти і відновити здоров'я. Лікуючи хворих, ми повинні використовувати природні засоби, які дав нам Бог, нагадуючи їм про єдиного Зцілителя. На руках нашої віри ми можемо приносити хворих і страждених до Христа. Наш обов'язок — навчити людей вірити у Великого Цілителя. Необхідно покладатися на Його обітницю і молитися про злиття Його сили. Зцілення — це зміст Євангелія, і Спаситель бажає, щоб ми переконували хворих, страждаючих, зневірених покладатися на Його силу.

У Христовому служінні зцілення завжди виявлялася сила любові; тільки довірившись цій любові, ми можемо стати співпрацівниками Бога. Якщо ми нехтуємо зв'язком з Господом, [786] тоді життєдайна сила не зможе передаватися від нас іншим людям. Іноді Сам Спаситель не міг учинити чудес через невір'я людей. І в наш час недовіра може розділяти Церкву з її Божественним Помічником. Люди нехтують вічними цінностями. Брак віри засмучує Бога і позбавляє Його слави.

Звершуючи справу Христа, Церква має обітницю про Його постійну присутність. «Ідіть і навчіть усі народи сказав Він. — І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!». ¹¹ Одна з найголовніших умов прийняття Божої сили — узяти на себе ярмо. Життя Церкви залежить від того, наскільки вірно вона дотримується вказівок Господа. Нехтувати цим — означає опинитися в жалюгідному становищі духовного животіння. Там, де християни не працюють для блага інших, любов згасає і слабне віра.

Христос бажає, щоб Його служителі навчали Церкву благовістити. Вони повинні вчити її членів шукати і спасати тих, хто гине. Але чи зайняті цією справою слуги Божі? Скільки людей нині невтомно працюють, аби зберегти в громаді іскру життя, яка ось-ось згасне? Як же багато нині духовно кволих громад! Замість того, щоб шукати загублених овець, пастори змушені опікуватися цими громадами, як хворими вівцями. А тим часом мільйони і мільйони людей гинуть, так і не пізнавши Христа.

Божественна любов до людей незбагненна; ангели дивуються, коли бачать, як дехто у відповідь на цю любов не виявляє справжньої вдячності. Ангели вражені тим, як мало люди цінують Божу любов. Небеса обурені байдужістю до людських душ. Чи бажаємо ми знати, як на це дивиться Христос? Що відчують батьки, коли дізнаються, що їхня дитина, загубившись у снігових заметах, була залишена на загибель тими, хто міг її врятувати? Чи не обурила б їх людська байдужість? Чи не засудять вони цих убивць з гнівом настільки ж сильним, як їхня любов до дитини? Страждання кожної людини — це страждання дитини Божої, і хто не подає руки допомоги своїм ближнім, котрим загрожує загибель, той накликає на себе справедливий Божий гнів. Це гнів Агнця. Тим, котрі запевняють, що вони — послідовники Христа, і водночас залишаються байдужими до потреб своїх ближніх, Він скаже у Великий День суду: «Я не знаю вас, звідки ви! Відступіть від Мене всі, що чините беззаконня!»¹²

[787]

У Своєму дорученні учням Христос не ТІЛЬКИ окреслив їхні обов'язки, а й довірив їм Вістку. «Навчіть всі народи, — сказав Він, — ...зберігати все, що Я заповів вам». Учні повинні були навчати того, чого навчав Христос, і не тільки під час Свого перебування на Землі, а й через пророків та вчителів Старого Завіту. Людські вчення не беруться до уваги. Тут немає місця традиціям, людським теоріям і вигадкам або церковним рішенням. У дорученні Христа не згадуються жодні постанови церковної влади. Не цього повинні навчати Христові слуги. «Закон і Пророки», а також записані Його слова і вчинки — ось скарб, який довірений учням і який вони мають передати світові. Ім'я Христа — ось їхнє гасло і розпізнавальний знак, за-

порука єдності й авторитету, джерело успіху. У Божому Царстві визнаватиметься лише те, що скріплено авторитетом Христа.

Євангеліє повинно проповідуватися не як формальна теорія, а як жива сила, здатна змінити життя людини. Бог бажає, щоб усі, хто приймає Його благодать, свідчили про її силу. Він завжди готовий прийняти навіть тих, хто ображав Його своєю поведінкою. Коли такі люди каються, Він наділяє їх Своїм божественним Духом, довіряє їм найвідповідальніші посади і посилає в табір непокірних звіщати Його безмежне милосердя. Христос хоче, щоб Його слуги свідчили про те, що через Його благодать люди зможуть стати подібними до Христа, і тішилися Його великою любов'ю. Спаситель бажає, щоб ми знали: Він не заспокоїться доти, доки людський рід не примириться з Ним і не поверне собі святу перевагу бути синами і дочками Божими.

Христос поєднує в Собі ніжність Пастиря, батьківську любов і незрівнянну благодать співчутливого Спасителя. Він пропонує Своє благословення у найприємніших словах. Він подає його так, щоб викликати в нас бажання здобути його. Отже, і Його слуги теж повинні нести іншим багатство слави невимовного Дару. Чудова любов Спасителя пом'якшує й упокоює серця, у той час як сухе повторювання доктрин не дає нічого. «Утішайте, втішайте народ Мій, каже наш Бог!», «Зійди на гору високу, благовіснику Сіону! Підними свій голос, благовіснику Єрусалима! Підвищ, не лякайся, скажи містам Юди: „Ось Бог ваш!“, „... Він отару Свою буде пасти, як Пастир, рукою власною позбирає ягнят, і на грудях Своїх носитиме їх“». ¹³ Скажіть людям про Того, Хто «визначніший... від десяти тисяч інших», «і Він увесь — розкіш». ¹⁴ Цього не можна висловити словами! Нехай усе це знайде відображення в нашому характері й житті. Христос перебуває в кожному учневі, який носить Його образ. Бог передбачив, щоб усі «вони були подібні до образу Його Сина». ¹⁵ Кожний християнин покликаний явити світові довготерпеливу любов Христа, Його лагідність і милосердя.

Перші учні пішли проповідувати Слово. Вони відкрили Христа у своєму житті. Господь співпрацював з ними «і стверджував слово чудесами, що його супроводжували». ¹⁶ Ці учні

[788]

готувалися до служіння. Ще до дня П'ятидесятниці вони зустрілися, щоб усунути всі непорозуміння. Вони перебували в повній єдності. Приймаючи обітницю Христа про благословення, вони з вірою молилися. Учні просили благословення не лише для себе: вони відчували відповідальність і за спасіння інших душ. Євангеліє мало поширюватися по всій Землі, і вони бажали прийняти обіцяну Христом силу. На них був злитий Святий Дух — і тисячі душ наверталися за один день.

Таке може відбуватись і сьогодні. Замість людських мудрувань звіщаймо Слово Боже. Нехай християни припинять усі чвари та непорозуміння і віддадуть себе Богові задля спасіння загнаних. Нехай вони з вірою просять благословення — і воно прийде. Злиття Святого Духа за часів апостолів було «раннім дощем», і якими ж славними були його наслідки! Але «пізній дощ» буде набагато ряснішим (див. Йоїла 2:23).

[789] Кожен, хто присвячує Богові свої душу, тіло й дух, постійно отримуватиме фізичну й духовну підтримку. У їхньому розпорядженні будуть невичерпні скарби Небес. Христос наділяє їх Своїм Духом, Котрий у всій повноті працюватиме над серцем і розумом людини. Божа благодать примножить людські здібності, а досконалість Божественної природи допомагатиме у праці спасіння душ. Через співпрацю з Ісусом християни досягають досконалості в Ньому і, незважаючи на людську неміч, виконують справи Всемогутнього.

Спаситель прагне виявити Свою благодать і закарбувати Свій образ у кожній людині. Він викупив цей світ Своєю кров'ю і бажає зробити людей вільними, чистими і святими. Хоча сатана й намагається перешкодити досягненню цієї мети, та через кров, пролиту для визволення світу, буде здобута перемога, яка принесе славу Богові й Агнцеві. Христос не задовольниться, поки перемога не буде повною. «Він через муки Своєї душі буде бачити плід та й насититься».¹⁷ Усі народи Землі почують Євангеліє Його благодаті. Не всі приймуть Його благодать, але «буде потомство служити Йому, — і буде називатися Господнім повік»,¹⁸ «А царство, і влада, і велич царств під усім небом буде дане народові святих Всевишнього»,¹⁹ «Земля буде повна пізнання Господнього так, як море вода

покриває»,²⁰ «На заході побачать ім'я Господнє і на сході славу Його».²¹

«Які ж гарні на горах ноги благовісника, який звіщає мир, провіщає добро, що спасіння звіщає, що говорить Сіонові: „Царює твій Бог!“ ...Радійте, співайте разом, о ерусалимські руїни, бо Господь потішає народ Свій... Господь явив на очах усіх народів святе рамено Своє — і всі кінці землі побачать спасіння Бога нашого! ».²²

[790]

[791]

¹Матв.28:18-20; Марк.16:15

¹Матв.28:18-20; Марк.16:15

²Марк.16:17-18

³Матв.4:23

⁴Об'явл.22:17

¹Матв.28:18-20; Марк.16:15

¹Матв.28:18-20; Марк.16:15

²Марк.16:17-18

⁵1Кор.12:11

²Марк.16:17-18

⁶Йоан.9:7

⁷Йоан.5:14

⁸Вих.15:26

⁹Втор.7:15

¹⁰Псал.105:37

¹¹Матв.28:19-20

¹²Луки 13:27

¹³Ісаї 40:1,9,11

¹⁴П.Пісень 5:10,16

¹⁵Римл.8:29

¹⁶Марк.16:20

¹⁷Ісаї 53:11

¹⁸Псал.22:31

¹⁹Дан.7:27

²⁰Ісаї 11:9

²¹Ісаї 59:19

²²Ісаї 52:7,9-10

Розділ 87. «До Отця Мого та вашого Отця»

(На підставі Євангелія від Луки 24:50-53; Дії 1:9-12)

Прийшов час, коли Христос мав вознестися до престолу Свого Отця. Божественний Переможець, Він був готовий повернутися з тріумфом у небесні двори. Перед смертю Ісус сказав Своему Отцеві: «Я завершив справу, яку Ти доручив Мені виконати».¹ Після Свого воскресіння Він ще деякий час залишався на Землі, щоб учні могли спілкуватися з Ним — воскреслим і прославленим. Тепер Він був готовий залишити їх. Ісус засвідчив, що Він — живий Спаситель. Учні були впевнені, що Його у гробниці вже немає. У Христі вони могли бачити прославленого перед Всесвітом Господа.

Для Свого вознесіння Ісус обрав місце, яке було освячене Його присутністю під час земного життя. Такої честі не були удостоєні ні гора Сіон, де збудоване місто Давида, ні гора Морія, де знаходився храм. Там над Христом глумилися і відкинули Його. Там хвилі милосердя розбивалися об тверді, як скеля, серця. Звідти стомлений Ісус ішов шукати спочинку на гору Оливну. Слава Господня, залишивши перший храм, зупинилася на одній із гір на сході, ніби не бажаючи покинути вибране місто. Так Христос стояв на Горі Оливній і з сумом дивився на Єрусалим. Гаї і схили гори були освячені Його молитвами і сльозами. Ці схили відлунювали тріумфальні вигуки натовпу, котрий проголошував Ісуса Царем. На її крутому схилі Він знайшов Собі притулок в оселі Лазаря у Віфанії. У Гефсиманському саду біля підніжжя Оливної гори Він на самоті молився і страждав. І з цієї гори Він мав вознестися на Небеса. На вершину Оливної гори ступить Його нога, коли Він прийде вдруге — не як страдник, а як славний непереможний Цар. Тоді юдейське «Аллілуя!» зіллється з язичницьким «Осанна!», і голоси численного сонму спасених проголосять: Вінчайте Господа!

[792]

І ось у супроводі одинадцятьох учнів Ісус прямував до Оливної гори. Коли вони виходили через єрусалимську браму, чимало здивованих поглядів супроводжували цю невеличку групу, яку очолював Той, Кого кілька тижнів тому начальники осудили і розп'яли.

Учні не знали, що це їхня остання зустріч з Учителем. Ісус розмовляв з ними, повторюючи Свої повчання. Коли ж вони наблизилися до Гефсиманії, Він зупинився, щоб вони могли пригадати уроки, які Він дав їм тієї страшної ночі. Ісус знову звернув увагу на виноградну лозу, яку використав як символ єдності Його Церкви з Ним та Отцем. Ще раз Він пригадав їм істини, котрі пояснював раніше. Усе, що оточувало Його, нагадувало про нерозділену любов. Навіть учні, такі дорогі Його серцю, у час Його приниження покинули Його.

Життєва мандрівка Христа у цьому світі тривала тридцять три роки. Він зносив знущання, презирство; Ним знехтували, і Його розп'яли. Тепер, перед тим, як вознестися до престолу слави, Він згадує про невдячність людей, яких прийшов спасти. Чи залишить Він їх без Своєї милості та любові? Чи не зосередить Він Свою любов на тому царстві, де Його цінують і де святі ангели готові виконати всі Його повеління? Ні! Його обітниця людям, котрих Він любив на Землі, залишається незмінною: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!»²

Наблизившись до гори Оливної, Ісус повів учнів на інший бік вершини, до Віфанії. Тут Він зупинився, а учні оточили Його. Коли Христос з любов'ю дивився на них, здавалося, Його обличчя випромінювало світло. Він не дорікав їм за помилки і вади. Останні слова, почуті ними з уст Господа, були словами глибокої ніжності. Піднявши руки для благословення, немов запевняючи апостолів в опіці й захисті, Він став повільно віддалятися від них, підхоплений силою, потужнішою за земне тяжіння. Коли Ісус піднімався і вражені учні, не відводячи поглядів, спостерігали за Його вознесінням, хмара слави сховала Його від їхніх очей. У той час, як хмарна колісниця ангелів прийняла Його, до них долинули слова: «І ось, Я з вами по всі дні аж до кінця віку!»² І тоді ж вони почули радісний спів ангельського хору.

Учні ще вдивлялися в небо, як раптом почули надзвичайно мелодійні голоси, що зверталися до них. Обернувшись, вони побачили двох ангелів у людській подобі, котрі сказали їм: «Галилейські мужі, чого стоїте і вдивляєтеся в небо? Цей Ісус, що вознісся від вас на Небо, прийде так само, як оце ви бачили, коли Він відходив на небо!»³

Ці ангели були з числа небесного воїнства, котре чекало в сяючій хмарині, аби супроводжувати Ісуса до Його небесного Дому. Найвизначніші з-посеред ангелів, вони були біля гробниці Христа під час Його воскресіння. Вони також супроводжували Його протягом усього земного життя. З великим нетерпінням Небеса чекали, коли завершиться Його місія у світі, спотвореному прокляттям гріха. І тепер для Всесвіту настав час прийняти Свого Царя. Невже ці два ангели не прагнули приєднатися до тих, що вітали Ісуса? Але з любові й співчуття до залишених учнів ангели затрималися, аби потішити їх. «Хіба не всі вони є службовими духами, котрі посилаються на служіння задля тих, які мають успадкувати спасіння?»⁴

Христос вознісся на небеса в людській подобі. Учні бачили, як хмара прийняла Його. Той Самий Ісус, Який ходив, розмовляв і молився з ними, Який ламав із ними хліб, плавав на озері в одному човні й сьогодні зійшов з ними на гору Оливну, вознісся тепер до престолу Отця. Ангели запевнили учнів, що Христос, Котрий вознісся на небеса, повернеться таким же чином. Він прийде «з хмарами ...і побачить Його кожне око».

«Адже Сам Господь з наказом, при голосі архангела і при Божій сурмі, зійде з неба, — і першими воскреснуть померлі в Христі...», «Коли прийде Син Людський у Своїй славі й усі ангели з Ним, тоді сяде на престолі Своєї слави».⁵ Тоді збудеться обітниця, яку Господь дав Своїм учням: «І коли піду та приготую вам місце, то Я знову прийду і візшу вас до Себе, щоб де Я, там і ви були».⁶ Тому учні могли тішитися, маючи надію на повернення свого Господа.

Коли учні поверталися до Єрусалима, люди дивилися на них із подивом. Після засудження і розп'яття Христа вони сподівалися побачити їх пригніченими і засоромленими. Вороги чекали, що їхні обличчя виражатимуть скорботу і горе. Натомість вони зауважили в них лише радість і тріумф. Їхні

обличчя сяяли неземним щастям. Вони не плакали над розбитими надіями, а були сповнені хвали і вдячності Богові. Апостоли Христові з радістю розповідали про чудове воскресіння та вознесіння Спасителя, і їхні свідчення були прийняті багатьма.

Тепер вони вже не боялися майбутнього, оскільки знали, що Ісус перебуває на небесах, продовжуючи опікуватися ними. Вони усвідомлювали, що мають Друга біля Божого престолу, а тому з радістю посилали свої молитви до Отця в ім'я Ісуса. Зі святою шанобливістю схилялися в молитві, повторюючи запевнення: «Чого тільки попросите від Отця в Моє ім'я, — дасть вам. Дотепер ви не просили нічого в Моє ім'я. Просіть — і отримаєте, щоб ваша радість була повна».⁷ Їхня віра зростала і поглиблювалась, коли вони повторювали величну істину: «Ісус Христос помер, але і воскрес; Він по правиці Бога і заступається за нас!».⁸ А день П'ятидесятниці приніс їм повноту радості, бо за обітницею Христа до них прибув Утішитель.

Усе Небо готувалося, щоб вітати Спасителя у вишніх дворах. Піднімаючись на Небо, Ісус проклав шлях багатьом в'язням могили, котрі воскресли разом з Ним і тепер супроводжували Його. Небесне воїнство вітало цей урочистий похід радісними вигуками хвали і тріумфальним співом.

Коли процесія наблизилася до Божого міста, ангели вигукнули:

«Піднесіться, брами високі, і відкривайтеся, двері вічні,
— нехай ввійде Цар слави!»

Ангели, що стояли на варті, радісно перепитали:

[795]

«Хто ж Той Цар слави?»

Вони питали не тому, що не знали Його, але щоб почути у відповідь радісну хвалу:

«Господь сильний та могутній,
Господь, непереможний в бою!
Так піднесіться, брами високі,
і відкривайтеся ворота вічні, —

і нехай ввійде Цар слави!»

І знову пролунало урочисте запитання: «Хто ж то Він, Той Цар слави?» Ангели ніколи не втомлюються слухати, як величають Його Ім'я. Супутники Христа відповідають:

«Господь сил небесних —
Він Цар слави!».⁹

Ворота Божого міста широко відчиняються, і безліч ангелів входять ними під звуки урочистої музики.

Ось і престол, а навколо нього — райдуга Заповіту. Тут херувими й серафими, начальники ангельського воїнства, сини Божі, представники безгрішних світів. У небесних оселях зібрались усі, перед ким Люцифер звинувачував Бога та Його Сина. Посланці безгрішних світів, над якими сатана думав установити своє панування, прийшли сюди привітати Викупителя світу. Вони були раді відсвяткувати перемогу і прославити свого Царя...

Але Христос дає їм знак: «Ще не час!» Він ще не може прийняти вінець слави і царські шати. Ісус підходить до Свого Отця. Він показує Свою поранену голову, пробитий бік, покалічені ноги, підносить руки, на яких збереглися сліди від цвяхів. Це — знаки Його перемоги. Спаситель представляє Богові сніп колихання — тих, котрі були вознесені разом з Ним як представники безлічі людей, котрі воскреснуть під час Його Другого пришествя. Ісус наближається до Отця, Котрий радіє кожному покаяному грішникові. Перш ніж були закладені основи Землі, Отець і Син об'єдналися в Заповіті викупити людину, на випадок, якщо вона буде переможена сатаною. Тоді вони урочисто заприсяглися, що Христос стане Поручителем спасіння людського роду. Цю клятву Христос сповнив. Коли на хресті Ісус вигукнув: «Звершилося!»,¹⁰ Він звертався до Отця.

[796] Він виконав усе, що необхідно було виконати, і тепер говорить: «Отче, звершилося! Я виконав волю Твою, Боже Мій. Я закінчив справу викуплення. Якщо Твоя справедливість задоволена, то „хочу, щоб ті, яких Ти Мені дав, були зі Мною там, де Я“».¹⁰

І ось Божий голос проголосив, що справедливість задовільнена, сатана переможений. Трудівники Христа, котрі борються

на Землі, «прийняті в Улюбленім».¹¹ Перед небесними ангелами і представниками безгрішних світів їх оголошують виправданими. Де знаходиться Він, там буде і Його Церква. «Милість та правда зустрінуться, справедливість та мир поцілуються».¹² Отець обнімає Свого Сина і дає повеління: «І хай поклоняться Йому всі Божі ангели!».¹³

З невимовною радістю начальства, влади і сили визнають Князя Життя Володарем Всесвіту, Ангели припадають до Його ніг, а небесні двори сповнюють радісними голосами: «Заколений Агнець достойний прийняти силу і багатство, мудрість, міць, честь, славу, благословення!».¹⁴ Гімни перемоги зливаються зі звуками ангельських арф, і все Небо наповнюється радістю і хвалою. Любов перемогла! Загублене знайдене! Небесні голоси урочисто проголошують: «Тому, Хто сидить на престолі, й Агнцеві — благословення, і честь, і слава, і влада на віки віків!»¹⁴

З Небес, де панує радість, до нашої Землі долітає відлуння чудових слів Христа: «Я йду до Отця Мого і Отця вашого, і до Бога Мого і Бога вашого»¹⁵ Небесна сім'я і сім'я земна — єдині. Наш Господь вознісся заради нас, і заради нас Він живе! «Тому, будучи завжди живим, Він може завжди спасати тих, що приходять до Бога через Нього, аби заступатися за них».¹⁶

[797]

[798]

¹Йоан.17:4²Матв.28:20²Матв.28:20³Дії 1:11⁴Євр.1:14⁵Об'явл.1:7; 1Сол.4:16; Матв.25:31⁶Йоан.14:3⁷Йоан.16:23-24⁸Римл.8:34⁹Псал.24:7-10¹⁰Йоан.19:30; 17:24¹⁰Йоан.19:30; 17:24¹¹Ефес.1:6¹²Псал.85:11¹³Євр.1:6¹⁴Об'явл.5:12-13¹⁴Об'явл.5:12-13

¹⁵Йоан.20:17

¹⁶Євр.7:25